غزلیات

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(الف)

صورتگر چه ښه صورت په دیوال ساز کا   کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا
د هغه نقاش په صنع نظر نه کا   چه له څه څاڅکي نه دا نقش و طراز کا
سترګي ورځي پوزه نور کښېږدي په مخ کښ   غاښ و شونډي ژبه خوله سره پرداز کا
یو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه   چي په دواړو اوریدنه د آواز کا
بند په بند د لاسو ګوُتي و بله کښېږدي   سر تر پایه درست صورت سره یو راز کا
که څوک زر کتابه وکښي له دې بابه   که په کښل شِي زر به نور پسې آغاز کا
هر وینښته چه به صورت باندي لیده شي   که پر ځیر شي د شناخت ور به درته واز کا
خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سر فراز کا

اورنګزیب چه آرایش د تخت و تاج کا   تخت و تاج به ئې مرګي تاخت و تاج کا
په جهان کښ به ئی پاتو ښه بد نوم شي   ده زده چاري د کسری که د حجاج کا
زه غمجن په عید په جشن خبر نه شوم   که درست خلق د دهلیَ ابتهاج کا
اوبه سترګو لره لاړې اور د زړه شو   څوک به څرنګه ژوندون په دا مزاج کا
چه په دګ مي ګوُتی کښېږدي رنګ ئې زیړ شِي   طبیبان می به په څو دَ رنج علاج کا
جدائي دِ ما په زړه کا هسي چاري   لکه باز ئی په تارو یا په دراج کا
دوه مین چه په هواد و بله بېل شِي   خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا
ځما اوښي د کوګل په جوش پیدا دي   لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا
هر ناوک چه د قضا له شسته خېژي
زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

بازیګر چه د بازیو صندوق وا کا   په یوه زمان کښ څو بازیٔ بر پا کا
نندارچي چه ورته ګوري حیرانېږي   بازیګر چه په بازیو کښ بلا کا
عارفان د سر په سترګو ګوُتي کښېږدي   د خپل زړه په سترګو ګوري تماشا کا
دا عالم لکه طفلان ورته ښکارېږي   د طفلانو په بازي پوري خندا کا
همېشه خوښي د چا ده، د هغه ده   چه په زړه کښ د دنیا چاری فنا کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه په وفا څه خوښي خوشحاله
چه وفا در سره کا بيا زر جفا کا

بيا رباب د مغني ښه سرايت کا   په نغمه کښ نوی نوی حکايت کا
شيخ دي کنج د صومعې زه به ګلګشت کړم   د بهار ګلونه ما ته هدايت کا
ګدايانو لره غم د ګيډې ډېر دئ   بادشاهان دِ غم د ملك و ولايت کا
د وفا مهر کرم به ئې لا څه وي   په جفا کښ چه دا هونبره عنايت کا
په مانې ئې هم خوشحال شم هم دلګير شم   لکه څوک چه له چا شکر و شکايت کا
دا دِ ما دَ بخت اثر نه دي نو څه دئ   له رقيبه چه شکوه پدا غايت کا
په دا ښهد کښ څرګند شراب خرڅېږي   محتسب د باده نوشو رعايت کا
که د کښليو[1] د ديدن مينه ګناه ده
سکه خوشحال خټك درست عمر جنايت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر څرګند کا   ډېر هوښيار ماهی مرغونه طمع بند کا
بادشاهی د بحر و برده که باور کړې   قناعت دي که په خشك و تر خورسند کا
په هغه ځما سلام خرم دي اوسی   چه د چا سره نه مهر نه پيوند کا
خلق واړه داند وه په درياب ډوب دي   کله کله له دريابه سر بلند کا
درويش بخره خوښي غم د هغو دَئ   چه په شمار دَ زرو ناست دي چون و چند کا
هوښيارانو څخه ډېرى انديښنې دِي   چه ملنګ د مسلې، هغه انند[2] کا
و نور چا وته به څه وته څه وايی
و خپل ځان وته خوشحال خټك دا پند کا

په عاشق باندي غوغا غماز پدول[3] کا   چه ګلونه پرې کوي اغزي قبول کا
ارسطو تر افلاطون ښه وُ سکندر ته   په جهان کښ هر څوک مينه پخپل کول[4] کا
څو مې زړه په ښېغمیَ پسې درومي   هونبره نور تازه غمونه را وصول کا

---

[1] ښکليو.

[2] عيش.

[3] بيهوده.

[4] يا به مصدر وی په معنی د (کردن) يا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم خبر نه یم چه له کومه را نزول کا
آشنایي لکه ښه تول[1] چه ورته اش[2] کړي جدایي لکه ژلی وراني د تول کا
یو ښکاره د قیامت علامت دا دئ په فاعل باندي چه اوس تېري مفعول کا
دربغه یَو هسي پیدا شي چه په عشق کښ دا دِ ما لېونی زړه څه خو معقول کا
زه د عشق په کنج توانگر یم که نور خلق ټولول د زرو مال، متاع د پول کا
ځما روې سترگي ولاري ته څلور شوې که ښکاره د یار له لوریه خداي رسول کا
گنُدی وي چه د وصال په خوښي خوش شي
چه خوشحال په جدایي کښ ډېر نول[3] کا

زه مجنون یم سر نیولَي په صحرا په اختر په جمعه څه غرض زما
چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا هغه وخت د ما اختر ما جمعه ده
فاسقان به پخپل زړه کښ لَری غلا عاشقان له عشق له کاره انکار نه کا
چه ئی نه وي په یارئَ کښ وفا د یارئَ لایق نه دي رنگ ئی ورک شه
ولی ما پکښې و نه لیدل رشتیا د رښتیني[4] یارئ لافی ډېر عالم کا
نه واښه نه ئې لرگي لکي په تا هی توبه د عشق د پټو سرو لمبو نه
په لیدل په اروېدل شي را پیدا په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی
دئ سوخته سره بکرْ[5] لَرِي سودا نه په پندِ لوېري له هر کاني بڅیري
دا رنگیني معنی چېری دي خوشحاله
چه را درومي لکه گل په بیاض ستا

په سپېن جمال چه تار په تار دوې زلفي عنبر فام کا[6] محبوبه غواړي دا چه ربا ورځ په عاشق شام کا
چه ډېري د یار زلفي یادوم مقصود مي دا دئ چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا

---

[1] کښت.

[2] په پښتو کښ د تعجب او مسرت کلمه ده.

[3] غم، ویر.

[4] رښتني.

[5] بکرئ.

[6] دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عاشق چه په جهان کښې خپل ژوندون له خدایه غواړي   د زړه مقصود ئې دا دي چه ځان ځار تر دلارام کا
زه مست بیخوده پروت یم په یوه پیاله د میو   ساقی ښیښه نیولې راته فکر د بل جام کا
په مخ د ښو محبوبو زه مین چه هونبره نه یم   چه یا به ئی څوک وکښي یا ئی شرح څوک مدام کا
دلبره چه له دله د عاشق په مرگ راضي شي   د سترگو په کاته کښ و عاشق وته پیغام کا
چه تا منع کوي د بت په عشق کښ ورته وایه   کعبه د کاڼیو گوره ترو دې څه خلق احرام کا
که غټ د عنایت په سترگو وگوري خوشحال ته
د ده مقصود به واړه په یوه نظر تمام کا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته ځما   زه خو دِ ژوندَي کړم که دروغ کړې که رشتیا
څه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئی   که دا عیب دِ نه وي په زړه سخته ئې بلا
که کل جهان خوبا شي په هر لوری محبوبا شي   عجب که لا پیدا شي یَوهَ تا غندي زیبا
په هونبره ډېر مقتولَ ته لا هیڅ نه ئی ملوله   که سل خونونه وکا د جلاد ترو څه پروا
چه گل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه   که خس را عنایت کړې هم په گل نیولي ما
څو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم   چه تل ئی سل سل زړونه په هر تار دي مبتلا
که لوی دي که هلك دي دواړه ستا په نعره[1] ورک دي   په ښهر کښ څوک نشته چه میَن نه دَې په تا
د سبر ونه گوره په زمان شي نامنظوره   چه وخوځې په باغ کښ ته په دا قد و بلا
نسیه جنت سبا دَئ، د زاهد دئ د ملا دئ
په لاس جنت موندلي نن خوشحال دئ ستا لقا

تل که دا وي د خوبی طمطراق ستا   نور دي لاس له ځانه پرې وینځي عشاق ستا
نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې!   چه په هر لوري ثنا وائي اَفاق ستا
دواړه شونډي دي تریاق، زلفي ښامار دي   جار وتلي دا ماران دي تر تریاق ستا
لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دي   په شکیب کښ به په څو پائي مشتاق ستا
د بازیو دي موندلي یم غلوه مي   د هلك غندي رشتیا گڼم مزاق ستا
ته خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړی   که قدم د چا په سر کښېږدي براق ستا
خلق وائي چه دوږخ شته پسله مرگه   په حیات صورت دروږخ نه دئ فراق ستا؟
لکه تل وه همیشه په هغه شان دِ   هیڅ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا
لکه باد د صبا راشي گذر کا
ما خوشحال چه آزمیلي دَئ میثاق ستا

---

[1] په لوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تلم په خپله لار را سره مله شوه نګارا — شوخه غمزه ګره خنده رویه خود آرا
رنګ ئې د سرې وُ اما خوي د ښاپېریو — تن ئی لکه سیم وُ په زړه سخته سنګ خارا
راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه — کوي په کوي جار وزم پسی غواړم بخارا
ډېري لري نخښې[1] د صورت د زیبایی — څخو درته وایم یو څو نخښې آشکارا
دنکه[2] تازه کنکه[3] قد عرعره مو کمره — ښه ئې تر ګلونو د ګلابو عذارا
غاښ ئې د ګوهر په لب شکر ابرو کمانه — تور باڼو ناوک په دواړو سترګو خونخوارا
پوزه ئې غنچه وه د زنبق سیب سپینه زن ئې — مښك د مخ خالونه په مخ کښلې مه پارا
هار د جواهرو دوه لړی د مرغلرو — تور وربل وُ دلی زلفی ئی عنبر سارا
واړه ئی د تن جامې ګلګونې زرنګارې — درسته سره لمبه وه چا لیدله خدارا

بیا هسې مدد کړه چه خوشحال سره دې تل کړ
بخته! د دې ورکې سراغ نخښه[4] و مارا

ځان ئې سر تر پایه جوړ کړ بیا بلا کا — د زلفینو په هر وله د زړونو غلا کا
معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ — دا په دا چه د عاشق خونه تالا کا
په هر ځای چه څو محبوبه[5] سره کښېني — هغه ځاي مې تر جنت ښایسته لا کا
دوه مین که سره هر څو، مرور وي — خپله مینه ئې بیا زر سره پخلا[6] کا
تور باڼو ئې تور توبرې دې را څرخېږي — که را پورته محبوبا سترکې شهلا کا
څو د شاه په کښلې مخ باندې خالونه — ما به هم په هونبره داغ مبتلا کا
همګي ئې ستا له مخه ګفتګوي شي — چه دردمن وبله ټول شي مشغولا کا

په خیر خیر ئې مخ ته مه ګوره خوشحاله
په خاطر به دې اور لمبې والا کا

---

[1] نښې.

[2] د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په ګ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جګ راغلې ده.

[3] د دې کلمې اصل نسو را معلوم. په پښتو قاموس کښ کنګه په معنی د غټه، غوړه (پیغله) دئ.

[4] نښه.

[5] محبوبی.

[6] پخولا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه عجب دلخوا دي دا صهبا   چه ساقي ئې راکوي په مرحبا
د غنچې خندا محاله په چمن ده   که نسیم پر ګذر نه کړي هر سبا
مصلحت ئې د بلبل په کار کښ دا وُ   چه صبا کړ د غنچې کمیس قبا
د بلبلي قدر زده کړه اې ګله!   که هر څو ئې په دا خپل حسن زیبا
چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دئ   د عاشق له رنځه څه زده اطبا
بې د یار د زیبا مخ ګمان مکړه
چه خوشحال به په بل مخ شي شکیبا

چه یار مهر وفا نکاندي څوک څه کا   چه بې جور و جفا نکاندي څوک څه کا
د جهود به هم زړه سوي را باندي وشي   چه یار رحم په ما نکاندي څوک څه کا
ما وې زړه ئې ګُندی نرم په ژړا کړم   چه اثر پر ژړا نکاندي حؤک څه کا
که وصال ئې په دنیا له عمره خوږ وي   چه تل عمر وفا نکاندي حؤک څه کا
حال دي هیڅ له یاره پټ نه دي خوشحاله
عنایت چه په تا کاندي څوک څه کا

چه په ما باندي ئې زړه سیځي تپاک کا[١]   الحذر چېري به ځان د اور خوراک کا
ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ   عالم عالم دي په ما سل ځله بلغاک کا
که د خضر په چشمه باندي مي کور شي   د فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
چه بقا ئې په چمن کښ یوه ورځ وي   لاله ځکه د کمیس ګریبان چاک کا
د اسمان له عاشقانو سره کست دي   هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
ترې به سل رنګه ګلونه شګفته شي   هر سړی چه خاکساري واخلي ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوري حیران یم
چه له یاره نه جدا شي په څو ژواک کا

چه د پلار سره دروغ نفاق خلاف کا   د نور چا سره به څه رنګه زړه صاف کا
ګوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دي   منافق پخپل ګناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف ګناه مراف کړم   نه به خداي د عزازیل ګناه معاف کا
دا واړه غرونه لا هیڅ ندي راضي یم   که په میان کښ مو خداي غر د کوه قاف کا

---

[١] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال[1] د خپل زوي ئی خپل پلار وته معلوم دئ   حؤک به څه لره د عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندي دروغ دروغجن وائي   نه به ده غندي سړی مکر و گزاف کا
هم هزار رنگه دروغ خلاف په زړه کښ   هم هزار رنگه په خوله د صدق لاف کا
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم   پسله مرگه که د مار د گور طواف کا
چه مي هسي تربیت د ناخلف کړ   دا په دا چه دي له ما سره مصاف کا
په ژوندون به ئې ارمان وزي له دله
زمانه که د خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بی وفا   و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
د غرض یارئ هیڅ یارئ نه دئ   که یاران دِي خو اخوان دِي د صفا
که کاته دي که لیده که اروېده دئ   دا د ښو یارانو واړه دي شفا
چه په چا باندي مین شوې قبلوه ئې   سل نازونه سل نا سازي سل جفا
که په وصل کښ ئې هر ساعت یو کال شي   لا په دا د عاشق نه وي اکتفا
له ما خوار سره څو قاف[2] وهې ورې کړې   جگې جگې څه خو لا وطې وفا[3]
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب د خپل مولا   د هغو په خدمت ودري دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دي گوري   چه سایه ور پسې درومي په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته   د غره کاني به هم شي لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادېږي په جهان کښ   کیمیا څه ده ښه نظر د اولیا
که د تخت د پاسه ناست وي صاحبي کا   د درویش په زړه کښ هیڅ نه وي هوا
خیري زنگ ورځني نن دي چا وللي   د درویش جامه له ځایه[4] ده صفا
مړه و ده وته ژوندي وي ژوندي مړه وي   د درویش هونبره قوت دي د دعا

---

[1] ځان.

[2] ق،هـ، ر: قهر.

[3] ل، ط، ف: لطف.

[4] ځانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر چېري د درویش په مهر یاد شي
چه خوشحال ئې کړ دا هسي بې نوا

چه خپل خوي شي په جهان بد خواه د چا — د خپل خوي دي نه چه دي تباه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوي شي — بد دي نشي یو زمان همراه د چا
کاڼي لعل د بدخشان، گیا کیمیا ده — چه ئې نه بپژني ته گناه د چا
چه بادشاه ئې ستمگر شي خلق خوار شي — خداي دې نکا ستمگر بادشاه د چا
زه که سل ځله وفا کړم یار جفا کا — بخت دي نشي په دنیا سیاه د چا
د جمشید او د سکندر فلك پرې نبنوې — پرې به نږدي همېشه کلاه د چا
دا دنیا لکه لولی ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه د چا شي گاه د چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا[١] — سحر دئ که دم دئ که څه نوري فتنی فن کا
زره بویه چه خوی ئي د بورا یا د بلبل وي — درومي کرزي غواړي خو په گل باندي وطن کا
وسیځي په اور کښ پتنگ، هو چه پتنگ نه وي — و تښتي له اوره ځان پخپله دروغجن کا
ډېر په باغ کښ کې شي څوک خالي وزي له باغه — څوک ئې مېوه وخوری په گلونو ډک دامن کا
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلې — ناست وم که ولاړ وم زړه مي هرکله من من[٢] کا
خیال ئې د زلفینو لکه غل د خپلي خوني — هر کالي لیدلي فراغت ئې دزدیدن کا
سترگو ته ئې وگوره څه څُني توري زلفي — څړ په سنبل زار کښ دوه هوسیه د ختن کا
هر چرته چه گرزي لکه سرو سمه درومي — هر چرته چه کښېني هغه ځاي لکه گلشن کا
تن ئې آزارېږي په کمیس د سري[٣] صافو
گل د چنبې بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه مي ولیدې دا توري سترگي ستا — زه به نکړمه هېر نوري[٤] سترگي ستا
یا د باز یا د طاوس یا د شاهین دئ — یا د تور هوسي که گوري سترگي ستا

---

[١] دا بدله په چاپي نسخه کي نسته.

[٢] د اغزو خواږه.

[٣] یو ډول کالي وُ.

[٤] نور هېرى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه وژغوري کبلۍ په مرغزار کښ د خواره وربل تر سیوري سترکي ستا
لکه پټ سپاره د جنګ نېزه په غاړه دا اوږده باڼو پری پوري سترکي ستا
چه دئ هسي و هر در وته ولاړ کړ د عاشق دي اور په کوري سترکي ستا
لکه څوک په میو مست شي هسي مست شم زه چه ووینم مېخوری سترکي ستا
که شېخان که زاهدان که عابدان دئ د هر چا د زړونو چوري[1] سترګي ستا
چه دي غوښت هغه دیدن دي ورته ګوره
که خوشحال ندئ[2] کوري سترګي ستا

چه مي ښکته پورته اوښکي تګ و پو کا د خپل یار په طلب ګرځي جستجو کا
زه په دا طمع د شاه د سپیو مل شوم ګوندي ما د خپلو سپیو سره تو کا
هر چه ستا په کښلي مخ باندي مین دي هغه درسته شپه له ما همه ګفتګو کا
که زه ورو وایم خبري ګرم مې مه کړه ځایګي ویشتلي تل خبري ورو کا
ستا له غمه چه و چا وته ویل کړم لا مي حرف ویلی نه وي چې هو هو کا
په هر ځاي چي درې څلور و بله ناست وي چي پرې غوږ باسم خبري د مهر کا
پادشاهان یې ارزومند د ننداري دئ ګدایان به ئې د خولې طمع په سو کا
د ګلونو دور تل نه وي خوشحاله!
ښایسته به په خپل حسن کبر څوک کا

حقیقت راته معلوم شو د هر چا باور نشته په آشنا په نا آشنا
چه په سر دي سوګند خوري ورځني ډار کړه یوه ورځ به ستا د سر وکا سودا
د هر چا نه چه دي طمع د وفا وي هم هغه درته ښکاره شي بې وفا
یا څو وُ دا جهان واړه بې وفا وُ یا د ما په دور ډېره شوه جفا
آدمیت له آدمیانو نه خداي واخیست تر دوه پایو نه بهتر وینم چارپا
که هندو که مسلمان که بل فریق دئ په هیچا کښ به بیا نه مومې رشتیا
نه د دین د چاري شناخت مهر و وفا شته نه په شرم ننګ حؤک ښر دې د دنیا
د تقلید رسم عادت یاري خپلوي کا د هر چا نظر پخپله مدعا
همګي واړه یاران د خپل مطلب دي بیهوده ناز و منت کاندي په تا

---

[1] غلې.

[2] نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخامخ دي په ثنا په صفت سر شي   سل بلا دربادي وايي پسي شا
د دو دام ترې سرېونه بهتر دئ
اې خوشحاله ځه له ښهره په صحرا

خداي دي مخ د هيڅ غافل را ښکاره نکا   د غافل سره دي ما آواره نکا
په هر لوري نو بهار دي غوړيدلې   سترگي وخوره چه به دا نندارة نکا
هغه څوک چه د الفت په توري پوه شو   نور په ساز د سوختگانو ناره نکا
د چار پايو په حساب دئ سړي ندئ   چه په ساز د سوختگانو ناره نکا
هغه څوک دي چه په حال ځما خبر شي   چه گرېوان به تر لمن پاره نکا
په يوه نظر ئې هر څه له ما يووړه   چه هيڅ نشته نور نظر دوباره نکا
طبيبان د رنځ و هر لوري ته ډېر دي   رنځوران ولي د وخته چاره نکا
د تقوی غليمي دف کښېږده له لاسه   په وهلی ّهر څوک نقاره نکا
وړه ستا دا توري سترگي خوشحال وژني
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار ياران بيا سره ټول کا   تروري خاوري په په سر د رنتبول کا
د جهان غمونه يو سر ځما بل سر   که سری ئې د باور په تله تول کا
نه مي يار نه مي غمخوار شته په دا غم کښ   لکه بي اوبو څوک بند په گرم چول کا
که په پوهه کښ دانا د زمانې وي   د زړه غم ئې تر هلکو کچو کول[١] کا
چه ئی ډول واهه ځما په دلگېری   اوس دي تر په[٢] پخوا هم په دغه ډول کا
چه مستان د يوه جام دي غم ئې نشته   که ئې هر څو زمانه په لاس کچکول کا
د پسا له صفت ئې شي د رنگ ئې نشي   څوک چه پوري په بدرنگي ناوې پسول کا
که د اسپنو کلا وي چه بخت يار شي   خاوند خدای به ئی آسانه لکه شپول کا
چه گلونه د بهار واړه تمام شي   د زړه سود شيدا بلبله په ختول[٣] کا
خال ئې مست خوني هاطي دئ سنبال کړي   چه ښکاره شي شا به ورته د غم غول[٤] کا

---

[١] په قلمي نسخه کښ يوه محشي "نادان" ورته کښلي دي.

[٢] ترپي.

[٣] يو خود رويه گل دي.

[٤]په قلمي نسخه کښ محشي (فوج) ورته کښلي دي. ممکنه ده چه دا د پښتو يو ورک لغت وي، په قندهار کښ داسي ويل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال د رنج علاج په یوه خدای شي
چه له درده سره تل ښوري آشول[1] کا

خپل عمل چه سړی سپك کا — لکه خس هسي ئې ورک کا
بد عمل لیونی سپیَ دئ — چه حملی پخپل کنډک کا
مګر نه ګورې و ځان ته — چه احوال پېغور دَ پك کا
مزري ښکار کا د ګاوزو — پیشو ګرزی ښکار[2] مږک کا
دا خبره ده که کېږي — که کیسه د دو تك کا
چتی[3] باز په پرونو نشو — ګه آلوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیګر شو — نن څه ناسته په انډک[4] کا
ځما ژبه نده اور ده — ګذاروُنه دَ توپك کا
چه ځما اختیار ئې خور کړ — خدای دي خوار هغه ختك کا

خوشحال ناست په برَموَل دئ
ارمانونه د اټك کا

د دنیا یاران په خوي دي د دنیا — بی وفا لکه ئې مخ هسي ئې شا
که د دین دپاره تا سره یاري کا — له هغو غواړه که غواړي څه وفا
د دنیا ښادئ غمونه سره ګډ دي — په خندا خندا دي ژر کا په ژړا
چه فتنې ترې پیدا کېږې واړه نفس دي — نفساني یاران به نه وي بی بلا
اولیاء د اولیاء سره بد نه وي — دا پدا چه ئې د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دي — امرا سره دښمن وي امرا
یا په نه یاري کښ سود دي که پوهېږی — یا په نه ویل کښ سود دي د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه — که ته نه وینې په ځان کښ هیڅ جفا

(غولی غولي خلق راغله) ممکنه ده چه د دي دوو کلمو اصل یو وي یعني فوچ فوچ،

[1] په قلمي نسخه کښ محشي آه و فریاد ورته کښلي دي، ما تر اوسه دا لغت ندي اوریدلي.

[2] یعني ښکار د مږک.

[3] یعني شب پرک.

[4] پر یوه انډی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه تا سره څوک څه کاندي خوشحاله
ته هم هسي زيست روزګار کړه له هر چا

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا　　څه په دور لکه باز هسي خاته کا؟
که مته[١] غندي تېره لري مرک داړه　　څه مته غندي ګزار وته واته کا؟
په ارمان د ديدن مرم پرې سلام دئ　　چه ځير ځير مي د يار مخ وته کاته کا
ښايسته په جهان ډير دي ښه هغه دي　　په ښه خوي چه د عاشق د زړه ساته کا
لکه سترګي تصويري ځنبل مي نه وي　　چه مي سترګي ښه جمال وته کاته کا
څه خوښی ئې پکښي يښي دي پوهېږې　　هر نفس چه د واته ننواته کا
په هر څه کښ ئې لذت فرحت راحت دئ　　لکه ساه چه وواته ننواته کا
که په تن خوشحال خټك دئ ځني لري
د ده زړه د يار په کوي کښ جار واته کا

د عشق په باديه کښ مرده ګام د تمنا[٢]　　هغه څه عاشق ندي چه وري نام د تمنا
زار[٣] ځما د زړه دي، زار ځما دي په دا کار کښ　　که دا طور به تل درومي ايام د تمنا
مرم له يار له شوقه سره دواړه نه جوړېږي　　آغاز د يار د وصل او انجام د تمنا
څه شوه هغه مينه چه د سترګو په کاته کښ　　بنو به ئې را واستاوه[٤] پيغام د تمنا
قدم زده د هغه عاشق په پله باندي خوشحاله
چه کام ئې خپل موندلي په هنګام د تمنا

دنيايي ياران چه طمع د دنيا کا　　عاقبت په يوه طمع ځان جدا کا
ديدني ياران په کار دئ په دنيا کښ　　چه يارئ د ديدن په تمنا کا
د ګونګټ مينه په غول په غوښايه ده　　خاصګي مينه په ګل باندي بورا کا
که پخپله رضا درومي چاره نشته　　که ځما په رضا درومي خوله به را کا
په بار بار د هغه يار منت را باندي　　چه پلو په مخ نيولي مخ ئې وا کا

---

[١] محشي په خربيشوي ترجمه کړي دي،

[٢] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

[٣] په پښتو زار په معنا د زحمت او مشقت عموماً راغلي دې.

[٤] را ستاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل رحمت د عاشقانو په همت شه   چه په طمع د دیدن د سر سودا کا
په رقیب به ئې بې تیغه مرگ روا شي
که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنگین سره پیوند کا   عاشق له ډېره خیاله ځان پروین سره پیوند کا
بلا کاندي خوله وازه د فتنو آتش تازه شي   چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
آزاد تر سینه درومي د جگر دننه کښېني   چه غشي لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
که نور مهر دي نشته څه خو کړه د حال پوښتنه   چه تا په زړه ویشتلي سر بالین سره پیوند کا
څه زه څه مي مجال دي، چه دي وصل غواړم دریغه   که ځړه توره شړي ځوک وریښمین سره پیوند کا
که ځان غواړې خوشحاله له چشمانو ئې حذر کړه
خپل ځان وژني قځري[1] چه شاهین سره پیوند کا

دوې دي توري سترگي لکه دوی توري بلا   دوې د توري ورځې لکه دوې توري تر ملا
بیا دي تور باڼو د دواړو سترگو کربلا[2]   بیا دي توري زلفي تر ښامارونه بلا
له هسي رنگه حاله، راته ووایه اصلا   د هغو به څه احوال شي چه په تا وي مبتلا
عاشقان دي واړه سر کړل همېشه په واویلا   چه هسي رنگ ستم به په هیچا نه وي اصلا
د خاطر بخچه مي هسي تا خالي کړله تا لا   لکه غل د خپلي خوني همېش روږد یي په غلا
نه به بل څه وکښي نه به کاندي نور املا
دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبی نوم دي ولاړ د بد خو هم لا   پخپل کلي په اولس په هر سو هم لا
ته چه هسي په دا خپل جمال نازېږی   گله ستا به دا جمال نه وي بو هم لا
چه بد مست شي په مجلس کښ هغه نه یم   که کډو د میو تش کړم سبو هم لا
ستا له جوره له ستمه هورته لاړي   هغه ځاي چه آدم نه وي آهو هم لا
د نماستي په وخت ئې واکړه آزار مه شه   د وربل غوټي کوڅی د گیسو هم لا

---

[1] بله املا د دې کلمې تنزري دي په معنی د تیهو او کبك.

[2] تر دې کلمه لاندي محشي (لویه بلا) لیکلې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وي، یعنی خاصه او خالصه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال خټك دپاره چه میخور شو
په مغان مي وښي کښېښوول باهو[۱] هم لا

دوه زړونه چه یو شي غر به هم پاره کا — ځار تر ځگانگي چه نعمتونه را ښکاره کا
توري زلفي بویه خط و خال زرو زیور هم — مخ چه ښایسته وي خلقه ئې ننداره کا
څوک چه په اخلاص و بله مین شي په دنیا کښ — زر سازي نا سازي په دنیا کښ آواره کا
خلق په شیطان باندي لعنت لرینه — چاري په سړیو واړه نفس اماده کا
سل رنگه غمونه لور په لور د نفس لاله سه — دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
چه وېش وي د شکرو ډېر عالمورباندي ټول شي — چه واخلي خپلي بخري نور ځانونه کناره کا
خو بي د خپلی چاري څوک په مټ په کوښښ غواړي — څوک خپل کارونه واړه حواله په ستاره کا
ځار تر یکرنگی چه زړه ئی یو یو ئی اقرار وي — هر چه دو زبان وي خخل غمونه دو باره کا
هر ځوک دي دعا کاندی چه حاجت ئې چا ته نه وي — ولي بادشاه نه وي چه حاجت ئې بیچاره کا

گل و سړي ورکړه چه خوشحال په یوه گل شي
خره غوایه نظر کله د گل په پشتاره کا

د بې ننگو پښتنو له غم ما — لوئي پرېښوه وینو له کم ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وي — چه که واخیست انتقام له گرم ما
چه د ننگ گوهر مي مات شو دواړه سترگي — په ژړا کړې یو دم بی نم ما
هغه درومي په لاس نه راغي[۲] بېړیه! — استاده کړه په ساحل له یم ما
هغه ملا مي چه په هوډ سره لوي غر ده — په ناکام کړه و مغل ته خم ما
هم د بخت و ماته شا شوه هم د خلقو — په مغل کړ ځکه مخ له هم ما
که مي لاس وئ په رضا می به کښې نښول — د مغل په لوري دوه قدم ما
د هغو د خولې کړې خبري اروم — چه خبره ورته نکړه سم ما
دم د خپلو د پردیو را معلوم شو — که هر څو ساته خپل ځان له دم ما
په هغو لویو خبرو شرمسار یم — چه هر چا وته ایستې له فم ما
سل غندنې پېغورونه را دو ځار شول — چه به ځان ساته همېش له ذم ما
دا الم مي هیڅ الم سره سم نه دئ — که لیدلي د هزار الم ما

---

[۱] بله املا ئی (باوُ) دي، په معنی د بنگړي چه د ښځو یو پسول دې.

[۲] نه راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر بخت را سره بیا مدد آغاز کا　چه فارغ کا د اندوه له سم ما
هاتی ځکه په سر لوني دا خاوري
چه خبر کړ دي خوشحال له غم ما

راته څه وائې چه یار در سره څه کا　که وفا کا، که جفا کا واړه ښه کا
دا تل دود د ښایسته وو، د یاری دي　چه یك لخته د زړه مهر په چا نه کا
سل بلا ئی قبلوه ور پسي درومه　ښایسته د جهان کل واړه خپل زړه کا
چه د کبر خیال دماغ وته ئې گورم　اندېښنې مي ویښ بیدار ورته اوده کا
که په نه عمر ئې نه گڼم زه خوار شم　هغه عمر چه جدا له یاره تله کا
تېره چار به د هیچا په لاس را نشي　که په ډېره ژړا سره دواړه لېمه کا
د بتانو په دیدن د زړه نشاط شي　لکه باغ پاڼي گلونه په اوبه کا
[1]په درتللو ئې شرېږ په تلو ئې بولي
چه ئې نه پرېږدې په هېڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وگوره نن دا طراز ځما　حقیقت سره قرین مجاز ځما
درست عالم ئی په بازار په کوڅه وایي　لا و چا ته ښکاره نده راز ځما
د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شي　که بی نیاز وگړي نه وړي نیاز ځما
د عمزی په تېغ مي وژنه صرفه مه کړه　څوک به نه غواړي لتانه ساز ځما
د مسجد محراب د چا دئ د عابد دئ　په محراب ئې د ابرو نماز ځما
ښایسته د بڼ طاوس ور لره بویه　دا واړه ښکارونه نه کا باز ځما
چه په خوږو ژړونو بلوسي سزا مومي　ښه چه خوار شو پدنیا غماز ځما
ته په ما باندي تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال خټك عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وي مبتلا　پری دي سازه شي بلا
تر عاشق دي صدقه شي　که زاهد دي که ملا
عاشق هر زمان غزا کا　په تېره توره د لا[1]
که عاشق د یار په تېغ مري　پرې منت دي د یار لا
زاهد خوښ کنج د خلوت کړ　عاشق خوښ د یار بالا

---

[1] نفی له غیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گل د عشق دي غوړېدلي　　و عاشق ته ده صلا
دا د ني چاري ادني وي　　د اعلا چاري اعلا
که شېخي زاهدي غواړی　　پخپل لاس کښ ده لالا
لکيور[۱] د ستا په سر کړه　　سر وهه په مصلا
يا مسواک کښېږده په سر کښ　　يا ئې و ټونبه تر ملا
په تسبيح خو ځوه شونډي　　نور ټکي کوې که غلا
مرد هغه ګڼه خوشحاله
چه ئی کېږي مشغولا

زه تا پېژنم هوا　　واړه تا کړم[۲] سر هوا
چه هميش ئې په عالم کا　　د جهان ګوره غلوا
په نوا ئې بې نوا کړل　　بې نوا شول په نوا
د هر رنځ دارو موندل شي　　د بد خوي نشته دوا
عاشقی ځني په ګور کړل　　څوک پراته دي په زګروا
چه مي ويني د کوګل خورې　　ويني کله دي روا
د چمن ګلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه[۳] وا

زاهدان چه د رندانو تل پېغور کا　　که توانيږي ازلي قسمت دي نور کا
ښه چه سپين د زهد ليري له ما ګرزي　　چه و تورو ته نزدې شي سپين هم تور کا
که رشتيا وايم ويل ئې په ما اور دي　　څوک چه ما سره بی عشقه بل بيور[٤] کا
که په خوله مهر وهلي د عقشق دي　　په سينه کښ ئی ززه وګوره څه شور کا
د ليلی نه نوريده د مجنون مينه　　چه مي زړه له ياره نيسی خلق زور کا

---

[۱] دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا املا ليکل سوی ده، په يوه نسخه کښ (لکور) په بله کښ (لکيور) په بله کښ (لکه يور) کښلې ده، په يوه نسخه کښ محشي (سمله) هم ورته ليکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وي او په اصل کښ (لکی ور) وي.

[۲] واړه تا کړمه رسوا.

[۳] زړه نه شو وا.

[٤] تر دې کلمی لاندي محشی (مشغولا) ترجمه کښلی ده، د سيد راحت په لغاتو کښ بيوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نازنیني د دې ښـهر واړه بویه چه نن ناز و غمزه ستا له سترګو پور کا
ځما یار په هر محفل باندې چه راشي په ښایست د ښایسته وو بازار خور کا
یو زمان د زړه خوښي په لاله زار کښ دا فلك ئې بل زمان را باندې اور کا
چه دیدن د مین نه وي زه ئې څه کړم که ګلونه شګفتن راته هر لور کا
تېر یاران به نورو نه وینې په سترګو
که خوشحال ورپسې دوه سترکي څلور کا

ستا له چمه به وا نه وړي عاشقان ستا که هر څو تېره دندان لري سګان ستا
چې قدم له تا نه اخلم زړه مي نه شي پا بسته یم د زلفینو په ریسمان ستا
ته لا اوس لکه غونچه په غوړیدو ئې د ښایست خبري لاری په جهان ستا
په ښایست د ښایسته یوسف ثاني ئې په دوه کونه ښه دیدن دي رایګان ستا
په جهان کښ که تر مرګه ګران څه نشته زه تر مرګه لا بتر ګڼم هجران ستا
زه به نوم د سلطانیه باندي کښېږدم
که تش نوم د خوشحال تېر شي په زبان ستا

سور پېزوان دي په زرګر نوي سو اریا[۱] بیا د زړونو آزار اخلې پاریا پاریا
په خاوند مي دي سوګند وي باور وکړه چه هیڅ دم مي له خاطر نه ئې و ساریا
زه هر ګوره دماغي په ځان غره وم ولي ستا سترګو ځما دماغ او تاریا
د چړې د کټارې حاجت هیڅ نشته د ښو په غشیو تا بېچاره ماریا
کله کله ئې له حاله خبر آخله
بېچاره خوشحال خپل زړه در پسي هاریا[۲]

ښه سړي د چا په بدو نظر نه کا که څوک بد ورسره کاندي دوي به ښه کا
په بارداره ونه تل وربېږي کاڼي ورته ګوره چه بارداره ونه څه کا؟
د جهان کینی غصې واړه تر شا کا که سړي په وخت د قهر مرګ تر زړه کا

---

[۱] په دې بدله کښ د بیتو وروستي کلمات ټوله هندی دي چه د لمړي بیت د لمړي مصراع د اخیري کلمې اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره ګېرئ او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت پاي په معنا د کښته اي څلورم په معنا د وېشلو او څلورم په معنا د ویشتلو دي، په څلورم بیت کښ د کټراي کلمه په معنا د خنجر ده.

[۲] بایلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا پدا چه خود بيني ور څخه نشته د جهان ننداريې ځكه دوه لېمه كا
په كينه په حسد هيڅ د چا و نه شي هر سړى چه حسد كاندي ځان اوبه كا
نصيحت د نيكو ښه دي نه د بدو كم بدبختان به بد فعلي د چا په خوله كا
و سړي ته ئى اختيار وركړ هوښياره كه په هره چار كښ خداي واړه خپل كړه كا
ورځ او شپه په لار رواني قافلې دئ نيك او بد د قافلې په لاري تله كا
يك تنها په لاري تله[۱] نه ده خوشحاله
په دا هسي لار څوک څه د لاري مله كا

عقل سل د مصلحت بندونه جوړ كا چې د عشق سيلاب پرې راشي واړه نوړ كا
ما ته مه وايه عاقله چه عشق څه دئ؟ كه مين شي تا به هم له عقله موړ كا
زه به هيڅكله له عشقه نه وانه وړم عقل څه په قهر تل د گوتو مروړ كا
زه كه هر څو خپل پېوند شولم له عشقه ولي ما او عشق خداي لا ويله جوړ كا
زما عمر په حساب تر شلو زيات دي د عشق غم به مي په ديرش كاله كښ زوړ كا
كه ئې چيري د خپل يار په وصال لاس شي
بيچاره خوشحال به هم خاطر پرې سوړ كا

كه بې نمازه د قيامت په ورځ ممتاز كا و جنت ته ئې روان په ډېر اعزاز كا
نماز گذارو ته ئې هسي حكم وشي چه فرښتې ئې د دوږخ په اور كذار كا
اوليا او انبيا به هيڅوک نه وئ چه تر شونډو به بيرون نرى آواز كا
تر عاصي نه لا بتر هغه عابد دئ چه په خپل طاعت به عجب يا به ناز كا
دا ځاي كار د هيڅ تاعت ندئ خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز كا

كه يو ځل دي د وصاله بهره مند كا په هر دود به دي خرم خوشحال خورسند كا
په زمان به دي پيوند له هر چا پرى كا كه محبوبه دي د ځان سره پيوند كا
نوې مياشت به دي په مخ گوري وگري كه په مخ باندي دي جوړ سم د سمند كا
زه به ځان لكه پتنگ ترې صدقه كړم كه له ورايه د ديدن مشغل څرگند كا
مبتلا خاطر مي مري د يار له لاسه بيا له ميني هم د يار په سر سوگند كا
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شي زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند كا

---

[۱] تلنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وي   د گني قدر ځرگند د گني خوند کا
چه د عشق د لېونیو په حلقه شي   کله وي چه هغه غوږ د چا په پند کا
د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دي   له دانا سره راضي یم که مي بند کا
که د خپلو سپیو نوم ورباندي کښېږدي
خوار خوشحال به په عالم کښ سر بلند کا

که دي زره لري بها[1]   ځان به نه کړی کم بها
څه وې څه به شي خبر شه   ابتدا په انتها
چه به کانده[2] تنها کېږي   خو لا نن ښه ئې تنها
چه ئې نور له تا آخلي   پخپل لاس ئې کړه رها
ته خبر نه ئې له ځانه   چه په تا کېږي څه، ها[3]
درته وایم نه پوهېږي   څه غفلت لرې ها ها
بل مخ مه گوره خوشحاله
مخامخ شه په شها[4]

که د یار پسې څوک سپیني جامې رنگ کا   اواره دي د نیمگړې دنیا ننگ کاه
شپه او ورځ دي پسې ژاړي یار دي غواړي   که مین وي په رښتیا ځان دي ملنگ کا
و اشنای وته د یار مینه ځرگنده   لکه قصد چي له ډیوي سره پتنگ کا
دا د غم کښتي چه گرځي په دریاب کښ   یوه ورځ به ئې ذرې ذرې نهنگ کا
ښایسته بلا دي ولیده خوشحاله!
اوس که زړه منع کوې سترگي دي جنگ کا

---

[1] لمرئ بها په معنا د روڼوالي او دوهمه په معنا د پلور ده.

[2] ښایي چه د کاتب غلطي وي او اصلي ئې دا وي (چه په کانده تنها کېږي).

[3] "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځاي (چها) وویل شي، هم صحیح دي.

[4] شها یا شهی په ښښتو کي لکه لیلا د معشوقو عام نوم دي.

[5] دا شعر د عبدالغني کاسي په تذکره کښ د خوشحال د اشعارو په برخه کښ اخیستل سوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له دلبري نه مي خوله غوښته اما   ېکه خوله ئی راته دا ووې "له ما"؟
د ماڼي په وخت ئې تل هسي خواب وُ   گوره بيا ئې په څه زړه بد دي له ما
هسي يار سره څوک څه لره ياري کا   چه له کبره ئې نظر وي په سما
زه به هېڅکله له عشقه نه وانوړم   پند گويانو خپل پند وساتي شما
څه خبر بې چه اول په عشق کښ څه ځي   په اول وصلت[1] ئې ځي د سترگو ما
د چا زړه لکه کابل د چا بگرام دئ   د يوه نصيب ساړه د بل گرما
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم   دا گټلې دنيا واړه رونما
زه خوشحال چه ستا په مخ باندي مين شوم[2]
پارسايي غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بيا نرگس په باغ مستي کا   چه صبا مي په سنبل دراز دستی کا
په پنځه ورځي کښ گل د باغ تازه وئ   په شپږمه ورځ فنا خپله هستي کا
مبتلا بلبله سر د گل په پښو ږدی   لکه برهمن د بت بت پرستي کا
تواضع زده کړه په تن له سرو وني   چه په هسي بلندئ[3] کښ پستي کا
کرلاڼي لا نور شراب نوشلي ندي
دا مستي واړه په جام الستي کا

ناديده په نادانی څه بلا کا   الف بې ئې لوستي نه وي ځان ملا کا
روستايی تر دښته نه وي رسېدلي   بيهوده ويل د دښت کربلا کا
و کافرو[4] ته روغ کړې د دين توره   مسلمان ته ئی مشرک سړی تر ملا کا
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه   چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
دا همه د بد خويی علامت دئ   چه سړی زنا خونونه، ټگي غلا کا
په جهان کښ چه خويونه د بدی دئ   يو دروغ تر زرو بدو تېري لا کا

---

[1] يا به وهلت وي يعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلي دي.

[2] يم.

[3] چه په هسي بلندي کښ ئې پسي کا.

[4] په بله نسخه کښ داسي دي "وکافر ته روغه کړې د دين توره".

(c) ketabton.com: The Digital Library

عطارد[۱] دي نور قلم له لاسه کښېږدي چه په دا خوبي بهرام انشا املا کا
دا خبري د خوشحال و چا ته نه دي
خو هم دي له خپله ځانه مشغولا کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دي خريدار ستا[۲] ځرنګه ډېر تود دي چه مي وليده بازار ستا
ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد شهد که شيرين دي نه شيرين دې تر ګفتار ستا
ښې د هوسی سترکي دي، نه ښی دي ستا تر سترګو ښه د زرکو يون دي چه ښه دي تر رفتار ستا
څوک دې چه تا ووينې مين در باندي نشي هر لوري ته ډېر دي که ئې ګورم خريدار ستا
چا چه تا ته کړي يو نظر دي په درسست عمر څو په دنيا پايي نور به تل وي طلبګار ستا
زه به ورته نه وايم سړی چه تش کالبد دئ هر چه ته ئې وليدې لوټ نشو په ديدار ستا
ګل د لاله داغ لري سختي د رابيل پاڼې چا وې چه لاله دي يا رابيل دي ګلعذار ستا
ډېر طبيبان راغله لکه راغله هسي ولاړل راشه حال ئې ګوره چه څه حال لري بيمار ستا
وې مي و طبيب ته چه د رنج دارو مې وکړه وئي چه دا دارو کړم اور بلېږي په پرهار ستا
سر لري خوشحال درته پيښکښ که دي په کار دئ
به تر دا نور څه چه د چا سر راشي په کار ستا

واړه مست شه بد ويل کا و سړيو ته ښکنځل کا
سل بلا تر خوله وباسي په تېره توره ورژل[۳] کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړي هغه چاري په تاتل کا
زه به څه ماڼه له چا کړم په ما دا چاري زړه خپل کا
ځان به واچوم و سيند ته څوک به دا هونبره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده که بد خواه ورته سنبل کا
نه ئې ويره د آزاد شي به مي رحم په ژړل کا
چرته ځم په چا فرياد کړم څوک به داد ځما د دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واړه عشق دي چه نتل کا

---

[۱] ستوري چه منشي د فلك ئې بولي.

[۲] دا بدله هم په چاپی ديوان کښ نسته.

[۳] غوښي کوټل او ټك ټك کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر بیمار چه د[۱] طبیب سره شدت کا — که ئې ګوري و خپل ځان وته آفت کا
د ماهي ژوندون دریاب دي ګه ترې ووت — په خشکي کښ به دي کله فراغت کا
شاپېرک چه له آفتابه نه پټېږي — د افتاب د کومي چاري خسارت کا
و مهتاب وته د سپیو غپا کېږي — په غپا غپا ځان هسي فضیحت کا
د ګونګټې[۲] د ګل د بویه نه بلا ده — ژواک ژوندون واړه په بوي د نجاست کا
انبیاء چه کافرانو وته بد شول — واړه چاري د شیطان په مصلحت کا
خوار هغه چه د غلیم په نغوته[۳] درومي — مدعي غلیم د نیکو نصیحت کا
یو د رود په غاړه تږي تشنه لب مري[٤] — هر خسیس په خساست کښ خپل عادت کا
د فرقان په هدایت فاروق پوهېږي — نه بوجهل بولهب ته هدایت کا
طهارت د مسلمان کېږي خوشحاله
نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفایي کا — چه بې جرمه جدائي کا
لکه شمعه له ما دروميي — په بل ځاي به روښنائي کا
عاشقي دي هغه کاندي — چه قبوله رسوائي کا
څو ښایست دي دلبره — هونبره کبر و منائي کا
خوار خوشحال ته د سرو شونډو
بوسه ورکړه ګدائي کا

یار مي مرور دي که څوک وي چه ئې پخلا کا[٥] — ژر پاڅه رویباره ځما زړه پسې بلا کا
تل به د جفا په دریابونو کښ غوټې خوري — څوک چي زړه د دور په دلبرو مبتلا کا

---

[۱] له طبیب.

[۲] جعل.

[۳] یعني اشاره.

[٤] دا بیت په بله قلمي نسخه کښ داسې دي "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مري"، اما دغه صورت ئی لکه چه صحیح دي بوتیمار په پښتو ککوی بولي، چه د رود پر غاړه سوي سوي نارې وهي او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندي وي.

[٥] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه ګنده عالم دئ مه ئې دود وي مه ئې رسم[۱] وږي په ځاي پرېږدي و مړو وته صلا کا
هيڅ سزا ئې نشي باندي لاس د ما د زړه شوي توري زلفي ستا دي چه دايم د زړونو غلا کا
ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه ده مست چه زورور وي ظالمی په ملا کا
ته چه عاشقي کړې قبلوه په عاشقي کښ تل په عاشقانو باندي خلق الالا[۲] کا
ستا خونخوارو زلفو زه تنها نتلي نه يم څو به د ما خوار غندي لا نور هسي جلا[۳] کا
راشه که ئې ګورې دا پخپل جمال مغروره
څو رنګه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

يار چه تل هسي جفا کا ظلم، جور، سل بلا کا
نور څوک هم شته په دنيا کښ خو که تل به ئې په ما کا
راشه ګوره ستا له لاسه څوک خندا کا څوک ژړا کا
د هغو په حال خبرېږه چه په در، درته دعا کا
که رشتيا ور څخه نشته مرګ ئې مه وه تل رشتيا کا
څه ئې شته په زړه پوهېږم دا چه ځي نظر تر شا کا
مخ ئې ګل دئ زه بلبل يم تل بلبل د ګل ثنا کا
هيڅ مانه مکړه خوشحاله
ښايسته خپله رضا کا

(ب)

خوار عاشق په خاصيت دي د سيماب څو ونه مري ځني نه ځي اضطراب
ولي هسي خپل عاشق په جفا وژني نه ديت شته نه فضا شته نه عذاب
ستا د سپېو سره ګرزم ستا په کوي کښ ګندي ما ورسره ګډ کړې په حساب

---

۱ څه ئې دود دي څه ئې رسم.

۲ يعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښ "غل غلا" کښل سوي دي.

۳ سوځل او بلول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو خوښي دي د خپل يار د ديدن مومم   که په وېښه ميسر شي يا په خواب
دا چيستان د يار له شونډو راته حل شو   اورېده شو يو ځای نقل او شراب
چه په ډکه خوله دی ووې ياري نګړم   د بلا په خوله دي ورکړم زه خراب
په ملال ملال کاته عاشقان[1] وژني   ستا په سترګو کښ چړې دي د قصاب
ماته څه وايې چه وايه څك دي وژني   ته له خپلو سترګو غواړه دا خواب
که دي زړه وي چه به زړه د خوشحال ګورم
راشه وګوره په اور يښي کباب

خپل بيمار مي حواله کړ به نصيب   ورته زهر شوې ګولی د طبيب
برامد ورباندي صوت د غراب شو   خوشامد ورته آواز د عندليب
طبيعت چه مخبط شي سود ئې نشته   بن په پند څه نصيحت نه په ترکيب
په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ   د بوجهل تل نارې وې د تکذيب
عمارت لکه خطا هسي خطا ځي   په اول ئی چه خطا پر ېوزي ترتېب
نصيحت د ناصحانو باندې باد شي   چه زوال د چا د چاري شي قريب
دانشمند دي خپل دانش ليري ساتلي   د تعليم او هنر اثر په ذئب
د پخو په حال اومه کله پوهېږي   د مقيم په حال خبر نه وي عريب
نصيحت بې ځايه واړه جګر خون دئ   ځکه ژبه تر غاښ لاندي کړه اديب
د هلك مينه په چا وي په هلکو   د لبيب قدر په چا وي په لبيب
په زرګونو مي دنيا و هر چا ورکړه   په جهان کښ پيدا نشو يو حبيب
د خوشحال خټك په شمار په حساب ندئ
په هر ځاي په هر ديار لري رقيب

ما د مځکي په مخ وليده مهتاب   چه خجل ترې دا مهتاب دي هم آفتاب
د زلفينو تر نګهت ئې مشك شرمېږي   د خولې[2] تر بوي ئې نه رسي ګلاب
د وربل په هر هر پېچ کښ ئې نافې دئ   مشاطه ئې چه پرانزي[3] پيچ و تاب

---

[1] په يوه قلمي نسخه کښ داسي دي: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

[2] د خولو.

[3] پرانځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور شراب ورته اوبه د تر خوبيٰ[۱] دي   چه ئې مست وي د لبانو په شراب
وې مي زړه مي ستا د مخ په اور وريتېږي   وې ئې پرېږده چه ښه وريت شي دا كباب
ستا په زار مي صورت سر تر پايه پر دي   زړه مي گوره په تصوير كښلي كتاب
عاشقان مي كشتگان د معشوقې دي   كشتگانو څخه نشته سوال ځواب
كه ته څه خو اشارت وكړې د سترگو
د خوشحال ختك به ووينې شتاب

نول د تن د ځان شيون د زړه آشوب   يوه څه بده بلا دئ عاشق توب
وايي ته په چا مين ئى راته وايه   بې له تا له نورو مينو توبا توب
خوله چېپه ده د حيات په تور ملسل[۲] كښ   نوم ئې شته لا هيڅوك ندي پرې خروب
ستا له تورو شهلا سترگو ئې سيالي كړه   نرگس ځكه كښيښ سر د دار په چوب
خار و خس به دي په لاري كي پرى نږدم   چه ئې تورم د مژگانو په جاروب
واړه شونډې په لذت سره يو نه دي   څوك حلوا دي د نباتو څوك اتوب
لكه باز خال دي تارو دا ښگار د ده دئ   كه څه شي ځما د زړه په تلا توب
دا ځما د سترگو اوښي ويني بدي   د ويشتلي زړه له سترگو ځي زهوب
ستا د مخ په ياد ئې دواړه له زړه ولاړل
د خوشحال د زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان كښ څلور قسمه دي نعمت   عاقلان ئې دي خبر په حقيقت
لمړنې نعمت د علم، د ښه خلق دئ   دا نعمت په دواړه كونَ دَى راحت
بل نعمت په دا جهان د ډير دولت دئ   چه هر شان پرې ابلهان كا فراغت
بل نعمت د رياضت دئ كه ئې گورې   په هغه جهان راحت دلې محنت

---

[۱] په چاپي نسخه كښ "تر خولي" ليكل سوي دي چه معنا ئې نسوه را ښكاره.

[۲] مطلب ځني زلفي دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپل مټ، په خپل کوښښ نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسي خپل قسمت

چه مین شوم د بلندي په قامت راته ودرېده دار د ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه گویا پاڅېده بلا د قیامت
چه محراب ئې د ابرو راته ښکاره شه هغه دم مي ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکي ئی هسي نه دئ چه به څوک ورحئي دروميي سلامت
چه نه مي نه معشوقه نه کښت د گلو تېر ئې عمر دي په غم په عرامت
نن د کښلیو د دیدن نندارہ گوره او کنه کانده به درشي ندامت
چه د کښلیو ننداره ور ځخه ولاړه خبر نه یم کوم گناه وه کوم شامت
چه نظر به د کرم پر خوشحال کاندي
لا به کله وي دا فضل و کرامت

چه مي ولیده په سترگو ستا ښایست ښاپېریو ځخه نشته دا ښایست
هم هغه درباندي هسې شان مین کړم چه درکړي ئې و تا دي دا ښایست
مخ ئې کله د لاله غندي زیبا دې د لاله تر گل ئې ډېر دي لا ښایست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایي نگاري وایي نه لري قمر ځما ښایست
لور په لور به د بلبلو ړغ پری وشي که صبا کا د گلونو وا ښایست
د نرگس گلونه هم هر گوره زیب کا ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
عاشقان دي پرې پتنگ کړل چه وریتېږې خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست
ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست

چه د پلار بد گوئی سر شي پوت[1] صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئې خیر و برکت وي له هغه موره به نه زېږي کپوت[2]
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وي چه له موره نه فرزند زېږي ثبوت
د بد زویه ړغ د فسق و د فساد ځي د ښه زویه ځي ناری په ملکوت

---

[1] محشي فرزند او زوي ورته کښلې دې.

[2] محشي " نه زوي" ورته کښلي دي چه مطلب ئې نالایق دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مزرې په خوي پیدا شي ځني زویه ځني غواړي د ګیدړ غندي خپل قوت
چه ئې نوم په جهان پاتو شي د نېکو هغه زوي خو عمل ګوره کرتوت[۱]
د سپین توب چه مزه نه وي په څه کار دې که ښه خوند لري ترې ښه ګڼه تور توت
ډېر ځوانان چه احمقان دي لکه پیاز دي
و خوشحال ته هوښیار مښك دي پیر فرتوت

د شوم سړي له کوره که اوبه وي د حیات [۲]په ما باندي لګېږي لکه زهر د ممات
موسی څخه هیچ نه وُ ور څخه یوه عصا وه قارون څخه دنیا وه خود ئې ولیده آفات
هر چا څخه مال وي و بال هم ورسره مل وي دانا به هسي کار کا چه ئې نه وي و بال زیات
د ګل د عمر کار، د دنیا مال، د سفله مهر دا درې څلور کارونه بې بقا دي[۳] بی ثبات
چه شرم ننګ ئې نه وي نه هنر لري نه پوهه[٤] په مال ئې نظر مکړه مه په حسن په ذات
دانا په جګرخون کښ د نادان خوښي افزونه عالم واړه حیران دي په دنیا کښ دا واقعات
عادت د فلك دا دي هم دِ ښاد هم دِ غمجن کا که هر څو ښه صفا وي بیا زنګ ونیسي مرآت
خوشحاله څه اندوه کړې خوښ پدا اوسه خوښي کړه
چه بې ما له غني دئ نه ئې حج نه ئې زکات

که عطار د خپلو مښکو کا صفت[٥] په دا څو ئې روان نشي نګهت
مشاطه دي د دړیو ارایش کا ولي دریغه که د ناوي وي صورت
که د خره زین د سرې واړه سره زر کړې خر به آس نشي په دا زیب و زینت
کوري هم لکه یاقوت هسي لېده شي جوهري ئې خبر دار دي په قیمت
د هوښیار چه زیست روزګار شي له نادانو شیرین عمر بزي تیریږي په حسرت
په نصیب ئی دغه دواړه تو که نه وي چه هم بخت هم ئې د عقل وي نعمت

---

[۱] دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ټولو نسخو کښ دغسي ده.

[۲] دا بدله په چاپې نسخو کښ نسته.

[۳] وي.

[٤] چه شرم ننګ ئې نه وي نه مهر دي نه پوهه.

[٥] دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمي نسخې څخه نقل شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال که نه د تن یې نه د ګیډې
و سفله لره ورشه په حاجت

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات ګول په جهان راغلم ترې په ګول درومم هیهات
یو څادر تر میان وي فهم پاتو شي له کاره دا هونبره کیسې هونبره ادراک د سماوات
هیڅ بني ولي ئې درست اسرار موندلن ندئ لویه کارخانه ده که وګورې کائنات
وزېږي[۱] له نوح د طوفان په موج فنا شي زوي د آذر و مومي له ناره نه نجات
کار د بل حکیم دي چه څه کاندي هسې کاندي واړه سردرګم دي د آبا دا امهات
دخل د ساعت د طبیعت دي که د نور څه نیك زېږي له بدو له بد ذاطو نه نیکذات
هونبره[۲] علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړي بیا به خبر نه وي د جهان په ترهات
رد دئ که مقبول دئ که معقول که نا معقول دئ ګوره ننداره کړه، تر دا دم مه وهه زیات
سر په سجده کښېږدي وایی نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړې، بکښي څو لات و منات

نن مي ولیده هغه مست غنچه خوله ئې نیست و هست[۳]
په دوو زلفو عنبر پاش په دوو سترګي[٤] مي پرست
څه[٥] شېوې دِي په جهان کښ دَ همه شېوو همدست
منفعل ئې ګل تر مخه تر ښه قد ئې سرو پست
اوس مي بیا مونده په کور کښ چه دایم ئې وم په مرست
دَ بالا[٦] بلا ئې ښه دَه
دَ خوشحال سَره پیوست

---

[۱] مطلب ځني د نوح زوي دي چه کافر وُ او د آذر زوي ابراهیم وُ.

[۲] همره شي عالم چه فرښتو ته.

[۳] خوله په اعتبار دَ تنګی ګویا نیست دهَ.

[٤] سترګو.

[٥] چه.

[٦] چه مطلب ځني قد دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ټ)

که د شمع غندي کښېناستې مخ پټ   تجلي دي د جمال وینم تر څټ
ته ورڅه په نجاست باندي پېرې کړه   د ګلزار له ګلو څه غواړي ګونګټ
د چندڼ دوني لښ لرګي تحفه دئ   نه د بلي بدي وني درسته سټ
په وکښلو به ئې څوک وي چه بد وايي   د ګنډ هېرونه که خېژي تر بنسټ
که په څو را باندي و خېژي خطا شي   راته وایه چه دي پرېوزه دواړه مټ
مګر مرګ ئې په ارمان و بله جدا کا   د جیجي[۱] جدائي نشته له لویټ
چه دي زړه هغه به وویني خوشحاله
خون یوه قطره که تېر شی تر دا خټ[۲]

(ث)

چه بد نه کاندي خبیث   نور به څه کاندي خبیث
ځني طمع د ښو مکړه   کله ښه کاندي خبیث
چه د بل ښېګړه ویني   ځان اوبه کاندي خبیث
که ئی ځاي وکړی په زړه کښ   خوږ دي زړه کاندي خبیث
که ځما په خوله شي خداي دئ   زر ړانده کاندي خبیث
چه جهان ور ځني خلاص شي   خداي دي مړه کاندي خبیث
د مېږي غندي خوشحاله
الوته کاندي خبیث

یار مي بیا د سترګو تور کا الغیاث   واړه جور ظلم زور کا الغیاث
په ما خوار باندي ئی نر ناحقه لېږدي[۳]   سل بلا د څنګه نور کا الغیاث
زاهد هم هسي له عشقه خالي ندئ   په عاشق به څه پېغور کا الغیاث

---

[۱] محشي ورته لیکي: چه جي جي او لویټه د وه مرغونه دي چه یو له بله هیڅکله نه بېلېږي.

[۲] خط.

[۳] تلنګ او راهي کېده او لېږل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د وصل په دولت وي[1] سره جمع   جدايی به هغه خور کا الغياث
د خزان دوک ئې ليدلي دي په سترگو   چه بلبلي هونبره شور کا الغياث
هونبره اور چه د خوشحال په خاطر بل دئ
څوک به مړ دا هونبره اور کا الغياث

(ځ)

چه صاحب نفر پرور نه وي هم هيڅ   په نفر کښ چه هنر نه وي هم هيڅ
په پالنگ د معشوقې ورځې سر تېري   هر عاشق چه تېر تر سر نه وي هم هيڅ
له معشوقي نه شېوه بويه څو رنگه   د عاشق چه پرې نظر نه وي هم هيڅ
که په زر رنگه خوبی اراسته وي   چه زلمی په بلا بر نه وي هم هيڅ
هوښيرانو لره عقل فکر بويه   لېوني چه بی خبر نه وي هم هيڅ
چه له شور و شره خلاص دي مردگان دي   د ژونديو چه شور شرنه وي هم هيڅ
که بادشاه څخه بی شماره خزانی وي   چه ئې ښه جنگې لښکر نه وي هم هيڅ
مړني چه بې وسلې شو په څه کار دئ   چه سخی سړی تونگونه وي هم هيڅ
زوړ سړی که تر څنگ کښېنوي ښه ناوې   چه قوت ئې د ذکر نه وي هم هيڅ
سوداگر که وقوف دار د هر کالي وي   په کيسه کښ چه ئې زر نه وي هم هيڅ
که سړی د جهان واړه علم وکا   چه د ده د عمل چر نه وي هم هيڅ
باز که لوی کتّه خو شرنگ د ډېر صفت وي   چه تېز پر په زړه زړه ورنه نه وي هم هيڅ
يو د بل له حاله پند اخلي خوشحاله
د سړی چه دا سير نه وي هم هيڅ

---

[1] دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ح)

کلك خراباتي يم له ما غواړه صلاح ډکي پيالى اخلم تر صباح تر رواح
څوک دئ چه د نمر خوبي به ستا مخ په څېر کا نمر مثال څراغ دي ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له ننداروته سترگي چه دا كار دي په فتواى د عشق مباح
توي کړه په هنگام د حادثې ساقي په جام کښ مي چه باد را پاڅث په زجاج کښ ښه مصباح
پاڅه محتسبه خوشحال راغي جنگ ته جوړ شه
غسل په مي وکړه د مومن وضو سلاح[1]

---

[1] الوضوءُ سلاح للمؤ من عنى اوسد د مومن وسله ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(د)

د خداي عرفان مي وشو په عرفان د محمد   پاک دَي محمد پاک دي سجان دَ محمد
راشه نظر وکړه په طه او په يسين[۱] کښ   خدای دي صفت کړي په قرآن د محمد
ډير خلق پيدا دي انبياء که اولياء دي   نشته په خلقت کښ يو په شان د محمد
خداي سره موسى په کوه طور کړلې خبري   دَی د عرش د پاسه لامکان د محمد
پيك ئې جبرئيل وُ دَ رفرف جلب نيولَي   پاس ئې چه معراج وُ په اسمان د محمد
خوان د موسی خوړمن سلوي يو لك وگوري   انس و جن مريږي تل په خوان دَ محمد
خواست به نور څوک نکا دَ خسته وُو عاصيانو   خواست به محمد کا، خاندان د محمد
لاس دي لگولي ما خوشحال په دواړو کونه
غم اندوه مي نشته په دامان د محمد (صم)

ډير عالم ځما په ياد   راغَي تير شو لکه باد
هم دا هسي راشي تير شي   په ځاي نه لري ايستاد
عجب لويه کارخانه ده   چه پيدا کړه لوي اُستاد
و حباب وَته نظر کړه   څه حباب څه ئې بنياد
هسي نه ئې که پوهيږي   ښه مثال شو درته زباد[۲]
هيڅ خبر نشوې له ځانه   هي فرياد، فرياد، فرياد
غمجن والي دي په څه وِي   بيا په څه شي هسي ښاد
څه سختي لرې خوشحاله
دا دي زړه دَي که فولاد

سپَی چه ولامبی په رود   لا بد بوی شی دا دَیَ دود
په بهار او په خزان ئی   هيڅ و نه شو ځما سود
ليونی لېونی تر شِی   څو چه شِی ورته سرود

---

[۱] رشه نظر وکړه په طه په يسين باندي.

[۲] يعني ياد او بيان او ثابت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سوروالی کښی چه کار شی و هیچا ته مه شه تور
چه ئی قصد د گزار نه وی هغه نکا زغره خود
که ته کام غواړې خوشحاله
کام نه مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد مرگ دي هر سړی همېش لړی په یاد
چه د عمر ئې بنیاد په هوا ایښی په دا هسي ژوندون څه دَي اعتماد
د آدم خاوري د غم[1] په اوبو نم دئ خمیره[2] [3]په قدرت کړې چل بامداد
انبیاء او اولیاء لاړل و کور ته ته به وائې چه دَ دوي نه وُ بنیاد
د دنیا ژوندون هیڅ ندي که ئې گورې چه هیچا ځني بیا نه مونده مراد
همېشه که ژوندون[33] غواړې درته وایم همیشه کَه د نفس سَرَه جهاد
مسافر چه ئې سفر وي څو دوړاند په مقدار دَ هغې لاري آخلِي زاد
راشه زړه له غیرو پریکړه اې خوشحاله
په امید ئې دَ دیدار لَرَه زړه ښاد

و دِ نه زېږ فرزند د بابا په غولي وند[4]
د مریخ په کوکب شوي شوخ بې باک بلا لوند
دَ زهره په ستوري زېږه خوش خرم خوشحال خورسند
نحس او سعد اُوه ستوري تر دا نور شته لا بلند
په هغه طالع چه وشي په عالم کښ شي څرگند
بختور دانا مخ دُونَي دَ وگړی دلپسند
دَ ده زړه په هره چار کښ دَ همت سَرَه پیوند
هَمگي په خوږو ډک وي د گني غندي بند بند
د ده علم عطائي وي نه سبق دَ دانشمند

---

[1] د مرگ په اوبو.

[2] خمرت طینة آدم اربعین صباحاً.

[3] یعني ځما گله.

[4] سید راحت وند په معني د خندق او غنډۍ را وړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه تر ژبه څه وَباسِی نصیحت وِي وعظ، پند
پخپل شرم ننگ راغلَي نه په شخوند وِي نه په خوند
دا ته څه وايې خوشحاله
خرو ته څه ورکوې پند[1]

هر گروه له خپله گروهَ دَي خوشنود هر سړَی لَرِي نظر پخپل مقصود
دانشمند دَ دانشمند په صحبت خوښ دَئ د جاهل په صحبت گډ شِي جاهل زود
مسلمان ئې په بزرگي په لويي پوه دئ د جيند له حاله څه پوښتې جهود
د جماع په لذت حيز کله خبر دَئ که ئی حوره په پالنگ کښېنی څه سود
چه په خوي دي خبر نشو غير جنس دَئ
غير جنس سَرَه خوشحاله کوم بهبود؟

(ذ)

د خوږو شونډُ وې ډير دَی تلذذ تر همه خواږه ئې تير دَئ تلذذ
ما وې زه به ئې غسل سره نسبت کړم د دشنام ئې په بل پير دَئ تلذذ
له شکرو زړه نيوه شِي نه له ده نه د پيو[2] روي[3] په څه څير دَئ تلذذ
څو مي ياد د هغې خولې دَ مچي خوند دَئ نور مې کل له دله هير دَئ تلذذ
د ناوک ئې[3] هم[4] لذت تر حساب تير دَئ ولي زيات ئې[4] دَ[1] شمشير دَئ تلذذ
لکه وُ د زنخ سيب په هغه شان دَئ نه چه اوس ئې تير و بور دَئ تلذذ
ستا دَ ژبي دَ سر ډير منت را باندِي په دا يم ئې را بر سير دَئ تلذذ
په هجران دَ شکر لبو په جهان کښ
په خوشحال زهر و گنډ هير دَئ تلذذ

---

[1] قند.

[2] دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لري (پيو وړي، پيووري) ام اصل يې (پېروي) دي چه په پارسي ئې قيماق بولي.

[3] دِ.

[4] دِ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ر)

آه دا هونبره استغفار   چه ئې تل کړې په اسحارَ
گه رشتیا دا استغفار دَئَ   بیا گناه څه گناه کارَ!
که دا کار دې په دروغ کړې   شرم وکړه له دې کارَ
هم دروغ کړې هم گناه کړې   ترس د نشي[1] د قهارَ؟
هم توبه کړم هم گناه کړم   ته مي وینې گردگارَ
زه عاجز بنده عاصي یم   پرده پوښ مِې شې ستارَ
د خاصونو توبه راکړه
ما خوشحال ته استوارَ

با تو خلوت برگزینم در تو بینم څیر څیر   گر چه وقت نو بهار است باوجودت هېر هېر
پنج روزې بیش نبود صحبت گل با هزار   ای دریغا در گلستان گر بماندې ډېر ډېر
بار آن صبر است این سیب زنخ در دست ماست   کز رقیبان تو می بردیم جور تېر تېر
آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود   گر چه بر شیران ندیدي هیچ آهو چېر چېر
گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت   گفت وقت قتل می آیی بیادم ډېر ډېر
می نیاساید دمی خوشحال بې دردت بلې
لشکر دردِ تو اکنون کرد دل را زېر زېر

تا غُندِي به نه وي یوه کنبلې په دا دور   یُون دي دَي د زرکی دواړه سترکې دي د میور[2]
وخت دَ نو بهار دَي راغ و باغ واړه گلزار دي   راز دَ کردگار دَي دا گلونه نه طور طور
بار[3] دربانِدي[4] مه وه زه هم زړه لَرم ویریږم   باز خوري دَ زړه غوښې، یا ئې ته خورې یا ئې بور
نور عالم بې غمه زه دا یم په درد و غم کښ   عشق نه دَي بلا دَي چه ئې وینوم په څور

---

[1] ترس دِ نشته.

[2] یعني طاوس.

[3] په قلمي نسخو کښ پار هم راغلي دي.

[4] یعني پړانك.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي شته چنگ و ني شته ساقي راشه باده راکړه   تَل به بهار نه وِي چه تيريږي وخت دَ ثور
کښينم وَ رودبار ته چه رواني اُوبه گورم   عمر غُنډِي درومي چه ښه وکم باندِي غور
يار دي که دَ کور[۲۸] دين قبول کا پدا څه شِي   شرط دَ محبت دَي ته هم واخله دين د کور
مينه [۲]دَ مجنون په ليلا لا شوه ډيره ډيره[۲]   څو چه عالم وَرباندِي وکړه هور زور
طبعَ دَ خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کښ
گل و هر چا ورکا چه ئې زړه وړي على الفور

په تازه عاشقي مهر کوهَ مهر   چه آشنا شو نور که مهر کړې که قهر
که دَ زهرو پياله وِي ستا له لاسه   تر عسلو به لا ښه وِي هغه زهر
چه له لويو له هلکو جفا اروم   مگر دود دَ وفا نشته ستا په ښهر
په عالم کړي بلا ستا سترگي نزولي   څوک به څه لَرَه تهمت وايي په دهر
زه هاله له دَ عافيت ناوِي قبول کړم   چه مي خپله تمنا ورکړه په مَهر
د وصال ورَځِي هلکی تر گړی دِي   بی ليدلو مياشتی کال شوې گړَي پهر
د ديدن تږَي بې حده تلوار کاندي   گوره کله به خړوب شي ستا په نهر
خوار خوشحال ئې لکه خس هسي لاهو کړ
چه دَ عشق سيلاب را وخوت لهر لهر

ته چه مخ په آينه کړې برابر   ربڼه[۳۳] شي په دا مخ کښ مخ دَ نمر
مَړَني سپاره دَ مخ دِي دا دوه توگه   توري ورځي توري سترگي مخ لښکر
چه پلو له مخه واخلِي زه دعا کړم   هر چا زده چه دعا ښه دَه په سحر
د يوسف غُنډِي مخ پټ کړه په برقع کښ   چيري نه وِي چه پری ولگي نظر
مخ هغه چه ئې ستاينه درست عالم کا   نه هغه چه لکه ستايي د لال خر
زاهد مخ په محراب وينو سجود کا   ستا د ورځيو په محراب نه دَي خبر
مخ دي هسي شان ليده شِي په خالونو   که ئې گورې لکه گل دَ پيغمبر

---

[۱]محشي تر کور لاندي کافر کښلي دي.

[۲]مينه د مجنون به په ليلا وشوه لا ډېره   څو به چه عالم وربانديِ ډېر کړ هورزرو

[۳]دا توري د هري نسخې لېکونکي په جلا ډول غلط کزي دي، چه هيڅ معني نه ښندي مگر ربڼه صحيح دي، د سپوږمی   سپکي رڼا ته وايي، يا نوره سپکه رڼا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د مخ مخي به نه کړم نور مخونه   نور که ستوري دَ آسمان دِي ته يی نمر
دا دَ مخ خوبي ئې وګوره خوشحاله
دَ شرابو دَ مستي لَرِئ اثر

چه مرغونه دَ آسمان ساتي دا کار[۱]   دَ هوښيار دَي دَ بيدار دَي خبردار
زه دا نه وايم چه زه هوښيار بيدار يم   د ما هم له لاسه ولاړ دِي څو دينار[۱۱]
دَ نادان خطا لا هسي ګرانه نه وِي   که خطا دَه خو خطا دَه دَ هوښيار
هو دا هونبره تفاوت تر منځ ليده شِي   چه مير ښکار سَرِی پوهيږي پخپل کار
سرښته دَ مير ښکارئ ور څخه نه وِي   بيهوده مرغه ضايع کا نا مير ښکار
ښه مرغه د نامير ښکار تر لاس ور مه شه   او که ورشِي يا به خاوري شِي يا خوار
د خوشحال خبره نغوږه پرې عمل کړه
تجربې ئې دي ليدلي دَ روزګار

څه سړی څه ئې تدبير   هم هغه شِي چه تقدير
که جهان شِي تېره توره   ستا په مرګ شي خلق خير[۲]
بی تقديره به وَ نه مرې   نه په توره نه په تير
بی اجله مرګيي نشته   تېغ وَهَه مکړه تقصير
لکه کار دَ مَړَني دئ   هسي کار نه دَئ د پير
دَ غازيانو شهيدانو   پروا نشته دَ سعير
ګُل ګټنه دَه دَ توري   که کابل دَي که کشمير
مَړَنې دِي چه[۳۳] يادېږي   په سندرُو هم په وير
چه دروغ دَ توري لاف کا   د هغو[٤] نه يم دلګير

---

[۱] محشي روته کنبلي دي چه يو څو اينار بازونه.

[۲] ځير.

[۳] که يادېږي.

[٤] په هغو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توره بخره دَ خوشحال ده   کان[۱۱] په کان خلق خبير
تر اووُ پېړېو پورى   واړه مړه په تېغ په تېر
دا دَ خان ستاينه نه دَه
حقيقت وايم په ځَير[۳۲]

چه له خپله هوډه نه ووابښت منصور   که وګړِى په سولي[۳۳] کړ مخ ئى سور
ملامت چه په عاشق باندِي وايه شِي   په مذهب دَ عاشقانو دَي معذور
عاشقان په معشوقه باندِي پتنګ دِي   له جهانه به ولاړ نشِي دا دستور
څو دَ عشق مينه زيار تېرِي په کوګل کښ   دَ عاشق په پوهه نورُ علي نور
دَ عشق کار په لېونتوب دَئ نور څه ندئ   راشه واوره، نه په عقل نه شعور
معشوقې وته بادشاه لکه بنده شِي   که قيصر دَئ که خاقان دَئ که فغفور
روغ ئې هيڅ په حال خبر نه وِي له درد   که په درد کښ قراري نکا رنځور
زړه مي سر تر پايه واړَه آبله دَئ   په فراق کښ، لکه وَړِي دَ انګور
هر ګروه له خپله ګرده سَره سرور کا   د ما هيڅ نه شِي له چا سره سرور
عاشقان په عشق کښ واړه ناصبور دِئ
څه خوشحال يواځې نه دَئ نا صبور

چه مکې لَرهَ څوک درومي[٤٤] په خره سپور   که حاجي شِي نه ئې ننګ وِي[٦٥] نه پېغور
چه خبر په هنر نه هغه کم عقل   چه دَ خط سترګې ئې نه وِي هغه کور
چه ئې خداي و چا ته ورکا دَ هغه[٦٦] دي   بخت دولت نه په کوښښ دَي نه په زور

[۱] کال په کال.

[۲] څېر

[۳] يعني دار.

[٤] ورشي.

[٥] شته.

[٦] د هغو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصالت هنر چه دواړه سَرَه یَو وِي — لکه ښه کښیده روغه[1] په انځور[2]
په[3] خصلت هنر سیرت دانش باقي وي — قد قامت صورت فاني دئ سپین و تور
دا همه له نا پوهَی پیدا کېږِي — خر خښبې دعوې نا سازي شر و شور
پېرځوینه، ښه سلوک، نمځنه،[4] عدل — که دِ دا خویُونه شته څه غواړِي نور
کبر جن، حریص، بې زړه چه دروغ وایي — دَ یارئَ لایق نه دِي دا څلور
که وعده ئې قیامت وي دَ غوښتنِي — د هوښیار سړی به نه وِي په کار پور
که طالع ئې دَ دولت په شربت ډک کا — بیا آخر شِي دَ کم عقل جام نسکور
دَ یارئِ دَ دوستی لایق هغه دِي — چه آزاد ورځې نه وِي پلار و مور
که ځوانمرد یې ځوانمردي به دِ هاله وي — سل بدئِ آواره کړه دَ خپل ورور
په ایمان په ځان په دواړه خرفه نکا — چه دَ خپلي ژبي وَلګېږِي اور

دَ هوښیارْ سَرَه مجلس ښه دَئ خوشحاله
دَ نادانه سَرَه ښه ندَئ بیور

خپل پرَدیْ راته په خوله وایي زر زرْ — و عالم ته تر هر څه دي بهتر زر
اوس په دا دَور ما وَلیدَل خواړه دِي — تر پدر تر برادر تر پسر زر
نورُو چارُو وته څه ګورې دا ګوره — چه صاحب دَ مسلمان کا کافر زر
که دِ قصد کښینه حسد ور سَره پرېوزي — په وژو دَ سید درست کا محضر زر
فیروزه الماس یا قوت لعل له کانه — له دریا به نه وَکاږِی ګوهر زر
مځکه څه دَ اسمان ښایست په زر دي — ستوري زر دِي آفتاب زر دَي قمر زر
شاهزاده بې زرو ګُښي تنها ګرزي — دَ هندو سَرَه روان کا لښکر زر
زور، قوت، حرمت هورې درومي چه زر وي — دَ پادشاه په سر څوک کښېږدي افسر زر

---

[1] جوړه.

[2] نقش یا د نقاشي اسباب.

[3] چه.

[4] دا کلمه په ځنو نسخو کښ فقط (نمنځنه) لیکلې‌ده، چه معني ئې نسوه راته جوته، ممکنه ده چه نمنځه حاصل مصدر وي له نمانځل څخه یعني لمونځ کول.

[5] خپل پردي په خوله په زړه وابې زر زر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خداي دِ ما دَ قانعانُو په حساب کا   چه و دیو وته یَو دي حجر زر
ښه ځوانان ئې لیدَل نه مومي له ورایه   دَ نامرد په غېږ کې ورکا دلبر زر
جوهري قدر قیمت زده دَ جوهرو   قلب سَرَه سَرَه جدا کا زرگر زر
دَ گیدړُو نوم په خوله څه لرَه اخلی   دَ زمري له تنه هم پرې کا سر زر
هر مراد چه دَ سړی دی په دنیا کښی   دَ طلب په وخت ئی ورکا در بر زر
که چمیار دَي که نداف دَي که جولا دي   تر اصیل سړي ئې کښېنوِي بر زر
نه به دي په لړُو زور نظر وَکا
نه به پرېوزي و خوشحال ته غر غر زر

دَ غریق اوبه چه پاس واوړي تر سر[۱]   د جهان له حاله هیڅ نه وِی خبر
خبر دار ئې په پساره په اوړده نه وي   چه دریاب تر کومه لاړ دَي پهن تر
اوس مي درست صورت دَ غم په دریاب ډُوب دَئ   په هیچا باندِي مي نه لگي نظر
اندرون بیرون همه په غم کښ ځار شوم   هم دَ غم سَرَه مِي یَو شو درست پیکر
ژواک ژوندُون مِي همگي واړه په غم شو
غم په مثل لکه اور زه سمندر

دَ دولت لَمن نیوه نشِي په زور[۱]   ړوند که سترگي په سمه کا لا پېغور
دولت څه دَئ په مثال ښایسته ناوې   دَ نامرد کره ئې عمر وِي په اور
د گنده ټېټو نه بد ټېټو پیدا شِي   ښه آسونه دَ میدان راوړِي ښه مور
دَ دولت په آس دِي هر نا سور سوز نشِي   که سواري وربانديِ کاندِی خو شاه سور
چه په کور کښ می اول ټېټو راغلَي   د ما بخت وُ لا اول له ځَایه تور
ټېټوگي دِي تازهگي دي ترې زوولي   همېشه کا په پایگاه کښې شر و شور
نه یَو ښه لایق فرزند دَ پلار په خونه   نه دَ سرو دَ سپینوُ گنج دَ ده په کور
ربه ډېر اولاد دي را کړ منت دار یم   دَ خوبی ږغ ئې بیایې په هر لور
چه په ورُونو کښ نفاق کا نا لایق دي   یا ئې ښه کړه یا ئې مه گرزوه نور
دَ خوشحال په دعا غوږ دَ سترگوُ وَرکړه
که بهرام[۱] عابد[۱] دِي واړه کر و کور

---

[۱] بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بازوُنو ښکار د چا دَئ د زردار هم زردار هم بې پروا قلندر وار
که ئې غم دَ هوس کا دَ زيان ئې نکا که ئې مرِي په قوشخانه کښ څو دينار[۱]
دَ هغه سرِي څه کار دَئ په بازُونو چه بنده دَي دَ درم او د دينار
دَ ښکار کار په مصلحت په سيالِی نه دئ دا يَو عشق دَي چه ئې ورکا کردگار
چه په اصل کښ شجاع عالي فطرت دئ دَ هغه په زَړه کښ حُب پرېوزي دَ ښکار
قمار باز به له قماره صبر وکا مست نه هم شِي له شرابوُ توبه گار
زه خوشحال به دَ بازوُنو ښکار پرېنږدم
څو ژوندَی[۲] يَم دا مي کار دَئ دا روزکار[۲]

زه ژولېده تر يم که مجنون ژوليده تر هيڅ خبره مکړه[۳] سَرَه دواړه سر په سر
گوره چه څه حال دَي ستا په زلفو کښ دَ زړه مِي باد را لَرَه راوړ نن پرېشان پرېشان خبر
مخ دي مسلمان دَئ واړه[٤] زلفي دِي کافري دواړه مِي قبول دَي مسلمان دَي که کافر
گل د لاله ښه دَي راته وايه که بارخو مي ستا زيبا بارخو نه له گياه کرِم برابر؟
نه په گښت دَ باغ ځِي نه په سيل دَ گلوُنو څوک چه په کوڅه دَ دلربا لَرِي مقر
تا وَته دَ خپلوُ شونډُو قدر ښکاره ندئ ما زده چه عسل دي يا نبات دي يا شکر
مخ په پلَو پَټ کړِې کړِې رڼا ورَځ ور باندي شام کړِې بيا چه پلَو واخلی په عاشق شِی سپين سحر
دېر[٥] په غيږ کښی پروت قدر ئی هيڅ نه نه ئی زده شِی چا دَ سر قيمت زده جوهري صاحب نظر
سترگو ته ئې وگوره خوشحاله بانُو ورځِي
ستا دَ مرگ دَپاره په څو جوړ لرِي لښکر

---

[۱] محشي ورته کښلي دي: يعني دينار بازونه، ممکنه ده چه يوه نوعه د باز وي.

[۲] په ژوندون دَ له ما نه درومي دا کار

[۳] نده.

[٤] توري زلفي.

[٥] در په غيږ کښ.

راشه گوره دَ بهرام دَ نفاق چر   گاه سني گاه را فضي گهي کافر
کله ښه زویَ دَ پلار ښه ورور د ورور شِي   گاه له دوارِو توګو ګرزي پر پر نځر[٢١]
دا تاثیر دَ بد پټي دَئ که د تخم   چه غنم باندي کرې کېږِی جودر
که لوګي دَ اور فرزند دَئ په دا څه شوه   چه دَاور غُندِي ئې نشته خیر و شر
په ما درکښ ئې بلا وِئ که په پلار کښ   چه دا هسي ځَني زېږِي ګیدي[٢٢] خر
بهرام خان[٣] دَئ سعادت دَي هم یحیی دَي[٣]   په خصلت کښ سَرَه یَو[٤] ترْبل[٥] بدتر
و خانِی وته ځَغله هنر هیڅ نه   و عالم وته پیدا کړه درد سر
خاني کار دَ هر چا نه دَئ دَ هغه دَئ   چه صرفه ئې نه په زر وِي نه په سر
یکباره ئې په نظر کښ شرم ننګ وِئ   دَ دنیا په سود زیان نه وِئ خبر
دَ خوشحال خټك که سل زویه نمسِي دِي
لا لایق دَ خاني نه وینم پسر

راشه مه کوَه ډېر جور   زه هم خوي لَرَم یَو طور
زه فرهاد دَ زمانې یَم   ته شیرینه دَ دې دور
دَ غماز په خولې[٥] مي وژنې   نه انصاف لَرې نه غور
په خبرو دِي پوهېږم   زه ته رنګ لَرې دَ میور[١]
ګُندي راشې په منګلُو   درته پروت یَم لکه بور
په خوشحال کړې ځَني چاري
دَ غمزې په هور زور

شپه ئې وینځَه بې بې نور   تور زنګي نوم ئې کافور
مرده شوي چه منافق دئ   مړ جهود بولي مغفور

---

[١]دا کلمه په چاپه دیوان کښ پزنځر او په نورو که هم ږول ږول لیکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.

[٢]سید راحت ګېدي په معني د زره را وړي دي.

[٣]بهرام، سعادت، یحیي د خوشحال خان زامن دي.

[٤]سره یو تبله بتر.

[٥]په خوله مي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نادیده چه ،منیه[۲۱] لولي   ځان ملا کاندِي مشهور
سفله ټول کا څو درهمه   تر خواجګانوُ شِي مغرور
دروغجن تر ټوپه[۲] ورشي   د کابل کاندِي مذکور
خپله بل وته نیولِي   په پردِی باندِي غیور
پُټي ډکِي پیالې اخلي   ښکاره مه خوره یَو انګور
موحد دَ رسالو شه   تر ځان کوز ګڼه[۳۳] حضور
د خوشحال سَرَه خندا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

عشق تر ځوانَ نه زوړ کا ژر نسکور[٤]   په پخه ونه لا ښه لګېږِی اور
اندرون دَ هر چا شین دَ عشق په شین دَئ   دا یو اور دَي لګېدلَی لور په لور
چه په عشق کښی څك پېغور ترِي په نورو   هم په دَه پوري به لګ وِئ دا پېغور
زاهد وَرچانی[٤٤] انکار کاندي له عشقه   نلدمن[٥٥] لیلا مجنون لولِي په کور
چه دَ مځکښي دَ اسمان په منځ کښي څه شته   زه همه وینم له عشقه سپین و تور
زه حیران یم دا مي څه دي په کوګل کښی   چه ورَځ و شپه پر تل وي شر و شور
په وصال کښي سل هراسه دَ هجران دِي   په هجران کښي خو غم یو دَئ نه وي نور
جهان واړه کور دَ عشق دَ محبت دَي
په خوشحال باندي بانډه[٦٦] شو رنتبهور

---

[١] د فقه له لمزنیو کتابو څخه دي.

[٢] په ننګرهار کښ دَ یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښایسته ټوپ ئې بولي، دا ټوپ زما په خیال له هغي زړې کلمې ستوڅه څخه پاته دي، چه پخوا ئې دَ بودائي دین معابدوُ ته ویله.

[٣] منصور.

[٤] یعني دروازه ترِي.

[٥] د یوه عاشق نوم دي چه جلا کتاب لري.

[٦] یعني کوچني کلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فلك كا دا هسي چارِ دَ ده چاري دِي مردارِ
دوه ياران سَرَه جدا كا بيا ئې بند كا سره لارِ
گاه دِ زړه وِي په ښادي كښ گاه دَ غم ژړا چيفارِ
گاه دشواري كا آساني گاه اساني كا دشوارِ
دواړه توگِ گزران شِي
بده دا هم نه ده بارِ

كه په خوله را سره جنگ كا هغه يار په زړه مهر رنگارنگ كا هغه يار
چه له ما سَرَه راځي غاړه غړیَ څه مِي ليري له زړه زنگ كا هغه يار
هيڅ حاجت دَ توري نسته مانَي بس دَئ كه مِي مرگ وته آهنگ كا هغه يار
چه مشال ئې دَ جمال راته ښكاره كړ بيا به ما باندِي پتنگ كا هغه يار
چه ملنگ دَ مسلې غواړِي خپل مخ ته عاقبت مِي به ملنگ كا هغه يار
له هر چا سره خندا په اَرت زړه كا خو په ما باندِي زړه تنگ كا هغه يار
مرصع بسير[21] دِ نور لَري په پوزه اكتفا په تور لَونگ كا هغه يار
زه فقير يم دَئ بادشاه دَي باندي ښائي كه ځما له يارئ ننگ كا هغه يار
رقيبانو وَته نرم شِي تر مومَ
و خوشحال وَته زړه سنگ كا هغه يار

كه مسجد گورې كه دير واړه يو دِي نشته غير
يو مي بيا موند په هر څه كښ چه مي وكړ دَ زړه سير
هغه ځاي په سير گرځم چه تر نه رسيږي غير[22]
په احوال باندي يو دوه شِي ځكه نشته باندِي خير
خوشحال يَو وينِي خوشحال دَئ
ورته ورک دي غير و زير

---

[1] دا كلمه په هره نسخه كښ په جلا ډول ليكلې ده، په چاپي كښ بير، په بله كښ پسرده، چه اصل ئې نسو را معلوم.

[2] طير.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دي زلفي نه وي تار تار   ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه   په سينه کښ مي خار خار
چه په تا ئې دَ زړه مينه   هغه تل گرزي خوار خوار
زړه دَ يار له لاسه مرينه   بيا مدام وايې يار يار
توري سترگِي دي گواښ گرندي   بانه ستا وايي مار مار
ستا دَ شکرينو شونډُو   اشتياق لَرم بار بار
خوشحال ستا له مخه وايي
واړه ښه وايِي ځَار ځَار

لکه کار لَرِي نظر   هسِي ژبه کا اثر
ماهيت ئې مونده نَشِي   چه څه ځَيز دَئ دا بشر
هم ترکيب دَ نيك و بد دَئ   هم معجون دَ خير و شر
هم فرښته دَئ هم حيوان   هم مومن دَئ هم کافر
کله اور کله اوُبه شِي   کله توره کله سپر
کله څورب شِي له باده   کله بيا په هيڅ ډنگر
لکه دَی دَي په جهان کښ   بل به نه وي ديده[11] ور
دَ څلورُو[2] ميندو[2] زويَ   دَ اتو پلارُو پسر
څه خو لږ تر خداي را کوز دي   که ئې نه دي برابر
دا وَ چا ته کړې خوشحاله
د مستي شور و شر

لېوني سَرَه[1] به څه کړي نور تدبير[1]   ليوني لَرَه زندان بويه زنجير
دما زړه ئې په حلقه دَ زلفو يوور   لکه لوي ماهی په شست دَ ماهي گير
که خوبي دِه په جهان کښ دَ ليدو ده   نه خوبي دَ بادشاهیَ دَ سرير

---

[1] د پدر.

[2] مطلب له څلورو مندو څخه څلور عنصر دي، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وي، په اصطلاح د قديم حکمت، مگر په بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر، دي چه محشي ورته کښلي دي مطلب ځَني نه فلك دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یوسف ئې دَ کنعان دَ ښاهٔ وَکيښ   په نيك بخت ستوري زوولَي وُ بشير
دَ شکرو په دکان هندوُ بچه دَي   که تور خال دَي ستا په سرو شونډو جايگير
دَ بهار په وخت په بوړهٔ د سراي گرزه   نه په بوزه دَ کابل او دَ کشمير
دَ لنډئ اوبه هغه گڼه خوشحاله
چه يادېږي په جنت کښي جوي دَ شير

مرد به نشې په گفتار   ښو پيدا نه کړې کردار
چه دي وښکنځي مرد نه يې   که له تا نه وي په ډار
چه ښه دَي خو انتقام دئ   دَ مردانو کار و بار
عفو هورته ځاي لَرينه   چه نه عيب دي نه عار
چه غيرت ور ښخه نه وي   هغه مرد نه وي پکار
هم مهره لَري هم زهر   ښه مردان وي لکه مار
چه هم تندره هم باران دئ   تر هغو مردانوُ ځار
مرد به غم دَ خپل هنر کا   نه دَ زر نه دَ دينار
مرد به غم کا دَ خپل شرم   دَ عزت دَ اعتبار
نا مرد فخر په نسب کا   مرد نه مور لَري نه پلار
دَ خوشحال خبري گوره
لعل و دُر پيئي په تار

نه مي لاس رسي په يار   نه طاقت دَ انتظا
دا ستم په ما خپل يار کا   که گردش دی دَ روزگار
پکښي ستا غمونه ځاي دي   که يَو زړه دَی که هزار
تر وينښته ضعيف وجود مي   ستا دَ زلفو دئ ياد گار
غم دَ يار دَ بيلتانه دَئ   چه تر هر ښه دَئ دشوار
خپلي اوُښي ميي درياب شوي   پکښي نه مومم کنار
چه مي تل په ديو زوري   ستا په شونډوُ ولَرم کار
چه ښوک سوځي، هغه سوځي   هم پتنگ گوره، هم نار
ځما زړَه ښه اسان ندي   چه ئې وړې نه ترس نه ډار

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بوسی وعده دي وکړه
زه خوشحال لرم تلوار

ننګيالي قبلوي ګور[۱] ګور خو نه وِي[۲] رنتبهور
لس په کال پرې نَنوزي ځني وزي درې ځلور
مور زادي بلا پروت[۳] يَم چه بلا هورې مِي کور
ننګيالی دَ ننګ دَ پاره په هر څه لګوي اور
سر په باد دَ سرِي پېوزه چه ئې وِي ژوندُون نور
چه په نام و ننګ اَر نه وِي خو دي نشي ويَي[٤] سپور
سر په دار لك شوي ښه دي نه لك شوي پر پېغور
په همت سرَی پرده دَئ
نه دَ مست هاتي په زور

نه د ما د هنر شته حوّک طلبګار نه د ما دَي ددې ملك منر په کار
خپل حُانونه هوښياران کښي نادان دئ خداي د ما د هسي خلقو کړ روزګار
په يو ژبه ويل سرَه پښتو کړو ولي هيڅ ځَبله[۵] نشو خبردار
چه دَ سوات په ملك کښي ما ننداره وکړه بل اولس تر يوسفزيو نشته خوار
زور زياتي خو د پسندي خصلت دَ واړُو هر سرِي ئې طمع خواست وته تيار
که په کور کښ مال دولت لَرِي سترګ ورِي ملکان ئې لا تر نورُو دِي مردار
حقه چار به دَ عزيز کاندي نا حقه که په بدِي رشوت مومي يَو دينار
ختکیَ له ختکی نه رنګ آخلي عالمان شيخان ئې لا دِي نا پکار

---

[۱] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

[۲] خون دي.

[۳] وټ لاري او سرِک ته وايي.

[٤] په يوه لمي نسخه کښ وهي ليکلي دي.

[۵] وَبله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مې وليدَل له نورُو خبر نه يم   دا خو واړه[1] يا غوايه دي يا حمار
دا په هر ديار کښ سيل هم بد نه دَئ   چه خوشحال وته څرګند شو هر اسرار
چه د سوات د سيمي خاوري خوشحال بوي کړې
يَو سرَی[2] به ځنې نه وئ وفادار

نخښبه نه ولي همېش لبندی په سر   کله منځ کله ښَي کيږ کله لَر بر
دا يو لحظه دَ هوښيار غلطي نه وئ؟   يا هر ګز دَ لانبوزن نه وئ خطر؟
په زمان کښ به خپل ځان تر هر چا ښه کا   دَ سړی که لاس رسېږي په قدر
بخته! چېري يې له ورايه را ښکاره شه   چه مي ښه تر عراقی شي لا شه خر
دانشمند په خواري خوار جاهل کامران دئ   دَ سړي طالع په کار دَي نه هنر
هنر مند سړی په هر ديار عزيز وئ   په ځاي قدر قيمت لَريي سره زر
دَ بلبلو په کار ګل دَي نه دا نور څه   په چمن کښ خار و خس بلا بتر
چه دَ زرکو ښکار په غره کښ پيدا کيږي   باز په دا سبب نيولَي دَي لوي غر
اول فکر دَ زړه وکړه بيا وَيل کړه   کاتبان تر کښو پخوا وهی مسطر
هيڅ خبر دَ ورځو شپو په حساب نه دَئ
هميشه ښه دَ خوشحال خټك اختر

ولي په کوڅه دَ هغه يار نکړې ګذر   وَرلَرَه دي بولي ته لا ګرزې در په در
خاورې دي په سر شه چه به ورپه ورجار وزې   زده کړه دا خبره در په در خاوري په سر
يار دي په ښايست کښ دَ بهار تر ګلو ښه دَئ   ولي ئې له مخه لاله ګل ته کړې نظر
هر چه ته ئې غواړې هغه يار درته حاضر دَئ   دواړه سترګې وَخورې هيڅ په ځان نه يې خبر
دا يم درته وايم ستا بد خواه نه يَم نېکخواه يَم   فکر دَ توښې کړه چه پخوا لَرې سفر
زرکی تور تارو تمځرى هر لوری ته ډېر دی   هسی باز در څخه تا ئی وَترل سهپر
تخم شته هم مځکه هم قبله لَري تياره   هر اسباب دِ جوړ دَئ ولي نکړې کار د کَر
کانده به حساب وي مو بمو به سوال ځواب وي   څه دي پکښې کښلي راشه ګوره خپل دفتر

---

[1] دا خو بې غوږو لکی دي حمار.

[2] به پکښ نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه اوسه بې غمه غلیمان لکې له همَ
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لَرِي خطر

هر ساعت چه په چا ځِي هسِي بې کار تر هغه نه زه لا ښه ګڼم بېګار
رنځوران که کا روبار نکا معذور دئ روغ سړی به ولي نکا خپل روزګار
که هیڅ کار و بار دِ نه وِئ درته وایَم هَسِي مه کښېنه بېکاره نا پکار
په هر څه چه غم غلط شِي وارَه ذوق دَي که په نرد که په شطرنج وِي که په ښکار
سړی هر ساعت هر وخت په بل بل[1] حال شِي همېشه په یوَه حال دَئ کردګار
ستا به نوم په جهان پاتو شِي خوشحاله
یَوَه لویه مشغولا دَه ستا دَ کار

یَو دا هسِي ښه بهار بیا پرې صوت دَ هزار
څوک سپاره په عراقیانوُ تر چا لاندې ښه رهوار
په لاس ناست خاصه بازوُنه په هر لورِي خاصه ښکار
ښه کرجي[2] وراندِي نیولي دَ باز ونوُ سَرَه یار
ښه تازی په دور ترلي پرانتلي په وار وار
زړه فارغ له هره لوریه پکښې واړه خیال دَ یار
تر دا هسِي هوس به
زه خوشحال کړم دنیا ځار

ړ

په سرو شونډوُ دې بازار دَ شکر مات کړ تورُو زلفو دِي ناموس دَ عنبر مات کړ
چه دَ صبر په آهن مي وه ترلې تا دَ زلفو په حلقه هغه ورمات کړ

---

[1] بېل بېل.

[2] په قلمي نسخو کښې کرځي لیکلي دي، یعني زوړ باز.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ئې ستا دَ خط و قد ننداره وکړه   صورت گرو مي پر کار و مسطر مات کړ
سحر گرُو اوس دَ سحر دکان ونغښت   دوارُو سترگوُ دي دَ سحر هنر مات کړ
په دا دوه سپاره دَ مخ يعني ستا سترگي   تا مي درست دَ بارسايَی لښکر مات کړ
په هوس هوس راځې طره پرېيښې   گوره بيا دي دَ چا نَويَ سنگر مات کړ
چه آرزو لرم په زړه کښ ستا دَ ورځيو   دې ارزو مي په ځگر کښ خنجر مات کړ
تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دَئ   په سوگند سوگند دي لا څه بهتر مات کړ
په بارخو دَ مار حلقه شو که صبا مي   ستا دَ تورُو زلفو خولې وته سر مات کړ

ماتوه دَ خوشحال زړه بيا به وَوايې
چه مي څه لره دا هسي گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوي ښکاره آتش کړ   اگر[11] درست صورت وَا ورته بېشکش کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه لاړ نشو   دَ ذلفينو ئې هر تار ورته دلکش کړ
دا بېغش شراب دَ کومي ميخانې دِي   چه ځما دَ زړه ئې ليري غِل و غش کړ
لېونتوب ئې مبارک شه تَل ترتَله   چه ئې يار دَ زړه په غوره پرېوش کړ
په يادی ئې نر باحقه نازېدلَم   بېهوده مِی په سراب دَ اُوبواَش[2] [3]کړ
مشوش ئی کړ روزکار دَ پرهېز گارُو   چه کاکل ئې په جبين را مشوش کړ

ما وې سپينه خوله به ورکړې وَ خوشحال ته
په خندا ئې له نا خوا له پنج و شش کړ

چه مِي زړه دَ مال و ملك په هوا نه ولاړ[3]   [1]که په کښليو پسې لاړ شو ښه چه ښه ولاړ
عقل و هوښ صبر و آرام ور پاتو نشِي   دَ هر چا چه په دلبرُو پسې زړه ولاړ
هر چه خوړ دَ کښلي مخ په مينه نه وِئ   دَ جهان په مخ اُوده راغَي اُوده ولاړ
هم مي زړه په غمزه وړي هم ځان نادان کا   راته وايي وايه بيا دِ زړه په څه ولاړ
محبت دَ کښلي مخ ځما په زړه کښ   باور وَکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ
دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو   په ژړا ژړا مِي زړه تر دوه لېمه ولاړ

---

[1] عود.

[2] د تحسين او تعجب کلمه ده.

[3] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته. .

هغه یار را څخه وایې هر گز نه وُ   هیڅ مِي نه زده که همېش را سره وه ولاړ
هر زمان به ئې شا راته په مانِی وه   یوه ورځ بې غمه نه وه تلتل ته ولاړ
نور به بیا په بېارته را نشی خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه مي ښه توریت[٢١] دَ خپلي چاري ځیر کړ[٣٢]   ځان مي واړه حبطه پخپل تدبیر کړ
لکه واچوي دانه دَ دام په منځُ کښ   خلقو ما سره په مهر کښ تروير کړ
ما پدا سترګړ لیده دَ دنېا خلق   څو ئی ډېر دَ دنېا سود[٤٣] هونبره ئی وير کړ
مور زادی کاڼه هر گز نه هوښيارېږي   نصيحت په تور زړگي کله تاثير کړ
په ناپوه باندي بې غمه بې غمي ده   دَ دانا آفت ئې خپل ضمير منير کړ
راشه وگوره يو گز مځکه نيولې   چه ئی مټ دَ خپلی خوني په توفير کړ
دَ ارمان لاسُونه مړه مړي په گور کښ   چه مو ولي په نيکیَ کښ تقصير کړ
دَ هر چا مي خپل هنر بلا دَ ځان دَئ   خپلو پرونو په خزه بندي کجير کړ
چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړَي   چا دَ هري چاري حکم په تقدير کړ
ليونی د لېونتوب په سبب بند شِي   مست هاتي خپلي مستِی په زنجير کړ
په بار بار دَ خپل استاد منت را باندي   چه له زنگه ئې صفا ځما ضمير کړ
دَ زړه ښهر مي چه ځاي د قناعت دئ   په ناحقه مي حرص بکښی امېر کړ
که وَيل ئې دَ غماز منلي نه دِئ   بيا ئې ولي له حيرانه زړه دلگير کړ
پوره زر اتيا کلونه په کابل کښ   دا غزل مي په بياض باندِي تحرير گړ
دَ خوشحال دَ زړه خوښي نشِي بې سرايَ
خپل وطن ئې په هر چا باندِي کشمير کړ

څو ئې بوي په هر طرف بهير و نه کړ[٤٤]   په گلونُو عندليب نفير و نه کړ
ځما اوښيو کاڼي هم په مخه يووړل   ولي ستا په زړه ئې هيڅ تاثير و نه کړ

---

[١] د طالع ستوري، نجوم.

[٢] دا بدله په چاپي نسخو کي نسته.

[٣] سور.

[٤] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ژړا په بې صبري له ليدَل مومم   ما په دواړو توګه هيڅ تقصير و نه کړ
په خندا خندا دي مرګ وته نيژدې کړم   ترو دي څرنګه په ما تزوير و نه کړ
خو لا زه يم چه له غشيه نه دي درومم   ګڼه هونبره مې په تور نخچير و نه کړ
مګر زه سهل غرڅه وم ستا تر فهمه   چه ځما په مرګ دِي هيڅ تکبير و نه کړ
اوس به څرنګه خلاصېږم له دې غمه   چه لمَرى مي دَ خلاصى تدبير و نه کړ
د کعبې په لار به څنګه برَى کړې   چه هر ګز دَ يوه شپه شبګير وَ نه ګړ
په صورت به دَي تل وېر وئ پسله مرګه   که د ځَان دى په ژوند ونى وير و نه کړ
زه خوشحال چه سر و تير ځَم ستا له تيره
هيڅ ارمان دي دَ غمزې په تير و نه کړ

خداى يَو هسې فکر راکړ[۱]   چه ئې ملك راته رڼا کړ
چه په ملك په ملکوت دِي   پرې خبر ئې زړه دَ ما کړ
په اعلى په اسفل واړه   را ښکاره ئې هر اشيا کړ
که په نورُو توره شپه دَه
په خوشحال ئې سپين سبا کړ

لکه خداى چه دَ يار حسن بې نظير کړ   هسى ما دَ زړه په سر باندي تصوير کړ
د مجنون غُندي په درد دَ عاشقى کښ   پخپل حال مي همګي خلق خبير کړ
ما وې کندي تفحص وکا پخولا شِي   تر پرونه نه ئې نن مانې کبېر کړ
ښايسته د قندهار دَ چا په ياد دئ   پدا حسن ئې بنده واړه کشمير کړ
دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دَئ   چه شالانُو ئې په وَر کښ ځَان فقير کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه ولاړ نشو   دَ زلفينو ئې هر تار ورته زنجير کړ
نه ګناه نه ئې خطا نه نيت ئې نور دي
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلګير کړ

مخ ئې فکر دَ نسرين را څخه يووړ   خط و خال ئې مشك چين را څخه يووړ
د ترسا زلفي زنار شوې را تر غاړه   شکر شکر چه ئې دين را څخه يووړ
بې د يار دَ شونډُو تل چه يادوم ئې   ميني نور ذکر تلقين را څخه يووړ

[۱] دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسته شپه ژړا نارې آه و فرياد کړم   بيا ئې خوب په څه آئين را څخه يوور
دواړه سترګي ئې شاهين شهپر ئې زلفي   ځما زړه کوتر، شاهين را څخه يوور
په راتله ئې درست آرام را لَرَه راوړ   او په تله ئې درست تسکين را څخه يوور
د چمن ګلُونه کوز ګوري دا واړړ   چه دلبري هر تحسين را څخه يوور
چه مِي زړه وړي ما وې پاسه په اسمان ده   ولی تُرکي په زمين را څخه يوور
زه هاله دَ عافيت ناوِي قبول کړم   چه هوس ئې په کابين را څخه يوور
تل اوبه په نري ځاي باندِي ما تېږي   عقل و هوښ ئې نخستين را څخه يوور
هغه ورَځ مِي زړه له خپله ځانه موړ شو   چه له لاسه دل سنګين را څخه يوور
چه دعا ځما دَ صبر کا وَګړي   عشق دَ دې دعا آمين را څخه يوور
ما وې زه به ئې لا فکر دَ علاج کړم
ولی خوار[1] خوشحال زړه خوږين را څخه يوور

ما دَ کښليُو ننداره کړه زاهد ننګ کړ[2]   ښه خو دا چه خداي دَي هم د ما په رنګ کړ
هغه وخت چه را په ياد شِي ډېر خوشحال شم   چه به ما درته دعا کړه تا به جنګ کړ
زما زړه ئې په قلاب دَ زلفو يوور   ور سَرَه ئې اوده کړي په پالنګ کړ
که ژوندی نشي له خوبه[1] عمر ئې شوم دَئ   چه په خاک ئې دَ پايلو باندِي شرنګ کړ
کښلي مخ ئې لکه څراغ هسِي بلېږي   خوار عاشق ئې پدا څراغ باندِي پتنګ کړ
ملنګان ئی دَ دربار دروېزه مومي   ما هم ځکه ځان دَ يار دَ ور ملنګ کړ
ته دَ ځايه هسي نه وې دا څه حال دَئ
چه په ما باندِي دي زړه دا هسِي سنګ کړ

---

[1] ولي خوار عاشق زړه.

[2] دا بدله په چاپي نسخو کښ نست له يوې قلمي څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ز

پر د قاز شته پر د باز[1] لکه پر هسې پرواز
لکه سترګي لیده هونبره لکه خلق هسې آواز
لکه قد جامه هم هونبره لکه حسن هونبره ناز
دَ دانش کښیده بویه نه دَ سرو زور طراز
ښېرۍ کرزي په ښېله[2] کښ په قلزم ګرزي جهاز
سګ لاهو غُندی خو نشته مړک که هر څو وي اوباز
په دا پړانګ نشو خوشحاله
که پړانګ "پش"[3] دَي پړانګ ته ساز

چه هر یار ته مي تر خوله ویوست آواز[4] زر په واړه عالم خور شو هغه راز
که دي زړه دَئ چه سوا په هیچا نشي د قلوب دننه ښه دئ ساز ناساز
که آواز دَ زرګُو وَئ په درو کښ چا به چېري ور پسې ګرزاوه باز
چه ناري کا تور تارو په مرغزار کښ باز جره ئې بتي یوسي د طراز
چه څما تر خوله و نه ووت چا وَ نه وي خپل نفس دَئ په سرۍ باندي غماز
په سبا به هغه راز په کلي خور وُ چه په شپه به ما وَزوي ته وې په ناز
ډېر یاران مي تر سرتېر دئ ځوان وَم زوړ شوم په زرګونو کښ پیدا نشو دمساز
پخپل زړه کښ جګرخون کوَه خوشحاله
خپل پردي ته دَ زړه راز مکړه آغاز

لکه غشي لَرَه بویه تیر انداز هسي شعر لَرَه بویه سحر ساز
همېشه دَ زړه په لاس تله دَ وزن زیات وکم دَ وزن یو توري غماز

---

[1] دا بدله له یوې قلمي نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.

[2] یعني جزیره.

[3] د زنګله یاغي پېشي چه لکه پړانګ داسي ده.

[4] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تور آس دَ حقيقت ناوې سپَره کا　　په سپين مخ پلَو نيولَي دَ مجاز
سل جلوې سل کرشمې سل مکيزُونه　　په نظر کښ ئې ښکاره دَ سترګو ناز
دَ صنعت زيور په حؤ رنګه پرېوزي[۱]　　د تشبيه چندڼ چووه باندِي طراز
دَ تجنيس پايلي جوړی[۲] په پښو کړي　　د تر صيع منی[۳] په غاړه اوږد دراز
د مضمون د نزاکت غمزه ور څخه　　سر تر پايه درست صورت سَرَه يواز
که په نظم کښ کارګه او ټپوس را وړي[٤]　　هم دَ زړونو په ښکار ګرزي لکه باز
چه يوه وينا ئې وکړه هوښيار هغه　　عاقلان به وَيل کاندِي په ايجاز
و پښتو ژبي ئې ډېره خوبي ورکړه
چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

---

[۱] پر ېوزي يا پرې پوري.

[۲] څړي.

[۳] امېل.

[٤] دا درې بيت په نورو نسخو کښ نسته، له يوې نسخې څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهېږي بس
[1]په طلب دَ طالبانُو طالبان پوهېږِي بس
په ضمير دَ نخلبندُو نخلبند سړَی خبر وِئ
په تصوير دَ نقاشانو نقاشان پوهېږه بس
چه کښتیِ پکښي بيايي په عظيم درياب ګډېږي
په بيلو د کښتیِ ملاحاان پوهېږي بس
چه ګردش ئې ورځ و شپه کا دَ کامل انسان دپاره
په اسرار ئې کاملان يا دا آسمان پوهېږِي بس
سپينیِ ږيرِي وَته بويه چه نظر پخپل قوت کا
او هوس دَ شوخي شنګي پدا ځوان پوهېږِي بس
نادانان دَ ملك ښتن کا دانا هسي ورته ګوري
دغه پوهه دَ چا نه دَه پرېِ سجان پوهېږِي بس

چه خوشحال ئې په بياض کښ دا تازه تازه خبرِی
نو په دا تازه خبرُو سخندان پوهېږِي بس

په درست کلی کښ مي يار دَئ هغه کس
چه په درست تومن اوښار دَئ هغه کس
که په شکل شمايل سړی ليده شي
سر تر پايه پر يوار دَئ هغه کس
ځکه زه وَر باندِي هسي عندليب يَم
چه په حسن يَو ګلزار دَئ هغه کس
که هر څو راته ښکنځَل کا يا قهرېږِي
په خوله واړه شکر بار دَئ هغه کس
که ئې زلفي که کاکل که ئې ګيسو دي
همګي مشك تا تار دَئ هغه کس
چېرِي نه چه په ټولی کښ ئې غلط کړِي
هوسی سترګي ګلرخسار دَئ هغه کس
دَ جايفل په ځای به سر ورته بېښکښ کړِم
که په سرمی مينه دار دَئ هغه کس
چه زه خوله ورځني غواړِم نور ښکنځَل کا
بې حسابه ستمکار دَئ هغه کس
سر تر پايه زرزری جامې آغوستي
سر تر پايه زرنکار دَئ هغه کس
زرکی! څه لَرَه پخپل رفتار غره يې
لا تر تا نه خوش رفتار دَئ هغه کس

چه صورت سيرت ئې دواړه سَرَه جوړ دِي
دَ خوشحال دَ زړه پکار دَئ هغه کس

په لحد کښ به هوا نه وِی هوس[2]
در سَرَه به خپل عمل درومي نور بس
بې طوطی نه قفس هيڅ نه دَئ باور کړه
روح په مثل دَ طوطي دَي تن قفس
فهم وکړه چه ضائع در څخه نشِي
لکه در بې بها دَي دا نفس
چه دا در بې بها هسی تلف کا
دَ ښارويو په شمار دَي هغه کس
د خانانو په خاکونُو ګذر وَکړه
زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
هر چه شوِي نه بدلېږی دا په څه کړِې
هونبره ډېرِي اندېښني هونبره وسوس
نصيبه له جهانه يو کفن ورِي
هغه هم اته يا نه ګزه يا لس
دا به واړه له تا پاتو شي اې جانه!
که ښې جونه که آسوُنه که اطلس

---

[1] دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

[2] دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تيارېږه وخت دَ کوچ راغي خوشحاله
په هر لورِي نارې اَروې دَ جرس

ته څه زړه لرې څه لاس   واړه گنج ئې کوز و پاس
گاه دَ مځکی طراحی کړې   گاه په عرش کښېږدې اساس
لکه ډک شې هسې تش شې   د د شناءَ دَئ ستا اماس
لکه پونډ[1] يې وَ اور ته   وَ اُوبو وَته قرطاس
هم گوهر يې هم شبه يې   هم کُتني[2] يې هم کرباس
هم ملك يې هم ملِك يې   هم خنزير يې هم خجاس
په افلاس کښې دِ دولت دی   په دولت کښې دِ افلاس
ته له ديوه په هراس يې   دَی تا نه په هراس
نه اطلس دَئ نه زربفت دَئ   لا څه ښه دَئ ستا لباس[3]
واړه ښه وايې خوشحاله
وايه هيڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې دَ مخ هم دا وصال بس[4]   اندېښنه ئې د جمال دَ خط و خال بس
بادشاهان دئ زر زری جامې اغوندې   دَ قانع گداي په شا باندې يو شال بس
په بهاندُو اُوبو کښېنه ننداره کړه   دَ جهان دَ تېرېدَلو دا مثال بس
خو يوه گېډه خواړه دوه درې خرڅوری   که دانا يې په جهان کښ دا جنجال بس
و حريص وته درست مال دَ دنيا لږ دئ   و قانع ته يَو فلوس دَ دنيا مال بس
زاهد سترگې ترې پوښې زه کښلې گورم   که جنت لَرَه مې بيايې دا وبال بس
که لايق ئې دَ جمال دَ ليدو نه يَم   که ئې بيا مومم وصال په خوب و خال بس
دواړه کوَنه د هغه چه ئې طلب کا
ستا دَ سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

خدايه که زه تا ته نيژدې کېږم په افلاس[5]   زر مې گند په غاړه کړه يَو مات کچکول په لاس
ته که په دا خوښ يې چه خاوند د ملك و مال وم   مال و ملك مې هونبره کړې چه تېروې تر قياس
هسې مال را مه کړه چه ئې ځاي وې تر زړه کښته   هسی اموال را کړه چه ئې ځاي دَ زړه دَ پاس
لاس مې همېش بر لَره په واړُو غليمانو   دوه مې غليمان دِي يو مې نفس بل مې خناس
طمعَ که حسد وئَ که حرص که بد خويونه   واړه له ما پرېکړه د خپل فضل په الماس
توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سَره مل وئَ   نه هغه طاعت چه شِي په رسم په لباس

---

[1] يا پوڼ دا يو راز قديم اورلگت وُ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخيستونکيې مواد به وه.

[2] هم کيمخا يې.

[3] ستا پلاس.

[4] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

[5] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا بارَ کریمه! د خوشحال خټك دا خواست دَئ
تل دَ ده په زړه کي لرې ټېنګ دَ دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس[۱] ناظر مي عطارد دَي چه به څه کښ په قرطاس
نائب دي د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ صائب دَي ځما فکر د هر امر په اساس
د تورُو په میدان کښ چه سودا وِي د سرونو هغه زمان مي ګوره تل به سور وِي د ما آس
حاسد مي لکه کاڼي د صحرا په هیڅ حساب دئ په قدر په قیمت کښ یا یاقوت یم یا الماس
که حاصل مي د قضا په حکم هسي محول وي قمر وَته نظر کړه کله بدر کله کاس
ظاهر لکه شهباز یم که وَ ما وته نظر کړې باطن لکه خورشید یم هیڅ مي مه غواړه په قیاس
که لافي د کوزئِ د هسکی وهم باور کړه تر تورُو خاورُو کوز یم تر اسمانه یَم لا پاس
ویَل کوې و چا ته چه د ما ویل سَرَه زر دِي
ږوند و وته خوشحاله لکه زر هسي رصاص

سړی ښه دئ حق شناس سر دئ خوړي ناسپاس
دَ یوې داني اوربشي احسان ډېر دَئ تر قیاس
چه احسان وته ئې شا شوه مخ ئې تور شه نه دَئ ناس
څو اخلاص ور سَره نه وِئ یاري نَشِي په لباس
یار ئې مه ګڼه اغیار دَئ چه ته پرېوزې درکا لاس
تل خالي دَئ[۲] له خلله دَ رشتیا میني اساس
که دي یار دَئ هغه یار دَئ چه خپلوی ئې بې وسواس
بې وفا دِي دا دری توکه توره، ښځه، دریم آس
دَ خوشحال خبري دُر دِي
چه ئې کښلي په قرطاس

کله باز کا و مرداري ته هوس دغه کار دَي د کارګه و د کرګس
و ګفتار وَته ئې غروه سترګي په کرده په عمل ګوره کس ناکس
که ئې سر په لکی اوړي هغه دئ په هیڅ رنګ به نور څه نشي سګ مګس
په ظاهر شماره که لس سَرَه دوه پنج وِئ د ابجد په حساب نوي وګڼه لس
ده سړی په باغ کښې ګډ شي یَو ګل ګوري دویم ګرزي په طلب د خار و خس
زه دا یم په بېلتانه کښ له هغو یم چه دَ یار بې یادوندی یو نفس
که هر څو ښایسته روغ دي څك ئې څه کا د طوطي له مخه ښه یشي[۳] قفس
خوار شوخحال به ځني څو شړې په جور
که سړې شونډي دي شکر دي دَ مګس

---

[۱] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

[۲] وِئ.

[۳] یعنی ښه ایسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د موږ نفس کښ څه وئ لکه وئ هسي به اوس[1] چه په څه دئ زړه مینه هم هغه مینه به بوس
لاس دَ زړه دَ پاسه کښېږده چه څه حال درته معلوم شي څه تسپې په لاس کښ نموړې څه په ږمنځي زیره پوس
که د باغ دئ که دَ راغ دئ په څو لونه دي دا وني حڅوک سپیدار څوک چنار دئ څوک پلو[2] دئ حڅوک پلوس
اینځر نه لري ګلوُنه مېوه سپینه لَرِي توره د انګورو ژنکوري ګوره مېوه ګل لَرِي نلګوس[3]
دا جهان پټې پټې دَئ جنس دَ جنس سَرَه خوښي کا چه په خیال په هوا ګرزِي زیر پړوني سر منډوس
الحذر دَ عشق له اوره که دئ لاس رسي زړه ژغوره
دَ دلبرو مینه اور دَه اې خوشحاله زړه کړه بوس

ش

توراني خو د جنجال دِئ د پرخاش[4] دروغجن سوګند خواره بهتان تراش
ایراني د آشنایی د وفا دِئ د خلقت د مروت دِئ دَ معاش
پښتانه دَ بد نیتی د خصومت دِئ په حیا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوڅ که هزاره واړه چرکین دئ نه ئې دین نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندي دِئ که سندی دِئ مخ ئې تور شه نه حیا نه ئې وفا نه نان و آش
کشمیري که نرکه ښځي واړه هېڅ دِئ د مردی ور څخه نشته هیڅ قماش
د آدم له نسله نه دِئ ګوره څه دِئ دواړه ورک شه یو اوزبك بل قزلباش
لغمانی بنګښ سواتي تیراهي واړه موت مټر لوبیا چڼه دئ مهي ماش
هر احوال ورته ښکاره دَئ دَ وګړي
د خوشحال خټك په پوهه کړه شاباش

ښ

دا ښایست چه ئې په تا باندِی کښېښ دَ زړه داغ به ئې په ما باندي کښېښ
که جمال ئې و یوسف نه وُئ ورکړَي چا به غم په زلېخا باندِي کښېښ

---

[1] دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمي څخه را نقل سوه.

[2] دا کلمه عیناً ولیکه سوله حل طلبه ده.

[3] د دې کلمې تلفظ د قندهار په خوا کښ نرګوس دئ، مګر دلته په ټوله نسخو کښ په لام لیکي دئ، نو موږ هم پر دغه املا پرېښود.

[4] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر ګل په اشارت کښ ورته وَ وې   چه[۱] بلبل ټټر په ما باندِي کښېښ
که دَ زلفو[۲] مار ئې وخوري عاشق ګرم دئ   چه ئې لاس په اږدهار باندِي کښېښ
زه که ستا په لر شوبو[۳] باندي پروت نه وئ   دَ سپي نوم به دئ په چا باندِي کښېښ
که هر څو به دئ شاړه له خپله وره
خوار خوشحال به قدم لا باندِي کښېښ

ض

له تا به ستا له تېغه عاشق چېري کا اعراض   د شمع د اور پښتی[٤] مینه نه ځي په مقراض
د خپل خاطر احوال به زه خپل یار وته معلوم کړم   بیمار به له تبیبه په څو پټ لری امراض
تر دانه به ته کوم طاعت ته به مومې اې دله   چه یو ساعت مي کښېنې دَ زاهد سَرَه مرطاض
سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا بتر شوه   دا اوښیو محرمي [٥]ئې اوس وړینه په بیاض
د یار کوڅه مي بیا مونده دَ یار له بویه پُره   هوا به دَ ګلونُو نوره څو کړم دَ ریاض
خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې[٦]
وربېږي دَ قابل په زړه تل فیض دَ فیاض

ظ

چه دَ کښلیوُ په لیدَل نه وِئ محظوظ   د سرود په اَرویدل نه وِئ محظوظ
چه حاصل ئې دَ خپل یار ننداره نه وئ   په ګلزار ئې سوخته دل[۷] نه وِئ محظوظ
که شیخان که زاهدان که عابدان دي   په دا خپل عمر به تَل نه وِئ محظوظ
چه ئې دواړه شوندي کښل کړم پری محفوظ شم   څوک به هم په مي خوړَل نه وِئ محظوظ
کله کله هسي وخت په سرِی راشي   چه دَ ګلو په کتَل نه وِئ محظوظ

---

[۱] چه بلبلي ټټر بیا باندي کښېښ.

[۲] د زلفینو مار کښ وخوري.

[۳] دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.

[٤] یعني پټن.

[٥] د اوښیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.

[٦] شه.

[۷] خسته دل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال ویل[۱] هنر دي هغه خر دَئ
چه به دَی په دا ویل نه وِئ محظوظ

زړه مي بې له عشقه په بل کار نه وِئ محظوظ[۲] ببله کښلیه مخه په گلزار نه وِئ محظوظ
کله مړنَی دي چه د توري په میدان کښ دَی دَ تېرې توري په پرهار[۳] نه وِئ محظوظ
هر چه عاقلان دِي په فتوی دَ عقل کار کا هر چه عاشقان دِئ پدا کار نه وِئ محظوظ
هر چه بل ئې وَولِي بیا دي پرې غشي لك کا هیڅکله ښکاري په هغه ښکار نه وِئ محظوظ
خاوري ئې په سر حبطه ئې عمر تېر شو هر چه نن دَ کښلیُو په دیدار نه وِئ محظوظ
عید شو هم بهار شو وَ صحرا وته خلق ووت زار دئ دَ هغه چه پخپل یار نه وِئ محظوظ
دور دَ عاشقانُو دَئ که وَگورې په عشق کښ پند که ورته وایي پخپل پلار نه وِئ محظوظ
هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورایه
خوار خوشحال به ولي په بار بار نه وِئ محظوظ

ع

سخت ساعت دَي دَ وداع په آشوب و په صداع
چه یَو ځل سَرَه څوک بېل شِي بیا په بخت وِي اجتماع
عجب هر زمان نیاز کا نوې نوې اختراع
چه په لږ ماتې وه نزع ترو به څه وئ په نزاع
هم مي وغلوي بیا وایي نه پوهېږي په خداع
شونډه بوڅه په نخوال[٤] کا چه مي وَویني اوضاع
دَ بورجل غمجن په رقص دَ پایلو په سماع
چه ترې دَ لیدو لارې څه دِ خیر دَئ مناعَ!
نه ئې یو دیدن خوشحاله!
نه دَ درست جهان متاع

---

[۱] د خوشحال ویل هنر نه د هغه دي.

[۲] دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

[۳] گزار.

[٤] نا خوال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غ

خلقي سَرَه ياري کا په دروغ   و به نه وينې دوه زړُونه سَرَه روغ
د شودو پيو عوض ئې وِي په زړه کښ   چه سفله و چا ته ورکا چېړی دوغ
د هغو صحبت کيميا دَئ که ئې مومې   چه ئې بيا مومې په ناسته کښ فروغ
د دې دور ياران واړه منافق دي   په خوله تا سره هو هو کا په زړه يوغ[1]
په قيامت به ئې په کوم عبادت پټ کا   په آزاد دَ خپل پدر ترلَي توغ
نور کارُونه اوس په کار ندي خوشحاله!
يا و چا ځه ورکوه يا الچوغ[2]

که يو گل و ما نه راکړې دَ خپل باغ   خداي دئ تا تر و تازه لَرِی تل باغ
ستا له باغه يو گل ما لره دولت دَئ   نه په سل رنگه گلوُنه دَ بل باغ
چه ورتله دئ باندِي نه وِئ سپيره ډاگ وئ   په راتله دي شی درست ملك و بورجل باغ
په خوږو خوږو مېوو په گلُو ډک وِئ   چه ښکاره کړې راته ته په ښکنځل باغ
دَ ښه مخ دَ گلستان بلا هجران دي   تل گلونه به خزان رېژول باغ
نور باغونه دَ نوروز په وخت غوړېږي   په اهاړ کا غوړېده دَ کابل باغ
همېشه به پرې نارې وِئ دَ بلبلو
دا چه ساز کړ نن خوشحال په وَيل باغ

ف

را معلوم شو دَ اورنگ عدل و انصاف   دَ ده ښه مسلماني ښه اعتکاف!
سَکه وروڼه وار په وار واړه وژلِي   پلار په بند کښ اچولَي په مصاف
که هزار ځَله څوک سر وهِي په مځَکه   يا په صوم تر شمځَي وروليٍ ناف
څو نيت[3] د ښه عمل سَرَه جوړ نشِي   عبادت، طاعت دي واړه دِي خلاف
چه دَ ژبی لار يَوه دَ زړه ئې بله   په چاره ئې شه ځَگر شگاف شگاف
مار په تن دَ پاسه ښه ښاېسته روغ دَئ   ولي ننه[4] اندرون لرَي ناصاف
مړنی په کرده ډېر وَيَل ئې لږ وِئ   د نامردُو لَږ عمل وِئ ډېر ئې لاف
که دلې دَ خوشحال لاس په ظالم نشته
دَ قيامت په ورَځ ئې خداي مکړه معاف

---

[1] د دې کلمی معنا حل طلبه ده.

[2] دا کلمه هم حل طلبه ده.

[3] څو دي نيت.

[4] د دننه مخفف دئ په جاپي نسخو کښ دا مسرئ داسي ده: ولی تن ئې اندرون لري ناصاف.

ق

چه بنیاد ئې پیدا شوی په نفاق[1] — د هغه[2] نه طمع مکړه اتفاق
چه وودلې وِئ په ذات توره شړئ — سپینول ئې وَ هر چا وَته دِئ شاق
چه په باغ کښ رنګارنګ مېوه پیدا شي — لَون لَون ئې مزه وِي په مذاق
دَ عسل سَرَه ئې خوره خوږه به نشي — مَرَ غونې چه ترخه دَه په میثاق[3]
دَ دانا به دَ ناپوه سَرَه څه زیست شي — کونګی[4] هیڅکله دَ باز نه وئ مشتاق
که اخلاقِ ناصري په یاد ووایي — په اخلاق کښ به ښه نشِي بد اخلاق
دَ طاوس سَرَه که زاغ په قفس بند کړې
تر وصاله ئې خوشحال وي په فراق

خر دَ سرو زرو دَ زین نه دي لایق[5] — ښه څړَی ور لره بویه موافق
بوالهوس چه عاشقي کا عاشق ندئ — په خالي هوس ئې مه بوله عاشق
نفساني تاریکه شپه صادق هغه دئ — چه سهار غُندي سینه لَري صادق
څه په علم په تلقین سَرَه نور نَشِي — چه راغلِيَ له ازله دَي فاسق
د سینا[6] زويَ له ځَایه شیخ ملا وُ — آراسته نشو په درس په خوانق
په ادب آداب به نه فائق تر چا شِي — چه له ځَایه په فطرت نه وِي فائق
صالحان له ظالمانو نه پیدا شِي — له زاهدَ نه پیدا شِي غل سارق
دَ بد خوي دَ خوي علاج ملك الموت دي — نه په ډېر علاج خبر حکیم حاذق
هغه باغ هغه باغوان هغه ئې ګل دئ — چه فرهاد باندِي بلبل وُ یا وامق
زړه سوخته مینان ډېر دي په جهان کښ — څه یواځَي یَو مجنون ندَئ عاشق
که کارګه غندی ئې فهم وِي خوشحاله!
هیڅ استاد به شین طوطا نکړي ناطق

ډېر دَ خیال سپاره ترې لاړل معلق[7] — سپور په شا پریښي نه دَي دې ابلق
په دا طشت کښ هَره ورځ ویني توئیږي — ښکاروَل ئې هر ماښام کاندِي شفق

---

[1] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

[2] د هغونه.

[3] یعني په ازلی تړوُن.

[4] یعني جغد.

[5] دا بدله هم په چاپي نسخو کښ نسته.

[6] بو علی سینا د اسلام مشهور حکیم او فیلسوف د څلورمي هجري پېړۍ.

[7] دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ازل چه دا نسق دَ بېلتانه دي | تر ابده به وران نشي دا نسق
و گداي وته به څرنگ پاتو کېږي | د بادشاه له تنه خېژي دا يلمق[۱]
روغ به هاله دَ دردمن په حال خبر شي | چه په زړه باندې رسا وَخوري شلق
پيدا کېږي، فنا کېږي، نه ښکارېږي | پدا سيند کښ جهازوُنه هم زورق
که د مرگ سبق دي هېر دَي گورې گوره | خپل ياران به درته ياد کاندي سبق
که هر څو په سود سودا گرم ليده شي | تر ماښامه دَئ دَ دې بازار رونق

عاقبت به واړه سترې شي خوشحاله
که څوک ژاړي ناړي مرگ گڼي ناحق

دربغه سره تش کړې دا يک زړُونه دَ فراق[۲] | ټول کړلي په تله دَ چا زيات شوي اشتياق
مرگ به ما قبول کړ نه بېلتون له خپله ياره | څه کړم چاره نشته حکم دا وُ په ميثاق
وېش چه په ازل وُ دَ هر چا دَ قسمتونو | غم وُ که محنت وُ په نصيب شو دَ عشاق
څوک په عاشقي ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت[۳] | اوس به له ما څه غواړي وَگړي خوي اخلاق
هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دئ | يَو بېلتون بلا دَئ تر هر څه په اتفاق
عشق ئې دَ زلفينو لکه زهر دَ مارُونو[٤] | ښوری په ځگر کښ د واړه لب ئې دې ترياق
تل سبا بيگا باندي دَ آه د ناوکيو | ووري [۵]سپين توبري څه ښادي کا اهل نفاق

تل شهد و شکري که خوشحال خوري گمان مکړه
چه بې هغو لبانُو به خوږ شې دَ ده مذاق

که دَ سرو شونډو سَره غواړې تحقيق[۶] | دَ يمن په ملك به نه وي دا عقيق
خوله ئې هسته دَه که نېسته نه پوهېږم | دا رموز دَئ و هر چا وَته دقيق
په زرگونو راته لاف کړي دَ يارئَ | ما يَو يار بکښي وَ نه ليده صديق
په هر لور مي غورزَوي په سر لگېږم | زمانې کړم لکه سنگ دَ منجنيق
اول غم دَ يار وَ ما وَته غليم وُ | اوس تر دَه نه بَل څوک نلَرم شفيق
په لُمړي قدم دي سر له تنه پرې کا | چه قدم کښېږدې پدا خوني طريق
چه دَ عشق په بحر ډُوب دَئ حال ئې گوره | دَ دنيا په حال خبر نه دَئ غريق
طلبکار ئې دَ وصال په لوي طلب وی | له ازله ئې راوړَي دا توفيق
آزاده عالم بندی دَی که ئی گورې | د زلفينو په خنځير ئې دې عتيق

---

[۱] محشي ورته ليکي چه يو راز کالي دي.

[۲] دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

[۳] دا کلمه په نورو ټولو قلمي نسخو کښ دغسي ده مگر په يوه نسخه کښ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران يو.

[٤] مارانو.

[۵] دَ اوسپني توبري څه ښادي....

[۶] دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګټه زيان دَ عشق يوازي دَ عاشق دَي
اميد قطع کړه خوشحاله دَ رفيق

يَو څه بحر دَي عميق دَ سيماب غُندي حريق
په شنا ترې واته نشِي څو چه بخت نشی رفيق
په ساحل وَلاړو څه زده چه څه حال لَرِی غريق
حال د ما يو معما دَئ چا مي حال نه کړ تحقيق
که هندو که مسلمان وئ پَت پالي د خپل فريق
چه مي يار دَ طريقت وه په کار نشو هيڅ طريق
يو له بله بهره مومي په اخلاص او په توفيق
چه ئې زه لَرم په زړه کښ عجب فکر دَئ دقيق
سل بلا دَ جهان کل وَئ جدايی نه وَئ تفريق
په نامه به شقيق[1] نشِي که څوک نوم کښيږدِي شقيق
پدا ښـهر کښ اکبر دَئ
دَ خوشحال يار شفيق

ک

چه په رُوي به ئې بخښل ښې پاک نا پاک[2] بل سرِی نه دَي صاحب دَي دَ لولاک
تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص) په اخلاص يَم زه دَ دُوي دَ تلي خاک
دَ بوذر (ص) او دَ سلمان (ص) ئې دروېزګر يم تَل دَ دُوي په محبت دَئ ځما ژواک
ذوالفقار ئې اږدهار وُ دوې ئث ژبي چه دَ دين مخالفان ئې وُ خوراک
په دا هسې مرتنوب ئې آفرين وُ چه په کار ئې محمد (ص) شو فرحناک
که سپاره ئې مرَني دَ لښکر ډېر دِئ لاس ځما دَ دلدل سوار دَ زين فتراک
د خيبر په کوټ ئې هسي زور ښکاره کړ چه له وېخ ئې را و لوړل تاک[3]
محمد (ص) دَ علم ښـهر دَی ئې وَرُوُ
تر قنبر ئې شه خوشحاله ختِک فداک

---

[1] حضرت شقيق د بلخ يو لوي ستانه دئ.

[2] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

[3] چه له وېخ ئی راونړول پاګ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دال[۱] و د محرم دَ صفر[۲] اک[۳]   دَ ړومبی خوري دروښیم څه یك[٤]
دَ دوهمي خور ړونبیه اتلسمه   دَ دریمي خوري یا[٥] مه وکړه شك
څلورمي خوري[٦] دال چه سَره ید شِي   دَ رجب دي ب[٧] ویج د شعبان دک[٨]
دَ روژې د میاشتي جك[۹] پوره حساب دئ   حي[۱۰] شوال ذي القعده بط[۱۱] ذوالحجه وک[۱۲]
چه په هَرَه میاشت کښ دوې ورَځِی دِي نحسي   هم دغه دَي چه حساب وشو خوبك
بیا وروستیَ چارشنبه دَ هري میاشتي
نحسه ورځ دَه، وایي ښه خوشحال خټك

که زه نه وَی تا به ځَان لَره بلل څوک   په پالنگ به دي دا هسي در ختل څوک
واړه عشق دَئ چه ئې سر راته گیاه کړ   گښه[۱۳] زه په ځَان مین دَ سر ښندل څوک
چه پتنگ ته روښنایي دَ څراغ ښکاره شي   نور له څراغه نه ئې غواړي جار وتل څوک[۱٤]
بدرگه که محبت را سَرَه نه وِي   یك تنها به په خونخواري لاري تلل څوک
دَ دې[۱٥] مښُو پیالې ډېرُو دِي آخستي   ولي ما غُندي به نه وئ لا یعقل څوک
دَ زنخ په ځادِي بند دَ شونډُو مست وي   روغ هوښیار به په کوهي کښ پرېوتل څوک
چه پخپله[۱٦] راته وو‌ایي چه وایه   گښه زه دَ میني راز ښکاره وَیل څوک

---

[۱]دال یعني څلورمه او (و) یعني شپږمه ورځ.

[۲]په دې بدله کښ پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هري میاشتي نحسي ورځي بیان سوي دي.

[۳]ا یعني لمړی او ک یعني شلمه ورځ.

[٤]ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.

[٥]ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.

[٦]ی یعمي لسمه او دال یعني څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږي.

[۷]ب یعني دوهمه او یج یعني دیرلسمه ورځ.

[۸]دال یعني څلورمه او ک یعني شلمه ورځ.

[۹]ج یعني دریمه او ک یعني شلمه ورځ.

[۱۰]ح یعني اتمه او ي یعني لسمه ورځ.

[۱۱]ب یعني دوهمه او ط یعني نهمه ورځ.

[۱۲]و یعني سپږمه او ک یعني شلمه ورځ.

[۱۳]کنه.

[۱٤]نور له څراغه د ده غواړي جار وتل څوک.

[۱٥]د دیو میو.

[۱٦]ته پخپله راته وواېي چه وایه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته مِی وژنه دَ قصاص اندېښنه مکړه   دَ خپل خون په تور به ونسم[۱] یو بل څوک
ښه خو دا چه دَ چا نوم پکښي یادېږي   په فاني دنیا به نه وِئ ژوندي تل څوک
تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
گڼه دَئ دا هسي شونډي کښلول څوک

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک   دَ عالمه سَرَه خوږ په زیست و ژواک
مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد   نه دروغ، نه ئې فریب، نه تش تپاک
لَږ ویل ډېر ئې کوَل په خاموشي کښ   دَ غنچې غُندي خوله ډکه سینه چاک
چه خبره د پسی د بلندئ شِي   په لوئي لکه اسمان، په پستي خاک
په تمکین کښ لکه سبر په پستي[۲] کښ   په هر لور ځانگي ږنگوري لکه تاک
لکه گل شگفته روي تازه په باغ کښ   همېشه دَ ښو بلبلو پر بلغاک
چه دا هسي ښه ویل کا زه حیران یم
چه خوشحال راوړ له کومه دا ادراک

نه[۳] په خوله گولی خوړې دَ ټوپك   نه نمړئ دَ لیئمانُو دا ښانك
که دَ تن ویني یو جام وڅښې لانبې دِئ   نه اوگره دَ بخیلانُو یَو کاشك[٤]
که اوبه دئ دَ بخیل دَ منگی وڅښې   ستا دي وَخېژِي دانه په چنغړك
نه دَ شوم دَ لاسه سل بېري خوړلی   نه[٥] د مرد دلاسه پانِې دا پالك
دَ نامرد سَرَه مکې ته رسېدلي   ښه دا مرد سَرَه په بېد بېد یا ورک
مخ دئ سوَي دَ دوږخ په لمبو ښه دئ   نه چه سم کړې وَ ممسك وته ورسك[٦]
دَ منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
تر حلوا نه لا بهتر دَي وچ کنډک[۷]

---

[۱]ونسیم.

[۲]په سخا کښ.

[۳]ښه.

[٤]د قاشق مفغن دئ.

[٥]ښه.

[٦]ورسك: وربوز درلودنکښی او گردنه درلونکي غر یا د کلا برج (سیند).

[۷]دلته کنډک په معني د یوه ټوک ډوډئ دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل

اقربا راته اقرب شول رضا من مې په تعب شول
دواړه ترُونه مې ناأهلَ ابو جهل، بو لهب شول
زه ئې بند کړم په مغولوُ په خانی[۱] او په منصب شول
رشوتونه ئې قبول کړه په تلاش کښ زوز و شب شول
دا لوي زویَ مي لوي مشه دَ زرو بلا سبب شول
زه ئې هند لَره روان کړم په نشاط او په طرب شول
خپلخانه مې شوه په غُرونو پرې کارُونه پېښ عجب شول
ناز پرورہ زوی مې واړه په فریاد و په شغب شول
چه ئې نمر لیدلَي نه وُ په ځنګلو تشنه لب شول
درست اولس قبیله واړه ګرفتار په ډېر غضب شول
په آه آه دَ فراقجنو زړُونه وړی دَ عنب شول
خوشحال نه مونده ختِکوُ
که ئې هر څو په طلب شول

بد زحمت شی په بازُونو یو یو کال نوم ئې څه دئ پارسي سیه پیخال
طعمه اَچَوِي طلب دَ اُوبو ډېر کا ور پیخال کاندي دَ لویو په مثال
په نبات دَ غوا په غوړ سَرَه باز صاف کا یا علاج د سنګتا وکړه دم در حال
دَ سنګتا و ترتیب اوبه دَ دریاب واخله د صحرا په غوشیو تاوده سفال
پکښی اچوه چه ښې اوبه په جوش کا بول[۲] ناس، نبات بکښي مثقال مثقال
دا سنګتا وکه دَ اوبو سَرَه باز څښینه فائده ئې تجربه دَه دَ خوشحال
که یوه ذره لونګ هم پکښي وینه
په ښیښه کښ ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وئ یو د ما غُندي رسوا بل[۳] ورځَم توره وکښلې چه مین واروم په تا بَل
یو تیر دي وَویشتمه چه د ما دَ درد دارُو شو هان اې د ما طبیبه! چه ښه روغ نه یَم یَو بیا بل
که سبر که عر عر که صنوبر ستا تر قامته څه نوري دَ باغ وني؟ چه په څېر ستا دَ بالا بل
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تېغ ته دَ خداي دَپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
ستا زلفو مي زړه یووړ سترګی ستا راته پڅو دی تاراج به دا ترکان کا نه به ځیز یوسي په غلا بل
نه ننګ لَرِي نه شرم تا وې هر چه عاشقان دئ بې ننګ دِي که بیشرمه هیڅ عاشق نشته تر ما بل

---

[۱] په خانیو په منصب شول.

[۲] یعنی د انسان بولي.

[۳] دا بدله په چاپي دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملا ئې فتنه گر دئ ور ښئي فتنې جنگونه
تعليم ته ئې خوشحاله زر پيدا شوي يَو ملا بَل

چه په زلفو ئې پابست شول دَ ماهي غُندي په شست شول
دَ خمار وېره ئې نشته چه دَ شاه دَ سترگو مست شول
چه په لام[١] و بې ئې مينه دَ سرو ميو مَي پرست شول
دَ هغو ښادي به تل وِئ چه دَ شاه دَ غم تر دست شول
چه دَ خولې رموز ئې بيا موند عاشقان له نيسته هست شول
دَ خوشحال خلاصي له کومه
چه ئې تا غُندِي په کست[٢] شول

خپل پردي چه دَ شمشېر شول کشتني تر شماره تېر شول
توره وَنغاړه خوشحاله اوس به څو وَژني چه ډېر شول
که صاحب[٣] و که تُر سم وُ خټك ډېر دَ دُوئ په څېر شول
هسي چارِي کا ستا زوئ چه اَتش[٤] شاهي بيگ هېر شول
چه نظر وَکړم خپل ځان ته څو غمُونه را چاپېر شول
دا پېرى ده که طالع دَه چه گيدړ وه راته شېر شول
هيڅ دم مه وهه خوشحاله!
گه نبات درته گنډهېر شول

دَ ښه يار ديدن وَئ تَل سَرَه ځاي چمن وَئ تَل
تر کنار او تر آغوش مِي هغه گلبدن وَئ تَل
لکه سيب ځما په خوله کښ غه[٥] شيرين ذقن وَئ تَل
رقيبان وَلاړ له ورايه له ما هم سخن وَئ تَل
جدايِي نه وَئ له ياره سَرَه ځان و تن وَئ تَل
مه ماني وَئ مه عتاب وَئ په رقيب شيون وَئ تَل
دَ خپل يار دَ کوڅې خاوري
دَ خوشحال وطن وَئ تَل

---

[١] لب: لب.

[٢] قست.

[٣] که ساهب وه که تور سم وه.

[٤] د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفين وه.

[٥] غه مخفف د هغه دئ.

راشَه بر چشمم نشین اې شاه خوبان چگل[۱] لمعهٔ خورشید را بر چشم باشد جای تل
تا وَیل قند و نبات و شهد یکجا دیدهٔ؟ آری آری آن دهان و آن لبان و آن وَیل
سر[۲]دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منَل
ځار و قربان تو گردم گر به تیغ خود کشی نی به تیغ دیگران خونم ترا باشد بحل[۳]
نن بمن میگفت در کوی تو میرفتم رقیب شوخ چشمی بر نه میگردی ازین کوبر شړل
څو په تن گتّم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب وخوړل
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کړ من نیاز و عجز و زاری مینمایم یَو په شل
تل سبا بېگاه آه و ناله و فریاد ماست بر دل سختت نشد تاثیر زاری و ژَړل

هېچېری مثل تو دکبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله گل دئ لا بهتر تر لاله گل سرې شونډې دِ مل دي لا بهتری دئ ترمُل
ډار کړمه لازم شم چه پرېشاني کړې خبري مښك دئ كه عنبر دئ ستا پرېشان پرېشان کاکل
زلفي دي ښکاره کړه خجل شِي کار کښ څه لَره ښېوه کا لکه ستا زلفی سنبل

نه زه ملك غواړم نه مال نه دَ دهر نور جنجال
نه په تله دَ جهان غم کړم نه په راغله ئې خوشحال
دَ اسفل فکرُونه نه کا په اعلی ختلَي[٤] فال
په اسمان باندې ببره کړم دَ همت په پر و بال
دَ خپل خداې منت را باندِې چه ئې رانه کړ بل خیال
بخارا بخښم هغه یم په دیدن دَ یوه خال
وَ جهان وَته ئې شا دَه
که خوشحال مُومِي وصال

یو ځَله که ووینمه بیا وچلوی دَیار خپل نور به تر قیامته شکر وایم دَ دادار خپل
هر چه بار ئې پرېووت په ځاي پاتو شه له ملونُو بې وفا یارانو تېارَي وَکړ دَ بار خپل
ښه سرَی پردَي په دلاسا په نېکي خپل کا کومه ښاغلتیا دَه چه څوک بد کا زړَه دَ یار خپل
درد دَ زړه پنهان ساته که وینې دِ ځگر شِي مه وایه دښمن ته که دِئ دم خېژِي اسرار خپل
زه خو امید وار یَم گندي وِئ چه مرهم کښېږدِي پسله انتظاره په پرهار دَ امید وار خپل
حکم حکم ستا دَئ که آشتي کوې که جنگ کړې ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل
زړه که عافیت غواړې نظر په کښلیو مکړه هر چه کښلي گورِي نور دِئ واچَوِی قرار خپل
گبر که ترسا دَئ که جهود که مسلمان دَئ دین قبله لرِی، د ما قبله دَئ مخ دَ یار خپل

---

[۱] چو گل.

[۲] سرور ماهر چه.

[۳] بحل عربي دئ یعني بخښلي.

[٤] ئې قیل و قال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه وايه و چا ته دَ خاطر له درده دُوکه اې ځما لېمه چه څوک به نه مومې غمخوار خپل
يَو ځله دَ زړه په غوږو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا گڼبُي گڼبُي دَ زړه زار خپل

م

آشفته دي دَ جمال يم همېشه دي پدا خيال يم
نورُو مينُو ته مِي شا کړه مين ستا په زلفو خال يم
چه مِي اُوښي په گرېوان ځي دا په تا پسې بې حال يم
ځاي مِي ته يې په خاطر کښ ته ريحان يې زه سفال يم
نور مي هر څه فراموش دي آرزو من دي دَ وصال يم
لا د مهر وَيَل پرېږدَه
په ښکنځلُو دي خوشحال يَم

په مردن پروا دار نه يم په زندان پروا دار څه[1] يم
يو غصه دوهم ښلتون دَئَ چه په اور په اوبه زه يم
اشرفخان[2] دي راته کښلي څه خو خوښ په خط دَ ده يم
پنځه مياشتِي يم په بند کښ بابا ډېر ډاډه په زړَه يَم
زويه ما خو غم دِ تا کړ چه ته ښه يې زه خو ښه يم
چه فلك سرَه سر باسي په همت کښ هغه زه يم
کړه يې نه دِي بې حکمته
زه خوشحال دَ ده په کړه يَم

په زړه تر يار ځاربېږم دَ پتنگ غُنديِ پېرې کړم يَو راز دَي په دا کار کښ که په خوله ورته ښېرې کړم
بې باغ دَئَ دَ گلونو نُو چه وَما وَته غوړېږي چه يار را سرَه ناست وِي ورته زه دَ ناز هېرې کړم
عاشق مى باتو نشو پرېږده پڅي پردې اوسي ښائي چه بوالهوس ته دَ عمزې توري تېرې کړم
چه ځاي مِي په گلشن وُ هغه زه وم راشه گوره په هر چرته چه درومم په گلخن باندي دېرې کړم
دا زړه دئ که قسمت دَئَ که څه نور څه کوډي موډي چه زه ئي مبتلا د ستمگري په څېرې کڼم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالى وي په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه ترې کړم
که پايم په دنيا کښ زه خوشحال په دا زوږ والي
دَ خپلوُ دَ پرديُو به لا څُو ميني سپرې کړم

---

[1] نه يم.

[2] د خوشحال خان د زوي نوم دئ، چه تخلص ئې "هجري" او د پښتو يو مقتدر شاعر دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته دلبره که عذار يې زه وامق يم   ستا په مينه کښ هر گوره موافق يَم
ته که له ما نه پايې معشوقه ئې   زه به بې له تا په څو پايم عاشق يم
ته تل خانده هوسيږه ځما زړه بې   غم به زه کړم چه همېش دَ غم لايق يم
پتنگ خان په اور کښ وَويشت دا ئې ووې   که مي لاف دَ ميني وَواهه صادق يم
که د غشيو باران را باندې وشي   که به سترگې له تا واخلَم منافق يم
چه و تورو خاورُو هسې حسن ورکا   زه حيران پاتو په صنع دَ صادق يم
د نيمگړو طبيبانو دارو اور دَئ
زه خوشحال په طلب ستَړي دَ حاذق يم

تا چه زلفي کړې خم خم   ځکه نه وايې سم سم
تا چه سترگې کړې را پورته   پکښې زه وينم غم غم
څو به ته لکه هوسی بې   تل له ما گرزې رم رم
دَ خوبىَ کار په تا دئ   نن په دا دور تم تم
که دِ ډېر نه وي په زړه کښ
خوشحال ياد لَرَه کم کم

تا خو ياری پرې کړه واړه زه در پسې درومم   څو در پسې درومم هونبره ډېره خواری مومم
هيڅ په ما پوهېږې نوم مي څه دئ ستا په عشق کښ   قيس دَ ليلی وُ، تا ويشتلي ليس نومم
زه څه هغه نه يم چه خوښي غواړې له ما نه   تل دِ د غمونو لبالب جامونه شومم
هر چه شهسواران دي واړُو وَتېځلي [1]وړاندی   زه دَ دُوي په منډه دا يم[2] ځَم ورپسې درومم[3]
ځار تر تا رسول[4]! تا مي يار ليده په سترگُو   راشه را نيژدې شه چه دِ دواړه کَسِي چومم
يو لوري مِي نشته ميني هسِي سر هوا کړم
باد غُندِي خوشحاله په هزار طرفه درومم

څه عجب زيبا صورت دَئ چه زه بېبست دَ ده يم   راشي وگوري عالمه چه پسو تر دست دَ ده يم
دواړه زلفي ئې دَ زړه په قصد سرَه شکست کړ   زه په ځان و زړه بندِي په هر يوه شکست دَ ده يم
زه حيران يم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې   چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست دَ ده يم
آوازه شوله په دهر نيك بد واړه خبر شول   چه ځما اشنا يَو بت دئ زه هم بت پرست دَ ده يم
درسته شپه ئې په هر غولي زه وَلاړ نارې وَهمه   چه اې خلقو عيب نشته که مستي کړم مست دَ ده يم
که دا خپل صورت دي نيست په عشق کښ نن کړې اې خوشحاله!
بيا دَ ځان دَ هستی[5]لاف کړه، وايه زه هم هست دَ ده يم

---

[1]يعني تاخت ئې وکي.

[2]يعني لار او شهراه.

[3]لغومم.

[4]ځار تر تا رسول شم.

[5]دا هسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دا هسي دِ له جوره مشوش یم　　له آزاده مي حذر کوه درد کش یم
که قوت دِ دَ هاتي په زړه مزري يې　　زور قوت را باندي مه کوه آتس یم
دَ جنون بخره مي اوس نده هاله وه　　چه مین په هغه یار پرېوش یم
څوک به ما غُندِي يَو هېښ په زړه ساده وي　　چه وفا غواړم له کښلیو په دا اش یم
راته څه وايې، چه ته په چا مین يې　　په ایمان به درته وایم پنځ[1] و شش یم
که مريي مي زر خرید گرزي بې شماره　　و خپل یار ته زر پېرو دئ دَ حبس یم
طعام خورم مزه مي نه درومي تر کومي　　همېشه د شیرېنی مزه چش یم
غم د اور له تا وه زر لَري چه قلپ وي　　ځما څه اندوه له اوره چه بې غش یم

د دې دور حریفان که شوده پی دئ
زه خوشحال دَ شودو پیو په سررش[2] یم

ځما خوب له اندېښنو نه شي بیدار شم　　و عالم وته په دا تهجد گذار شم
غرُونه غرُونه گناهُونه را په یاد شِي　　وَ خپل خداي وته گویا په استغفار شم
استغفار په خوله په زړه دَ شر فکرُونه　　بیا له خپله استغفاره شرمسار شم
دَ دې دور دَ شیخانو حال مي وکوت　　چه ساعت ور سَرَه کښېنم تري وېزار شم
ما دا هسي شیخي دوي[3] وته بخښلې　　په محشر دِ دَ رندانُو سَرَه شمار شم
چه حلال کسب ئې نه وئ شکرانې خوري　　خدایه بځَن په شېخي دَ شیخ مکار[4] شم
دانا تار چه په جلي ذکر شیخان کا　　کله زه په تاخت راضي په دانا تار شم

چه څرگنده سر بازي کاندِي دَ تورُو
زه خوشحال ختِك تر هسي هنر جار شم

چه دَ عشق په ملك ندیم یم　　دَ اندوه په ملك مقیم یم
نه بهښت وَته هوس کړم　　نه په وېره دَ حجیم یم
بند دَ یار په اختیار یم　　آزاده له هر نعیم یم
سینه زه لَرم روښانه　　تا ته تور سیه گلیم یم
هغه قول چه حما کړَي　　په هغه قول مستقیم یم
خلیفه[5] اصل ځما دئ　　لوي نسبت یم که یتیم یم
که نور اوس دَ میني لاف کا　　زه عاشق په یار قدیم یم
په غه اور چه عشق ئې نوم دی　　گه براهیم کله کلیم یم
دَ یوه نفس دَ پاره　　په امید، وهم، په بیم یَم

---

[1] محشي ورته لیکي، چه د ابجد په حساب ۵۰، و) پنځه او شپږ راځي، چه (هو) ځني جوړېږي، یعني په هومین یم.

[2] محشي ورته (پېروي) معني لیکلې ده، په یوه نسخه کښ (د مخ رش یم) هم راغلي دَئ.

[3] دیو ته.

[4] په ځنو نسخو کښ د مکار پر ځاي رحمکار راغلي دئ، په دغه مسرئ کښ د (بخن) معنی حل طلبه ده.

[5] تلمیح دي په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارضِ خلیفه.

زه خوشحال په خرابات[1] کښ
گرم په امانت عظیم یم

چه ستا له زیبا مخه چېري گل وته نظر کړم
پخپلُو سترگو خیر شم چه که ښځ[2] پکښي خنجر کړم

چه ستا له زیبا مخه څوک بل مخ راته وستایي
یو هسي قهر راشي چه که غوڅ ئې دغه[3] سر کړم

که هر څو دَ بهار گلُونه ښه دي په چمن کښ
یو گل به په ښایست کښ ستا له مخه برابر کړم

دا مه[4] وایه و ما ته چه ته ولي وَر په ورشوې
خپل مخ وته ووایه چه ئې ولي ور په ور کړم

خاطر مي څه خو خلاص وُ فراغت وم له غمونو
چه مخ دِ را ښکاره کړ زه دِ بیا په نارو سر کړم

که واړه خزانې دَ شاه جهان بادشاه ځما شِي
همه واړه به زه په یوه خال دَ خوبا ورکړم

رشتیا خبره ښه دَه راته غوږ باسه خوشحاله
که تېر تر سر و مال شوې ځما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه مي مجال دَئ چه به وَوایم ستا یار یم
دا هونبره عزت لږ دَئ چه گداي دِ دا دربار یم

چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لَره څوک بولي
زه کله ستا له عشقه وَ بل کار وته وزکار یم

په لویه ورځ به ستا په گریوان ښخي کړم منگلي
څه ته څه دِ وېل دئ، ستا د خون څه پروا دار یم

په ما باندی ته تل د واړُو سترگو عزیز یې
که ستا تر فهم هر څو تر دا تورُو خاورو خوار یم

سودا دَ یار دا وصل که په سر شِي پایمال شي
دَ سر و مال به هیڅ صرفه وَ نکړم خریدار یم

چه وَمرم عزیزانُو تور کفن را لَره بویه
پدا سبب چه زه دَ تورُو سترگو سوگوار یم

هزار ځله په کال کښ یَوَه میاشت دَ گلُو وخت وي
دَ یار په صحبت زه محبوبَ تل تازه بهار یم

څه جك وهې ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې
در درومه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار یم

چه نظر د په تیك[5] د تور وربل کړم
دَ جهان بادشاه دَ ځان مخي ته بل کړم

لا د ما طالع بهتره تر هر چا دي
چه دا هسي کښلیو سترگو ته کتل کړم

دَ سرو شونډُو په شرابوُ چه بېخود شم
د مستئ رقیبانوُ ته ښکنځل کړم

اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندِي
چه دعا دئ دَ وصال په سحر تل کړم

چه مي زړه وریسې سه[6] هونبره سرېږي
چه په مخ ئې پرهاررُونه په چیچل کړم

د ښه مخ مینه می نه درومي له دله
که تَل غوږ دَ ناصحانوُ په ویل کړم

په صورت می پرهارُونه دي خوږېږي
په وار وار دَ هر پرهار دارُو به تل کړم

---

[1] په خیر آباد کښ.

[2] سیخ.

[3] که غوڅ د هغه سر.

[4] و مه وایه.

[5] یو پسوال دئ چه ښځی ئې پر تېکو ځروي.

[6] سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا داغُونه چه می سرِ په زړه بنځوس دئ — تر بل کال به ئې دَ عشق لا لاسه سل کړم
چا په زور را لَرَه غم نه دَئ راوړي — وَ خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم
ازلي مي دَ غم بخره ده راوړې — غم که نورُو لَرَه درومي زه ئې خپل کړم
یو نېببخت ساعت به وِي چه راته غوږ کا — چه په وَرئې په یاد فریاد ژَړَل کړم
چه لا ښهر دَ دهلی شته خوشحاله
څه فائده که وران په آه سَرَه کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خیاله سَرَه خواب کړم — چه بیدار شم دَ مخ سود دِ په آفتاب کړم
چه مي ستا دَ خولو بوي تر سپږمو تېر شو — نور به څه مینه په مښك او په گلاب کړم
بې نصیبه لیدل نه میسر کېږي — په لیدو پسې که هر څو اضطراب کړم
ښه لیدَل ئې په مثال آب حیات دئ — دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کړم
په ښکنځا مي کله کله سر افراز کړه — هغه دم چه دَ سوال هیله په خواب کړم
ما ته څه وایې چه چا هسي خراب کړې — چه دَ حال پوښتنه نه کړې تا خراب کړم
ما ته مه وایه چه ولي پېچ و تاب سوې — ستا دې تورُو زلفُو هسي پېچ و تاب کړم
چه له مخه دِ پَلَو واخیست لمبه شوې
بېچاره خوشحال دِ درست سَرَه کباب کړم

څو ژوندَی ئې دَ زرق مه کوَه هیڅ غم — خپل قسمت به در رسېږي بېش و کم
قابل غم د ننگ و نام کا په دنیا کښ — نه په غم وِي دَ دینار او دَ درم
قارون لاړ تحت الثری لَرَه لا درومي — موسی (ص) پاس په علیین کښېښ قدم
پسله مرگه ښخ دَ مرد تر قدم ښه یم — گور مي مه شه دا نامرد له گوره سَم
دَ خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
پسله مرگه به ئې یاد کا ډېر عالم

چه په ما باندِي مین یم — چه څما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
ما وې یَو زمان که ښل شم زه به ومرم — چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
که دَ پېښو خاورى[1] ئې نه یم باري شکر — چه دَ گرد په دود ئې ښتي په لمن یم
په نور څه مي دَ خاطر دلاسا نشي — په جهان کښ آرزومن دَ ښه دیدن یم
خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخشو[2] شم — په فراق کښ په ژړا ژړا کړمن یم
که رقیب په دا خبر شي ترو به څه کا — چه له یاره سَرَه زه لاس و گردن یم
یماني چهره مي ولاړه حبشي شوه — دَ فراق په اور ئې سوَي لوغړن یم
زه دَ دوو په ځاي درې گواه لَرم په عشق کښ — رنگ مي زیړ، سترگي لندې، زبون په تن یم
ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
زه خوشحال دَ اوسنِي دور کوهکن یم

---

[1] خیري.

[2] د دې کلمې معنی نسوه را ښکاره عیناً ولیکه سوه، په یَوَه نسخه کښ بخشو راغلي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک خو به کېده واړه به نه وه سَرَه سم[۱] ته د ښکلیو سر یې، نور تر تا دِي واړه کم
یو کلي یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډېر دئ چون ښکلي هغه دَئ، چه ئې ستايي درست عالم
وخوځه په باغ کښ رنګارنګ ګلونه ګوره ګل دئ دَ ګلابُو داَ ګلونو مقدم
څه لَرَه اې میاشتي ته خپل مخ ستایې و ما ته دَ یار په مخ مي نورځِي ستا په مخ درومي تورتم
مخ ئې لکه اور دئ، پرې پرې دِي توري زلفي څه رنګه بازي کا په سره اور کښ تور ارق
ځوک چه ډېر ډېر ګوري یار، دَ زړه مینه لړېږي ځو ئې ډېر ډېر ګورم، پرې مین شم دم تر دم
تا وَيل خوشحاله که مي غم لرې په زړه کښ
خوښ اوسه خَوښي کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازئِ په جهان کړم هغه زه یم هم ئې پوسم[۲] هم ترې یوسم اړې پر نه یم
و اغیار ته لکه کاڼي موم و یار ته په سختي او په نرمي کښ هغه زه یم
و بلا ته دَ اختیار توره په لاس کښ و قضا وته تسلیم په شان دَ مړه یم
لکه بوټي دَ کیمیا په مرغزار کښ چه په حال مي خبر دار شِي دَ هغه یم
تندر هم ځما له ذاته نه پیدا دئ په سپین زړه که دَ باران سپېڼي اوبه یم
په هر نام چه دِ رضا هغه مِي بوله آدم زاد، فرښته، پري، بوده، لېوه یم
دَ کونینُو ننداره دَ زړه په عین دَ وېښ والي په دود کړم تا ته اوده یم
دَ هر چا بازار ځما په سودا تود دَئ خبر دار په سود دَ بحر هم دَ غره یم
هم دَ اُوښ غُندي هلك سَرَه په لار ځَم چه په بده لار مي بیايې هلته نه یم
هم مي ځیز هم مي نا ځیز کا په زمان کښ
زه خوشحال په حال خبر نه یم چه څه یم

ځو به ستا دَ دیو غمونو زغمل تل کړم دَ یارانُو کمي نشته یار به بل کړم
په قراره قراري دِ یاري پرې کړه دَ نېمګړي نیت و چا وَته ویل کړم
چه وعده دئ دَ وصال چېري خطا شِي په ژړلو خاوري ختي دَ بورجل کړم
هر طبیب لَره چه وریشم ناقص وي چه له حاله ئې خبر شم ځَني تلَل کړم
نور به هسي یك تنها له خلقو اوسم دَ هر چا سَرَه چه کښېنم غم حاصل کړم
بلا پېري زړه لرم دا ئې عادت دَئ غم وَ بل لوري ته درومي زه ئې خپل کړم
چه منګي مي تشول دَ میُو زه وم اوس نور ډکي پیالې اَخلي زه کتل کړم
منکري دَ عاشقئَ سَرَه مله دَه په انکار که دروغجن یم دروغ سل کړم
خالي لاس ورځني ځَم هیله مي نه وه چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلَل کړم
پدا هونبره هوښیارئَ هسي هېښ یم ځوک چه زهر راته نوش کا، هم مَنَل کړم
غر ګناه راته دَ خس غُندِي ښکارېږي چه په مهر کرم رایشم بخښل کړم
هر غزل مي په بیاض باندِي وګوره
زه خوشحال ختِك دَ زړه په وینُو کښل کړم

---

[۱] دا بدله په چاپي دیوان کښ نده راغلې.

[۲] پوسل: تربیت او روزنه او پالنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مین دی د زلفینو په سلسل یم   خود پخود وَ لېونتوب وَته مائل یم
وایی ته به دَ مجنون غُندی مین وې   که وَ چا رُوته می گورې ترې فاضل یم
ما به څه پوښتنې چه څه لَرَه زړه تنگ یې   ستا دَ تنگی خولې په فکر کښی تنگدل یم
دَ گلونو په لیده دی مخ را یاد شي   ځکه هسی په گلگشت دَ چمن تلل یم
په ځېر ځېر راته کاته کړې ځَېروې مي   چه دِ زړه هسی جفا کړه اوس دی خپل یم
لکه څوک چی پخپل دین کښي مستحکم وئ   هسي زه دَ یار په مینه مستقل یم
چه جدا له خپله یاره ژوندة پایم   زه په دا ژوننَون له یاره تل خجل یم
دَ نفر غُندي مي عذر چاره نشته   هر چه ما وآته څه وایې په منَل یم
لکه څوک چه خواړه شهد وَخوري خوښ شي   هسِي خوښ دَ شکر لبُو په ښکنځَل یم
زهٔ[1] خوشحال په گلرېزي کښي بهار راغي
په زیبا وَیَل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهېږم چه زه څه یم څه به شم   له کومه یم راغلي بیا به کوم لُورِي ته ځَم
خبر دَ هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه وړ   له حاله له احواله ئې که هر څو څوک پوښتم
دلې چه څوک لیده شِي نن[2] ئې ّپه پدا باندِه[3] کښ   آخر ئې له دې ځَایه وار په وار واته گینم
جهان یَو کټوري شُوه زه په مثل دَ مېږي یم   حیران پکښ جار وَزم لاس وپښې پکښي وهم
په هیچ[4]کله زړه ښه کړي کله زړه په هیڅ بیا بد کړي   په کام که په ناکام دي واړه باد د دې پیما یم
دنیا وَته چه گورم کار و بار ته دَ وگړي   دَ اوړکیو تماشې دئ زه ئې هم ور سَرَه کړم
چه ته پرې مبتلا یې که دِ مال دَئ که دِ ملك دئ   دا واړه بې له خوبه بې له خیاله نه وینم
چه تور وېښته دِسپین شول خوي دِ نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق دَ سړی نوم در باندِي ږدم

دا صفا په لارِي نه یښي قدم[5]   همیشه له دروېشي وهي دم
هغه کله شیخ، ملا، ولي، درویش دئ   چه نظر په سود زیان په مدح و ذم
درویشان په تفاوت ندي راغلي   خپل پرَدي په سترگوُ واړه گوري سم
دَ درویش تر زړه به نه رسي دا دواړه   آئینه د سکندر که جام دَ جم
و درویش علم په درس په مکتب ندئ   تل نظر لَرِي په لوح او په قلم
که څلورر دِئ که پنځه که شبږ اوه دِئ   دَ درویش نشته دا هېڅ اتم انم
ما و تا وته دیوار شته غاړي غرونه   په درویش تر شرقه غربه دئ یوسم

---

[1] د خوشحال.

[2] نن میشه په دا.

[3] له کلي جلا یوه کوچنی بنا بانده بولي.

[4] که زړه په هیڅ ښه کړي که نه زړه په هیڅ بد کړي.

[5] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه په نون دئ نه په میم دَئ نه په جیم دئ[1]
کامل پاس په لام وهلَی دَئ علم
چه ذره طلب دَ نمر کاندي خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وایم وَ چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم
دَ خداي منت را باندِې چه هر څه یم منافق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا ځما په مینه تا زده
که هر څو کښلي ډېر شی نور په هیچا عاشق نه یم
د مخ مثال دي بل کړ دَ پتنگ غُندِي پرې راغلم
بیا ته به راته وایې، چه په عشق کښ صادق نه یم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښ
که ته لکه عذرا یې زه هم کم تر وامق نه یَم
یا مست یا لېونَی یم یا مي نه زده کار د مینې
ښکاره ښکاره وَیل کړم دَ رازُنو سارق نه یم
دَ هر ښهر په کوي کښ ناقصان طبیبان ډېر دئ
که هر څو پسی گرزم زه لا پېښ په حاذق یم
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما دَ گمراهیَ
انصاف ښه دَي زاهده زه مخلوق یم خالق نه یم
دروغ وعده هم ښه دَه دَ سرِي دَ زړه امید شي
یو تش مهر خو وَکړه که دَ ډک دِ لایق نه یم
که وایې هغه وایه چه دَ عشق دَ محبت دِئ
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

دَ خپل یار میني په زړه هسي بیمار کړم
چه په درد کښ ئې هر گوره ناقرار کړم
چه ناقص مِی دارُو کا پرې نه رغېږم
دَ حاذق طبیب طلب په کوم دیار کړم
توري سترگي، توري ورځِي، توري زلفي
دا همه توري بلا وی[2] زه ئې خوار کړم
که یَو تَش نظر دَ مهر راته وکا
دَ دنیا واړه منصب، مال به ترې جار کړم
زه خو هسي نادیده نه یم اې خلقه!
چه به بِه تر مخ گلُونه دَ بهار کړم
دَ بهار گلوُنه اور شِی زه پرې سوځم
چه بې کښلیه مخه سیل دَ گلذار کړم
بې له ځآنه په بل چا مي پېرځو نشِي
چه کاته د مهو شانُو په دیدار کړم
چه ډېر ډېر پرې کښلي مخ ته کتَي نشم
دواړه سترگي ئې مزرِي دِئ ځني ډار کړم
ما خوشحال په ځان پخپله چارِي وکړې:
چه په ملك کښ یو ناترس وي زه ئې یار کړم

دَ تقوی د پارسایَی دعا تل کړم
چه د عامي اثر نکا څه ویل کړم
زړه مي خداي مین کوي په ښایسته وو
هسي نه چه زه پخپله زړه مایل کړم
چه عالم مي اړوي دَ عشق له کاره
زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم
مگر زه فسق او فجور لرَه پیدا یم
چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم
واعظ حوري ښه کوي تر دا دلبرُو
که هوهو ورته لَرَم کله منل کړم
زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه
چه دلبرو ته دَ سترگو غَروَل کړم
چه دَ عشق غموُنه نور گا لَرَه دروِمي
زه ئې مخي لَرَه ورشم واړه خپل کړم
عاشقان به دَ جهان په ما پېغور کا
زه که اوس په عاشقَی کښ خوي بل کړم

---

[1] په دې بیت کښ نون اشاره ده ناسوت ته او میم ملکوت او جیم جبروت، وا لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دئ.

[2] بلا دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و هر چا وته ئې راز وایم دَ مینې
د هر چا سَرَه چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایَی بازېدلم   واړه غم وُ چه پرې ښه وَ پوهېدلم
د زړه زور دَ صورت توان را څخه لاړ شه   چه درانه دَ بېلتانه پېټی آخلم
آشنایي یاري په مهر په رضا شي   پدا کار کښ په چا نشي زور و ظلم
سر اول دَ یار دَ یاد په بالین کښېږدم   له غه پسه په پالنگ باندِی څملم
چه دَ سر په ځاي سینه راته بېده[1] کا   هم هغه به دَ ښو په غشیو ولم
ښایسته لکه گلوُنه زه طوطی یم   چه و هر لوري ته ځم په گلو ملم
که سیالي له مَړَه[2] شي نه ئې له بخته   شاه پخپله بې ریباره و بللم
هوسی چا په دَو نیولي دئ خوشحاله
بیهوده په غزاله وُو پسې زغلم

زه چه هسي په تعجیل او په شتاب ځم   خرابات لَرَه په هیله دَ شراب ځم
د ساقي له لاسه مي چه تناول کړم   بیا په بیارته به بیخود دَ مست خراب ځم
دَ ساقي دَ مخ جذبه مي مخ ته بولي   چه دا هسي میکدې ته په ترتاب[3] ځم
درد د درد مي ئې له خمه دئ نوشلي   اوس په هیله په امید دَ مي ناب ځم
چه مي نشي بله یو سر بل سر سترگي   له جهانه مخ پوښلَي په نقاب ځم
له دوو سترگو مي روان دَ اوښیو سیند شو   د دې سیند دَ پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور مي له خاطره فراموش دي   دَ جمال په خیال ئې سرسته شپه په خواب ځم
دَ محبوبې دَ جمال شغلې آتش دئ
زه خوشحال ئې له لېدَلُو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازي دَ عالم وړم   دَ خپل یار دَپاره دا جور و ستم وړم
دَ لاله غُندي داغدار په جهان راغلم   هم دا داغ به له جهانه د صنم وړم
په وصال ئې دَ جهان خوښي راشي   چه له کښلیو جدا کېږم ځني غم وړم
په عالم دَ مجنون ږغ دَئ مرد مي بوله   په محشر که ځني وراندي خپل علم وړم
هر قدم په ځگر خون ږدم توئي مشه   دَ شرابُو پیالې ډکي په تور تم وړم
چه نرگس ته نظر نکاندي له کبره   و هغو ته څه گلوُنه دَ شرشم وړم
کار کنان دا کار فرماي په حکم کار کا   زړه چه حکم فرمایي هوري قلم وړم
هونبره ډېري خرخښې فتنې جنگونه   بیا به وایې چه زه ستا غنجونه کم وړم
په هر دم دا هغه یار منت را باندي   چه ئې هسي ډیر خیالُونه په هر دم وړم
مخ به چېری راته سم کړي په یارئ   که دا خوي به همېشه له عمره سم وړم

[1] محشي نښانه ورته کښلې ده.

[2] له نره شي.

[3] یعني غم، افسوس، ساندي، نارې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په کوي کښ دِ مقیم شم دروغجن یم   که به نوم په ژبه چېرې د ارم ورم
راته وايې نن زړه څه رنګ وړې له ما نه
که دِ خوړين کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم ورم

زه چه خپل قدم دَ عشق په خوني راه بړدم   هر زمان له تنه سر لکه ګیاه[1] بړدم
دَ جمال خوبي دي زياته تر آفتاب ده   دَ نظر دَپاره نوم درباندي ماه بړدم
درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم   هر سحر په افلاکوُنو باندي آه بړدم
که ته تيغ دَ جفا وَکاږې و ما ته   ستا وَ تيغ وَته به سر لکه ګیاه بړدم
که مي چېرې لاس و واک در وَرَسېږي   په سپين مخ به دي دَ غاښ نخښي سیاه بړدم
بېچاره خوشحال چه ستا دَ ور ګداي شو
ځکه زه ورباندِي نوم دَ بادشاه بړدم

ښه به هغه وخت وي چه به يار لَرَه ور دروممم   وايم چه زه باغ و بهار لَرَه ور دروممم
زلفي ئې ښکاره کړې مښك غنبر ئې په ما توي کړه   اوس به له دې پسه څه عطار لَرَه ور دروممم
خداي په کور کښ راکړه، هغه توری سترګی تُرکه   اوس به ئې په مرسته څه فرخار لَرَه ور دروممم
زار دَ خوږوُ زړوُنو، خوښ خرم زړونه آزار کا   غم اندوه مي دا دئ چه خپل زار لَرَه ور دروممم
هر چرته چه خار وِي، هغه ځاي مومي ګلوُنه   ځکه پدا هيله هر هر خار لَرَه ور دروممم
کوم سحر ئې وکړ په ما خوار باندی حيران يمه   مرګ و ته مي ناست هغه خونخوار لَرَه ور دروممم
هم ئې په ما وکړل څو څو رنګه ستموُنه   بيا له ناڅاریَ ستمګار لَرَه ور دروممم
يار مي په ښايست کښ لکه ګل دَ نو بهار دئ   سود ئې دَ جمال کړم چه ګلزار لَرَه ور دروممم
ښه خواږه ياران چه ما خوشحال ليدل په سترګوُ
اوس ئې په ژړا ژړا مزار لَرَه ور دورمم

که مين زه په ګلزار يمه په ځاي يم   که دَ مخ ئې په ننداريمه په ځاي يم
چه جدا ورځنی پاتو يم عالمه!   په ژړا که په چيغار يمه په ځاي يم
يار مي ولاړ شو پدا لار ورپسې دروم   که ډېر ستړی پدا لار يمه په ځاي يم
بې له عشقه بله چار نشته بهتره   که دايم دَ عشق په چار يمه په ځاي يم
په جنت کښ هم دَ حوروُ صفت کېږي   که طالب دَ ښه نګار يمه په ځاي يم
له خوږوُ شونډو وې سرې شکري اوري   که طوطي دَ شکر بار يمه په ځاي يم
زه خوشحال په لېونتوب کښ خوشحالي کړم
لېوني دَ پري وار يمه په ځاي يم

که مي هر څو ته بادشاه يې زه ګدا يم   مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا يم
زه چه ستا له غلامیَ داغ لَرَمه   هيڅوک ځان سَرَه سَم نه کڼم بادشاه يم
دَ خاطر ور مي ترَلي دَئ په غنو[2]   له عالمه سَرَه ناست په فکر ستا يم

---

[1] لکه کلاه.

[2] د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروُنکي ئې پر کښت د ساتني د پاره را کرزوي، يا ئې د باغ په ورکښ د ترلو دپاره بړدي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دی څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم   که دئ څوک د تلي خاوري زه خاکپا یم
کله ستا دَ راز خبري په کاغذ کښم   کله ستا له مخه حال قلم ته وایم
دَ ښه مخ دَ عاشقانوُ دي شمار نشته   ولي زه په همه واړوُ کښ یکتا یم
خادمانُو له شمارې مي محروم مکړه   که دَ نورُو انعامونو دي تر شا یم
که په ما مهر کرم کوې ته ښایي   که پما جور و ستم کوې سزا یم
تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
که په کار که نا په گار یم خو هم ستا یم

که همېش دَ ملامت کاڼي په سر خورم   غم مي نشته چه په تور ئې دَ دلبر خورم
که دَ سپیوُ دَ کَودِي اوُبه ئې مومم   زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
لکه باد په نرگس ولگي تازه شِي   دَ رقیب څپېړه هسي په بصر خورم
زه به لا ورته تلوار کړم لکه تَړي   که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
چه په ښاخ ئې ډَول ډَول مېوې زانگي   لا به کله دَ وصال دَ وني بر خوعم
تا ویل خوشحاله چپ شه خوله مي واخله
زه طوطي یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که گناه نه کړَي آدم   ترو په چا به شو کرم
سکه کرم لَره بایده دئ   چه پیدا شوَي نور عالم
په یَوَه توبه گناه ځَي   دَ سړي له عمره سم
گرد غبار چه په گل پرېوزي   شست و شو ئې کا شبنم
دَ مؤمن گناه په غاړه   دَ شیطان وِئ بېش و کم
شاهزاده چه بدي وکا   دَ ندیم سر شي قلم
دَ ده بد په نور وېشل شي   یار تر یاره ندي گرم
په لا تقنطوا خوشحاله
تل خوشحال اوسه خرم

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم[۱]   دَ باغ گل مي غوړېده زه ځَني لاړم
بل بادشاه نشته اورنگ مي عدل نکا   که سبا بېگا ئې تل په دربار ناړم
دَ طلب غړي مِي لاندِي شول تر غرونُو   هغه بېل یاران په کومو غریو غواړم
دَ هواد یاران مي هر زمان یادېږی   چه ئې مخ په خوب کښ ووینم وَویاړم
چه قاصد دَ یار دَ خولې کتابت راوړي   څو ئې لوند په اُوښیو نکړم نه ئې نغاړم
زه خوشحال پخپل قسمت پوري حیران یم
چه په چرته گرزېدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سرَه ښورم   نور به ډکي پیالې اخلِي زه به گورم
لاله زار به شگفته په هغه ملك شي   چه باران دَ دواړُو سترگوُ باندي وورمٔ

[۱] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي زړه له ما نه وَژغوره که ښه کړې　　کشکي ستا له لاسه خلاص شي زه ئې ژغورم
ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده　　که ئې ته په بهار پېرې زه ئې پلورم
په دا راز به هر بې نياز کله خبرېږي
چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمونه د دې خپل خاطر کباب کښم[۱]　　بويه دا چه دفتر وُ نه يا کتاب کښم
په بيان په قصيده به تمام نَشي　　که نا سازي دا سپهرو دا شهاب کښم
دَ فراق غمونه لور په لور انبار دئ　　په کاغذ باندې دَ کوم يوه حساب کښم
په ډېر غم کښ هيڅ خبر نه يم له حاله　　چه زه دا ويَل په وينښه که په خواب کښم
که جفا دَ زمانې وه که دَ خلق　　زه به دا واړه په حکم دَ وهاب کښم
په فلك باندې دَ هيچا حکم نشته　　چه ئې ظلم، ستمونه، انقلاب کښم
دَ اَگرې په کوټ کښ بند شاه جهان دئ　　دَ دارا به هغه کوم فاني جناب کښم
نه به زړه ځما سرېږي نه به لاس کړم　　ورځ و شپه که سلامونه په احباب کښم
خراب شوي دَ فلك له لاسه ډېر دئ　　اوس به حال دَ هغه کوم يَوَه خراب کښم
که دَ خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم　　يا آهونه يا ژړا يا به عذاب کښم
يَو مکتوب دَ خپل اشنا را لَرَه راغي　　اوښي بغرگي تويَوَم چه ئې ځواب کښم
حاسدان مې په حساب لکه گِلاب دئ　　حيف ندي چه به جور دَ کِلاب کښم
ما خوشحال په خوب دا حال نه وُ ليدلَی
چه به دا دَ غم بيتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک وو وايي لَرَم　　چه مې بخت نه کا يارې څه وَوايم
په جهان کښ دَ وفا هنر کيميا دئ　　زه ئې څه لَرَه له چا هيله کوَم
دَ وفا مېوه دَ هر چا په باغ نشته[۲]　　بېهوده ئې هَرَه وَنه لَټَوم
غه باران چه په درياب باندي ورېږي　　په باران به ئې زه څه حسابوم
نا داني مِې غلبه په هوښيارِي شوه　　مرغلَرې په درياب کښ تويَوَم
له قسمته به نه لږ نه به څه زيات شي　　غه روزي چه ځما نده نه ئې خورم
چه ځما له رزقه زيات ځما څخه وئ　　امانت غُندي ئې بل لَرَه ساتم
کوم مکان دَ زمانې له مکره خلاص دئ　　چه هغه لوري ته تېښت ورځني کړم
که په تښتي خلاصېدي[۳] ځني به خلاص شوم　　دَ قضا له لاسه کُوم لوري ته ځم
زمانه مې دَ فتنو په کاڼيو ولي　　زه ابله دَ ښيښې سپر په مخ کښېږدم[٤]
چه په راغله ئې ښادی را سَرَه نه وه　　په هجران به ئې څه زړه[٥] زهيرَوم

---

[۱] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

[۲] د وفا مېوه د دهر ه باغ نشته.

[۳] خلاصي وئ.

[٤] په مخ کښ ږدم يا په مخ کښ وړم.

[٥] زړه څه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ويَل چه صبر نخښه دَ بري دَئ
زه خوشحال په صبر ځکه زړه تَړَم

لا به کله خپل مقام وَ دلبر ورکړم[1]   چه ګټِلَي مال همه ورته وَلورَ کړم
يو ويَېِ دَ دلاسا راته پرېِ نږدي   ځَان که هر څو خپل مين ته مرور کړم
هيڅچا نه وکړه ځَما دَ زړه ساتنه   هر سرَی مِي زړه دردمن کا چه زړه ورکړم
په درست کلي کښ يَو هسي دلبر نشته   چه خپل زړه دَ ده په وصل بهره ورکړم
خبر دار به شي عالم ځَما له درده   که دَ آه په اور دېوزي پېښور کړم
ستا دَ خولېِ خبري نوري دَ زړه نوري
زه خوشحال خټك پوهيږم پرېِ باور کړم

ما شراب خوړلي نه په حد واهه شم   که ئي وَخورم خبر نه يم چه به څه شم
په هر لوري چه نظر کومَ اغيار دئ   دَ زړه حال وَ چا ته وَوَيلي نه شم
زمانېِ را باندِي وکړېِ هسِي چاري   لکه دُر دَ خر مهر و سرَه پېيه شم
دَ اورنګ بادشاه په دور عدل نشته   تر طناب لاندي په ښهر کښ لوټه شم
که دَ رنځ دارُو مي کړېِ طبيبه وخت دَئ   هاله ستا دارُو وَ مشه چه په تله شم
خپل خوني و چا ته څه ښيم په ګوته   چه دَ چا دَلاسه مرمه خود ليده شم
درسته شپه لکه اَغزي په زړه څرخېږي   دَ فراق غموُنه، څنګه اوده شم
هيڅ په سترګو ليده نشي يو قصاب دئ   نه ئي لاس نه ئي چاړه په زړه ورڅه شم
لکه وُ په هغه شان په وفا ټينګ دَئ   چه تر يار ئي خجل نکړم ځَار تر زړه شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر ياره   دَ سيمايا علم مي نشته چه مرغه شم
خلق تشي تسلېِ کا زه له ځَلي   دَ هلك غُندِي َ هر سرِی په خوله شم
اللهداد چه بند په بند ګوتي په تار ږدي   دَ خوږ زړه دمه مي شِي څه خو تابه شم
نه شيخان نه طبيبان نه ساحران شته   چه له دېِ رنځُه دَ چا په سبب ښه شم
زه خوشحال له نورُو څه لَره فرياد کړم
په زړه زړه واړه پخپل غشي ويشته شم

ما بېِ دوده توسني کړه منځېدلم[2]   عاقبت ئېِ په کمند وَ ځکېړلَم[3]
وړاندِی ورُوستو ئېِ را واچَول بندونه   په آخور ئېِ کيزه کړَي وَ تَړَلم
هغه ډيچي[4] هغه ترنډي[5] له ما ولاړېِ   چه به خوشي په جلګو کښ ګرزېدلم

---

[1] دا بدله په چاپي ديوان کښ نده راغلېِ.

[2] منځېدل: پورته پورته عمودي غورځېدل.

[3] يعني پېچل او بندول.

[4] يعني نه رام والي او نه اېل والي.

[5] دا کلمه له ترهند څخه جوړه سوېِ ده يعني توند والي، د آس هغه هال چه توربېږي چه په فارسی ئېِ رم بولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رياضت ئې دَ مولا[١] را باندِي کښېښ   رنګ په رنګ ئې په حلب وَپوهَولم
چه مي لاس دا چا تر شا نه وُ راغلي   اوس پخپله شا پخپله زين اَخلم
دَ سورلی هنر ئې وښايه و ما ته   په تېمار او په راتب ئې وَ ساتلم
ورځ و شپه مِی دَ تپاک خبر اَخلي   که خوراک خورم که وَلاړ وم که څملم
هم ئې نوم دَ ډېري ميني په ما کښېښ   هم ئې زه پخبله ژبه وَستايلم
بيهوده زغاسته واړه له ما لاړه   چه په هر لوري ئې حکم هورې زغلم
چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ   هغو واړُه په هنر کښ وَپسندلم
اوس مي قدر يو په سله يَو په زر دي   چه اول په څو درمه پېريدلم
اوس په هر توکي خوشحال خورسند خرم يم
پخپل قدر په قيمت وَ پوهېدلم

مست يم مَی پرست يم رندي کړمه کړمه کرم   واوره محتسبه باده خورمه خورمه خورم
نور شراب مي واړه نور عالم وَته بخښلي   لام و بې مِي مَي دئ پسې مرمه مرمه مرم
مور به ځني نشم زه دَ ميو مستسقي يَم   تل که هسِي ډکي پيالې څښمه څښمه څښم
لار دَ محبت دَه تل به روغ سلامت نه وم   زه چه په دا هسي لاري تلَمه تلَمه تلَم
څه وائې وَ ما ته حال دئ څه وُ په هجران کښ   نور خبردار نه يَم په زړه سومه سومه سوم
خلق راته وايی رنګ دِ بيا زير شو عاشق شوې   هيڅ منکري نکړم خلقه شومه شومه شوم
دود دَ عاشق دا دَئ چه په عشق کښ ملامت وړی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وړم

نور به مخ په آئينه برابر نه کړم   نه به دواړه سترګي توري په رانځه کړم
نه به سپين لاسُونه سره کړم په نکرېځيوُ   نه به نور په ږمنځي ساز دَ سرو پېښته کړم
نه به ماتی ماتی څوبنی په مخ پرېږدم   نه به لاندِی باندی لب په پانُو سره کړم
چه دَ مينی يار می نشته چه ئې ګوري   دَ صورت سينګار وَ کوُم يَوه ته وه کړم
درست صورت مي سرې لمبې شي شنې ډېوزی   چه دَ خپل مين دَ ميني راز تر زړه کړم
که ژوندُون تر هر چه خوږ دَي په جهان کښ   اوس بې ياره په ما تريخ شو زه ئې څه کړم
هغه يار چه چرته دَي خوشحال دِ اوسي
دَی دِ خپله خوشحالي کا غم به زه کړم

هغه دم چه دَ ساقي پياله نوش کړم   په مستی ئې دواړه کونه فراموش کړم
په معنی کښ هم شراب يَم هم ساقي يم   طالبان دَ ميو شته چه ئې مدهوش کړم
ناصحان راته دَ عقل دفتر لولي   خداي به نکا چه ئې زه په ويَل ګوش کړم
دَ زاهد په صومعه کښ مي زړه تنګ شو   له دې پسته به خدمت د ميفروش کړم
زه بلبله خوش نوا د دې چمن يَم   په موسم دَ ګلو څرنګه خاموش کړم
چه په زړه ئې اثر نه کېږِي خوشحاله
څه فايده که تل په ور ورته خروش کړم

---

[١] د سورلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هله مخ راته ښکاره کړه ديوانه شوم　　په همه واړه عالم کښ افسانه شوم
لا مي ستا دَ مخ څراغ لېدلَي نه وُ　　زه زړه سوَي لا هاله پرې پروانه شوم
اشنايي دي له ښادئ نه وه غم وه　　چه دا هسي له ښادئ بيگانه شوم
ستا دَ زلفو دام مي وليده په لاري　　له مسجده نه مقيم په بتخانه شوم
ستا دَ زلفو دَ زنځير هوس مي وکړ　　نه چه زه له بې عقلى ديوانه شوم
آغرين[1] دي د ښو نه وُ بلا وُ　　چه په ځان وزړه ئې هسي نښانه شوم
زه چه تل دَ لېونيوُ په شماره وم　　بيا له کومه په ساعت کښ فرزانه شوم
زه خوشحال هم بې نظير يم په عالم کښ
چه مين په بې نظيري جانانه شوم

يَوَه نخښه درته وايَم دَ بې شرم　　په وعده په قول نه وي نرم گرم
خدايه ما دَ هغو مل مکړه په لاري　　چه ئې نه وي په يارئِ کښ آزرم
دَ ناکس يارى په مثل دَ اُورو ده　　چه دَ باد په مخ کښ درومي ترم ترم
يوه بده زمانه شوه درېغه درېغه　　په هر چا چه دَ يارئِ باور ورم
که هندو که مسلمان د پَت په کار کښ　　چه مي وليدَل دَ هيچا نشته برم
څوک چه نرم ويل کا عمل ئې گوره　　تِگان هم په خوله ويل کا نرم نرم
دَ هغو وَ مخ ته مه گوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمي کښ دَ مخ چرم

ن

په کاته شم وَ عالم وَته حيران　　چه دا نس دَپاره څه کا دا سگان
هَسي چارِي ئې پيدا شِي له وجوده　　چه په فکر ذکر نه وِي دا شيطان
تل قرآن دَ وراندي ېسى قرآن لولِي　　ولي هيڅ عمل ئې نه وِي په قرآن
په کوم لوري پسې ځم چرته ئې غواړم　　دَ کيميا غُندي ناياب شول دانايان
ښه سړى لعل و ياقوت دَي مونده نشيي　　لکه نور کانِي لږ ندِي ناکسان
که په نور خلقو کښ ښه سړى موندل شي　　ولي ښه سړى به لَږ وِي افغانان
له هر څو ورته دا پند خبري وايې　　دَ پلار پند ئې هم ښه نه لکِي په ځان
هره چار دَ پښتانه تر مغل ښه ده　　اتفاق ور څخه نشته ډېر ارمان
دَ بهلول[2] او د شير شاه[3] خبري اورم　　چه په هند کښ پښتانه وه بادشاهان

[1] دې کلمې ته په يوه قلمي نسخه کښ محشي "غشي" معني ليکلې ده، په دوو قلمى نسخو کښ آغزين راغلي دي، منسوب وَ آغزي ته يعني خار دار.

[2] سلطان بهلول په هندوستان کښ د لوديانو کورنى مشهور باچا دي وروسته تر څلوېښت کاله پاچهى په (۸۹٤ هـ\۱٤۸۸ع) کښ وفات شوى دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپږ اوه پېږۍ ئې هسي بادشاهي وه   چه په دُوي پوري درست خلق وه حيران
يا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول   يا دَ خداي دَي اوس دا هسي شان فرمان
که توفيق دَ اتفاق پښتانه مومي
زوړ خوشحال به دو باره شِي پدا ځوان

په تېرو تورُو، ور درومي يکرنکان   په لمبوُ[۱] باندِي ځان ولي پتنکان
دَ کنجکو قدر يَو، د دُرو بل دي   ننگېالو سَرَه څه ژوي بی ننگان[۲]
ارتگي دَ زړه دليل دَ جنتي دَه   دَ دوږخ دَ اور لايق دِي دلتنگان
دَ بادشاه په سلطنت پوري خندا کا   په سپېرو ايرو لَړلي ملنگان
نور ماهي ئې تار په تار درومي له مخي   ماتوي لويي بېږۍِ نهنگان
دَ هاتي دَ پاسه سپور ورته پيکه وي   چه دَ ميو پيالې اخلِي سرهنگان
څه دَ ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلي پلنگان

بېهوده په ځان غره دَي دا انسان   په ساړه په غارمه چينگه خوله حيران
لېونی ملال دلگير دَ خوب په وړل کښ   نه دَ لوږِي نه دَ تندِي لَرِي توان
په يوَه ذره خبره خوار خسته شي   په يَوه ذره سر خوږِي شِي په ځان
پدا هسی رنگ څو کبر څو لوئي کا   چه نظر ئې له خودۍ وِي په اسمان
واړه عمر تېروي پدا غفلت کښ   تر هغه پوري چه ومري پدا شان
په ژوندُون چه دَ خپل ځان فکرونه نکا   پسله مرگه به هغه کا ډېر ارمان
زاهدان شيخان وَ هر لوري ته ډېر دِي
دَ خوشحال ختِك پکار دِي عارفان

پنډ بد روز بکر حيران بهاردر خان   هدايت ترين سوخته وُ تر دا ميان
شيخ ستار ماشه ټوپك عبدالرحيم وُ   دَ ټوپك کُنده خداي يار جامکی کامران
دَ ټوپك کُنده هر گز نه وي بې سيخه[۳]   حق ناحق ئې پکښي جوړ کړ جهانخان
دَ تسمو په ځای گويا دا نور عالم وه   اسفند يار غَندی يو څو گېډِی پاجيان
مردکی دارو همه خواجه صادق وه   بند و قچی صاحب صوبه وُ پخپل ځان
پدا هسي غرڅه روخ دَ گذارنه وُ   په آزار به ئې گډ وډ کا خداي جهان
په مثال خواجه خضري غرڅه خوشحال وُ
چه گزار وربانديِ وشو ناگهان

---

[۳] شير شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا وُ، چه په (۹٥۲هـ\۱٥٤٥ع) کښ وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دي.

[۱] په سوځونکو لمبو سوځی پتنگان.

[۲] ننگيالی سره زر کنجکی بې ننگان.

[۳] بې سيخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو ګلرنګی چهرې راغلې په جهان بیا فنا شوې لکه ګل دَ ګلستان
یو رمق دَی راته پاتو په فراق کښ چه په مرګ له ما جدا شول ښه یاران
که دَ زړه سترګي دِ شته ننداره وکړه په وصال کښ مهیا ګڼه هجران
دَ هغه بقا فنا ده، بقا نده چه تبدیل ئې په دنیا شِی هر زمان
دا څه توري خاوري ندِي چه پرې دروميې خاوري شوی کښلي جونه دي ځوانان
چه را یاد شي ښه یاران و ګور ته تلِي تل په ما وي دا غمونُو ګڼ باران
همګي تر مځکي لاندِي شول خوشحاله
اوس دَ مځکي پر مخ نشته راز داران

څو خبر په قباحت نشي انسان نېك و بد هوښیار نادان کښِي یکسان
که یو کس په زر کس بیا مومې هم ډېر دي په هر لوري صد هزار دِي ناکسان
هونبره ترس ځما له ډېره خو که نشي څو په زړه یم له جاهله هراسان
دانایان په ناکامي کښ خوار حیران دي کامراني دَ جهان څوک کاندي؟ خسان
پخپل ښکار باندي غوټې وهي بازونه په مرداري باندي ګرزي کرګسان
تفاوت ئې په کرده په فعل ګوره مچ، مچی دِي سَرَه واړه مګسان
چه په درست عمر کښ یو ځله تېره شي نور اصیله توره نه غواړي متان
چه هر ډوډ ئې وار ووته هوس کاندي دَ زربفتو هنر چېرِي دَي آسان
که دِ زړه دَي چه لذیذ شعر ووایم
د خوشحال غُندي پیدا کړه خپل لسان

خوږ ژوندُون په سرِي تریخ کاندي ښېلتون په سوزانو لمبو پاس کښېږدي لړمون
چه څه زور قوت دَ زړه وِي په کوګل کښ وار په وار ئې له دوو سترګو کا بیرون
تر دا هسِي عمر، نه عمر بهتر دَي چه تېرېږِي ورځ و شپه په ځګرخون
په ځګر ځګر مي ولي صرفه نکا دَ غم لیندېو راته وواهه زنګون
ځما زړه طومار دَ مهر دَ وفا دَي څیراوه شِي چا ئې زده نکړ مضمون
که کتان چه مهتاب څیري کا ګانډه شه سکه ځما دَ زړه دَ یار له لوریه کا څوک ستون
په هجران کښ که امید دَ وصال نه وي زه همېش په هغه هسِي لار کړم یُون
یَو دَ بل په ځاي کښېني دَ دنیا دود دَي
زه خوشحال قائم مقام یم دَ مجنون

دَ زیبا جمال ئې ډېر دَی زیب و زین ولي زړونه دَ عالم ورِي په عینین
یَوَه سترګه ئې رحمان بله رحیم شوه چه همه مراد پکښې دي د کونین
چه دَ ښهر زاهدان شیخان پیران دي زړه دَ هر یوه کښان ورِي په زلفین
لکه عین دِ خپل پلار خوني وژلي پسو سرې سترګي راځې په شین شین
واړه لواړ سرونه نغرِي دَ دردمنو دَ مزري تر خولې بتر دي د عشق عین
پخپل یار مي باور شته چه بل به نشي غمازان که غمازي کا تر دا بین

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل يار ته
په خوشحال محصل نه وُ دَ چا تين

دواړه شملې پرېږدې برېښوي ورته خپل ځان   ګوره هغه تُرکه به نظر کا په کوم ځوان
څو ګلرنګ مخونه پدا خاورُو کښې بدرنګ شول   څو دَ خيال کړې بګړئ ياد لَړي جهان
دور دَ دلبررُو دَ ښايست دَي يَو څو ورځي   ژر له برمه پرېوزي لکه ګل دَ ګلستان
سرې سترګي اَوښتې لکه ډېر خونُونه کړي   خدايه خيريت کړې چه را درومي پدا شان
زړه مي لکه ګوي دَي دَ مستۍ په ميدان کښ   تل ئې هغه ترک وهي دا زلفو په چوګان
تل دَ تن هډونه را وګاږم په نوکونو   غم ئې دَ ناوک خورم چېري مات نشې پيکان
پټه په نقاب وَه دَ هر چا ورته نظر وُ   مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حيران
مخ په وړاندې درومي پټ په څنګ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله ښا ښه پېر وکړ اسمان

را ښکاره شوې کج فهمۍ د جهان   دَ جهان دَ کج فهميو الامان!
دا هم ځاي دَ تعجب دَئ که ئې وينې   په بازونو چه غوټې وهې کارګان
دا هم ځاي دَ تعجب دَئ که ئې وينې   چه مغل کاندې بازۍ په افغان
دا هم ځاي دَ تعجب دَئ که ئې وينې   چه ګيدړ په وازدو[1] ډک وَړې زمريان
دا هم ځاي دَ تعجب دَ حيرانۍ دَئ
چه لښکري په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دَئ چه ئې شناخت وشو دَ ځان   دَ ځان په معرفت کښ معرفت دَئ دَ سجان
چه وېرې دَ زړه نه وِئ نه عمل لَرِي دَ نېکوو   په دا ئې نظر مکړه چه په ياد لولي قرآن
په کور کښ دِ بلا دِی دا دَ نفس غلطي چاري   که ته په ځان شيطان نشې بل هېڅ نشته شيطان
حرص مکړه هوا پرېږده له هر چا نه پرېکړه طمعه   بل نوم به پتا نږدم په ځان نوم کښېږده سلطان
چه خداي ئې په لار نکا په وَيل نه په لار نشِي   که پاڅوې له کوره وَ هغه وَته لقمان
عيسی په معجزه سَرَه ړانده سړی بينا کړه   دانا ئې په دعا نشو په عمر يَو نادان
که هيڅ ور څخه نه وِی غم دئ نکا که دانا وِئ
خوشحال ختك ګواهي لِي دَ دانا نشته ارمان

ګوره راته څه وايي دا ستا دواړه چشمان   نور عالم نور ښکار کا، موږ دَ دين او دَ ايمان
مرِي چه لينده ويني کارګه ستا داخال دَ ورځيو   ناست دَئ تورکارګه په څو په موټی د کمان
راغله په خندا خندا وړه وړه پوښتنه   چا ورته وَيَل دا په رقيب نکړم ګمان
ورتې ورتې اُوښي تل ساړه ساړه آهونه   ستا په درد و غم کښ زه هم دا لرم سامان
نوره پيښکښی را څخه نشته په فراق کښ   يار لَرَه به وړمه دُر دَ سترګو په دامان
يَو زمان مي نه ځي هغه يار دَ زړه له سره   څه شي که ئې زه په زړه ياد نه يم يَو زمان
پاتو يم له خپله ياره ليري لا ژوندَي يم   خداږو په دا خپل ژوندون هر ګوره يم پښيمان

---

[1] وازګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمی درېغه   ونیسم په لاس کښ توري زلفي ډېر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله دَ خپل یار په درد و غم کښ
درد دَ یار دَ میني لا بهتر دَئ تر درمان

که همېش دِ همنشین وِي تور ماران   ښه دَئ دا نه چه قرین وِي بد کاران
هر چه ستا عیب وَ تا وته ښکاره کا   په جهان کښ هم هغه گڼه یاران
په کردار کښ یار اغیار سرَه بېلېږي   تر یارانُو ډېر لباس کا اغیاران
دَ کمذات یاری به هیڅ وفا وَ نه کا   لا په تېره بې نمازان او مَي خواران
لکه تخم هسي بر هسي ئې بوټي   نه ئې خوند مځکه بدل کا نه باران
دَ زړه راز و چاته نه وَيلَي بویه   چه دَ مځکِي په مخ نشته راز داران
په قیامت به یو په یو واړه ځواب لي   که مېړي ملخي پیمال کا شهسواران
دَ خوشحال باندِي سلام بادشاه دَ وخت دئ
په سپېرو ایرو لَړَلِي خاکساران

که هر څو ښایسته یې نه یوسفت یې دَ کنعان   که هر څو ډېر هوښیار یې نه مخَي یې دَ لقمان
که هر حڅ ډېر حشم لرې بادشاه دَ مملکت یې[١]   په زړه کښ فکر وَکړه څه بادشاه وُ سلیمان
څو کښلي ښه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه   چه راغله هسي لاړل اوس ئې نوم دَئ په جهان
یو نوم دَي پاتو کېږي نور به هېڅوک پاتو نشي   په بد بدان یادېږي په نېکِي یادوِي نېکان
که نوم دَ حجاج اروې نوم دَ نوشیروان   په عدل کافر ښه شو، ظلم بد کړ مسلمان
که ښه کړې ساعت دا دَئ چه په شمار یې د ژوندیو   نه سود نه به فائده وِئ که په گور کښ کړې ارمان
کافر سرَی هغه دَئ چه دَ نفس په هوا درومي   مؤمن سرَی هغه دَئ، چه تل غم کا دا ایمان
هیڅ شك پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومرُو   خو شك پدا کښ کېږِي څوک به مومي گورستان
سخ به دَ هغه وِئ چه ایمان سرَه ئې مرگ وِئ   گور په عزت بیا مومي پسې لولِي قرآن
وخت دَ ځوانی تېر شو اوس پېرې راغله خوشحاله
نور کارونه پرېږده خو دَ گور کوه سامان

نس مي افریدی دَي څه غم نه لَري دَ دین   ښه فکر ئې لړ دَئ ډېرو بد ووته شین
زه دَ درویزه[٢] غُندِی ایمان ښیَم وَ ده ته   دَئ دَ پیر روښان غندِئ دَ کفر کا تلقین
دوشپېته کالُونه په حساب لرم خپل عمر   تور وېښته مِی سپین شو لا می زړه ندی هیڅ سپېن
نشته هغه دور دَ سرو یاقوتو په دبلی کښ   نه هغه نرگس دَئ نه دَ باغ هغه نسرین
زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سرېښې   پرېواته په گور کښ چه ځما وه هم بالین
ډوبی شوې پېرِئ دَ فنا په اباسیند کښ   ډېر پکښ لاهو شول چه ځما وه همنشېن
څه دَ غم پلَو دَئ چه ځما په سترگو پرېووت   نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین

---

[١] که هر څو ډېر حشم لَرِی بادشاه دَ مملکت وی.

[٢] اخند درویزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی دَ پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر ئې د پیر روښان (پیر تاریك) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هونبره رنځ په ځان کښ طبيبان پدا جهان کښ   مرم دارُو خپل نکړم پدا هسي کار نفرين
ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خداي پرې کوم وکا ء
نفس و شيطان دواړه له خوشحال سَرَه قرين[۱]

ندِي لب دئ جان من[۲]   ښه ياقوت دئ دَ يمن
نن ما خپل گڼې له طنزه   ما خو نزده هونبره فن
بختور مي ئې نوم کښېښ   لا که نشي دروغجن
څو نيي تاو کا چين ئې گورم   شي بنده درته ختن
پښتنې په چين چين څوڼِي   بخښي چين، تبت، ختن
ښې ښې ځي په شين شين   ښه غبغب ښه ئې ذقن
په پښې فيض ځني زېږِي
په زمين چه ځِي په فن

---

[۱] چه خوشحال لرى قرين.

[۲] دا بدله له يوې قلمى نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښى نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و

آفرین دِ پدا سرو سترگو خونخوارو
چه بې تورو پرهارړونه کا په خوارو

تورې سترګې ئې تور بازبانه ئې نوکې
چه ځما خاطر ئې یووړ په نوکارو

چه اوچت اوچت وَهَل کا هغه باز وئ
پخپل باز باندې نظر وې دَ بز دارو

دَ وربل په هر هر تار ئې زړونه بند دئ
مشاطه ورباندې نور پېښئ په تارو

په مذهب دِ عیادت مگر گناه دَئ
چه دِ هیڅ پوښتنه نشې دَ پمارو

لا دِ پی له دوارو شونډُو نه څڅېږي
په ځواب دی ژبې بند کړې دَ هوښیارو

خپل یاران به په پېغور کړې دَ وگړي
چه دِ دا د مهر نظر دَی په اغیارو

په ښایست که ښایسته تر ښاپېرۍ یې
ولې دا جهل دِ بد دَې په دا چارو

تل په تشو تسلو عاشقان تېر کړې
تا څه لږ غلولې ندې په دا چارو

بلبلان دَ گلستان په منځ کښ گرزي
کرگسان گرزې په طمعه دَ مردارو

زمانه به ئې په سر گلونه نږدې
هغه سر چه سزا وار وې دَ لارُو لارُو

نیژدې یار سَرَه ورو ورو خبرې کېږي
لیرې یار وته وېل شې په چیغارو

یك تنها ئې دَ خوشحال خاطر یو نه وړ
په جمال ئې زړونه یووړه دَ بسیارو

آفرین دِ په ولول تورو سنبلو
چه ئې ځاې دَ پاسه ونیوه په گلو

ما چه ستا دَ شونډو مَی سره مزه کړل
مستغني شوم دَ جهان له وارو ملُو

که په اصل پښتنه دَ هندوستان یې
دا دَ ظلم خوې دِ زده کړ له مغلو

مگر مور دِ دَ خطا دا ملك هوسی وه
چه دَ مښکو بوې دِ درومې له کاکلو

زه په هونبره تمنا کښ دا به څه شې
چه ته هر کله په هونبره تغافلو

دَ هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه
پدا باغ کښ چه غوغا دَه دَ بلبلو

دَ خوشحال په زړه ئې هسې چارې وکړې
لکه باز چه زرکه یوسې په منگلوُ

بیا له کومه لوریه بوې راغَې دَ څونیُو
چه خاطر مې په هاې و هوې راغَی د حڅونیُو

دا اوړده اوړده غمونه پرېشانۍ
چه ځما دِئ دا ئې خوې راغَې د حڅونیُو

هم پدا مې به دَ زړه پرهار گانړه شې
شکر شکر چه ئې موې راغَې د حڅونیُو

په هر مخ باندې څه څونې ښایست نکا
لایق شوې یَو یَو روې راغَې د څونیُو

چه په خیال ئې په سپین مخ باندې وَلول کړې
نو بهار ئې په هر سوې راغَې د څونیُو

پدا کوې کښ چه مقیم شوم خلقه ځکه
چه نگهت ئې پدا کوې راغَې د څونیُو

بیا به هم دَ مښکو نوم په ژبه واخلې
چه خوشحال لَرَه ئې بوې راغَې د څونیُو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بند و بست دَ کائنات دَئ په خبرُو   یو تر سله صدقه شه سل تر زرُو
د ٔهمت په بال و پر سرِی الوزي   مرغه پورته اَلواته کا په وزرو
ورته وایه توره کښېږده په صندوق کښ   هر سرِی چه مَرِنَي وِئ په تلبرو
یا دَ سپیني توري مرد شه یا عاشق شه   چه یادېږي په بدلو په سندرو
دَ عاشق بخره خواري زاري ناندری[1] ده   دَ معشوقي څه پروا له مَرَوَرو
له یوه دریابه خېژي فرق ئې ډېر دئ   که نظر کړې دَ دریاب په مرغلرو
چه ئې غم دَ غلیم نشته بختور دَئ   خدایه ما کړې په شمار دَ بختورو
دَ خوشحال خټك خوښي په هغه وخت وِئ
چه برېښنا دَ سپینو تورُو شِي دَ زغرو

پرې غوغا کاڼي بلبلو   تل به وخت نه وِئ دَ گلو
دا گلونه مسافر دئ   کال به تېر کا په راتللو
ستا په مخ به ئې څښمه   ساقي مهر کړه دَ ملو
ځایکی دِ وَ ویشتَلم   کم خطا یې په ویشتلو
که صورت ژغورې له غمه   سترگِي نسه له کتَلو
دا دَ مهر وَیل پرېږده   زه دی خوښ یم په ښکنځلو
ما وې څو مي به لا سوځې   په خندا ئې وې تر تلو
نه به باز نه به شهند شم   نه به راشې په منگلو
وعده درسته کړه خوله راکړه
خوشحال ندَي دَ غلولو

چه مي ولیده په زړه کښ حال دَ واړُو   مهو شاني قبلَوي و بال دَ واړُو
په جمال غره که ډېر و بله ټول شِي   ستا جمال خجلَوي جمال دَ واړُو
دَ کشمېر که دَ فرخار که دَ تاتار دئ   ښایسته ځما ښه یار دَی سیال دَ واړو
ما ئې ښه تحقیقي وکړه چه عاشق شِي   په هجران باندِي وخېژی فال دَ واړو
سل و سل خبري کاندِي مرگ ئې مه وه   په یوه ځواب پوره کا سوال دَ واړُو
چه ورتله کا تله به هم ورځَي کاندِي   سلامت به پاتو نشي مال دَ واړُو
و عنقا وته به څه لَرَه څوک دام ږدي   چه پرې راشِي څیري کاندِي جال دَ واړُو
که شیخان که زاهدان که عالمان دئ   له عمل سرَه جوړ ندي قال دَ واړُو
چه ئې لافي دَ یارئ د اشنایی کړې
و خوشحال وَته ښکاره شو حال د واړو

چه په لار دَ رحیل راغَی روا رَو   څه کسرا او څه پرویز او څه خسرو
ناست په تخت څوک له منزله خبر نه وِئ   چه تخت څرنگه په باد دروِمي په دَو
نوي کور لَرَه را دروِمي راشه گوره   ځوانان څرنگه اَخته دئ پخپل لَو

---

[1] یعنی پېغور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مي سازه کړه دوهه د ملنګیَ   ما فيها دَ زمانې شول راته جَو
هم ئې وينم هم ئې اَروم ترې تېرېږم   چه په څنګ راته بَړوه کا بَوبو
دَ زړه نوي ښه ياران ور ځِني لاړل
دَ خوشحال دَ زړه ژوندُون وُ په دانو

دَ شهی زلفو مختولو   سر هوا پرېشانو طولو[۱]
چه ئې لافي هر سړی کا   عشق آسان ندئ فضولو
ځما راز مو په ملك خپور کړ   اې ځما اوښيو پدَولو
په کوڅه کښ دَ دلبرُو   حساب نشته دَ مقتلو
تاسو مشوِی ټولی   ګښی ګښی دَ زړه نولو
دا خبرِي چه خوشحال زده
نه دِی دا دَ نامعقولو

دَ ښادمنو په خندا ړو[۲]   د غمجنو په ژړا ړو
دَ رندانو په رندیَ   د شيخانو په تقوا ړو
دَ وصال په سل خوښیَ   د هجران په زر بلا ړو
د بهار په ښو ګلونو   د بلبلو په نوا ړو
چه ترې سبروني هيځ دئ   په هغه قد بالا ړو
چه مکحولِي دي له نازه   په هغو سترګو شهلا ړو
چه نرئ تر وېښته دَه   په هغه باريکه ملا ړو
چه عاشق ور پسې مرينه   په هغه جمال زېبا ړو
چه راځِي دَ يار له لوريه   په هغه باد صبا ړو
چه پيغام راوړِي وصل   د هغه ناصد په پا ړو
چه دوهمه پکښي نشته   د رشتينو په رشتيا ړو
پدا هونبره سوګندُونه   صد هزار ځله بيا بيا ړو
چه تر ځان پتا مين يم
زه خوشحال ختِك پتاړو

راته مه وايه پتا ړو[۳]   چه پتا نه ړو په چا ړو
ته ځما دَ سترګو تور يې   پدا تورو سترګو ستا ړو
مخ دِ ورځ زلفی دِ شپه دي   په سبا ړو په مسا ړو
په جهان کښ مي ځان ته يې   نه چه نور، پتا جانا ړو

---

[۱] يعنی اوړدو.

[۲] ړو په پښتو کښ د قسم کلمه ده.

[۳] دا بدله له يوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاد مي ته یې په خاطر کښ   هر زمان پخپل مولا ږو
ستا دَ پښو خاوري توتیا دي   چه ما ستا په خاکِ پا ږو
تمنا لَرم ستا دېره   پدا خپله تمنا ږو
تر خندا پوری دِ هیڅ دي   لال و دُر ستا په خندا ږو
یار خو ستا یم دَ چا نه یم
زه خوشحال ستا په لقا ږو

ستا په ورد سر فرازُو   تل سجود دَي د پې نېازو
ستا ملالو سترګو پوچ کړ   واړه کار دَ سحر سازو
سا یِوه وینا تېرِي کا   تر هزار سخن طرازو
سپین او سره دَ دنیا دارو   دَ عشق ګنج دَ جانګدازو
دَ خوشحال وَیَل هم واروَئ
راشي اې نوا نوازُو!

سپینو وازدو لَرَه ورغله پیشو   خوله به ونسي له وازدو نه په څو
د عاشق په زړه کښ خیل دَ معشوقې وي   دَ هندو په زړه کښ فکر دَ ټیکو
د لولِی پرتوګاښ پیه پرانزِي   محبت ور سَرَه نشي بې پیسو
په خالي کیسه به نه رسي تر کامه   څه حاصل که بوعلي شي په کِسو[۱]
د هغو بخره خواري ده تل تر تلو   چه زکوة خوري د کتاب په مسئلو
چه په هره کوڅه ګرزِي هرزه کار شي   تر دا هسي کښت زنجیر ښه دَئ په پښو
یو خوشحال څه زړه کباب ندي لتانه
تا د خلقو زړونه کښېښول په لمبو

عجب کار دَئ ستا دَ شونډُو   ښه روزګار دَئ ستا دَ شونډُو
پرې پنډو دَي د ځوانانو   څه دربار دَئ ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځِي   بد خمار دئ ستا د شونډو
کله ستا زلفینی زړه مِی   په کنار دئ ستا د شونډو
د یمن یاقوت آبدار دي   که آبدار دَئ ستا د شونډو
په صورت کښ مي ځَان څه دئ   یو یادګار دَئ ستا د شونډو
په هجران کښ سرې سرې اوښي   دا نثار دَئ ستا د شونډو
ځَکه ځَان هسي عزیز دَئ   پرې ګزار دَئ ستا د شونډو
چه د خضر ترې مایه ده[۲]   چشمه سار دَئ ستا د شونډو
ځَان بې ستا له شونډو پائي   شرمسار دَئ ستا د شونډو
دَ خوشحال ختِك په زړه کښ
انتظار دَئ ستا د شونډو

---

[۱]کِسه له قصې څخه مغفنه شوې ده.

[۲]چه د خضر تر ماء به دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د زړه څه خو ترس ډار وَئ څه به ښه وُ   لږ دِ مهر په ما خوار وَئ څه به ښه وُ
زه چه ستا له غمه راز کړمه په ور کښ   که دِ غوږ ځما په زار وَئ څه به ښه وُ
چه په ما باندِی پېغور کاندِي په عشق کښ   ستا له حسنه خبر دار وَئ څه به ښه وُ
هر چه نن دَ زهد لاف کا په جهان کښ   په لیدو دِ پرهېزگار وَئ څه به ښه وُ
پسله مرگه مي یو هسي مکان گور شوي   چه پرِي تل د کښلیو لار وَئ څه به ښه وُ
ستا په کوي کښ ډېر کوټه تازی پراته دي   زه هم گډ دَ دُوي په شمار وئ څه به ښه وُ
ستا په غم به پدا لږ عمر موږ نشِي
دَ خوشحال عمر بسیار وَئ څه به ښه وُ

کل قربان شه تر جمال دَ ښو یارانو   ور ځارېږه تر مقال د ښو یارانو
دا صورت می څه ژوندَی په اروا ندئ   تل ژوندَی دَئ په وصال د ښو یارانو
په خاطر کښ می بل حب محبت نشته   پکښ ځاي دَئ دَ زړه خیال د ښو یارانو
که دوي ستا په رضا درومي یا نه درومي   ته هر کار کړه په اقوال دَ ښو یارانُو
په جهان کښ دَ هر څه مثال مونده شِي   ولي مه غواړه مثال دَ ښو یارانُو
په هر زیان زوال راضي یم پدنیا کښ   خو دِ نه وِي یو زوال دَ ښو یارانو
مرگه ستا علاج که شوَي په هر څه وکړِي   چه قتلان کړِي په هر کال دَ ښو یارانو
په جهان کښ که څه دِئ خو ښه یاران دِي   خبر دار شه په احوال دَ ښو یارانو
گښي گښي ځان او زړه لَرَه راحت دئ   که ئې گورِي خط و خال دَ ښو یارانو
دَ یارانو د یاری په لذت پوه دئ
چه ثنا کاندِي خوشحال دَ ښو یارانو

لیوني شول پښتانه په منضبونو   خدایه ما ژغورِي له هسِی غضبونو
د کنگاش علم دَ چا دَی دَ تورزنو   لکه څوک لولِي قرآن په مکتبونو
د کنگاش له علمه هیڅوک خبر ندئ   خبر دار یم دَ هر چا په مشربونو
پښتانه لَرَه لوي عیب دئ که ئې گورِي   چه نازېږِي دَ مغل په لقبونو
شرم ننگ نام و ناموس ئې په یاد ندي   خو ویل کا دَ منصب دَ ذهبونو
دَ مغل سَرَه لیده په طمعه مکړه   که کېدَي چېری په نورو سببونو
خټك واله بلنځه ښه ځما تر ملا ده   نه ښېوه دَ نوکری په قصبونو
د بادشاه د زندان شپه ځما په یاد ده   چه تمامه شپه مي تله په یاربونو
پښتانه که جنگ مغل سَرَه په تېغ کا   هر خټك نیوي مغل تر جلبونو
د خټك دَ ننگ جرگه نشته خوشحاله
را وَتَلِي دِئ له کومو نسبونو

ما خوب لیده په خدا ږو، چه زه ته سَرَه پخلا یُو   خوږِي خوږِي خبرِي دَ زړه حال وَ بَله وایُو
ما څخه کتاب دَئ پکښي واړه غزلونه   تا څخه مینا ده دَ گلزار په تماشا یو
لاس تر لاس نیولِي سَرَه گرزُو کښېنو پاڅو   خپله خوشالي هوا هوس کړو په خندا یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیاله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم   دَ شونډو بوسه راکړې بیا په نوره تقاضا یو
مطرب راته له ورایه په تارونو لیندی ښيي   په بم په ځېر جار وزی موږ ئې محو په نوا یو
ته کل واړه خوبی لرې زه واړه کامرانیَ   ښادی ته مخامخ غم و اندوه ته شاپشا یو
ناګاهه له دې خوبه دَ سحر په وخت را ویښ شوم   نه ته وې نه دِ وصل زه دا کار سَرَه جدا یو
څو پایم په دنیا کښ دَ چا کار را سَرَه نشته   یو زه یم یَو دي غم دَیٔ، سره دواړه خواپخوا یو
خوشحال یواځې ندیٔ څو په ملك کښ عاشقان شته
په خوب په بیداري کښ سَرَه واړه باد پیما یو

ما هغه سړی شمارلي دیٔ په ورَکوُ   چه په خوي کښ بې وفا عادت په سپکو
هغه باز تر مښګیر که لا بتر دَیٔ   چه غوټې ئې دي په شلانړو[1] یا په مړکو
غافلان له دې دنیا سَرَه کا لوبې   لکه پیغله جن بازی کا په لوڅکو
عراقی په اشارت کښ ځان څرګند کا   ټټو سم په لارې نه ځې بې چابکو
چه ئې ډېرې اندېښنې دَ دنیا نشته   زه پدا خبره خوښ یم له هلکو
دَ عالم سَرَه خواړه نه خوري له کبره   لا تر روغه نه بهتر دَی کار دَ پکو
که په شهد ئې ساتي مزه ئې نه ویٔ   ناشپاتي دَ ثمرقند دَ هند په مځکو
دَ خوشحال وَیل که دُر قیمت بها دیٔ
وَ ناپوهو ته بتر دِیٔ تر کنجکو

مونږه مَي پرست یُو[2]   دَ ازل په میو مست یُو
په سما مو قدم ینښَي   لکه مځکه هسي پست یو
هغي خولې وَته نظر کړه   هغه هسي نېست و هست یو
که په تخت دَ پاسه کښېنو   بیا یو مات کچکول په دست یو
حؤک دَ وصل خبري کاندِي   موړه خوش پخپل بربست یو
تل مو زړه پدا خوشحال دَیٔ
چه خپل زړه سَرَه پیوست یو

وَ دِ نه وینم زه ستا وصال په سترګو   که بې تا را درومي بل جمال په سترګو
مېلمستیا مي دَ زړه ویني ورته کښېښښوې   چه مېلمه مې شو دَ یار خیال په سترګو
هغه دم مي دَ زړه داغ له دله دور شو   خو چه راغی ستا دَ ورځیو خال په سترګو
چه ډېر خلق سَرَه ناست وي عحب ښه شي   دَ مَیَنو سَرَه قیل و قال په سترګو
په غمزو په کرشمو په مکیزونُو   نن دِ نه وینم په ملك کښ سیال په سترګو
عارفان دَ قناعت په ګنج تونګر دِي   چه ئې نه راځي د خلقو مال په سترګو
دَ مکې دیوال به نور په خوله یاد نکړم   ما چه ولیده دا ستا دیوال په سترګو
ستا په ګوتو کښېده رومال چه راغَی   زه له مینی موږم ستا رومال په سترګو
هغه مخ چه مې به تل لیده اوس ګوره   چه ئې نه وینمه ماه وسال په سترګو

---

[1] یعنی چونګښو.

[2] دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه بې ستا له زیبا مخه بل مخ گورم   زه به چېرې کښېږدم دا وبال په سترگو
دَ ښه مخ وته له ورایه ځلبلاند شم   لکه وَوینې لوغسي[1] تهال په سترگو
نور عالم خو دَ یارانُو ناز په سر وړی
تل بازونه وړي دَ یار خوشحال په سترگو

هر نا اهل مزه څه زده دَ خبرُو   دَ خبرو لذت ښه دَي تر شکرُو
چه دانا ئې په دانش سرَه انشا کا   یَوه ښه خبره بهَ دَه تر زرو
بې استادَ دَ شاعرې بې لارې تله دئ   یاوه گوې گرزې په لوړو په ژورو
تفاوت دَ خاص و عامو سرَه ډېر دئ   برابر نه دئ شبه دَ مرغلرو
دَ شهبازو دَ عنقا برابر ندئ   مچ او ماشې چه الوزې په وزرو
په چهارم اسمان به ناست لکه عیسی وم   که اسمان ته الواته شوَې په خبرو
عام به چېرې دَ خوشحال په وَیل پوه شي
دَ گوهرو قدر څه زده ښیښه گرو

یا په زړه کښ مهر ځاې وَئ دَ بتانو   یا ئې ورکړَې صبورى وَ عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ وَ مرَې چه خلاص شوي   یا ئې هونبره جورمه وَئ دَ چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سرَه جوړ وئ   څه عجب خاصه مشرب دَئ دَ رندانو
چه په یار پسې روغ ځان سېځې په اور کښ   زه پدا رسم مَیَن یم دَ هندوانو
دَ خپل یار په بدو خاندم هوسېږم   چېرې زړه نشي را ښه د رقیبانو
چه مي نوم په ژبه واخلي هسې خوښ شم   لکه ږغ دَ خلاصی وشي په بندیانو
بیا به صبر دَ خوشحال ختِك اُلجه کا
را څرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

یو څه داغ لَرَم په زړه دَ نادرستو   دَ دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
یا ئې عین په زړه وَخورې یا زخمی ځې   چه هوسی په پره ور یشی[2] دَ چستو
دَ بې ننگو بې ننگې مي به ارمان شي   خداې به واړه چارې ښې کا وړاندې وروستو
دَ بڼو اوښې مِې وینې شِې ترې څاڅِې   دا دَ تن جامه مي نه وِئ دَ اغوستو
دَ دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا   که ئې وایې ښکاره نه وِئ په تندرستو
دا غزل چه دَ خوشحال ورشي تر سرایه
ښه یاران به ئې نارې وکا په لوستو

هـ

ابلهي بد گماني تر هسي حدَه   تر نظر ئې له وسوسه هم بده
بد گویي خست بد نیت تر دا پهورته   سکه وروڼه ئې پرَدې کړل له حسده
که ښه نیت که ښه خلقت، که سخاوت دَې   دا ئې واړه له زړه لاړ له خولې له یده
په مجلس ئې برآمد له منځَه تلليَ   بَل مذکور پکښ خطا بې خوشامده

---

[1] یعنی لکه دَ لوشلو حیوان چه تهالی او دَ لوشلو لوښی ووینی او لوشلو ته نه درېږی.

[2] ورسی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په ملك دَ پلار غليم هغه ئې سترګي   په دوستانو ئې دَ پلار کينه بې عده
که دَ باغ انګور ئې ډېر وي وَ خپل پلار ته   مګر درست ژنکوري ورکا له سبده
يا دِ ښه زويَ پيدا شِي له ښه پلاره   يا دِ هسي تنها اوسِي بې ولده
د ژونديُو دَ زړه رنج دَي دَ مړو شرم[۱]   په ژوندُون دَ بابا ورشه تر لحده
دَ خوشحال عقل خطا نه وُ نور څه وُ
چه خاني ئې په بهرام کړله نامزدَه

آرزو لَرَم ساقي يو څو اقداحه   که ئې را کړې دَ خاصه ښيبې له راحه
چه دا هسي نوبهار درومي بې مَيو   دا خبره په هر چا دَه نا صلاحه
ځما پير وايي دَ ميو توبه ګار شه   دَ بهار په وخت توبه دَه نا مباحه
تل به وخت د نو بهار نه وِي ګلګښت کړه   په دا باغ کښ تر صباحَ تر رواحه
د نرګس ګلوُنه پلي سپاره راغله   ننداره ئې د بهار کړه افتتاحه
رنګارنګ غنچه دِ وا کړه په چمن کښ
د خوشحال دپاره ښه راغلې صباحه!

اورنګ زيبَ بې دليله!   په ظاهر باطن عليله!
لکه مچ په انګبين کښ   پسو بند شوې په قليله
په تسپو کښ دِ بلا دَه   هي توبه ستا له تهليله
دَ يوه صورت دَپاره   خپلخانه دی کړه قتيله
نه په زويه نه په پلار يې   په هر چا باندِي بخيله
پدا هسي بې عدلیَ   هلاکوُ سَرَه عديله
بېله خدايه بل يَو نشته
دَ خوشحال په سته سيله[۲]

آه هم دا هونبره آهونه   دم په دم بيا ګناهونه
هم هغه پکښی پرېوزي   چه کښِي چا ته ځاهونه
لکه باد هسِي تېرېږي   دَ فانی دنيا جاهونه
اور دَ آه هسی لګېږي   لکه اور په ګياهونه
ګوره بيا به په چا سر شِي
دَ خوشحال ساړه آهونه

---

[۱] دَ زړه رنځ د مړو شرم.

[۲] طرفتداري او حمايت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې پخپل گمان کښ بړوسه[1]   له اصلی کاره مایوسه
دانه نه یې چي دي مغز وِئ   بې دانې حبطه بوسه
وَ خپل عیب وَته ړُوند شوي   دَ پردې عیب جاسوسه
چه پیدا ئې خوشبویي شوه   اگر ښه شو تر آبنوسه
د طوطی برابر نه یې   که نگار لرې طاوسه
که غوټه یی[2] په چرگوړیو   په دا باز نشوې ټپوسه
لعل و در پرې حبطه دِئ   چه رنگ نه لَرِي عروسه
راشه مخ په آئینه کړه   چه چهره شِي در معکوسه
دَ خوشحال خټك توبه دَه
ستا له زرقه له سالوسه

ای چه مخ دِ ښایسته دَي په خالُونه   پدا خپل ښایست ډېر مکَوه خیالُونه
همېشه به دِ دا هسي ښایست نه وِي   دَ گلشن گلُونه نه وِي تر کالونه
چه دَ خپلو عاشقانُو ویال اخلې   هونبره ښه نه وِي په غاړه و بالونه
کله ما وته دعا، کله ښکنځل کړې   درته چا ښیل دا هسي جنجالونه
ډېر دِ ما غُندي غلولي په رنگ رنگ دي   څه بلا ئې په لباس په ټېټالونه
ستا دَ ورځیو خال کوتره دَ هوښا[3] دَه   تورِي زلفی دِ چاپېري ترې جالونه
دَ بلبل په خاطر هونبره بلا نه وِي   چه غنچه کا غوړېدل په اهمالونه
نه به باز نه به شاهین نه به شنقار شِي   که ټپوس دَ اَلوتو لَرِي بالونه
پدا څو توکه دِ هیڅوک باور نکا   په وعده دَ کښلیُو خوب دَي که فالونه
دَ مجنون په بېړی ناست دي مرگ ئې مه وه   چه په سپینو خولو ئې وښندَل مالونه
خبر دار وربانديِ روغ لېونیَ ندي
په خوشحال کښ چه پراته دِي دا حالون

اې چه ستا دَ یار له غمه استغفا دَه   که سینه دِ له زنگاره نه صفا دَه
هیڅ دَ خپل مَیَن دَ بدو غارت مشه   دَ اغیار تر وفا ښه دَ یار جفا دَه
دَ یار بد هم لکه ښه هسي حساب کړه   هم پدا دَ عاشقیَ اکتفا دَه
که ئې نېښ زیاده نه گڼې تر نوشه   بېهوده دِ طمعه کړې دَ سفا دَه
مخامخ دَ یار و غم ته وَدَرېږه   که دِ غیرو اشنایی وَته قفا دَه
آه که یو ځله مې ولیدې په سترگو   چه مې تل تل ستا له غمه وا اسفا ده

---

[1] د بړوس کلمه سید راحت په معنا د خفه او ناراض راوړی ده، په محاوره کښ هم دغسي دئ. مگر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان کښ هم دا کلمه داسي راغلی ده: که هزار ځله مي بړوس دارو درمان کا – دا غ مي کله مرور دي ستا له درده. دلته یو محشي بړوس ته طبیب کښلی دئ، چه هم دلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځي.

[2] کې.

[3] د دې کلمی معنی مطلوبه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال دَ رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زګېر وائې له طبيبه په اخفا ده

اې چه اصل دِ يَوَه قطره مني ده ــ پدا هسی رنګ وجود دِ څه مني ده
راشه زړه ورپوري مه تړه نادانه ــ که ئې ګورې دا فاني دنيا دني ده
عارفانو وته تلخه شوه تر زهرو ــ په غافل باندې شيرينه تر ګنی ده
له ګدايه نه لا څه خو مخ جار باسې ــ تل تشنه ناسته په وينو دَ غني ده
روغ ئې واړه په کمند دَ مکر بند کړه ــ آزادي که ځني شته دَ لېوني ده
تل دِ خوښ دَ خوشحال زړه دَ عشق پکار وئ
خو يو عشق دَی چه دَ ده خوښي هني ده

بذګر چه دانې لوني په مځکه ــ دَ يوې دانې زر طمعي لَري ځکه
حقيقت دَئ که مجاز درته ئې وايَم ــ يَوه ښه ښايسته جل[۱] بله کوچکه[۲]
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومي ــ خداي به نکاندې خواري دَ هيچا ورکه
که خبر نه ئې خبر شه حال څه دَئ ــ په ظاهر ډېر تګي لَرې له ټکه
هر زمان به دَ اوُبو په فکر نه وُ ــ بې اوبو که ماتېدَي د تړي[۳] سکه
دا پريشان پريشان وَيل مي د مستی دئ ــ چه دي مزي دَ ژوند بولم[٤] څو ټکه
تر ليدلُو نه ئې نه ليدَل بهتر دي ــ چه و مخ ته ئې نظر کېږي په کرکه
د دې باغ ګلونه واړه ښايسته دئ ــ چه همېش ئې بقا نشته په کځکه
چه ئې مينه دَ زړه سنګو روزي نشوه ــ په قيامت به دَ هغو تله وِي سپکه
که بوسه دَ هغې دنکي[٥] دَ خولې غواړې ــ يا ئې دواړه څوڼي نسه يا څونګه
دا دی واړه ناپوهي نه دَه نور څه دَه؟ ــ چه دَ لويو چارې غواړې دَ هلکه
دَ بد ګوي دَ خولې خبري واړه روغي ــ چاړه[٦] توره بې سندانه بې[۷] څو ټکه
دا مي شعر په بياض کښ نه دَئ جمعَ ــ په کجکول کښ مي پرانه دئ څو کنډکه
چه سرې شنوبې[۸] ئې چينم په وخت دَ اوُړي ــ بادشاهي دَ اورنګ زيب ځما غرکه
کوم ياغيان هوډيان دئ پرې يستل له هوډه
چه دا هوبنره ډېر دماغ لري ختِکه!

---

[۱] يعني نجلی.

[۲] لوچګه.

[۳] محشي ورته کښلي دئ: تنده.

[٤] يعني زلف.

[٥] دسيد راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په ګ دا کلمه په معني د لوړ قد او جګ راغلې ده.

[٦] چړې .

[۷] کوچنی مطرقه ده.

[۸] شلوبې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بر سېرن شول پیوندونه   په دل[1] نه لَري پندونه
که پدر دَي که پسر دَي   سَرَه بېل لَرِي سندونه[2]
نه امېد شو سَرَه پاتو   نه باور په سوگندونه
نه سزا دا بد کردار شِی   نه دَ غله ځِی مړوندونه
دَ اورنگ په ظلم مات شول   دَ بابر دَ وخت بندونه
پدا هسي وخت خوشحاله
مرگ بهتر دي له ژوندونه

بیا ځیره[3] په سر کړه کښېږده له خیاله   چه خوبا دي په خوله نوم واخېست خوشحاله
پیا سینه پسې په دواړه لاسه مږم   لکه باز د هونائي[4] ووزِي له جاله
زه لا هسي کچو گول نادیده نه یَم   چه لاله به بِهوَم ستا له جماله
که دَ مښکو انبارې مي په لاس کښېوزِي   همگي به صدقه کړم ستا تر خاله[5]
ځما مینه هسِي نده چه نوربېږِي   که هزار رنگه جفا کړې ځما لاله
دَ عاشق عمر کوتاه دئ لا پدا یم
که دَ عمر هَرَه ورځ ئې شِي سل کاله

بیا له ورایه په خندا راغله نگاره   دَ ښه کال خوبي ښکاره وِي تر بهاره
مختوری دَ رقیبانُو دَ یار وصل   فلك ښه را سَرَه وکړه دا دوه کاره
دَ گلزار گلوَنه څه دِي راشه گوره   تر گلونو ښایسته دواړه رخساره
لکه روح چه له قالبه نه واته کا   په دا شان مي جدایي کېږِي له یاره
دَ مانې توره ئې څه توري پرې باسِي   چه په زړه ئې یَو گزار وِي سل پرهاره
ځما خوار سَرَه چه تل غاړه غږي وه   اوس نظر را باندِي نکاندِي له عاره
دَ عاشق په لاس ژړا دَه تَل د ژاړِي   معشوقه چه وېره نکا له آزاره
د معشوقي دَ پالنگ لافي خطا دِي   څو ځما په سر کښ پروت یې دَ سر ډاره
دَ دې کلي طبیبان واړه نا ترس دِي   دَ دارُو په طمعَ مه اوسه بېماره
که هر څو ئې پټوې پسې ئې غواړې   په دا باغ کښ به یَو گل نه وِي بې خاره
هر ساعت سَرَه یَو نَوي نَوي خیال وِي   که ځما دَپاره بیا ور شې ریباره
که څوک غواړِي چه خپل زړه په غم اخته کا   آشنایي دَه لاس په لاس فتنه تیاره
په یرغ په مصلحت نه دَه ځایي ده   دَ خوشحال چه سریکار شه له اشعاره

---

[1] پدل.

[2] یعنی کناره او گوښه.

[3] دا کلمه فقط په چاپي سنخه کښ (چیره) لیکلې ده چه په معنا ئې نه وپوهېدم.

[4] د دی کلمې معنا هم حل طلبه ده.

[5] له خاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که پوستي له پوستو واوړي ګُندِي واوړي
دَ خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بیا مي څه دَ نورُو یار بولِې تور مکړه   په ما خوار دِ ظلم ډېر وکړ نور مکړه
وایِې سپی غُندِي مِي څو په کوڅو ګرزِي   څو ژوندَی په جهان پایم، بېغور مکړه
سر تر پایه اخلاصي یم په یاري کښ   په ناحق مِي لباسي بولِې زور مکړه
چه په دوه پیالو دَ میو بد مستي کا   هغه څوک په مجالس کښ میخور مکړه
یَو عجیب دَ میو جام دَئ ساقي راوړه   خداوند ئې په دا منځ کښ نسکور مکړه
چه حرمت دَ عاشقانو بکښ نه وِئ   په هیڅ رنګ مِي په هغه کلي کور مکړه
آشنایي دَ ناکسانو دَ ځان غم دَه   ناکسان له خپله ځانه خمسور مکړه
زه چه نن دَ بېلتانه په اور وریتېږم   دَ دوږخ لمبه نسبت پدا اور مکړه
راز دَ عشق دَی فهم دار اوسه خوشحاله
ښکارَوَنه ئې پخپل زوي و ورور مکړه

بې اخلاصه دَ یارئِ جواز نشته   خود پوهېږِي بې اَودسه نماز نشته
دَ دانش مرغه هسي پورته ولاړ شه   چه هورې دَ کټه بازو پرواز نشته
که هر څو ئې په سَره اور کښ لولپه کړِي   دَ یاقوت دَ اوبو ډار دَ ګداز نشته
هغه باغ چه تل مأوا وه دَ بلبلو   اوس په ده کښ دا بلبلو آواز نشته
دَ زړه راز وَ چا ته وَوایم حیران یم   په هر لوري چه نظر کړم همراز نشته
توکلتُ علي اللّه وینا یَوَه دَه
دَ خوشحال دَ زمانې سَرَه ساز نشته

باغ وَئ دَ ګلونو بکښ ناست وَئ زه او ته   ګل وَئ غوړېدلَي باندي نماست وَئ زه او ته
زیره زعفراني شوي یا ګلګونه معطره   لاس تر لاس نیولي سَرَه زغاست وَئ زه او ته
سپینه خوله دئ راکړَه بیا مِي هم در څخه غوشتَي   نورخواستونه نه وَئ خو دا خواست وَئ زه او ته
تل مي درد و غم وَئ دَ زړه کاست او مهر مینه   تل پدا دنیا دا کم و کاست وَئ زه او ته
رنګ دَ غماز ورک شه راست روزګار دِ در ناراست کا   ځاي دَ ناراست نه وَي سَرَه راست وَئ زه او ته
نمر خېژِي خوشحاله چه خروس دَ سحر بانګ لي
شرط دَ پټ نیاز دَئ چه بر خواست وَئ زه او ته

بیا د مار غندي راضي له خپله بختَه   چه د غم له پوسته ووتم یك لختهَ
بیا هغه حسن و جمال هغه لیده دِي   که د بخت سترګي مي خوږ وې څو وختَه
ګرد غبار لړي وریځَي تر منځ ولاړې   بیا د نمر سترګه ښکاره شوله له ویختَه
خداي دِ وار، همت ورک نکا دَ مردانو   په دنیا کښ باندي راشي ګرانه سختَه
زمانې په هر بازار و ګرزَوَلَم   خبر دار ئې کړم د هر بازار له رختَه
د بهار په وخت ئې بیا نشو و نما وي   په خزان چه پاڼي پرېوزي له درختَه

د خوشحال خټك طالع تر خرم[۱] ښه دي
چه بندي شو خاوند بيا وروست تر تختَه

پارسائي ئې دَ پارسا له لاسه يووړه   دانائي ئې دَ دانا له لاسه يووړه
چه مي کړې وه توبه له مي خورُئ   په چشمانو ئې دَ ما له لاسه يووړه
معجزه چه دَ احياء ده په دوه لب ئې   لاس په لاس دَ مسيحا له لاسه يووړه
دلبرانو چه دعوا دَ دلبرئ کړه   دا دعوا ئې د هر چا له لاسه يووړه
راته پاتو دا يَوَه مسلماني ده   دا مي هم هغي ترسا له لاسه يووړه
ما وې زه به دَ عشق راز لَرم په زړه کښ   دا خبره مي ژړا له لاسه يووړه
چه دَ زړه صبر دَ يار له مخه غواړم   محبت مي دا دعا له لاسه يووړه
که دَ نورُو هوښياري په عشق کښ پس وړي[۲]
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه يووړه

پدا ساه نشته وېسا   هر دم ته وايه اللّه
هر نفس يو غنيمت دَئ   پهره دار اوسه دَ ساه
دَ سالك وَيَل کار کړه   که دَ ځان نه يې بد خواه
دا سالك وَيَل هم دا دئ   ته ئې وايه بې اکراه
چه له خلقه نه زړه پرېکړه   زړه پيوند کړه له اللّه
که هوا دِ کړله ترکه   نور قبول يې دَ درگاه
بادشاهي به دَ هر تن کړې   که دَ خپل تن ئې بادشاه
مُوتوا قَبُلَ اَن نموُتوا[۲]   پدا راز شه انتباه
په جوار ئې دَ قربت کښ   دَ کم شناختو نشته راه
دَ بيدارو دِ نصيب وئ   ښه دولت دَ سحر کاه
څه اميد دور و دراز کړې   پدا لَږ عمر کوتاه
تل توبه کوَه خوشحاله
چه دِ محو شِي گناه

په جهان که لويه چارده دَ مير ښکار ده   که دا چار گورې هر کار لَرَه پکار ده
څو قابو تالاښ دا واړه دِي په ښکار کښ   چار دَ جنگ دَ مړنتوب که دَ پيکار ده
ورته هيڅ دَ ښکار دَ ذوق خبري مکړه   دَ هغه سړِي چه طبعه دَ بيکار ده
آلوده دِي په ډېر غم دَ عمر ورځِي   چه په شمار دَ عمر نده ورځ د ښکار ده
په خوشحال باندِي دِ ښکار هوا ژوندُون شِي
مرده دله که پتا باندِي بېگار ده

---

[۱] محشي شاه جهان ورته کنبلي دي.

[۲] حديث شريف دی: يعنی تر مړينی دمخه ځانونه مړه کي.

په خوني هاتي سوره شوه مي پرستَه
زه هم مست هاتي هم مست دَي دا هم مستهَ[1]
خداي دَ دريِ واړه مستانو سره سر کړ
بله نشته يا به نيست شيِ يا به هستهَ
نندارو لره ئيِ راشي نندارچيو
يوه لويه هنگامه شوله پيوستَه
چه ئيِ ستا زلفيني گنبېوتيِ په لاس کښ
لاس ئيِ پرېوزه که ئيِ دَی پرېږديِ له دستَه
يار د ما څخه په کور دننه ناست وُ
زه بيِ روحه گرزېدم دَ ده په مرستَه
نه ياري نه آشنائي واړه لباس دي
چه خبر شوم د وگړي له بربستَه
ما په وړېو سترگو ډېر ياران خوړلي
په ځَير ځَير دِ مخ ته نه گورم له کستَه
د خوشحال په ځَان د ډېرو غشي لك دِي
خو هم ده زده دَي مرِي د چا له شستَه

په خوله کلمه لولي نمونځ روژه کانديِ کافر شته
دعوى کا دَ شيخىَ تر شيطانه لا بتر شته
منطق معني لولي درس فتوى قاضي گري کا
اکثر پدا فرقو کښ که ئيِ گرويِ کون خر شته
له گوره لوټه واخليِ استنجا لَرَه وران شيِ
تقوى تر هسي حده په اولجه ئيِ وړي که زر شته
دَ بل کرَه چه ورشي پخپل روي بنديان پرانزيِ
په ځَان بانديِ چه راشيِ کله روي دَ پيغمبر شته
يو ځَای آلوده ندي په دا هسيِ دروېشانو
پدا دور که گوريِ دا ناپاک په هر کشور شته
بادشاه قطب اقطاب دي اُمراگان چه روته گرزِی
کړيِ څير ترِلي دَ هر چا په سر ميزر شته[2]
چه خاص د زمانيِ دئِ حال ئيِ دا دَئِ نور وگړِي
دَ غواوُ د خرو کلِي خالي نوم بانديِ بشر شته
چه حال دَ پرهېز گارو سراسر واړه دروغ شو
رشتيا غواړيِ له چا نه چرته پاتو دا هنر شته
نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق
عالم سرَه برهم دَئِ څو دا دور دَ قمر شته
اشنا له هيچا مشيِ له پخوا آشنايي ښه وه
چه اوس له چا آشنا شي نور ئيِ څو رنگه خطر شته
تر ديِ ژوند يو ښه دِی مړه پراته په گورستان کښ
چه نه ئيِ دا مکرونه نه دا فعل نه دا شر شته
دروغ وَيَل هغه کا چه ئيِ وېره وِی يا طمع
خوشحال پدا اړ ندي حق به وايي څو ئيِ سَر شته

په دا سرو شونډو ئيِ نه ده وينځَه توره
راشه خضر دَ حيوان په چشمه گوره
مخ دَ يار له خطه وخاته مستغني دَي
دَ غني ويِ هر اسباب له خپله کوره
چه ئيِ سيوره په ما وه لکه بادشاه وم
همائي وه ستا دَ تورُو زلفو سيوره
ستا بارخو بله لمبه وربل دِ څه دَي
لکه تور لوگي چه ټول پاځَي له اوره
دَ خپل پله خاوري دِ بيَه په عنبر کړيِ
درته چا ويِ چه په دا بهار ئيِ پلوره
په څو بل لوري ته گوريِ ځَان نادان کړيِ
چه په ما بانديِ غوغا شيِ لور دَ لوره
ته په دا حسن دَ گل غُنديِ زيبا يې!
که زوولې يې له خپله پلاره موره
چه په خوله ئيِ نوم اخليِ روخ ئيِ نه دَي
عاشقي چه وېره کانديِ له پېغوره
زه له ميو توبه وکړم توبه گار شم
دَ ساقي پياله مي بيا کا توبه نوره
چه ئيِ څوک په کوڅه پَل ږديِ هغه سر خوري
په جوار بانديِ ئيِ مه گرزه سر خورَ

---

[1] دا بدله په چاپي نسخو کي نسته.

[2] کړيِ څېرِی ترِلی د هر چا په سر ميزر شته، دا مصراع په دو نسخو کښ دوه ډوله ده په قلمی نسخه کښ تر ميزر لاندی محشی پرونی کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ئې ناز وَي که خیال وَي ما به یوور   ولي ما سره ډېر کبر کا هرګوره
زور ئې واړه دَ خپل مخ[1] ورته ښکاره کړ   خوار عاشق ئې ځکه درست پرې یوست له زوره
چه معني ور سَرَه نه وِي وَیَل سپور وِي
خداې به نکا دَ خوشحال خبره سپوره

په ښېوه ښېوه رفتار کاندي غزاله[2]   وایې یېښې په مځکه نه کښېږدي له خیاله
و غمزو وَته ئې حکم دَي چه وژنه   هم هغه چه مینه کا ځما له خاله
دَ زړه حال ئې امانت پکښې لیده شِي   چه ئې تن په صافي صاف دَئ تر زلاله
له دوو سترګوُ خبر واخله چه ئې وژنې[3]   نور به څه پوښتې ځما دَ زړه له حاله
که شیرین اشنا وفا در سره نکا
په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحال

په دا ښهر ګښ دي نه وینم څوک سیاله[4]   خبر دار نه یَم دَ بل ښهر له حاله
په ښایست ګښ دئ ارمان دَ صورت نشته   دریغه دریغه په خوي هم وی څه خوساله[5]
په دردمنو ګښ نن زه یَم بې مانندہ   په دلبرُو ګښ نن ته ئي بې مثاله
په دا سپین تندي دئ طعن په آفتاب شِي   په آبرو دي ګرو وَړی له هلاله
نن به ته دا کبر نه کړې نور به څوک کا   چه په خلقُو دئ نارې دِئ دَ جماله
که تل جنګ و خرخښې کړې زه برې خوښ یم   ښایسته دَ جهان نه وِئ بې جنجاله
چه د حال پوښتنه نه کړې مرګ مي راغي   کله کله مي خبریږه له احواله
په پنځه وخته چه لاس په دعا هسك کړم   ستا دَ عمر دعا[6] کړم په ډېر ډېر کاله
دا بې وخته سپین وېښته نه وُ بلا وُ
چه دَ ګښلیو زړه ئې تور کړ له خوشحاله

په دا باغ ګښ به دئ پاتِي نه وِئ ګله   که خبر شې دَ خزان له تطاوله
دا څو ورځې غنیمت ګڼه په باغ ګښ   چه په تا باندِي سینه وهِي بلبله
مرتبه دَ هغه باغ څه پاتو نه وِئ   چه خالي وِئ دَ بلبلوُ له غلغله
و هغې ښېښې ته نه غړېږي سترګې   دَ ساقي څخه چه تشه شِي له مله
په دا پُل باندِي دَ خلقو ګزر ګوره   څوک پر بوزي، ځني پور بوزِي تر پله
په درست عمر به ئې نه ووزي له یادو   چه لیدلي وِئ تا رُو دَ باز منګله

---

[1] ځان.

[2] دا بدله په چاپي نسخو ګښ نسته.

[3] چه مي وژنې.

[4] دا بدله هم په چاپي دېوان ګښ نسته.

[5] محشي ورته ګښلی دئ یعني میانه.

[6] دعا ګویم په ډېر کاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقدر به په هيڅ رنګ مبدل نشِي   که په ځان باندِي تل لولِي ځلور قله
عاشقان چه عاشقي کا غم به نه کا   دَ رقيب او دَ غماز او له چغله
څه کړم لاس و دست مي نشته قلندر يم   کنِه ما به دنيا وبازله کله
په پالنګ به خوب په څو بې غمه کاندِي   چه خبر وِئ دَ فلك له تزلزله
هسي يار لَرَم ښايست ئې تر دا قياس کړه   چه دَ مښکوُ بوي ئې هيڅ دَئ له کاکله
دَ دلبروُ په مانِي کښ هم مزه شته
بيچاره خوشحال ئې مري له تغافله

په راحت کښ په دولت کښ يارئ ډېري   په محنت کښ په زحمت کښ ياران چيري
نه به هر کله بهار نه به خزان وِي   دا د ستوريو[۱] چارِي ونيسه په تېري
که مي لاس لکه درياب[۲]له درو تش وِي   ولي سَترګي مِي درياب غُندِي دِي سېري
له يوې فتنې ئې ځان په دعا خلاص کړم   فلك بيا نَوِي فتنې کا را بر سېري
دَ دې دور په يارانُو باور نشته   په زمان ورته اغيار شِي يار دَ غوېري[۳]
چه به ما ورته کاته له جاهَ نکړه   له هغو خبرِي اَروم تېر و بېرَي
پرورښ ئې که په شهد و په شکر کړې   دَ خرما تر خوند به نه رسېږِي بېري[٤]
دَ دستار دَ مرتبې به نه رسېږِي   که په لعلو مکمل کړِې پائزېري
په ژوندون ئې دَ خوشحال دَ زړه دَ باسې
ستا کردې به ئې په ګور کښ نشِي هېري

په طلب کښ د سستي وينم دروېشه   چه وتَلي يې د دې خونى له وېشه
نعمتونه رنګا رنګ دئ په هر لوري   په غوښتوني باندی نده جفا پېشه
څو طلب هونبره موندل دئ په دا دور   بلکه لا تر طلب بخره مومي ښېشه
د عسلو خواړه کله هغه مومِي   چه حذر کا دَ مچی له بده نېشه
لا دَوخته دَ طبيب طلب بايده دئ   څو لا پايې په دنيا دَ زړه له رېشه
په هيڅ دين کښ ما وفا ليدلې نه دَه   خبر دار يم د هر چا له دين و کېشه
په هر غشي چه زخمي شوم بيا مي وکوت   هغه غشي وُ په تن ځما له کېشه
هيڅ پروا اندوه دَ بل د بدُو نکړم   خوْ[٥] دي پانځي بلا له ځانه خوېشه

---

[۱] دا د ستور، يوه چار ونيسه.

[۲] لکه صدف.

[۳] په بله نسخه کښ غېر راغلي دَي، غوېره او غوره سيد راحت په يوه معني راوړِي دَي يعني منتخب.

[٤] دَ هغه وني مېوه دَه چه په عربي ئې سِدِ يا نبق او په پارسي ئې کنار بولي.

[٥] څو مي پانه څي بلا له ځانه خوېشه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پیغام د بوسې[۱] سود نشي خوشحاله
چه ځما[۲] په خوله مین یې را نېژې شه

په هر لورې دَي فغان دَ مرگ له لاسه — په هر لور په هر مکان دَ مرگ له لاسهَ
دَ آدم صورت ئې مرگ لَرَه پیدا کړ — خرابی شوه په جهان د مرگ له لاسه
همگي پیغمبران که اولیاء وه — دُوي په مځکه شول نهان د مرگ له لاسه
عاقبت به شي بې شکه بی گمانه — دا وَدان کورُونه وران د مرگ له لاسه
راسه ته هم دَ توښې په سر انجام شه — کاروانونه شول روان دَ مرگ له لاسه
اې خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به درومې په ارمان دَ مرگ له لاسه

په هره کوڅه گرزم که مي چا لیده رنگینه — گل مخه عنبر بویه هوسی چشمه مه جبینه
په خوله غنچه دهانه، په غاښونو در دندانه — په دواړو خوړو شونډُو تر شکرو لاشیرنه
په زنی لکه سیبه په غبغبو دلفریبه — په غاړه لکه زانې سبر قده تن سیمینه
په تور باڼه ناوکه په ابرو لینده بې شکه — په پوزه لکه لندي[۳] چه را پاڅي له کمینه
گلگُوني ختي واړه مرصع مني په غاړه — ټېکه پر تندِي اېښی په زلفینُو عنبرینه
په خوی خونی خون تېزه مهر چنه چنگ امېزه — بې باکه عاشق کشته بې پروا له دا دودینه
که زر خونُونه کاندِي زړه ئې نشِي لاندِي باندِي
لا نور ورپسې غواړِي خوشحالېږي څو چه مرینه

پدنیا کښ نعمتونه رنگارنگ شته — دَ دیدن دَ نعمت کوم نعمت همسنگ[٤] شته
عاشقی دِ هغه کا چه لېونی وئ — دَ هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنگ شته
ما په عشق کښ دا همه واړه تر شا کړه — ته لا ښه یې چه دِ غم دَ نام و ننگ شته
ما وې زه به دَ زړه حال ورته عرضه کړم — یَو غماز ئې تر شیطان بتر تر څنگ شته
په آشتِی کښ کشتن دَئَ عاشق وژني — همېشه ژوندون هم دا دَئَ چه ئې جنگ شته
خدایه ژر یو بل اورنگ لَره پیدا گړه — په جهان کښ ښاَدی نشته چه اورنگ[٥] شته
په وار وار ئې دَ خوشحال خاطر صیقل کړ
ولي کړه[٦] ته ئې لا پاتو څخو زنگ شته

---

[۱] په پیغام د بوسې سود د خوشحال نشي.

[۲] که ځما.

[۳] د دی ټکی معنی مطلوبه ده.

[٤] هم څنگ.

[٥] یعنی اورنگ زیب چه پاچا وُ.

[٦] ولی کښته ئې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پروت یم ستا په ور کښ په خیرات مي یاد لَرَه   دانا ښاد خاطر مي په پوښتنه ښاد لَره
څو کړې ظلم جور په څو رنګه طور طور   وکړه فکر غور اندېښنه دَ داد لَره
خیال دماغ دِ ډېر دَئ تر حساب تر حده تېر دئ   مرګ قیامت دِ هېر دَی ښه دا هونبره یاد لَره
مرم په انتظار کښ نشي په زاري زار کښ   سخت ځما پکار کښ تر سندان فواد لَره
شرعَ شته کتاب شته دَ عذاب دَ خوي عذاب شته   ښه که څه ثواب شته ته دا خوي معتاد لَره
خداي وته څرګند دَئ چه د خپل خاطر پسند دئ   څه مهر پیوند ئې هونبره دا عناد لړه
خوي خصلت چه ستا دئ واړه پټ ندي پیدا دي   مهر نازک دا دَئ ته ئې تل بنیاد لَره
ملك شته کښته پورته ګورم ستا دَ سترګو لور ته   مه درومه بل لور ته ځاي پدا سواد لَره

زلفي دِ زنجیر دِی پکښ ډېر زړونه اسیر دئ
څوک پدا تدبیر دِئ، چه خوشحال آزاد لَره

پدا کلي کښ څوک نه لرم نېکخواه   چه رشتیا وایَم هم دا لَرم ګناه
له ځوان مرده په خندا په هوس درومې   له نامرده جدا کېږې په آه آه
لکه سیوره وراندِی وروستو را سَره ځې   چه و هر لورې ته ځَم سبا بېګاه
لکه لاس په شمار دَ زرو پول تورېږې   په دوستی ئې سړی هم شِې روسیاه
زه په رغم دَ صوفي خراباتي یم   چه دَ مکر ذکر کا په خانقا
دَ زاهد پکار کښ څو رنګ اشتباه وِئ   دَ اوباش پکار کښ هیڅ نشته اشباه
که څوک زړه سوځِې په ما ځَاي دَ زړه سوي دئ   که مي لاس وَئ زه به ولی وم اکراه
چه ئې لافی دَ پاکی کړې څه ناپاک شه   راشه ګوره چه څه حال لَرِي تباه
وایې سر په عاشقی کښ درته څه دَئ؟   درته وایم که باور کړې یو ګیاه

رعیت لکه عیال ساته خوشحاله
په یاغی باندِي مهم کاندِي بادشاه

په هر کار کښ مصلحت شته   خپل پرَدِي ته نصیحت شته
چه لر بر له مصلحت شې   کله خیر برکت شته
دَ سړي هونبره ښادي دَه   چه په زړه کښ ئې همت شته
چه همت دَ سړي نه وِئ   مهیا ورته نکبت شه
سر هاله په تنه ښه دئ   که دَ سر سَرَه عزت شته
دَ سړِي چه عزت نه وئ   دَ ژوندون ئې څه حالت شته
په صحیح غني هغه دَئ   دَ هر چا چه قناعت شته
دَ نېستی ئې اندوه مکړه   که په تن کښ دِ صحت شته
چه صحت دَ صورت نه وِئ   څه په کار که دِ دولت شته
دین دنیا دِ مبارک شه   که دانا سَرَه صحبت شته

اوس یاري مکړه خوشحاله
دَ یارئ سَرَه آفت شته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپل قسمت راضي شه، تل دَ بل قسمت مه غواړه — فراغت دِ مبارک شه که دِ ونېوه دا دواړه
دَ ژوندون پیوند تَړَلي په یوه اومه سپېنسي دئ — دَ جهان غمونه پرېږده نور به څه ژاړې ځان ژاړه
خپل دِئ که پرَدِئ دِئ قلم وڅکوه په واړُو — دور دَ فساد شو پخپل زوي و ورور مه وياړه
هر چرته چه گرزم ځنی هسې چاري وینم — کار مدار په نن شو، دَ سبا اندېښنه ولاړه
گوره کوم يو باد دَئ چه په درست جهان را والووت — زړه په چا ښه نشی لباسی شه خلق واړه
ما وې کلی مېشت دَی چه په کلي باندې راغلم — تش کنډه پراته دِئ خالي مېنه دَه اوجاړه
هر چرته چه گرزې په لاحول ترې تېرېږه — سل بلا په زړه کښ سل دانې تسپې په غاړه
ډېره سودا وشوه سل دعوې دَ سود په طمعه — وخت دَ مازديگر شو دلَ دادکان ونغاړه

تل وايې خوشحاله چه دنيا وته به شا کړم
لا خو دا دنيا دَه مخامخ درته وَلاړه

بر بر راشه نور وزه دل افروزَه — ستا په وخت مي آسوده شي سترگي پوزه
ستا په وخت سترگي دَ باغ گلَونه گوري — پوزه هم کاندي دَ بوي خوښي اندوزه
غوږ لا هم ستا له طفيله حظ حاصل کا — مغني شي عندليب په څو څو سوزه
په وصال دَ معشوقې عاشق فيروز شې — دَ گلزار په وخت بلبله وِئ فيروزه
خپل غوږُونه ورته څلَ[1] کړه کنُدي واروې — راز دَ ميني دَ بلبلو له لوزه
د نوروز له فيضه بوټي خالي نه دي — فيض رسي هم تر سپاندې هم تر ځوزه
که همه عمر دَ باغ گلُونه گورم — ځما خوا به پرې سړه نشې هنوزه
دَ بهار هوا هر گوره ښه هوا دَه — که آفتاب ورپسې ته نه وي تموزه

په راتله ورلَرَه ډېره خوښي راوړی
په خوشحال باندې دي قدر دَئ نوروزه

پلاو وخورې يَوه لپه — نه پريوزې اندر غپهَ[1]
هيڅ خبر نه وي له ځانه — نه له راسته نه له چپه
نه درود وي نه دي ذکر — هندو هم به وي بې جپهَ[2]
چه هوا وی درته ښه کا — زړه دي ځي په هغه هپهَ[3]
په هر ځاي چه له چا کښېني — يا د راز وي يا د گپهَ
ته به ځان تر هر چا ښه کړی — که ښه کېږې په غرډپه[4]

که پخپل فهم طبيب يې
د خوشحال تر فهم تپهَ[5]

---

[1] غپ د سپي ږغ ته وايي، دلته نه ورسره جوړېږي ممکنه ده چه غپه وي يعنی غوطه، يا به خپ وي يعني پټ او مستور.

[2] په هندي ذکر کول او خداي يادول.

[3] خواهش او هوس.

[4] په چاپي نسخه کښ (غړوپ) کښلې دي، چه معنا ئی نه ده جوته، اما لکه په قلمي نسخه کښ چه غرډپ کښل سوې دي، معنا لري يعني غر او دپ چه ځان لوړ گڼل او بر بر ويل دې.

[5] په چاپي نسخه کښ رطب کښل سوي دي چه معنا ئې نسوه راته جوته اما د قلمي نسخو تپ لکه چه صحيح دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رشتیا ویل غوړېږي د زړه غوټه　　دروغجن خو دي لکه سپيَ د غُلو سوټه
په دریاب کښ خښته واچوي هیڅ نشي　　په ېو څو څانڅکي خوره شِي اُومه لوټه
د هغې ښځِي صحبت لکه دوږخ دَي　　چه مېړه وته تل کښېني په مخ نوټه[۱]
پدا کار نادان هوښیار واړه پوهېږي　　د کابل خربوزه بِه ده تر پهوټه[۲]
حڅک خموُنه تَشَوِي مستي ئې نه وي　　څوک دَ میو عربده کا په څو گوټه[۳]
د هغه یاري په کار نده خوشحاله
چه له خپلي خولې وباسي وینا جهوټه[٤]

په هره تنگه خوله کښ برابر ندي خواړه　　په ځنو کښ حلوا دِي څوک نبات لَرِي تاړه
سَمِي کړې ډېرِي پخپل زړه لرې خپل یار ته　　ځکه دِ دَ زلفو وېښته سَم وِئ هم کاړه
بخت دَئ چه ئې اوس ستا له لبانو سَرَه څښمه　　تا مي چه دَننه زړه په سره پېزوان ځاړه
زه دَ زړه بدخواه وم ما پرې وکړ پرهارونه　　څه لَره مي وَئ دَ یار غمزو لَره لاړه
اور لرې په مخ کښ چه پټا مین کېدلم　　ما به پدا بله لمبه ننه زړه ځاړه
زلفی دِ تور مار دي زه ئې هسي وخوړلم　　مرَم راباندِي نه جَّي دَ دم گریو هیڅ پاړه
مست یم مَي پرست یم زه خوشحال په خرابات کښ
له میو به وانوړم که مِي وژنی په وراړه

تا وې نورِي تر ما ښې دِي پسې درومه　　راته وایه تر تا ښه دَه بله کومه
چه مِي ستا وَ خرخشو ته نظر وَکړ　　دَ جهان په مخ به نه وِئ هسي سلومه[٥]
دَ خاطر مرغه مي ستا په زلفو بند شو　　اوس به چرته ځِي چه نښتي دَئ په لومه
دا چه وایې درومه صبر کړه له ما نه　　بیا مي کومه بې صبري وه در معلومه
په عاشق باندي ئې تل ظلم و ستم وِي　　ستا دَ سترگُو وېره نشِي له مظلومه
زه لا اوس په زړه تنگي نوي عاشق یم　　په خندا خندا بورجل لَرَه را درومه
په خوشحال باندي که تل نارې سورې وِي
باز پروا کا دَ کارگانُو له هجومه؟

تا هنر دَ سرداریٔ نه زده بهرامه　　سرداري دِ په خپل دور کړه بد نامه
هم تمامي خېلخانې لَرَه بلا شوې　　هم خپل ځان لَرَه بلا شوې بد فرجامه

---

[۱] یعني په ترېو تندي وا نارضایي، په بله قلمي نسخه کښ دا مسریٔ داسي ده چه مېړه وته کښېني په نغر لوټ.

[۲] محشي ورته لیکلي دِي چه یو ډول بې خونده خټکي دي مگر دا د هند مشهوره مېوه ده.

[۳] یعني یوه هنده او یوه جرعه.

[٤] یعني دروغ، دا کلمه هندي ده.

[٥] څرگند، نوموړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا طاهر دَ کم عقلی په جرگه مړ کړ　　اوس فارغ شوې دَ طاهر[1] له انتقامه
تا خپل ځان لَرَه دَ مرگ رخنه پیدا کړه　　خېلخانه دِ په بد خوي کړه بې آرامه
په دا هسې بد خویی بې بخت نه یې　　چه لا نه یې دَ خوني هاتي تر زاله
مشر ورور دی په زندان کړ ته خاني کړې　　دا خاني دِ شه په ځان پورې حرامه
چه خانی ته دِ هوس دئ زړه په زور کړ　　لا ځایي وه ستا دَ زړه اندېښنه خامه
نور دِ نوم د ما دَ زویُو په شمار شمار مشه
د خوشحال خټك وینا پدا تمامه

تل په ځان کښېږدې تازه تازه نومونه　　زه دِ پېژنم دَ زلفو په خمونه
نه ئې څوک ویني په سترگو نه په خون کښ　　چه را رسي ستا له غمه دا غمونه
که مي ته دَ زړه له سوزه خبر نه یې　　خبر دار مي پدا حال دي عالمونه
لکه ستا باڼه په شمار په حساب ندي　　هسي ستا دَ سترگو ډېر دِي ستمونه
بیا مِي هسي دا غمزې په غشیو وله　　لکه تل دِ په ما خوار کړل کرمونه
نه چه زه یواځې ناست یمه ویرژلَي　　لور په لور دي ستا له لاسه ماتمونه
ستا دَ تورُي دَ گزار حاجت هیڅ نشته　　په وکښل ئې د عالم خېژي دمونه
مگر څوک په غاړُو غرونو ژوندی گرزي　　ستا سپروُ په ویڼُو وَلړل سمونه
چه ډېر ډېر به ئې کښېښول پرې پرهارونه　　طبیبانُو څخه ورک شول مرهمونه
اوس دي غم لکه لوي غر دَي راته پاتُو　　غر به نه اوړی دَ جا په اړمونه
یا د ستا دَ مخ ثنا خوشحال خټك کښ　　یا دِ نه نیسی په گوتو قلمونه
چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښ
په خاطر کښې هنوبره ندی المونه

تل چه ارته لمن څکوې په مځکه　　غره توب لرې دَ مخ په خوبي ځکه
په بېسر دي رنکارنگه ټکي گوره　　پدا شان به ښایسته نه وِي لوڅکه
چه دا هسي شېوه گره ځني زو وې　　سَرِی نه وُ ښاپېرَي وُ ستا ادکه
دَ مستی له مخه دا پرېشان ویَل کړم　　چه دئ مزَي دَ ژوندون بولم څو ټکه
زه به تا وَته نژدې شم تا به گورم　　که د ما گنده نه کېږي ستا کرکه
په بوسه مي دَ لبانو سر فراز کړه　　همېشه په زړه لَرَم دَ شربت سکه[2]
لېونی دي د جمال نه یَم نور څه یم　　چه پخپله خونه نه پرېږدم کڅکه
لَون لَون شو لانونه[3] دَ شاهانوُ　　دَ هر در رالَرَه بس دئ څو کنډکه
سر بازم وصال دئ غواړم هغه زه یم　　لکه څوک چه په بل لوري غواړِي ورکه
دَ ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانُو[4]　　محبت را پیدا کېږي له تاجکه

---

[1] ظاهر.

[2] محشي تنده ورته لیکلې ده په چاپي نسخه (څکه) لیکلي ده، یعني ذائقه.

[3] محشي ورته طعامونه لیکلي دئ.

[4] و ترکانو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ئې توره په کار نه وِئ حبطه دَه　　که ئې روغه وِئ دَ سپينُو زرُو تکه[١]
مگر تا څخه سامان دَ سلطنت دَئ:
چه په هوډ مې سپېنه خوله غوارِې ختکه!

تور وربل دِ په سپين مخ را آشفته شه　　سمن زار دِ په سنبل کښ نهفته شه
عاشقانو دِ آرزو وکړه ليدن ته　　چه دَ کښلِی مخ صفت دِ شنفته شه
څه خو سر له غرفې هسك کړه وئې گوره　　لاله زار دِ په جوار کښ شگفته شه
تا چه زلفی پېچاپېچ سَره وَلول کړې　　په گلونو کښ يو تور منگور خفته شه
هغه دُر دِ فخر کا که ئې تمېز شته　　چه ئې پاسه دَ تېکی په تار سفته شه
ستا دېوال مگر دَ عشق په خښتو روغ دئ　　چه ئې شيخ تر سيورِي کښېناست آشفته شه
ځکه هسې رنگه بوي لَرِي خوشحاله
دا غزل چه دَ بهار په وخت گفته شه

په زړه مې هسې نهال يې اې له دوو سترگو غايبَه　　که بله نامه وايم نامه ستا راشي په ژبه
هر دم مې ډېره څله اضطراب شي ستا ديدن ته　　په تَږي باندي تل وي دَ اوبو مينه غالبه
تروه ترخه که نه وَي خوږو قدر به نه وُ　　سکه ځکه جدائي شوه آشنايی سره واجبه
يوه دَ بېلتانه رنځور گرانه ده که نه وِي　　نور همه زحمت آسان دي که نس خوږي دِي که تبه
نا څاپه دوه مشتاق چه سَره وَويني په سترگو　　تر دا به بله نه وِي په جهان کښ عجائبه
په ډېر ضرور خوشحال دَ يار له مخه جدا کېږي
اروا کله راضې وِي چه بېلېږي له قالبه

په هغه جهان به خلاص وِي له عذابهَ　　که دلې ئې سريکار وِي له کتابه
واړه زه يم چه مي هسې شراب بد کړل　　گڼه کومه بدي غوارِې له شرابه
د شيطان له چارو ليري ليري گرزه　　يو درنگ مه اوسه بې چنگ بې ربابه
د ښه مخ په ننداره کي خيريت دَئ　　که ځما له لوريه چار نشي خرابه
چه دا هسې ارت ملك په خپل سر تنگ کړې　　په خلوت کښ دِ چه څه سود دَي شيخ و شابه
چه ئې سرې لمبې په ځان کړې قبولې　　د ښه بوي نفس پيدا شوله گلابه
هم حېوان ئې هم سړی يې هم ملك يې　　که ته ښه په ځان خبر شې له حسابه
که خبر له حاله نشې درته وايم　　په بَل نام به باله نشې بې دوابه
که پخوا ئې خرابي ده چا ليدلې　　بيا به هم وِي د وجود مېنه خرابه
هر طناب ئې و دانا وَته معلوم دَي　　دا خېمه وَلاړه نه ده بې طنابه
دَ خوشحال ختِك په ژبه برکت شه
چه ويَل کا په پښتو له هَره بابه

ته چه هسې په غوغا درومې سيلابه　　ولي هسې په ساعت کښ شې بې آبه
آفرين دِ په همت دَ لوي درياب شِي　　چه په هيچري ئې چار نده کربابه

---

[١] د قندهار په اصطلاح تېکی يعني غلاف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په پورته د کاغذ وګړۍ درومي　　　که رشتيا ده دا د درومي بې طنابه

د طوطي ژبه استاد غواړي د نطق　　　ګڼه دی به لا بتر وُ تر غرابه

چه په مخ کښ د نابود شي واړه ستوري　　　د اسمان په ستوريو وَ خېژه آفتابه

که لمبې ور باندې بلي کا اېرې شي　　　د ژوندون هنر به نه ځي له سيمابه

له ياقوته د هاله سيالي شبَه[1] کا　　　که دَ اور په تاو کښ دا نشي بې آبه

چه مرغونه وزر بيا مومي آلوزي　　　هيڅ مقصود تر سَره نه ځي بې اسبابه

په ځوانی کښ اوده وُ په زوړ والي

د خوشحال سترګي بيداري شوې له خوابه

توره چه تېرېږی خو ګزار لَرَه کنه　　　زلفي چه وَلَول شي خو خپل يار لَره کنه

ولي راته وايې چه په کښليو نظر مکړه　　　سترګی چه پيدا دي خو ديدار لَره کنه

شيخ د نمونځ روژه کا زه به ډکي پيالې اخلم　　　هر سړَی پيدا دَئ خپل خپل کار لَره کنه

تا وې چه ځما دَ خولې بوسه لکه دارو دَه　　　غواړم دا دارو دَ زړه پرهار لَره کنه

ويني مې د زړه خورې مګر نور څه لَره ندي　　　زړه ځما پيدا دَي تا خونخوار لَره کنه

څه ژړا فرياد کړې دَ شهی دَ تورو زلفو　　　ته ورتلې پخپله دې تور مار لَره کنه

خود به ستا تر مخه دَ ګياه غُندی څرګند شي　　　ګل دَ لاله راوړه خپل رخسار لَره کنه

مَی شته چنګ و نَي شته دَ خپل يار سَرَه خوشحاله

خپل بياض په لاس کښ خو ګلزار لره کنه

تونګران په ملك و مال لَري تکيه　　　درويشان په ذوالجلال لَري تکيه

دَ عارف ژبه ئې بند ګړه له مقاله　　　عالمان په قيل و قال لَري تکيه

دَ عاشق سَرَه چه هونبره استغنا کا　　　ښايسته پخپل جمال لَري تکيه

که تکيه دَه خو تکيه دَ يوه خدای دَه　　　چه په بل ئې کړې څه حال لَري تکيه

دا نابودي تکيې ګوره دَ وګړي　　　چه په ستوري چه په فال لَري تکيه

دَ دنيا تکيې ئې وليدې په سترګو

نور به چا وته خوشحال لَري تکيه

تر هر چا دَئ د ما يار ښه　　　شکر لب و شيرين بار ښه[2]

تر سنبولو ئې ښې زلفي　　　تر ګلونو ئې رخسار ښه

توري سترګي تورې ورځي　　　تور ګېسو ئې تار په تار ښه

تنګه خوله ئې نېسته هسته　　　لکه خوله هسي ګفتار ښه

لکه دُر هسي غاښونه　　　لا تر درو سپين هموار ښه

تر وېښته ئې ملا نری　　　تن ئې لا تر سپېين چوتار ښه

قد ئې ښه تر سبر وني　　　لکه قد هسي رفتار ښه

---

[1] په چاپي نسخه کي لمړی توري زېر او دوهم توري زور لري، په قلمي نسخه کي محشي (مشکښی) ورته کښلي دي، چه مصنوعي مرَی ځني مطلب دي.

[2] خداېه راکړه د ما يار ښه　　　شکر لب و شيرين کار ښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هر ځای وته ئې ګورم — سر تر پایه پریوار ښه
خدایه ماتې هغه خولې کړې — چه به وایي هندو بار ښه
هونبره کلي ډېر ښهرونه — پکښې نشته یَو نګار ښه
چه پکښې خواږه یاران دئ — پېښور تر هر دیار ښه
په موسم دَ ښو ګلونو[۱] — تر هر څه دَ میر ښکار ښه
ښه په هند کښ چنبا ګل دئ — تر دا ګل دَ وطن خار ښه
دَ سرای قدر نور چا نزده
په خوشحال دَي تر فرخار ښه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه — له دِ زړه باندي یخیږي زړه پرې یخ کړه
رقیبان دي لکه سپي دِي په کوڅه کښ — چه انګڼ دِ پاکیزه شی واړه چخ کړه
دَ جنت مېوې[۲] مې نورُو ته بخښلي — کله کله ځما په خوله سېب دَ زنخ کړه
هغه واړه مهیا دی په هجران کښ — چه واعظ وَ ما ته شرحَ دَ دوږخ کړه
که پرواز دِ دَ شهباز دَ شاهین ندئ — دَ مطلوب په لوري پرونه دَ ملخ کړه
چه دَ قدر دَ وصال نه وُ خوشحاله
په فراق دِ ښو یارانو اوس آوخ کړه

ته چه دا حسن لرینه — ځکه هونبره کبر کړینه
تورِي سترګي په کجلو — په تنبولو شونډي سرینه
په مثال لکه شاهین یې — چه دَ زړُونو غوښی خورینه
که ته هر څو ښایسته یې — کبر مکړه وَ به مرینه
دَ خوشحال خاطر مفت ندي
فهم وکړه چه ئې وړینه

چه پلَو له مخه نه اخلې دلبره
نه ئې زړه په ما نرمېږي نه ګروهېږي[۱]
نه مې خوب نه مې قرار نه مې آرام شته
دَ وصال امید رمق دَي لَږ را پاته
په یوَه نفس کښ زر خطونه راوړي
دَ معشوقي په پالنګ به هغه خېژي
غلېواز چه هنر نه لَري آزاد دَي
څه وه څه شوه خبر نه يَم بیا به څه شي
څه یَوَه نېزه څه دوه څه تر دا زیاتي
مګر خضر مي مدد شي دعا را کا

مګر شپه دَ خوار عاشق شوه بې سحره
خدایه څه مې سریکار شُو له کافره
همیشه را باندِي تبه وِي شبېره[۱]
او کنه بېلتانه وَوژلم اکبره!
په هر لور چه غورزَوَم دَ زړه کوتره
چه له سَرَه نه بیرون کا دَ سر ویره
باز په دوارُو پښو بندي دَي له هنره
اې یوه خدایه ځما په حال خبره
دَ غریق اوبه چه پاس واوړي تر سره
چه لاهو ښېرِئ مِي وَوزِي له خطره

---

[۱] دا درې وروستني بیته له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

[۲] منې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو ئې ځله هر ساعت شِي هونبره ځله
دَ خوشحال سينه لګېږي له حجرهَ

چه دا هسي په پالنګ راغله نوخېزه — الوداع دَه دَ خوشحال خټك پرهېزه
عقل لو عشق چه سَرَه دواړه په دعوه شي — بل مجال دَ عقل نشته بې ګرېزه
هم پخپله جنګ آغاز کا جنګيالیِ — هم پخبله صلح کاندیِ صلح آمېزه
په بازي بازي وژلي کُټل نشي — په خندا خندا خونونه کا خونرېزه
زه د کښليوُ په دا کار پوري حيران يم — چه له چا نه زده کَوِي هونبره مکېزه
که له دله ئې شلوم شلوله نشِي — دَ دلبرُو ياري څو ده دلاوېزه
غچول ئې هسي نه دِئ چه څه پرېږدِي — تر الماس ئې دَ غمزې توره دَه تېزه
قند و ګل سَرَه دا هونبره لذت نکا — چه خوله ورکا دَ زورل سَرَه آمېزه
د معشوقي نوم عاشق په جهان خوز کا — د شيريني بازار تود دَئ له پرويزه
که مي بې له تا نه نوره ياري وکړه — راته ګوره را څکوم حديث په بېزه
په کاته کاته زړه لا درته تاوتاو شِي — دَ لرګي لښتي په غاښ کړې رېز مريزه
چه ئې سوز نه وئ له سازه — يا ئې سر له سرو نازه
دَ ژوندون راحت ئې کوم دَئ — راته وَوايه همرازه!
غم مې واړه تار په تار شِې — دَ هر تار له ښه آوازه
په هر ځاي چه ښايسته وي — ترې سلام مي دَئ له نيازه
ځما لاس له کاره ووزِي — چه په کار کښ شې شهبازه
چه دَ کښليو ننداره کړَم
ورته پاتو شم خوله وازه

چه له عشقه بله چار ګنی افزونه — تر دا بله اندېښنه نشته زبونه
باور وَکړه چه د عشق په کاروبار کښ — که زيات نه يم کم هم نه يم تر مجنونه
ظاهري ګونه دَ زړه په حال ګواهي لي — که هيڅوک ندي خبر له اندرونه
ته ناترس به ګوته هم پرې لنده نکړې — که له دوو سترګو روان کړم دوه سيندونه
چه دَ زړه له تاوه وَوزِي غه خبره[1] — اثر وکاندي آخر په واړه زړونه
کل عالم دَ بېلتانه له لاسه زار کا — زه په څو خبرو خوښ يم له بېلتونه
يو ئې قدر دَ وصال راته څرګند کړ — بل ئې سهل را ښکاره کړه نور غمونه
چه تا شان دَ ليلي کړ زه پوهېدلم — چه به ستا له لاسه ځاي کړم غاړې غرونه
چه يك لُخته دِ خوشحال له زړه نه وَيوست
در پوهېږم ډار دِ نکېږی له خونه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مځکه — وَ اسمان وته روان شو عيسی (ص) ځکه
په زرګونُو راته لاف کړې اوس يو نشته — آشنايِي له هر چا ښه دَه بې خټکه
دَ هغو له خولې کړې خبرِي اَورم — چه به ما وَرته کاته کوَل په کرکه

---

[1] هغه خبره چه د زړه له تاوه ووزی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ راحت په وخت چه تَل تر تا ځاربږي   په سختي کښ وېزاربږِي له ابکه[۱]
ما وېِ واړه په احسان ځما بنده دَئ   همگی ئې زيست روزگار وُ له کوتکه
دَ معني په سترگو گوره له دانا يې   په ظاهر جامه که ښه برېښي لټکه[۲]
مروت ياري ترېِ مه غواړه خوشحاله
هر سړَی چه اُوبه وَڅښي له اټکه

چه ئې تا غُنډِي را درومي په پوښتنه   رنځوري دَه دَ هغه رنځور سودمنه
دَ بسير موتي د لاس د سکندر کړ[۳]   ښوريده ئې اشارت په جار و تنه
تل په تا پسې غمجن يم هونبره نکړې   چه مي وَ پوښتې څه حال لرې غمجنه
که دِ سر له ما نه غوښت لتا مى دريغ کړ   بيا هاله وايه وَ ما ته دروغجنه
زړه مي ستا په لاسو درکړ تا خراب کړ   هلك څه زده دَ زيبا طوطا ساتنه
خداي دي لاس دَ هغه چا په ته کښ پرې کا   چه په قصد به پرې کوِي دَ گلو وَنه
که يو ځل ئې طماغه[۴] له سَرَه پرېوزي   چوز و باز ووته څوک ښئي وهينه
که دَ کښليوُ وعده هر کله خلاف دَه   خداي دي تا دروغجن نکاندِي په ژمنه
وَ خوشحال ته خو هم دا وايه مطربه
چه ځار ځار کله به رايشې مينه!

چه نه لَرِي ننگونه   وئې مه وينې رنگونه
دا د ننگ دَپاره گرزم   پدا هسي گړنگونه
صد رحمت را باندِي ښايي   پدا هسي آهنگونه
په څو به ځَني درومې   چه دَ زړه لَرم زنگونه
مهدي له غاره ووزه   کښبېږده پښه په پلنگونه
نه دين شته نه آئين شته   شرم لاړ په فرسنگونه
مختورن[۵] ظالمان ډېر دِي   چه آخلي قلنگونه
دَ عدل توره واخله   ملك اسلام کړه په جنگونه
بيداره اوسه زرکی   شاهين[۶] گرزي په څنگونه
خوشحاله فهم وکړه
چه پر ېوزي خرسنگونه

---

[۱] پعني پلار.

[۲] يعني هغه توره چه په جنگ کښ کار نه کوی، پڅه ئي مخ اوښتې توره.

[۳] د بسير لولو د لاس د سکندر شوه.

[۴] محشی ورته ټوپی ليکلې ده.

[۵] مختوري.

[۶] شهباز.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دا هسی ښایسته ئې زیړه ګله — ځکه تا په ځان شیدا کړمه بلبله
چه ئې طور ستا دَ تورُو زلفو واخیست — ځکه بوي دَ مهر نه ځي له سنبله
دَ لبانُو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته — چه مستي ئې لا اثر وکې تر مله
چه په پټو سترګُو ناست لیدل دَ یار کړم — خلق څه خبر له هسې رنګه شغله[1]
راشه خپل وژلی ګوره پخپل وَر کښ — په غمزو په خرخښو په تغافله
چه دَ خلقُو له نظره ئې امان وئ — همیشه وربانديِ لولم ځلور قله
لکه یار را سَرَه وُ په هغه شان دئ — ښه چه بیا دئ مخ توري وشو چغله
لا به کله سر ځما په غیږ کښ کښیږدي — چه دَ مښکُو بوي دئ درومي له کاکله
څوک چه صبر ستا له مخه راته وایي — ځما څه غرض له صبر و تحمله!
درست عالم دئ په خوشحال باندې غوغا کا
باز پروا کا[2] دَ کارګانُو له غلغله

چه ئې بخره ازلي راغله اصیله[3] — دا فلك ئې همیشه ګرزي په سیله
چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کړل — چار به نشي د هغو چیري ذلیله
چه پخپله ئې عطا په خلقُو نه کا — دَ هر مال بخره به واخلي له بخیله
دَ حاتم په مسند ناست هغه زلمَی دئ — چه دنیا ئې په هر چا باندې سبیله
دَ عارف په بخره علم لدُني دئ — په الست ئې روزی شوی بې تحصیله
چه ئې واړه آمنا و صدقنا کړه — دَ دانا وینا به نه ویي بې تاویله
دَ دې دور درویشان خلیفه بس دئ — اوس خپل ځان لَرَه بل کار کړه عزازیله
که کامل دئ په جهان هغه کسان دي — چه فارغ دي دَ دنیا له قال و قیله
عالمان دې ره زنان چه غواړي نغاړي — عالم عالم لَرَه زده کړي څو دلیله
دا جاهل شیخان شیخان نه دئ شیطان دئ — چه فساد ئې پیدا کیږي له تهلیله
که دَ یاره نه جدا وِئ دوه درې لوبشتي — و عاشق وَته ښکاریږي دوه درې میله
زه هم ځکه په جهان کښ بې عدیل یم — په جمال مې معشوقه دَه بې عدیله
چه آرام ئې دَ خپل یار په لیدوُ وشو
دَ خوشحال له دله څه غواړې تعجیله!

څه به ووایې خوشحاله — له تکمیله له کماله
د هغه مرغه څه نوم دئ — چه په اور کښ لَري ځاله
هم بیچون هم بیچګون دئ — هم بې مثله بې مثاله
هم بې سره هم بې پایه — بې وزره هم بې باله
په یَوَه نفس آلوزي — څو عنقا درومي څو کاله

---

[1] شخوله.

[2] باز پرواز کا.

[3] دا بدله په چاپی دیوانو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَئ میوه د هغه باغ خورِي چه ئې ونه نا نهاله
چه په دا مشکل خبر شې[۱]
ځان به خلاص کړې[۲] له جنجاله

چه په درست تومن اوڅارهٔ ۱ نن هغه ده ځما یارهٔ ۱
لا جنوټې سر کنډي چه حجاب نه کا له پلارهٔ
یو سورکی پیزوان په پوزه ور بلوټې یو څو تارهٔ
مخ نسرینه مه جبینه سنبل مویه پري وارهٔ
شکر لبه پر طربه هوسی سترګې ګل رخسارهٔ
قد عر عره مو کمره سر تر پایَ قلم کارهٔ
په زړه سنګه شوخه شرنګه جفا خویه زړه آزارهٔ
زه ئې قتل په لیدل یم دا را نه ده پروا دارهٔ
چه مي نوم ورته څوک اخلي و ښکنځولوُ ته تیارهٔ
څه کړم کوم فکر علاج کړم دم واهه نشی له ډارهٔ
د دې خوي خصلت دا هسي ځما دَه مینه بسیارهٔ
دا یَو څه علامت وشو په ما خوار دَ خداي دَپارهٔ
که پَټ نیاز ورځني غواړم په نیاز نه ده خبردارَه
که خپل زور باندي ښکاره کړم خیلخانه لَري خونخوارهٔ
که ئې وغواړم په زرُو زر هم ډیر غواړي بې شمارَه
نه په زور شي نه په زر شِي په جهان دِي دا دوه کارهٔ
دَ خوشحال تکیه په خداي دَه
بیا پتا دَه شیخ رحمکارهٔ

چه مي ستا کوڅه مأوا شه غم ځما له زړه سوا شه
ستا کوڅه لکه بهښت ده په بهښت کښ مې زړه وا شه
زړه مي ستا دَ مخ په دور له چمنه بې پروا شه
هغه راز چه دَ خلوت وُ وَ هر چا وَته رسوا شه
عالم درد لَره دوا کا دَ یار درد ځما دوا شه
شانه ورو وهَه په زلفو پکښ زړه مِی سر هوا شه
چه ته مهر باندِي نکړې
خوشحال ځکه بېنوا شه

چه مِي ولیده پخپل انګښ ولاړه ۱ ما په ټیکي سترګي بیا مونده بیا ولاړه
که ښه مخ وته کاته کَول ګناه دِئ دا ګناه دي وِئ دایم د ما په غاړه

---

[۱] محشي ورته لیکلي دي، چه مراد له دې هم مذکوره حقیقي زړه دئ.

[۲] خلاص کا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څه بځن[1] زړه ئې راکړ هسې وایم   چه د ما وَي دَ جهان دلبري واړه
زه جدا له یاره کوم خیر ناصحه!   په ژړا کښ راته وایه خیر غواړه
دَ ښه یار په جدایَی کښ گرم نه یې   که دِي دواړه لېمه ووزي لا هم ژاړه
دَ طوطي خوراک شکرې دِي خوشحاله ته
جگي جگي څه خو ورکړه دَ خولې لاړه

چه د زړه اخلاص دِ نه وِي له معبودهَ   لا عجب که ئې راضي کړې له سجودهَ
محرمانو اجازت موندلَي نه دَي   گڼه ډېر به ئې خبر کړل له دې سودهَ
محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا   خبر واخله له ایازه له محمودهَ
خداې ځما تر فهم ښه[2] د عشق هنر کړ   که دا جار ده نور عالم وته نابودهَ
تورو زاغو د گلونو قدر څه زده   له جماله ئې بلبله شوه خوشنودهَ
په سند به د همه زړونو مردود شې   که دِ چار شِي تر یوه پوري مردودهَ
تر مطلوبه پوري شرط دَ رسېدو دَي   که تمامه لار په وینو شې آلودهَ
خو یو بخت دِ ناسازي را سَره نکا   تل کینه کوه له ما سَرَه حسودهَ
کل مقصود دَ زړه هورې چه هغه یار وي   بخته را شه ته مي ور وړه تر مقصودهَ
ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده دَه
که کالي په بهانه ځَي بې نمودهَ

چه دَ دواړو سترگو ښېر در څخه شته   پرئې خوره له ځانه ښېر در څخه شته
آئنې وته نظر کړه او گل بوي کړه[2]   چه خپل مخ دَ گل په څېر در څخه شته
که د زړه ځما په زړه دَئَ چه ئې ټول کړې   ټولَوَه ئې چه کمشېر[3] در څخه شته
ډېر به ما غُندې په عقل تېر و بېر کړې   چه وربل دِ تېر و بېر در څخه شته
تل دعا دربانډې کا ځني خبرېږه   یو څو خوار له دله هېر در څخه شته
که جمال که ناز و خیال که کرشمې دِي   دا تر شمار تر حساب تېر در څخه شته
لَږ دَ مهر دَ وفا خویونه زده کړه   دَ جفا خویونه ډېر در څخه شته
عاشقان غریبان وژنه صرفه مکړه   دَ غمزې تېره شمشېر در څخه شته
که یک مهر دَ خولې په خوشحال وکړه
خو که تش مهر برسېر در څخه شته

چه دا هسي رنگ ماڼي کړې بې گناهَ   ویره نه کړې دَ عاشق دَ زړه له آهَ
چه په هر لورِي روانه په شیوه شې   در سره ځما دعا درومي همراهَ
چه دِ هونبره ډېر دماغ وته وَگورم   بل دِ سیال په جهان نشته بې بادشاهَ

---

[1] په اصلي نسخه کښ بځن دي ڈه معني ئې نسو را ښکاره، د پښتو مرکې په لوي قاموس کي بخن په معني د رنگ لیکلي دي په قندهار کي هم دا کلمه سته مثلا واېي تور بخن، ژړ بخن وغېره، دلته هم ورسره جوئېږي یعني څرنگه زړ۰ ئې راکي.

[2] نظر کړه گل بسو کړې.

[3] د دې کلمې معنی حل غواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

معشوقه مي دَ عاشق غندنه نه کا　　گل بورا وته ونه وې توره سیاهَ
یا په ما باندې مَیَنه کړې دلبره　　یا مي مینه ځَني ما ته کړې اللّهَ
چا ته حال دَ زړه معلوم کړم خبر نه یم　　یَو نېکخواه په جهان نشته بې بد خواهَ
رقیبان دي غوغا کا پروا مي نشي　　شېر به کومه اندېښنه کا له روباه
په یوه گزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نگاه ئې په خوشحال وشو ناگاهَ

چه له هر چا طمعه پرې کړې سلطاني ده　　که د زړه په خاموشي کښ سبحاني ده
دَ خاتم دَ سخاوت خبرى مکره　　لا پدا کښ هم دَ طمعي نښاني ده
په څو رنگه دَ یارئ صفت کېږي　　زباني یاري، ناني یاري، جاني ده
تر جاني یارانو هر څه صدقه کړه　　هم پدا سبب پکار دنیا فاني ده
دَ دنیا په پرېشاني کښ جمعیت دَئَ　　دَ دنیا په جمعیت کښ پرېشاني ده
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا　　دَ هغو سَړَیُو ښه زندکاني ده
چه په کور کښ مي څه وُ تر واړو تېر شُوم　　و خپل یار وَته مي هسي مهماني ده
په زرگونه کتابونه ملا لولي　　الف بس که ئې غرض مسلماني ده
په نادان بادِندي هم رحم شته خوشحاله
معذرت د نادانانو، ناداني ده

چه دا هسي ئې اغازه عربده کړه　　مگر تشه ئې له میو میکده کړه
عقل ډېره شعبِده لَرى په میُو　　ساقى تار پتار ئې هره شعبده کړه
ښه جمال لَره پیدا کړه ځما سترگى　　له غه پسه ئې جمال مشاهده کړه
یَو ځل بیا له زېبا مخه پَلَو واخله　　دا په غم کښ پراته لا په غمزده کړه
ستا له غمه چه ډېر ډېر همېشه ژاړم　　د واړو سترگو مِي خجله نربده[1] کړه
دَ ویشتلو اه چه ولگي ښه ندئ　　لا دَ وخته ئې دَ زړه له حاله زده کړه
دَ قلم له سَرَه تور لوگي روان شو
چه خوشحال دَ دې غزل مسوده کړه

چه ئې میاشت کړه دَ اسمان دَ پاسه شقه　　چه اَفتاب ئې را ښکاره کړ له شفقه
چه په سر باندِي ئې ابر سایه بان وَه　　چه ئې پاتو جبرئیل شوله ابلقه
چه خوږې ئې دَ خولې لاړې تر عسلو　　چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
چه جمال ئې ښایسته په ملاحت وُ　　چه دَ مښکو بوي ئې هېڅ وُ تر عرقه
چه سایه ئې دَ وجود په مځکه نه وه　　چه بره ورته گویا شو له طبقه
چه ئې تار په تار دَ باد په مخ خواړه[2] کړل　　دَ تورات و دَ انجیل واړه ورقه

---

[1] "نربدا" یو رود دی په هند کښ.

[2] خپاره.

دواړه[١] کوَن په طفیل دَ هغه دِي مرتب او مهیا په ډېر رونقه
چه د دوست دار دَ څلور یار دَ اهل بیت دئ په هغو دَ ښو گواهي وله مطلقه
دَ عربو[٢] ثنا هیڅ ورنه رَسیږي
دَ خوشحال ژبه مښود کاندي ناحقه

چه ئې خوب په پالنگ نه وُ بې د پرو له بالښتَه راشه گوره نندارہ کړه تر سر لاندي اومه خښتهَ
چه فاني دنیا دني دَه بود ئې نشته ناهني[٣]ده ځکه دا ده اې نادانه د هوښیار تر فهم زشتَه
دا دنیا خارشتي بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده شېون ئې وشرِي له بزو نه چه ئې پوه شي له خارښتَه
چه هم تول ځي هم دلی[٤] دا طوفان دَئ که ژلی چه ئې ویږي[٥]موندي نشي، هي توبه له هسي کښتَه
ما لیدلې پدا چشمانو وراني مېني دَ شاهانو یکباره ورځني ولاړه چه ئې درسته دنیا غوښتَه
د لکونو پیدا غول[٦] کړه د جهان گنجونه ټول کړه نه به ته نه به ستا پېښت وي، بیا سنجرشو یو څو پښتَه
د سیلاب په مخ دَ کور دَي دا دَنِي فکر دِ نور دي چا به نکړه هورته خونه چه به دا په سیلاب رغښَهَ[٧]
په دنیا کښ که شداد شې بیا به ته په بلا یاد شې که بهښت په دنیا روغ کړې څه دِ سود دَي له بهښتهَ
هغو[٨]یو وړله له ځانه دا فاني دنیا اې ځوانه! چه ئې تار په تار خوره کړه نه هغو چه ئې ونغښتَه
ما ئې ولیدل کارونه طور طور رفتارونه: په ورتله په ستغ[٩] خَتَنه په تلَه کندِي غُندي رغښتَه
که کم عقل که کانا[١٠] یې که هوښیار یې که دانا ئې!
د میر باز غُندي ورزغله د خوشحال غُندي ترې ترتښتَه

څو دَ ملك وارث و نه وهي سرونه هونبره چېري قرارېږي سمي غرونه
یا به ستا په وره ناره وِي یا به ژاړي یا دِ تا له لاسه وير دَ چا په ورونه
رخنه گر دَ ملك پرې ږده پخپل ملك کښ په حکمت په زر وزور، په لښکرُونه
څُو په تورو، په توبریو، په نېز وشي صد چندان شي په تدبیر په هنرونه
وروړ او زوی دَ ملك په کار کښ قتل کیږی نور په واړو باندِی جوړ شول محضرونه
بې دَ تېغ له آبه نوری اُوبه نشته چه جنگجوی سَرَه ساړه کا ټترونه

---

[١] چه کونین په طفیل.

[٢] چه عرب ئې و ثنا ته نه رسيږي.

[٣] تر دې کلمې لاندي محشي "نا هضم" کښلي دي.

[٤] درمن، د غلې کوټه.

[٥] وږَي.

[٦] په مجهول واو لښکر او فوج.

[٧] چه په مخ د سیلاب رغښتَ.

[٨] هغه.

[٩] په غره کي نرئ او سخته لار.

[١٠] محشي ناپوه ورته کښلي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ سردار دَ رياست و نه په وينو   په لېړ شنو دَ اعداء کا ثمرونه
په ميدان کښ توئي ښې دِي دَ سر ويني   نه چه ډکه سينه وړي له ځګرخونه[1]
يا دَ مرد غُندِی شمله دَ دستار پرېږده   يا په سر کړه لکه شځه مېزرونه
خدايه چا وته ئې کښم څوک به پرې پوه شِي
ما وَېَلي هر يَو بيت دَي دفترونه

څوک به څه ساتې په پوهه په پندونه   په وېښته سَرَه ترلي پيوندونه
په يَوه قفس کښ بند کارګه طوطا کړه   سَرَه بېل به وِی دَ هر يوه سندونه
يا کُشتي د زورَوَرُو سره مکړه   يا د دُوي غُندي پيدا کړه مړوندونه
موړ پدا عقل روغ نه يُو لېوني يُو   معشوقه چه و عاشق وته غندونه
عاشقان دَ شاه دَ خولې يُو زر مو نشته   که په سر ئې ليدَل مومو سرښندونه
چه باور دِ په رشتيا خبره نکا   وَ هغو وَته به څه خورې سوګندونه
چه ناپوه سَرَه تېرېږی ډېر افسوس دي   دَ دانا سړی کيميا غُندِي ژوندونه
پخپل ښکار پسی به څرنګ باز آلوزي   چه باز دار ئې پسې وا نکا بندونه
دَ شکرو خوند به هيڅ ورباندِی نه وِي   چه خبر وِي دَ خبرو په خوندونه
تا دَ زلفو په زنځير کښ خوشحال بند کړ
آفرين دِ پدا هسي شان بندونه

څوک خبر دي له فتنو د دې جهانه   نوِي نوي را پيدا شِي له دورانه
ما و تا غُندِي به څو باد وړي ياد کا   که خبر واخلې له مځکي له اسمانه
چه له باده دمه ډک وه که ئې ګورې   باد ئې خاوره په ملکونو کړه پرېشانه
په شان شان مي دَ وجود ننداره وکړه   بيا به هم شِي څو رنګه په څو شانه
نه ئې زر نه جواهر شته يو تاوان دَئ   که به ښه کړې ځَان ئې خلاص کړه له تاوانه
زمانه مي شوه په غاړه اې خوشحاله
که ئې ګورې نه لتانه نه له مانه

څه به وايم د دې نفس له آزميښتهَ   نفس آدم دَي را يستلي له بهښتهَ
چه پکښې دَ دواړو کَونو مراد مومې   هغه چار دِ تر نظر لاندي کا زشتَه
د کيميا د بوټي ګل کله مونده شِي   چه د پښو تلي ګلګون نشي په غوښتَه
د سړيو په عظمت پوري حيران يم   چه په ګور کښ توري خاوري هونبره نشتَه
بيا به څله څوک طلب دَ دنيا کاندي   چه ئې خلاص نه وِي يو دم د کار له کښتَه
که تر سر لاندي بالښت کښېږدِي د َپرونو   عاقبت به تر سر لاندي کاندي خښتَه
د دنيا مينه په مثل د خارښت ده   هيڅوک نه وينم خالي له دې خارښتَه
د صحرا په کاڼي رخه[2] د شيطان شوه   عيسي سر په مځکه کښېښو له بالښتَه
د زړه مينه په مثال لکه پټك ده   چه د ګوي څښتن وَهَله هورته رغښتَه

---

[1] نه چه خوړين له عيبه غاړی ځګرنه، يا نغاړي ځګرونه.

[2] حسد، کينه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم ئې واړه د آشنا دَ بېلتانه دَئ
د خوشحال څه سريكار شه له جوړښتَه

څه بلا ډېره ښه ئې د بهار دَ گلو وختهٔ[1] که ژر در پسې نه وي د خزان سيلۍ سختهَ
په وخت دښو گلونو د وساله باده نوشلي د زړه اندوه دِ واړه دا عشرت يو سي يکلختَه
په وخت د ښو گلونو په خلوت دَننه ناست يې را وزه ننداره کړه ناسوتي شيخه بدبختَه
هر گل وته چه گورې گوښي گوښي ئې نگهت وي په رنگ سَره يَو ندِي نه يَو سَم دَ بل له رختَه
په سم دِئ که پهٔ غره دِئ د بهار خاص گلونه آخر به ئې رژون وِي د گلونو له درختَه
چه تعين[2] دا هاړ گرمه سيلۍ راشي په چمن کښ گلونه د لاله لکه بادشاه پرېوزي له تختَه
چه کښته پورته زانې مرغاوئ تله راتله کا
خوشحال خټك خوښ کړي په جهان کښ دا دوه وختَه

څه دَ بدُو بږغ وُ چه ماښام را باندي وه شه تندر وُ يا توپ وُ پرې مِي تخني تخني زړه شه
څه خوښي دَ ده وه، چه بيا ژر پسې اندوه وه چا وې چه په رنځ کښ معظم[3] په خوب اوده شه
دا ژوندون هيڅ نَدئ چه مي ساه وينی دا خلق زه په ځان پوهېږم اوس مي کار لکه دَ مړه شه
ما وې زړه می سنگ دَئ، چه په هيڅ به نرم نشِي راشه که ئې گورې په ژړا ژړا اُوبه شه
ما دَ معظم په ليدو مينه ماته نه کړه: څه دَ قضا رنځ وُ په هفته کښ څه وُ څه شه
رنگ ئې تر خوي ښه وُ، خوي ئې لا ښه وُ تر رنگه گل وُ دَ گلابو شگفته شه نور په تله شه
دريغه دريغه که ئې مرگ په بد لېده وئ څو به مي پرې ورکړل ولي مرگ مېلمه دَ ده شه
زور و ستم نه وُ، نه څه جنگ توري نېزې وې بل علاج ئې نه وُ، دَ ده مرگ دَ خدای په کړه شه
زه يواځِی نه يم ډېر عالم پسې کباب دَئ آه دَي پس کېږِی. روزي نه وُ روزي نه شه
ښه تاريخ ئې راغَی "بې بدل معظم"[4]
خوشحال د دَه نيکه دَئ، دَ نيکه ئې داغ په زړه شه

څه غم د نعمتونو چه اختر راغَي دروېشه[5] په طمع په اميد اوسه دَ هر غني له وېشه
يو گل مي په دا باغ کښ ناگهان په نظر کښېووت عجب ئې خوشبويي وَه تر هر گلوُنو بېشه
چه ما وکړه پوښتنه دغه گل له حقيقته ده کړي تحمل وُ د يوه اَغزي له نېشه
نافې چه له اوله خپل ځگر وَکړ سرې ويني له ورَوسته ئې روانه خوشبويي شوله له رېشه[6]
په څو به دَ ويشتليو له احواله نه خبرېږې چه هيڅکله دي نه ده چېري پښه په اغزي رېشه

---

[1] دا بدله په چاپي نسخو کي نسته.

[2] چه تعينه دا هاز گرمه سيلۍ شي په چمن کښ.

[3] معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی وُ، چه دا بدله ئې د هغه په مرثيه کښ ويلې ده.

[4] کلمات دَ "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (۱۰۹۸) راځِی، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.

[5] دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

[6] له خوېشه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له دو اویا مذهب سرَه به ساز وکړې له دله
خوشحاله که خبر شې په تحقیق دَ عشق له کېشه

چه بنیاد دَ عاشقۍ چا کاوه   دا ئې څه پدا کار نه پوهېده
په جهان ئې یوه څه بلا پیدا کړه   یوه خدایه کور ئې وران کړې د هغه
دَ هغه جهان دوږخ په غوږو اروم   دا دوږخ مې پدا سترګو ولیده
څوک ناحق دَ بېلتانه له لاسه ژاړي   آشنایي دَه چه تاختونه کا په زړه
دَ هلك له لاسه والوزي مرغۍ   په ژړا ور پسې سرَه کا دوه لېمه
هغه وخت چه دَ زانګو او دَ وُنِي وُ   په مرغۍَ هیڅ نظر نه وُ دَ ده
څو لوئېږي آشنایی پرې ډېرېږي   درومي دروميِ په اورو کښ ښه وېښته
دَ وصال قدر غمجنو دَ فراق زده   دَ تشنه ژوندُون په څه دَئ په اُوبه
په حدونو سرَه ولاړو اوس خوشحاله
په کوم لور نه سرَه مُو مُو زه او ته!

ځما عشق په هغه شان دَئ لکه وه   ستا خاطر هغه سندان دَئ لکه وه
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې   قول عهد مي مهمان دئ لکه وه
خو خښې دِ لکه وې په هغه شان دې   فتنه ګر دِ سور پېزوان دَئ لکه وه
دَ رقیب خبره مه نغوږه اې یاره   چه رقیب هغه شیطان دَئ لکه وه
دَ بڼو په ناوکیو دِ غلبېل کړ   نښانه مي درته ځان دَئ لکه وه
په خاطر باندې مي داغ دَئ ستا له لاسه   ولې هسې بې درمان دَئ لکه وه
بل ګمان فکر خاطر لره در موږه   خوشحال ستا دَ بندګان دَئ لکه وه
چه دِ زړه هسې پرې ناز کوهَ دلبره
په خوشحال دِ خاطر ګران دَئ لکه وه

څو را سرَه خلقه جفا ډېره هغه کس کړه   خدای مي پدا خوي کښ په ده مینه یَو په لس کړه
زار دَ خوار عقشق دَئ دَ محبوبي څه پروا ده   زه وَ غم ته روغ یَم ته تل خانده تل هوس کړه
زړه ئې دَ کافر دَئ خو په خوله کلمه لولي   څه ئې راته ستایې ما لیدلې دَه نور بس کړه
ګرزي په ګلونو کښ ګندګي ور پسې غواړي   څه ئې په جهان کښ بده بخره دَ مګس کړه
ښه چه را پیدا شوې دَ بهار زیریه ګله   تَل دِ یادَوَنه غندلیب په هر نفس کړه
لېږ دې روانونه سبا کېږي اې ساربانه!   پاڅه دَ شتر په غاړه پوري اوس جرس کړه
ځه هغه شهباز شه، چه دِ ځای په سر درو دَئ   نه لکه دَ کلي کارګه ګرزه غم دَ نس کړه
بخت دَئ که طالع دَئ که دا خپله فقیري ده   خدای مي چه شړیَ برابره دَ اطلس کړه
قدر دَ خپل ځان دَ عافیت ور څخه نه وُ   ځکه عاشقي هسې آغازه بوالهوس کړه
نورو حریفانو واړه ډکی پیالې نوش کړې
ښه چه دَ خوشحال پیاله ئې ډکه په بکس[۱] کړه

---

[۱] سید راحت زاخیلی لیکي: چه بکس په معنی د خورا لږ او نه څه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو جفا را سَرَه ډېره هغه کس کړه — خداي مي مینه په ده باندې یَو په لس کړه[١]
ښه چه راغلې دَ بهار زیریه گله! — اندېښنه دِ عندلیب په هر نفس کړه
دَ گلزار په گل غرض نکا غُل غواړي — په جهان ئې بده بخره دَ مگس کړه
که زه خوار دِ دَ گلونو لایق نه یَم — ستا له باغه عنایت را خار و خس کړه
درست عالم پدا خبره خبردار دَئ — چه بلبله خپلي ژبي په قفس کړه
ته ئې شناخت، علم، ادب لَرَه پیدا کړه — نه چه گرزه بیهوده چاري عبس کړه
دَ ژوندون په قدر هیڅ خبردار نه وُ — عاشقی مي چه آغازه بوالهوس کړه
کله سول کله ژوندُون بخښل وَ ما ته — دَ عشق اوره په ما چاري دَ قفس کړه
دَ دنیا غمونه لږ ندي خوشحاله
نن دَ یار وَ مخ ته گوره واړه پس کړه[٢]

چه په عشق کښ ئې و نورُو ته پېغور شه — اخ چه لاس په لاس په دَه پورې دا تور شه
محتسب چه په اهداد وُ دَ مستانو — دَ رندانُو سَرَه ناست دَئ باده خور شه
چه پرون ئې فاسقانُو سَرَه جنگ وُ — نن هغه تر فاسقانُو لا څه نور شه
چه غیبت ئې بداوه دَ بل تر زنانه[٣] — راشه گوره په غیبت دَ پلارو مور شه
که دَ ډېرې په وکښل ئې ورته وایم — نصیحت دَ نېکخواهانُو باندې اور شه
گوره څو عالم به لاندې کا تر چلو — نن چه دا دریاب را وَخوت موج ئې زور شه
صنوبر چه هونبره ډېره لوئي غوښته — ځکه هسي په باد ته په باد نسکور شه
چه ئې زړه تر کاڼی سخت هغه مي یار دَئ — بدي بخري څه ځما کاڼی په کور شه
توري سترگ ئې بلا دي عاشق گوره — په بلا باندې ور درومې کر و گور شه
دا دَ خپل عمر دلیل وکړه خوشحاله
چه لاله په باغ کښ وَغوړېده خپور شه

چه گټل خورول بخښل کا ځوان هغه — چه توره[٤] لَري دَ توري خان هغه
کان دَ لعل دَ یاقوت دَ گوهر څه دَي — چه احسان ترې پیدا کېږي کان هغه
چه ئې ته په گېډه وخورې حبطه شِي — دَ مجلس سَرَه چه خوړ شِي خوان هغه
که د مال دَئ که دَ ملك دَئ که د لېچو — چه ئې توان دَ چا پکار شي توان هغه
په تمامه شپه په ورځ په میاشته کال کښ — چه دَ خداي په یادو درومي آن هغه
چه دِ څوک دَ وړاندې وروستو ځَي دا څه شِي — په تنها وجود چه شان دَي شان هغه
وَ نور چا وته وران مه وایه خوشحاله
چه په قول عهد وران شو وران هغه

---

[١] خدای می لا ورباندی مینه یو په لس کړه.

[٢] هر څه بس کړه.

[٣] تر زیانه.

[٤] د دې کلمه معنی حل غواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان چه پېژني که ګورې ښه هغه　　چه ناحق په ځان غره دَی څه هغه
واړه زړُونه فراغت وي په ښادي کښ　　چه په غم کښ مردانه شي زړه هغه
سلامت لَره ئې نور عالم پیدا کړ　　ملامت لَرَه چه روغ دَئ زه هغه
یا یاري یا اغیاري دَه که ئې ګورې　　په دا دوه کښ نه ته دا شوې نه هغه
چه تر تا نه وړاندې وروستو ځي مله ندي　　چه په لار در سرَه سَم ځي مله هغه
چه په عشق سرَه ژوندې دئ هغه نه مري　　چه بې عشقه ژوندی ګرزي مړه هغه
چه دروغ تر خوله وَ باسې کله خوله دَه　　چه رشتیا تر خوله وَباسې خوله هغه
هیڅ حجت له هیچا مه کوَه خوشحاله
هر چه تا وته څوک وایي ته هغه

څه لَرَه زړه وړې چه دَ زړه ساتل دي نه زده[۱]　　مست یم مستي کړمه ګټه هر هنر مي ښه زده
تل په اوښیو وینو همېشه ژړا آهونه　　نور را خبر نشول یا مي سترګو یا مي زړه زده
ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لَره بویه　　شیخ ملا زاهد عابد صوفی په مېُو څه زده
کله دَ طوطیانو په ګفتار کښ دا لهجه ده　　راشه که ئې ګورې زرکې تا کله دا تله زده
روغ عالم به چېري دَ دردمن په حال خبرېږي　　درد چه په چا تېر دَي په دردمنو هم هغه زده
څه زړونه ئې وړي ستا بارخو پرېشاني زلفو　　ښه وه دا خبره چه یا غله زده یا ئې مله زده
ستا دا سور پېزوان چه فتنه ګر دَي بې حسابه　　څو رنګه فتنې چه دَ جهان دِي واړه ده زده
چېري به له دِله یَو یک مهر را بر سېر کړې　　تل دِ که دا هسې دلاسې تشي په خوله زده
څه پوښتې خوشحال دَ ښلتانه په اشتیاق کښ
سترې په منزل پوهېږي تږَي په اوبه زده

چه پیدا چېرې په ملك کښ یو حبیب شه　　لکه خار ورته په څنګ کښ بل رقیب شه
محمد (ص) ته ابو جهل نصیحت کا　　راشه ګوره څوک رنځور شه څوک طبیب شه
دَ دانا پخپل وطن کښ قدر نه وي　　دُر هاله قدر پیدا کړ چه غریب شه
په چمن کښ رنګارنګ ګلونه ډېر دئ　　دَ زړه داغ مي دَ لاله دَ زړه نصیب شه
که ئې رنګ و بوي و ګل نه وَئ ورکړي　　مبتلا به باندې ولي عندلیب شه
راشه تور و سپین دَ سترګو ننداره ګره　　هغه یار را سرَه لا تر دا قریب شه
چه پرون را سرَه یار وُ خبر نه یم　　نن له ما نه بیا وېزار په کوم تقریب شه
تناوُنه ئې دَ زلفو دی دا زړه مي　　لکه ملك دَ یاغي لاندې تر تخریب شه
چه ئې پرېښوه یارې دَ لېونیُو
ګمان مکړه چه خوشحال خټك لبیب شه

چه مي زړه پرې ښه کېده له واړُو بد شه　　ښه خو دا چه اوس یواځې دا حد شه
که ژوندُون دَ خلقو دا دَئ ګه لیده شي　　ښه وَ ما ته مري خلق دَ لحد شه
دَ دنیا یاران مي ولیدَل په سترګو　　هر سرَی ځما په سترګو لکه دد شه

[۱] تا د زړه ساتنه نزده　　مست یم می پرست یم ګټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه حیا شته نه وفا نه خپلوي شته خلق واړه په معني لکه مرتد شته
چه ئې نن کانده له ما سرَه خپل قوم کا مگر دا جور له قومه په احمد شه
تفحص دَ تور و سپین نشته په چا کښ دَ همه عالم په سترگو کښ رمد شه
تور به چا ته یادَوَم چه رد گمراه دئ چه پیدا څما له ځانه خلق رد شه
فرزندان چه مې له گېډې نه پیدا دئ پوخ څما له ناخلفونه کبد شه
په طالع په بخت دَ مال و ملك څښتن دئ بخت هغه دَئ چه په بخره دَ بخرد شه
له هغه بخته څما توره بلا دَه: چه له هَرَه نا همواره په مدد شه
چه دَ پلار له ځانه ښه زویه پیدا شي ته به وایې چه ژوندون ئې مجدد شه
چه قابل ئې پیدا نشي په اولاد کښ که هزار زویه دَ پلار وئ بې ولد شه
دَ بهار گلونه هیڅ دِي چه تېرېږي ښه هغه وَ ما ته گل دَئ چه سرمد شه
که په ذات کښ دَ خوشحال آل و اولاد شته په صفات کښ لم یلد و لم یولد شه
یخ دَ نمو وَ تا وته نه دَرِی خوشحاله!
په دا څه که یَو ورَځِي منجمد شه

څو په باغ کښ لا یو گل دَ نو بهار شته دَ بلبلو دَ طوطیانو پرې جیغار شته
نن دِ غم له ما نه ځان ساتي که ښه کا چه په سېل دَ بهار را سرَه یار شته
چه له یاره سرَه مست دَ گلو کښت کړم محتسب که را نیژدې شي پایزار شته
شیخ ملا دِ څما غم په بهار نه خوري چه رباب و سرینده غُندِي غمخوار شته
نه به زه دَ میو جام کښېږدم له لاسه نه څما له پارسایي سرَه کار شته
ما وَ خپلې پارسایی ته رخصت ورکړ په دا نورو پارسایانو مې اوس ډار[1] شته
ساقي بیا څما دَ ښهر خبر واخله! لا یو څو په کوڅو پاتو پرهېزگار شته
گل و مل ساز و سرود ساقي سرې سترگي [2]لا به ډېر عالم رسوا کا چه دا چار شته
چه په هَرَه پیاله عقل له ما زدویي دَ ساقي منت را باندې په بار بار شته
دَ گلونو په موسم کښ خوار هغه دَئ چه ئې نه پیاله په لاس نه ئې نگار شته
نن هغه شاهِ جهان دَ زمانې دئ چه دسته ئې دَ گلونو په دستار شته
چه نا اهل په غفلت وربانديِ نه ځي ځکه وصل دَ هر گل په څنگ کښ خار شته
دَ بهار زېبا گلونه سوداگر دئ لخلخه به ځني پېرې چه خریدار شته
نن خوشحال دَ زړه داد دَ عشرت ورکړ
دا څو ورَځِي غنیمت دِي څو گلزار شته

څو په باغ او په بوستان کښ لا لاله شته دَ بلبلو دَ طوطیانُو پرې ناله شته
نن دِ غم له ما نه لېرې لیري گرزي چه په وخت مي دَ بهار په لاس پیاله شته
که مي یار په لاس باده واخلِي ساقي شِي پرې مي ډار شِي چه ئې زهد صد ساله شته
را ئې وښیه چه څم تر پښو ئې پرېوزم که په دهر کښ څوک ما غُندِي واله شته
دَ بهار په زېبا گلو ډېر وېرېږم چه باران شي دَ باران سرَه ژاله شته

---

[1] وار.

[2] ساز و سرود د ساقی سترگی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بهار په سیل تل درومه خوشحاله
یو څو ورځِي چه دَ گلو پر کاله شته

چرگ دي خپل چرگ والي کا که ئې رضا دَه   چه له بازه بازي کا دَ ده قضا ده
هغه چاربه مخامخ په مخه ورشِي   چه دَ چا دَ هغې چارِي تقاضا ده
څوک به خوښ سَرَه پرېښږدي په جهان کښ   دا دَ ځَایه دَ دې دهر اقتضا ده
تېره چار چه یادَوِي فایده ئې کومه   وَ دانا ته مضا واړه مامضا ده
دَ گمان لړي به تار په تار خپرې کا   دَ یقین اندېښنه بهَ تر بیضا[1] ده
دَ خوشحال په ویل غوږ او فکر بویه
چه موندنه دَ خبرِی په امضا ده

خپل پرَدِي چه چا لینده په لاس اَخیستهَ   هر یوه کړه ما تشه درسته درستَه
چه قضا د ما د چا په غشِي نه وه   د بادشاه لینده ئې هم کړه په ما سستَه
چه تعلیم ئې د سیفي[2] له ما نه اَخست   بیا هغو د ما د بدو وسیفي لوستَه
په زرگونه راته لاف کړې د یاریَ   په دولت کښ ئې د ما بلا اَخستَه
اوس چه ورځې د نکبت راغلې یو نشته   چه ځما دپاره ووزي له بایستَه
که بادشاه له تخته پرېوزي نا آشنا شي   بادشاهي ده د دولت په تار اَمستَه[3]
د نکبت ورَځې په مثل د دانو دِي   ښایسته سړَي وباسِي له ښایستهَ
هنرونه ئې عیبونه شي خوشحاله
د سړي چه چار دَ بخت شِي سسته پُستَه

چه مي ولیده دَ زړه په سترگو خپل زړه   دَ خپل زړه غُندي میِ وَ نه لیده بل زړه
عاشقي دَ خداي بلا دَه عاشق مشې   څوک په سرو سکروَ ټویښي لَرِي تل زړه
په وَیل وَیل مي هیڅ تقصیر وَ نه کړ   که ستنېږي له دلبرُو په وَیل زړه
عاقبت به آفت سر لَرَه پیدا کا   چه جار وَزِي دَ بتانو په بورجل زړه
ور ئې واچَول دَ زلفو خنځَیرُونه   که هر گز آموخته نه وُ په ترل زړه
دَ خپل سر په مهر هم دا هسي نه وِئَ[4]   لکه خوښ شِي دَ دلبرُو په ښکنځَل زړه
ډېر ئې صبر شکیب وَکړ نه پاېئږي   نور له تنه جدا کېږِي په نیوَل زړه
دَ خوشحال خټك فریاد له نورُو ندِي:
په دَه هونبره چاري وکړې واړه خپل زړه

---

[1] محشی ورته کښلی دی چه مطلب لمر دی.

[2] محشي ورته لیکلي دِي چه یوه دعا ده.

[3] محشي ورته لیکلي دي "پېیلي"

[4] د خپل پېر دعا هم هسی رنگه نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه وایم هغه نکا دا ځما زویه گمراه   اغېزه هیڅ پرېِ نشي یا خو ما گڼی بدخواه
که کار په دیو نشي په شماره دي دَ غوییو   کميي دَي دا دَ دیو که د ما دئ دا گناه
که ما دَ ځان بدخواه گڼي دا لا بله بلا ده   هیڅ پلار به په جهان بدخواه دَ زویه وِي آه آه
چه پلار دَ چا مزَري وِئ مزر کټَي ورځَني زېږي   د ما زویه وگوره دَ جیفېِ گیدړ روباه
څو ډېر دِئ که قابل وَي دا به څه بلا ښه کاروُ   یو شیر دَ درگه ښه دَئ نه گیدړ پکښ پنجاه
د نورو نو څه اخلم د ټومي[1] بیوجه څو دي   یا عاق یا عاق ته روغ دي خو دَ وارړوُ مخ سیاه
دَ ما په نامه زرشول دَ بی بی په ذات زرنیخ شول   زرنیخ په نرخ دَ زرو کا قدرت لَری آله
هر کار ئېِ په تقلید دئ تحقیق نلَرِي پذات کښ   نه نام نه ملگري شته[2] هونبره گنچ هونبره سپاه
ارمان ارمان چه زوړ شوم یوَ قابل زویه مي نشته
چه زه خوشحال دعا گړم په سبا او په بېگاه

چه تا وَته نظر کړم نور مِي هېر دِي ښایسته   په طور دِ مین یم گڼه[3] ډېر دِي ښایسته
هم ځان راته ښکاره کا هم مي ورک شِي ژر له سترگو   پدا کلي کښ واړه پري څېر دِي ښایسته
تلخي ئېِ دَ هجران بده بلا ده عاشق وژنِي   چه دا ئېِ را په یاد شِي څه گنډ هېر دِي ښایسته
یاران لَری زرگونه دَ هر چا سرَه ساز باز گا   په قول په وعده ځکه تېر ببر دِي ښایسته
تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا   په دا واړو کارونو کله سېر دِي ښایسته
دَ چین او دَ ماچین مي اروېدلي دِي په غوږو   په سترگو مي لیدلِي دَ بونېر دِي ښایسسته
ځوانی ولاړه خوشحاله راوړه زر که عاشقي کړېِ
یا زر دِي یا ځوانی چه ورته زېر دِي ښایسته

چه پرېوزِی څوک له پاڼه مومیتایی ور لَره بویه   په کور کښ چه تیار شي روښنائي ور لَره بویه
چه کار دَ چا مشکل شِي تدبیر و بله کښېني   دا کار څه آسان ندي دانا ئېِ ور لَره بویه
په کاڼي کښ مرآت شته دَ کیمیا بوټي په غره کښ   طلب چه د دېِ کار کا بینائېِ ور لَره بویه
که لُور دَ اورنگزېب وِئ معشوقه په اصل لویه   دا کار ئېِ منظور ندیِ پارسائي ور لَره بویه
که هر څو ښایسته وِی معشوقه په هنر پسنده   دا کار ئېِ هم پکار دَی بخت ځائی وع لَره بویه
که څوک ښایسته غواړِي په کوڅه کوڅه دِ گرزي   په هر ښهر په کلي گدائي ور لَره بویه
یَو زړه دَ خوشحال ندئ چه جهان پکښی لیده شِي
دَ هر چا زړه مرآت دَئ صفائي ور لَره بویه

حیران یَم نه پوهېږم چه له یاره مخ پوښل څه   اغیار وته په قهقه لا له ورایه خندېدَل څه
که نه ئېِ وِي په زړه کښ دَ عاشقه سرَه مهر   سکه ده وته دا غنج و دا دلال او دا ښکنځَل څه
هغه مي چه لیدلَي دَ خپل یار ښایسته مخ دئ   که حوري که پري وِي وَ بل مخ وته کتل څه

---

[1] د دی کلمې معنی حل غواړی.

[2] نه ملك گېری شته.

[3] که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه ئې دِي ويلي چه زړه يو دَي يار دِ يو دئ   ښه ده دا خبره چه سر يَو او سودا سل څه
زار ژړا هغه کا چه د يار له مخه دور وئ   وخت دَ يار دَ وصل کوک په کوک نارې وهَل څه
خوشحال دِ ښه چه مرِ کړِ ته په کوم توکي دلګير يې
تر سر دِ صدقه شم ګنُدِي تا ته چا ويل څه

خپله پوهه به لَرم خپله لَره   وَ هر چا ته خپله پوهه دَه کره
که فاسق يم که فاجر يم دَ خپل ځان يم   دَ زاهد دَ عابد څه دئ را سَرَه
ليونی که مسخره دَئ و عالم ته   عالم هم وي لېوني ته مسخره
په معني پانې ګلونه دِي خبري   دَ سرِي کرده دَ وني ثمره
نن يوازِي يك تنها له ياره ښه يم   څوک د غيرو د وهم نه وِئ را کره
دَ نور چا غرض پرې نشته چه صراف وِئ   هم هغه زده په سَرَه په نا سَرَه
په ښوره مځکه کښ کله شي ګلونه   درته چا وې چه ګلونه پرې کره
شاړي[۱] تل په کُن پره ګرزي[۲] خوشحاله
مَرَنی ليندئ به ځِي په سر پره

خواږه عمر غُندي تلنه کوې ښه[۳]   په مدت دَ ديدن ژمنه کوې ښه
په ناستې دِ رغېدن دَ بيمار وشي   په وَلاړي پښې پوښتنه کوې ښه
خوي دِ درست دَ ترهېدلي غرڅه واخيست   وراندِي ځې تر شا کتنه کوې ښه
دا دَ زړه ښهر مي ستا دَئ چه په سترګو   باندِي هر کله ختنه کوې ښه
په خوله ما سَرَه دروغ دروغ يارئ   وېزارِي دَ زړه دذَنه کوې ښه
هم په څو رنګه غموُنه باندِي کښېږدِي   بيا ګله له دې غمجنه کوې ښه
هم په څو رنګه عتاب کړې بيا پخپله   بورجل ځاي ته مي بلنهَ کوې ښه
په زمان کښ يو ګلزار دَ وصل نهال کړې   بيا پخپل لاس ئې وکښنه کوې ښه
وصل هجر دِ دا دواړه پخپل لاس دئ   چه مانه له خپل مينه کوې ښه
دَ خوشحال په زړه دِ کښېښول داغونه
پرې دَ مالګو دُوړَوَنه کوې ښه

خوله مِي غوښته له نګارِی را ئې نکړه   دَ رقيب په خوله شوه آري را ئې نګړه
ما وې دروممم ستا له وره دعا راکړه   په فرياد او په چيغاري را ئې نګړه
صبوري له جفا کاره ياره غواړم   را ئې وکړې ځني چاري را ئې نګړه
په يوه جلوه له ورايه رغېدې نور   دا ځما سترګي بيماري را ئې نګړه
دَ يوې غمزې په طمعه ورته ګوره   عمر تېر شو پدا لاري را ئې نګړه
په اميد وم چه يَوه پياله به را کا   هغه مستي شراب خواري را ئې نګړه

---

[۱] شاړ يعنی سست او کاهل.

[۲] درومی.

[۳] دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له يوې قلمی څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَې در به کړم بوسه دَ خوږو شونډُو   را نېژدې نېژدې شوه باري را ئې نګړه
ګلدسته ئې چه له باغه وه ویلې   که ئې ورکړه وریباري را ئې نکړه
هسِې نه چه ئې د زړه دلاسا نزده   دلاسا لَرِي تیاري را ئې نکړه
زه خوشحال دَ یوه کښلي په طلب وَم
دا فلك لَرِي بسیاري را ئې نګړه

خاتمه که دَ سړِي په خیریت ده   تر صحت ئې چار بهتره دَ زحمت دَه
په زحمت کښ ئې نخوت له سَره وزي   رنځوري نافي دَ کبر دَ نخوت دَه
هر زحمت چه دَ سړی په وجود ورشي   معافي ئې دَ ګناه په روایت دَه
په یوه تبه چه لَړه په چا ورشِي   هغه هم د ګناهونو کفارت دَه
په هر چا باندِي چه ډېره تبه ورشي   په صحیح چه دغه چار دَ مغفرت دَه
هغه کس ولي دَ خداي دَي ګمان نشته   دَ هر چا چه صبوري په مصیبت دَه
غم ښادي چه وَ سړی وته رسیږي   همګِي واړه له ځَایه په قسمت دَه
په ښادي کښي دي ئې شکر سړی کاندي   په غمونو کښ دَ صبر چار فرحت دَه
چه دا دوه چاري لَرِي حبیب اللّه دئ   په وَیل نده دا چار په عنایت دَه
وار په وار به په خوشحال باندِي ور دورمي
هَرَه چار چه دَ محنت یا دَ راحت دَه

دا تاو تاو زلفي ښکاره کړه تر نقابهَ[1]   چه ځَار ځَار ئې شم له هره پېچ و تابهَ
زه چه چېري تا ته سوال کړم ته ښکنځَل کړې   نور به څه غواړم تر دا خاصه ځَوابَه
د سمند سمونه سره په وینو درومې   ګوره بیا دِ د چا مېنه کړه خرابَه
تا به هسي بې صرفه قتلونه نه کړل   که دِ وېره شوَې له خونه له عذابَه
لکه څوک چه له تېرو تورو وېرېږي   هسي ډار کَوم زه هم ستا له عتابَه
چه د کښلي زیبا مخ نظېر دِ غواړم   په نور څه مي نظر نشِي بې آفتابَه
که فتنې او خرخښې د کښلیو دود دي   نه چه هسي هونبره ډېري بې حسابَه
زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
خوله زکوة راکړه د حسن له نصابَه

دا ځَما زړګی پخپل زړګوټی[2] نَسه[3]   چه دي زړه دَئ ځَما زړه هم هسي کَسَه[4]
دا دَ وړکیو خوي د څه ونیو په لاس[5] کښ   چه زر زر څه ورکوي بیا ئې را نَسه
زه به هیڅکله د تا له وره وانوړم   که هر څو وایې چه مه راځه ناغسه

---

[1] له نقابَ.

[2] زړګوټ کسه.

[3] دا بدله په جاپي دیوان کښ نسته.

[4] هسی نس.

[5] په لاسو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو دَ شندی[۱] گل څه ښه لیده شِي　　روخ ئې ندي چه سیالي کا له نرگسه
چه ئې تل و غوا و غېلو[۲] ته سورې دي　　خداي دي واخله دَ بېدردُو مجالسه
هر دم دار ئې پخپل کار کښ دَئ خوښ کړي　　که سړی دي که پېری که کوس[۳] وغسه
چه یو هم دَ زړه ساتوني پکښي نسته　　توبه توبه دَ خټکو که اولسه
زه خوشحال چه په مزریو باندي تیځ[۴] کړم
تا ته څه رنگه گیدړ شوم رترومي[۵] کسه

دلربا پسره راشه　　ای زېبا بشره راشه
چه دَ ښهر ښایسته دِئ　　تر هر جا بهتره راشه
سر تر پایه واړه ناز یې　　ځما ناز پروره راشه
په خوږو خبرو شهده　　په خندا شکره راشه
چه دي نه وینم هېڅ عیب　　تمامي هنره راشه
توره شپه دي تورِي زلفي　　په ښه مخ سحره راشه
د سما قمر بوسه کړم　　د عنبرا قمره راشه
دَ راتلو لاري دي گورم　　اې ځما دلبره راشه
څه به وایم چه بې تا مرم　　اې په زړه خبره راشه
چه پسو تر و تازه ځې[۶]　　د چندن شجره راشه
چه دي نه ویني نور ړوند شي
دَ خوشحال بصره راشه

دَ یار غم به په تنها صورت زغممه　　دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
چه دا اوښِی مِي غمازئ دَ فراق دِئ　　زه ئې ځَکه په گرېوان کښ تویَومه
همېشه ئې پدا فکر در مانده یم　　چه دَ خوږ خاطر علاج په څه کومه
ملامت ئې دَ عاشق دَ سر بگړی دَه　　دا بگړی له سَرَه چرته اچومه
دَ هجران دَ آتش لا لمبې تازه شِی　　څو دَ صبر اُوبه زه پرې پوړومه[۷]
آشنائي له جدایَی سَرَه ښه ده　　دَ مرهمو قدر داغ څخه گڼمه
له طبیبه خلق هیله دَ شفا کا　　زه خسته دَ خپل طبیب له لاسه مرمه

---

[۱] یوه ونه ده چه ترخه میوه لري په هندي ئې پکائن بولي.

[۲] چه هم ئې تل د غوا د غېلو نه بیور دئ.

[۳] د دې کلمې معني نسوه را ښکاره.

[۴] تېځل یعني د آس تند ټوپ.

[۵] عیناً ولیکل سوه.

[۶] یې.

[۷] په خوله او په نفس سَرَه اوبه څاڅکي څاڅکي پاشل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاره ته چه جدایي جدایي وایې
زه خوشحال دَ دې خبري توان لَرَمه؟

دَ اسمان په حکم څه فتنه بر پاي ده   نزده چا چه قراري ئې په کوم ځاي ده
بندیوان ئې اورنگ زېب لَرَه روان کړم   ننداره مي په هر ښهر په هر سراي ده
پښتانه مي چه حال وَوینِي کباب شي   په لیده مي دَ هر جا ژړا هاي هاي ده
لوي هلك مي ننداروِ لَره را درومي   دَ هندو دَ مسلمان ناره واي واي ده
زه هر چا وته موسېږم ترې تېرېږم   چه دَ واړو اندېښنه راته نماي ده
نه یواځې په ما ظلم، ستم وشو   زمانه دا هسي تل کا پخپل راي ده
په هر ځاي مي په څوکی راځِي فوزونه   د بد به مي دَ مزري یا دَ هماي ده
په وَلاړ کښ هاتي شمار په یوه غره دئ   اوچه پرېوزِي په دوه غرونه ئې آواي ده
زړه مي درست سوري سوري لکه غلبېل شو   محرومي دَ لیدو بده غم افزاي ده
گنُدِي وِي چه بازي بیا را وَجار وزي   همگي عالم وَیل کا چه اوس باي ده
که په اور کښ دَ سرو زرو وَښي پرېوزي   عیب نشته پدا کار کښ ئې جلاي ده
نورِي واړه تکیئې تار په تار خپرې شوې
دَ خوشحال ختك تکیه په یَوَه خداي ده

دَ جهان خوښي همه دَ هغه کس ده   چه میشته ئې دَ محبوبي په جوس[۱] ده
دَ ښه مخ له نندارې چه نظر نیسي   که ئې گورې هم دغه هوا دَ نس ده
که سوگند راځَني غوارِې هم به وکړم   تر اول مي پتا مینه یَو په لس ده
دېرى میني آشنایی څه په کار ندِي   یَوَه زړه لَره یوه آشنائِي بس ده
چه دوه ښه خوارِه مَین سرَه دلگیر کا   دَ غمازُو وینا څه دَ سترگو خس ده
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ مي دېره وېره دَ عسس ده

دَ چمن په لوري وخوځه له کاخهَ   چه د گلو ننداره شِي انتساخه
گل چه ستا تر لاسه دراغي تازه شو   لاس دِ لا لَرِي شرف د گل تر ښاخه
غنچه گل ستا له خولې سرَه سیالي کا   خوله ئې باد په طما چه کړله فراخه
د ښه مخ خوبي دِ ښه دَه لا تر گله   په زړه هم سختي لرې تر سنگلاخه
چه تر اور تر اوبو وزي هاله ور شِي   سور پېزوان د ستا د پوزې[۲] تر سوراخه
غه خبري چه بې ستا له مخه کېږِي   له هغو خبرو ونیوَي صماخه
په بېمارو سترگو تل پهي[۳] کښېښوې شِي
د خوشحال په لېمو پېښه کښېږده گستاخه

---

[۱] محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښ کوڅه او غولی لیکلی دی.

[۲] دَ شاه دَ پوزي.

[۳] پټی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ښایست په کار کښ نه لرې څوک سیاله   دَ یارئ په کار کښ نه یې هونبره[1] ساله
هونبره کبر خیال چه ستا دَئ دَ چا نه دئ   څو به زار کړم ستا له کبره ستا له خیاله
ستا په تش لیدو ځما دَ رنځ علاج شِي   کښه مرمه وَوېرېږه له وبا له
تا ویشتلَي يَم پخپل گزار پوهېږې   چه دَ سترگو دِ گولی دِي څو مثقاله
پرې د صبر پهي[2] بِدم واږه خسا[3] کېږي   چه په زړه باندي مي داغ دَئ ستا له خاله
جگي جگي مانِي مه کوه پخولا شه   خرخښو فتنو دئ زه کړم بې مجاله
خرخښو فتنو دی مرگ وَته نېژدې کړم   چه يَو دم را سَرَه نه يې بې جنچاله
راته گوته ښوروې نا خواله وایې   حال به وَوینې دَ مورِ دَ ځان زواله
دَ خانی دَ توري ځاي نشته په عشق کښ
معشوقې وته مریَي اوسه خوشحاله

دَ عشق بخره ازلي دَه په جنگ نده   په کتاب په مسئلو په فرهنگ نده
په قسمت ئې له ازله دَه راوړې   دا دَ سولو بخره اوس دَ پتنگ نده
خلقې ئې سَرَه درغنې[4] ککر کړې   لا دَ مستي دَ غمزې توره رنگ نده
تل دَ یار دَ صورت نخښې پکښې گوره   له دذَنه آئینه دَ زړه رنگ نده
دا پیاله چه ما نوشلې دَه پرې مست یم   دا پیاله مي دَ شرابو دَ بنگ نده
دَ اغیار سَرَه يَو دَم ناستي ښه ندئ   هیڅ خپلوي مي دَ زجاج او د سنگ نده
دَ گلونو په موسم کښ هغه خوار شول[5]   چه گلرنگه معشوقه ئې تر څنگ نده
لېچي څه لَره غرې توره وکاږي   که دَ خوارو دَ وژو په آهنگ نده
که زه نه یم لېونَی په آهو سترگو   مسله مي دَ آهو پسې لنگ نده
کله کله خوار خوشحال وَته نظر کړه
دَ عاشق نمنځَنه هیڅ عیب و ننك نده

دَ مجاز عاشقي عین حقیقت ده   وَ هغې ته زینه ښښې دَ صورت ده
تر ثرا تر ثریا که فهم وکړې   په څلور کنجه غوغا دَ محبت ده
په جهان به هیڅوک نه وُ که عشق نه وِئ   د بد به دَ عشق قائمه تر قیامت ده
چه په مینه کښ یو زړه او یو ابان وِئ   تر هر چا دَ هغو چار په برکت ده
دا یوه وینا دَ زړه په غوږو واروې   چه بهتره دَ اورنگ تر سلطنت ده
سر دِ درومي مال دِ درومي پت دِ نه ځي   د سرِی د چارِی کل خوبي په پت ده
چه يَو ځله زړه دَ چا په مینه بند کړې   په شلول ځني کمي دَ مرموت ده
چه د نیت غلطي لَرې بلا به ورشي   تر هر څه بده بلا غلطي دَ نیت ده

---

[1] محشي میانه ورته کښلي دئ.

[2] یعني د زخم پټی.

[3] یعنی بد بوي او متعفن.

[4] د دې کلمې معنا حل غواړی.

[5] هغه گرم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ئې خداي ورکا وَ چا شکر دِ کاندي په جهان کښ لويه بخره دَ همت ده
په تېره الماس دَ پاسه قدم ږدي يوه څه باريکه لار دَ شريعت ده
چه کښو ته نصيحت وايې خوشحاله
وايه څه فائده ستا دَ نصيحت ده

دَ سپېرو خاورو غوغا ده چه پکښې غوزري هوا ده
و حباب وته وګوره څه دِ نوره تمنا ده؟
ګمان نکړم چه به ستا شي دا چه ته وايې ځما ده
چه به کانده فنا کېږي کانده نده نن فنا ده
دَ هلکو لوبې ګوره! سرشته دَ هر چا دا ده
ته لا طفل دَ اوښي يې که دي ږيره کربلا ده
دا درکاه يوه بوډۍ[1] ګه خندا که د ژړا ده
چه ئې يو ځله اړاند کا دا هم لويه تماشا ده
راشه وګوره په سترګو چه دَ چا وه اوس دَ چا ده
خو يو وهم خوب و خيال دَئ کوم ژوندون کومه دنيا ده
دَ نور چا نده خوشحاله
ستا دَ خولې وينا هم ستا ده

د شرابو مستي زر شِي نيست و هستهَ لا يزاله مستي نه درومي له مستهَ
چه مي نوم په جهان لاړ شو درندیَ درندی کار به نه پرېږدم له دستَه
که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وِي د آزادو آزادي دَه له الستَه
نه ياري شته نه خپلوي واړه غلول دي چه خبر شوم د وګړي له بر بستَه
د ښادۍ په اميد اوسي په غم کښ تل په شپه پسې را درومي ورځ پيوستَه
د مقصود ګوهر په لوي درياب کښ پرېووت غواصان پکښ غوټې وَهِي په مرستَه
په ادراک له قعره نه ګوري ساحل ته هغه کب چه وېره وَويني له شستَه
د عاشق خاطر او خيال لکه درياب دَي چه څپه ئې کله لوړه کله پستَه
د خوشحال له زړه د يار محبت نه ځي
لکه مينه د خپل بت له بت پرستَه

د سبا نسيمه! راشه[2] و ګلشن ته د ګلونو انتظار دي شګفتن ته
زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دَي؟ د ګلونو له حاله څه وايې زغن ته
زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا زه دا يم په سجده پروت يم و وثن ته
د ليدو په ننداره ئې نه مَړېږم که هر څو په ځير ځير ګورم و ديدن ته

---

[1] دا ځائی يوه بوډۍ.

[2] زر راشه ګلشن ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته خوبا، د شقایق په زړه کښ داغ ږدي   چه په شین[1] شین درومې و چمن ته
قهر مهر دِ دورځیو په منځ وینم   د جبین تخته دِ ښښې و لوستن ته
کله جنګ و خرحښې ګرې کله مهر   زه په زړه ساده حیران شم هونبره فن ته
که د ما په مرګ دِ زړه دَي دایم زه هم   ستا جفا جور نزدې کړم و مردن ته
اوس دِ اور را باندې بل کړه په ستنه[2] شه   چه لوګي دِ ننه نه وزي پیرهن ته
که تل ستا له لاسته توره د ستم وي
ما خوشحال قبوله[3] کړی و ګردن ته

د خوبا له بې نیازۍ سل اوخه   چه څما له کاره تښتې په فرسخه
د یارۍ په کار و بار کښ فهم وکړه   چه را نه شې د بدانو سینه یخه
ځان او زړه صبر آرام ئې له ما یوړل   له ژوندونه خو هم دا څه وُ را څخه
که جهان په تا ښندم ته ئې قبول کړه   دَ مېږي په لاس خو ښه ده له ملخه
هر چه نن د محبت په اور وریته شول   ترو ئې کله پروا کېږي له دوږخه
ډېر بندي ئې د زلفینو په کمند شول   کله وي چه به دوي خلاص شي له دې پخه[4]
خوار خوشحال چه بکښ پرېووت وتي نشي
څه بلا یې دَ شهی چاه زنخه

دواړه شونډې کړه په بیارته   دُر ریزي وکړه خپل یار ته
زه چه ستا و مخ ته ګورم   زړه مي نه کېږي ګلزار ته
ګل له شرمه خولې پرېږدې   چه نظر کا ستا رخسار ته
که مي وار در باندې جوړ شي   منتظر یم و خپل وار ته
ګله دا درباندِ[5] ښایي   چه ځیر ځیر ګورې و خار ته
که وفا کا که جفا کا   یار، دم مه وَهَه اغیار ته
آئینې وته نظر کړه   که دِ مینه شي ګلزار ته
زار وَ چا ته کړې خوشحاله
چه دِ نه ګوري څوک زار ته

درته چا وې چه دَ یار سرَه جفا کړه   دَ اغیار سرَه وفا، مهر خندا کړه
چه دَ پله خاوري دِ سترګو لَره غواړي   دَ هغه سرَه فتنې جنګ و غوغا کړه
هغه ته یې چه له ما دِ محبت کړ   که غه هونبره مینه ما سرَه نور چا کړه
که په اور مي کښینوې په اور به کښېنم   چه دِ ځای په سترګو کړم راته دِ شا کړه

---

[1] تر دې کلمې لاندې محشي ناز او خیال کښلي دي.

[2] ستنه یعني واپس او تر شا.

[3] ما خوشحال ده قبول کړې.

[4] محشي زندۍ تر لاندي کښلې دَه، مګر په بله قلمي نسخه کښ مخ لیکلي دي.

[5] ورباندِې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بادشاه دَ گداي څه وُ دَ یارئِ   څه کړم خداي مي ستا په مخ مینه پیدا کړه
که ځما په مرگ دي زړه تېغ را واخله   دَ قصاب غُنډِي مي بند په بند جدا کړه
زه خوشحال څه جیواری[1] د سبگل نه یم[2]
دَ دنیا خونه مي ستا په مخ ببډیا کړه

درسته شپه دئ په کوڅه کښ مرم له سوړه   لاس می مات شه که دِي نکړم روړبوړه[3]
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې   ځما غاړه په ژړا در پسې بوړه
ستا دَ خوي دَ زلفو کار سَره یو رنگ دَئ   سر هوا لویي دا هوبېره سَمَه کوړه
حال دِي واړه وار په وار راته معلوم شو   ټګه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوري کا په بدل ئې   ولي ما لره راځه د دردو روړه
پکښې زړه دَ خوار خوشحال دَئ چه خوړ[4] نشي
ډمي ورو ورو دَ شهی زلفیني نموړه[5]

د ماړه تر فهم هیڅ نده غنمینه   ولي وږي ته حلوا ده اوربشینه
په تونگو باندي اطلس لکه شړئ وئ   په نادار باندِي سړیه ده وربښمینه
وَ مجنون ته دَ لیلی خبري وایه   نه له علمه، له مذهبه، نه له دینه
هغه خداي چه دَ هجران غمونه را کړه   که دَ وصل ښادي را کا توان لرینه
خدایه کله به دیدن دَ آشنا را کړې   چه به زه پرې ماتَوم دَ زړگي مینه
یَو ځل بیا په حیات ولیدي په سترگو   بیا له پسه لکه مردن وِئ هم دي وینه
نمر په کوم لوري پرېوزي چرته خېژي
په خوشحال باندِي یوه شوه توره سپینه

دَ گلونو قدر چا زده   یا بلبلي یا بورا زده
په جهان کښ به یَو یوَ وِئ   چه هنر ئې دَ کیمیا زده
چه وفا ور ځَني غواړې   بې وفا کله وفا زده
که جهان در خبر ندَئ   ما په تا زده تا پما زده
ته ښادي کړه زه به غم کړم   تا خندا زده ما ژړا زده
رنگ دِ ښه دَي خوي دي بد دَئ
زه خوشحال یم ما رشتیا زده

---

[1] د دې مسرئ معني حل غواړي.

[2] د دې مسرئ معنی حل غواړي. په بله نسخه کښ دا بیت په دې ډول دی:
خوشحال نه د یوالیا نه قمار باز دی   د دنیا خونه ئې بیا تالا تالا کړه

[3] که ونکړم روړ پطړم پي دې بدله کښ دَ سوړ، روړ، پوړ، روړ، نموړ، معناوي تحقیق غواړي.

[4] چه خور نشي.

[5] محشي ورته کښلي دي: یعني ړمنځوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ صبا باده گذر په چمن بيا کړه　　په چمن کښ رنگارنگ گلونه وا کړه
زه دِ توان دَ خرخښو لرلَی نشم[۱]　　که دِ زړه ځما په مرگ دَئ دا ادا کړه
بې نياز څه خبر له نازه چه ناز څه دَئ　　ستا دَ سترگو بلا واخلَم ناز پما کړه
زه له خپله بخته چا وَته فرياد کړم　　چه پرُون ئې راته مخ وُ نن ئې شا کړه
خوله مي ډکه شوه په شهدو په شکرو　　چه سحر مي ستا دَ لام و بې[۲] ثنا کړه
عاشقي که سرا سر واړه بلا دَه　　ما په ځان دَ زړه قبوله دا بلا کړه
زه خوشحال کم زوري نه يم چه به ډار کړم
په ښکاره ناري وهم چه خوله ئې را کړه

دَ دانا په ځان بلا شوه خپله پوهَ　　چه هر گز ئې خالي نه وِي له اندوهَ
چه فلك وَ چا ته عيش و عشرت ورکا　　هونبره ډېر وربانديِ کښېږديِ څو ستوهَ
کله ونه دَ خزان په وخت لغړه　　کله بيا خوبي دَ پاڼيُو پرې انبوه
په ناحق ئې په ميدان په سمَه غواړې　　چه دَ غرونو غرڅه نه گرزي بې کوه
چه مي وليدې څو خولې هونبره خبري　　را څرگند شول واړه دو اويا گروه
پخپل زوي او ورور باور نشته خوشحاله
غافل مشه دا جهان له مکره دروهَ

درسته شپه دِ په کوڅه کښ مرم له سوړه　　لاس مي مات شه که دِ نکرم روړه بوړه
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالي کړې　　ځما غاړه په ژړا در پسې بوړه
هم مي بې حسابه پوري کړه په سترگو　　دَ رنجور غُندي مي بيا له سترگو توړه
ستا دَ خوي دَ زلفو کار سرَه يو رنگ دَئ　　سر هوا لوئي دا هونبره سمَه کوړه
حال دي واړه وار په وار راته معلوم شو　　ټگه ياره په زړه تريخه په خوله خوږه
ځما يار چه ميخوري کا په بدل ئې　　ولي ما لَره راځه دَ درُدو روړه
پکښي زړه دَ خوشحال دَي چه خوږ نِشي
ډِمي ورو ورو دَ شهی زلفيني نموړه

دَ ناکس له آشنايی توبه توبه　　دَ شونټی[۳] له روڼايی توبه توبه
چه پردې ئې په الماس جراحان پرېکا　　له دې هسي بېنايی توبه توبه
چه وَ لَور ئې په زرگونو جن بدرنگه　　له دې هسي کتخدايی[٤] توبه توبه
چه په جهل و حماقت دانا ځان بولي　　دَ احمق له دانايی توبه توبه

---

[۱] د خرخښو لرم چه کړې ئې.

[۲] ل او ب: لب.

[۳] يو راز لرگی دی، چه د څراغ پر ځای ئې د روڼا دپاره لگوی عموماً د لرگو څراغ ته هم شونټی وائی.

[٤] که خدايی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ سفله دِي دَ سیفه دِي واړه توکي   له خودی خودستایی توبه توبه
که هزار رنګه شیخي، زهد، تقوا کا   دَ جاهل له پارسایی توبه توبه
چه عمل ورسَرَه نشته تش وَیل کا
دَ خوشحال له ګویایی توبه توبه

درخو[1] خود په اَدم خان باندِي شیدا وه   تر دا منځ دَ میروګي ژبه بلا وه
چه په منځ کښ دلال نه وِئ وصال نه وِئ   په مجنون باندِي مَیَنه که لیلا وه
پخپل یار پسې ژړا ننه په زړه کښ   دَ عالم سَرَه په زور ځما خندا وه
چه غوټی ئې شګفته کړه په چمن کښ   که دِ زده دا چاره واړه دَ صبا وه
چه ئې ګل دَ بهار ستا وَ مخ ته ونیو   ستا د َمخ خوبي تر ګلو لا زېبا وه
هونبره رنځ محنت اَفت ځَني پیدا شو   څو ځما دَ خوار خاطر مینه په تا وه
دا نن شپه چه په ما تېره شوه بې یاره   ته به وایې په دوږخ کښ مي مأوا وه
نن خپل بخت را سَرَه درسته مخامخ کړه   چه پرُون راته یګلُخته شا په شا وه
ما وې زه یم چه پیاله لَرم په لاس کښ   ولي دا پیاله په لاس کښ دَ هر چا وه
بس چه بیا ئې ستا جمال په نظر کښېوت
دَ خوشحال خټك د زړه ځله[2] همدا وه

دَ یوه بادشاه په حکم شوم اګاه   امر نهی مي قبول دِي دَ بادشاه
یا مهدي یې یا عیسی چه را ښکاره شوې   په جهان دي غلغله وشوه ناګاه
دَ مهدي او دَ عیسی دَ وړاندي څه دئ   هم د جال هم دَ دجال واړه سپاه
خیر آباد لَره دِ را یشي لښکره   چه احوال دَ غلیمانو شِي تباه
چه خیبر لَره ما بولې قضا کېږي   ډېر کارُونه په دا ملك دَ خیر خواه
دریا خان درویزه واړه په حضور دي   ګویا زه هم په حضور یم دَ درګاه
خواه ناخواه که امر دا دَئ چه را درومه   دا بنده به در روان شِي خواه نا خواه
دارنده دَ عریضې ځما دَ لوریه
زباني خبري هم لَرِي همراه!

د سپي غُل د دروغجن په خوله کښ تل کړه   په رشتیا خبرُو خوله دَ سړي کښبُل کړه
هر عمل چه سړی کا مصمر به نشِي   درته چا وې چه لوګي مکړه اوربل کړه
ګه پوهېږې چه دَ بل جهان حساب شته   ته پدا جهان نظر پخپل عمل کړه
ستا د خولې چینه حنظل دَه هم عسل ده   وَ هر چا ته تویَوَنه دَ عسل کړه
چه دَ دین دنیا کارونه درته پېښ شي   دَ دنیا تر کاره کار دَ دین اول کړه
چه دَ مښکو دَ نافې شمیم را خپور شي   را څرګندي توري زلفي تور وربل کړه
ساقي وخت دَ نو بهار دَئ شراب راوړه   دَ شرابو سَرَه نقل دَ خولې مل کړه

---

[1] درخو او آدم خان په پښتنو یوسف زو کښ دوه مینان وه چه په عصر ګښ د مغولي اکبر پاچا تېر سوی دی، میروئې ریبار وُ.

[2] هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن خلل دَنَي اومَي مكړه زاهده   چه موسم دَ بهار تېر شِي بيا خلل كړه
چه يَو دم دَ عشق له اوره خالي نه وِئ   خدايه څه دِ دَ عاشق ټټر منقل كړه
ستا دَ مخ په دَور زه جهانگير شاه يم   راته كښېنه كرشمې د نور محل كړه
ستا دا توري سترگي خو توري بلا دئ   درته چا وې چه ئې توري په كجل كړه
كه هزار ځَله شيخي كوې خوشحاله
چه ښه كښلي در نيژدې نور ئې كښل كړه

د ښايست سَرَه سل نوري چاري بويه   چه عاشق په ځَان مَين كاندِي مهرويه
تل دَ مښكو بوي روان په بستر نه وئ   دربغه دربغه دَ مهرويو گفتگويه
عاشق يو لكه لېوه په شمال پائي   بل په غټي سترگو خوب كا لكه سويه
په سبا پسى ئې مرم نه سبا كېږي   دَ هجران شپه ئې پما سوه تر كال لويه
ځَما دواړه سترگي جوي ته سبر قد يې   سبرونه جدا ښه نده له جويه
اوس دَ جونو هوس مه كَوَه خوشحاله
پېښتنې جونه ترهېږِي له دوه مويه

دَ ليلې دا مخ څو ډېره زيبائى ده   دَ مجنون ور پسې هونبره رسوائى ده
كه مي سل هنره كړل تر سَرَه نشول   يوه څرنگه نابوده آشنائي ده
چه د سترگو ئې تقوا سره مېرخي ده   په ناحقه مي نېولې پارسائى ده
چه ئې سيوره په ما وه لكه بادشاه وم   ستا دَ تورو زلفو سيوره همائى ده
په وار وار را څخه يووړل عاشقيه   كه هر څو را څخه پوهه دانائى ده
'چه نه مهر نه تپاک نه پكښ شناخت شته   تر دا هسئي وصل به جدائى ده
دَ خپل يار په مخ اوس ندي مين شوي
د خوشحال په زړه كښ دا مينه ځَائي ده

د دنيا دَ سود دَپاره كوڼ او كوره   څه خو شرم مروت وته وگوره
په درست عمر هغه ځَاي ورپسې غواړې   چه دِ پرېوزى له پلوه چرته توره
په زړگي باندي د توره سوى داغ شِي   چه دِ توره يا پيسه وزي له كوره
د لوي غره گنډي پتا باندي پريوزي   چه دَ كوره دِ ډوډي وزي نان كوره
دَ دنيا مينه پتا باندِي درياب شوه   ته پدا درياب كښ ډوب لاړې هر گوره
كه پدا درياب كښ هر څو لا نبوزن يې   عاقبت به پكښي بيا پرېوزې له زوره
كه هر څو پخپل حرص كړې دنيا ټوله   دا به واړه دَ اجل سيلى كا خپوره
گورستان لَره به هسى شان مفلس ځې   لكه وَزووې اول له خپلى موره
چه ئې خوښه عقيده دَ قلندر شوه
خداي به نكا دَ خوشحال عقيده نوره

دَ دلبرُو په ستايَنه   ما پخه كړه خپله ينه
ناترسي دَ ديو گوره   چه په حال نكا پوښتنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به ولي هسي خوار وم   که دَ حال وَي گوېږنه[1]
تل ئې خيال دَ تورو زلفو   شندي کا په زړه دننَه
چه جمال ئې را په ياد شي   لاله گل ته کړم کَتَنه
دَ زړه سود دَ ده دَ قد کړم   په شمشاد په سبروَنه
نه سلام شته نه پيغام شته   نه ئې پيك شته نه ئې ژمنه
په ارمان ئې ورځ و شپه مرم   يوه نه لرَم نيازمنه
سپينه ږيره نده غم ده   ډېره مه کړه لَټَونه
چه نه زر وي نه ځوانی وي   عاشقي ده دروغژنه
پدا هونبره ډېره مينه   يوه نه لَرَم ميَنه
چه خوشحال نده موندلې
دغه دَي دغه غوښتنه

دَ جهان په مخ به ډېر وي ښه مخونه   ولي زړه مي ستا وَ مخ ته وکړ خونه
کله کله مي له حاله خبر واخله   که دِ چېړی انديښنه کېږي له خونه
دَ فراق په شپه سور کټ په ما سور اور شي   يَو زمان مي باندي نه لگی اړخونه
په ښو مي زړه وَ سترگو ته را گاږي   لکه مست لَرَه کباب ځي په سيخونه
نو بهار ئې په راتَللو شگفته شي   دَ لاله تر گلو ښه لَري بارخونه
څو غمزې ښېږې فتنې جلوې مانې کړې   هونبره کېږي په خوارانو شواخونه
که دا سرې شونډې د لعل غاښ دِ گوهر دئ   شرارې دي ستا په غاښو کښ ميخونه
توري زلفي دِ په لېچو باندي زانگي   ښاماران دي دَ چندڼُو په ښاخونه
چه ئې يو زمان له سترگو جدا کېږي
دَ خوشحال په مخ دَ اوښيو ځي ورخونه

دَ جهان په مخ به نه وي هسَي تا غُندي دلبرهَ   پريرويه، عنبر بويه، سنبل مويه، سمنبرهَ
گلعزاره زلفي ماره شهسواره خوش رفتاره   باده نوشه ميفروشه قصب پوشه مو کمرهَ
دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه   خود پسنده سر بلنده شکر خنده لب شکرهَ
طربناکه گرېوان چاکه تَل بېباکه تش تپاکه   خود آرايه خود نمايه خود ستايه خوش هنرهَ
غزلخوانه خوش الحانه دُر دندانه لب خندانه
عنبر خاله پُر خياله تل خوشحاله د زړه غورهَ

دا ښه گل چه ئې کمي دَ جمال نشته   دَ وفا ئې حيف دا دَئ چه حال نشته
که وفا بقا ئې هم وَئ څه به ښه وُ   دَ ښايست ئې پدا دور څوک سيال نشته
عالم زړه په هيڅ خورسند کا چه وصال وئ   دَ هر چا بخره هجران دَئ وصال نشته
چه ئې وصف دَ جمال کاندي تر سره   هر چا زده دَ واصفانو مجال نشته
منو نه منو نه ظلم جور پکښي پروت دئ   دَ ناترس خاطر ئې مهر مثقال نشته
دَ غمزې په تيغ عالم وژنی غم نکا   ته به وايې چه ثواب دَئ وبال نشته

[1] گروېږنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه ډک په ښو ګلونو په هر کال وُ　دَ دې باغ هغه ګلونه سږ کال نشته
راته څه وايې چه يار پتا مين دَئ　مختصر به درته وايم څه حال نشته

ما خوشحال وَته په زوره نارې وکړې
چا وَ ما ته ځواب راکړ خوشحال نشته

دا غليم سرَه به نکا مکر دروه　مګر ډېر تر بلا تېر په عقل پوه
بد خوئى به دَ خپلوانُو سرَه حؤک کا　چه پخپله پخپل ځان پسندي اندوه
ما چه وليدَل اتلس زره قومه　دَ خپل ذات سرَه الفت کا هر ګروه
دَ محنت په وخت يَو مل را سرَه نشته　دَ راحت په وخت زرګونه وُو انبوه
په خوښيه کښ زاړه لکه زلمي شي　ځوان زلمى تر زاړه لا کاندِي ستوه
دَ ګزار په ځاي اوس نه وينم هوسيه　په ځواني مِي له کبلي ليده په کروه
غر به هم لکه وېښته هسِي نرَى کا
که غمونه دَ خوشحال کښېږدي په کوه

دم به نه وَهي له خپله زورَ زرَه　که[1] دي وَ ويني يار وار وې کورَ کرهَ
چه وَتا وَته نيژدي شِي هغه تور شِي　په ستنه راځنِي ګرزه تورَ ترهَ
يو يو هور[2] دي چه شاهين ځني آلوزي　مشګيرک لکړ مکړ له هوره هرهَ
دَ صبا په ياد نشاط وِي دَ ګلونُو　که جنبش کا دَ بلبل له شور و شرهَ
پېښکښي غواړِي دَ اوښيو مرغلرِي　دا ګوهر په دواړُو سترګو ووده[3] ورَه[1]
د خوشحال شعر حلوا دَئ دَ شکرو
ستا په دا حلوا څه کار غُل خوره خرهَ

دواړه زلفي ئې پرېشاني په څوشانه　په جبين خورې ورې په لب خندانه
له مستَى ئې سر تور ګرېوان شلېدلي　صراحي په لاس نيولي غزلخوانه
په خمار ئې سترګي سرې و بله اُوښتي　نيمي شپې را باندِي راغله ناګهانه
سپينه خوله ئې ځما غوږ وته نېژدې کړه　په نرمي ئې دا وينا کړه را بيانه
زه خورې زلفيني ستا په پالنګ راغلم　ته تر اوسه لا اوده يې ځما ځانه
هر عاشق لَرَه چه هسي شاه ور درومي　نور ئې کومه آرزو وِي له جهانه
څو پيالې ئې پياپي وَ ما نه راکړې　دَ توبې پرده ئې واخيسته له ميانه
چه له هسي رنګه حاله خبر نشوې　شيخه ځکه ځما چار دَه په تا ګرانه
عشق راغلَي دَ توبې په ماتَول دي　هيڅ بدى را باندِى مه وايه نادانه
که خوشحال غُندِي دِ يار باده پرست وَي

---

[1]که ئې ووينې.

[2] محشي ځاله ورته ليکلې ده.

[3] يعني اوروه.

تا به هم کړه دَ توبې خونه ویرانه

ذرې ته چه هسِې برېښې منوره | که پوهېږې دا برېښبا دِ ده له نمره
وایې لار دَ ختو نشته وَ اسمان ته | زه به لار درته پیدا کړم بې هنره
دَ عشق شور که دَ عاشق دَ زړه قضا دَي | له دې شوره خالي مشې ځما سرَه
هم دَ خلقو ملامت هم ستا ناسازي | دا به شوې چه یار مِې ته نیوې په غوره
راز ئې ولي ښکاروه ښه چه په دار شُو | دَ منصور سزا تر دا وه لا بتره
ویر مِې دا دئ چه له کښلو به جدا شم | څه له خپله سَرَه نه دَه ځما ویره
زه به غوږ دَ ناصحانوُ په پند نه کړم | که ئی اروې دا وینا ده مختصره
وایِې وَمرَه چه دِې زه له غمه خلاص شم | حُما دا دعوه لنډېږِې تر محشره
دَ خوشحال ژړا په دا دَه نور څه نه ده
چه په مهر ورته نه خاندِې دلبره

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره: | چه وَواته له سترګو هغه ووزې له خاطره
مرم چه جدا کېږې ته مې روح یې که پوهېږې | مه درومه لمانه راته تل اوسه حاضره
بخت مِې مَرَور شِې چه په نورو دِ نظر شې | بخت راته ناظر شې چه وَ ما ته شې ناظره
هر حسن دِ ډېر دَئ دَ لیلا تر حسن تېر دئ | زه چه دِ مجنون کړم په چشمانو ئې ساحره
ډېرِې دِې نګارې هوسی سترګې پرې وارې | تا غُندې به نه وِئ شوخه شنګه دلاوره
شونډې دِ یاقوت دِې غابښ دې دُر دَ زړونو قوت دئ | درسته دِ دا تنګه خوله حقه دَ جواهرو
لام و بې ئې ځبېښه چه ښه کښلې شِې در پېښه | تل شکر وَکاږه چه شکرې خورې شاکره
ډېر دَ ملك شاهان دِې چه دَ کښلیو غلامان دې | تا دا قدرت ورکړ وَ دلبروُ ته قادره
تل له ډېره خیاله څو پېښې کړې له خوشحاله
هم روغه، هم جنګ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نیسي جانانه، دَ شرابو پیمانه | دَ شرابو پیمانه، راته نیسِې جانانه
معني په چغانه، راشه بیا کښېږده لېندئ | راشه بیا کښېږده لیندی، معني په چغانه
کور دَی دا که بتخانه، بکښې ټولې جونه ناستې | پکښې ټولې جونه ناستې، کور دَئ دا که بتخانه
پاس په سر د آشیانه، تور کارګه قمر تر لاندِې | تور کارګه قمر تر لاندِې، پاس په سر د آشیانه
ګوره جوړ دام ودانه، زلف و خال د هغې مستې | زلف و خال دَ هغې مستې، ګوره جوړ دام و دانه
په ګیسو کښېږده شانه، چه دَ مښکو بوې لا ډېر شې | چه دَ مښکو بوې لا ډېر شې، په کیسو کښېږده شانه
عشق مجنون کا فرزانه، شك ګمان نشته پدا کښ | شك ګمان نشته پدا کښ، عشق مجنون کا فرزانه
ته عاقل زه دیوانه، څه مو روخ دَ ملګریه[1] | څه مو روخ دَ ملګریه، ته عاقل زه دیوانه
دا غزل دَئ رندانه ما خوشحال خټك ویلي
ما خوشحال خټك ویلي، دا غزل دئ رندانه

---

[1] ته عاقل زه دېوانه څه مهرخ د ملګریه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگینه کالي اغوستي را ښکاره شه ناګهانه   راته وګوره وَخانده خوشحالي مي کړه پر یوانه
خداي دِ تا له وړیو سترګو نه وژغوري دلربایه   چه ټیکه په جبین کښېږدې او سینګار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تور ګیسو پخپل صورت باندې خپاره کړې   خوشبوئي دَخاصه مښکو په درست غولیِ شِي پرېشانه
ځان و زړه مي هم چاپېر ور سَرَه درومي اې نګاري   چه ګهي په شین شین په انګڼ کښ شي روانه
دین و زړه صبر و آرام را حئي ولاړل اوس پوهېږم   چه یَو ځان دَي راته پاتو دا به هم یوسي له مانه
دَ یارۍ دَ آشنایي دودونه هېڅ له تا پټ ندي[1]
ولي څو کړم په خوشحال باندي خاوند کړَلې نادانه

زړه مي بیا واله مجنون شه ښه چه شه   پخپل یار پسې مفتون شه ښه چه شه
هغه غم چه په مثقال په شیرشاهي وُ   اوس تر منو نو لا افزون شه ښه چه شه
بې دَ یار د مخ له خیاله بل فکرت مي   له خاطره نه بېرون شه ښه چه شه
دَ وصال په وخت مي قد لکه الف وُ   په هجران کښ لکه نون شه ښه چه شه
لکه قدر دَ وصال را څخه نه وُ   چه په بخره مي بېلتون شه ښه چه شه
په هوا په اشتیاق ئې دَ سرو شونډو   که مي ویني درست لړمون شه ښه چه شه
زړه هر ګور په غیرو چارو مبتلا وُ   چه له غیرو چارو ستون شه ښه چه شه
زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم   چه دَ هند پلار مي یون شه ښه چه شه
هیڅ مکتب له یوه فیضه خالی ندئ   چه می ځای دَ سر زنګون شه ښه چه شه
عاشقان په عشق کښ هر کله زبون وئ   که مي زړه په عشق زبون شه ښه چه شه
چه ئې توره دَ غمزې راته په لاس کړه   که مي آس ورته هارون شه ښه چه شه
چه ئې پښه دَ دلبرۍِ په رکاب کړه
دَ خوشحال زړه ئې شګون شه ښه چه شه

زړه را پسې سر شو راته وايي چه وئېږه   وایه وایه وایه له وَیلو مه درېږه
تش شه له خروشه، څو په تا کېږي له جوشه   ژاړه ژاړه ژاړه په سبا بېګا نخولېږه
ظلم جور ستا دئ چه په نر ناحق پما دئ   مکړه مکړه مکړه له آزاره وَ وېرېږه
سوی لوغړن یم، تل په آه و په شیون یم   وسوم وسوم وسوم درومه اور در وَلګېږه
اوس خو بې پروا یې که زه وَمرم بیا به وایې   مرمه مرمه مرمه څو لا پایم وَ پوهېږه
څه وایم چه څه کړې، سراسر واړه ښه نکړې   جګي جګي جګي په رشتیا مي مه قهرېږه
تل دِي تېرېده دي ښه له هر چا سَره ښه دي   ښه کړه ښه کړه ښه کړه دَ جېکخواه خبري نغوېږه
کبر لوئي مکړه چه دعا ګټې هغه کړه   وینه وینه وینه ولي مهر کړه تېرېږه
رېږدِي غاړِي غرُونه دَ خوشحال په فریادونه
واروه واروه واروه راشه څه خو وکروهېږه

زړه می یووړ[2] یو خورد ساله   ښایسته پري مثاله
په دوو زلفُو عنبر پاشه   دواړه ورَځَیي ئې هلاله

---

[1] دودونه پټ ندي له تانه.

[2] زړه مي یووي خورد سال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري سترگي ئې تور زاغ دئ — را پيدا دَ باز له ځاله
گلعذار ئې لاله گل دئ — غاښ ئې دُر شونډى ئې لاله
تر ښه قد و تر قامت ئې — سبر هم بې اعتداله
تر وَيل ئې نه رسېږي — دلربا شيرين مقاله
تر يانه پورى پوچى[1] — دَ خطا دَ ملك غزاله
دَ خوشحال معشوقه دا ده
خوله ئې ميم زلفي ئې داله

زه يو يار غواړم زيبا ښه — سر تر پايه دلربا ښه
ښايسته په شپږ جهته — هر اندام جدا جدا ښه
څو دَ ښهر ښايسته دي — دَئ په حسن تر هر چا ښه
تن ئې ښه دَ گل تر پاڼيو — تمامي قدر و بالا ښه
دواړه زلفي عنبر پاشي — گلغدار تر لاله لا ښه
توري سترگي توري ورځي — تور باڼه اوږده والا ښه
تنگه خوله حقه دَ لعلو — غاښ ئې دُر قيمت بها ښه
گبينه ئې سر دَ ژبي — دواړه لب ئې تر حلوا ښه
گلرېزي كا په خبرُو — تر شكرو په خندا ښه
څره نيازو څره ناز وئ — په جفا ښه په وفا ښه
كه مي وژنې تېغ را واخلي — دَ ده تېغ لگي په ما ښه
كه هوا ده دَ ښه مخ ده — نشته ښه تر دا هوا ښه
هر چه دا هوا ئې نه وِئ — هغه ندئ په دنيا ښه
دا غزل چه خوشحال ووې
څوک به ووائي تر دا ښه

زمانه راته په څو پرته په څو وه — زه ئې واخيستم خوني مزري درَو وه
وداني ئې په ډېر غم په ځگرخون وه — ويراني ئې راشه گوره په څه دَو وه
دَ بېدردُو ياري ما غنم گڼله — چه مي وليدله سر تر پايه جَو وه
تندر تل په مناره باندي پرېوزي — دَ خسوف بلا دَ مياشتي په پرتَو وه
حق نا حق ئې وچ لانده وبله كښېښول — ظالمي دَ اورنگزيب پره د لَو وه
هغه تور هندو بچه به چرته غواړم — چه ځما دَ زړه متاع باندي گرَو وه
دَ زړه نوي ښه ياران وُ خداي جدا كړه
دَ خوشحال دَ زړه دمه په هغه نَو وه

زه خبر ور ځني نشوم بهار تېر شه — د گلونو لَون واړه په بل پېر شه
حيف دا چه دَ گلونو عمر لږ دَئ — په جهان كښ دَ اغزيو عمر ډېر شه

---

[1] بوخي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بهار بلبلي نه راځِي په سيل[۱]   مگر زړه ئې دَ بهار له سيله سېړ شه
هغه گل چه دَ حمل وُ په جوزا کښ   ځاي ئې پاسه په سوات يا په بونېر شه
خوږ ژوندون جدا له ښه شيرينه ياره   په ما خوار باندِي يا زهر يا گنډهېر شه
هونبره غم دَ بېلتانه لَرِي په زړه کښ
دَ خوشحال له دله گښت دَ بهار هېر شه

زه هم چېرې فرزانه يم فرزانه يم لا تر اوسه   تَل بيخوده ديوانه وَم، ديوانه يم لا تر اوسه
جدايي نشته وصال دَئَ ځَني[۲] بعد هم خيال دئَ   له هغه چه[۳] همخانه وم، همخانه يم لا تر اوسه
چه راغلي په جهان يم خبر شوي پخپل ځان يَم   دَ رازُونو خزانه وم، خزانه يَم لا تر اوسه
په عالم ځما خبري، خلق کا په نيژدي ليري   په وگړي افسانه وم، افسانه يَم لا تر اوسه
چه د مخ پلو ئې واشو، يو مشال وُ چه نما شو   هغه دم پرې پروانه وم، پروانه يَم لا تر اوسه
ناوکی ئې د مژکان دي چه بلا د ما د ځان دي   ورته عمر نښانه وَم، نښانه يَم لا تر اوسه
چه ئې ځان سَره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم   له عالمه بېگانه وم، بېگانه يَم لا تر اوسه
هغه بحر چه محيط دَئَ په افراط او په تفريط دئَ   دغه بحر در دانه وم، در دانه يَم لا تر اوسه
هغه شان له خپله ياره بې وکيله بې ريباره
زه خوشحال چه يگانه وم، يگانه يم لا تر اوسه

ساقيا آتش مزاجه   له صفا مينا زجاجه
دَ شرابو پياله راکړه   د همه زحمت علاجه
نه يَوَه پياله دَ ميُو   نه د درست جهان خراجه
زه او مَي اې محتسبه   که مي خو نه سِي تاراجه
ور گدا دَ ميخانې شه   که شاهي غواړې له تاجه
د رندانو بازار تود وِي   دَ شرابو له رواجه
صومعې ته تله له ديره   ياره کار دَي بې منهاجه
دَ ساقي پياله را واخله   بکښ ډېر دَي ابتهاجه
ساقي هر کله دِ وينم   مه جبينه، مخ سراجه
دَ بلورو پياله ډکه
د خوشحال دَه احتياجه

ستا په داغ راغلَم له موره   خداي مِي مکړه د غمه[۴] نوره
کم خدمت يَم په خدمت کښ   ځُان لازم وينم هر گورَه
که زه هر څو کم خدمت يَم   ته خپل شرم وته گوره

---

[۱] د بهار په سيل نه راځې بلبلی.

[۲] ځَني بعد و هم خيال دئَ.

[۳] چا.

[۴] تغمه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه زاد بندي کمين يَم   هم بې توانه هم بې زوره
توان او زور مي واړه ته يې   بې تا نه پېرم[1] په توره
بد غليم راته په ځَو[1] دي   له غليمه مِي وَژغوره
ته شفيع دَ قيامت يې
خوشحال وساته له اورهَ

ستا دَ زړه سختي مي سر تر پايه وليدله   سنگ به سينه ووړ کړي ستا له هسِي سنگه دله
څه خورا ښکاره شوه په خيل دَ سترگو ولاړه   ما وې دَ اسمان برېښنا وه نه مي بېژندله
نوره دنيا نشته چه څه وه را څخه خلقه!   وار په وار مِي واړه په دلبرُو وَښندله
ناز که کرشمې دي که غمزې فتنې جلوې دئ   اوس مي په دا کار کښ سَرَه درست وپسندله
گل چه شگفته شِي عندليب باندي نارې کا   نشته يَوَه کښلې چه پرې وبولم[2] بدله
ياد مِي هغه وخت دئ چه په شپه به سَرَه ناست وُو   شمعې به ژړا کړه، صراحي به خندېدله
اور چه په ځان بل کړي پخپل ځان باندِي لگېږي   اوس مِي دا خبره په زړه ښه وَلگېدله
تل گونه وَهلې، هر زمان ساړه آهونه   ما چه عاشقي کړه خود په ما به دا کېدله
سرې لمبې ئې بلي دَ خوشحال خټك په زړه کړې
سرې ختي اَغُوستي په دا لاري تېرېدله

ستا په سترگو کښ فتنې کاندِي خوابونه   تورِي زلفي دي هم ډېر لَرِي تابونه
که ته زر حجا به ونيسې په مخ کښ   را ښکاره وِي ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوري که وَگوري ستا مخ ته   نور به واچوَي له شرمه نقابونه
که شعلې دِ را ښکاره شِي له جماله   لور په لور به سر څرگند کا آفتابونه
زه چه ستا دَ بېلتانه په لمبو وَسوم   نور مي څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خيال مېلمه مي ناست دَئ په کوگل کښ   تل مي خورې دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډېر ځله خوله درکړه   دَ يارِی په کار کښ هم شي حسابونه
زه وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځل کړې   هم لتا ښائِيِ دا هسِي ځوابونه
ته چه حال دَ خپل عاشق غواړې په شرح
بويه دا چه خوشحال وکښِې کتابونه

ستا دَ راغلو منت ډېر لَرم نسيمه   چه گلوُنه غوړوې ځَما په سيمه
و صبا وَته ئې هيڅ بېځايه نه دئ   چه خبر شوم دَ گلُونوله تسليمه
دَ بلبلوُ بې خودي بې ځَايه نده   چه مستېږی دَ گلونُو له شميمه
بيم دَ هجر دَ چا سَرَه جار وَزِي   هيڅ عاشق به خالي نه وِئ له دې بيمه
گل بلبل سَرَه ښه وصل لَري دريغه   که دا چارَ همېشه وئ مستقيمه
که وصل دَ خپل يار که هجران وئ   سرښته دَ عاشقی دَه دا قديمه
دَ بهار په وخت چه کښت دَ گلزار نکا   هغه څوک به اندېښنه لَرَي سقيمه

---

[1] په چاپي نسخه کښ څو ليکلي دي، په بله نسخه کښ پځو دي چه معني ئې حل طلبه ده.

[2] ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بلبلوُ د گل بوي لکه وصال دئ   که ئې رنګ په سترګو ويني نديمه
هر ورق ئې معرفت دَ ګردګار دَئ   و هر ګل وته کاته وَکړه حکيمه
کله هر لوري ته ګل دَ بهار ګورې   کله نه وينې يو ګل پخپله سيمه
يَو مى يار دوهم ګلزار ساز و ساقي شته   نن مي کومه انديښنه له غين و ميمه[1]
دَ ګلزار په اشتياق دَئ په خزان کښ
په خوشحال باندي کرم وکړه کريمه

سترګى دِ مستان دِي ځما زړه ښيښه مهينه   پړوکى پړوکى مه شه چه ئې کنج په کنج وهېنه
سپين سبا دِ ګوره دَ ټېکي په شفق بند کړ   جګي جګي جګي رايي واخله له جبينه
کښلي دي که ګورې چه مخ پټ کله څرګند کا   ګل دَ بهار ندِي را زېږِي له زمينه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وِئ   هر آفت چه ګورې چه را پاڅِي له کمينه
مست په بهار راغلې په سرود دِ ګوتي کښېښوې   څو به لا وبا سې ډېر دِ وياسته له دينه
چرته لوئېدلې نوم دِ خپور په جهان نه وُ   غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زينه
تل جام دَئ د شرابُو ستا په لاس توبه په شونډو   دَ خلقو لړمون شين دَي که پوهېږې ستا له شينه[2]
حيات لايزال به دِ حاصل شي که باور کړې   دَ زړه ليدوني[3]دواړه که روشن کړې له ياسينه
دَ عشق[4] دَ محبت دَ ناوي مهر ماسوا دَئ   اول ئې درته وايم چه ئې ورکړې له کابېنه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښ وِي ساتلې   څه بده بلا ده نه پُټېږِی دَ زړه مينه
کله منت اخلِي دَ يوې ګېډِي دَپاره   هر چه همت ناک دِي که په کور لړِی جوينه
زانې بتي ګوره چه په هر لوري غوغا کا   هيڅ درنه پوهېږم چه په چوته يې شاهينه
هر چه دانايان دي په امان امان تېرېږي   هي توبه له دوره الامان له دې آئينه
نوم به دِ هر ګز په ژبه وانخلي په عمر:
دا يارِي دوستي چه ستا خوشحال ته شوه مبينه

سپينه ږيره دَ مردانو کد خدايي دَه   دَ غاښونو پريوتَنه رسوايي ده
دَ سرِی چه غاښ په ځاي وئ ږېره سپينه   پدا هيڅ زوړوالي ندئ برنايى ده
دَ خضاب ځواني دَ چا ده دَ احمق ده   تر دا کله ږېره ښه په ښه نايي ده
زوړ سړی دِ دَ زوړوالي اندوه نکا   که په ځاي ئې دَ چشمانو بينايي ده
زاړه مرد لَره ليده دَ دلبر څه دئ   په معنى دَ خوږو زړونو موميايي ده
شيخ به کله عاشقي له لاسه پرېښوه   لاس و دست ئې نه رسېږي پارسايي ده
که خوشحال له عمر ولاړ تر اَويا تېر شو   لا په زړه کښ ئې دَ کښليو آشنايي ده
توری ږيرِی سره وصله ناداني ده   سپينى ږېري سره وصله دانائي ده
شيخ به ولي ننداره دَ کښليو نکا   چه دَ ده دَ زړه دَ خوږو موميائې دَه

---

[1] غين و ميم يعني غم.

[2] محشى ورته کښلى دى يعنى ستا له شين خاله.

[3] يعنى د زړه سترګى.

[4] د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ خوشحال چه دَ دلبرو دیدن غواړي
دَ دلبرو په وصال کښ روڼائي[1] ده

سر دَ سره بیا جنون را باندي زور شه — یا دَ میني لېونَی شوم خوي مي نور شه
که هر څو پندار کوي پروا پرې نکړم — دا هنر مي و عالم وَته پېغور شه
دَ ساقی دَ میو هسي شان اثر دئ — په خمار کښ مي دستار له سره خپور شه
حریفانو په هاي هاي باندي ناري کړې — چه ساقي دَ میو داد کړ جام نسکور شه
هو دا کار دَ ازمیښت ندئ نور څه دئ — چه څما بلا څما دَ سترګو تور شه
که ګداي له لوږي مرئ علاج ئې نشته — چه د دور د خواجه روزګار په پور شه
په خاطر باندیي مي ډېر داغونه جوړ وه — ولي ستا له لاسه داغ باندي انګور شه
خوب خندا دِ له خاطره فراموش کا — دَ هغو چه دَ ویشتلی په چم کور شه
هر کالی چه د رضا پکښي مونده شِي
دَ خوشحال خاطر مي ښهر دَ لاهور شه

ښایسته نه دئ بلا دئ آشنایی ئې دَه له غمه[2] — آشنایی ئې دَه له غمه زه ناري وهم عالمه
زه ناري وهم عالمه، عشق یَو یم دَئ په موجونه — عشق یَو یم دئ په موجونه. الحذر له هسي یمه
الحذر له هسي یمه، چه عالم پکښي فنا دي — چه عالم پکښي فنا دئ، دا دریاب روغ دَی له دمه
دا دریاب روغ دَئ له دمه چه ساحل ئې لیده نشي — چه ساحل ئې لیده نشِي ډېر غرقاب دئ تر قلزمه
ډېر غرقاب دئ تر قلزمه، نه زیارتېږی نه کمېږي — نه زیاتېږي نه کمېږي، تر ابده تر قدمه
تر ابده تر قدمه، چه شنا کا پدا یم کښ — چه شنا کا پدا یم کښ، چه دعواي لَرَی محکمه
چه دعواي لَرَي محکمه، هغه دُر وریسي غواړي — هغه دُر وریسي غواړي، چه بهار لَري اعظمه
چه بها لَري اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دي — هغه دُر ئې ښه جمال دي، چه خوبی ده باندِي تمه
چه خوبی ده باندي تمه، په جمال ئې زلفي مار دي — په جمال ئې زلفي مار دي، خبر دار ئې یم له سمه
خبر دار ئې یم له سمه، په څو قسم تور ماران دي — په څو قسم تورماران دي، څوک دَدم دِي څوک بې دمه
څوک دَ دم دي څوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلي
هغه مار خوشحال خوړلي، چه ژوندی دَئ تر دې دمه

ښځه بویه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه — پاکیزه په زیست روزګار کښ په ښه بوي باندي مینه
دَ صحبت په رموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه — کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله — چه له یاره نه جدا شي، هم غمجنه هم خیرنه
له نېکانو همنشینه له بدانو په زړه خوړینه — له موروالي ئې توبه کا که ئې مور وِئ دروغجنه
دَ مېلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره — حق دَ چاري په ځاي راوړي، په رنګور باندِي پوښتنه
پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولي کښ نور لحن — پر ستاري ترې خوشنودي، ښه دَ هر چا په ساتنه[3]

---

[1] برنایی.

[2] په دې بدله کښ صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوي دئ.

[3] ستَنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دا هسي څوک پیدا شي دَ خوشحال په لاسو راشیي
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یارئِ په پالَنه

قربان دي تر نامه شم محمدَ (ص) پیغمبره — اول ثنا دَ خداي ښایي بیا ستا ثنا ده غورَه
ادم که دِ پدر دَئ په معني کښ ستا پسر دئ — تر وارُو مرسلانوُ مقدمَ مؤخره
دَ نوح نجات له تا وُ دَ طوفان له امواجونو — گلزار په خلیل اور شو ستا له رویه اې سروره
چه خلاص شو له کشتنه اسمعیل مَړي قربان کړ[۱] — چاړه دَ ده له حلقه ستا اروا کړه لَره بره
موسی په کوهِ طور دَ تجلي طاقت را نه وړ — تا ولیده دَ سر په سترگوُ خپل مولا بهتره
موسی ته څرگند نه وُ عِسی ته ښکاره نشو — په قاب او په قوسین په هغه اسرار خبره
ستا صفت به خوشحال څو کاندِي په ژبه
انه وانت المولا و افضل تره

نجومي چه قدم نږدي بې نجومه — موت و فوت و ناکامي مومي له کومه
چه گړي گړي دَ ورځو شپو تېرېږي — پکښي راشِي په چا ښکه په چا شومه
ځان به خلاص نکا دَ بد ساعت له شره — نجومي ئې که خبر دَئ له علومه
ښك و بد ئې په قبضه کښ دَ قضا دئ — بېهوده خبري مه پېمه ور درومه
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشي — هر سړی لَرَه ورځي بخره مقسومه
که په پوهه افلاطون دَ زمانې شي — دقیقه به دَ قدر نکړي مفهومه
گڼُي[۱] چرگ تر زمکه لاندِي اُوبه ویني — ولی نه وینی په زمکه باندِی لومه
په تمځری نن دَ گانده حال معلوم دئ — ولي بند شِي دَ هلکوُ په کړکومه[۲]
ورځ و شپې سرَه همه ندِي یکساني — نن یوه ده کانده بله شي معلومه
وَ سرِي ته وار په وار هغه رسېږي — چه دَ ده په پېشاني باندِي مرقومه
په خوشحال یوه هغه دَه بله دا شوه
بیا به گوره په قسمت پېښه شي کومه؟

که اغزي وي ستا له لاسه — تر گلونو دي دَ پاسه
د زړگوټي سر مي ته يې — که یاران لَرَم بې قیاسه
چه به بل تر تا را تېر کړم — دا ویي دَ زړه و باسه
که دَ نورُو سرَه خاندم — جهان نه دَي بې لباسه
له ماڼیه به دِ ومرم — څه خو مخ را وچار باسه
که څوک تا غندي ښکارېږي — څربښت ببل دَي تر اماسه
تر هغه به نادان څوک وي — چه خرښه گڼي تر آسه
دَ اغیارُو سرَه خانده
په خوشحال تندر پربباسه

---

[۱] ملا چرگک.

[۲] یو راز دام دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په هند کښ نشته سپینه   هوسۍ سترګه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې   یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه   په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځاي وَته ئې ګورم   ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښېوه ګره   شوخه شنګه زړه سنګینه[۱]
دَ یارۍ په علم پوهه   سخندانه نکته چینه
ورځ و شپه کا ځني چاري
په خوشحال دَ کُښلي مینه

که هیڅ نه وائ چه ویل راشي له یاره   ټول دَ یار مهر په لاس راکړه ریباره
سره لاله په هغه محَکه شګفته شِي   چه خولې دِ باندِي اوري[۱] له رخسارهَ
دَ غمزې په تیغ مِي وژني زه دعا کړم   چه ځما په خون ئې مه نیسې دا دارهَ
چا وې خپل نتلي کښ چه ئې په یاد وِي   بخته وخت دَي چه ئې ونه وزم له شمارهَ
یوه شنه پاڼې خپل بخت په لاس را نکړه   خلق څو ګلوُنه وړِي له دِې ګلزارَه
په آرزو آرزو کښ هسي لېونی شِي   چه خبر شوم دَ عاشق سرِي له کارَه
که ئی درست په سیند کښ ډوب کړې هم به سېځي   چه شېځل ئې په نصیب شوله روزګارهَ
په وژو دَ عاشقانوُ هسي ځغلِي   نیم بسمل ئې په حاُی پرېښوم له تلوارهَ
چه ئې ستا په کوي کښ ځاي ونیو نور موږ شوُ
د خوشحال خاطر له باغه له بهارَه

که ګذر په خیر آب آباد وَکړې نسیمه   یا دي ګشت وشي دَ سراي دَ سیند په سیمه
په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه   ور سَرَه ځما دَ لوریه څو تسلیمه
اباسیند وته ناره وَکړه په زوره   وَ لنډۍ ته وینا وَوایه حلیمه
کندي وي چه بیا مي ستاسِي جام نصیب شي   په ګنګا جمنا به نه وُ له قدیمه
که دَ هند له هوا زار کړم څو به زار کړم   دَ اُوبو بلا ئې لابده عظیمه
که دَ نهر اَوبه څښې ګلمې پرې باسي   هم دَ هر کوهی اوبه ندي بې بیمه
چه سرې اوبه دَ غره نشته په هند کښ   ترې توبه که واړه ډک دَي له نعیمه
تل به هیڅوک ناامید په جهان نه وِئ   په کریابو کرم کېږِي له کریمه
دَ ویشتلي وَ صحت ته امید وشي   دَ پرهار ئې چه کمي وشِي له ریمه
خدایه زړه مي په وصال دَ هغو خوښ کړه   دا چه اوس ورحئي لېري دَي دوه نیمه
عاقلان به هیڅ انکار ور باندي نکا   هر افعال چه صادر کېږِي له حکیمه
همیشه به په هند نه اوسې خوشحاله
عاقبت به عاصي ووزي له جحیمه

که مردي دي په دستار ده په منډوسه   سکه مردي دي مبارک برېتونه پوسه

---

[۱] دلنشینه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشکی زه دَ نا مردانُو په شمار وَي   چه فارغ وَي له ارمانه له افسوسه
د لوهړ گلونه ښه دي تر نلگوس   ولي بیا چېري لوهړ چېري نلگوسه
چه ظاهر باطن ئې دواړه حبطه وئ   منافق سړی بتر گڼَه تر کوسه
په دروغ په نا راستی کښ ډېر غم دئ   دَ رشتیا روزکار کوه بې غمه اوسه
چه به هر کله جفا کړې وفا هم کړه   دَ اغزیو سَرَه گل لَري پلوسه[۱]
په جهان کښ بد خویي واړه دوږخ دَه
د خوشحال له دله خوي دَ بدو یوسه

ستا له خویه نه مې خوږینه دَه اینه   ځکه هسي وهم کاڼې په سینه
که د زړه دَئ چه مي مینه در ښکاره شي   راشه وَنیسه وَ مخ ته آینه
چه د زه دَ وَر ملنگ شوم خز به څه کړم   راته توره شړئ بس دَه پشیمینه
کله کله راته گوره ستا نوکر یم   راته بس ده هم دا هونبره مهینه
خزینه دَ سرو مهرانو دَ شاهانو   ستا دَ راز لَرم په زړه کښ خزینه
وایې ته کله په مخ ځما میَنَ شوې   ستا په مخ باندې مین یم دیرینه
چه ځما سَرَه ئې ستا دَپاره کاندي   خوښ یم ستا دَ رقیبانو په کینه
ماتېدل ئې هیڅ دشوار ندئ که گورې   چه وَ کاڼې ته بېژدې شی آبگینه
دَ بادشاه په تخت و تاج پوري خندا کا   دَ درویش بوریا، ټوپیَ، پشمینه
انگوري ترخه شراب ور لَره بویه   میخواران له گبینه لرِی گینه
ورځ هغه ښه دَه چه ته پکښې خوشحال شې
که شنبه که سه شنبه که آدینه

ښه ښه بخ بخ دلداره   وفا جویه غمگساره
چه کنم چه چاره سازم   چه د زړه[۱] کړم را کناره
به که گویم از فراقت   چه مې زړه شو پاره پاره
نکند بدل سرایت   که زاري کومَ بی شماره
تو چه سنگلدل نکاري   چه مې ستا وَکړه نداره
به عاشق بې سروبا   ستم مکړه ستمگاره
به نگاه گاه گاهی   مهر کړه دَ خدای دَ پاره
اې نگار من حذر کن   دَ ویشتلیُو له آزارهَ
نرود ز درگه تو!
که خوشحال شړې سل واره

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه   نداره دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ورشوم   بیا مي کوم لوري ته ته بیایې اسمانه
لکه گوي هسي په حکم دَ چوگان یم   درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت مي له ازله مگر دا وُ   زه به څه لَره مانه کوَم له چانه

---

[۱] یوه د غره اغزنه ونه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قديمي دَ پښتنو جهل خرتوب وَ   اوس په طمعَ په حرص درومي له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسي نه وُ   لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننګي کا څوک ئې څه کا   ګورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ ختکو دَ نفاق له ناپوهیَ   یا چه غم لرَم له خپله خاندانه
چا وته وایم څو به کښم څه هونبره ندیٔ   چه تمام شِي له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَري په زړه کښ
رغېدل به ئې په تا کيږِي سبحانه!

که غواړم نه یې مومم هسي تا غُندي مهوشه   خنده رویه سنبل مویه ګلعذاره پیاله کشه
سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره   آهو چشمه څړه خشمه مهرجنه منقشه
دلنوازه سرفرازه چشم بازه عشوه سازه   تیز نظره غمزه ګره په دوو زلفو مشوشه
سر بلنده خود پسنده[1] خود نمایه دلربایه   د عاشق دَ ځان بلا په رنګ زیبا په خوي آتشه
طربناکه تل بيباکه ګریوان چاکه تش تاپاکه[2]   زړه ئې سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشه
د زلفينو سر ئې تاو لکه نخوش د ماهي ګېر شو
کله وي چه خوشحال خلاص شي له دې هسي رنګ نخوشه

که دا ستا سترګي دا وچار باسم ځان ته   له ښاديَ به نور شا کړم و جهان ته
یو زمان مي که دا ستا لیدل نصیب شِي   نور به سترګي پورته نه کړم ګلستان ته
طبيبان دِ خپل دارو ور څخه کښېږدي   تا ویشتلي مینه نه کا و درمان ته
کفرستان د شاه د تورو زلفو ګوره   چه په څه رنګه تاوېږِي و ایمان ته
چه په ما باندي تېرېږي ستا په عشق کښ   خداي دِ هسي حال پېښ نکا مسلمان ته
په جورا[3] بورا به هم نکا وتنه   عاشقان کله خالي دِي و سهمان ته
اول ښه شهپر پیدا دَ الوتو کړه   بیا له پسه الواته کړه و اسمان ته
په فراق د ښو یارانو چه ډېر ژاړم   دواړه سترګي مي پېغور کا و باران ته
چه پخپله افغاني ژبه نادان دَي   په تورکي خبري څه وایې افغان ته
ما ئې دواړه شونډي بیا موندې په کور کښ   نور دِ لعلو لره درومي بدخشان ته
هغه شونډي چه ځایي بې پاڼو سرې دِي   هغه شونډي څه حاجت لري و پان ته
له خوشحاله ئې بهرام غُندي پیدا کړ
دم واهه نشي څوک څه وائي یزدان ته

ساقی بیا دَ میو مهر کړه چه عید شه   دَ رندانو دَ ښادیو وخت جدید شه
په هر لوري یو آفتاب دَي ځلېدلي   ښاپېرک ئې له جماله نه کور دید شه
په هر څه کښ ننداره دَ هغه مخ کړم   چه له ډېري پیدایيِ ناپدید شه

---

[1] هنر منده شکر خنده.

[2] تپاکه.

[3] دا بیت عېباً ولیکل سو، په ټولو نسخو کي دغسي دي، اما معني ئې نسوه راته ښکاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم هغه دي همېشه ژونُدون موندلي   چه دَ مستي دَ غمزې په تېغ شهيد شه
زمانه په خلقو هسي ازمېښت كا   چه يوسف دَ قبطيانو زر خريد شه
واړه نخښى ئې په زړه وينم حضوري   كه اشنا په ليري حد له ما بعيد شه
هر چه ستا دَور دَ سپيو په حساب وئ   په جهان كښ هم هغه سړى سعيد شه
خط و خال په ښه جمال باندي يو دود دئ   نه چه حسن دَ خوبا پدا مزيد شه
چه دِ نوم دَ خوار خوشحال په ژبه واخيست
په درست عمر كښ خو نن ورباندي عيد شه

سپين نمرى[1] اغوستي په ښو سرې كوښي نو خطه[2]   څه رنگه را درومي لكه تكه سپينه بطه
سل دئ سره كښېني واړه يَو تر بل بهتري   خداي ړوكه به زه كوم تا په واړو كښ غلطه
بخت غُندِي نا گاهه ځما خوار كره سيده شو   راغله دِ په قصد وُ كه دا راغلې بې نمطه
وايم[3] چه كه واړه زاري زه راوړم خپل كور ته   څوک چه چا ته زار كا دَ دلبرُو له سخطه
راشه سر مي پرې كړه لا به ښه شم په وفا كښ   خود په دا پوهېږې قلم لا ښه شې له قطه
ډېر په درياب كې شي واړه مټ كا دَ وتلو   څوک پكښي لاهو شِي ځني وريشي تر شطه
لوړي لنډي نورو ده خوشحال ده غوره كړې
نه لوړه نه لنډه په قد ښه روغه وسطه

سترگي ستا غرَوِي زړه   سترگي ستا پټوِي زړه
چه دا خوله خوځوِي دَى دَئ   ژبه ستا ويَوِي زړه
چه څه كار په لاسو پښې كړې   دا هم ستا ښورَوي زړه
اوريده په دواړو غوږو   هم پتا آروَوِي زړه
چه نېكي كړې يا بدي كړې   واړه تا سندوي زړه
چه خندا كړې يا ژړا كړې   خندَوِي ژړوِي زړه
دواړه كَونه لكه تن دي   كار دَ تن جوړَوِي زړه
زړه بې چون و بېچگون دئ   څوک دا غوښه كڼى زړه
دَ خوشحال په زړه كښ يو دَئ
څوک ئې څه لټَوِي زړه

ستا له خاله مي يو داغ دَئ په سينه   چه همېش را سَرَه يار دَئ ديرينه
تا چه واغوښتې دَ خيال جامې رنگيني   بله ستا په دَول نشته رنگينه
يو گلزار پكښي ناگاهه شگفته شي   چه په مخ دِ مخامخ شِي آئينه

---

[1] يعنى كالي او لباس.

[2] دا بدله په چاپي نسخو كښ نسته.

[3] وايمه چه واړه زاري ما راوړي خپل كورته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې پدا چه ښایسته وُو وته ګوري — په بل ځیز مي له چا نه کېږي کینه
ساقي نن له لاسه څه خو باده پرېږده — چه په سر کښ مي خمار دَئ دوشینه
دَ بادشاه دَ سره تاج ئې مخی ندی — دَ درېوش دَ سر ټوپی پشمینه
زه په عشق کښ مستثنا لکه مجنون یم — چه مي نشته په دېر قرن قرینه
دا څه راز د میني ندئ په کوګل کښ — دا مي ینښې دَه په زړه کښ ګنجینه
مَی خورئ لَره شنبه خوښَوِي خلق
وَ خوشحال ته څه شنبه څه آدینه

سا په غم کښ مي آرام له زړه بیرون شه — دَ غرڅه غُندي مي خوب په ځګر خون شه
همېشه په غاړي غرُونه سرګردان یم — پدا دور مي درست ډَول دَ مجنون شه
عاشقي سړی رسوا کا هاله وَمري — ښه هغه چه مړ په تبه په طاعون شه
ګوره څو عالم به لاندِي کا تر چلو[۱] — چه روان مي تر دا دوو سترګو جیحون شه
هډیره ئې دَ شهید په ځنګ کښ بویه — هر سړی چه مړ په توره دَ بیلتون شه
په ګلونو به ئې ږغ کاندِي بلبلي — دا ګلزار چه په بیاض ځما زرغون شه
چه درست کال ئې بیا بیا وایم لا یو راز دئ — دا یو راز تر دفترونو نه افزون نشه
په زر ژبه ئې ستایه واړه یو راز دئ — عبارت که مختلف شه یو مضمون شه
عشق خوشحال وته یو هسې سبق ورکړ:
چه ئې زړه د قال و قیل له درسه ستون شه

شپه دَ بېلتانه ده پهر پهر کال پما شه — بانګ دَی دَ چرکانو په هزار هیله سبا شه
رایشي ګلزار ته وار په وار ننداره کاندي — وار په وار پرې تېر شي اوس که ګورې وار ځما شه
پېغام راوړي دَ وصل عجب ښه راځِي په مهر — هد هد دَ یار له لوریه نن پما باد صبا شه
په وخت دَ مشغولا دَ ګلو کله آواز کاندي — چه درومي له ګلزاره په چیغار چیغار طوطا شه
په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلي — ځما دَ زړه طوطي دَئ چه نن ګورمه ګویا شه
رنګ چه باندِي پرېوزي آئینه دَ زړه تبی شي
زړه دَ خوشحال ګوره له هر زنګه مصفا شه

شیرازي که ښه خوراک وُ واروه تېر شه — ملوکي که ښه پوښاک وُ واوره تېر شه
که خپلوي دَ زن فرزند وه حال ئې دا دئ — که له خلقه زېست و ژواک وُ واوره تېر شه
که منصب وُ که خالي که سرداري وه — که په لاس ملك و املاک وُ واوره تېر شه
فرش فروش نقش و نګار دَ محلونو — که بستر مي عطرناک وُ واوره تېر شه
چه له ښکاره به په خیال راتلم وَ کور ته — سور به تل ځما فتراک وُ واوره تېر شه
خپل پردي نېکان بدان له هره لوریه — په دربار مي په بلغاک وُ واوره تېر شه
تار په تار دَ اکوړ خښلو کړی ولاړې — پدا ږغ مي ځان هلاک وُ واوره تېر شه
اوس ئې روخ دَ ملنګیَ دَ دوهې دَئ
دَ خوشحال چه سراي او تاک وُ واوره تېر شه

---

[۱] تر ځلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شل کاروُنه پرېږده ننداره ئې دَ جمال کړه　　دواړه کسي واخله په سپېن مخ باندي ئې خال کړه
کښېنه په انګڼ کښ مخامخ چه ورته ګورم　　تور لونګين د واړه چندڼ هار په سينه ټال کړه
راغلې و بازار ته درست وجود کړه لکه کسي　　ګوره که ړوند نه ئې ننداره ئې دَ کمال کړه
تله دِي تېرېده دئ ښه له هر چا سرَه ښه دي　　ونه دَ نېکی په دا باغ کښ نو نهال کړه
واړه ورکَول دَ جهان ګوره عاريت دئ　　غم دَ بېلتانه ځما زړګيه په وصال کړه
بې دَ يار له ميني چه به کور دَ دنيا جوړ کا　　واروه درته وايم خداي ئې ميني په زوال کړه
ته هغه رستم يې چه شاهان دِ طلبګار دي　　چا درته تلقين کړ چه خدمت دَ پيرزال کړه
الف دِ دَي سريښي ستا په ميم چه درته ګوري　　په دواړه لوريه زړه وړې په مخ دواړه زلفي دال کړه
نور خلق پخښو دي چه پرې بار نشته دَ ميني
بار لَري دَ ميني ناز و نياز په خوار خوشحال کړه

عيب جوي سرَه مي هونبره دَه کينه　　و به نه نيسم وَ مخ ته آئينه
خداي دِ ما بېغمه نکا په دنيا کښ　　زه او غم سرَه ياران يو ديرينه
ساقي څو خمار شکنی پيالې راکړه　　چه په سر کښ مي خمار دَئ دوشينه
دا يم زه ورپسې سر يم که ئې مومم　　په دوران کښ مونده نشي خزينه
نن ئې مکړه تفحص وايه چه نن دَئ　　که ئې بيا مومې په قرن قرينه
لاله ځايه چه خوشحال په جهان راغي
دَ لاله غُندي ئې داغ دَئ په سينه

فراق څه رنګ را اُوړده کړه پما نن شپه　　دَ جوزا شپه ئې ېلدا شي په غمجن شپه
په فراق کښ مي په سترګو خوب حرام شه　　په هيچا باندې ورمشه دَ لېچن شپه
چه رېبار ورته پيغام دَ وصال راوړي　　په هوس هوس تېرېږي په مَيَن شپه
دَ فراق په شپه اميد دَ وصال څه دَئ　　که ئې ګورې په معني کښ ورکه ستن شپه
دَ دوهې ملنګ هم تېره کړه دوهې ته　　که تېرېږی په تونګرو په برستن شپه
روغ عالم بې غمه خوب کا خبر ندئ　　چه په څه غذاب تېرېږي په دردمن شپه
وَ وصال وته هجران دَئ ورنيولَي　　ښخه شوې وه دَ ورځې په لمن شپه
ورځ ئې ما ليدلې نه ده په درست عمر　　خداي به نکا سپين سبا دَ دروغجن شپه
دا نن شپه چه په خوشاحل دَ فراق راغله
ور دِ نشِي هسِي سخته په دښمن شپه

که مي يَو ځله رسد وشي تر سيندهَ　　نور دِ مه وينم په تورو سترګو هندهَ
نه به سترګي د سرِی په چا خوړې شِي　　نه ئې ما ته په اوبو شِي دَ جا تندهَ
دَ پېپلو پاني خوره په غره کي اوسه　　نه چه پان د هندوستان خورې ځما جندهَ[١]
په هغه بازار به څو سود و سودا کړې　　چه کارګه پکښ قدري دَي تر شهندهَ
اې وروستيَ عقله دريغه که پخوا وَي　　ما به ولي پخپل ځان کړه هونبره شندهَ

---

[١] يعني ځما ګله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه وشول هغه واړه در بخښلي
اوس خوشحاله په لاس مه نیسه ناپسندهَ

که عالم وته دلخواهه[1] بادشاهي شوه
عاشقي وَ ما ته لا عالي جاهي شوه
دَ تقوا په کار و بار ډېر خبردار یم
ولي څه کړم چه نصیب مي گمراهي شوه
شاهدانو ته دَ خضر عمر غواړم
حیف دا دَئ چه دَ عمر کوتاهي شوه
چه له ځایه ئې گناه لَره پیدا کړم
که نظر وکړې ځما بېگناهي شوه
یار مي ولیده له ورایه شکر دا دئ
چه قبوله مي دعا سحرگاهي شوه
لکه ستا کسي په خوارُو برابر شي
دَ طالع تر روښا ښه دا سیاهي شوه
زه دَ یار په جفا هیڅ آهُونه نکړم
راته غم دَ رقیبانو بد خواهي شوه
ستا دَ سرو شونډُو په دَور مي حلال شول
ښه چه اوس روا دَ میو مناهي شوه
سربازي یا دَ پتنگ یا دَ عاشق ده
یا قسمت دَ مجاهد یا دَ سپاهي شوه
بخته دا ځله ئې راوله تر غاړِي
چه بېړۍ مي پدریاب کښ تباهي شوه
که خبر له حاله نه وَئ څه به ښه وُ
و خوشحال ته غم دا خپله آکاهي شوه

که په زړه کښې دِ د یار مینه ځایی ده
سکه ناحقه دِ له غېرو آشنایي ده
مخ ئې کله دَ یوسف غُندِي زیبا دئ
دَ یوسف تر مخ ئې زیاته زېبایي ده
چه ئې رائ دَ خپل خاطر وِي هم هغه کا
په دلبرو مسلمه خود رایي ده
که دِ زړه وي چه دا خوږ خاطر مي روغ کړې
دَ لبانُو مچه راکړه مومیایي ده
زه او ستا دَ دواړُو شونډو مَي هغو زده
چه ئې نن په لاس نیولې پارسایي ده
دَ معشوقي په ترخه کښ ډېر خواږه دِئ
چه ئې گورې نېکنامی ئې رسوایي ده
چه په خلقو کښ دوږخ دوږخ یادېږی
بل دوږخ په جهان نشته جدایي ده
په پېغور په تور په زور به ځَني نه ځِي
دَ هر چا چه خپله بخره شیدایي ده
دَ افسون دَ سحر کار دا هسي نه وِئ
دَ خوشحال په زړه کښ دا مینه ځایي ده

که یو ځله مخ ښکاره کا له نقابَه
د ښایست نامه به واخلي له آفتابَه
لاله گل به ئې له مخه خوبي پور کا
په زلفینو به سنبل کاندِي بې تابَه
خلق څه لَرَه تهمت په زمانه ږدِي
په[2] چشمانو ئې دنیا کړله خرابَه
د خمار په علامت ئې سترگي سرې دِي
که چا بې وخته بیداره کړله له خوابَه
د خاطر ویني ئې نوش په ځاي د مېو
بیا ئې نقل هم د زړونو له کبابَه
خاصه مرگ د معشوقې د مقتولانو
چه جنت لره به درومي بې حسابَه
ځما زړه قبله نما شو نه جار وزي
و بل لور ته ستا د ورځیو له محرابَه
په وعده ئې زړه خوشحال مکړه خوشحاله

---

[1] بهتره.

[2] چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وفا طمع څوک نکا له حبابَه

که دیدن شوَي بې نصیبه ما به ولیدې حبیبه
په پرهار مي اور بلېږي دارو مه سېځه طبیبه
زه د یار یم یار ځما دي تر منځ څه غواړې رقیبه
لېونی به لېونتوب کا بې پروا دِي له ادیبه
و عاشق وته ناصحه څه ویَل کړې بې تقریبه
تر فرهادَ تر مجنونه
په خوشحال پېښه عجیبه

که ناګاهه را ښکاره شِي هغه خوبه زړه به یوسي له عاقله له مجذوبه
رقیبان به سر نګون له غمه پرېوزي که په راي کښ د خپل ېیر درومي محبوبه
هر زمان په نوی نوی غم اخته شوم چه تل تل نوې شېوه کا دل آشوبه
د یوسف د مېني لاف واړه عالم کا ولي بل پسې ړوند نشو بې یعقوبه
که لا څه درته د سر و مال وجود وي په دا فکر به ور نشې تر مطلوبه
ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
که دِ نوم په ژبه نه اخلي محبوبه

که نیولې زرکه باز پرېږدي له چنګه[1] زه هم له لاسه پرېږدم شوخ و شنګه
ور په ور کلي په کلي پسې ګرزه دروېزه که دَ دیدن مومې ملنګه
ګل که هر څو ښایسته دَئَ پدا باغ کښ که ئې وینې بیا اغزي لَرِي له څنګه
چه دِ توان رسي په لوي دریاب کښ ګرزه په ببله کښ دي زوال وینم نهنګه
عاقبت به ککرۍ ورباندِي کښېږدي تر څراغ چه کینِ وښَي ګرزې پتنګه!
پند ګویان چه عاشقانُو ته پند وائيِ دَ هوښیار په پوهه سر وَهِي له سنګه
تر سهار مِی د یاره سَرَه ناز وُ درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنګه
هغه یار که په پالنګ را سَرَه نشته دا هم شکر چه ئې بوي ځَي له پالنګه
چه ئې زړه دَ معشوقې په مینه مست شي دَ هغه سرِیُو څه له نام و ننګه؟
لېونی به لېونی نه وُ عالمه که ئې بخره وَئَ له عقل و له فرهنګه
که لیلې و نور عالم ته کښلې نه وه پدا څه، چه وَ مجنون ته وه خو شرنګه
دَ عمزې په تېغ ئې خوږ ښه یې خوشحاله!
مَرَنَي په روغ صورت نه ځِي له جنګه!

مرد هغه چه زړه ئې ویښ سترګي په خوبهٔ[2] پخپل سپي[3] ئی ګمان شي د لېونتوبهَ
درویشان دي دعا کا زه ئی په ځَان کړم که د زړه نه مي روان شي دا زهوبه

---

[1] دا بدله په چاپي نسخو کښ نده راغلې.

[2] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پہ مخ ډېره ښایسته ئې نوم دي څه دئ   د عاشق د ځان بلا فتنه آشوبَه
که په توره ئې ځواب ورکړی مردي ده   که وجود دي څوک آزار کاندي په چوبَه
په هغه لاري چه پل ږدې هسي وایم   که باڼو کړم د هغې لاري جاروبَه
که هر دم ورته ژړا کړم فایده نشته   سنگین زړه به ئې په چا نشي نروبَه
د دنیا سختئ تل نه وي غم مکړه   په حلوا گندي بدل شي دا اتوبَه[1]
که په تور د عاشقئ بندیخناه شي   د عاشق له دله نه ځي تلا توبَه[2]
که مي لاس وربانديٍ بر شي هېر مې ندي   ډېر سرونه به چت پت کړم په میخ چوبَه
ستا په تش دیدن مي هسي زړه خوشحاله شي
لکه تږی په اوبه شي ښه خړوبَه

که رشتیني محبت لرې مه ناړه   په یوه ناره ښېل شوي یار وژاړه
دَ رسا ویشتلی کله توان دَ ږغ وئ   په فراق کښ نارې مه وهه له باړه[3]
په معني کښ جدائي نشته وصال دئ   دَ آشنا په غم کښ خوښ اوسه تل وياړه
په هجران کښ هغه هسي شان وصال شته   لکه څوک له خپله یاره لاس تر غاړه
دا دیدن لکه په پټو سترگو کېږي   دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواړه
لیلا پلار کره په سل پردو کښ ناسته   مخامخ وه وَ مجنون وته وَلاړه
پسله مرگه هم جدا نه وِئ رشتیني   په یوه لحد کښ ورشي سَرَه دواړه
دَ رشتیني میني ډار د زوال مکړه[4]   چه رشتیني عشق لَرِي سلام په واړه
دَ یار غم دِ دَ خوشحال له دِله نه ځِي
دَ فاني دنیا خوښي که لاړه لاړه

که ملیح یې دَ زړه مینه په ملیح کړه   که قبیح یې درومه چاری دَ قبیح کړه
دَ بهار گلونه ډېر دِی واړه گوره   چه دِ زړه وِئ هغه گل پکښي ترجیح کړه
که دِ زړه دَئ چه دَ مخ ثنا ئې وایې   دَ بلبلی غُندي خپل زبان فصیح کړه
مسیحا دَ رنځ وَ هر لوري ته ډېر دِئ   دَ خپل رنځ دوا دَ وخته په مسیح کړه
له ازله ئې رند رند زاهد کړ[5]   زه به ډکی پیالې اخلم ته تسبیح کړه
په حسد په رخه څه ځما پروا دَه   چه دِ پټه کینه کړه اوس ئې صریح کړه
زه که بد یم هم دَ یار دَ سترگو تور یم   و هر چا وَته ځما دَ عیب تشریح کړه

---

[3] یعني نفس.

[1] لیټی، اړوب، ړوز، د مېده اوړو هغه لېټی چې په اوبو کښ نرمه پخه شي.

[2] جوش او خروش.

[3] یعنی دَ گولی خراش او زخم.

[4] نشته.

[5] له ازله ئې زه رند ته ئې زاهد کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ توبې دریاب ئې تا لَره پیدا کړ   دَ گناه له تور یو ځان لکه صبیح کړه[١]

دا دَ سر په سترگو مه گوره خوشحاله ته
که دَ زړه سترگې لرې ښه ئې صحیح کړه

که نیمگړې پیاله را کړې ساقي تا زده   همگي مدار په نیت دَئ باقی تا زده
دَ شرابو په مستي بې خوده ولاړې   که له سره نه دِ پرېوزي تاقی[٢] تا زده
دَ بابا په رضا ځه جنت به مُومې   روایت مي درته وکړ عاقي تا زده
زه دئ وخوروم په مار دَ تورو زلفو[٣]   حال مي خود وینې په سترگو راقي تا زده
دَ خوشحال غُندِي همېش په ځان ناچاق یم
ته چه تل په صورت چاق یې چاقي تا زده

که هوښیار دئ که نادان دئ که سادکه غله   هیڅوک نه وینم دَ خپلي لاري صله
یو په غم شریک یار نه وینم په ملك کښ   خلق تشي تسلې کاندِي په خوله
دَ مېړیو غُندِي یُون دَئ و دانو ته   چه و ما وته عالم کا تله راتله
چه امید دَ مېړي نه وِي وَ دانو ته   وَ هغه لورِي ته نکاندِي هیڅ تله
خپل ویشتلې غرځه مه پرېږده خوشحاله
ځاي په ځاي ئې ویني توئي دِئ په پله

گم گشته او گم گشته سَرَه رفیق شه   گم گشتن دَ دواړو تنو په تحقیق شه
دَ شرابو جام په لاس شاهد بازي کا   شیخ دَ ښهر عبادت پرېښ زندیق شه
یو ئې اصل سَرَه دوه اویا مذهبه   خدایه څه بني آدم فریق فریق شه
عشق څه هسي آسان ندئ هونبره خلقه   په بلخیو کښ خو یَو سرِی شفیق شه
دَ اسمان دَ ستوریو هم و بله فرق دئ   ځکه غوره په یارانو کښ صدیق شه
چه توفیق ورسره مل شه کار آسان دئ   کل مدار دَ واړو خلقُو په توفیق شه
آزاده به له چا طمعه امید نکا   چه به طمعه له چا کا کله عقیق شه
دَ غلیم مهر په هیچا باندِي نه وئ   یو فساد ورباندي کاندي چه شفیق شه
وَ خپل بخت وَته تسلیم کړه چه غلیم دئ   همگي دَ غم په بحر کښ غریق شه
نور که سل پیالې آخلي دَئ دي سل څښي
چه خوشحال دَ باده نوشو په طریق شه

گوره دَ یار مخ ته بیا لېمه پرې ولوه   زړونه دَ بد رنگو رقیبانو ویلَوه
دا دَئ هغه مخ چه په هجران کښ پسې ته مرې   اوس ئې په وصال کښ دواړه لوریه کښلوه

---

[١] په توریو تور یې ځان صبیح کړه.

[٢] طاقی.

[٣] زه ئې وخورم په مار.

لویه پېښکښي دَه په وصال کښ درته وایم　　دُر ئې په لَمن کښ ورته گوره تلَوَه
زه دَ بېلتانه په حال خبر نه وم خبر شوم　　خداي له خپله یاره نه هیڅ یار مه بېلَوه
تندر دَ رقیب په کور پرېوزی قهقه خانده　　سپینه آئینه دَ ششت[1] خپل یار ته ځَلوه
یو ځَله چه زړه دَ چا په مهر مینه بند کړې　　شرط دَ یارۍ دا دَئ زړه بل ځَاي مه نښلوه
کډې دِې دَ زړونو ستا دَ مخ په لور رواني　　واړه ملك بوستان دَئ په هر ځَاي ئې ملَوه

درسته دِله خپلو نمریو وَ ایستم خوشحاله
یو دَ غاړې هار مې دَ گلونو مه شلوه

لکه زه یم پیدا شوَي پدا مینه　　دَ نور چا به هسې نه وِئ پیدا مینه
دَ قصاب چاړه په غوښو هسي نکا　　لکه کا د ما په زړه دَ اشنا مینه
درست عالم را باندې غاو کا زه حیران یم　　چه له زړه به په څو لیري کړم ستا مینه
په یوه تن کښ دا دواړه توکه نه وئ　　هم دَ حسن استغنا هم دَ چا مینه
نه به بوي دَ مښکو پټ شي په نافه کښ　　نه به پاتو شي مخفي دَ شیدا مینه
ما په سحر په جادو تقصیر وَنکړ　　دَ ناترس خاطر ئې نشي په چا مینه
په ژړا مي به دوه سترگي وچي نکړې　　که پما شوې دَ خپل یار په ژړا مینه

لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
کشکه نه وَئ دَ خوشحال دا رسوا مینه

لکه[2] ستا دَ زلفو تاب شته　　په سنبلو کښ هم تاب شته
لکه ستا دَ خولو بوی دَئ　　هسي هم په ملك گلاب شته
ستا دَ مخ ترې خال به بِه وِئ　　په خطا که مشك ناب شته
لکه زړه ځما ستا شونډِي　　نه کباب شته نه شراب شته
که و نمر ته خاته گران دِئ　　دَ زلفیینو ئې طناب شته
چه کاته دِ په حساب شول　　دَ یارۍِ هم حساب شته
کښلي ډېر وه ما ته یار کړې　　تل دَ گلو انتخاب شته
کل پما شهد شکر دِئ　　که دِ قهر یا عتاب شته
مجنون مړ ندئ ژوندی دئ　　چه لا ما غُندِي خراب شته
دَ هجران په شپه مرگ غواړم　　ځما سترگو ستاسی خواب شته
چېری نه په بل مرگ وَمرم　　دَ غمزو دی هم شتاب شته
چه مي وژني کوز به کورم　　له اشنا سترگو حجاب شته
ما خپل خون ورته پل کړَي　　که د ما د مرگ غذاب شته
دَ چا مَي مي په کار ندئ　　چه مي خپل لبِ لباب شته
دروغجن یم که دا شعر　　دَ میرزا په درست کتاب شته

دا غزل چه خوشحال وَوې
نن ئې چا څخه ځواب شته

---

[1] یو راز پسول دی، چه هنداره پکښي وی. په یوه نسخه کښ شست هم راغلی دی، چه مطلب گوتې ده.

[2] د لکه پر ځَای کله ښه ورسره لگېږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته   قلاش و قلندر شه که شته شته که نشته نشته
که لَړه دَه که ډېره واړه ونیسه په تېره   په خوي دَ پیغمبر شه که شته شته که نشته نشته
دَ عمر څه اندوه کړې څه اندوه دَئ که ځان پوه کړې   ژوندَی تر گوره ورشه شه که شته شته که نشته نشته
بادشاه دَ بحرو برېې، که قانع په خشك و تر یې   دَ دهر سکندر شه که شته شته که نشته نشته
که دُر دِئ که گوهر دئ که گلوُنه که شجر دِئ   دَواړُو بې خبر شه که شته شته که نشته نشته
بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې   به صبر تونگر شه که شته شته که نشته نشته
مه ژاړه مه پرې وياړه غم ښادي پرېږده دا واړه   واقف پدا سیر شه که شته شته که نشته نشته
بلا دِئ چه ټولېږی په هیڅا نه پا تو کېږي   فارغ له سیم و زر شه که شته شته که نشته نشته
له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې   دَ یار په رضا سر شه که شته شته که نشته نشته
که وصل که هجران دئ دواړه ما وته یکسان دئ   آرام پخپل مقر شه که شته شته که نشته نشته
څو سعیَ څو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې   په واړه برابر شه که شته شته که نشته نشته
لږ عمر ډېر غمونه په زړه هونبره ستمُونه   قانع په خشك و تر شه که شته شته که نشته نشته
پخپل هنر نظر کړه څو ژوندَی یې خپل هنر کړه
خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما د َیار دَئ نمر خو هسي وې کنه   لکه زه په عشق کښ زیر یم زیر خو هسي وئ کنه
دَ عالم ډېري خبري لور پَلور توري لښکري   زړه مې نه خوځې له ځایه غر خو هسي وئ کنه
بې دَ عشق له شور و شره چه هر گز ځما سَره   نه ځې نور څه هر څه درومي سر خو هسي وئ کنه
چه ئې رېبم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا   ورَځ و شپه دا هسي کر کړم کر خو هسي وئ کنه
تا وې درومه نوم مې زبر کړه بل سبق له زړه بدر کړه   تل مې ته یې په خاطر کښ زبر خو هسي وئ کنه
و هغه ته مې سر کوز دَئ چه معلوم ورته رموز دئ   په خبره نه پوهېږي خر خو هسي وئ کنه
پدا باغ کښ یَوَه ونه تل تازه تره برخنه   چه ئې اُوړَي ژمَی بر خورم بر خو هسي وئ کنه
چه آزاد مریي ور درومِي خپل مراد ور ځني مومي   په هیڅا ندئ تړلَي ور خو هسي وئ کنه
په یوه زمان تر یاره ورشي راشي څو گزاره
دَ خوشحال خاطر تېز پردَي پر خو هسي وِئ کنه

لا یزاله پادشاهي که چا موندله   کیخسرو به وَ خسرو ته نه سپارله
جام دَ میو را پلاس کړه ساقي گوره   په هر لوري دا ځما دَ غم کرَله
په امان امان یوه لا تېره نه وئ   په زمان زمان ښکاره کا فلك بله
ډېر په باد ولاړَل د تا غُندِي باد وړي   ته ئې وروستو دُم کره یې ځما دله
جام و ساز ساقي بهار واړه اسباب شته   صراحي ولي خالي وینم له مُله
په جهان دَ نیکو نوم بویه خوشحاله
چه یادگار به وِئ تر تلو هم تر تله

لور ته لور مي په جهان گرېوان پاره شه   کور په کور مي دَ رندیه کار ښکاره شه
چه مي پته په لستوني کښ نوشله   دَ هغې پیالې جهان په ننداره شه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا څه زړه ندئ چه اوس مهر پما کا — راته نرم هغه سخت سنگ خاره شه
چه دَ عمر څه مایه تر واړُو تېر شوم — دَ خوښۍِ ملك ځما په اجاره شه
اوس به کوم ارمان کوم سوبه مي وشوه — چه رقیب دَ یار له وره آواره شه
دَ هغه قدر لرم ترې به ځارېږم — چه په غم کښ چاره جوي دَ بېچاره شه
اوده بخت وته مي ډېري ناري وکړې — وېښ له خوبه په وروستیٰ نړي ناره شه
جدائي ورځني مرگ دَئ سړَی وَ مري — دَ بتانو وصل عمر دوباره شه
که خپل ځان هوښاره وِی هوښیار به نشِي
اوس خوشحال دَ لیونیوُ شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه — نه خوب نه مي خوراک دَئ نه آرام په ورځ و شپه
بل خیال فکر ئې نه وي بې د یار له رویه مویه — دَ زړه په حال خبر یم زه مدام په رځ و شپه
دَ مخ ثنا ئې وایم دَ زلفینو ئې صفت کړم — په خوله که په خامه وِئ صبح و شام په ورځ و شپه
یَو ښه نظر چه وکا، سرمایه مي دَ ژوندون شِي — کافي دَي خلوتي ته یَو بادام په ورځ و شپه
دَ مښکو دَ کافورو خوشبوئي به تر قربان کړم — که ستا له لوریه راشِي یَو پیغام په ورځ و شپه
دَ مښکو گل قندي به ئې خوشحال ترې صدقه کا
که ته مي سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه

ما پټ درله[1] کوگل کښ همېشه اسرار دَ زړه — آخر ئې خوناب وکړ په هر لور پرهار دَ زړه
له پښې اغزي مشکل دَئ په حکمت له تلي خېژي — دانا طبیب بایده دَئ چه وَکاږي خار دَ زړه
دَ نورُو تونگري که دَ دنیا په سیم وزر شي — پدا به تونگر نشي بې دیدنه خوار دَ زړه
دَ شونډُو دارو ورکړه که ئې ته په روغول یې — په سترگو ئې علاج کړې، خو به مري بیمار دَ زړه
که ښه دَئ هغه زړه دَئ چه مین په هیچا ندئ — چه یَو ځله مَین شِي نور تر تلو زار دَ زړه
غمجن په ډار دَ هجر خوښ دَ وصل په امید کښ — په اور او په اوبو کښ کړ خداي څه روزگار دَ زړه
دَ یار مهر تر ما راغي د ما مهر تر یاره — رشتیا ده دا خبره چه دَ زړه ده لار دَ زړه
چه خپل اختیار ئې ټول دَ خپل اشنا په لاسو ورکړ — رحمت ئې پدا کار شه خو هم دا دَئ کار دَ زړه
خوشحال خسته به اوس دَ خاطر راز وَ چا ته وایي
چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغي ښه یار دَ زړه

ما د شیخ او د ملا حکایت نزده — ما بې میه نیه بل روایت نزده
چه ئې نوم دَ عاشقانو په شماره شو — دا هم ښه که بوالهوس محبت نزده
ته چه هسي په چمن کښ چمان کېږې — سبره تا ځما دَ یار په قامت نزده
عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم — هسي مه وایه چه ما کنایت نزده
دَ درویش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دئ — که په خوله ئې دَ عربو لغت نزده
وایې تا سره مي نیت دَئ دَ یاریه — هسِي هېښ یم گڼه ما په تش نیت نزده
نادان یار به صدقه تر هوښیار یار کړم — نادان یار دَ آشنایئ قیمت نزده
عاقلانو څخه څو رنگه حکمت دَئ — لیونیو یو دَ عقل لو حکمت نزده

---

[1] در په کوگل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ عاشق ته نصیحت مکړه ناصحه! خود پوهېږي چه عاشق نصیحت نزده
دَ خدمت له نتیجې نه چه محروم شوم زه لایق نه یم که تا عنایت نزده
چه بې سته مېلمه کېږي هغه زه یم له آشنا مي دَ هندو غُندي ست نزده
زاهدان چه نمونځ روژه کا جنت غواړي
ما خوشحال دَ مزدورئِ طاعت نزده

ما په ننگ دَ پښتانه ځوانان قربان کړه بیا مي غوره غوره جمعَ ښه ځوانان کړه
دَ سرِي دَلاسه مړه وَئ څه به ښه وُ لېوني کوټه سپی مړه گوره شېران کړه
هونبره کوټي کوټي کوټي ارمانونه هر نفس ځي په ارمان ارمان ارمان کړه
په یوه ساعت ښادي په بل غمونه په لحظه لحظه تېرېږي د اسمان کړه
چه په شپه را سَرَه ټول ووُ په زرگونه په سبا ئې له ما واړه ځان په ځان کړه
ځني مړه ځني ژوندي له ما جدا شول زه جدا په غاړه غرنو په ارمان کړه
چه شاهان ځوانان مي ومړل هاله مرد یم که دَ هر یَوه مي ساري سل ډمان کړه
یو مهلت دَ عمر بل مدد دَ بخت وئ په دښمن باندِي مي وشوې پدا شان کړه
لوي ئې قتل، هلك بند، ښهرونه سوي مال اُلجه بندیان دِ کال واړه جهان کړه
چه نو ښهر مي واهه کوهاټ مي پریښ لا هاله ځما دا کړه وُ دَ نادان کړه
چه بد اصل سَرَه ښه کا کله ښه کا دَ موزي سَرَه څه سود دَي دَ احسان کړه
ښه خو دا په خوشحال وشوه بیا تر کاله
گوره څه رنگه ښکاره شی دَ سجان کړه

ما د نیت خبره ووې و ناکس ته[1] نور څه نه په نن ئې ووې و عسس ته
خوږې شونډي به ئې نه مومې وَهَه ئې سر په دواړه لاسه وایه و مگس ته
دَي پخپله د خپل ځان په سوختن دَي د گداز له حاله څه وائې ققنس ته
زه چه نن دا رنگینه خبري وایم پرې پوهېږم چه به پاتو شي بیا پس ته
و طوطینو ته مي پرېښوې خبري دا مرداره جیفه پاتو شوه کرگس ته
یا ئې رنگ یا ئې آواز د ځان بلا شي څوک چه اَچوِي مرغونه و قفس ته
گله نور عیب دِ نشته عیب دِ دا دَي چه په وازه سترگو گورې و هوخس ته
د غفا[2] د کال بهار گوره خوشحاله
چه د مړو به ئې هوا وشِي هوس ته

مه وَی هسی کلی چه دَ چرگو کولې خورینه شل خمبې[3] په کور کښ د نېستی له غمه مرینه
بل فکر ئې هېر دَی خو په غم دَ زرو پول دئ نر ښځي ئې واړه خو تنگې تنگې لرېنه
ډېر ئې ملکان دي پکښي ښه ملك هغه دئ هر چه بې ننگي کا دَ چا بډِی رشوت خورینه

---

[1] دا بدله په نورو نسخو کي نسته، له یوې قلمي نسخې څخه نقل سوه.

[2] غفا د ابجد په حساب ۱۰۸۱هـ کېږي.

[3] خمبه: انار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښېني په مسجد کښ دَ سودونو کا خبري   یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړينه
لس کالونه تېر کا په یوه جامه خېرنه   کوز وجود برمنډ په سر څیره کښېږدِي زرینه
خاندي پروا نکا شرم نلَري د تېښتي   ډېرِي بې شرمِی دَ ژوندون دَپاره وړینه
جنگ لَرَه چه ورشِي نور څه هیڅ نکا بې تېښتي   جوړ چار وسله تښتي سکه ورور ته نه دَرینه
هیچیری د شولو دَ سړی برکت نه وِئ   شل شِي شول شِي شوم شِي چه همېش شولي کرینه
نوم دَ ودانۍ ویران ښهر دئَ خوشحاله
لا ترې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

ناز، نخرې، مهر خندا. فتنې، جنگونه   دَ خپل یار سَرَه هم تا زده دا رنگونه
کله کله خواپخوا غاړه غړی   کله تښته په دوو پښو په غورزنگونه
چه ځما سَره ئې ناسته په پالنگ وه   اوس له ما په چرته لاړ په فرسنگونه
په لیدو پسې کچکول واخلي ملنگ شي   مینه کا دا هسي چارى آهنگونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دئ   په قسمت دَ خوږو زړونو لهنگونه
عاشقي به هغه کاندِي چه تر شا کا   زیست، روزگار، شرم، پېغور، وېره ننگونه
چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلِي   گنُدِي اخلِي دَ یاغیانو قلنگونه
څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل   څوک پراته غاړه غړي په پالنگونه
په لیدو به ئې دَ گور مړي سر هسك کا   که پرې درومي دَ پایلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبري دراز نکا   دَ جنت دَ حورو مه وینم رنگونه
زه خوشحال دَ آهو چشم میني سر کړم
دَ غرڅه غُندِي په هسي گړنگونه

نن په سترگو ورځیو له ما خوار زهد تقوا وړه   ناز و غمزې وکړه عقل و صبر مي سبا وړه
شیخ ملا قاضي مفتي صوفي سَرَه یو ځاي دي   پا څه ښېوه وکړه یو یو څېز مى له هر چا وړه[1]
جور دَ اغزي وړي چه وَ گل وته هوس کا   یار که ښایسته وي ته ئې هم جور و جفا وړه
دَور دَ اورنگ دَئ دَ ریا زاهدان ډېر دئ   پټه په لستوڼي دَ شرابو ډک مینا وړه
تل چه عاشقان دِي پسې تعیین رقیبان دئ   ته چه عاشقي کړې دَ وگړي شور غوغا وړه
مال دَئ که مى ملك دئ څو لا مړ نه یم ژوندي یم   هر چه ستا په خوا دِئ هغه واړه لا پخوا وړه
ډېري دِي نگاري ښایسته پري رخساري   نورو لره نور څه ته ځما زړه په تنها وړه
شونډي دِ حلوا دِي عاشقان دَ حلوا وړِي   ښه په وړیو ځه په پَلو پټه دا حلوا وړه
تا ویل خوشحاله یو کالى به له تا غواړم
زړه دَي نور څه ندئ ښه در کړي مِي وَتا وړه

نن ئې بیا دَ دلبرۍ خنجر تر ملا شه   ښه چه سر ئې لا اوله په بارسا شه
ښه چه ژر دِ مختورى وشو رقیبه!   هغه یار چه مَرور وُ بیا پخولا شه
ما وې بخت به یو ښه یار را کا وَ ما ته   چه دَ درست جهان ناترس وُ یار د ما شه
گل پدا سبب ارزان درومي په بَیَه   چه ئې ډېره بقا نشته بېوفا شه

---

[1] یو څه څزه له هر چا وړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بلبلو باندي زېږي دَ بهار کا   چه نرگس په هسي سخته څِله وا شه
راشه گل وَته نظر وکړه اَغزي ته   گل په هونبره زيبايیه يار دَ چا شه؟
دَ فراق شپه ئې چه هونبره اوږده نه وه
په خوشحال باندِي هزار ځَله[1] سبا شه

نشته بانگ دَ مؤذن په درست تيراه   مگر واورې بانگ دَ چرگ په سحر گاه
که اورکزي ئې سراسر واړه گمراه دئ   آفريدی دئ تر گمراهو لا گمراه
دَ اسلام ارکان احکام حلال حرام شته   آفريدي اورکزئ ندي پرې آگاه
نه ئې نمونځ دَ جنازو نه ئې امام شته   نه زکوة نه سرسايه نه دَ زړه تراه
ښه هغه چه مستقيم په شريعت وِئ   بد هغه دئ چه په شرعه وِئ تباه
دَ دنيا چارِي همه واړه فاني دِئ   که باقي دَئ خو يو نوم دَئ دَ اللّه
چه يکلخُته دَ دنيا په کار گښ غرق وِئ   له هغه غافله زويه نه آه آه
په اوبو سره گندگی له تنه درومي   په توبه په استغفار سَرَه گناه
موحد دَ تصوف دَ رسالو دَئ   مسئله دَ شريعت کښي گناه
کله کله چېري وَ وايي دا هونبره   ځَني ځَني لآ اِلهَ اِلا اللّه
چه گناه همېشه کا توبه ئې نه وِئ
له هغه قومه خوشحال غواړي پناه

نامرد مل دَ چا مل مشه   سر په بد نائي کل مشه
پی غوړي واړه مردار کا   دَ خپل کور پيشو غل مشه
يَو چه دوه ورته ښکارېږي   څوک په سترگوُ احوال مشه
چه يا سېب يا بهي کېږي   بصل مشه حنظل مشه
دَ غوټی غندي موسېږه   دَ ابرو تر منځ خل مشه
په ويَل که ډېر افضل يې
له خوشحاله افضل مشه

نسته هسي مينه د يارانو خاص الخاصه   چه يو ځَبله ځَارېږي په جهان کښ له اخلاصه
يو راز دَي پدا کار کښ که ته ښه فهم پرې وکړې   چه شمعَ سر جنبانه پروانه ورته رقاصه
له مرگ مي څه غم کړې چه دَ عشق په شريعت کښ   قاتل په شرعه خلاص دَئ له ديته له قصاصه
له لاس مي رقيبان په تېره توره سَرَه پرې کا   لَمن به دِ لا هم ځَما له لاسه نشِي خلاصه
زاهد به په عشرت ځَما له بزمه نه خبرېږي   دَ عامُو څه مجال دَئ چه خبرېږي له خواصه
چه وگورم و تا ته همگي په درُو پرُ يې
څه خبږي اې خوشحاله له محيطه هم غواصه

نصيحت دَئ که ئې اروې درته وايي بېچاره   نفس به ډېر څه درته وايي پسې مشې آواره
روحاني بخره دَ چا دَه چه ئې مينه په دروېش وِي   نفساني بخره دَ چا دَه، چه جاهل وِئ هيچکاره

---

[1] هيله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه وَهل خوړل خورول کا، هغه باز دَئ یا شاهین دَئ | چه ئې سوړي لَره وړینه، یا مېږَی دَئ یا فاره
علم تا بیایي په پورته، جهل تا بیایي په کښته | یا عیسی لَره ور درومه، یا قارون ته ځان سپاره
چه ئې علم فضل نه وِئ چه په تخت دَ پادشاه کښېنِي | یا یو یَږ دَئ یا لېوه دَئ، یا ئې ګاو و خر شماره
بېوفا دروغجن مشه، نا سپاس حق ناشناس هم | ره زني کړه بنګ شراب خوره څرخ وهَه په دو تاره
دَ نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وِئ | خپل کشکاب دَ خپل محنت خوره په سر راوړه پشتاره
که وعده په قیامت وِئ، هوس مکوه وَ پورته | څو توانېږي ښځه مکړه که په مخ وِئ ستاره
په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسي زغلم | وا ویلا دَ نفس له لاسه ګرېوان چا ته کړم پاره
څوک نېکخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدایت کړي | چه خبر په قباحت شوم، پکښې ډُوب یم یکباره
لوی دریاب دَی توره شپه ده پکښې ځي ځما بېړیه | خدایه خضر را ښکاره کړه چه لاس را کاندي ښکاره

هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
که یَو بخت ور سرَه مل وِئ دَ خوشحال کړه ننداره

نه د ما د زړه لربر دِئ ښایسته | همېشه مي دَ زړه سر دِئ ښایسته
خپل ژوندون دَ ده دَ مخ دَپاره غواړم | له دننه مي خبر دِئ ښایسته
بت پرست دَ یوه بت یم نه دَواړُو | که بتان مي دَ آذر دِئ ښایسته
زه به مخ دَ یار مخَي نکړم دَواړُو | که ګلُونه سراسر دِئ ښایسته
زه له ډېرِي ځلي یو پرېږدم بل ګورم | سرَه یَو تر بل بهتر دِئ ښایسته
خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشي | که بیرون مي تر بصر دِئ ښایسته
په وار وار ترِي لعل و در دِي را توئېږِي | ستا ویل لکه سره زر دِئ ښایسته
په خطا که په ختن که په کشمیر شته | نه چه دا مي تر دلبر دِئ ښایسته

که هر څو دَ ځوانی عشق لَرِي خوشحاله
دَ زړو، نه مکدر دِئ ښایسته[1]

نه ئې ملك نه ئې لښکر نه ئې ګنجونه | تر خانانو دماغي دي کښلي جونه
که خانان په زر په زرو په توره ناز کا | کښلِي مخ لَرِي ښېوِي غنزِي غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه راي دَئ چه مي وکوت | یا دَ لوي دریاب په څو رنګه موجونه
څوک به روغ سلامت پرِي نږدي په ملك کښ | بیا ئې باندِي کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه | چه به کښلیو لَرَه ځِي هغه رنځُونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښ ئې غواړه | اُوه ستوري دَ اسمان د وولس برجونه
زه نامي په دا خبره نه پوهېږم | چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لېه نمنځ کوِي فلکه | په چا لونِي په اوړیو په چجونه

دَ خوشحال خاطر ښپښه دئ مات دِ نشِي
ستا دَ سترګو مستي وري په څو کنجونه

نن دِ دور دَ خوبیه دَي دماغ ګړه | یا دَ یار په زړه مرهم ږده یا ئې داغ ګړه
په خندا خندا راځه غاړه غړي شه | د خپل یار خاطر له غمه نه فراغ کړه

[1] د زړونو په ګذر دِي ښایسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ زلفو په تور تم کښ مِي زړه ورک شه　　چه ئې بیا مومم ښکاره دَ مخ څراغ کړه
دَ مخ خال دِ تور کارګه دَئ ځما زړه وړي　　دَ بازونو دَ شاهینو ښکار په زاغ کړه
دَ خلوت په مخ کښ ناست زاهدان ښه دِئ　　ساقي زه چه زاهد نه یم ګښت دَ باغ کړه
ساقي لور په لور ګلزار دَئ چه لیده شِي　　له توبې نه کړه توبه په لاس اياغ کړه
ګوره کوم لوري ته لاړ دَي مونده نشي
دَ خوشحال دَ زړه پیدا چرته سراغ کړه

نیمي شپې مي په پالنګ راغله دلبره　　پریرویه، عنبر بویه، سمنبره
رنګینه جامې اغوستي زرنګاري　　سره درسته تجلي وه پا تر سره
په سپین والي دَ مخ سپین لکه مؤمنه　　په تور والي دَ طُرې لکه کافره
سر یې تور، ښیبنه په لاس، باده څښلې　　دَ مستیَ پخپل ځان نه و خبره
دَ پائلو دَ څړيَ[1] ئې شرنګهار شو　　زه له خوبه را پرتاب شوم ډیر په ویره
ما وې ګوره ښاپیریَ وه، که حوره[1]　　چه دا هسِي شان په ما شوه برابره
توري ورځِي يې لینده باڼه يې غشي　　غاښ ئې در قیمت بها په لب شکره
په خندا خندا ئې دا وَوې وَ ما ته　　چي و َما وَته نظر کړه بې بصره
ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یَم　　بله نشته په خوبیَ تر ما بهتره
عاشقان ځما دَ خولې په کلِي ډیر دِي　　بختوَر ئې، چه مي وَنیوې په غوره
څو بوسې ئې دَ لبانوُ و ما راکړې　　حقیقي پیاله ئی راکړه له احمره
درسته شپه مُو سره راز په پالنګ وکړ　　دَ وصال خوښي ئې لا نه وه تر سره
چه آواز دَ مؤذن دَ اذان وَ شو　　په سحر له ما نه ولاړه ناز پروره
چي په ډیر ارمان محبوبه ځنِي درومي　　کشکي شپه دَ خوار عاشق وَي بې سحره
چه له هسِي محبوبا خوشحال جدا شو
دَ آتش لمبې ئې درومِي له بستره

نشته هسي سر چه به خالي وي له دماغه[1]　　کوم دَي هغه زړه چه به روغ پاتو دِي بې داغه
چرته پسې درومم په کوم لورِي به ئې مومم　　ورکه مونده نشِي بې رهبره بې سراغه'
مست یم مي پرست یم همېشه اياغ په دست یم　　یو ساعت چه ځِي راباندِي غم دَي بې اياغه
باغ دئ د هغه دَئ په هر چا چه دِ پېرځو دئ　　زه په ارمان تل وَ یوه ګل یَم ستا له باغه
ګل دَ عندلیب دَئ په قسمت دَئ په نصیب دَئ　　درومه درومه درومه په جیفه ګرزه کلاغه
تل هوا هوس کړه، تر اوله یَو په لس کړه　　ستا له غمه څه دئ که زه لاړم له فراغه
ورَځ وَرباندِي شپه دَه په تورتم کښ ئې میشته دَه
کله به لیده شې د خوشحال دَ زړه څراغه!

وچ لرګي وبله کښېږده　　اور پرې پورې کړه نور پرېږده
په تېرو تېرو اَغزیو　　تا ته چا وَیل چه پښې ږده
پکښې ظلم ډېر ستم شِي　　له بیداده ښهر لېږده

---

[1] دا بدله په چاپي دیوان کي نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خزان سیلی راغلې   لکه پاڼي هسي ربړده
تل هلکان دَ خپلو اوښیو   دَ ګرېوان په اوښي بلبړده
په اعوذُ په لاحول   سر آخله له سر وبړده
اوس پیري راغله خوشحاله
دَ ځوانِی چاري پربړده

وخت دَ نو بهار دَئ، زه جدا له خپله یاره   دریغه، دریغه، دریغه، چه بې یاره ځَي بهاره
ژاړي غاړي غرُونه په احوال دَ عاشقانو   سیل د واوره ندَي چه را درومي له کهساره
اور دَ خوړو زړو دي[١] چي دَ غره په ونو بَل شو   شنې ډېوزي خېژي له نښتره، له چناره
غواړې چه احوال دَ فراق جنو، در معلوم شي   ګوره هغه زاڼَي چه جدا ځِي له قطاره
دا څه معلومېږي چه جهان دَ ماتم ځاي دئ   شنې جامې اَغوستِی دَ طوطیانوُ له چیغاره
نوري نارې نشته، خو نارې د ببلتانه دِي   راشه که ئې اروې دَ رباب له هره تاره
رنځ مي نه کمیږِي، په زمان، زمان زیاتیږي   زر راځه طبیبه ګڼه مرَم دَ خداي دَپاره!
مرګ دَ رقیبانو بلْ[١] ژوندُون د حبیبانوُ   خدای ږو په هنګام د وصل کېږي دا دوه کاره
څه شو که لا دم وَهِي په شمار دَئ دَ ژوندیو   رنځ چه لا دوا شِي، طمع پری کړه له بیماره
پاتو سړي نشول، چه دا ګرزي ددو دام دئ   ځَکه ویره نشِي دَ دردمنوُ له آزاره
هسِي خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقی کښ
خپل دِئ که پرَدی دِئ راته نه ګورِي له عاره

وړاندې وروستو دوه عدمه   پدا منځ کښی یَو دوه دمه
خو هم دا ئې چه لیده شې   که څه نور څه یې آدمه
چه دا دوه دمه دِ نه وِي   په حساب تر جیفه کمه
ستا غفلت وته حیرت یم   پخپل ځان باندِی ستمه
دَ حرص په وزر ګرزې   هم په غرونُو هم په سمه
که بادشاه دَ درست جهان شې   چار دِ تېره شِي تر جمه
بادشاهی به دي خلاص نکا   چه اجل درشِي له همه
څو روزګار هونبره ئې فکر   څو دنیا هونبره ئې غمه
په زړه یو درم یو داغ دي   دوه داغُونه دوه درمه
څو عالم سرَه ګډېږي   غم به مومي له عالمه
چه وَ هر څه ته ئې شا کړه   په هغو دَه مسلمه
چه نه څه اَروې نه وینې   زړه دِ خلاص دَي له المه
ته هم ډېر ښه یې خوشحاله
ولي ځَار دِ تر قلمه

ودره چه څه خو په یارئِ شې خبره   ګورُو[١] به چه څه شېوه په لاس واخلې دلبره
لا دِ[١] څه تر اوسه هغه قدر ندي لیدلَي   ځَکه دَ خپل قدر په لافو سر یې صنوبَره[١]

---

[١]ګوره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځاي دَ چپ و راست چه د ګافور دَ پاسه ندي — ته ئې څه سيالي له توروُ زلفو کړې عنبره
څوک چه نظر وَکا هغه ښه کښلي دلبر ته — ځي له ډېري ميني دَ يوسف سوره کاږېره
ته ئې چه دَ مخ سرَه نن شپه برابري کړې — شمعي! دا دعوه تر سبا يوسه برابره
مينه هسې څيز دَه چه په چا باندې مين شوې — ولي وينځه نه وِي تر بې بې شِي په تا بره[1]
لارې دِې بې شماره زر کوڅې دي تر معشوقى — څو به پکښې درومې قدر مه بِده بې رهبره
مه پرېږده له لاسه کار و بار دَ عاشقَى — چار دَ عاشقى تر هر څه دَه معتبرَه

هَرَه شپه چه درومې په خوشحال باندې دوږخ دَه
شپه د جدايىَ که رسېږې پيغامبره[1]

هر عاشق چه بهره مومي له حضوره — په هغه باندې سلام له ما مهجوره
ښه دِ قدر دَ وصال دَ ساعت زده کا — وَ ناظر ته تل جلوه نکا منظوره
اوس د ديو جونو وينځو په ځاي نده — درخانى آدم خانَ کړه مشهوره
چه پدا هسې جمال ورځني زووې — بوره مور دِ ښاپېريه وه که حوره
يار به چا په يوه درنګ له لاسه پرېښ — جدائِى له ياره نشِي بې ضروره
صبر تا لمانه درست په کاته يووړ — بيا وَ ما وَته وَيل کړې نا صبوره
زه لا هسې په يارئ کښ غوځ نه يم — چه لَمن به دِ پرېږدم په تېره توره
لکه باد چه لوي نښتر وُلى په مځکه — هسې رنګ ور پسې ولوشتم بيخ پوره
دَ ښه يار ديدن دَ دراړو سترګو نور دئ — خداي دِ نکا دَ هيچا سترګي بې نوره

که اسمان او مځکه خوله وبله ورورِي
دَ خوشحال خاطر به نه وِي بې سروره

هغه کار لکه په تور وه[1] — ما ليده چه په سپين نور وه
چا به مښك په کافور ورکړه — ولي بيه نه وه زور وه
تل په شپه بازار خپرېږي — په روڼا ګوره چه خپور وه
يا يو خوب وُ چه ليده شو — يا يَو خيال خالي بيور وه
چه ځګر خوري دَ خپل زويه — عجب ښه مهر دَ مور[2] وه
اوه غله[3] پرې حواله وه — څه ناتار شه يو څه په کور وه
لږ ئې راکړه ډېر ئې يووړل — پوروړی ئې سود خور وه

ما ته وَليدې خوشحاله
چه دِ څو نبره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنګاش پوهېږي ښه — پخپل زيست او په معاش پوهېږي ښه
بزرګر د کر د کيلی هنر ښه زده — بازرګان پخپل قماش پوهېږي ښه

---

[1] محشی ورته کښلی دی، چه مطلب له تور او سپينه تور او سپين وېښته يعنی ځلمی توب او زوړتيا ده.

[2] محشی ليکی چه مطلب ځنی مځکه ده.

[3] يعنی اوه ستوری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولول به ئې هغه کا چه ممسك وئ   په بازَنه ئې قلاش پوهېږي ښه
څوک دِ هیڅ ورته د مېّ خبره نکا   عاشقان پخپل تلاش پوهېږي ښه
دَ شرابو صفت څه کوې نور چا ته   پدا کار رند و اوباش پوهېږي ښه
دَ عسلو په حلوا ماړه ناپوه دئ   گرسنه په نان و آش پوهېږي ښه
قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده   شمشېرزن پجنگ پر خاش پوهېږي ښه
وَ خوشحال ته وایي خلق ښه پوهېږې
ظن دَ خیر دَئ دَي کاش پوهېږی ښه

هر چه ستا دَ زړه رضا واړه هغه کړه   څو چه زړه دَ چا خوږېږي هغه مکړه
که د کسب و د روزکار نه یې نه مرد شته   دَ نامرده پوډئ مه خوره ځان خفه کړه
یار هغه چه دَ تنگڅې په وخت پکار شې   چه دعوا کا دَ یارئ حال ئې زده کړه
چه تنگڅه دربادي درشي که مېړه یې   په تنگڅه کښ دَ خواریه ځان ور مکړه
په خواري کښ زیست روزگار تر مرگ بتر دئ   یا دَ بل کېږه یا خپله گېږه بژه[1] کړه
له ځوانمرده هونبره غواړه چه د زیست شي   دَ نامرد خونه همه واړه الجه کړه
غلېواز دَ بل منگولي وته گوري   لکه باز لیري نېژدې خپله غوټه کړه
که دعوه دَ مړنتوب لرې په زړه کښ   آس دوند تلاښ په غشي په لینده کړه
یو هر بیت ئې دَ حلوا خوړه نمړئ ده
که مشتاق یې دَ خوشحال ویل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دو څاروه   چه مي خیر کړ درست ځما دَ ژبي کار وه
چه وداني چاري وراني په ساعت کا   چه مي ولیده په چارو کښ تلوار وه
دَ هر چا یاري مي ولیده په سترگو   هم هغه راته بلا شه چه مي یار وه
نا همواري به هر گز ورپېښي نشې   که پخپله اندېښنه سړی هموار وه
صبرناکو سَرَه جور فلك نکا   دَ فلك جور له چا چه سبکسار وه
پدا باغ کښ مي ډېر گل تر نظر تېر دی   دَ هر گل تر څنگ ما ولیده چه خار وه
زړه په طمعه دَ وفا بې وفا کړه   پخپل ځان باندې پخپله ستمکار وه
که هر څو باندې مرهم ږدي نه رغېږي
دَ خوشحال په زړه دا څه دَ غم پرهار وه

هر گز به توبه نکړم دَ ښه دَ نندارو زه   شیخان پېران دِ واروې دا یم وایم په ناروه زه
که ما دَ عشق خبره په ایما تر دا پخوا کړه   ښکاره به ئې اوس وایم په رباب په دو تارو زه
که نور عالم گلونه په دستور اوړي خپل گور ته   راوړم دَ یار له باغه هَرَه ورَځ په پشتارو زه
زاهد وائي و ما ته راشه کښېنه تسبیحات کړه   یَوه مي ده نیولې نه یم هیڅ پدا شمارو زه
گداي غُندي جار وزم سینه سوي په طلب کښ   که ډېر لَرم په کور کښ هر قماش په انبارو زه
پرهار ئې دَ بڼو دَ غشي لا بده بلا دَه   وتلي یم دَ غشو دَ نېزو له پرهارو زه
خوشحال غُندي که سود لَري که زیان ځما قبول دَئ

[1] سید راحت دا کلمه په معنا دَ قرباني او خونرېزی را وړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادت یم دَ غمونو دَ اندوه په اجارو زه

هم خداي غواړې نادانه هم فاني دنیا نابودهَ — په څو به دِ روزي شِي فکر وکړه دا دوه سوده
چه سر په مځکه کښېږدې زړه دِ یوب په اندېښنو شِي — په خداړو که خبر يې د خاصانو له سجوده
په زړه د کعبې مینه د کغبې په لور روان شِي — یو غول دَي په بیانان کښ بل[1]سر سر کا بې مقصوده
یو وهم دَي که څه دَي، چه په خلقو باندِي پېښ شو — دنیا دنیا هیڅ نشته که نمود که نه نموده
سیلاب دَ پاسه راسي په غورځي په کښته درومي — موجوده د سېلاب دَ اوبو هم ده نا موجوده
ایاکَ نعُبدُ لولې په سبع مثاني کښ — د زړه دِ څو هوا دِي، هغه واړه دِي معبوده
په صافه ائینه کښ هر چه ووینې په سترګو — په لاس اخیسته نشِي آئینه په رنګ آلوده
په څو رنګه کنجونه په هر لوري په جهان کښ — ته باد په لاس شناځ[2]شوې حبطه په هیڅ خوشنوده

خوشحاله ځواني ولاړه په پېرئَ کښ اوس مې کړه
حاصل چه په ژوندون دي هغه چارو[3] ګڼه زوده

هیڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې یسته — ستا دَ خولې تشبېه مي غوټی ولي راوسته
ستا دَ خوږو شونډو چه ساړه شي بیارته ګرزي — ځکه مګس سر وَهِي دا هسِي دود سته
زه او ته پدا دور تر واړونه افزون یو — څه حیران مجنون وُ څه لیلا خواره خسته
ستا دَ تورُو زلفو ځنځیرونه دِئ په پښو کښ — نه شم چرته تللَي درته پروت یم پا بسته
هر زمان ستا خیال دَئ چه ځما په سترګو ګرزي — وینښ یم که اوده یم که وَلاړ که نشسته
ګل اوسې په حسن اما ګل مشې په عمر — راغله سر فراز شوم ستا له باغه ګلدسته
واړه هغه حسن لطافت دَئ ستا په مخ کښ — چا چه دَ یوسف (رض) قصه و ما ته وَلوسته
ګله سبروَنه هسي سَمَه ده په قد کښ — چا نامه دَ سبر ستا وَ قد ته آخسته
ورَځِي دِ لینده دِئ تور بانه دِ تېره غشي — وله صرفه مکړه چه دِ ډکه ده درسته
تا ویل و ما ته څو ډېر غم غواړې له ما نه — ستا په غم خوشحال یم څو را درومي پیوسته

زړه لرې دَ کاڼي په خوشحال باندِي پوست نشو
څه شو که د خولې خبره کړې چېري پسته

هر تشنه چه دَ وحدت په سیند سیراب شه — نور همه جهان و ده وته سراب شه
چه په زړه ئې دَ وحدت ډیوه شوه بله — تجلي به ئې له مخه ځِي آفتاب شه
چه دَ عشق دَ نافې بوي پرې لګیدلِي — درست صورت ئې سر تر پایه مشکناب شه
هر چه ولېږ له هستیه و نیستی ته — فراغت دَ دواړُو ګونو دَ غذاب شه
چه توروه ترخه قبول لکه دریاب کا — هم هغه دَ قیمتي درُو ماَب شه
چه لمبه ئې دَ آتش کړه په ځان تېره — له غه پسه دَ ګلابو ګل ګلاب شه
که په زړه کښ ئې سختي وه لکه پونډه — هم هغه دَ زمانې دَ اور په تاب شه

---

[1] تل سر سر کا.

[2] شناځ هغه ژي بولي، چه له بادَه ډک کې، او لامبو په کوي لکه د لامبو کډو.

[3] هغه چار ګڼه ته زودَ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دَ ډېرو اندېښنو نه ئې زړه ورکړ | په مثال لکه خسرېي دَ درياب شه
دَ شرابو خوښي هيڅ نه وئ بې نقله | نقل څه دئ معرفت عمر شراب شه
دَ کمال کسب پايه دَ سعادت ده | هغه ښه چه دَ کمال په اکتساب شه
ته هم زړه مراد وغواړه له عالمه | چه په علم ئې عمل وکړ کامياب شه
چه دوستي دَ محمد (ص) لرې په زړه کښ | مينه دار ئې په اولاد او په اصحاب شه
چه له شرعي يَو قدم دروميِ بې روخه | وګو شمال وته تيار لکه رباب شه
په هغه مِي زېرَى وکړ چه دفتر ئې | واړه يک خاصه په کښلو دا ثواب شه
په حيات صورت به وګڼِي ځان خاوري
چه خوشحال غُندي خبر پخپل حساب شه

هر سړى چه په لاس ونيسي غلطه | زمانه ورته پيدا کا ډېر سخطه
محبت محنت په خط کښ سَرَه يَو شي | محبت سره جدا شِي له نقطه
مه يکلُخته مړني شه مه غوولي | په دنيا کښ هره چار ښه دَه وسطه
مصلحت ئې په هر قط کښ دَ خوبی دَئ | کاتبان چه قلم نه پرېږدِي بې قطه
د مرزي منګل ګاوزي غواړي غويري[۱] | د شاهين حمله په زانې دَه په بطه
بې ښه مخه به دئ قدر و قيمت نه وِي | د ښه مخ قدر ښه زده کړه خال و خطه
چه مدد ئې مهتر خضر دَئ خوشحاله
د هغه ببړئِ ورسِي تر شطه

هو پدا قائل يم کښلي ډېر دِي لور پلور شته | خداي ړو که دَ حسن سپاره تا غُندِي يَو سپور شه
تا وې چه غم مکړه يوه ورځ به دِ غم وخورم | څه لَره به غم خورم چه مي تا غُندِي غمخور شته
ستا په سر سوګند خورم ته ځما و سر ته لوړې | ښه مهر دِ دا دَئ که لا ښه مهر دِ نور شته
اې چه راته وايې عاشقي شرم پېغور ده | واړه مي قبول دِ که مي شرم که پېغور شته
خلق مى چه بولى ستا له مخه و ګلزار ته | بل بهار به څه کړم چه مِی يو بهار په کور شته
حکم امر ستا دَئ که مي بولې يا شړې مي:
څه به درته وايم دَ خوشحال بنده څه زور شته

يا ځما دَ ببنايئِ نظر نشته | يا پدا نېژدې ملکونو دلبر نشته
که اختر نه وِي دَ يار سَرَه اختر دئ | بې مَينَة که اختر دَئ اختر نشته
شپينه خوله که را کَوِي په ځان اړ يم | معشوقې له ما نه زر غواړِي زر نشته
په اول وصلت[۲] دَ عشق په توره لاړ شو | دَ عاشق سړى په تن پوري سر نشته
که غوټې پسې وَهې په لاس به در شِي | چا وې دا چه په درياب کښ ګوهر نشته
نور توروه ترخه که خورې ګندِی پيدا شي | و طوطي ته هسِي وايه شکر نشته

---

[۱] د مزري منګل کاوز غواړي يا غويره.

[۲] وهلت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا غزا لَره به زه خپسر[1] کافر کړم	څه ارمان کړې چه څوک وژنم کافر نشته
په شامت ئې د ماترې[2] غر نړېږي	لا پدا دَ افریدیو بصر نشته
دَ شمال ښَیَنَه کا په جنوب درومي	دَ ښکاري سرې په ژمنه[3] باور نشته
که دَ جنگ پکار کښ ډېر دِي حکمتونه	څو صابر نشې زلمیه ظفر نشته
څه عجب بادشاهي لکه خورشید کړم	یك تنها په جهان گرزم لښکر نشته
نن د َواړو دلبرانو غوره ته یې	که دِ یَو لونگ په پوزه زیور نشته
دَ عنبرو بوي اَلوزي ستا په کوي کښ	واړه ستا دَ زلفو بوي دَئَ عنبر نشته

په څو غره په غره دَ باز غُندِي پرواز کا
بیا به وایې دَ خوشحال خټك پر نشته

یار مي بیا دَ رقیب یار شُو دریغه دریغه	په خبرُو دَ اغیار شُو دریغه دریغه
یو څو ورَځي ئې په زړه کښ مهر ځاي وُ	بیا بې مهره ستمگار شو دریغه دریغه
هغه گل چه مي ساته دَ زړه په وینُو	مل دَ هر خس و هر خار شو دریغه دریغه
و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا	دَ وژو مي روادار شو دریغه دریغه
بې له تا مي دَ ځگر ویني خوراک شوې	تېر مي عمر په دا کار شو دریغه دریغه
پسرلَي[4] چه تل بلبلو پر چیغار کړ	دَ خزان له لاسه خوار شو دریغه دریغه

بیچاره خوشحال په طمعه دَ وصال وُ
دَ هجران په غم گرفتار شو دریغه دریغه

یار مي غوښت چه مِي اندوه یوسي له دله	نه چه کا دَ ما په زړه دَ غم کرله
زړه مِي وسپاره وَ تا ته چه ساته ئې	نه چه ته ئې سَرَه وَ سرویه[5] په بله
یَو پیغام ئې دَ وصال را لَرَه راوړ	دَ جهان خوښِي ئې ما وَته بخښله
له اوله عشقبازي راته بازي وَه	اوس همه راته را پېښه شوه مشکله
خدایه تا په ښایسته وو مبتلا کړم	چه له غمه ئې خالي نه یم هیڅکله
که همه دنیا ځما په لاس و دست وَئَ	ما به کُل دَ یار په زلفُو وَښندله
دَ هجران دَ تورِي هسِي شان گزار دئَ	چه پرهار ئې بل ځاي نه کېږِي بې دله
که دَ مستي دَ غمزې دَ تېغ مشتاق بې	لُمړي خپله خون بها کړه ورته پله
که مي دا ځله صورت له غمه خلاص شِي	نور توبه له عاشقی له حاصله
ما په هیچا محصل نه وُ گمارلي	تا وَ ما ته خپل خاطر را کړ پخپله

که یاري دي دَ خوشحال سَرَه هم دا دَه

---

[1] محشی ورته کنبلی دی یعنی صورت او ځان.

[2] د یوه غره نوم دی.

[3] یا ځمنه یا زمنه یعنی وعده.

[4] غه بهار.

[5] یعني په شدت سره موښل او سولول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا یاري ئې[1] سر تر پایه وَ لیدله

یوه بده زمانه شوه دریغه — دَ هر چا مي دَ خاطر مینه آمیغه[2]
مهر، مینه، محبت له زړونو لاړ شو — سینې ډکی شوې همه له مکره ریغه[3]
چه ئې ځاي په دواړُو سترگو باندي زه کړم — هم هغه مي هلاکت غواړي بې تېغه
چه دَ دې دور فتنو وَته وَگورم — ولي کاڼي تیرې نه ووري له مېغه
د زړه[4] راز له بېدردانُو نه پټ ښه دئ — که له درده دي سینه شي سَرَه هېغه[5]
په نوبت به د هر چا تر ځگر خېژي — د قضا نېزه و هر چا وته نېغه
که په تن شاه جهان دَ زمانې شې — هم دئ نه وینم خلاصی دَ مرگ له تېغه
که بازوان[6] ئې پسې ورو کاندِي بندونه — دَ کرغول[7] ئې علاج کوم دَئ بې کرېغه[8]
فهم وکړه که خود بین او خود نما شې — زمانه به دي پایمال کاندِي تر زېغه[9]
زورَور چه په لاس ونسِي ناسازي — هي توبه دَ زورورُو له بلمېغه[10]
دا په خم ختلې غوا که هر ځو لویشې — سیم وزر به ئې حاصل نکړې له لوېغه[11]
تا به چېري هونبره کبر هونبره خیال کړ — که دِ وئ رنگ زیبا په صورت سېغه[12]

چه دِ ښه له خویه بویه خبر دار شوم
له خوشحال سَرَه یاری کړې په دروېغه[13]

یار ځما کَرَه دذَنه — زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال راباندِي پېښ دَئ — درومه هېڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال لپه اوبه وَمري — اور چه ولگي په ینه

---

[1] مي.

[2] دا کلمه حل طلبه ده.

[3] محشي ورته لیکلی دئ فریب.

[4] د زړه داغ.

[5] دا کلمه حل طلبه ده.

[6] که بازدار.

[7] دا کلمه حل طلبه ده، په چاپي نسخه کښ گرغول دئ، په یوه بله نسخه کښ داسي دئ: د کرغولي علاج څه دَي بې کوریغه.

[8] دې کلمې ته په یوه قلمي نسخه کښ محشي تېښته لیکلې ده.

[9] دا کلمه حل طلبه ده.

[10] دا کلمه هم حل طلبه ده.

[11] دا کلمه په دوو قلمي نسخو کښ تویغ لیکلي ده، په یوه نسخه کښ محشي ورته کښلي دئ لوېشل.

[12] دا کلمه هم حل غواړي.

[13] لکه په عربي په پښتو کښ هم په شعري ضرورت سره اماله راځي، دروېغه اما له د دروا غ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په رنگ کښ زیړ لیده شي ګنګونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندې پېښ دَئ دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَئ
غم دِ نه ځِی له غمجنه!

یار مي کبرجن شو څه به وواېې و ما ته[1] دروږمه صبوري کړه نور به څه وایم و تا ته
صبر به هر ګز له هسي یاره وکړي[2] نشي دروږمه سکه دعا کړه چه دِ مینه شِي ترې ماته
تل دعا زاري کړم لا مي مینه پرې زیاتېږي ژاړه ژاړه ګُندي غوږ کا ستا ژړا ته
تل په ورتې ورتې[3] ژاړم لا ئې زړه په ما ښه کېږي لا په ورتې ورتې ژاړه چه ئې لا شِي خوښي زیاته
خوښ به لا هاله شِي که زه ومرم په ژړا کښ وَمره چه دا مرګ دِ لا بهتر دي تر حیاته
زه په مرګ راضي یم رقیبان به خوارایخ کا مخ دَ رقیب تور شه، ګوره ته دَ یار رضا ته
ښه په مرګ راضي خوشحال یوه خبره وایم
یار که مخامخ په وخت دَ مرګ کښېني وَ ما ته

یو قرین هسِي پیدا نشو را څخه چه دِ ما په زړه ئې نکړه منګل ښخه[4]
چه احوال دَ هر یَوَه راته معلوم شو هر یَوَه ته مي تیار کړل یو څو چخه
آشنایی دَ نا اهل عالم نه دئ په هر لوري تېرې تورِي دِي نا څخه[5]
که په دو کښ چېري لږه بدري[6] وخورم له چا بله وینا وانروم بې اخه
دَ هر چا سَرَه چه کښېني ورته رام شِي نور و غاړي ته تیار کا لومه پخه[7]
کوټه سګ دَ زمانې هر ګوره ډېر شول لکه پزانګ[8] د زاوه ونیسه کړخه
چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښېوت
دَ خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

---

[1] لمړي مصراعونه پوښتني او دوهم ځوابونه دي.

[2] وکړه نشي.

[3] په ورته ژاړم.

[4] ښخَ یا شخَ دواړه لګېږي.

[5] محشي نېزه ورته کښلې ده.

[6] یعني غلطي او خطا وتل.

[7] محشي زندی ورته ګښلې ده.

[8] دا مسری په دوو قلمي نسخو کښ دغسي دَه، عیناً ولیکله سوه، په بله نسخه کي (واوه) لیکلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی

آدم خېلی افرېدۍ دِي سرې او سپیني   پکښي نشته ښایسته. په رنګ رنګیني
غټِي سترګي لوی بانه، فراخي ورَځِي   شکر لبي، ګل رخساري، مه جبیني
تنګِي خولې لکه غوټۍ، هوار غاښُونه   سر ئې ګرد په تورُو زلفو عنبریني
په وجود کښ لکه ها[1] له وېښتو خلاصي   پښې کمکی غُنډِي پنډۍ، پهن سرېني
ترنځی[2] کېدي، سینه وري، ملا نرۍ   قد ئې سم لکه الف، په تن سیمیني
که دَ باز غُندی مِی ګښت په غروُنو کېږي   ښکار مِي هم شوَي ښایسته زرکي ثمیني
باز که چوز وِي که کرج[3] طلب دَ ښکار کا   لا تر چوز وِي دَ کرج غوټې مهیني
یا اُوبه دَ لنډِي سیند یا دَ بارِې دِي   چه په خوله مِي تر شربت لګي سیریني
دَ ما تري غاښي نېغ درومي اسمان ته   په خاته خاته لنډېږي باندِي سپیني
آدم خېلُو سرَه زه په تیراه راغلم   نور رخصت ورکړَي خوږ په زړه خوږیني
مینه واړه کار دَ اور لَرِي خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوګي ئې ویني

ارتینې په عقل کمي   خود بخود دَ صورت غمي
ته دَ دیو سرَه سَم یې   دُوي له تا سرَه ناسمي
زر نېکۍ ور سرَه وکړه   په یَوه ذره برهمي
درته زهر شي تا وژني   چه ئې ته ګټې مرهمي
دَ وفا په خوي کښ ندئ   همیشه جفا شیمي
دَ آدم په صورت روغي   په معني کښ نا آدمي
تا به ګرم په لږ ګناه کا   دوي په لوي ګناه نا ګرمي
څو ئې کج ورې هونبره کجي   څو ئې درد ورې هونبره خمي[4]
په هر کار کښ دیګر ګوني   په خوله رامي په زړه رمي
پاسه تن ئې ښایسته دئ   په درون لکه ارقمي
نور څه مه وایه خوشحاله
تر وجود ښې دِي عدمي

آشنائي دِ را ښکاره شوه بې وفا یې   چه ځما سرَه آشنا دَ بل آشنا یې
وَ بل باغ وته به سترګي ګرِې نکړې   چه ځما دَ باغ بلبله یا طوطا یې
لا به کله ځاي ځما په سترګو وکړې   ته مَیَن د ما دَ دوو سترګو توتیا یې

---

[1] ډنګری چه چاغی او لوئی نه وی.

[2] یعنی هګی.

[3] محشی ورته کرېزی لیکلی دی.

[4] څو ئې ګنج ورې هونبره کجی   څو ئې درد ورې هونبره زخمی، یا څو ئې خیال ورې هونبره خمی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه جدا له تا په سوز و په گداز يم　　ته په گنبت دَ گلستان په لاس مينا يې
په ليدلو دِ خوبنى در سَرَه راوړې　　لكه تللي ياغي باز راغلَى بيا يې
دَ اميد غوټي مي واړه شگفته شِې　　چه دِ ووينم په ما لكه صبا يې
ستا په مينه پوري سل كا نخوالُونه　　دَ خوشحال دِ له په چا باندِى شيدا يې
مسلمان به درته څوک وايي خوشحاله
دَ هوا ځينار[1] په غاړه يو ترسا يې

آئنې وته نظر كړه شېوه گري　　خود به ستا د حسن وكاندي خبري
دَ ړندو سترگو حاجت دَ رنځور نشته　　په بد رنگي ناوي څه بولې سندري
مرجوښا[2] په مټ پرده دَئ پدا نه دَئ　　چه ئې راوړې مرعچچي مرغلري
چه نه مهر نه تپاك نه پكښ شناخت وي　　له هغو بې درد وتښته لري لري
چه ميوه ئې د كابل خوړلې نه وِي　　د هغو تر فهم وڅكي دِي كُر گُري[3]
پټه مينه دَ سړي ننه لړمون خوري　　د وَښو تر لمبې بد وِي اور د سَري
زه كه غره په غره جار وزم عيب كوم دي　　تل مزري گرزي په لوړِي په ژوري
په ختا ختن دَ مښكو قدر نشته　　نه په هند كښ څه قيمت لَرِي شكري
حق باطل سَرَه ببلېږي را بر سېر كړه　　مځكي څو به دَ قارون خزانې نغري
چه دَ ننگ توره دِ واخيسته خوشحاله
درومه سوات ته څه ختك څه ئې لښكري

افعان بچه شوخي! هر گز په عاشق باندي　　لطفي نكني رحمي، دا هم كله څوک كاندي
يك لحظه بيا بنشين، ما خوښ په ښه خندا كړه　　قربان سرت گردم، چه نوُر و وَته خاندي
گل لاف لطافت زر چه ته په چمن راغلې　　ازغايت خجلت شد، سر گشته ستا دَ وړاندي
دكان شكر يعني ستا ښه خوږه خولگۍ　　افشان شكر يعني گاهي چه ته وخاندي
كبك دري و عنبر، دا دواړه حبطه شيِ　　گاهي كه تو بخرامي، دوه زلفي آوېزاندي
خوشحال دلش شيرې ستا سترگي لكه شوي
ايواي كه شد شېرې تر لكه شوي لاندي

اي دلبر لاهوري　　باللّه كه برخ اوري
خوبان جهان پيشت　　چون پيش مهي ستوري
پرواى شكر دارد　　آنرا كه تو مي زوري
خواهى كه كنى شادم　　يكخنده بدين لوريي
غمهاى تو بر جانم　　چون ابر اسد اوري
عالم بتو مى بينم　　در ديدۀ من توري

---

[1] د زبار مغنن دى.

[2] دا بيت عيباً وكښل سو، په يوه قلمي نسخه كښ پړده ليكل سوې ده.

[3] په قلمي نسخو كښ په كاف او راء ليكل سوي، مگر په چاپي نسخه كښ گُرگرِ دي. اما په خيال كُر صحيح دي ولي چه كور د غره بدخونده انگور دي او د دې كلمې املا په يوه قلمي نسخه كښ كور ده. گرگرد غره بله مېوه هم ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي جنگی و می خندی اینهاست ز خمسوري
سوداي رخ خوبت اندر دل من بښوري
در کويتو چون روهي
صد شيفت سر توري

ازلي بخره چه چا راوړه له خدايي نوريدل به ئې په چا شی راته وايي
چه دِ زړه راضی دَ چا په آزار نه وئ ته پخپله بخره خوښ اوسه همايي
دا ئې واړه دَ فراقه نه فرياد دئ چه په څو رنګه نارې اَروې له نايي
که په اصل دَ سيد بادشاه زاده وئ[۱] چه هنر ور څخه نه وئ مه ئې ستايي
که هر څو دِ زور قوت تر هر چا ډېر شي دَ خدايي دعوه ککړه که خدايي
يو ساعت چه په طاعت تېر کړې دا ښه دئ دَ دنيا له کر و فره هوي و هايي
کله گل غُندي نماي کله بلبل شې څوک به نه وِي لکه ته يې خود نمايي
بله بخره به په زور له چا وانخلِي
دَ خوشحال بخره چه توره ده له ځاېي

اوس خو کار د وار د پار دئ که د زويه که د پلار دَئ
يا د ما زويه دا شان دئ يا د هر چا دا روزکار دَئ
نه په حق نه په ادب دئ خبر نه يم دا څه کار دَئ
چه پخپل اولاد نازېږي هغه کس کله هوښيار دَئ
دَ اولاد په کار خبر شوم اولاد واړه لَړم مار دَئ
ديرش مي زويه په شماره دئ دَ نمسيو مي څه شمار دَئ
لوی هلك واړه خبر دئ هر يَو جنګ وته تيار دَئ
اورنګ شاه وته نظر کړه چه يو څه خوني خونخوار دَئ
وروڼه پلار ئې وبله کښېښول بادشاهی کا شهريار دَئ
چه ژوندَی ګرزې خوشحاله
لا منت دَ ګردګار دَئ

اور ئې ولګي په خونه چه عاشق شي کور ئې خپور لکه د قيس او دَ وامق شِي
يَوه زړه لَره يوه مينه کافي ده څوک چه ډېري ميني کا دَ غم لايق شِي
د مجنون له حاله څه وايم چه څه دئ په ژونديو کښ به کوم تر ما فائق شِي
ډېر عالم دَ ميني لاف وهي په ژبه مرد هغه چه په دا لافو کښ صادق شِي
چه ئې لار دَ خولې يَوه دَ زړه وِي بله يوه خدايه مخ دِ تور دَ منافق شِي
دَ راحت په وخت هزار ياران وِئ دَ محنت په وخت کښ يَو يو موافق شِي
دَ نيمګړو طبيبانو ادراک نشته
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به په حاذق شِي

---

[۱] که په اصل دئ سيد يا شاهزاده وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آه که یَو ځله مي یار راشي په دست کښې ... لکه لوی ماهي دَ خوار صیاد په شست کښې
چه په هر زمان ئې ونیسي وَ مخ ته ... دَ ګلابو ګل پیدا شي ستا په شست کښې
ناز غمزې شیوې چه تا زده نور چا نزده ... سر یې نن دَ دلبری په بند و بست کښې
دا خوبی به دَ ګلزار تر تلو نه وئ ... ساقي ستا کومه خوبي دَه په نشست کښې
ساقي جام دَ میو مه پرېږده له لاسه ... څو دَ عقل څه ذره وئ لا په مست کښې
دانایان فکرونه کا ور نه رسېږي ... دَ دلبرو تنګي خولې په نېست و هست کښې
په بلند همت کښې پورته پورته درومي ... کښته ګښته ځي سړی په همت پست کښې
په طلب به ئې خوشحال تقصیر و نه کا
په مدد دَ طالع راځی په دست کښې

اې چه لافي دَ زنځور دَ رغېدو کړې ... دَ خپل کلي رنځور روغ کړه ما به سو کړې[1]
نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې ... خو که دا ځما ګناه تر پښو کړې
یوه ورځ به په مرګي سَره جدا شو ... یاره تل دَ بېلتانه خبري څو کړې
تور بانه راته ځښې په دا پوهېږم ... یوه ورځ مي به په دا تېرو نېزو کړې
د تیراه اوبه دې وڅښې خوې دِ نور شو ... آفریدي غُندي خبری دَ الجو کړې
چه په زړه ئې ګرزوم په تا معلوم دئ ... توریتي[2] غُندي وَیل تېوله دَ زړو کړې
ستا په خوي[3] مي وېره شي ظالمان ځوان مري ... له آزاده وېره وکړه ظلم څو کړې
که دَ غشي په ویشته سره خوږېږي ... زه چه ستا په تیر زخمي[4] شم ما بخښو کړې
وایې تا وته به وَکړم اوس ښکنځلې ... لا به کله دا نبات په ما پېرځو کړې
دَ طوطا خبري هم دا هسې نه وي ... په بند بند و مشغولا وَیل ورو ورو کړې
ستا په ډېر مانې به حال دَ خوشحال څه شي
چه په لږ مانې ئې ډېر په اندېښنو کړې

برایه مي زړه خبري ستا دَ ناز وي ... له خوښی به ئې یوه وینا باز باز وي
دَ هجران له دوکه مرم هغه مي وژني ... چه به ما او تا جدا له غیرو راز وي
دوه په دوه به سَرَه ناست وُو تر صباحه ... دَ یَوه راز مو انجام دَ بل آغاز وي
همګی په مثال شهد یا شکر وو ... چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وي
ستا له زلفو عقل سترګو ته فریاد کا ... کله چا دَ غلو خبري په غماز وي
چه له یاره ئې بېلتون په ډېر ارمان وُ
دا غزل خوشحال په وخت دَ بانګ نماز وي

---

[1] یعني ما به ژوبل او زخمي کوې د قندهار په محاوره ئې مصدر (څکرېيل) دي.

[2] دا کلمه دَ سید راحت په لغاتو کي داسي املا ده، ترویتي یعني نجومي ماخود له رویت یعني نجوم.

[3] په مرګ.

[4] زخمي شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د عشق دریاب را وخوت چلي چلي — عاشقان پکښ لاهو شول بلي بلي
که د سر ملاحظه نکړې[1] غواص شې — مرغَلرې په دریاب کښ تلي تلي
دَ پتنگ محبت لا پسې زیاتېږی — چه دَ اور لمبې لېدې شي بلي بلي
ناگهان ئې مخ ښکاره کړ بیا ئې پټ کړ — په خندا ئې دا وېَل چه جلي جلي[2]
ما وې چرته به وئ کان د خوږوُ قندو — شاه وَ لب ته اشاره کړه دلي دلي
د عشق بخره عطايي لکه ايمان ده — مونده نشي په کوښښ په ځَلي ځَلي
چه دئ خوله له ما غوښته و تا مي درکړه — دا چه بیا له ما ماڼي کړې ولي ولي
همېشه پسې جار وزه شها غواړه — که دِ پښې دَ طلب نه دئ شلي شلي
زه خوشحال به بل دَیار برابر نکړم
په جهان که کښلي ډېر شي ډلي ډلي

بیا له کومه لوريه هسی را پيدا شوې — چه ځما زهد و تقوی لَره بلا شوې
ستا نظر لکه تور باز زړه مي تارو دئ — په تور باز دَ تور تارو غوښي روا شوې
په بار بار دِ دَ خندا منت را باندې — چه په ما دی نظر وشو پخندا شوې
په فراق دی ځما دواړه سترگي گوره — ورځ و شپه لکه څڅواکی په ژړا شوې
هغه شونډې چه درود و تسبيحات وې — راشه وگوره دَ ميُو دَ مېنا شوې
وَ هر چا وَته دِ مخ دَ لاله گل دئ — که ځما تر سترگو دا رنگه زيبا شوې
په باطن کښ دئ دَ زړه په سترگو وینې
په ظاهر که له خوشحاله نه جدا شوې

بیا وَ ما وَته غمزې نگاري وکړې — دَ جلاد تر تيغ ئې لا خونخواري وکړې
چا ئې شمار دَ زلفو هيڅ نکړ تر سره — دَ تار تار ئې عاشقانو شماري وکړې
چه دلبري لَرَه درومي يوه لار ده — مشتاقانوُ پسې ډېري لاري وکړې
په نري آواز کانه دي نه خبرېږي — ځکه ما هونبره په زورو ناري وکړې
څوک چه سترگي غَرَوي تر هغه واړوُ — ما په پټوُ سترگوُ ښې ننداري وکړې
څوک خبر ورځني ندي خو ما هم زده — چه ئې ما په دوو رخسارُو چاري[1] وکړې
ته چه ډېري آشنايې کړې خوشحاله
په هر لورې دي د غم اجاري وکړې

بې ياريه دِ دا خوار مري ياره وه ئې — رقيبان پدا خوارېږي خاره وه ئې
تا وې مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه — نور مي توان دَ صبر نشته ّښکاره وه ئې
زر فتنې را سَرَه کړې زه ئې آخلم — که يَو خَل چېري غلط شوم شماره وه ئې
تر جمال ئې ډېر پتنگ غُندي ځارېږي — ستا دَ حسن کمي نشته ځاره وه ئې
چېری نه چه سلامت له پرې ووزي — يو عجيب غاری غوڅه دي څاره وه ئې
منتونه دِ دَ خولې را باندِې بار دئ — ستا تر سپينه خوله ځارېږم باره وه ئې

---

[1] که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.

[2] يعني سوځه سوځه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ هر چا وته مرهم شه ورته خانده
گناهگار خو يَو خوشحال دَئ خواره وه ئې

بې ښايسته دَ هيڅ مخ نداره نشي   چه گل پرېوزي محبت له خاره نشي
دَ هجران دشوار دشوار تر هر دشوار دئ   د چا چا دِ په هجران دشواره نشيي
اندرون خاطر مي درشت پاره پاره شو   اوله خولې نه مي فرياد له ډاره نشي
'دَ دې هسي رنگه رنځ علاج هم دا دَئ   چه زگېر وَئ مي په طبيب اظهاره نشي
دَ خاطر علاج می ژر وکړه طبيبه!   چه مي زړه پاره دَ خداي دپاره نشي
دَ هجران له دوکه وايم چه نارې کړم   ولي څو کړم چه زبون شوم ناره نشي
ما پخپل صورت دا کار دَي ازمېلي   له هر څه نه صبر شی له ياره نشي
په وَيل کښ فهم وکړه اې خوشحاله
چه دَ يار دَ ميني راز دِ ښکاره نشي

بې دَ يار له مخه نه وينم په کسي   دواړه کسي ملك دَ نمر په شغلو کسي
زړه مي ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ   څوک شهباز هم دَ کباب دَ پاره نيسي
خداي دي ستا دَ غاښو شونډُو امان وکا   لال و دُر په نظر مات کا بد حرصي
ما له خپلو شونډُو مه شره بل لور ته   دَ حلوا له خوا نه نه درومي لوغسي
ستا دَ مخ په مينه سوځم لولپه شوم   دَ اَتش لمبه هيڅ نه پرېږدِي د سَسِې
که ئې چېرې دَ قدم خاوري مونده شِي
خوار خوشحال به ئې رنځور[1] لَره را نيسي

باد ئې لاس په پلَو کښېږدي سَرَه رېږدِي   گل ئې مخ وَته نظر کا خولې پرېږدِي
لاله ورايه رنگ و بوی ورته پېښکښ کا   چه په سيل دَ بهار دَ گلو پښې ږدِي
څو مي ستا مَړوَند دَ سر سروېږدَي نشي   سر به هيڅ کله کښېږدم په سر ويږدِي
هغه کس چه مي داغ يښَی په خاطر دَئ   هم هغه به ښا مرهم ور باندِي کښېږدِي
څو خپل زړه نيسم دَ زلفو له سودا نه   راشِي بيا دوري درازي راته بلېږدِي
دَ خوشحال خاطر په مثل کاروان سراي دَئ
اندېښني پرې کاروانُونه ملي لېږدِي

بېهوده ئې دَ دستار په شمله خيال دَئ   چه په وخت ئې دَ مرديه حال بل حال دَئ
مرتبې دَ هر چا نَدئ سَرَه سَمِې   دَ خره بار دَ فيل په شا باندِي مثقال دَئ
څوک جرعه دَ ميو نه لَري په جام کښ   دَ چا جام دَ صافو ميو مالامال دَئ
دا گلشن دِ همېشه تر و تازه دئ   چه ئې خېز دَ ښو گلونو کال په کال دَئ
په خوزه مېوه دَ وني قدر شناخت دَئ   دَ سړي قدر د نيکو په خصال دَئ
په ناحق به گرم ماڼه له هيچا نکا   دَ بدانو غليم واړه خپل افعال دَئ
که جنت لَره څوک بيايِي يا دوږخ ته   بله نه وينم په منځ کښ خپل اعمال دَئ
کشکه پاته شي تر تلو دا وَ ما ته   په دنيا مي دَ هر چا سَرَه جنجال دَئ

---

[1] رنځو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دَ پلار او دَ نیکه هنر ئې نه وئ — هغه زویه پیدا شوي غیر سیال دَئ
ته چه لافي دَ مردانو دَ میدان کړې — په میدان دِ کوم راوړي استقلال دَئ
دَ شهباز تر ځایه کله بانبې رسي — که راوړي ئې له ځایه پرو و بال دَئ
که همه خلق ئې سر شي په غندنه
بېچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دَئ

بدبختان دَ مور په نس کښ بدبختان دئ — چه دَ مور له نسه پرېوزي هغه شان دئ
په دنیا کښ زیست روزگار په بدبختي کا — بل جهان لَرَه بد بخت شقي روان دئ
حمیده چاري چه کا پکښ ناخوښ دئ — څو چه شی په ذمیمه کښ دل شادان دئ
چه هوا ئې دَ خپل نفس په هغه لور ځي — پیروي ئې په هر کار کښ دَ شیطان دئ
که قدم چېري ثابت کښېږدي په لارِي — په دوهم قدم بیا ژر په زړه پښېمان دئ
کتابونه دَ اسمان دَ مځکي لولِي — په عمل ئې فرق دَ مځکي دَ اسمان دئ
په باطن ئې زړه گمان سرَه لَړلَي — په ظاهر وَیل په ژبه مسلمان دئ
په خبرو کښ ئې فیض مونده نشِي — مذبذب په قول، عهد په پیمان دئ
په طاعت په عبادت کښ که بلعم[۱] شي — په آخر دَ نس په نغته[۲] بې ایمان دئ
زه خوشحال ختّك بنده دَ هغه چا یم
چه ئې رو دَ زړه دَ خولې سرَه یکسان دئ

بخت دولت دا واړه توکي فلکي دي — نه پذات نه په ښایست په زیرکي دي
دم به نه وَهي په دم وَهل کښ زیان دئ — نندارِه دِ دَ جهان کا چه ذکي دي
غم اندوه شدت هغه وړي خپل زړه ته — چه په کار دَ مشیت په زړه شکي دي
په یوه نسب کښ نېك و بد پیدا شي — محمد (ص) و بو لهب دواړه مکي دي
چه په عقل پوهه کم دِی تر هلکو — نن هغه دَ دنیا مال لَری لکی دي
دَ مردانو قدر ورک شو بلا دا شوه — چه په هر چا پوري ږېري غیڼکي دي
چه دَ پلار په خوي پیدا دئ هغه زویه — چه دَ مور په خوی پیدا شول کوسکي دي
څوک په غم دَ نام و ننگ په جهان راغله — څوک په فکر دَ طباخ د شحنکي دي[۳]
هیچا ما سرَه یاری نکړه تر سرَه — ختّك واړه پوز پرې کړي بوڅکي دي
نه ئې بوي شته نه ئې رنگ شته نه ئې خوند شته حاسدان مي دَ سپلمُی ختّکي دي
په زمان زمان ئې څرخ وِي وَ بل لور ته — اندېښنې دَ زړه په مثل توتکي دي
کله یو سر کله بل سر لکه[٤] کوډه — تدبیروُنه دَ هلکو مړدکي دي
رنگا رنگ ویل د خداي لَره خوشحاله
دا وَیل دِ لکه غشي ناوکي دي

---

[۱] وایي چه بلعم باعور ډېر عالم یهودي و، چه آخر په هوا دَ نفس په مخالفت دَ حضرت موسی کافر سو.

[۲] نغوته.

[۳] څوک په فکر دَ طبق د ښانکي دِی.

[٤] کله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا ئې واغوست سپين كميس پټې پټې   باندې زلفي څنډوي لټې لټې
څوک به ستا سَرَه څه نرد كا دَ خوبيه   چه په هره منصوبه ګټې ګټې
وايې څوک به زړه د ما له لاسه خلاص كا   دربغه څه خبري كړې كټې كټې
عاشقان به دِ له وره نه وانوړي   كه هر څو ئې لكه سپى رټې رټې
چه نري نري سپينسِي غرم دَ شعر   په بياض باندي ئې پردم اټې اټې
دواړه شونډِي مي عسل دِي اې خوشحاله
په څه دود ئې په حرص څټې څټې

په خاطر باندي مي نه وئ پروتي لړي[1]   څو خاطر مى لټوى[2] هونبره مى كړي[3]
په بل رنګ مي به زړګي باندي سوړ نشي   رقيبان شول دَ نوكونو تر منځ شپړي
و هر چا وته چه وګورم فرياد كا   يو زه نه يم د جهان دِئ سبېنې خوړي
دا دوه توګه و هوښيار وَته يو راز دئ   د نامرد سرِي برېتونه برېت د مړي
په جهان به هيڅوک نه وِى چه آزاد وِى   ځنى عشق اندوه بنده كړه ځنى لوړي
چه احمق سَرَه ياري كړې خبردار شه   يوه ورځ به په تا وكا كار دَ يړي
چه بې علمه تصوف وايي باور كړه   دا مي واړه[4] بوس داني سَره آغړي
هيڅ مذكور ور سره نه بويه نه ښه دَى   په نادان دي دَ دانش خبري زوړي
چه دي لاس په ګيرړ نه رسي خوشحاله
و مزريُو وته څه لاسُونه مړي

په څه شان ئې دواړه زلفي كج په كج كړې   يكباره ئى دَ عالم مېنى په چچ[5] كړې
توري زلفي ئې زنجير مخ ئې كعبه دَئ   دا زنجير په لاسو وَنيسه كه حج كړې
كه يَو دم دئ دا زنجير په لاسو كښېوزي   همېشه به دَ خپل زړه په حال فرج كړې
بيا هاله دَ يګانګىُ له حاله لاف كړه   كه دَ غير اندېښني له زړه خرج كړې
زه تر نام و ننګ تېر شوم ستا دَ پاره   ته به څو ځما دَ كار دَپاره بجْ كړې
قند و ګل چه يادَوم مقصود مي دا دَئ   څو بوسې كه له ښكنځا سَرَه مزج كړې
ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر موړ كړ
چه دا هسِې دَ غمزې په تېغ حرج كړې

په ځوانانو پوري پيچمى[6] كا ولاړې   ته په شپينه پيره خوله ور ځني غواړې
دَ ځوانى هوس مكوه چه زوړ شوې   اوس له تا نه ځوانِى چاري ولاړې

---

[1] په خاطر باندي مي پروتي ندي لړي.

[2] پټوي.

[3] ئې كړي.

[4] يعني كورونه ئې ور غلبيل كړه. دا د پښتو محاوره ده.

[5] يعني ښته او ګوانښل.

[6] يعني ريشخند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېر ساعت به دِ دَ عمر بیا رانشِي   ورَځ و شپه که په زار زار ورپسې ژاړې
که ئې بیا له مځکي اَخلِي سود ئې کوم دَئ   چه له خولې په مځکه پرېوزي دَ چا لاړې
د خوشحال ویل په زړه دَ اروېدو دِئ
چا ته نه کاندي.......................

په هَره زمانه تر لیلا کښلې پیدا کېږي   مجنون ور لَره بویه چه په مخ ئې شیدا کېږي
په رنگ په هنر نده نه دا کار په سحر و دم دئ   یو سِر دي دَ زړه مینه چه په چا هویدا کېږي
چه څوک په مهر مینه سَرَه خپل پیوند محکم کا   که سل توري را واخلِي[١] سَرَه چېرى جدا کېږي
یا حسن دَئ یا عشق دَئ دَ دنیا پدا بازار کښ   په ناز او په نیاز سَره دا دواړه سودا کېږي
خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې   ښه مخ وته مه گوره وایه دا به په ما کېږي
په سر ترِلي ندئ نه اندوه دَ دوږخ کاندي   دا کار چه عقشقان کا وایه کله په چا کېږي
به رب د ما سوگند دَي واړه گل په ما اغزي شي   چه بې له زیبا مخه مي گلگښت په صحرا کېږي
خپل زړه مي لوي مفتي دئ روایت ورځني غواړم   چه صبر کړم له یاره وائِي کله روا کېږي
یاري چه تازه وکړې صبر فهم پکښې بویه   په ورو ورو نوي یار په هنرونو اشنا کېږي
انبار انبار پراته دِئ عاشقانو ته غمونه   پېغور دَ عاشق دا دئ چه ئې غم وَته شا کېږي
که ناز کا که خیالونه واړه وړه دَ دلبرانو
خوشحال چه مین شوې که ئې نوري بلا کېږي

په څه دود ئې ځاي نېولَي ستا تر څنگ دئ   دَ رقیب خبره مه منه بدرنگ دئ
زه چه ډېر ډېر ستا له ډېره جوره ژاړم   تر دوو چشمو مي چشمه بحر د گنگ دئ
ښاپیریه دِ په هورته هورته گرزي   نن په دا لوري دَ شاه د باهو شرنگ دئ
لاس ئې مه پرېږده له لاسه خوله ئې واخله   پرېوتلی په یاغی راجا قلنگ دئ
په زړه مهر محبت په خوله ښکنځل کا   څه عجب زیبا دَ دوو مینو جنگ دئ
لکه سپی دَ خپل څښتن جور و جفا وړي   خوار عاشق تر معشوقه پوري بې ننگ دئ
په رو رو باندي قدم کښېږده خوشحاله
خداي دي بل دَ جا خطا نکا گړنگ دئ

په زړه سخت بې مهره یار یې   جفا کار و دل آزار یې
که هر څو په کوکو ژاړم   ته لا خوښ ځما په کار یې
تا ویشتلي یم فریاد کړم   که خبر په خپل گزار یې
زه مرهم کړم له تا طمعه   ته مي مالگه دَ پرهار ئې
زه به تل ژاړم و تا ته   که ته خوښ ځما په زار یې
زړه دِ وسپاري و غم ته   دَ هغو چه ته دلدار یې
څوک به څه وائِي و ما ته   ته یو څرنگه نگار یې
چه پخپله عاشق وژنې   هم ئې ویر کړې په چیغار یې
کوم گناه دي عاشق کړَې   چه ئې خیره په ناتار یې
کله درد کله دوا شې   کله خار کله گلزار یې

---

[١] سل توري ور واخلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خوشحال دِ غم نازل کړ
چه اغیار سرَه کنار یې

په کاته کاته مي سترگي په خاته شي   چه خبر دِ دَ راتلو را باندي وشي
ته خو اوس له ما نه ولاړې مروَر شوې   دا ځما یاري دِ هم گندي په زړه شي
گوره تا را باندي کومي کوډي وکړې   که په پښو در ځَني درومم زړه مي نه شي
چه دیدن دَ مَین وکړمه تازه شم   لکه کښت چه په باران سرَه اوبه شي
دَ ښه یار بېلتون دَ ستوني پرېکوَل دي   په یرغ به ستوني چېري پرېکاوه شي
په ارمان د هغه وخت یَم دربغه دربغه   که دَ زني سبب ئې بیا د ما په خوله شي
دَ خپل یار د جدایۍ هسي کار دَئ   لکه ساه چه له وجوده په واته شي
بخته هونبره مدد بیا را سرَه وکړه   چه په غېږ کښ مي بیا تللي یار اوده شي
دَ خوشحال سلام په واړو ښو یارانو
گوندي بیا مي په لیدو و سرَه زړه ښه شي

په ښه مخ به څو تابان یې   ښه تر میاشتي دَ اسمان یې
که پرون وې زړه او سترگي   راشه نن ځان دَ جهان یې
لکه سیوره په پښو پروت یم   زړه هورې چه ته روان یې
خداي په ښه جمال یوسف کړې   په گروړونو هم ارزان یې
که دِ دوه کونه قیمت شي   په دوه کونه رایکان یې
دواړه شونډي دي یاقوت دي   مرغلرۍ په دندان یې[1]
په رشتیا وَیل بد مه وړه
خوشحال ستا دَي ته دَ ځان یې

په وار وار دِ د خندا منت را باندي   چه له ورایه را ښکاره شې راته خاندي
چه ئې زړه تر کاڼي سخت دَي پر مین شوم   لاس دِ نشِي دَ سرِي تر کاڼي لاندي
چه بل مخ وته نظر کړم د هِداد شم   توري زلفي ئې دُرې دِي آوېزاندي
چه ئې توره د غمزو راته تېره کړه   اوس خو بِهَ شهیدي دَه ستا دَوراندي
رنگ و بوي دِ د خپل ځان هسي پیدا کا   که په رنگ د یاسمین دَي گل دَ سپاندي
زه به څه لره له نوره خلقه زار کړم   په ما واړه چاري زړه دي چه ئې کاندي
اوس خوشحال خټك خپل یار په غېږ کښ ونیو
رقیبان دِ سترگي اړوِي نغلاندي[1]

پښتانه که آدم زاد دي   په خویونو کښ هناد دي
نه حکمت لَري نه عقل   خوښ هر گوره په فساد دي
نه دَ پلار په وَیل کار کا   نه په نغته دَ استاد دي
چه په دیو گښ یو ښه وي   دَ هغه دَ سر جلاد دي

---

[1] په خبرو دُرافشان یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو دَ بل په کمي ناست دي   ځکه تل په بلا ياد دي
اول زه دا نور له پسه   ځو شته واړه دَ هيداد دي
په نفاق ئې واړه ورک کړل   که شجاع دِ که جواد دي
نه ئې قدر شته نه پدل   ډېر تر مور او تر جراد دي
دا لا شکر کړه خوشحاله
چه بنده نه دِي آزاد دي

په گرد کوي توگشتن مراد ځم دئ   بود که روی بینم که کعبه ما دئ
من این جمال ترا خود مثال کي يابم   که خود جمال تو از ماه و مهر پيدا دئ
منم که غير ترا در جهان نمی بينم   خلاف نيست خبردار حق تعلی دئ
نمی شوم متحمل بروز وعده وصل   بيا بيا که دلم خوار زار بې تا دئ
جدا زروی تو چونم بگويم ای مه من[۱]   چناچچه تشنه وَ اوبو ته نا شکيبا دئ
گمان مبر که بگردد ز عشق تو خوشحال
چرا که بررخ خوب تو ډېر شيدا دئ

په نيکي به له بدانو نه خلاص نشې   بويه دا چه لکه دُوي وِي هسي ته شې
دَ غنمو په لذت به نه پوهېږي   دَ هر چا چه زيست روزگار وِي په اوربشې
دَ غليم سترگي به ټاگښی خسرِي   که په زړه کښ ورته کسي دَ لېمه شې
دَ بد خواه د بد خواهيه خلاصي نشته   که اسمان ته الواته وکړې مرغه شې
په پاکی کښ به دِ گډی کا ميتاځي   په صفت کښ که بد ذات سر اوبه شې
دروغجن به دِ بيا ليري کا دَ زړه نه   که هر ځو ئې په رشتيا پورِي په زړه شې
د بد گويو له ويلو خلاصي نشي   په پاکي که تر فرښتو نه ورته ښه شې
آفتونه په گډون کښ دِي خوشحاله
ښه خو دا چه که دا يم غرڅه دَ غره شې

په ښايست کښ دي ځوک نشته دَ سپالِی   که دِ څه خو مهر هم وي نتيالِی
ورځ په ورځ دي دَ خوبی گل غوړېږي   ته لا اوس دا نوي بوټي په زالِی
په پسا له به مينه کا چه رنگ ئې نه وِي   ته گلرنگه څه محتاجه د پسالِی[۲]
ستا دَ مخ سپاهيان همه توري پرې باسي   ولي دوه سترگي دِ لا دِي جنگيالی
زه چه ستا دَ وَر په تورو خاورو پروت يم   راته خس دي دَ بخملو نهالِی
دَ پايلو په آواز سَرَه دِ وېښ شِی   چه پرې درومې تصويرونه د قالی
ته خو اوس دَ زهد لاف کوې زاهده   که ئې وَوينې زړه ټينگ کې مرد هالی[۳]
زه به نيت درباندي وهارم باور کړه   که دِ ځای دي د هاتی په انبالی

---

[۱] به آرزويتو چو نم.

[۲] پساله يې.

[۳] هاله يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خداي دِ امن دَ خوشحال دَ سترګو وکړه
په خندا خندا چه ځي په خوشحالی

په دانا مي دَ ناپوه دیدن الم دَئ
د ناپوهو د صحبت نتیجه غم دئ
چه دانا مي دَ نادان سَرَه ګډون کا
دا ئې واړه پخپل ځان باندي ستم دئ
بد سړَی که په ظاهر سړَی لیده شي
په باطن کښ نور څه ندئ مار لړم دئ
دَ بدانو په صحبت کښی دین دینا ځي
شك پدا خبره مه وکړه قسم دئ
د ناپوه سَرَه په جشن حاضر مشې
دَ دانا سَرَه قبول کړه که ماتم دئ
که بې عقل تر یوسف ښایسته روغ وي
دَ خوشحال خټك په پوهه یو صنم دئ

پدا قول دَ درست خلقو اتفاق دئ
ګُله ستا خو څو ورځي طمطراق دئ
که دَ رنګ خوبي ئې ستا یې بود ئې نشته
په جهان کښ که باقي دئ خو اخلاق دئ
هسي یار دِ غوري خداي را ګړ په غېږ کښ
چه په نونس توکه دئ په حسن طاق دئ
لکه تړي و اوبو ته په تلوار دئ
خسته هسي دا خپل یار د مخ مشتاق دئ
سلامت دِ ارزاني وِي په شیخانو
ملامت ئې بخره کړي د عشاق دئ
چه یَو ور په سړی وتړي بل وا کا
رزق به هر چا ته رسېږي خداي رزاق دئ
ګه ئې سر له تنه درومي نور به نشي
دا خوشحال چه دَ خپل یار سَرَه میثاق دئ

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له میني
لکه اور لیدلي نه لوګي ئې ویني
پردېسي حیران بریښان له خلقه تشي
دا پتا پسې جوګي شوم که مي وینې
چه په تا پسې ژړا کَوم دَ اوښیو
عاقبت به دا ژړا وکړم په ویني
چه هغه ساعت په یاد کړم لولپه شم
چه به تا راته خبري کړې شیریني
څوک به تا غُندي پیدا په جهان نه وئ
هوسی سترګي، عنبر موئي، مخ نسریني
هغه وخت را څخه ولاړ چه مي به کښبل کړې
دواړه ستا میګوني شونډې شکریني
که خمتا واغوندې لا ښه شې تر نورُو
که څو رنګي جامې واغوندې ورېښمیني
ته می پاس د زړه په سر باندِي میشته یې
نوري واړه یو سر بل سر دلنشیني
ستا په خوي پوري حیران یم خوي دِ څه دئ
په ثنا را سَرَه جنګ کړې نازنیني
لکه زه پتا مجنون دا هونبره نه وُ
نه فرهاد هسي مَیَن وُ په شیریني
عشق تنها څه په لیده دَ سترګو ندئ
لا دَ خولو په صفت هم کاینې خوړیني
دَ خوشحال د زړه دَ خوني لکه څراغ ئې
لا به کله را ښکاره شې مه جبیني!

په دریاب کښ چه جهاز بیائي نا خداي دئ
چه ساتي ئې دو بَوي ئې هغه خداي دئ
بادشاهي ئې په نصیب او په قسمت وئ
چه سایه دَ چا په سر کاندي هماي دئ
څوک چه طمعه له چا کا په حقیقت کښ
که بادشاه دَ درست جهان شي لا ګداي دئ
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوټیه
تأمل دَ هر سړي ګره کشاي دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا د ښو زویو سندري وې د زړو[١] یا د توري په میدان کښ هوي و های دئ
د هغه دَ غلطی اندوه نه وئ چه رفیق ئې په سفر کښ رهنمای دئ
وچ ککړ ټټر داغداغ په منځ کښ هیڅ نه چه ناري دَ جداییه وهي نای دئ
خوي خصلت وته ئې هم نظر دَ کړو دئ که جمال ئې په څو رنګه دلربای دئ
په هزار ژبه ئې ستایه بلبله ګل پخپله دَ خپل حسن خودستای دئ
که باغونه که راغونه که څه نور څه
چه د ِ زړه پکښي خوشحال شو هغه ځای دئ

په هر ځای چه قدمونه په خرام ږدي سل منته پدا مځکه په هر ګام ږدي
زه به چېري آزادي ور ځني مومم چه دلبره راته تل دَ زلفو دام ږدي
که تر نوم او تر ننګ تېر شوم غم ئې نشته عاشق هر کله قدم په ننګ و نام ږدي
نه بهار شته نه ساقي شته، نه مینا شته اوس به څوک ځما په لاس دَ میو جام ږدي
څُوک ئې نه پسندي پما هسي بدنام شوم دَ نیکی نام چه څوک په ما بد نام ږدي
په صحیح سالك هغه دئ پدا لار کښ چه قدم دَ ترقی په مقام ږدي
زه د کښلیو په پښو سر ږدم که نور خلق خپل سرونه دَ پیرانو په اقدام ږدي
ستا دَ خیال فکر نه درومي له دله په زړګوټي مي داغونه صبخ و شام ږدي
راشه ګوره دَ خوشحال دَ خاطر ویني
په بیاض باندي چه هر حرف د کلام ږدي

په ناحق په ما منت کاندي وګړي ما دا هسي منت ندئ دَ جا وړَي
زه له ځایه دماغي په جهان راغلم ما دا هسي دماغ اوس ندئ را وړَي
که درست باغ دَ میو ډک و ما ته کښېږدي تر همت پوري مي څه دئ یو خسړي
په یوه ببلك[٢] ئې نن تر هر چا به کړم بل ئې هم دئ په سبا راته نومړي
هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دَئ چه و ما ئې په ایځي[٣] ندئ را کړي
په خوږه خندا دَ خضر عمر را کا په مانې سَرَه مي بیا کا لکه مړي
یو څه بند مي دَ غماز په غاړه پربووت لا تر اوسه ګرزوم دَ غاړي پړي
له اصلي فولاده هاله تېغ رغېږي په وار وار چه ځني لاړ شی اوسپن خړي
دَ جهان په واړو ونو نظر وکړه هَرَه ونه خپل خپل خوند لَري خپل زړي
زه د یار غمونو درست په زړه رنځور کړم لا مي نه دئ دَ زړه حال و چا ته سپړي
دَ تازیانو په میدان باندي غوټې دئ کوټه هم وریسې زغلي لبغړي
چه و چا وته شمار یا ئې بیان کړم هونبره غریو مي له فراقه ندئ نغړي
هغه مخ ئې پخپل کور په پالنګ ښا موند
چه خوشحال وُ په طلب ور پسې سترړي

---

[١] یا د ښځو ئې سندري. یا د ښوزوېو سندري د زووو دِي.

[٢] محشی ورته غشی لیکلی دي.

[٣] ایځګی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سینه کښ مي اوده مینه پهر جا کېْ[1] ځما ستا محبت گوره کیسي لا کې
دَ رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر باکې
په بازي بازي وژلي کټل نشي ځکه ما په مسخرو وژنې بیجا کې
زه خوشحال چه لا له ورایه ور ښکاره شوم
په خندا خندا ئې وې چه اَو میرا بیرا کې

په دا کلی کښ ډېر کښلي چوڼ چوڼ خلق دِي وکښلي
ما په دواړو کښ یو یار کړ نور مي شمار کړل لکه کښلي
هغه هم هسي بد خوي دَئ چه په زور را سره ښبلي
که د ده له چارو وایم را ئې هېڅ ندي برېښلي
ولي څه کړم پرې مَین شوم چه څه کا واړه بخښلي
خو مَین په هیچا مشې په بلا دی مین لښلي
گاه کباب په جدائي کښ گاه په وصل زړه وکښلي
عاشقان دِي سینه سوي له اندوه سَرَه اَخښلي
په خمار هغه پوهېږي چه شراب ئې دِي نوښلي
په دنیا کښ به هر چا وِئ په ارمان لاسونه مښلي
چه و ما وته ئې فاش کړل څه رازَونه دِي پوښلي
دَ خوشحال غُندي په عشق کښ
نشته نور په رنگ ځبېښلي

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دي کوټه سپي د قصابانو د جوس[2] دي
بادشاهي ئې د مغل په زرو بایله د مغل د منصبونو په هوس دي
اوښ له باره پخپل کور کښ ورغلي په اولجه د اوښ دَ غاړي د جرس دي
دَ نفرین لایق په نام سره بنی دئ له اوله که دا نور ورپسی پس دي
بې ننگان دَ بې ننگۍ کار و بار کا ننگیلالي د ننگ پکار کښ هر نفس دي
سر ئې هوري قندهار بل ئې د مغار دي
تر دا منځ همه میشته واړه عبس دي

په هر کسب کښ چه یې حبیب اللّه بې که له خدایه له رسوله نه آکاه بې
په محشر به له تا عدل ایمان غواړي که په تخت دَ پاسه ناست دَ ملك بادشاه یې
نفسه تا دا هسي زه مذبذ بین کړم هم توبه هم گناهونه څه گمراه یې
نور څوک څه لَره بد خواه گڼې ناپوهه چه پخپله دِ خپل خوي، دَ ځان بدخواه یې
زمانه به دِ بد رنگ کا غره شمه که هر څو پخپل جمال کښلي تر ماه ئې
په خاته کښ ئې هیچېری ثقل نشته تل چه پورته کښته کېږي یوه ساه یې
که پخپل گمان کښ ځان و تا ته کوه دئ و قضا وته پمثل لکه کاه یې

---

[1] د دې بدلی د پای کلمې هندی دی چه ذواللسانین صنعت پکښې مراعات شوی دی.

[2] محشی ورته کښلی دی: غولی او انگڼ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال وېسا په سخت ساعت په تا ده
اې چه ته دَ درمانده وُو پشت پناه یې

په دا څه که دَ بنګښ راته ړنګ ړنګ دئ زه هم ښه یم د ما هم برغو[١] تر څنګ دئ
عقل زور دَ غوریه خېل تر بنګښ زیات دئ غوریه خېل را سَرَه هم وَلاړ په ننګ دئ
د بنګښ نه هونبره زور وینم نه توره دا په کوم توکي له ما سَرَه په جنګ دئ
غوریه خېل که په ناکام ور سَرَه زیست کا په رضا ورته بنګښ نیولی تنګ دئ
غوریه خېل او بنګښ دواړه مغلي دي همېشه ورته مغل وهلي لنګ دئ
که زه ګورې[٢] دُرد آشام ورسره شمار یم خوار هغه چه ئې لما سَرَه آهنګ دئ
هر ملخي دَ سر بازیه هنر څه زده چه پدا هنر کښ سر ښندي پتنګ دئ
لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندي چا چه ما سَرَه وهلي سر په سنګ دئ
د کینډیو[٣] په ځګو کښ ئې ګولی دئ که لیدلَي چا د ما دَ ښکار تفنګ دئ
لا په خوب کښ په لرزه پرېوزي له کټه چه د چا تر غوږ د ما د توري شرنګ دئ
که پدا دَرومي ګورې هغه زه یم چه مي داغ په خاطر یښَي د اورنګ دئ
درست جهان مي و مغل وته خېبر کړ ځاي په ځاي ئې پښتانه وَته قلنګ دئ
ځني څه لوئي دعوې لَرم په زړه کښ ولي څه کړم چه پښتون واړه بې ننګ دئ
خو طالع را سَرَه هسې مدد نکا ګنه تېر مي تر فریدونه فرهنګ دئ[٤]

د خوشحال دَ زړه د حال ننداره وکړه
که په تخت دَ پاسه کښېني هم ملنګ دئ

تا په دوو سترګو مکحولي چه ئې واړوې ملولي
په حیرانو عاشقانو سل بلاوې کړې نزولي
نه ئې شمار نه ئې حساب شته خلقې دِ کړې مقتولي
راز مي هیچا ښکاره نکړ ځما اوښې دِی پدولي
نه په سر یم نه په مال یم نه په ملك یم نه په پولي
پوه په نام و په ننګ نه یم په فروغي په اصولي
چه دَ عشق الا بلا دِي همګي مي دِي قبولي
لاف مي ستا دَ پالنګ وکړ که رسېږم تر مقبولي
هیڅوک نشته چه پرې پوه شِي ښې خبري دِي معقولي
چاری واړه په قسمت شي نه په ځَلي نه په ځَولي

بخت په کور ورکړه خوشحاله[٥]
تار په تار زلفي مختولي

---

[١] د دې کلمې معنی حل غواړی.

[٢] که زه ګورې درد آشامو سره مل یم.

[٣] دا کلمه حل غواړی.

[٤] ګنه تېر می تر شېر شاه بادشاه فرهنګ دی.

[٥] بخت به کور درکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په څو دَ دنیا مینې مبدل کړې   فکر نه رسي هورې پسې جدل کړې
هره ورځ دَ دې فاني دنیا دَپاره   زر فتنې الا بلا دغا دغل کړې
که دِې خپله مدعا پکښې درستېږي   بې صرفه به اور دَ پلار په خونه بل کړې
که کافر درته دَ سود خبري وکا   دَ خپل سود دَپاره ځان د کافر مل کړې
که دِې سل چارې دَ زړه واړه پوره شي   په حرص به دوه سو نورو ته تګل[۱] کړې
چه دَ عمر بقا نشته واړه هیڅ دئ   که ګنجُونه دَ قارون په کور کښ تل کړې
چه په دواړُو سترګو ړوند په غوږو کوڼ شوې   لال په خوله غفلت په لاسو پښو هم شل کړې
په پنځه کښ دي دَ ځان رستګاري دَه   ته پدا کښ هم په څو رنګه خلل کړې
که څلور دِئ که پنځه که شپږ اُوه دئ   له اصلي چارُو ئې واړه معطل کړې
ښې خوږې چارېي دَ دین درته ترخې شوې   نفس ترخې چارِې وَ تا وته عسل کړې
عاقبت به دئ دَ ګور په خاورُو خوب وِئ   چه ئې اوس په نهالي او په بخمل کړې[۱]
ستا پخوا هم دَ دنیا طالبان نور وُ   چه[۱] ئې مېنې تار په تار خورې اجل کړې

بهشت ځای دَ پرهېزګارُو دَئ خوشحاله
ته بهشت وَته هوس په کوم عمل کړیې؟

ته چه سترګې تورې خود به پوهېږې   لونګین چه ښورې خود به پوهېږې
سر تر پایه جامې واغوندې ګلګونې   ځان چه هسې جوړَې خود به پوهېږې
تور سنبل دَ باد وَ مخ وَته وَلاړې   چه په ګل ئې خورې خود به پوهېږې
په ورځ سل ځله آشتې کړې هم جنګونه   هر دم خوې چه نورې خود به پوهېږې
هم په لاس د میوه جام را کړې چه نوش کړه   بیا مې جام نسکورې خود به پوهېږې
خپله څه دَ درست جهان فتنې نازُونه   چه عاشق ته پورې خود به پوهېږې

مګر لږ دِی دَ خوشحال دَ زړه غمونه
باندې نور ټنډورې خود به پوهېږې

تورې سترکې ستا دِې اې زیبا نګارې مستې   تور نرکس شهلا دِې اې زیبا نګارې مستې
تا چه بوسه را کړه زه پرې بې حسابه مست شوم   شونډې دِ صهبا دې اې زیبا نګارې مستې
ما چه ستا دا ښه کنبلې بارخو په سترګو ځېر کړه   ګل د لاله دا دِې اې زیبا نګارې مستې
خوله[۱] به دِ آخلې چه پر ستا دَ خاطر مینه   ډېر په تا شیدا دِې اې زیبا نګارې مستې
هر چه ستا له ظلمه و نور چا وته فریاد کا   واړه بې وفا دِې اې زیبا نګارې مستې
خوب کاندې بې غمه یا ئې چېرې قرارې شيِ؟   څوک چه بې له تا دِې اې زیبا نګارې مستُې
چارې په ما وکړې وائې چارې ځما ندې   ستا نَدې د چا دِې اې زیبا نګارې مستې

تا ووې خوشحال ته نورې لا تر ما زیبا شته
څوک تر تا زیبا دِې اې زیبا نګارې مستې

---

[۱] خوله به دِ هغه خوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه هسي حکم ناز کړې په وګړي   په تا څه دَ چا پوره دَ چا نيمګړي
دَ درياب سَرَه درياب وي يو څو وخته   بيا په هر لورى پراته وي اوبو وړي
چه ئې څو په پورته لوړي لوړي وَړِي   د هغو مانړۍ وګوره چه لوړي
لکه ته يې بېهوده ياوه باد وړي   جهان څو دا هسي ياد لَري باد وړي
طمطراق دَ جهان کل واړه عبث دئ   هوښيارانو وته کم دَي تر خسړي
دا چه تا وته ژوندى دئ ژوندي ندئ   دا وَ ما وته ښکارېږِي لکه مړي
چه خوږې مېوې لري خوشبوي ګلونه   پخپل باغ کښ دي کښېښووې هغه زړي
په آواز سَرَه سرى بنديخانه دئ   د ښاروي علاج په ترکېږِي په پړي
جنتي دوږخي پټ ندئ ښکاره دئ   خپل عمل دِي په نوم نوم واړه نومړي

زلزله په جهان ګډه شوه خوشحاله
دَ اسمان له شدتونو کندي رغړي

ته چه خيال په زر زري جامو کړې غچي[1]   د اسمان ستوري بهي نشِي په دا ټچي
که بادشاه دَ مملکت شِي په تخت کښېني   چه به تل په جهان نه وِي دا په پچي
ځان چه کم ګڼي تر بله هغه لوي شِي   دَ سليمان ګُتې پدا راغله په خچي
ځما ستا په خوله به مرګ کا توري خاوري   که ته هر کله حلوا خورې زه خمچي
وداني دَ درست جهان په محبت شِي   راشه ګوره محبت دَ مچ دَ مچي

زه خوشحال که خپل مين په ژړا مومم
په ژړا به پسې نه کړم سترګي وَچي

ته هغه ليلى يې چه دِ تل په بخره ناز دئ   زه هغه مجنون يم چه مي تل سر پسې نياز دئ
ما وې خو يو زه يم نن شهره په عاشقي کښ   لا تر ما د نور وګړي لاړ ليري آواز دئ
زه تر عشق ځارېږم تر هغو چه عاشقان دئ   واړه عشق پکار دئ حقيقت دئ که مجاز دئ
رايشى له کومه ځاي په څو وکا په زړه کښ   هېڅ پرې نه پوهېږم عشق يو څه سوز و ګداز دئ
هې دَ خداي دَپاره تفحص را پسي مکړه   پلار ته وايه نشي عشق يو هسي مخفى راز دئ
توري توري زلفي کبود خال لکه کوتره   راشه که ئې ګورې پرې بندي يو څه شهباز دئ
سکڼي د زړه ولي چه په شونډو کښ موسېږى   تېغ ئې دَ غمزې دا ځله لا څه تېره ساز دئ

هر څوک يو يو بت لَري خپل بت وته سجود کا
بت دَ خوشحال ته يې تل ئې تا وته نماز دئ

تمامه شپه دَ ژمي په هي هي پما تېرېږِي   چه ته د ما طبيب ئې رنځ به لا ځما زياتېږي
دا سحر دَئ که مينه که څه لا بله بلا ده   که هر څو ئې له دِله هېرَوم نه را هېرېږي
خپل زړه وته نظر کړم پدا هونبره محبت کښ   يَو هسي مستسقي شو چه په بحرنه اوبېږي[2]
يوسف د زمانې دئ درست جهان په روشندلي   دا يو جهان لا پرېږده چه په دوه جهان پېرېږي
دنيا لکه حلوا دَه، ښه شيرينه مزه ناکه   حريص ئې لکه مچ دئ باندِي غورزي نه مړېږي

---

[1] په دې بيت کښ دَ غچ او ټچ معني جوته نسوه، سيد راحت ليکلي چه غُچي يو تکيه کلام دي چه په اصل کښ (خو چه) وُ، دا بيت حل طلب دي.

[2] نه سړېږى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ننگ کا ننگیالی دئ ورته یښې دي وه کاره   یا کام دَ ننگ حاصل کا یا دَ دوي مینه سپېرېږی
که مښك[۱] وُ که گوهر وُ همگي ولاړل خوشحاله
و ځان وته وگوره چه اوس څه عمر تېرېږي

توري سترکي ستا دئ بیا په تورو رنجو کړې   دوه توري بلا دئ پرې مي وژنې بابا مرې
وخاندې و ما ته شونډي بوڅې په ناخوال کړې   دا فتنې ښېوې دِ بیا له کومه دِي راوړې
زر دِ که په وَر مري په هیجا دِ زړه سوي نشي   زړه لرې دَ کاڼي بیا خپل ځان بولې ښه زړې
هیڅ در نه پوهېږم که رشتیا وایې که پېڅمي   ما وته دِ خوله دَه په خندا خندا نومړې
پټي پروتي ښې دِي څه به دم وهم و چا ته   ما څه هونبره ندئ ستا فتنې ناسازي وړې
ما وې چه ځما ده موزي یووړه سیه چشمه   څه شو کوته نېسي دَ پرې هوسیه سترې
ته پدا خیالونو په ښېوو غمزو موجونه   سیند دَ اباسیند سوې چه څو څو ښېرِئ نغړې
څه لَره خوشحاله تا دَ زړه کیسې ښکاره کړې؟
ستا دَ ظلم ندي ما و چا ته کیسې سپړې!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دئ   خداي پخپله دَ رشتینو سرَه مل دئ
په معني قلپه روپي زه مخ ئې تور شه   هر سرى چه په یارى کښ په زړه غل دئ
دَ بد بویو بد بوئي به پټه نشي   که په سل پردو ئې ونغاړې بصل دئ
که دَ زړه سترگي دِ شته ننداره وکړه   دَ جهان په واړو چارو کښ خلل دئ
ابا سیند وَته نظر کړه وَدربېږه   ستا دَ عمر دَ اوبو غُندي چل چل دئ
که دَ خولې وَیل دِ ښه دئ پدا څه شِي   چه ښکاره دِ و عالم وته عمل دئ
نه به زوړ پرېږدي نه ځوان نه نن زوولي   چه ناڅاپه ناتارُونه کا اجل دئ
بد کردار به نیك گردار نشي خوشحاله
دَ شیطان لښکروُ لاندي کړ قبل[۲] دئ

تا یارى له ما نه پرې کړه که پښېمان ئې   بیا را درومه هغه زړه یې هغه ځان یې
همېشه د ما دَ باغ زرغون طوطا وې   اوس خبر نه یم طوطا دَ کوم بوستان یې
زاړه هم کله ځوانان وه وار ئې تېر شو   په زړو پوري خندا مکړه که ځوان یې
یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دئ   راته ووایه دَ کوم یَوه جهان یې
که طامع په سریر پاس کښېني گداي دئ   که وَاَز وَته دِ شا کړله سلطان یې
په بل ځاي مي پېرځو نه یې دَ یار غمه   ته د ما د زړه د مات کودي[۳] ریحان یې
غم الم به دِ وَ نه رسیي وَ زړه ته   که دَ خپلي ژبي هر کله پاسبان یې
ته جوهر دَ لویی نه لرې خوشحاله
د کم شناختو په بازار هسي ارزان یې

---

[۱] محشی ورته لیکلی دی چه مطلب له مشك وا گوهره تور وېښته او غاښونه دی.

[۲] محشی حصار ورته کښلی دی.

[۳] دا کلمه عیناً ولیکه سوه تصحیح او حل طلبه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چه دانا سازي چاري دي را کړي　　لا دِ خوار سره نده بابا مړي
چه مي هسي شان په خوارو سترگو گورې　　ما دِ دا ناسازي نه دِئ چا ته سپړي
ته پدا حسن دَ گل غُندِي پيدا يې　　بوري[1] مور که ښاپېرۍ يې را وړې
راته وايې صبوري در څخه څه شوه　　تا په تورو سترگو نده له ما وړې
بيا په کوم توکي دا هسي بې قولي کړې　　تا وَ ما ته سپينه خوله نده نومړې
دَ تقوا سپاهيان چه ستا په کوڅه تېر شي　　دَ عمزې په تېغ ئې کښېنوي پڅړي
دَ خوښۍِ مفرح را عنايت کړه　　تا دَ غم گولۍِ ډېري دِئ را نغړي
گوره کوم به دِ په بخت په طالع مومي　　خلقې دِئ په طلب در پسې سترِي
په پله پله در پسی ځم دَ پرينښو نه يې　　ځايگهي ويشتلي درومي له بغړي[2]

چه مَيَن شوې درست دَ يار په رضا درومه
اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پړې[3]

تر دا دوو سترگو مي اوښي بهېدلې　　په فراق کښ تر لَمنی څڅېدلې
ستا دَ وصل اش رمق دَی راته پاتُو　　وايې څه رنگه بې ما نه پائېدلې
ستا په غم کښ مي دَ زړه ننداره وکړه　　بکښي واړه سرې لمبې وې بلېدلې
دا هم بخت چه په بالښت دَ خسته راغلې　　وی دي اوس په زکندن ئې خندېدلې
زه نه گرم نه ملامت نه مِي حؤک يار کړ　　ته په کوم توکي دا هسِي قهرېدلې
ځاي په ځاي درته بلبلُو مېشته وکړه　　لا دئ اوس دَ باغ غوټۍِ غوړېدلې
اوس دِ يار په غېږ کښ ونيوه هوس کړه　　چه ئې ډېر په بېلتانه کښ رنځېدلې[4]
ځکه تل دَ باد له لاسه خوري څپړي　　چه له قد سَرَه دِ سرو سمېدلې
اوس ئې جور و جفا وړه دا دئ سزا دَه　　فکر وکړه چه په چا مين کېدلې
دَ رقيب گونه چه نده شوه لېده دئ　　چه وَ ما ته په ټولی کښ موسېدلې
په زړه ياد لَره دا اور چه دئ را بل کړ　　يَو تر شا نظر دئ نه کړ تېرېدلې
بې دَ يار له مينی واړه لکه باد دئ　　چه په زړه مي ډېري ميني گرزېدلې

چه په تلل شوې له خوشحاله لکه عمر[5]
که ئې ډېره بلا کړه نه درېدلې

تورو زلفو دِ په غوړو دِئ خولې ښبې　　په څو تار په تار پرېشاني سَرَه نښي[6]
دا ځما دَ پرېشانيه نه څه وائې　　که ئې لا نوري اوږدې دِي درته بلښي

---

[1] بلی.

[2] د دې کلمې معنی حل غواړی.

[3] مخفف دی د پړيې يعنی ملامت هستی.

[4] پخسېدل.

[5] لکه عمر له خوشحاله.

[6] تشی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نندارچي چه ورته گوري کټ کوټ کېږي   دَ مخ نخښي دِ بلا دِي کوښي گوښي
تر لبانو دِ خجل آبحيات دئ   په باڼه په سترگو سهم و تېر کښي[۱]
چه مين شي قبلوي مكر دروهونه   په ياري مي قبول كړي كه بنگښي[۲]
زه خوشحال دِ دَ بدئ نېكي گواهي لم
دَ ښايست مخي دِ نشته په خوي وشي[۳]

ته چه دا دماغ لرې   څوک به څه فراغ لرې
توره شپه دِ د دواړه زلفي   پکښي مخ څراغ لرې
دا د خال دَ ورځيو ندئ   دا دَ زړونو داغ لرې
واړه باغ دَی په گلونو   يو څه کښلي باغ لرې
كه ساعت دئ ساعت دا دئ   چه په لاس اياغ لرې
چه طوطی دِ دَئ په لاس کښ   څه نظر په زاغ لرې
بيا و كوم لوري ته ورک شو
دَ خوشحال سراغ لرې

ته چه دا ښکلې چهره لَرې نگاري   ځکه تا په عاشقانو وَکړې چاري
چه دِ لاري دَ ديدن راباندي بند کړې   د ما اوښي په گرېوان ځِي لاري لاري
چه گهي گهي دِ وَوَينم له ورايه   دا لا هم بې بخته نه يم شكر باري
هره ورَځ تازه مانَي تازه جنگونه   تَل دِ ما ته تېرې تورِي دِي تياري
كه دِ غاښ و شونډِي گورم دُر مرجان دي   كه دِ مخ وته نظر كړم مه رخساري
دريغه نور نور سحرگر په ملك پيدا شوي   چه دا ستا سحر ئې مات كړَي سحر كاري
خو په ما باندِي چه راشِي ځان نادان كا   گڼه نشته نوري تا غُندِي هوښياري
په كوڅه ئې باد گدر نكا خوشحاله
ته له كومه ساز وې ورته ريباري

ته چه سر تر دېوال هسك كړې سرې گوري   د كس تا ونخښي دِ نشته تر وا نوري
كه دِ زړه د غيڼ په عشق نه وِي بايللَي   په واده په وير څه هر لوري ته ښوري
پرده پوښي په ضرور وزي لمانځه ته   سترگي وازي په بازار گرزِي سر توري
يا ئې نيت د كاسيرئ[٤] يا د مېړه وِي   هره كنُډه چه لاس سره كا سترگي توري
په هغې باندي گواهي دَ بدئ وله   چه ئې گښت په نورُو خونو خپل وَر پوري
د مېړه په ږېره نه خاندِي نور څه كا   چه دَ بل سَرَه خبري كا خمسوري[٥]
دَ خوشحال وَيل به بې مضمونه نه وِي

---

[۱] تير كښ يې.

[۲] بنگښ يې.

[۳] وش ئې.

[٤] فاحشگي يا قحبه والى.

[٥] آسان، آزاد، بې باك.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چېري نه چه ئې مزاقو سرَه شموري

تر مکې تر مدينې ولاړې حاجي — لا دَ نفس له خويه هيڅ نه يې ناجي
صفائي دَ زړه په کار ده نه دَ ږېرې — څو په ږېره گرزوې شانه عاجي
صوفي لافې دَ سلوک کا هم دا لافي — سراسر گنه دَ ده بې منهاجي
په ملا توره تياره شوه چه حق پوش شو — که په لاس ئې فتاواي وِئ سراجي
علم څه دئ په معني کښ گبينه دئ — کاسه هم ور لَره بويه خراجي
دا تاراج لکه شيخان کاندي په مکر — افريدي ندي دا هسي تاراجي
دا ئې سحر دَ بابل د مځکي راوړ — چه درست اوښ په کُت کښ ومانډه حاجي
نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښ — پدا ملك دَه دَ ښه رخت بې رواجي
نه جيحون دَئ نه سيحون دئ لا افزون دئ — دَ خبرو درياښونه مواجي
که صاحب په لاري پلی نفر سپور ځي — خو هم بيا صاحب صاحب پاجي پاجي
له اوله تر آخره په جهان کښ — دَ سيد غُندي حؤک نشته معراجي
زه خوشحال ختك په حب دَ اهل بيتو
خارجي او رافضي کړم اخراجي

تور وربل به ئې وَ چا وَته غوړېږي — په وصال به ئې دَ جا ټټر سرېږي
دَ شونډانو له بوسې به ئې بس نکړم — په خوږو نباتو کله څوک مړېږي
نور به کومه آرزوي لَري په زړه کښ — چه ئې سترگي کښلي مخ وَته غړېږي
عاشقان تر تورُو خاورو لاندي نه مري — پدا سپين وېښته به څرنگه زړېږي
بيا به توري بلا لا توري بلا کا — چه ئې تور رانجه وَ سترگو ته اوړېږي
دَ ښو ناوک ئې نه دري تر زغرو — څوک به هسي ناوکيو ته برېږي
دَ فراق غمجن په مرگ تر ژوندون خوښ دئ — چه په غم کښ په آه آه سَرَه سرېږي
دَ جهان عمارتونو ته نظر کړه: — ځني نوي نوي شي ځني نړېږي
ما وې نن دَ زمانې ژبه ورزه يم — يوه کس وته د ما ژبه اړېږي
د دې باغ گلونه لږ ندئ خوشحاله
تازه تر تر تازه ترو نور غوړېږي

تازي سپی چه په نمړئ مومې وېريا دئ — سپين و سره باندي ښنده که په بهار دئ
په کوټه باندِې دا دواړه حبطه دئ — چه دِ تش په غولی گرزي هم بلا دئ
که ئې ته په منت مومې دا يې مخله — که دَ چا په باغ کښ بوټی د کيميا دئ
بخت چه کوږ شي يوه تن ندئ راوړي — چه د خداي باندي پېرځو دئ د هر چا دئ
دَ اسمان پېرې دائم نه وئ يکساني — که ئې څرخ دئ نن پتا کانده په ما دئ
يوه ورځ به ئې دا رنگ زيبائی نه وی — راشه گوره چه گل څه رنگه زيبا دی
دَ هر چا ياران دا هسي بې وفا دئ
که خو يار دَ خوشحال هسي بې وفا دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته دِ تل اوسې پدا شهر یاری کښي — که زه عمر تېروَم پدا خواري کښي
غم دَ یار دَ جفا هیڅ را سرَه نشته — خداي دي ما بې پته نکا په یاري کښي
هغه یار دي خداي له هرَه رنځه ژغوري — زه که پروت یم همېشه په بیماری کښي
په زاري زاري به ما په ځَان مَیَن کړ — که ئې مینه زیاتېدلای په زاری کښي
لکه باز دَ زړه په وینو آموخته شو — بل به نه وِئ هسي ترُک په خونخواري کښي
دَ رېبار منت ئې دېر را باندِي بار دئ — چه مي یار مونده دَ ده په رېباري کښي
خداي په ما باندي نادان کړ بخت مي تور دئ — که وېښته چوي په دېره هوښیاري کښي
نا قرار دَ خوشحال زړه همېشه ښه دئ
یو زمان دِ نه وِي بند په قراري کښي

جهان شرم نام و ننگ دئ — که دا نه وِي جهان ړنگ دئ
چه وفا ور څخه نشته — گل به څه کړې چه خو شرنگ دئ
چه ئې عشق تر سرَه کړي — نور حوَک نشته خو پتنگ دئ
د ښایست کمی ئې نشته — ولي یار می په زړه سنگ دئ
ترښکنځَلو ئې ځَارېږم — بیا ئې چا سرَه دا جنگ دی
په ښاغلیو جهان آرت — په غوولیو باندِي تنگ دئ
ښه چه راغللې په غېږ کښ — بیا مي لېري دَ زړه زنگ دئ
چه خوشحال باندي ناستې کا
دا پوزَي ندئ اورنك دئ

چه پخپل عیب بینا شي — سړی هاله درست دانا شي
ناداني ئې پټه نده — چه له ځَانه ئې ثنا شي
دَ بلا اندوه به نه کا — چه له خداي سرَه اشنا شي
په دنیا به دین حاصل کا — چه خبر په لَن تنا شي
په جهان باور پیدا کا — چه رشتینې ئې وینا شی
چه غني په قناعت شو — له هر چا ئې استغنا شي
ابدي ژوندُون به خپل کا
چه خوشحال غُندي فنا شي

چه توفیق ورکَوي رب العالمین دئ — له آزاده په ستنه اوسه درست دین دئ
په هر لور چه غورزوي سړی هوا ده — دَ هوا فرس وَ هر لوري ته زین دئ
څوک چه خوښ نه وي له ځَانه هیڅوک نشته — هر سړی خپسر دانا گڼي یقین دئ
په بهبود دَ خپلي چاري هر څوک مټ کا — پخپل زړه کښ هر تنگ خرڅ بالا نشین دئ
دَ دستار دَ سیوري رنگ واړه یکرنگ دئ — که دستار په سر یا سوریا تور و سپین دئ
حبشي که په ځَان نوم د کافور کښېږدي — سر تر پایه و هر چا وَته مبین دئ
ازمېښت دَ دهرو گوره خوشحاله
چه ملك دَ شیاطین سرَه قرین دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه خون په غاړه کېږي له دې کاره څه خو غم دئ — یاران ځما په کور کښ زه په کور کښ یم ستم دئ
چه هونبره ښه مخونه پدا خاورو کښ په گور دئ — چه د یو لَره درومم گور و ما وته ارم دئ
پیري داغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو — چه زه کړم هغه نشي هغه ملك هغه عالم دئ
که ښه وایم وَ چا ته هم ئې بد نیسي په زړه کښ — یا بخت دي دَ مغلو یا ځما څه عقل کم دئ
نه بخت دي دَ مغلو نه زه هیڅ په عقل کم یم — دا کل واړه پېري ده چه مي کار برهم درهم دئ
مغلو ته چه گورم هغه هسي مغل نشته — د تورو وار ئې تېر شو اوس وریاتو یو قلم دئ
پښتون په زرو نیسي په فریب په ټېټالونو — په ما ئې اثر نشي لا په ما دَ خداي کرم دئ
نه مچ یم نه کارگه یم چه په کړو مړو کرزم — یا باز یم یا شاهین یم پخپل ښکار می زړه خرم دئ
که ما غُندي نور هم وَئ پدا کار به ډېر خوشحال یم — چه ما غندي څوک نشته ځکه پروت را باندي غم دئ

ایمل خان دریا خان دواړه په ښه رنگ تېر شول په ننگ کښ
دَ دواړُو په فراق کښ ځما تل آه و ماتم دئ

چه تا گورم حیران شم چه ته څه رنگه بشر یې — زووَلي یې له حوري که سرِی پرې پیکر یې
د ماء و طین له میانه څوک دا هسي پیدا ندئ — پدا حسن جمال تر میاشت و نمره لا بهتر یې
چه شونډو ته دِ گورم تر یاقوتو لا تېرَي کا — چه زلفوو ته دي گورم په عنبرُ معنبر یې
که هو څو دَ لاله گلُونه ښه دِي په چمن کښ — په دواړو اننگیو داغ دَ واړو دَ ځگر یې
که خوار دِي هغه خوار دِي چه محرم دي له دیدار دي — که سخ دَي د هغو دَي چه ئې ته نورالبصر یې
که آه نالش مي وَکړِ مسلمان نه یم کافر یم — را واخله تېره توره که مشتاق دَ ما دَ سر یې
په حسن په ښایست کښ دِ څوک سیال په جهان نشته — که دا عیب دِ نه وَی چه په زړه لکه حجر یې
زه ستا له ډېره غمه همېشه په آه واوه یم — په څو په آسایش بې غمه پروت پخپل بستر یې

خوشحال وته دِ ووې چه بې ما به په څو پایې
په څو به ژوندَی پایم ته مي خود په حال خبر یې

چه دا هسي بې نیازي کوې دا ښه کړې — زه به نور یاران پیدا کړم ته به څه کړې
دَ بل څراغ غُندي په شپه دَ هجران راشه — چه په راغله مي روښان د واړه لېمه کړې
خوله ما نه نوره مکړه دَ زړه مینه — نور مي کل واړه منلي دِئ چه څه کړې
د ما زړه ورځني صبر وُ چه گنگ دئ — نن ځما طوطا یو څو خبري وکړې
په ژوندون له ما نه مه ځه دَ یار غمه! — ته به سم د ما له ساهي سرَه تله کړې
گوره بیا دِي څه په زړه کوم مي گناه دئ — چه لیدو لَره دِ درشم ځان اُوده کړې
دَ غمزې توره دې ماته شه په ما کښ — غم می دا دَئ پس له ما به نور پر مره کړې
وایې ستا په عیادت د ما رضا ده — مگر ومرم هاله سر د ما په وره کړې

چه تر خولې د ببلتانه دَ ویَل وباسی
د خوشحال ختِك روزگار په اور اوبه کړې

چه دَ پلار په نصیحت نکا ږغري — دَ هغه زویه دانه شه په مري
دَ پرُون ورځي به نن حلاوت نه وئ — که ئې گورې ورځ په ورځ ده کهتري
لکه موږ دَ بابا زویه وُو په نغته — اوس په دا دور له چا طمعه لَري
که له پلاره زویي مومي په راي درومي — گنه نکا زیست روزگار دَ پسپري

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور ئې واړه سربښتې برهم درهم شوې　　خو په ځاي دَه سربښته د نوکري
دا هم هیڅ حق دَ نمك ته نظر نکا　　په نایافت کښ بهانه غواړي نړي
اوس په سپینه ږېره زر غواړه خوشحاله
که په زړه لرې دعوې دَ سر دري

چه په خیال په زر زري جامو کښ درومي　　که نظر په خوار وکړې ثواب به مُومي
بکښې څرنگه هوښیار مرغونه بند دئ　　ستا دَ ورځیو خال دانه دي زلفي لومي
ستا دَ شونډُو سره به ولي هسي نه وي　　چه پرې هر کله دَ زړونو ویني شومي[1]
زه به تا غلطه نکړم په ټولی کښ　　که هر څو دَ خلقو[2] جونه شِي هجومي
دَ مجنون مینه یواځې په لیلي دَه　　تر نظر پوري ئې نوري دي معدومي
ناز نخرې ښېوې غمزې فتنې خیالُونه　　پدا کار به وِي تا غُندِي څوک سلومي
دَ ښایست سَرَه هزار کارُونه نور دئ　　چه ئې ته لرې، نه نوري بروسي شومي
چه رضا ئې په جفا وي نور مي ستایي　　دَ دلبرُو خرخښې دِئ را معلومي
و خوشحال ته چه دَ نورُو نوم آخلي
بې له تا[3] به مینه ما ته شِي په کومي؟

چه په سب دَ ابوبکر د عمر دئ　　که په خوله کلمه لولي هم کافر دئ
دَ هغو په مرگ ثواب گټلَي بویه　　چه بدگوي دَ ذي النورین دَ حیدر دئ
رافضي خارجي دواړه باور وکړه　　تر سگانو تر کوسانو[4] لا بتر دئ
تر مهدی پوری یوولس دِی یا دوولس　　چه همه زویه نمسی دَ پیغمبر دئ
همه واړه اماماًن وه دَ خپل دور　　همه واړه دَ دنیا دَ دین سرور دئ
له اوله تر آخره که گروهېږي　　دَ بي بي اولاد مي واړه نور بصر دئ[5]
چه دوستي ئې دَ سید نه وِئ په زړه کښ　　دَ هغو سرِیو تل خاوري په سر وِئ
تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم　　لا رانجه مي دَ پله خاوري دَ بوذر (رض) دئ
په سرو زرو کښ کمي دَ قدر نشته　　صحابي دَ پیغمبر واړه سره زر دئ
زه خوشحال خټك هغه سني مذهب یم
چه یاران را باندِي واړه برابر دِئ

چه په سپینه ږیره کا ځواني نکاري　　پخپل ځان باندِي به و کا ځني جاري
که په خوله دَ زاړه یار تر سر جارېږي　　په زړه ندی ځواني هیڅ دَ زاړه یاري
نیك و بد پدا جهان کښ پیدا کېږي　　نیك و بدي دَ زاړه نه دئ وېزاري
خو ښه ځوان د ځواني ښځې په غرض دئ　　که بادشاه وِي دَ زاړه نه وِي آزاري

---

[1] د زړه ویني پشومي.

[2] د خلقو خونه.

[3] بې له تا ئې مینه.

[4] دې کلمې ته محشی د خربشوی ترجمه لیکلې ده.

[5] د بتول اولاد دی واړه تور بصر دی.

په کم ذات په اصیل هیڅ ندئ راغلي ښځي واړه دَ ښه کار دِي طلبګاري
زوړ دِ ځواني ښځي نکا که ئې کاندي فکر بویه چه له ښه ځایه دي باري
له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښي په حیا په شرم ننګ وِي خبرداري
چه په پلار نیکه دَ ننګ و ناموس نه وِي هغه ښځي قباحت ته دِي تیاري
اوس پخپلو زَړو خوښ اوسه خوشحاله
دا د دَور ځواني مکړه ناپکاري

چه خداي په بت مین کړم که دا عیب دَي هم وِي دي سجود که دوڅن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي
عالم وائي عاشق شوې زه سوګند خورمه چه کله درست خلق دروغجن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي
که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنګه په ملك ګرزم دیدن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي
کافر یم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبې ستا نوم چه زکندن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي
که ستا کوڅه جنت سَره څوک سَمه راته کښېږدي کوڅه به دِ وطن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي
تحسین لره بل نه لرم چه هونبره ډېره مدحَ د خپل شعر سخن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي
چه ځوان وم دا یم زوړ شوم په رشتیا رشتیا خبره عالم د ځان دښمن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي
شیخان او زاهدان واړه پېټ پسې شا ویل کا په مخ ئې منبرهن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي
که نور په صهبا مست دِي زه خوشحال په خرابات کښ
مستي ئې په دیدن کړم که دا عیب دَي هم وئ دي

چه مي ولېدې دا ستا سترګي خونخواري چه تر اوسه لا ژوندَي یَم شُکر باري
په یاریَ به دِ هېښ وِي چه غلط شِي چه څلور پیسې لَرِي دَ هغه یاري
ما یَوه دَ زړه په غوره دهَ نیولې که هر څو په جهان ډېري شِي نګاري
وې[1] ئې څو لرې ګلې ځما زړه کښ تر حساب و تر کتاب تېري بېشماري
دَ مېړې چه وزر نه وِي هونبره ښه وي قباحت دَي تجاوز له خپلي چاري
اوس به ولي په غلا غلا دَ میني کار کړم چه په حال مي خلقې شوې خبر داري
په خاطر به دِ قراره قراري وِي که دا خپلي سترګي ونیسې قراري
بې اثره به دا اوښي پاته نشِي چه مِي ورځ او شپه په مخ ځِي لاري لاري
نه یواځِي دَ لاله په زړه کښ داغ دي په دا باغ کښ سینې ډېري دِي داغداري
په خوشحال ئې عندلیب غُندِي اور بَل کړ
چه پلَو له مخه واخیست ګل رخساري

چه صحبت د ملوکانو سره کاندي بویه دا چه ویل نه کا لاندي باندي
په رشتیا وَیل دِ هسي باوري شِي چه پیدا کا خپل عزت د ده دَ وړاندي
که ئې دواړه پېښې تڼاکي په خدمت شِي د خدمت منت د نه[2] کا په ده باندي
حاسدان به ئې زوال د دولت غواړي همېشه دِ لوګوي[3] و ځان ته سپاندي

---

[1] وایي څو لرې.

[2] وَنَکا.

[3] یعني دُودَوِي.

د غضب په وخت دِ ليري ځني گرزي   د خوښی په وخت دِ عيش ور سَره کاندي
چه نادان ته نصيحت وايې خوشحاله
دا دِ واړه ناداني دَه په ځان خاندِي

چه نظر دِ په اغيار هورې دلې وئ   ځما اوښي په بارخو ولې ولې وئ
ته چه هسي ښايسته يې گرم خو نه يم   که مي تل در پسې هسي وا ويلې وئ
چېري نه چه څه دِ ورسي خاطر ته   که له چا سَرَه مي تشي تسلې وئ
يو ځَل بيا سر توره مسته را ښکاره شه   چه گيسو دِ په سپين مخ شملې شملې وئ
ته به وايې دَ گلاب په گل شبنم دئ   چه بارخو دِ د نماستې په وخت خولې وئ
دَ رقيب له ويرى بل لوري ته سترکي   او دَ زړه مي ستا وَ مخ وته حملې وئ
په عاشق باندِي دَ پلار نصيحت اور دئ   اوس به چېري د دې نور خلق په خولې ويرِئ
چه له سترگو مي[1] غړېږی غنم رنگه   جدائې ئې لکه قحط دَ غلې وئ
د ناپوهي خوبا ټول مهر په يار شي   دَ هوښياري په سر څو تېري ماملې وئ
زه خوشحال به دِ وانوړم له ليدنه
په دربار دِ که هر څو پروتي کلې وئ

چه دانا نه کړې گردش دَ زمانې   نور به زده نه کړې دانش د زمانې
زر پېړې لَري دَ سترگو په ځنبل کښ   خبر دار شه په روش د زمانې
په يوه زمان دِ شاه بيا دِ گداي کا   څه باور په نوازش د زمانې
په خزان کښ دَ بوستان په ونو راشه   څه وُ څه شو بيا پوشش د زمانې
کله مځکه سپېره ډاگ کله گلوُنه   څه اميد په آرايش د زمانې
د سفله غُندي ئې ورکړل را نيول دئ   غره مشه په بخشش د زمانې
د حلوا سَرَه ئې زهر هلاهل دئ   که لذت لَرى خورش د زمانې
پت اميد دِ پلار دَ زويه سَرَه پرېکا   څوک دِ نه غوارِي سازش دَ زمانې
شاه جهان بادشاه دَ چا په بند بندي دئ   راشه گوره آزمايش د زمانې
حقيقت ئې سر تر پايه را معلوم شو   راته مکره ستايش د زمانې
زر علته زر فساده زر عيبونه   پيدا کېږي په کاوش د زمانې
چه ئې شا کړه دَ دنيا وَ آسايش ته   هم هغه کا آسايش د زمانې
چه دا هسي ئې گردې دَ زړه پياد وِئ
لا خوشحال لري خواهش د زمانې

چه دا هسي ورَځَي غوټه کړې خبرې   بد خواهان به زړه را يخ کا شبوه گرې
يا ځما تر فهم ښه شوې، عاشق رِوُند دَي   يا څوک نشته په ښايست تر تا نادرې
ستا تر شونډوُ تر غاښونو به ئې ځار کړم   که ياقوت دِي که سره لال که مرغلرې
دا څه جام دَ ميو نه دَي چه ئې ته څښې   دا مي ويني دَ عاشق دِي چه ئې نغرې
هغه کار لکه دوه تورُو سترگو وکا   هسي کار نشِي په توره[2] په لښکرِې

---

[1] ئې.

[2] په تورو په لښکرِ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه قدمه بېلتون هم له ياره مرگ دَي   څوک په څو[1] پايي ژوندَي له ياره لري
دَ ښو ناوک ئې ښوَي درومي تر زړونو   دَ ترکانو غَشي ښوَي درومي تر زغري
دواړه شونډي يي د خوشحال خټك په خوله کړه
د طوطيانَو ور کوَي خلق شکري

چه مى زړه پسې ميښ ميښ شي   صبر و هوښ پسې ليښ ليښ شي
د هغو شونډو شربت به   يا نصيب چه کله چيښ شي
په پرهار مي ظلم کېږي   چه توبري ځَني وکيښ شي
په خزان کښ نوري وني   توان لري چه سبر سريښ شي
زه ئې ناسته په پالنگ يم
که خوشحال له خوبه ويښ شي

چه ژوندی دي غم دئ نکاندي د لوړي   شنه طوطي لَرَه شکري نه دِئ لړي
په شکروُ په نباتو ئې[2] سود نشِي   چه په چا [2]شوې ستا دَ خولې خبرې زوړي
په لحظه لحظه دي ووينم قهر قهر   په ځايي خصلت دا هسي خوږي[2] خوږي
ستا په لبو[2] به لباب شم په دا خوښ يم   که هر څو مى دَ اوره غُندي اَغږي
دا چه اوس درته حاضر دئ ښه ئې گوره   په هجران به ئې آخر لاسُونه مړي
عقل و هوښ ئې و سرِي وته پيدا کړِ   دا چيچل داړل دَ پړانگ دئ يا د يږي
دا ښېدرد که په ظاهر سرِي ليده شِي
وَ خوشحال ته مج مېږي دئ ماشي سپړي

چه ما کړی په جهان کښ رڼا سترگي[2]   بې له تا مي خوږې نشوې په چا سترگي
که ستا[3] له مخه وگورم بل مخ ته   په قطع دئ ړندې شِي ځما سترگي
ښکاري چه غرڅه وُلي ورته گوري   ته يو سر بل سر مکړه له ما سترگي
هر گور[4] مي له هيبته وار خطا شې   چه[5] واړوې دَ ما ته شهلا سترگي
خوشحال غريب په در درته وَلاړ دئ
ته هم کله و ما ته کړه وا سترگي

---

[1] به څو.

[2] سترگه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا سترگي په معروفه يا راځي، مگر چه په اصلي نسخو کښ د گاف په زېر وُ نو موږ پر خپل حال په دغه رديف کښ پرېښو.

[3] که زه ستا .

[4] هر گوره له هيبته.

[5] چه ته واړوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مزري خپلي منگلي نه کا کښلي هونبره نه وئ څربي غوښي ورته تلي
مرجونا[۱] دَ دُر مرجان هاله اُلجه کا چه قبول کاندِي دَ بحر خوني گلي
عاشقان چه تر سر تېر شِي هاله کُښل کا دَ دلبرُو پستې خولې لکه بخملي
باز چه والوزي له ځَالي هاله گورِي دَ کبکانُو ښايسته سترگي کجلي
چه دَ اور بڅرى باد سَره رفيق شِي بيا هاله کا په ملکونو لمبې بلي
چه سيلاب دَ غره دَ سَرَه نه روان شِي بيا هاله بيا يې په مخ دېري خځَلي[۲]
په تحصيل پسې ئې ځَکه[۳] کوښښ بويه که قسمت به دَ چا زيات نشي په ځَلي
خبر هنر له لاسه مه پرېږده خوشحاله
خوره خوره وه وه واړه غصې خورولي[٤]

چه و باز ئې ورکوَلې تېريې نوکى تر تېتو به ئې يستې دَ زرکي څوکي
دا باښې نظر دَ چتىْ[٥] په لکىَ د شهباز نظر د ميور[٦] په څونکي
دَ کارگه توره مشُوکه دَ گندگى دَه قند لايق دَئ دَ طوطي دَ سرې مشوکي
د گلرنگو ناز په هر کله دَ ورو دَئ بيهوده بې ځَايه ناز کا رنگ املوکي
يا به سر دَ خپل ورمېږ په وينو رنگ کړم يا به کُښل کړم دغه ستا شونډى ملوکي
اَفرين دِ په دا تورُو شهلا سترگُو چه ئې کښلي دَ کشمير کړلې مملوکي
لا به کله هغه گل په چمن راشِي دَ نرگس گلُونه گورِي سترگي بوکي
دَ هجران له غمه هيڅ سرَى خلاص ندئ څوک په ورو ورو ژړا ژاړِي څوک په کوکي
چه توبه دَ مُلو کا، په وخت دَ گُلو پرې ښايي که دَ هغو په ږيره توکي
يا د ښو زلميُو ږغ دَي په ميدان کښ يا دَ ښو دلبرُو ځَي په جهان کوکي
دَ زاړه خوشحال ځَواني په بوسه نکا
پښتنې جونه بخيلي بد سلوکي

چه يَوه مي دَه نېولې په رشتيه مي ده نيولې
لکه يو يو مرد ئې نيسي هم هغه مي ده نيولې
څوک دِ هيڅ ملامت نکا عجب ښه مي ده نيولې
اوس به نه درومي له ما نه چه له زړه مي ده نيولې
په هيڅ رنگ به پرېښوه نشي چه تر پښه مي ده نيولې
گُندي وِي را باندِي راشِي سر پره مي ده نيولې

---

[۱] يعني غواص.

[۲] يعني خس او خاشاک.

[۳] ځله.

[٤] دا مصراع حل تلبه ده، په نسخو کښ ئې املا مختلفه ده مثلاً (خوره، خوره دواړه غصې خورولي يا خوره خوره وه وهه واړه غصې خورولي.

[٥] د شتی په.

[٦] يعني طاوس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ئې نه وينم په سترګو ښايسته مي ده نيولې
ګُندي سَمَه شِي عالمه که کړه مي ده نيولې
د خوړو هيله خوشحال کړم
چه ترخه مي ده نيولې

چه يو ګړَي په جمعَ زړه ښه مخ وته وګورې — که درسته دنيا ستا شِي هم څه نده دا تر پورې
دا خوي ځما قديم دَي چه[1] ما اوس ندَي راوړې — چه بې له زيبا مخه راته خس وې چاري نورې
دَ خلقو تهمت يَو سر دَ هجران غمونه بَل سر — هم ته مي به له هسې رنګه سختي بلا ژغورې
دا اور چه په ما بَل دَي دَ خپل يار له جدايی — نه ګرم نه ملامت يَم که تل ويني ژاړم تورې
آشنا ته وايه نشِي نا آشنا به څه خبرېږي — دا راز چه له ما نه دَي اروېدلي خپلي سپورې[2]
ناوک ئې د مژګانو دَ ابرو په کمان جوړ کړ — ما نه زده د چا تر زړه به ووزي پوري وورې
ښه باز دِ دَ خوشحال ختِك خاطر په لاسو کښېووت
په قدر ئې خبر شه چېري نه په لړ ئې پلورې

چه ئې هسي لايعقل ولاړم په شومي — دا پياله دَ چا دَ لاسه دَه څه نومي
خدايه څه دِ يو باد وَرَي زړګي را کړ — چه همېش دَ عشق دَ باد په مخ کښ درومي
پدا هم لا رقيبان کا په ما رخه — چه مي زړه دَ يار په ياد وُ راحت مومي
ما لا حرف نه وُ له ياره بدل کړي — دَ سحر خروس دِ وويشت شي په کومي
بيلتانه دَ ما په قصد چاړه تېره کړه — د قصاب دلسوزي نشي په ورغومي
واړه دوک مي دَ اشنا دَ بېلتانه دئ — په دروغه سر ترِم بهانه د دومي[3]
چه ئې بې له ده بل خيال نشته په زړه کښ
دَ خوشحال دلبره کومه ده څه نومي؟

چي دَ عشق په ګرانه لار کښ ډېر خطر دئ — هر قدم چه پکښ اخلم ډار دَ سر دئ
که سينه مي سَرَه چاک کړې و به وينې — چه مي ستا له غمه وينی درست ځګر دئ
ستا دَ مهر باران نه اوري چه شين شي — ما په زړه کرلَي ستا دَ ميني کَر دئ
ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره — تَل تر ژبی رسېدلَی راز سمو دئ
زه له عشقه خبر نه يم چه عشق څه دئ — هونبره اَروم چه له حسنه ئې اثر دئ
چه ئې عشق تر سره کړي هغه کم دئ — پدا کار کښ لاف وهلي يوه هر دئ
صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښ — جو دانه صبر پر ما باندي لوي غر دئ
عاشقي لا زه ته نه وو چه پيدا وه — نه چه ما وتا ګډ کړي دا هنر دئ
خو ځما طالع ښه ندئ يار جفا کا — ګټه کوم يو په وفا تر ما بهتر دئ
د عشق غم له خلقه پټ لَره خوشحاله
څه ئې پټ کړم چه جهان ځني خبر دئ

---

[1] څه.

[2] مور.

[3] يعنی زکام او يخ وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه پیدا شوه جدائي   کشکه نه وَی اشنائي
دَ بلبلي بخره نول ده   د گل بخره زېبائي
تا چه شان د ليلې واخيست   که مجنون شم را ښائي
د ليلې دَپاره سر شو   خوار مجنون په گدائي
چه عاشق شو قبلوی دې   پېغور رُونه رسوائي
ستا په در دوهان[1] وهلي   درته ناست يم دوائي
که پل بل لوری ته واخلم   ته مي بوله هر ځائي
چه به زه بې تا نه پايم   بې چيجي لوښې پائي
چه ئې وليدې په سترگو
خوشحال ځکه تا ستائي

چه ئې درې څيزه حاصل وئ   دَ هغه خوښ به تل وئ
اول خپل صورت ښاغلي   بيا ئې ښه صورت واصل وئ
غه دريم وايم چه کوم دئ   دَ دنيا دولت ئې خپل وئ
چه پدا کښ ئې يو نه وئ   پرېشاني به ئې په دل وئ
چه ئې يو وِئ پدا درې کښ   غم به تل باندې نازل وئ
هر چه درې واړه ئې نشته   که چا مړ کړ هم د گل وئ
دَ خوشحال ويل معقول دِي
پرې به خوښ شي چه عاقل وئ

چه بندي د يار دَ زلفو په کمند دئ   بهانه ئې د خلاصَی دغه بند دئ
سر مي يار وَته پېښکښ کړ لا شرمېږم   دَ نادارو عذر پټ ندئ څرگند دئ
نه شکري دئ نه قندي نه نبات دئ   دَ شهی د شونډو لا گوښې بل خوند دئ
څه صفت دَ هسی حسن په غزل کړم   چه په نونس بابه کل شکل پسند دئ
څه به غم د مال و ملك د دين و دل کړم   چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دئ
يَوه زړه لَره يوه اشنائي بس ده   نور به دېري يارئ نه کَوم سوگند دئ
پخپل زړه مي به دا هسي شندي نکړې   کله هم دَ عاشقِی کار پسند دئ
د خوشحال ختِك دِ ستا په سر شوگند وئ
که ئې بې تا په نور څه زړه خورسند دئ

چوهړي دَ خپلي خوني په بوي خوښ وئ   ولي بوي ئې په چميار باندِي آتش وئ
نور وگړی دَ چميار له خوني تښتي   په چميار دَ خپلي خوني بوي دلکش وئ
هسي رنگه دَ هر چاري تفاوت دئ   يو تر بل پوري مطعون او مشوش وئ
دَ دهقان فهم په پاله[2] يا په يوم دئ
دَ سپاهي نظر په توره په تير کش وئ

---

[1] دو نهـ.

[2] يعنی دَ يوی تبش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دلبره دلربا ده هغه ته يې   چه خود رايه خود ستا ده هغه ته يې
چه دَ کبر دَ فتنو دَ خرخښو ئې   په همه عالم غوغا ده هغه ته يې
چه مشتاق دِ دَ خندا دَئ هغه زه يم   چه دِ تل وَ ما ته شا ده هغه ته يې
په جهان که ښاېسته وه بې حسابه   چه په واړو دی خندا ده هغه ته يې
دَ پسرلي گلُونه څه دِي چه ئې ستايم   تر گلونو چه زېبا ده هغه ته يې
ستا د مخ مي په څراغ نشته وتَنه   چه دَ توري شپې رونا ده هغه ته يې
خپل عاشق سَره وعده نکړې تر سَره   چه په عهد بې وفا دَه هغه ته يې
که هر څو دِي دَ خوشحال معشوقې ډېري
چه ورتېره تر هر چا ده هغه ته يې

چه ايرو غُندِي ئې پروت په دربار نه وِئ   دَ هغو به وَ اسمان وَته لار نه وِئ
عندليب چه په گل رايښي نارې کا   وائِی دا چه يَوه ورځ به گلزار نه وِئ
دَ زړه چاک مي به په هيڅ سَره ور نشي   څو گنډلي ستا دَ زلفو په تار نه وِئ
ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم   دَ هوښيار پاړو تور مار سَرَه کار نه وِئ
تر هندوي مه شه کم دَ يار په پت کښ   چه ئې هيڅ له بله اوره نه ډار نه وِئ
په ما هر زمان اختر دَئ چه يار وينم   بې اختره به هاله شم چه يار نه وِئ
په کوم ځاي مي به مرهم کښېږدي طبيبه!   چه دَ يار دَ غشي نخښه پرهار نه وِئ
په هغه دَ عاشقِی نوم حرام دَئ   چه په يار پسې ئې درست صورت خوار نه وِئ
هيڅ مانه له ياره مه کوَه خوشحاله
دَ دنيا ساعت به تل په قرار نه وِئ

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته يې   چه په شونډُو شکر خاده هغه ته يې
چه نازک ئې دِئ اندام دَ گل تر پاڼې   په قد ښه تر عرعر لا ده هغه ته يې
که هر څو شِي په جهان محبوبې ډېري   چه خوشرنگه تر هر چا ده هغه ته يې
له عذابه له وبا له دِ ترس نشِي   چه پدا دور ترسا ده هغه ته يې
چه اثر مي دَ ژړا ورباندِي نشي   چه پدا زړه حجر آسا ده هغه ته يې
چه تمامه شپه دِ خوب په ما حرام کړِ   چه دَ ستر سحر بلا ده هغه ته يې
چه له ميني ستا په سر لوړي خوشحال دئ
چه دَ ده دَ سر قضا ده هغه ته يې

چه ئې عمر دَ څارويو سَرَه تېر وِئ   زيست روزگار دَ هغو هم په هغه څېر وِئ
چه سلطان غُندي رانده شي څوک ئې څه کا   که هر څو ور څخه علم هنر ډېر وِئ
ځوانان واړه برابر ندي په وزن   ځني من، ځني نيم من ځني نيم سېر وِئ
که په زړه باندِي پراته دِئ زر غمونه   چه مي يار په نظر کښېوزِي واړه هېر وِئ
دَ شکر و تر حلوا به ئې لا ښه خورم   که دَ يار له لاسه زهر يا گنډ هېر وِئ
دَ ښه مخ په ننداره به لکه روغ ځم   که په تن مي پرهارُونه دَ شمشېر وِئ
هر عاشق دِ عاشقی ته هوس نکا   دَ عشق لاف دِ هغه ځوان کاندِي چه شېر وِئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربېغه بيا را سَرَه ژر غاړه غړي شوي　　چه فليل په زلفو پوري دَ اجمېر وئ
دَ خوشحال خټك خو كنبلي مخ په كار دئ
كه د سوات كه دَ پكلي كه دَ بنېر وئ

چه په زړه ئې ستا دَ غم غشي سيده شي　　قراري به ئې له دله رمېده شي
همېشه به ئې سريښې په زنگون وئ　　په فكرت به ستا دَ زلفو خمېده شي
توري سترگي توري ورځې سَرَه زيب كا　　بيا په تېره چه و سمه پر كښيده شي
په ټټو باندِي ئې خط دَ وېښتو ندئ　　دا ئې سيوري دَ څړی ده چه ليده شي
ستا خوبي ځما په پوهه ډېر تېري كا　　دَ يوسف خوبي كه هر څو اروېده شي
په ښو باندِي مي پښې په احتياط ږده　　چېري نه چه مي باڼه پرې خليده شي
ځان و زړه مي هغه لور وَته پرواز كا　　هغه ځاي چه ښه دلبره شنيده شي
زه پدا سبب په دوو سترگو مَيَن يم　　چه چهره دَ ښو يارانو پرې ليده شي
له قسمته زياتي مه غواړه ناپوهه!　　و هر چا ته خپله بخره رسيده شي
لاس په لاس ئې گرزوي هنر آموزي　　چه ښكاره دَ هنرمندي كښيده شي
په ژړا مي به و نه غلوې خوشحاله
كه دئ سرې ويني رواني تر ديده شي

چه ښېرې وَ ما ته وكړې ژونده وې مي　　چه مي ياد كړې په ښكنځلُو نهاله وې مي
دا چه وايې راته ځير گوره چه موړ شې　　كه تمام عمر دئ گورم مړه وې مي
غمازانو اَغزي توي دَ غمازئ كړل　　چه دَ دوي په وينا غوړ كړې پرې څكوې مي
ما خپل زړه وَته وَيل چه اې بد خويه　　څه په هر صورت مَين شې سوړه وې مي
وئې عمر مي پدا بد خوئي تېر شو　　څه دا اوس راته ويل كړې اړه وي مي
كه مي سر په عشق كښ درومي هم د لاړ شي　　خپل وژلی راته شمارې وېره وې مي
كه دَ زهرو پياله راكړې هم به وايم　　خداي د خير وَ تا دركا ژونده وې مي
چه گهي په مخه رايشې كنكس[1] خورې　　يو تر شا نظر وَنكړې ځوره وې مي
كشكه زه درباندِي نه وَی مَين سوي　　تا ناداني مينه نه زده پخه وې مي
ما خوشحال څخه په ذات دورنگي نشته
دَ زړه حال مي در معلوم دَئ ويه وې مي

چه درومې په انگڼ كښ درست انگڼ سَرَه يو گل شي　　د مښكو بوي را پاڅي چه د تار په تار كاكل شي
چه سترگي كړې ور پورته په نرگس شي بلا سازه　　چه زلفي كړې نمودي حبطه واړه سنبل شي
دَ ملا دَ وېښته فرق به د هيڅ يَو سَرَه و نكا　　كه واړه دانايان می په دا فكر تأمل شي
عالم وايی و ماته له ښه مخه صبر وكړه　　حيران يم له ښه مخه په څو صبر و تحمل شي
دَ خوشحال خاطر ئې هسي ځني يووړ تورو سترگو
كله صيد دَ شاهينو تر مښكو تر منگل شي

---

[1] دا كلمه عيناً وليكله سوه، راحت زاخيلی كنگوسی په معنی د پټه خوله والی او خاموشی او سر گوشی را وړی دی.

چا به راکړ په پالنگ دا هسي کښلې   که مي نه وَئَ په ازل په قسمت کښلې
شیخ دَ حورو صفت کا زه دَ دلبرَو   دا ځما هغه دَ ده دعوا پرېښلې
عاشقان ئې صد هزار دئ په هر لوري   سر گښته حیران پرېشان گونه ځئېښلې
په دربار ئې سنا سي شه ورته کښته   تار په تار دَ سر وېښته ایرې موښلې
که هر څو دَ خلقو جونه ښایسته دئ   ما یَوه ده غوره چونې پکښې وکښلې
لا به کله ننداره دَ هغه مخ کړم   چه مي گډه دَ خاطر ده پسې لښلې
دَ هغې پیالې مستي لَرم په سر کښ   چه پرون مي دَ ساقي له لاسه څښلې
نه د منښکو پټېدنه نه دَ عشق شته   په اذل ئې نه دئ دا پردې پوښلی
چه مي تل دَ مخ ثنا وايې خوشحاله!
په صله مي سپینه خوله درته بخښلې

چه گلرنگه معشوقه لَرِي په کور کښ   دَ صحرا سیل دِ وسېځَی په اور کښ
په هجران کښ مي ژړا هغه خندا شوه   چه مي یار سرَه خندا وه په بیور کښ
لکه لوند خرڅوړي تا وکړې نم ئې نه وئ   بېلتانه هسي پخوړ[1] کړم پخپل زور کښ
دَ عشق ښور دِ دَ عاشق له دله نه ځي   په جهان ئې فیروزی دَه پدا ښور کښ
په هر ځاي چه دَ رندانو مجالس وئ   تر قیامته به یادېږم په څلور کښ
شور و شر به دَ رانجا[2] په جهان نه وُ   که د هېر صورت پیدا نه وَئَ په شور کښ
که خبر به دَ دُرخاني د مخ نه وئ   آدم خان به ځني څه غوښتل په کور کښ
پښتنې جونه دِ زلفی باد ته نیسي   چه شمال ئې بوي راوړي په رنتهبور کښ
دَ عاشق له نام و ننگه سرَه څه دئ   څه مي غم که آشنا مومم په پېغور کښ
دَ خوشحال دَ زړه مي ښه ننداره وکړه
سمندر غُندي بازي کا په بل اور کښ

چه له ورایه را څرگنده مسته شاشي   دَ جمال ئې په څو رنگه تماشا شي
چه پلَو په مخ کښ وَنیسي ماښام کا   چه پلَو له مخه لیري کا سبا شي
دَ جمال خوبي ئې زیاته دَه تر نمره   چه دیدن وته ئې غټ گورې په چا شي
تر یانه پوری ئې گوډه سي کوتره   تر وَیل پوري ئې گنگ گویا طوطا شي
حبشي زلفي ئې پاس په سینه زانگي   یماني بارخو ئې گل غُندې نما شي
مرگ می سل ځله قبول بېلتون دِ نه وئ   دَ دې هسی یار بېلتون تر مرگ بلا شي
په ماڼې ئې مرده شو یو کرَه عید وئ   په خندا ئې جوهري لرَه ژړا شي
توري خاوري دَ رقیب په سر کا توئي   چه گله له منځه وباسې پخولا شي
چه په نه لیدو ئې نه ومرې خوشحاله
ځکه هسې دا جهان بلا په تا شي

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شي   چه عارف دَ مصیبت شي عافیت شي
که فلك ئې دَ مزری په خوله کښ ورکا   خداي دئ نکا چه عارف پکښ غارت شي

---

[1] ښبتېځلی او په تکلیف اخته.

[2] رانجا او هېر په هند کښ دوه مینان وه چه په هندی کښ ئې قصه مشهوره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه باد کله ئې مخ کله ئې شا دَه   بیهوده غرور دَ هر چا په دولت شي
یو لاله په غوړیده بل رژېده کا   شگفتن دَ باغ د گلو په نوبت شي
دَ یوه مانې شي سر دَ بل نړېږي   په جهان کښ نوی نوی عمارت شي
وا ویلا ژړا ناره ساړه آهونه   خو هم دا په ورځ و شپه په هر ساعت شي
دا همه چاری دَ ده دِئ چه را کېږي   یَوه خدایه کور دِ وران دَ محبت شي
هغه شان لکه په توروُ اوس په سپین دئ
د خوشحال مجاز به کله حقیقت شي

چه راغلی په حیله دَئ   عقل ځکه عقیله[1] دئ
که مثال ئې له ما غواړې   عشق مزري عقل نیله دئ
آشنائي ئې دا جمال ده   چه مین په جمیله دئ
پرواز نه پرې پرپري کا   اور څو بل په فتیله دئ
خوار مجنون دَ عشق په کار کښ سپك په قام په قبیله دئ
هم خالق ته هم مخلوق ته   واړه کار په وسیله دئ
دَ خبري په میدان کښ
نن خوشحال خټك قبله دئ

چه ښکاره په آرایش کښ شگفته شي   صلوات ئې په جمال باندِي گفته شي
آشفته کاندي روزگار دَ پرهېز گارو   چه ئې زلفی په عذار و آشفته شي
چه ئې نه وینم زه هسي ځلبلاند شم   لکه گل له عندلیبه نهفته شي
چه دَ غوړو دُر ئې نه وینم په سترگو   دُر گوهر مي په هر هر باڼه سفته شي
دَ وصال په وخت هم خوب دَ عاشق نه وئ   ترو بې وخته په هجران په سوخته شي
ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرَته ده   او که نه پرې به وگړَي الپته شي
زړه مي وائې چه ورتلي په درئې اېل کړَي   په هر ځاي چه ښه محبوبه شنفته شي
وَ خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شي!

چه ادب لَرِي سړَی سړَی هاله شي   بې ادب سړَی سړَی کله باله شي
څه پتونه ئې په شمار په حساب ندئ   که په چا د آشنایی پت پاله شي
چه همت دَ سړی څو قدر ئې هونبره   دَ تمیز په تله هر سړَی تاله شي
دولتمن سړَی هغه بللَي بویه   چه له سینده ئې جدا دَ چا واله شي
هر سړی چه دولتمن شي که دانا وئ   په هر کار کښ دې نظر پخپل کاله شي
که دَ توري کار دَ ځوان دَئ یا د نور څه   مصلحت دَئ دَ هغه چه په زاله شي
دولتمن دِ په هنر په علم مېِ کا   که هر څو ښایسته مخ وِئ بیا پساله شي
څوک دنیا وته مریونه دي خوشحاله
شاه زلمیو ته دَ لوبو چنغاله[2] شي

---

[1] یعنی پښېتر، هغه شی چه د اوښ پښه په تړی.

[2] چنغاله هغه نجلی بولی، چه مېره ئې معلوم سوی او نامزده شوې وِی، اما واده ئې نه وی سوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ږانده وته اسمان ښئي يا ستوري   وايه ږُوند به ئې په کومه سترګو ګوري
روڼا ورځ په ښاپېرک باندې تور تم شوه   روښنايي دَ نمر ښکارېږي په هر لوري
که ځښتن ورته زورل[۱] کا يا ښکنځل کا   مريی هم په زړه کښ هسي ځښتن زوري
بيا به شنې په پاڼيو نشي وچي وني   که باران د ښښکال په شېبو ووري
زور قوت دَ هر چا سم برابر ندئ   څوک له ځايه زوروَر شول څوک کمزوري
راشه نن د د نخاس ننداره وکړه   يو کالَي په بها پېري بل ئې پلوري
چا دَ سر دَ پاسه سور منديل تړلي   ځني هسي خوار حيران ګرزي سر توري
دَ چا حکم دَ چا لاس درباندې نشته   پخپل بخت پخپل قسمت پريوزې غوري
په تلوار په اضطراپ چه صبر نه کا
دَ خوشحال خاطر سيماب شو سرَه ښوري

چه مي خپل مَين نيولَی تر آغوش دئ   دَ جهان هوس مي واړه فراموش دئ
ساقي زه څه هوښيار نه يم باده راکړه   لېونتوب دَ لېونيو پرده پوش دئ
چه پرُون ئې اهانت دَ مي خور وکړ   نن هغه دَ ميو ډک سبو په دوش دئ
ساقي ترس دَ محتسب دَ دُرې نشته   چه بابا ئې دَ مجلس سرَه مي نوش دئ
هدايه وقايه څه لولې وَ ما ته   چه ځما دَ ناي و نَي په آواز ګوش دئ
دا ګلګون شراب دَ کومي ميخانې دي   چه صوفي ئې په جوعه سرَه مدهوش دئ
دَ بهار په وخت به څه له ميو اَوړم   چه سرود دَ مغني په نوشانوش دئ
بيا به دا ګلوُنه نه وِئ ميخوري کړه   دَ بلبلو په آواز کښ دا سروش دئ
ډېر دَ باد سپاره په خيال تر ما تېرېږي   همېشه پدا بازار کښ پوشا پوش دئ
چه په ډېر ارمان دَ يار له مخه بېل شو
دَ خوشحال په بخره هر کله خروش دئ

چه لرې پخپله خونه کښ خوشخويَ   دَ جنت هوا به هم کړې درې شويَ
دين دنيا ئې دواړه کښېوتل په لاس کښ   چه په کور کښ ده خوشخويَ هم خوش رويَ
دَ بلبلو غوغا تل په هغه ګل وِئ   چه صفت ئې شِي له رنګه هم له بويَ
زه دلې له غمه مرم چه جدا کېږې   په شانه سرَه د شاه دَ زلفو مريَ
چرته وېر چرته سندري په جهان کښي   که ئې ګورې دهر نه دَئ بې هاي هويي
ګلدستې دِ دَ بهار را لَره راوړې   پيکه ښه راغلې په وخت دَ يار له سويَ
په جنت کښ پراته چېري چرته درومي
چه خوشحال شړي عالم د ېير له کويَ

چه په آن و آن په مځکه په اسمان دئ   په غمونو په ښاديو کښ انسان دئ[۱]
دا يوه ځمڅه دَ ځان وينی بلا شوې   چه سړی سرَه ئې غم په هو زمان دئ
دَ نامرد دَ مرد پدا تفاوت وشو   په نامرد شرم آسان دی په مرد ګران دئ
کشکه ته پدا دنيا همېشه پائې!   په احتياط احتياط کښی ډېر خلق طوفان دئ

---

[۱] زورې کا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ ځان که دَ ایمان بد خواه می ډېر دی   ما په خدای باندې سپارلی ځان ایمان دئ
ببګیالی چه دَ اخلاص توره په لاس کا   ډېر لښکر ئې تر همت پوری کاروان دئ
له اوله تر آخره څو روزکار شته   چه عالم باندې غوغا کا دا جهان دئ
په ښادی سَرَه شریك دی اولسونه
غم یواځې دَ خوشحال خټك دَ ځان دئ

چه وربل دي په سپین مخ آشفته کېږي   په ماښام کښ روڼا ورځ نهفته کېږي
که د مخ ښایست ئې دا دَئ چه لیده شي   لا به ما غُندي پرې ډېر الپته کېږي
په بڼو ئې اوښي ندئ آوېزاندي   همګي دُرو ګوهر دئ سفته کېږی
یو ئې رنګ یو ئې نګهت یو ئې وې پاڼي   پدا باغ کښ عجب ګل شګفته کېږي
په ژړا مي به پوهېږې خوب و نه کا   هغه څوک چه په ګیسو ئې خفته کېږي
دَ خوشحال دَ خولې خبري خوشي ندئ
دا همه دَ یَوه حاله ګفته کېږي

چه مور پلار ځني آزار شِي هغه عاق دئ   دَ عاق زویه ځاي دوږخ په اتفاق دئ
هغه مور او پلار به خلاص نه وئ له غمه   چه فرزند ځني زوولي بد اخلاق دئ
هغه زویه به آخر په خواري خوار شي   چه ښکاره ئې دَ خپل پلار سره نفاق دئ
دَ اورنګ بادشاه په دور رسم دا شو   چه هر زویه دَ خپل پلار دَ سر مشتاق دئ
نن هغه قطب آفاق ګڼي خپل خپسر   چه ګواه ئې دَ عاقوالِي درست آفاق دئ
ناخلف زویه په ګور خلف دِ غوارِي   هر پدر چه دَ پسر په اشتیاق دئ
دا ځما همه ګله ده دَ ټټوانو   را ئې وَښیه چه کوم پکښي تفچاق دئ
دَ ټټوانو نه همه ټټوګي زېږي   که الغېر[۱] ئې دَ عرب یا دَ عراق دئ
دَ هغه اسلام اسلام ندي خوشحاله
چه بهتر ورځني ګبر په میثاق دئ

چه دَ خولې وېَل ئې نور دَ زړه ئې نور وِئ   دَ هغه به مخ په دواړه لوریه تور وِئ
دَ ناپوه سَرَه راضي نه یم په باغ کښ   دَ دانا سَره قبول لَرم که اور وِئ
که په لاس کښ ئې ډک جام کښېږدي څه سود دئ   دَ هغه چه له ازله جام نسکور وِئ
نالایق زویه دِ خداي دَ چا لوي نه کا   چه په ځان دَ ده له خویه پلار او مور وِئ
ښه لایق زویه مور پلار په ښکي یاد کا   نالایق دَ پلار آزار دَ مور پېغور وِئ
یو لایق زویه دَ پلار کرهً لوی ښه دئ   نالایق په څه شمار که درې څلور وِئ
دَ غوولي زویه شور وِی پخپل کور کښ   دَ ښاغلی په جهان کښ شر و شور وِئ
که هر څو دَ سرِي ډېر زویه پیدا شِي   بیا په واړُو کښ خو یو زویه انځور وِئ
هغه زویه خو په ګور ښه دَئ خوشحاله
چه بهرام غُندي یواځې دَ خپل کور وِئ

---

[۱] په ځني نسخو کښ د دې کلمې املا (ایغر) ده.

چه دا هسي سحر گري سترگي ستا دئ — په ناحقه دَ تقوا لافي ځما دئ
پښتني جونه مي ولېدې په سترگو — څوک چه تُرکي دَ خطا ستائي خطا دئ
ښاپېريه که هر څو ستائي وگړي — ستا تر حسنه تر جمال په شمار د چا دئ
تا چه وَويني مَين در باندي نشي — هغه زړونه غندي کاڼي دَ ښېديا دئ
واعظان چه يادَوي دَ جنت حوري — ما پدا سترگو ليدل په دنيا دئ
يا به ستا زلفيني ونيسم په لاس کښ — يا به سر درباندِي بايلم دوه وينا دئ
دَ ناموس خبري مکوه خوشحال ته
عاشقان له نام و ننگه بې پروا دئ

چه مي کړي هر آثام دئ — که په خوله که په اندام دئ
اوس له واړو توبه گار يم — په اخلاص مي دا کلام دئ
تر کرم را باندِي وکړ — ستا کرم په هر چا عام دئ
په دوه سترگي مي منلي — چه دَ شرع هر احکام دئ
واړه امر مي قبول دئ — ترې توبه چه نهی نام دئ
استقلال دَ توبې راکړ — دَ شيطان دَ بلا دام دئ
ما ساته دَ ده له شره — نفس مي مدعي خود کام دئ
په توبه کښ ثبات راکړه — لکه حکم دَ اسلام دئ
پخپل لاف به هيڅ ونگړم — که زه لافی کړم لاف خام دئ
چه توفيق له تا نه وِئ — دَ زاهد زهد حرام دئ
په هغه لاري مي بيايه — چه پرې ينښَي نبي گام دئ
نور به څه کرم ډېر خواستونه — دا يَو ما لَره تمام دئ
چه ثابت وَلاړ په دين دَئ
دَ خوشحال باندي سلام دئ

چه په زړه ئې گرزوې وړې وړې[1] — يَوه ورځ مي به له وره وشړې
چه په تا پوري ئې زړه نه وِئ ترلي — په هغه پوري زړه څه لَرَه ترې
که مي وږمي ساړه ډېر وِئ قبلوه ئې — مرې ايرې دَ نغري څه لَره لړې
چه ځَير ځَير ئې مخ ته گورم نه مړېږم — دا ځما سترگي به کله شي مړې
ستا خوږې شونډي نبات دي رقيب مچ دي — ښه خو دا چه ئې له شونډُو وَشړې
څو ځَوانان دِ پخپل ځَان دِ کښېنولي — لا به څو در باندِي کښېنوې زړې
ياره ته چه له اغيار سَرَه خندا کړې
دَ خوشحال په لړمانه درومي چړې

چه د بخت د تالو سپين دئ تور به نشي — چه شيرين دئ له ازله شور به نشي
هر چه غوړ دَ محبت لَري په زړه کښ — که پرې زر کالونه تېر شي سپور به نشي
د دې نورو بازارونو خپرېدل شته — يو بازار دَ محبت دَئ خپور به نشي
خو چه وَزېږِی له موره چه بدذات وی — په ورورئ ئې غلط مشه ورور به نشي

---

[1] دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه له یاره سَرَه کښېنم رقیبان مې   تل په بد نظر کاته کا کور به نشي
ځوک چه زور سَرَه ښکاره کا وزیانېږي   که پخپله بوسه را کا زور به نشي
هسی نه چه زور مي نشته زړه دَ ګورم   ته پخپله مهر وکړه زور به نشي
و هر چا وته رسېږي خپله بخره   چه ئې پلي په ازل کړ سپور به نشي
لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده   مسافر په لار ولاړ یم پور به نشی
که هزار ځله حکمت هنر تدبیر کا
دَ خوشحال په باب چه شوي نور به نشي

چه په حسن په ښایست دِي زوروَرِي   دَ هغو وائي بدلي یا سندري
رغېده ئې ستا دَ خولې په دلاسا دئ   دَ رنځورُو دارو ندئ له تا لیري
ما چه ستا دَ خوږو شونډو و لذت بیا موند   نه مي شهد په غرض دِئ نه شکري
عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا   چه پرې رایشي دَ عشق خوني لښکري[1]
دَ بڼو په تیر ئې بیا سَرَه پاش پاش کا   که خپل زړه وته پوښم دَ صبر زغري
تریانه دِ دَ خطا آهو خجل شي   چه په شین شین یون کړې ښېوه ګرِي
یو نظر په درست صورت علامت وکا   په مثال لکه بڅری وچی سري
تر خوږه خندا دِ ځار شم راته خانده   چه پرېوان کړې په ما لعل و مرغلري
چه ځوک بې عشقه څه وائی باور وکړه
لکه باد دِي په خوشحال هغه خبري

چه دَ خپل عقل وَیل کا هغه کله خردمند دئ   چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم دَ عقل بند دئ
چه می فهم فکر وکړ پدا خپله دانائي کښ   بل نادان را ښکاره نشو که نادان دَئ خود پسند دئ
تر مشرقه تر مغربه چا دا هونبره جهان وَغوښت   عقل علم هم دا هسي په جهان کښ چند در چند دئ
ګډ شه وغواړه باغونه په هزار رنګه مېوې خوره   راشه راشه راته وایه سَم دَ واړو لذت خوند دئ؟
لعل الماس دي په جهان کښ دُر مرجان شته دي مشکښی   واړه هیڅ پوشیده نه دي دَ هر چا قدر څرګند دئ
هر سړی چه محنت نکا هغه کله راحت مومي   راشه راشه رنځ قبول کړه که ته ګنج غواړې ښه پند دئ
که ته راشې له اسمانه جبرئیل شې پدا څه شي   خوف رجا راوړه اې ځانه کاردَ توري یا دَ شخوند دئ
ځوک چه حکم ریاست کا سیاست دِ کا په شرع   اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دئ
ډېر به ښه ښه زویه راوړي دا نه پلاره څلور میندي[2]
نن په واړه پښتانه کښ یو خوشحال لایق فرزند دئ

چه امید پدا ایام لي   دا امید ئې نا تمام لي
عافیت غغوښتل له دهره   دَ سبا هیله له شام لي
کل امید خامی تکیئې دئ   ځوک به څه تکیه په خام لي
په سراب دَ تږي خوی دئ   دَ اوبو ګواهي مدام لي
زه له غمه جار باسم   دئ را وړاندي شي سلام لي
په هیبت دي ناست و خېز کا   چه مزري څخه مقام لي

---

[1] چه پرې رایشی تنها دَ عشق لښکری.

[2] نه پلاره او څلور میندی، نه اسمانه او څلور عنصر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه خون په خپله غاړه چه دَ بیم په ځاي آرام لي
دَ خوشحال بلا هغه شو
چه سوگند دَ ده په نام لي

چه پخوا مي په خاطر نه وې لیدلي[١]   فلك ډېري ننداري را وښیلې
وار په وار مى واړه ولیده اغیار وه   چه همېش ئې دَ یارى لافي وَهلې
په بخښښ ئې نر ناحقه غلطي کړې   وار په وار به جهان واخلي واړه خپلي
چه خبر له ځانه نه وه ما خبر کړه   له هغوى څو خبرى واروېدلې
نه هغه شته نه په خوله کښی هغه غاښ شته   چه به ما په اننگیو وه چیچلې
چه په خوله مي کښلول پرې نازېدلم   دَ هغو دَ خولې مي واروېدلې ښکنځلي
چه ئې نن وکړ په چا کانده په تا شي   ویړیاندي چاري واړه دِئ په تللى
چه همېش به په تسلیم راته وَلاړ وه   دَ هغو مي څو ناسازى دِئ زخغملې
دَ جهان گلونه واړه بې وفا دِئ   بیهوده وربانديِ میني کا بلبلي
کشکه زه یو خر غڅکي وَئ سړى نه وئ   هونبره چاري سړیتوب را ونمایلې
دوه رفیق دِي دَ یوه په وَیل ږغ کړم   دا دوهم را باندي غرپ وهي چه غلې
نه د دین نه دَ دنیا دي ځني نوري   دَ یاغي دَ اېل په منځ کښ و بلښلې
چه اوربشي کرِي کله غنم وشي   پټه نه ده چه کرې هغه آخلې
یو ئې ټوله په محنت گا بل ئې یوسي   راشه گوره چا اولجه کړه چا ساتلې
یا دارو دَ لېونتوب وکړه خوشحاله
یا ناحقه دروغ خلقه سَرَه ملې

چا ئې راز د خولې تحقیق ندئ موندلي   که صفت ئې واړه خلقو دَئ ویلَي
په چشمانو کښ ئې سحو دَ بابل دئ   په ملال ملال کاته کښ ما لیدلَي
یَو نظر ئې راته وکړ نور په تله شوه   د ما زړه وړي دَ ښو په تار پېیلَي
و چمن لَره چه درومم تللَي نشم   د مخ باغ ئې تر لَمني یم نیولَي
په هر لوري کښلي ډېر دِي خلق وائي   څوک د یَو راته ښکاره کا هسي کښلَي
چه و مرگ وته مي مینه ستا غمزه کا   خداي د ستا له لاسه روغ کا د ما څلَي
تر جلب نیولَي تل باندِي سپارلي کا   زړه مي پټ مرني سپور دَئ خال د پلَي
چا به بې دَ عشق له کاره بل کار نه کړ
د خوشحال دَ خولې ویل که چا منلي

چه سړى تر عقل تېر شِي مخبط شِي   زیست روزگار دَ مخبط سَرَه غلط شي
دَ حرص دریاب تر شرقه دَئ تر غربه   حریصان پکښ غوټې خوري لکه بط شي
نن ځما بېړى لاهو شوه په دریاب کښ   لا به کله دا لاهو بېړئ په شط شي
دته درزي جامې قدر قیمت ډېر وئ   دَ اَغوستي سر و پاي قدر وسط شي
غاښ وتلى ږیره سپینه ازموینبت دى   لا د ما و عاشقى وته نمط شي
جاودانه خوښي دا ده په جهان کښ   چه د زړه دَ عشق په کار کښ منسبط شي

---

[١] چه پخوا په خاطر نه وې ما لیدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته یاران مي هسي ملك ته ولاړل   چه نه ځاي دَ پیغامونو نه ئې خط شي
دَ خپل یار وَ تېغ ته سر کښېږده خوشحاله
دَ قلم خوبي هاله ګڼه چه قط شي!

چه د لویو کتابونو دانشمند وِي   دَ هلکو کتابونو په کار بند وي
چه خرما ئې دَ بلوڅ نه وِي خوړلې   و هغو وته پټوي[1]خرما خوند وي
چه دَ هند په شکر قندو خبر نه وي   و هغو وته ګسځري شکر قند وي
دَ اټك په مناره به نظر نه کا   چه هغه ته دَ دهلي ملك څرګند وي
هر سړي دَپل وطن ثنا صفت کا   د هر چا تر فهم کښلي خپل فرزند وي
دَ ناپوه سړي دَ پند سَرَه کار نشته   ما چه ولیده دانا محتاج دَ پند وي
زه خوشحال ئې دَ دانش په سترګو وینم
د هر چا چه بده پوهه غلط سند وي

چه ئې مخ تر ګل زېبا دَئ یار ځما دئ   چه په مخ ئې عندلیب شوم کار ځما دئ
چه ئې تش په کوڅه تېر شوم لېوني شوم   که ئې ووینم په سترګو زار ځما دئ
که واعظ مي له ښه مخ له میني نیسي   که مي لاس وربانديِ بر شي پلار ځما دئ
بې له کښلیه زېبا مخه که ګلزار دئ   چه هر ګل وته نظر کړم خار ځما دئ
چه هر لوري وته درومم په غم اوړم   ته به وایې غم یکلخته ښکار ځما دئ
همېشه به په ما وار دَ رقیب نه وُ   بیا له خپله بخته خوښ شوم وار ځما دئ
دَ خپل یار سَرَه دوږخ ځما قبول دئ   که بې یاره جنت مومم نار ځما دئ
بت پرست کله دَ بت له میني اوړي   زه که مینه دَ یار پرېږدم عار ځما دئ
زه خوشحال چه دَ منصور په مذهب خوښ شوم
اوس څه غم چه زه دَ دار یم دار ځما دئ

چه دَ خلقو نېکخواهي لَري په زړه کښ   مبارک شه بادشاهي لَري په زړه کښ
که ئې غوږ دَ دانشمند په نصیحت وئ   څه عجبه اَګاهی لَریی په زړه کښ
دَ ناصح په نصیحت به اصلاح نشي   هر سړَی چه تباهي لَري په زړه کښ
دَ مردانو په معراج به ورتلي نشي   که دَ سعِي کوتاهی لَري په زړه کښ
مختورن دَ دواړُو کونو نه دئ څه دئ   چه هر چا سَرَه سیاهي لَري په زړه کښ
نېك بختان به اندېښنه کاندي دَ نېکو   ګمراهان به مناهي لَري په زړه کښ[2]
په هغه هنر کښ ټینګ اوسه خوشحاله
هر هنر چه سپاهي لَري په زړه کښ

---

[1]دا کلمه حل غواړي.

[2]نېك ګردار سره به فکر وی د نېکو   بد بختان به ګمراهی لری په زړه کښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مي اوښي هسي آل[1] شوې   دواړه سترګي مي سره لال شوې
چه په نور څه پسې ندي   واړه ستا دَ مخ په خيال شوې
ليونَی شوم خوب مي نشي   راته ته پري مثال شوې
نور مي محو شول له دله   چه مي ته په زړه نهال شوې
دَ زړه داغ دِ مبارک شه   چه مَيَن دَ شاه په خال شوې
خلق خوښ ګرزي هوس کا   د ما زړه ولي بد حال شوې
مګر نول دَ ببلتانه دئ   په ناله کښ لکه نال شوې
نور څوک هم شته دَئ اې غمه
که يواځې دا خوشحال شوې

چه ئې تل کښېښوې په سر دَ خيال دړی   تور وېښته شو دَ هغې سپيني وړی
دَ روانو اوبو کار دَ عمر يَو دئ   بيا به ورځ و شپې را نشي دَ نړی
محبت بې خدايه واړه که ئې ګورې   دَ درياب په مخ دَ خليو پل ترړی
ته پدا حسن جمال چه درته ګورم   نه پوهېږم ښاپېری يې که سړي
بې مدد دَ باد نه رسم مراد ته   که هر څو روانوم دَ زړه بېړی
ستا دَ زلفو له ښاماره وېره نکا   چه تر خوله ئې ستا دَ ميني شي جړی
دَ خوشحال زړه په تقوا کښې لکه غرو
ستا په مينه بکباره شو و ووړي

خداي راکړه په غېږ کښ د رويبار منت را باندي   سپينه خوله سرې شونډې دواړه زلفي اوېزاندي
يار را سَره يار دَي د هر غم مي غمګسار دَي   غم اندوه مي نشته چه رقيب را رخه[2] کاندي
پرېږده چه پرې سوځي ستا د مخ بلا آخلي   عشق دِ لکه اور دَي عاشقان دِ لکه سپاندي
دا څه بارخونه دي، نه پرېشاني توري زلفي   پروتو دِي په ګلو د سنبلو پاڼي تاندي
زه ور پسې درومم دَ يوه نظر په طمعَ   بيارته نظر نکا هسي درومي مخ په وړاندي
بخت نه دِي نور څه دَي په دا هونبره ډېره مينه
ژاړي رخه کړوني چه خوشحال خټك ته خاندي

څو بېړیِ پدا سيند کښ ډوبې ولاړې[3]   چه تخته ئی مونده نشيی که ئی غواړې
فراق هر څه ته لمبې دِئ لګولې   لکه لوند لرګی په اور يښي څو ژاړې
غم ښادي سَرَه ترلي دِي له ځَايه   هغه هونبره به وژاړي څو د وياړې
چا ئې نوم راته وا نه خيست چه دَ چا دِئ   مناري مي ډېري وَليدې وَلاړې
په زرو رنګه غمونه دَ جهان شته   په زرُو رنګه نارې واوره دَ خراړې[1]
لکه راي ځما دَ زړه هغه لا نور دِئ   خلق څو خبرې کاندِي غاړې غاړې
دا طومار څه هسي نه دَئ چه تمام شَي   غوړوِي ئې پټوي ئې، لولي نغارې

---

[1] محشی ورته کښلی دی يعنی سرې.

[2] حسد او بغض.

[3] دا بدله په چاپي نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دين دنيا لَرَه په كا و خپله كرده ده   لوند وِي حلق د هر سړي پخپلي لاړِي
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دِي   د بادشاه تر خوا نه به كَېم خڅاړِي
غافلان په غوږ كاږه دِئ نه ئې اروي
دَ خوشحال خټك دَ خولې خبري لواړِي

څو چه مينه دَ دنيا پرېوزى په زړه كښ   هونبره غم شدت بلا پرېوزِي په زړه كښ
څوک له ځايه پاكيزه ځني ناپاک دئ   دانا پاكو بد په دا پرېوزِي په زړه كښ
په يوه ښيښه كښ شاش د قارورې دئ   او دَ بلي ښه صهبا پرېوزِي په زړه كښ
چه څه نه ويني نه اَوري نه څه وائې   دَ سړي هغه هوا پر ېوزي په زړه كښ
چه څه ني ويني نه اروي نه څه وائي   وايه كومه تمنا پرېوزِي په زړه كښ
نېك و بد پخپل قسمت وِئ له چا نه وِئ   په ناحق كينه له چا پرېوزِي په زړه كښ
نه په پند ځي نه په بند ځي نه په نور څه   چه مزه دَ ناروا پرېوزي په زړه كښ
چه صحبت دِ له چا كېږِي هسي ته شې   هم هغه خو يو نه ستا پرېوزِي په زړه كښ
دَ بلبل محبت يو دَئ له بلبل وِئ   چه د گل ئې هر سبا پرېوزِي په زړه كښ
نا آشنا عالم دَ چا په فكر گرزِي   اندېښنه خو دَ اشنا پرېوزِي په زړه كښ
د بهار په وخت دا درد وِئ دَ دردمنو   چه ئې سير دَ صحرا پرېوزِي په زړه كښ
د خوشحال غندي به بېل شي له عالمه
د هر چا چه دا سودا پرېوزِي په زړه كښ

څوک په لوري دَ كعبه ځِي په هى هى   څوک ديورې لَره چلېږى په جى جى
دواړه توكه په معني په حقيقت كښ   په هر لوري غوزوي واړه دى دى
عاشقان ئې سل هزار يَوه معشوقه   په هر لوري ورپسې دئ په پى پى
څوک په كور دننه ناست ور سره كېل كا   حؤک همېش ور پسې گرزي په لى لى
مېخانه يَوه هزار پكښې خمونه   دَ مستانو ئې نارې دِي چه مى مى
كه هماي دئ كه كجر دئ كه كرگس دئ   دَ هر چا مي خپل خپل شان دئ خپل فى فى
كه څوک وصل د خپل اصل پسې غوارِي   چه نارې دَ خدايى وَهي نى نى
زه خوشحال چه دَ وحدت په ميو مست شومٰ
وايم دا چه كاوس كله وُ كى كى؟

څوک به ستا د مخ نقاب كارتي پتي   څوک به ستا په اننگيو كښېږدي كوتي
كه دِ بيا نوي شېوې په خاطر نه دِي   د وُربل غوتى دِ څه له ده آرتِي
مظلومانو وته څه خو نظر وكړه   په دربار دِ فريادِي دِي څيري ختِي
چه ئې پسي شاله ما هونبره ويل كړه   مخامخ د هغو ولي ژبي نښتِي
پخپل يار به ئې كېدې دا هسي شندي   چه همېش د رقيب خبري نغوتِي
يار په هر لوري جلوه كا ورته گوره   كه دِ نه دئ د ليدلو سترگي تتِي
په نوروز كښ دا غزل واخله مطربه   په آواز به دِ بلبلي شِي ساكتِي
گل ته چا دا هسي زېب و حسن وركړ   چا ئې هسي تِه په تِه پاڼي پرانتِي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال په پالنګ بیا راغله سر شاره
په زعفرانو په چووه[1] لړلې ختې

ځما مرګ هغه زمان دَی چه رشتیا دَ یار هجران شِي — که هجران له منځه وَوزي نور به هر مشکل اسان شي
زه به ځان جهان ښندَمه، په اشنا پسي به ځمه — پرېږ به پاسه قدم ږدم، که دښتونه بیابان شي
تا زړه ورکړ یوه هرنه یوه هر یوه بشر نه — لکه اوبه دَ جوي له سَرَه هورې ځي چه ښېل وان شي
یَو خدنګ ئې وَویشمه وائي بل به دِ هم ولم — ورته پروت سر مي نښولَي چېرې نه پدا پښېمان شي
ما دَ شاه دَ خولې سودا کړه په کروړونو ئې بها کړه — خوله ئې لنډه دَ هر چا کړه مګر دا په شاه جهان شِي
له یو هسي مي روزګار دَئ، چه ګه یار کله اغیار دئ — په همه کاره هوښیار دئ خو په ما باندِي نادان شي
دَ خوشحال خاطر سوخته دَئ ستا په جور آموخته دئ
درد و غم ئې اندوخته دئ هم دا درد ئې بې درمان شِي

ځما مَیَنه یاره چه نن ناست ځما په کټ یې — مونډلی مي په بخت یې که مونډلی می په مټ یې
آرام شته دَ زړه کام شته دَ چمن لاله غوړېږي — په دَور دَ شرابو ساقي ولي هسي لټ یې
نه دین لَرم نه دل لَرم نه صبر شته نه عقل — په دواړو سترګو ورځیو تا لا کړوني دَ درست هټ یې
چه مخ وته دِ ګورم لکه نمر هسي ځلېږې — قربان دِ تر جمال شم په معني تر نمره غټ یې
چه ته را ځخه نه وې یو کنګال[2] دَ زمانې وم — پادشاه دَ درست جهان یم چه له ما سَرَه لټ پټ یې
پېږې به په ګلزار کړې که بلبله دَ ګلزار یې — ګندګی لَره به درومې که په اصل تور ګونګټ یې
دوه درې حجانه ځه دئ چه ئې ته په مخ کښ نېسې — په زر پردو کښ کښېنه بیا د ما وته په چپټ[3] یې
په خوب په بیداري کښ همېشه په فکر ستا دَئ
اورنګ وته خیبر دَئ وَ خوشحال وته کوهټ یې

ځما زویه دَ ننګ ندي نمر پټار[4] دئ — پرېږ پوهېږم چه همه واړه مردار دئ
نه ئې لویه اندېښنه نه ئې لوي کار شته — دَ مغلو وَ طباخ وَته تیار دئ
دَ منصب دَ اضافو خبري کاندِي — په عزت په حرمت کله خبردار دئ
اتفاق یګانګي ئې سَرَه نشته — همګي روان په بېله بېله لار دئ
یَو ځرګند قابل هر ګز په دوي کښ نشته — که و دېرشو ته نیژدې د ما په شمار دئ
په الکش الکش[5] ئې ستري کرم ښکار نکا — د کوټه سپی کوکري پکښي سه چار دئ
یو ځو دي پکښي هر ګوره نا پکار دئ — دا نور زویه مي لا لږ او ډېر پکار دئ
نه دَ نوم دئ نه دَ شرم نه دَ ننګ دئ — اندېښني ئې د ناکس دَ ناسردار دئ
نه له پلاره نه پیدا دئ نه له موره — خو صندوق بخچې ئې دواړه مور و پلار دئ
چه به تلل دَ نا قابل سرِی دَ وړاندي — ځو دا هسي بېرقونه نګونسار دئ

---

[1] ځوه.

[2] په شیدو ککړ لوښی چه اوبه ولغړوی، کنګال یې بولی.

[3] دا کلمه په یوه نسخه کښ چټ لیکلې ده.

[4] برګ بروګ ځناور یا مار.

[5] په الکیش په الکیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکایت له نورو مه کوهَ خوشحاله
چه خپل زویه هم په ننگ له تا وېزار دئ

ځما خرابه دله ته یو څرنگه خراب شوې — چه وو در څخه لاړل، په هر څیز پسې کباب شوې
دَ مښکو دور تېر شو دَ کافورُو دور راغي — چه نوم دِ د شباب وُ په نامه دَ شیخ شباب شوې
دَ باغ نرگس دِ هم لکه تازه وه هسي ندئ — دَ باغ دَ لاله گلو دِ هم پاڼي پیچ و تاب شوې
دَ خولې حقه دِ ډکه په گوهرو وَه خالي شوه — په حزن په حسرت دَ یوه هر درِ نایاب شوې
په باغ[1] به دِ چه کښلیو ښایسته بلبلو ږغ کړ — یوه بلبله نشته ثمرې ئې دَ غراب شوې
بېړئ دِ دَ سینې په زور چه پاسه تله په غرونو — غوټه خوري پکښ گرزي اوس خسرې دَ دریاب شوې
مزري به دئ له ترسه په هیبت وه په کوهسار کښ — نیژدې درته وېغ وېغ کا دَ گیدړو لا جواب شوې
چه ډکي په ښو مښکو په عنبرو هغه خولې وې — بد بوئ چار چوبې د زمانې په انقلاب شوې
په عمر چېرئ وېښ وې بیا به هم چېري ویښېږې — هَي هَي دَ خوشحال بخته ولي دا رنگه په خواب شوې
پېرې لَرِي خوشحاله دَ اسمان ننداره وکړه!
چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

خلقې واړه دَ شاه د خولې په غم دئ — چه د شاهي خوله ئې کښل کړه هغه کم دئ
چه د شاه د زلفو خیال لَري په زړه کښ — هغه تل په زړه پرېشان په صورت خم دئ
که په زړه باندي ئې زر داغونه جوړ شي — چه دَ یار له داغه آه کا هغه گرم دئ
عشق یو څه عظیم بادشاه دئ که ئې گورې — چه گدا ئې له سلطانه محتشم دئ
ته دَ عشق سپروته سهل نظر مکړه — چه بې زرو بې لښکرو لکه جم دئ
دا دَ عشق د گدایانو هسي چار ده — چه د فقر په جامه کښ محترم دئ
دَ چندڼ دَ ونې ځکه بوي روان شو — هر چه ولي ئې دَ عشق په اوبو نم دئ
چه له عشقه خبر نشول خداې ئې واخله — که ظاهر صورت بادشاه دَ کل عالم دئ
د آتش لمبه کږو لَره پیدا ده — په هغو دَ اَتش څه غرض چه سم دئ
که په زړه زخم لرې دارو طلب کړه
د خوشحال وَیل دَ خوږو زړو مرهم دئ

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نیولَي — څه بده بلا وې زړه ما نه وې پېژندلَي
له کبره ډېره خیاله به څه سم وایې و چا ته — دَ کلي د محلت سَرَه چه زیست کا نا نمنځلَي
له گوره نه به پاځي رنگینه جامې اغوستي — دَ حشر په ساعت به هم څرگند وِئ تا وژلي
چه سترگي په رنځور کړې برنده کښېنې خوري زلفي — چه غټ به درته گوري یویو مرد بویه بللي[2]
هر گز به اروېدلي دَ لیدلو مخي نکړم — خوبی دَ یوسف اروم ستا جمال مي دَئ لیدلي
په ورځ دَ جدایئِ څوک څه وائی و ما ته — مرده وته هم کله نصیحت دَئ چا ویلي
که پسله مرگه زړه دَ خوشحال وگورې په گور کښ
هر گز به دَ ښه مخ محبت نه وئ ځني تللي

---

[1] په باغ کښ چه د کښلیو.

[2] یو یو بویه مرد بللی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلق نادیده دئ په خبروُ پسې ځغلي — ځار تر عارفانو چه په حال دئ پوهېدلي
دو اویا مذهبه پکښې هونبره قال و قیلَ — واړه سر هوا پخپل مطلب پسې دئ تللي
ډېر دئ کتابونه مشتمل په دېرش حرفونه — کل واړه که گورې له الفه دِئ زوولي
سل بهي سل سبېه چه ئې مات په یَوه ځائ کړې — سل به بلل نشي سَرَه یو دئ لا لیدلي
واړه نور دَ نمر دئ هم دَنه هم دَباندې — هر چرته دا نور دئ په هر ښهر په هر کلي
زه خوشحال خټك یم دَ رندانو په مذهب کښ
نور وَیل مي نه زده مختصر دِئ ما وَیلي

خوله دئ غنچه گل ده تور گیسو دَ سنبل پاڼي — پښې دِ دِئ دَ زرکي سپنه غاړه دِ دَ زاڼي
شونډې دِ ژوندون بخښي په سترگو کړې خونونه — ژبه دئ شکري ده دننه په زړه پاڼي[1]
مهر دِ له دله لکه مو له مخه ورک شو — رایشه نا ترسی لُور دَ ترک که د پټانې[2]
هیڅ پرې نه پوهېږم دا دِ زنې که مټه ده — خال دِ دَئ په زنې که دانه ده د ممانې[3]
ته په پالنگ پرېوزې زه حیران په فکر لاړ شم — پنډ دَئ د گلونو که دا ته په پټه په پاڼي
زه هغه خوشحال یم چه دِ راز لَرم ساتلي
ولي هسي وایې چه تا عشق نزده ناځانې[4]

خندني هسي لر بر گرزي برسېرې — برابر په تورو ورېشي سر تېرې
یَو مرغه په سر و په سپینو قیمت مومي — بل هزار حیله په توره پیسه پېرې
په غوټه کښ ټپوس کله لکه باز دئ — که ئې خلق دَ منگلو ښتن شمېرې
مړني لیوه حمله په ښکَر ورکا — د نامرد یا په ورغومی یا په لهټېرې[5]
دا دوه څیزه پټوه په څه به پې شئ — د نامردو نامردي د ښځو نمېرې[6]
اوښتو لره پخه کوتر بایده دئ — دَ باز یو هنر هیڅ نزده کټمېرې
په جاهل خلق کښ ورک شوه چه عاقل دئ
یو یو بیت به دَ خوشحال پېرى په زېرې

خسته زړه مي چه نگار هورې هورې وئ — هو بلبل مي چه بهار هورې هورې وئ
زه ئې ځکه دَ زلفینو په ارمان مرم — هر څوک وائي چه گنج مار هورې هورې وئ
که ته یار غواړې ورځه رقیبان گوره — د گلابو گل چه خار هورې هورې وئ
د ښادئِ خوان ئې نورُو وته کښېښ — غم ئې واړه چه دَ خوار هورې هورې وئ
په هیڅ رنگ ئې اوښته ورځنی نشته — لېونی منصور چه دار هورې هورې وئ

---

[1] مطلب ئې پان دی، چه خوله سره کوی.

[2] پټان یې.

[3] مېوه ده چه په غره کښ کېږی.

[4] نادان یې.

[5] دا کلمه په یوه نسخه کښې لېرى لیکلې ده، دَ سیند خاوند کښلی دي، چه لټېره یعنی بله گرداو بیهوده.

[6] د ښځو حېض راتلل (دریاب، پښتو لغت) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټپوسي مي په مردارُو باندِي گرزي   و هندی[۱] شهند چه ښکار هورې هورې وئ
په گلونو باندي گښت گاندِي بلبلي   پروانه غریب چه نار هورې هورې وئ
نه په باغ وِئ په راغ نه په بل لوري
د خوشحال خاطر چه یار هورې هورې وئ

ښځکي له ښځکي نه خوند آخلي   همسایه له گاونډِی نه پند آخلي
څه به غم دَ صغیره گناه هغه کا   چه په غاړه کبیره څرگند آخلي
هوښیاران دَ نېکخواهانُو وَیل نغوږي   ناپوهان دَ بد خواهانو سند آخلي
دَ مظلوم آهونه کاڼی د غره سېځي   ظالمان به آزارُونه چند آخلي
دَ هغه لاسونه مه سېځِي په اور کښ   چه له پښو دَ بندیانو بند آخلي
که په زړه کښي ډېر غبار دَ غلیم پروت وئ   پرې خوروه چه غبارونه شخوند آخلي[۱]
خوشحال خپلو خوږو شونډُو وته پرېږده
چه طوطا خوږه مزه دَ قند آخلي

خوږې شونډې دِ شکري ندئ څه دئ   کښلی غاښ دِ مرغلري ندئ څه دئ
بې له تا چه راته نور مخونه ستائی   دا و ما وته خبري ندئ څه دئ
چه تسخیر په تورو سترگو کا دَ زړونو   سیه چشمي سحرگري ندئ څه دئ
چه د زلفو په خنځیر ئې مزري بند کړل   هوسی سترگي زوروَرِي ندئ څه دئ
چه د باغ سبري ئې پستي تر قامت دئ   پښتنې په قامت ستری[۲] ندئ څه دئ
وایې نوري میني لیري کړه له دله   ستا دَ مخ په دور لیري ندئ څه دئ
چه لاشه[۳] ئې دَ خوشحال په زړه څو خېږي
سرې لښتی ئې سرې ښوري ندئ څه دئ

خبر ور څخه نه وم په څه خیال راغله پېري   په لوږو په ژوَرُو دم در حال راغله پېري
د سترگو په جوهرو مي په سی[٤] کښ را ښکاره شوه   په مښکو په گوهرو مي په کال[٥] راغله پېري
تر مرگ څه کمه نده ما ئې ښه ننداره وکړه   په زور او په قوت په ملك و مال راغله پېري
په زړه چه را په یاد شي دَ ځوانی تلاښونه   د َواړو تلاښونو پایمال راغله پېري
دَ مخ ده که دَ تن ده که دَ لاسو که د پښو ده   د کل واړو خوبیو په زوال راغله پېري
اقبال په مثال گل دئ تن په مثل لکه بوټي   په تن باندي چه راغله په اقبال راغله پېري

---

[۱] یعنی زننده.

[۲] یعنی جگی او لوئی.

[۳] لاشه یا لشه یعنی نېښ.

[٤] محشی لیکی چه سی د ابجد په حساب ۷۰ دی یعنی پر اویا کالو می د سترگو لیده لږ سوه.

[٥] محشی ورته لیکی چه مطلب له مښکو تور وېښته او له مرغلرو سپین غاښونه دی، او کال په ابجد ۵۱ کېږی چه پر دغه سن وېښته سپېن او غاښونه وزی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور درومه آئينې په يَوه کنج[1] دَ مخکي پرېوزه   د کښليو په جمال په خط و خال راغله پېري
چه جونو وَته گوري خجالت ورځي پخپله   په عشق او محبت کښ انفعال راغله پېري
نه ښکار شته نه گزار شته اوس دِ جورِ سلامت گرزي
دَ تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پېري

دا چه وايې چه ډېر مهر په فلانې کړې   په ياري دِ رضا نده بهانې کړې
ستا وصال په دعا غواړم نه ئې مومم   ما په ډېر ورتله راتله ستړي ستانې کړې
زړه مِي ستا وَ تير ته نخښه دَئ قتال!   پرې به کله جورِ دَ غشيو پر خانې کړې
چه جمال وَته دي گورم حيرانېږم   خداي په ما باندِي يوسف دَ زمانې کړې
سحر گر په سحر توري اوبه پرنې[2] کا   تا ځما اوښي په مخ دانې دانې کړې
زه چه شونډِي ستا په شونډُو باندِي کښېږدم   وايم نوشي مي دَ مېو پيمانې کړې
ځما زړه لکه مزرَي وُ خاوند خداي مي   ستا دَ سترگو وِ هوسيُو ته ژانې[2] کړې
دَ خوشحال په دود به ستا ورته پراته وِئ
چه په پښو ئې ستا دَ زلفو زولانې کړې

دا چه وايی چه دا بد کړې يا دا ښه کړی[2]   که رشتيا وايم زه نه يم واړه ته کړې
چه په بين الا صبَعين[1] زه خبر دار شوم   په لحظه کښ څه چاري په زړه کړې
په خطا باندِي عطا په طاعت قهر   چه په وهم فهم نه وِي هغه وکړې
دا چه اوس وَ واړه خلقُو ته رسېږي   چه دِي کړي په ازل دِئ هغه کړه کړې
دَ هر چا په باب چه شوِي هغه کېږي   په هيڅ رنگ به خپل مبرم حکم نور نه کړې
چه ببېگاه ډکي په شهد و په شکر دَئ   په سبا دَ هغو خولو خاوري په خوله کړې
چه هر دم د العطش نارې وهينه   په ساعت ئی د مقصود په رود اوبه کړې
په يوه مځکه يوه باغوان کَرَلِي   عباسي گلوُنه زيړ و سپين و سره کړې
د سحر گټنه ډېره تر هر څه دَه   ځني ځني ورته وېښ ځنی اوده کړې
چه په تور وېښته مغرور پخپل پرهېز شي   دَ صنعان غُندئ ئې خوار په سپين وېښته کړې
آلوده لَړَلَي درغَي درگاه ته
هيڅ مي نزده چه به حال د خوشحال څه کړې

دا خونِي سترگِي چه ته لرې دلبرِي   په کشتن به خلقې کاندې ډېرِي
لا به کله ځما خوار طالع مدد کا   چه به ستا سترگِي په ما شِي برابرِي
په حرام حرام راځه چه بوي ئې واخلم   دواړه زلفي په عنبرو معنبرِي
په عارض دي دَ زړه داغ دَ لاله ورکړ   ياسمن دي داَ پېغور کړل سمنبرِي
باز د جال کوتره وَوينیِ پر وَرشِي   ټپوسي باندي پېرې کا لر و برِي
گوره چرته وي په چرته گرزېدلې   چه فراق کړې هونبره اُوښِي را خبرِي

---

[1] کنج د زنگ پرېوزه.

[2] دا بدله په چاپي دېوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محتسب دِ ځنيِ ليري ليري كرزيِ
مست خوشحال څخه كوتك دَئ د ډنبريِ[1]

دا معنيِ دِيِ زورَوري [1]سمِيِ چېرِيِ دِيِ خبري
څوك چه لب كا سره بيارته ځنيِ توئي شيِ سكري
څوك چه كښېوزيِ په ويَلو واړه وايي خاوري سَري
دَ مشكينو په بازار كښ تويې نه وي مرغلَري
خپلي خپلي شلومبې ستايي چه سلومبې پلوري گجُريِ[1]
هر هر سكني ئې وَگوره په هنر زَغيرِيِ زغري
ډېر دِ ښه ووی خوشحاله
بس كړه مه درومه ډېر ليري

دواړه شونډيِ دِ خوږيِ شكر پاريِ دئ دَ گلابو گل د دِ واړه رخساريِ دئ
دَ هغه خوني څه باك دَ چا له مرگه چه په تېغ ئې روغي شوي مناريِ دئ
چه دِ لاف دَ سپيني خوليِ كا هغه سر خوري په دربار دِ دَ سرونو انباريِ دئ
د خپل يار كره دی گل نشته له باغه دَ اغيار كره پراته په پشتاريِ دئ
دَ دردمنو له آزاره وېره وكړه ورځ و شپه ئې ستا په ورباندي ناريِ دئ
شيخه ته راته دَ پند خبري وائيِ چه مي غوږ ورباندي ندئ شماريِ دئ
پدا اور كښ دِ د ما لَمن و نه سوه په هر لوري رسېدلي شراريِ دئ
حريفان ډكي پيالې اخلی له ورايه
د خوشحال خټك په بخره نندارِيِ دئ

دَ الفت غُندي ئې ته په قامت سم كړيِ خداي ځما دَ زړه په سر باندِيِ رقم كړيِ
مخ به چېرې راته سم كړيِ په ياري كښ كه دا خوي به تل ځما دَ عمره سم كړيِ
دا گلزار دَ هيڅ گلزار سَرَه سَم نه دئ چه زلفيني په سپين مخ راته خم كړيِ
در پوهېږم چه مي سر وته په څو يې كه هزار ځله ځما په سر قسم كړيِ
چه له دم سَرَه مي كښته پورته كرزيِ ته په ما باندِيِ دا چاري په كوم دم كړيِ
هم دِيِ وَوژلم پخپله هم بيا گوره بيا په ما باندِيِ ټېر وهې ماتم كړيِ
چه په زړه مي كرزيدي هغه خبرِيِ كور په كور په هر ديار خوري عالم كړيِ
دَ هجران ورځِيِ چه كښې پشمار دَ عمر دَ قضا كاتبه عدل كه ستم كړيِ؟
چه ويار وته تَل غنديِ رقيبَ! څه په دا به دَ يار مهر له ما كم كړيِ
چه دِيِ سر تر پايه درست په غم كښ ليو[1]كړم
راته وايې اوس خوشحال اوسه څه غم كړيِ

دَ ځوانی په خوبيه كښ څه شك دئ د پېریِ عمر درست له عيبه ډك دئ
پرهارونه می په زړه تازه تازه شي د وروَلي په پرهار باندي نمك دئ
كه څه ښه در باندي راشي پر خوښ مه شه په ښاديِ پوري هر كله غم لك دئ

---

[1]دا كلمه عيناً وليكله سوه، معني ئې حل طلبه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیځُ فریار دَ چا د ظلم جور مکړه   په هر چا باندي چه شندي کا فلك دئ
غم ئې بې حکمته ندئ پیدا کړئ   د نامرد دَ مرد په منځ کښ غم محك دئ
څو چه ډېر ډېر لذتونه ډېر غمونه   ښه هغه چه بس ئې ګېډي ته کنډک دئ
توره چا وته ترم چه زه ملنګ شوم   ښه خو دا چه مي په غاړه یو کوتك دئ
تفحص که څوک دَ خوږو زړونو کاندي
د خېل قوم له لاسه ورک خوشحال خټك دئ

د عطار خوني عطار وته اظهار دئ   که جلاد ئې د خطا د د ملك تا تار دئ
خدایه ته مي په ښه مخ باندي مَین کړه   دَ عاشق دَ عاشقی سَرَه څه کار دئ
څوک ئې هونبره مینه کښېږدی په کوکل کښ   عندلیب چه په ګلونو مینه دار دئ
نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منځ کښ   یو نازک لطیف رموز باریك اسرار دئ
د هر څه رموز مونده شي په جهان کښ   چه نظیر ئې مونده نشي څَما یار دئ
عقل صبر و دل و دین ولاړ شه په عشق کښ   خو را پاتو یو ژوندون شه پدا لار دئ
د دې ښهر دلبر واړه زړُونه سَم خوري   پل به نږدی پدا لوري چه هوښیار دئ
ساقي زه دَ جرعه نوشو غُندي نه یم   ډکي ډکي پیالې راکړه څَما وار دئ
که دِ وینم په سترګو ستا په یاد مي   شګفته تازه دَ عمر لاله زار دئ
چه سنبل ئې دَ زلفینو نمودار شي   هغه ځَاي دَ تورو مښکو څه مقدار دئ
تا هر ګز دَ چا دَ زړه دلاسا نزده   چه پتا باندِي مَیَن شول تل ئې زار دئ
مګر ستا دَ زلفو نوسي ئې وکاږي   چه مي مات د بېلتانه په زړه کښ خار دئ
دَ سونډک مونډک سیلی اَحري کېږي   په بلبلو خبر وکړ بیا بهار دئ
په وصال کښ ئې بادشاه دَ زمانې وُ
چه له کښلیو نه جدا شو خوشحال خوار دَئ

وایم له تا ولاړم که په ناسته می ملال یې   کبر لوئي مکړه که هر څو صاحب جمال یې
ولاړم ستا له وره ستا په یادو به مشغول وم   ولاړم له ما نه ځِي دا چه ته می په زړه نهال یې
زه غریب نامرد یم څه و ما وته ګوابښېږي   قهر کړه هغو ته چه دِ سیل دئ یا ئې سیال یې
هېڅ ګناه مي نشته چه مي وژنې یا مي ولې   واړه دِ مستي ده نه ترلي په وبال یې
خدای خو خبردار دئ چه له تا به ئې دریغ نکړم   لږ و ډېر مشتاق څَما دَ سر که یا د مال یې
تل جور ستم کړه هغه نه یم چه زړه بد کړم
سل جور جفا کړه بیا لېمه د خوار خوشحال یې

د دنیا خاني میري په زور و زر شي   عاشقي په نور څه نشي پخپل سر شي
و عاشق ته نصیحت په مثال څه دئ   لکه اور چه په پوکلو تازه تر شي
کار څَما او دَ مجنون سَرَه یو رنګ دي   لکه دوه لرګي په اور کي سر په سر شي
چه په دار ئې اَبدست کړ پخپلو وینو   کوم سرِی به دَ منصور تر ځَایه ور شي
څو به راز دَ زړه پنهان لَرم له خلقه   عاقبت به لوي هلك څَني خبر شي
په هر باد پسې پرېشان پرېشان جار وږم   که په بوي مي ستا د زلفو سوږ تېر شي
خوار خاطر مي چه مقیم شو ستا په ورکښې   کله وئ چه ستا له وره ور په ور شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله چه په مهر بوسه راکړې ستا تر خوله دِ صدقه شهد و شکر شي
چه په غولي ئې نظر وکړم ستا له ورايه خارو خس ئې راته گل د پيغمبر شي
زه به هيڅکله وانوړم ستا له کويه کور او کلي که همه راته لښکر شي
که هر څو سرَی وبښته چَوِی په پوهه چه قضا ورباندي راشي کور و کر شي
دَ يار غم له خلقه پټ لَره په زړه کښ که لاله غُندي دِ ويني درست ځگر شي
چه ئې وروځې ور ښکاره کړې خلقو بويه
چه خوشحال ئې دَ کښتيِ قلندر شي

درياب څه دَ جالې دَپاره نه ځي که څوک وائي پخپله رضا درومي جاله هم ورسرَه بيائيي
په غرونو واوري اوري بارانونه په ملکونو له هيچا خبر ندئ چه په موږه هم څوک پائيي
په دوولس برجه گرزي نمر پوره په دوولس مياشتي پدا خبر دار ندئ چه صيفي دَئ که شتائي
په درست جهان کښ گرزي باد حيران په څلور کنجه په هر لوري چه گرزي نا خبر چه څه پيمائيي
مېوه غلي گلونه ځني رنگ رنگ نعمتونه له مځکي پيدا کېږي مځکه پروته گل ولائي
څلور واړه عنصر چاکران دئ اې خوشحاله
چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندي فرمائيي

دَ دانا په حال نادان کله خبر دئ چه پخپله نادانِی کښ اوتر دئ
د لېچن په سترگو وځلېده ستوري و عالم ته ئې نارې وکړې چه نمر دئ
دا داغونه مي چه ښښي په ځگر دئ خو هم ما زده چه مي پوخ ځني ځگر دئ
که څوک خپلي سترگي وساتي غم نشته چه په زړه تندر پرېباسي خپل نظر دئ
خداې دِ هيڅوک پدنيا کښ عاشق نکا عاشقي پخپل صورت باندي لښکر دئ
لېونَی زړه مي پرون په خندا ولاړ وُ راشه گوره چه نن بيا په ژړا سر دئ
چه د فکر مرجوېا له بحره وکيښ
راشه گوره د خوشحال کلام گوهر دئ

دَ چا به څه لره ماېه له بله شي نيك و بده په عمل موندله شي
هر چه وَکړِي هغه به وَرېبي له خپله لاسه هره کرَله شي
دا خود نمايه محبوبه گوره چه کله گل شي کله بلبله شي
کله غوغا کا په خرابات کښ کله دَ ذکر په حلقه داخله شي
لون لون ښښوې ئې دېرى دئ اول به کومه يَوه ويله شي
نورو خوښيو وته به شا کړې که دَ يار دَ ميني خوښي دِ خپله شي
شمعي چه ژبه په راز اوږده کړه ځکه ئې هسي کله وهَله شي
چه زاهدان ئې په زهد مومي دَ عاشقانو په آه گټله شي
جفا ئې واړه په وفا حساب کړه دَ يار جفا په وفا نيوله شي
که اور در لگی چا ته مه وايه چه اور را بل دَئ سينه مي سوله شي
خوشحال فهم کړه مجلس دَ عامو دئ
د منصور پياله به په منصور نوشله شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا نه زهد پارسائی دي چه کېږي — په هر لوري رسوائی دي چه کېږي
نصیحت دَ دانایانو لکه باد شو — دَ وګړي خود رایی ِ دي چه کېږي
هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو — څه نابودي دانایی ِ دي چه کېږي
مخ بد رنګ زر و ګوهر زېور پرې پوري — څه بې ځایه زېبایی ِ دي چه کېږي
نه ئې داد نه ئې دهش نه ننګ نه شرم — دا دَ خلق کد خدایی ِ دی چه کېږي
دَ رشتیني میني بوي نشته خوشحاله
دَ دروغو آشنایی ِ دي چه کېږي

دَ دنی دنیا دا هسي قرارداد دَئ — چه ګهي ئې را نیول کله ئې داد دئ
عاقبت به دَ دنیا په غم غمجن شي — هغه زړه چه دَ دنیا په ښادي ښاد دئ
دَ دوشش نارې وهي دوه خال ئې پرېوزي — دا دنیا په مثال نر د سړي نراد دئ
له دنیا نه هیچا کام موندلي ندئ — که شیرین وُ که خسرو وُ که فرهاد دئ
دَ دنیا مثال که وګورې عاقله! — په حساب لکه اُوبه یا لکه باد دئ
نه اوبه په یوه ځاي کښ قراري کا — نه دَ باد په یوه ځاي باندِي اِستاد دئ
مبتلا ئې همېشه په زړه محزون دئ — طلبګار ئې هر زمان په بلا یاد دئ
تر وفا ئې د جفا خویونه ډېر دِئ
ځکه هسي دَ خوشحال ځني فریاد دئ

دَ عاشق په زړه دباندِي بار دَ یار وئ — خداي دِ نکا چه به لاندي تر بل بار وئ
یَو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شوي — چه ئې زلفی آوېزاندي په رخسار وئ
ستا په نه لیدن ئې شمار نه ئې حساب شته — اندېښنې په زړه اړاندي صد هزار وئ
چه تا ووینم تازه غزل انشا کړم — پرې بلبلي فریاد کاندي چه ګلزار وئ
په درست ملك کښ چه څوک لافی دَ ښایست کا — همګي دِ لکه سپاندي ستا بخار وئ
ستا تر هر چاري ځارېږم بلا دا شوه — په ما خوار پوري چه خاندې څوک به آر وئ
تا وَیله چه خپل زړه و ما ته راکړه — دا خوار زړه مي ستا دَ وړاندي که پکار وئ
زه خوشحال دَ یار دیدن وته تلوار کړم
تل بلبلي ځلبلاندي دَ بهار وئ

دَ ښو غشي ئې کل واړه د لدو زدي — عاشقان دَ دغو غشیو غم اندوز دي
نن مي بیا په نظر کښېوته مهر شه — تر لباس ئې شرمنده اهل نوروز دي
په مثال ئې توره شپه دا توري زلفي — ګلعذار ئې څراغُونه شب افروز دي
په بارخو باندي ئې خرپ دئ د غاښونو — دا چیچل مي دَ عاشق نو اموز دي
اغوستن لره ئې پاښی د سوسن دئ — که دَ نورو جامې روغي شمند روز دي
د کوتری اشارت د دیو مرګ دئ — عاشقان تر کله تېر بازونه بوز دي
سر تر پایه په لمبه باندي ګذر کا
د خوشحال وَیل پدا سبب دلسوز دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نادان په یاري څه لره څوک ویاړي   هر زمان ښکاره یاري را ځني غواړي
دَ یاریِ هنر هیڅ ورڅخه نشته   که پندونه ورته وایم راته ژاړي
هسي مست بې پروا یار ځما په کار دئ   چه د خلقو پېغورُونه سَرَه نغاړي
دَ رقیب په بد ویل عاشق داړه شي   لکه سپی پخپلو داړو سرې داړي
ډېر می وګانډه ګرېوان د عشق پکار کښي   نور په ما نشي وهل د ګرېوان نماړي
دَ وصال په وخت امان دَ رقیبانو   دَ بهار په موسم ډېر ګرزی غوباړي[١]
هر شاعر څخه تازه مضمون دَ ځان دئ
د ښه لیندي صدقه خوري د ښکار شاړي

دَ همه خلقو نظر پخپل بهبود دَئ   په هر څه کښ ورته څرمه خپل مقصود دئ
چه څه درد دَ عشق لري ترې به ځاربېږم   که مؤمن دئ که کافر دئ که جهود دئ
چه خپل یار وَته نظر وکړم خوشحال شم   تر جمال پوري ئې بل جمال مفقود دئ
دَ یار مخ که په ظاهر له ما جدا شو   په باطن کښ هر زمان راته نمود دئ
دَ عاشق دَ آه له غشي بویه ویره   چه توبري ئې تمامي زهر آلود دئ
دا آسمان چه سراسر کبود لیده شي   پرې پوهېږې پورته لاړ دَ زړونو دود دئ
بیا ځما طالع مدد وکړ په خداړو   چه رقیب دَ یار له وره نه مردود دئ
دَ جهان ښادیِ کل واړه ځما دئ   غم مي کل واړه په بخره دَ حسود دئ
دَ خپل ور خاوري که ورکا ځان ئې واخلي
دَ خوشحال خټك پدا سودا کښ سود دئ

دَ خاطر مي له اندوهه نه څه ننګ دًئ   که ئې زده چه دا ښادئ ساعت یَو درنګ دئ
لا مي یو خدنګ له زړه وتَلي نه وئ   بیا ځما په زړه نوبت دَ بل خدنګ دئ
هر سحر په ما له ورایه تېغ وکښلي   خول په سر یېښي راځي په نیت دَ جنګ دئ
تر چشمانو مي اوره ګټه بې نمه   تر محنت پوري مي غر لکه لا سنګ دئ
په خروار عیش و عشرت کاندي وګړي   خو د ما دَ زړه په بخره عیش تنګ دئ
ما دَ زړه په سترګو رنګ د زړګي وکوت   همګی دَ غم په سرو وینو کښ رنګ دئ
دا اسمان چه پاس په سر باندِي څرخېږي   په چا چتر مرصع په چا پلنګ دئ
دَ دنیا په لوئې څه باور خوشحاله
پرُون دَور دَ خرم[٢] نن دَ اورنګ دئ

دلربا خوبا وربل دِ تېر و بېر دئ   هو هو تار ئې دَ عاشق تر زړه چاپېر دئ
دَ اوزبك تاړاک مي هم دا هسي نه وئ   لکه ستا د سترګو تاخت په خوارو تېر دئ
د ما زړه چه دَ مزري تر زړه تېرَي کا   ستا دَ سترګو وَ کبلَیوُ وته زېر دئ
هغه راز چه به ما تا سَرَه تنها کړ   نه به هېر شي له خاطره نه مي هېر دئ
د غمزې په تېغ ومرم خوني مي ته یې   بیا به وایې چا وهَلي په شمشېر دئ

---

[١] یعنی د خره مچ.

[٢] خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنګ بندی کَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال و مرگ ته څه توري وکاږي
دبېنو ناوک دِ هم ور لَرَه دېر دئ

دا کلام مي دئ هغو ته چه په هوش دئ نصيحت ته ئې نيولي دواړه گوش دئ
په ټکي ټکي جامو کښ که لويي ده دَ سپلمی ملخي هم الا چه پوش دئ
دَ مردانو دَ خپل شرم کاروبار دئ نور ئې هر څه له خاطره فراموش دئ
دَ زنانو په حساب دِي مردان مشه چه له زېبه له زينته هم آغوش دئ
شړی ور پښتون به سل په ډکه يوسي کشمېړی چه بغرگ شالونه ئې په دوش دئ
هوښيارانو څخه ډېره هوښياري ده په مجلس کښ چه سامع نشته خاموش دئ
په هغو ئې دَ جهان ښادي پېرځو ده
چه په غم کښ دَ خوشحال سَرَه په خروش دئ

دا ويي ځما دراز دئ دا منزل دور و دراز دئ
تازي سوار دئ پکښي پاتو ځُه ټټو څه ټټو تاز دئ
دَ نائي ډېره ناسازه دَ بل ږېرې وته ساز دئ
دَ دانش کښېدې بويه
نه دَ سرو زرو طراز دئ

دَ کمال لافي دِ نکا نا درستي چه تلقين ئې دا کامل نه وِئ آخستي
دانشمند دَ معما په علم پوه دئ دَ ابجد په حساب څه خبر نا لوستي
هيڅ کمي و ځان ته نه پرېږدي په ژبه دَ کردې په کار کښ غوخ په گيسو سکښتي
دَ دانا تر سر مي دُر گوهر نثار کړي دَ نادان په سر مي پنډ دَ خاورو لوستي
ارادت ئې بر سېرن په وراندي نه ځي دَ خپل پير په عيب سر شه يقين سستي
دَ ململو قدر چا وته ښکاره دَئ چه ململ ئې همېشه په تن آغوستي
په هغې يارئ څه باور خوشحاله
چه پيوند ئې په وېښته سَرَه آمستي[۱]

دَ يار غم کله اغيار وته وَلاړ دَي دَ يار غم خو هم خپل يار وته وَلاړ دئ
د هغه بادشاه له ملکه عالم تښتي چه د ظلم و آزار وته وَلاړ دئ
بې همت سړی له هر کاره غږېږي همت ناک سړی هر کار وته وَلاړ دئ
د هغه شاعر مخ تور شه چه په طمعه و هر وَر و هر دربار وته وَلاړ دئ
خلق هيڅ را خبر ندي چه په عشق کښ څو فکرونه و ما خوار وته وَلاړ دئ
چه دِ توري زلفي ووينم حيران شم په حيرت سړی تور مار وته وَلاړ دئ
په بورجل باندي دِ هسي نا قرار شم لکه څوک چه و گلزار وته وَلاړ دئ
ليوني خوشحال په نن دَي ديدن ورکړه
د سبا فکر هوښېار وته ولاړ دئ

---

[۱] محشی ورته ليکلی يعنی تړلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ستم چه خپل آشنا دَئ په ما کړئ   نا آشنا سړی به نه وئ په چا کړئ
په یارئِ دِ ئې هیڅوک غلط نشي   وار په وار ئې درست عالم دي تر شا کړئ
گوره سر به ئې په رندکه په زاهد شي   د غمزې خنجر ئې اوس دئ تر ملا کړئ
دَ مخ خال ئې تور تارو دَئ په گلزار کښ   دَ زړه باز مي دَئ نظر پسې وا کړئ
خدایه ته ئې دَ زړه مهر په ما وکړه   چه دِ زه په ظالم یار یم شیدا کړئ
دَ فراق غمونه هسي را پسې دِئ   درسته شپه ئې و ما خوب ندَئ را کړئ
زه به ولي دَ ښه مخ ننداره نکړم   ننداره لره ئې زه یم پیدا کړئ
یَو وصال دَ ښو یارانو بل هجران دَئ
چه خوشحال ئې په خندا په ژړا کړئ

دَ تقوا لافي وهي دَ صادقی   په قاضي ئې گواهان تېر دَ فاسقی
په رشتیا خبرُو هم متردد یم   په وسواس کړم دَ عالم منافقی
دا چه وائي څوک به هست کړم څوک به نیست کړم   سکه دعوا کاندي سړی دَ خالقی
که عذرا په ملك کښ شته مخ دِ ښکاره کا   زه په تن کښ زړه لَرم دَ وامقی
آدم زاد په تفاوت سَرَه پیدا دي   یَو په بل تېري لَرِي دَ فایقی
دَ بزرگانو په مسند هغه تېرَي کا   چه لري واړه اسباب دَ لائِقی
ننگیالیو سَرَه وېره دَ سر نشته   سر سړی پرېکا دَ خره په سارقی
نمر په گوته پټاوه نشي خوشحاله
هېڅ منکر مه شه دَ خپلي عاشقی

دَ هغو چه گرزېدَنه ستا په تل شي   ستا په تل به ئې آخر سرُونه تل شي
ستا چشمانو مي زړه یو ښو قبل کړ   دَ هغو به څه احوال وِئ چه قبل شي
دَ وصال دَ ناوي مهر څه دَئ غم دَئ   هغه هم واړه یکباره معجل شي
عشق یو څه دَ مزري برېت دی په کوگل شي   دَ رنځور ئې په څو ورځي رنگ بدل شي
ښایسته که هر څو لافي دَ ښایست کا   چه ئې ته په نظر کښېوزې نور خجل شي
یو گلزار په یوه درنگ کښ شگفته شي   چه ئې زلفي په بارخو باندِي وَلَول شي
تر هرر حرف ئې دَ خطا نافې ځَارېږه
آفرین دِ د خوشحال پدا غزل شي

دا چه گرزي کښېني پاڅي پایڅې لنډي[١]   شانکي وَهِي در بلي څربي لنډي
دا همه واړه زهزن د طریقت دِي   خپلي خوني لَرهَ ورِي پردئِ گنډي
نیك و بده چه و چا وته رسېږِي   پخپل ځَان تړي دا دواړه په ډوډنډي[٢]
د عالم رخنې تړه په سبا دَي مره   خبر نه دَي دا گیدي[٣] له خپلي انډي

---

[١] دا بدله عیناً وکښله سوه اکثر ابیات ئې حل طلبه دي.

[٢] په بله قلمي نسخه کي ډونډ کښلي دَي.

[٣] گیدي سید راحت په معني دَ خره راوړي دي یعني دا خر له خپله انډي (بار) خبر نه دَي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورنځور ته ورکوه صحت په نذر[1] — کبنلي زوي[2] په دروغ ورکړه و شنډي
قتلولَي ورکولَي باور وکړه — چه هم دا دِي په دنيا کښ دَ دين خنډي
چه به بې خداي يقين په نور څه کاندي — د هغو دَ ايمان يو وړې شيطان ونډي
عالم کفر ته وباسه په زمان کښ — دَي تر خپل ايمان وتلي لا په څنډي
شرعَ منډ٠[3] د بني ده چه ولي دَي — يو قدم په بل سر نه درومي له منډي
دا ئې ذکر دَ کامل نه دَي اخستي — لکه خرونه نارې شوري[4] وهي ترنډي

لا به کله دا سگان وژنې خوشحاله
چه به دا ثواب حاصل کړې پنډي پنډي

دا سړی خو په ادب سره سړَی دئ — چه ادب ور سَرَه نه وئ نور څاروی دئ
چه وفا ور څخه نه وئ سړَی نه شه — تر هغه نه په وفا کښ بهتر سپی دئ
عادلان می دَ جنت دَ گلزار گل دئ — ستمگر مي دَ دوږخ دَ اور لرگي دئ
سپی چه چا سره آشنا شي چه بر وَخوري — و هغه ته ئې تم نه وِئ څو ژوندي وئ
دَ انصاف د ښښتن غم دَ دوږخ نشته — دَ انصاف مي تر طاعته لا پرخی[5] دئ
په ښه خوي دَ سړی قدر قيمت کېږي — بد خصلت سَړی يا د يو دَئ يا پېړی دئ
چه ئې علم هنر نه وِئ ځني تښته — بې هنر سړَی که وگورې لا شي دئ
چه په پند په نصيحت دِ بندي نشه — تور زنجير ور لَره بويه که مزري دئ
په روا په ناروا دَ ملحد څه دئ — په مذهب دَ ملحدانو کوکري ورَی دئ
دَ راحت په وخت دَ يار تجربه نشي — چه محنت در سره واخلي يار دِ دَئ دَئ

هر زاهد چه زهد واخلي بې مرشده
دَ خوشحال خټك په پوهه تش ملخی[6] دئ

دواړه شونډي دئ شراب پرتگالي دئ — په سره والي له ياقوتو په سيالي دئ
په سپين والي په ښايست په زېبايَی — واړه غاښ ئې مرغلري لآلي دئ
په ښېوه ښېوه چه پل کښېږدي په لاري — کبنلي پښې ئې دَ گلزار په پايمالی دئ
په کاليو سَرَه مخ ښايسته کېږي — ستا په مخ ښايسته ستا دَ مخ کالي دئ
په طلب په استغنا چه تجربه شول — عاشقان معشوقي دواړه جنجالي دئ
نن هغه سړی که غواړم مونده[7] نشي — چه خوشحال د ما دَ زړه په خوشحالي دئ
هره چار ئې قبلوه که پرې مېَن يې — ښايسته کله له خياله نه خالي دئ

---

[1] دا کلمه په ټولو نسخو کښ نظر راغلې ده مګر ندر به صحيح وِي.

[2] کبنلي زوي ورکوه دروغ د شنډ.

[3] دې کلمې ته محشي لار ترجمه کبنلې ده.

[4] دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لري.

[5] د ضرورت نه زيات (درياب، پښتو لغت)

[6] پلی دی.

[7] نه ئې مومم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وربښمینو نهالیو دِ نور خوب کا   دَ کوڅې خاوري ئې ما ته نهالي دئ
دَ فراق په وخت د ما سترګو ته ګوره   په ژړا ژړا شېبې ښنکالي دئ
تل ژړا نارې بلغاکي خوب په څو کا   چه میشته دَ فراقجن په حوالي دئ
زه دَ مستي په پېزواند باندِي مَین یم   که دَ مخ کالي ئې غوره غوټیالي دئ
نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
مخ ئې تور که په یاري کښ ټېټالي دئ

دَ هوښیار دَ نادان هونبره تفاوت دئ   څو دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښ وت[1] دئ
نادان څورب فراغت ګرزي خوښي کا   هوښیار تل تر اندېښنو لاندي چت پت دئ
که په ما باندي څرخ خوری پروا ئې نکړم   د هر هر کله دانا سره په نښت دئ
که حاتم شي یا رستم شي خوله ئې ګوره   چه ئې لافي د خولې وکړې نور انډت دئ
عشق یو مست هاتي وَلاړ سَرَه ښورېږي   دا په ځان خوني عاشق ئې مهاوت[2] دئ
چه دِ کم اختر پرې وشو لوی به هم کړې   چه خیرن در څخه نشي دا یوخت دئ
څوک د بل د کورته[3] خوري ور پسې ګرزي   چا خوړلي به درست عمر ښکار د ګورت دئ
د تحصیل او د ترتیل بلا په ده شه   چه ملا د حق ګویی په کار ساکت دئ
حاجي ولاړوُ و مکې ته راغي ده مي   په دروغو په حرص ډک کړئ کت دئ
چه دیدن ئې دَ ګلرویو سَرَه کېږي   مي دِ خوري نوروز دِ کا بهار ئې نت[4] دئ
چه په کور کښ ئې کښېږدي په چا ئې نه خوري   خدایه مال ئې و ما راکړه چه معنت[5] دئ
چه کردار ئې موافق د ګفتار نه وئ   همېشه دَ دروغجن په ږېره ډت دئ
دَ باطن په سترګو ګوره هغه مخ ته   ظاهري نظر دَ نمر په لیدو تت دئ
دَ خوشحال کلام شیرین دئ تر نباتو
چه په خوند ئې خبر نه دئ ورته کورت دئ

دَ سوخته وو، یو وصال دئ   چه هجران پکښ محال دئ
دَ یار غم چه معشوقه شي   نور ئې وصل لا یزال دئ
که هزار پردې تر منځ وي   هغه واړه اتصال دئ
چه راځي دَ یار له لوریه   ورته بس هغه شمال دئ
چه په عشق کښ ئې سوخته وئ   ور ښکاره هغه جمال دئ
دَ هغه بیلتون له کومه   چه تل خوښ دَ یار په خیال دئ

---

[1] یعنی سوری او درز او فاصله.

[2] دا کلمه هندی ده یعنی فیلبان.

[3] یو قسم پخکړې چه د اربشو د اوړو او شوملو نه جوړېږی (دریاب، پښتو لغت)

[4] یعنی غنیمت.

[5] دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ځنو نسخو کښ مغت راغلې ده تحقیق غواړی که داسی سی معنا ورکوی، مال ئې و ما را کړه غنیمت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ دَ يار گوره په تيل[۱] كښى
دَ خوشحال خټك مثال دئ

دَ فساد فكر نشته خداي حاضر دئ   خپل ساعت به تېروم عمر آخر دئ
اطاعت دَ اولو الامر ځكه نكړم   خليفه د زمانې په زړه كافر دئ
پلار ئې ووژي په بند ورونه په توره   په آزار دَ مومنانو بهادر دئ
دَ ابليس غُندي مكرونه ئې په زړه كښ   په فريب كښ تر ابليسه لا ماهر دئ
په باطن ئې ودانى ته نظر نشته   په ظاهر كه ودانىِ ته ناظر دئ
دَ چا زړه به ځني روغ په دنيا نه وئ
د خوشحال خټك چه چاود ځني خاطر دئ

دا دنيا ده چه پدا كښ څه موجود دئ   دَ دنيا سَرَه همه واړه نابود دئ
بد هغه چه ئې نظر په سود و زيان دئ   ښه هغه چه نه په زيان نه ئې په سود دئ
نه محمود شته نه اياز دور ئې تېر شو   په جهان پاتو خبري دَ محمود دئ
د خپل دين د خپل ملت سيله ثنا كا   مؤمنان دئ كه ترسا دِئ كه جهود دئ
تربيت ئې له فلكه دَئ موندلَي   كه پوهېږې چه دا درې واړه موجود دئ
كه آفتاب دئ كه ماهتاب كه واړه ستوري   ورځ و شپه په عبادت كښ دَ معبود دئ
پخپل حكم به ئې بيا سَرَه تازه كا   دا هډونه چه په مځكه كښ فرسود دئ
آغوستن كه ئې زربفت وِئ كه شړيه   پدا دواړه توكه ښه سرى خوشنود دئ
كه دَ ليري كه نيژدې شمارونه مكړه   چه به درومي يا را درومي واړه زود دئ
په قيامت په بل ژوندون چه شك گمان كا
شگ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دئ

دَ هوښيار غلطي نه وِئ او كه وئ خو دَ خندا شي   پخپل عقل غره مشه كه غره شې حيف دا شي
دَ دنيا مينه ډېر مكړه دَ دنيا مينه څو ډېر كړې   و زړه ته به دِ هونبره ډېر غمونه را پيدا شي
قربان ئې تر همت شم ځني هسي ليوني شته   كه تخت د سلطنت وِئ پرې دَ دوي كله پروا شي
چه ستا نصيب قسمت دئ كه طلب ور پسې نكړې   په غېږ كښ به دِ واړه خواه ناخواه در لَره راشي
دَ يار دَ زړه ساتنه په مثال دروغ كالي ده   هيڅ حال د كالي نه وئ كه پيوند دَ كالي بيا شي
چه باز دِ پرواز وكا په طلب ورپسې گرزې   كه بخت مدد كاري كا چه ئې ونيسې بيا ستا شي
نادان دئ كه هوښيار دئ له هر چا نه عقل اخله   يا تور عشي خطا كا دَ هلك غشي رسا شي
چه دئ وخوړ هغه ستا دئ مال چه نخورې[۲] بلا دا شي   په مرگ يا په ژوندون به په نصيب گوره دَ چا شي
مدد د طالع بويه چه هنر سَرَه همراه وئ   هنر به سود ونكا دَ طالع كه درته شا شي
په زړه كښ خپل غرض دئ چه هيڅوک ځني خلاص ندئ   يا يافت دئ يا نيافت دئ چه خندا شي يا ژړا شي
خپل ځان وته ئې وائي خوشحال دا خوږې خبري
حلوا ده د نباتو كه تر خوله دِ دا حلوا شي

---

[۱]تيلې يعنى اورلكيت يا كوگړ (درياب، پښتو لغت)

[۲]تحويلدار يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا بده بلا ده چه و ما وته ښکارېږي   په دې له خپله پلاره سکه زویه وېزارېږي
چه څوک و بله خپل دئ ولي فهم فکر نکا   چه مرګ شته په دنیا کښ سره ولي نه ځارېږي
په هر لوري چه ګورم و عالم وته حیران شم   وینا د هیچا نده په دنیا سرَه خوارېږي
و بل ته توره واخلي پدا کار کښ ډېر حیران شي   چه خپل دِ په بدي شي ستا وَ جنګ ته تیارېږي
چه بخت را سرَه مل وُ مار به مار ته ځومبنکی شو   چه بخت و ماته شا ګړه ځومبنکی راته مارېږي
دنیا دَ مست هاتي په خوي خصلت ده که ئې ګورې   چه یو مهاوت ومړ بل ئې شاته تیارېږي
عالم عالم غمونه چه خوشحال وینی له خپلو
غم خور ئې که پیدا شي خپل پردي ته به شمارېږي

دَ ناکس دَ تربیت سرَه څه کار دئ   دَ سنګیر دَ زراعت سرَه څه کار دئ
که خپل پلار ئې په ډېر مهر ورته وائي   دَ نادان دَ نصیحت سرَه څه کار دئ
که تر ملا ډکه درسته په ښه آس سپور شي   دَ نامرد دَ شجاعت سرَهَ څه کار دئ
ُورځ و شپه دِ په آرام باندِي تېرېږي   دَ بې ننګ دَ حمیت سرَه څه کار دئ
په پالنګ که درته کښېني کښلې حوره   د نامرد د ښه صورت سره څه کار دئ
د ګاوزو ور مېږونه مزري نموړي   د ګیدړو د قوت سرَه څه کار دئ
چه هوسیه په میدان وهي تازیان دئ   دَ کوټه د دې حالت سرَه څه کار دئ
فصاحت دَ باغ بلبلو څخه غواړه   دَ کارګه دَ فصاحت سرَه څه کار دئ
چه له ځایه یې په بخره سلامت شو   د زاهد دَ ملامت سرَه څه کار دئ
درومه هر لوري ته ګښت کوه خوشحاله
دَ رندانو دَ خلوت سرَه څه کار دئ

دا دروغ دَئ چه په ستوریو سود و زیان شي   سود و زیان واړه په حکم دَ سبحان شي
که دَ رنګ خوبی ئې شته لوئي له کومه   دَ کاغذ ګلونه هم دَ ګل په شان شي
زمانه په طبیعت دَه دَ هلکو   هلك تل چه و چا ورکا ژر پښېمان شي
دَ دنیا اقبال چه مخ کا وَ نادان ته   دانشمند ئې دَ خبرو نه حیران شي
دَ منصب سرَه دَ ما خبري دُر وې   اوس راضي یم که په چا باندِي مرجان شي
ګوره کومه چار به کانده مخ ښکاره کا   دَ عالم خبري ډېري تر دا میان شي
دا دنیا لالچ څو ډېر اندوه ئې ډېر وئ   چه ئې ډېره ټولَوي ډېر پرېشان شي
دانشمند څخه چه مال دَ دنیا نه وئ   وَ عالم وته په مثل دَ نادان شي
زه خوشحال ختك هغه یم قدر نشته
دا مي واړه له افغانو نه افغان شي

دا مستي به دي تَل نه وِي څو به ګرزي   په خمار سره اَوُښتي سترګي سري
که بې شماره خزانې کړي سرَه ټولي   دَ دنیا ارمان به بیا وَګور ته وري
ستا پخوا دَ طبیلو ښښتن وګوره   چه په کور باندِي ئې ګرزي غوا و خري
همېشه وایي فاني دنیا ګنده دَه   که ګنده دَه ولي نه تېرېږې ترِي
په دنیا څو ډېر مین هونبره غمجن شِي   جګي جګي راشه مکړه مینه پري

(c) ketabton.com: The Digital Library

يَو غفلت بل جهالت دريم شهرت دَی
دَ خوشحال دَ خان بلا دِي هم دا دري

دا يم راغلم پدا عمر چه می ويني — زلمی توب را څخه يوور ړيږی سپيني
يَو دا ښکار بل دَ کتاب بل دَ دلبرُو — په جهان کښی نوری نشوې دا درې ميني
دَ همت جامه مي سپيڼه پاکښيزه ده — پرې دوستی دَ زرو څه وه لکه ويني
شيخ ملا زاهد عابد ور خبر ندئ — چه په زړه کښی دَ عاشق دي دلنشيني
که ټټر وَهې له تيږی گمان مکړه — چه به مهر په تا وکا زړه سنگيني
دا دوو گَونو مراد کل درکا په غيږ کښ — په خندا چه در کنار شِی مه جبيني
نور به کوم ارمان دا گنج دَ کنجينې کا
چه په غيږ کښ ئې نيولی تن سيميني

دَ باطن په تجلي ظاهر صفا وِئ — دَ بد ذات په آشنائي کښ سل جفا وِئ
لکه نوم چه دَ کيميا دَ عنقا اروې — تر دا دواړو نه نايابه لا وفا وِئ
د ناکس سړی نه زر خبري واروې — په يَوه وينا ئې کله اکتفا وِئ
د دې دور په يارانو غلط مشه — مخامخ ئې درته مخ قفا قفا وِئ
دَ هغه طبيب طلب کَوه خوشحاله
چه دَ مخ په تجلي کښ ئې شفا وِئ

د ما کومه اندېښنه ده که ما پرېږدي — ته به نوم د بې وفا په خپسر[۱] کښېږدي
زه يو هسي يار لرم که مي روزي شِي — که صفت ئې درته وکړم و به رېږدي
ته سړی يې که ځاروي يې رنگ دِ ورک شه — د بهار په سرو گلونو باندِي پښې ږدي
ما په ډيرو ستو اور دَي لگوَلَي — په دا څه که څو خسرِي باندي کښېږدي
زه چه ستا په دا اُوږدو زلفو مين شوم — لا به څو دور او درازي راته بلېږدي
د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واړه ته د خپل جمال نخښي بکښې زدي

دا څه بارخو دي ستا دَ تورُو زلفو لاندي — پروتي دي په گلو د سنبلو پاڼي تاندي
تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته — هسي يار مي بيا مونده چه عالم ئې کيسې[۲] کاندي
قيس وُ که وامق وُ که فرهاد وُ که خسرو وُ — هر چه عاشقي کا[۳] سل رحمت په واړو باندي
نور خلق فاني دي که باقي دِي هم هغه دِي — هر چه په فاني دنيا يادېږي ورد ستور ړاندي
نوري کيسې څه دي و خپل ځان ته نصيحت دَي — شمع ته نظر کړه خود[٤] به وژاړې چه خاندي

[۱] دا کلمه په ټولو نسخو کي دغسي ده، په يوه قلمي نسخه کښ محقي ځان ورته کښلي دي، ممکنه ده چه مخفف د "پخپل سر" وي.

[۲] دا کلمه په ټولو نسخو کي دغسي ده، يا به کيسی وي په معني د معما او چيستان، يا به مفغن د قصې وي.

[۳] هر چه عاشقان دِي.

[٤] خو به وژاړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ګوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په زړه پرتې دي ستا د تور وربل پياندي

دواړه سترګي مي چه ستا په لور دوخته شوې   په لمني کښ مي اوښي اندوخته شوې
په مانړي ماڼي ئې خوره مزه ئې اخله   ته ځما دَ زړه په وينو آموخته شوې
په لکونو په کروړونو دِ بها دئ   دَ يوسف غُندي په سهل فروخته شوې
ما وې ته ځما دَ تورى شپې ځراغ يې   ولي تلې په بله خُونه افروخته شوې
چا دا اور در لګولي دئ خوشحاله
چه لاله غُندي دا هسي دلسوخته شوې

ډېر مين په تازه مينه سرَه تېر شي[1]   په هجران ئې خوړ ژوندون زهر ګنډېر شي
لا يو غم مي تمام نه وئ څه نصيب دئ   چه ناڅاپه نور غمونه را برسېر شي
زه په وير دَ معظم په غم کښ ډوب وم   خبر نه وَم چه طاهر به تېر و بېر شي
لکه ډېره دَ طاهر نوې په زني   دَ هر هر وېښته ئې غم را باندي ډېر شي
خدايه هسي غم بل ما ته پيدا مکړه   چه په ده مي طاهر خان له دله هېر شي
"طاهر وَ مړ په شباب کښ" دا تاريخ دئ
چه به کال دَ ده وَ مرګ ترې را برسېر شي

راستي لاره ده بادشاهي   پکي نشته ګمراهي
دَ رشتينو پروا نشته   دَ جهان په بد خواهي
دَ رشتينو سرَه مل وي   تل نصرت دَ آلهي
دَ رشتينو ځاي جنت دئ   دَ قرآن په ګواهي
بيا به نه مومې خوشحاله
په راستي کښ تباهي

رفتار ئې مستانه دئ   په غمزه کښ يګانه دئ
دا پسر په لب شکري   چه هر غاښ ئې دُر دانه دئ
که په سترګو ئې نظر کړې   کل له نازه همخانه دئ
که و مخ وته ئې ګورې   لاله ګل ئې نښانه دئ
پدا پېچ و تابو زلفو   چه دَ مښکو خزانه دئ
لا ئې پى ځاځي دَ شونډُو   په هر کار کښ فرزانه دئ
ځما ځان تر ده فدا شه   چه هم ځان هم جانانه دئ
نه چه زه په ده مين يم   دَ همه خلقو ستانه دئ
خپل صورت ستائى پخپله
دَ خوشحال زبان بهانه دئ

---

[1] دا بدله خان دَ خپل زوى طاهر په مرثيه کښې ويلې ده، په آخر بيت کښې "ظاهر و مړ په شباب کښې" دَ ابجد په حساب (۱۱۳۰) راځى، چه دَ مړينى کال ئې دَى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګ دِ ورک شه بده روې   را پسې يې سينه سوې
له يوې فتنې دِ خلاص شم   را پيدا کړې بله نوې
ستا غمونه هسې ټوغ کړم   وکښې نه شمه سيلوې
چه اوده وې هونبره ښه وې   کشکه تل وَي اوده شوې
پرې به کله باران وشي   چه به و ټوکېږي سوې
فصل نه کوي خوشحاله
ځو پټې نشي په يوې

را ښکاره دِي د دې دور لنډ لستوڼي   پردي مال وته اوږده لاسونه موڼي[1]
که په باغ ئې دَ يتيم دَ کنډي ګډ کړې   دَ انګورو به خواږه ړنکوري چوڼي
دَ خوږو مزه پوښتي بزه ئې هېره   ښې ځربي لنډي وهي ور باندي سوڼي
کله سر په سينه ومنډي سږګي شي   کله سر موږي دَ مار لکه سربوڼي[2]
چه په ښهر په اولس کښ ساده هېښ وئ   ورځ و شپه پرې حواله وئ لکه کوڼي[3]
پخپل ځاي لکه شا خوږي خر خوله خشکه   په بل کور لکه آس په راتب پوڼي[4]
که څه کار دَئ دَ رندانو دَئ خوشحاله
چه ظاهر باطن ئې دواړه دئ مخ روڼي

راشه ګوره نامردان بلا وَهَلِي   دَ بري ميدان پربږدي لري ته زغلي
دَ اسمان دَ پاسه ګنبت ننداره نکا   کوز د مځکي د تلی په منځ کښ ملي
کم دليل دِ دَ سر دواړه سترګي وخوري   په تور تم د جنازې سره ځملي
مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته   تل تر تله په ژوندون پائي ښاغلي
ځوک پخپل پټي کَرل کا دَ اغزيو   چا پخپل پټي ګلونه دِئ کرلي
پسينه کرله هونبره فائده نکا   چه په وخت کرله وکا بر آخلي
دَ کرلو وخت آخر شو تخم لَږ دئ   خوار هغه چه ئې له کره لاس ختلي
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومي   رنځ و ګنج سَرَه دا دواړه دِئ تړلي
چه لذت شهرت ترک نکا ولي ندئ   اولياء ندئ دَ نفس په خوښي تللَي
دَ هوا ترکَول عروة الوثقى دي   درويشان پدا وَيل دِي پوهېدلي
چه دَ نفس د ظلماني کوهي را ووزي   دَ هغو سترګو ملکونه دِي ليدلي
درخانۍ پکښي يو آدم خان خوښ کړ   يوسف زئي ځوانان ډېر وه سپاره پلي
ځو مخلص تمام خالص نشې خوشحاله
خطر ونه دِي چا پېر در جار وتلي

---

[1] سرمايه، رقم.

[2] موش خرما، خړ رنګه ځناور چی د مار سره جنګ ئې ډېر مشهور دی.

[3] ګنځی.

[4] ميده شې، ووړ شې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر مين وه چه ئې لافي کړې د ميني   په ارمان و بله تېر شول که ئې ويني
څوک چه يار په اوښيو ژاړي ژړانده   ژړا دا ده چه ئې وژاړي په ويني
دَ رشتيني ميني کار خو دا خپل زړه دي   دروغجني ميني غواړي توري سپيني
دَ مجنون او دَ ليلی مينه رشتيا وه   دَ پروېز او دَ فرهاد او دَ شيريني
ستا په رنگ به په جهان راغلي نه وي   په جهان که ډېري تېري دي رنگيني
توري سترگي دئ شهلا نرگس دا باغ دئ   توري زلفی دِ سنبل دي مخ نسريني

له د يو خاورُو نه چه گل زېږي خوشحاله
دا پدا چه تل ور دورمي مه جبيني

راشه گوره څه کارُونه درنگ په درنگ شي   په ساعت دَ دنيا چاري په بَل رنگ شي
واړه وَسوځي په اور کښ خبر نه يم   بيا له کومه را پيدا هونبره پتنگ شي
لا به کله مخامخ را سرَه خاندي   چه کاته ئې گه گهي راته په څنگ شي
چا وَيل دَ کښبليو جنگ پسې آشتي وئ   ولي ما سرَه آشتي نکا په جنگ شي[1]
په هر چا باندې ئې زړه دَئ لکه ژاوله   خو په ما باندې چه راشي زړه ئې سنگ شي
حال دئ وگوري د ما بيا دِ آهنگ کا   دَ هر چا په عاشقی ته آهنگ شي
په فراق دَ مهوشانو لا چينه دئ   که روان ځما له دواړو سترگو گنگ شي

تا په خپله رضا وينو په غوره
اوس دِ ولي دَ خوشحال دَ يارئ ننگ شي

راشه لېونی شه چه دئ نور خلق غم خور شي   څو چه هوښياري کړې غم به لا درباندې زور شي
هيڅ پرې نه پوهېږم چه دَ چا وَيل رشتيا کړم   سل رنگه خبري پدا منځ کښ لور په لور شي
صبر دَ دردمنو زړونو هر کله اثر کا   خدايه لا به کله دَ غماز سری مخ تور شي
زر هنر وکړه نصيحت په کوم حساب دئ   هر چه ځائي خوي دِ فکر مکړه چه به نور شي
يو هندو بلا دَئ چه په مکر ټيکه کښېږدي   څوک به ترې خلاصېږي هغه ځاي چه درې څلور شي
سپين جمال دِ گوره ښايسته په تور خالونو   تل په کښبيده باندې ټکی دَ انځور شي
درسته شپه مي تېره په فرياد او په نارو کړه   شپه ئې دَ هجران وه سور پالنگ په ما سور اور شي
غير بېگانه چه اخلاصي شي ورور هغه دئ   ورور چه بېگانه شي راته وايه کله ورور شي

ډېر دي په دا چم کښ چه پټ پټ دَ ميني لاف کا
ولي اوس يوازي وَ خوشحال وَته پېغور شي

را ښکاره چه دَ دلبری وَ مخ خال شي   لکه ښکار دَ ښکاري ولگي خوشحال شي
په څو ژبي شاعري په جهان کېږي   دَ هر چا ثنا صفت دَ ښه جمال شي
دنيا دار کره چه نه وِئ ښې دلبري   اور دِ پوري دَ دنيا په ملك و مال شي
په وصال دَ سمنبرو زړه تونگر شي   چه ئې نه ويني په سترگو خوار کنگال شي
چه عاشق دَ معشوقې په عشق کښ غرق شي   جدائي له منځه ولاړه تل وصال شي
ارمان دا دَي چه به زه همېشه نه وم   همېشه به سره گلونه کال په کال شي
دَ گلونو وخت تېرېږی ساقي گرم يې   که دَ جام په راکوَلو دِ اهمال شي

لکه باغ چه په گلونو مالا مال دئ
د ما جام دي په شرابو مالا مال شي

---

[1] تل ئې ما سرَه آشتی ده که په جنگ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه ګوره دَ یارانو بې غمي　　هونبره مهر هونبره مینه محرمي
زه دا هسي په فراق په اشتیاق کښ　　حقیقت ئې راته نه کړ قلمي
اسمان لېږي مځکه کروړه عاشقان دي　　چه په څو رنګه غمونه تل زغمي
ما پدا جهان کښ غوښته مونده نشوه　　که په بل جهان پیدا شي خرمي
څوک چه دم دَ همدمی وَهي ترې سوړ شوم　　چه مي ولیده دَ خلقو همدمي
چه په هیڅ ساعت خالي نه وِي له غمه　　مګر غم لَره پیدا دَي آدمي
هیڅ طبیب نشته چه حال ورته معلوم کړم　　چه په کوم زحمت کښ پروت یم المي
ته چه ما ته عربي خبري وایې　　دَ عربو ژبه څه زده عجمي
که خبر په دا مثال یې وئې وایه　　چه په ګوته یوه ګوته دوه غمي
بادشاهان به ئې مېڅ کم نکا خوشحاله　　که یو خداي دَ سرِی نشي په کمي
که قدم دِ دَ وفا په لاري ټینګ کړ
دَ خوشحال په پوهه دا ده رستمي

راشه ګوره خلقه نصیب په څو خوري　　توري نور ځوانان وهي منصب صد وخوري
په غارونو کښ مزري ځتي منګلي　　په تیاره د ګردې و ازدي پیشو خوری
هغه یک طباخ په سپی خوړلي ښه دئ　　چه تر څنګ ئې دَ عورتو پر سوپر وخوری
لکه څوک چه یک چلم څکوي په غم کښ　　فواقجن هسي لوګي دَ اندېښنو خوری
دَ فلك د نا قابل سَرَه عیرت دئ　　نا قابل به دَ نباتو حلوا څو خوری
لا به کله هغه ګنج ورکوې بخته!
چه خوشحال به ئې په پلیو په سپرو خوری

را ښکاره شوې دَ جهان بې وفایی　　نور مي را څکاوه قلم په آشنایی
لکه اور په بوټی ولګي بیا نه وئ　　یو څو ورځې دَي ارمان دَ جدایی
روښنائی دَ معرفت تر نمر والا ده　　څوک دِ و نه وزي له هسي روښنایی
له یوه څاڅکي نه څه صورت پیدا کا　　هم په خداي ښائي کارونه د خدایی
تا هاله و ګل خبل زړه ورکړي بلبلي　　که ئې تل وَئ دا بازار د زېبایی
په ګلزار کښ ناستي هم دا هسي نه وِئ　　چه خبر شوم ستا له قدره تنهایی
چه پخپل کوښښ بهبود دَ دنیا غوارِي　　تا ته هېڅ نه دِئ دَ خلقو دانایی
چه ځما دَ درد علاج لَره پیدا دِئ　　زه له چا غواړم دا هسي مومیایی
چه بلا ورسره وصله دَ فراق ده　　دَ دلبرُو حسن څه لَره ستایی
چه ګوهر تر خر مهرو په قدر کم دئ　　مګر نشته جوهري دَ بینایی
چه په چرته ښه صورت هوري ئې زړه دئ
څو ثنا کړم دَ خوشحال دَ پارسایی

رحمت په اکوړی شه چه ئې ونیوه ځاي سراي　　چه ښه فهم ئې وکړې باور وکړه ځاي دَئ ځاي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور غر ئې د هوډى دئ تر تيراه پورې سم تللي — نيلاب و لنډى دواړه عجب سر ينبې په پاي
پرې سازه لويه لار دَ هندوستان و خراسان ده — گذر ئې دَ اټك دي چه ترې ترس كا شاه گداي
هر فيض د ِ دَ جهان څه چه يادېږى پرې را درومي — كه ملك ئې باراني دَئ څه بهار لري هاي هاي
كه سوات كه اشنغر كه بېښور دَئ دا ملكونه — رجوع لَري وَ ده نه فيض ور درومي دَ هر ځاي
په هر لوري ئې ښكار شته دَ شاهين دَ باز دا هر څه — واه واه كاله باټه ئې چه ئې ښكار دئ دلرباي
ځوانان ئې چاق درست چست و چالاک دئ په هر كار كښ خوبښ سترگي سپين او سره بلند بالا دئ په نماي
پكښې ميشته مي زويه خېلخانه نمسي اولس دئ[۱] — چه څوک پكښې ميشته دي په امان اوسه دَ خداوي

اسمان ځني جدا كړ لاس دَ چا رسي اسمان ته
خوشحال له سرايه ندئ جدا شوي پخپل راي

زلفي د دلداري چه زنار فرمائيي — څه لَره و ما ته څوک بل كار فرمائيي
سهل دَي دا امر كه مي سر و مال قبول كا — څوک به دا وَيل كا چه دشوار فرمائيي
څه لَره اې عقله ډېر له صبره راته وايې — زه بنده دَ عشق يم دَى تلوار فرمائيي
څو راته ناصحه نصيحت كړې لېوني مي — كله هسي كار كا چه هوښيار فرمائيي
ما ترې توبه وكړه چه دَ عشق په شريعت كښ — دين مذهب هغه دئ چه دلدار فرمائيي
قطع لېوني دي چه دَ يار دَ مخ په دَور — څوک وَ ما ته سېر د گلزار فرمائيي

خپله رضا پرېږده كه رشتيني ئې په عشق كښ
كړه هغه خوشحاله چه دِ يار فرمائيي

زوړ سرى چه د ځوانى هوس كاندې — ورته وايه چه د څه په كُنه خاندې
چه په كال كښ ئې زړتوب وي هم ځواني وي — د سري تر كاره ښه دَي كار دا سپاندې
لكه هسي په ځوان موړ شي چه ئې نه خوري — كله ځوان ته سترگي آړَوِي نغلاندې
په نيتونو په صوتونو په لاسونو — خلقې دِي سَرَه يو تبله هړاندې
اوس په سپينه ږېره څه له مرگه ډار كړم — ياران توري ږيري ولاړل تر ما وړاندې
چه د مځكي مخ ئې لاندِي وُ تر حكم — راشه وگوره هغه تر مځكِي لاندې
دا عالم رېگ روان دَي كه ئې گورې — خو هم هسي سَرَه اَوړي لاند ِ باندې

د قضا تنور ما وليده په سترگو
ما خوشحال چه پكښ سيځِي وچي تاندې

زه چه ستا دَ مخ گلزار گورم په كور كښي — دَ بهار گلونه وسېځم په اور كښي
ما پدا تندي اخيستي ستا دَ پاره — كه زه تا غُندي يار مومم په پېغور كښي
دَ ټولى په مخ كښ ځي په شين شين — لكه مست هاتي چه يون كاندي په ډور[۲] كښي
اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو — كه پخوا به لباسي وه په لاهور كښي
په قراره قراري كښ عالم خوښ دئ — ما دِ خداي لَري دَ عشق په شر و شور كښي
كه رستم دَ زمانې شې گمان مكړه — زمانه به دِ پرېښږدي پخپل زور كښي

---

[۱] كر زويه كه نمسى كه خېلخانه ده كه اولس دى.

[۲] هغه رودبار چه څنډى ئې زنگل وِى، دَ قندهار د جنوب و خوا ته يَو رود هم په دغه تقويب ډورئ بولى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ سليمان په گوتې کښلې دا وينا وه   چه دا تخت به دَ سليمان نه وي په گور کښې
د خوشحال دِ له هغو نه لاس په سر وئ
چه به ځاي د گوتي غواړي په څلور[١] کښې

زه خو شرابي يم شيخه څه را سَرَه جنگ کړې   بخري ازلي دئ کشکي ما دَ ځان په رنگ کړې
ښه وايې واعظه برکت شه ستا په ژبه   ښه يې په وَيَلو دَ درياب اوبه کرنگ[١] کړې
ولاړَل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وُو   ولاړل وَ دوږخ ته چه ئې لافی دَ فرهنگ کړې
پند دَ محمد (ص) دَ ابو جهل پکار نه شو   څوک به ئې صيقل کا چه ئې خداي اَينې زنگ کړې
کښېنې په خلوت کښې شيخه سود ئې راته وايه   ولي پخپل ځان دا هسې ارت جهان تنگ کړې
زه خو دَ زړه درد غواړم په هر يوه مذهب کښې   تا زده ستا خبرُو چه نقلونه رنگا رنگ کړې
رايشه مطربه! دَ نوروز سرود آغاز کره   ښې نغمې زړه سوزې په رباب په نئ و چنگ کړې
هر لوري ته گل دِئ شقايق نرگس سنبل دِئ   بې گلزاره بد که وَ بل لوري ته آهنگ کړې
چا در پسې ډېري توښې واخيستې طلب کا   ځنو مسلی دَ بې ننگی در پسې لنگ کړې
کاشکې[١] دَ عمل تله درنه په قيامت شِې   موم په رقيبانُو په عاشق باندِې زړه سنگ کړې
مرگ لَرَه ئې واړه دَ دهلی لښکر راغلَي:
ته لا دَ خوشحال په مرگ ځان روغ نه کړې ننگ کړې

زلفی ئی سبب دِئ د عاشق دَ پرېشانی   ننداره ئې بهانه ده دَ بېحدي حيرانی
درد مي سرشته ده دَ هزار رنگه دارو وُ   غم ئې لا تېري کاندي تر ډېري ښادمانی
زخم ئې مايه دَ لاربزاله حياتگي دي   ورانَي ئې دَئ موجب په جاودانه ودانی
محتسب چه احتساب لَره ور ځي مجال ئې نشته   که دَ برندو سترگو مست ئې همېشه کاندي ورانی
ما په عشق کښې رسَولی دَي خپل کار تر هسي حده   لکه څوک په مېڅ د توري سزاوار شي دَ خانی
زه خوشحال خټك د عشق په کار هونبره خوشحال يم
څو سلطان غره پخپله بادشاهي او سلطانی

زه او عشق بې قراري   دم په دم ژړا زاري
تېغ وکښلي را ښکاره شوه   خوار عاشق دِ ځان سپاري
چه هر دم په ما ستم کړې   ستا دا هسي ده ياري
ستا له مهره ستا له لطفه   زه لَرم اميد واري
دا يم ستا دَ غم ورَی وړم   شرط دَ عشق دَئ بردبادي
خاکپاي اوسه خوشحاله
لوی به کاندي خاکساري

زه اول در خبر نه وم چه دا هسي بې وفا يې   په ورځ سل سوگنده وکړې بيا له واړويې پروا يې
ما چه زړه و تا ته درکړ خلقې را باندي غاو کا   ولي هسي خبر ندئ چه ته څه رنگه زيبا يې
اې چه ما وته وَيل کړې چه په کښليو نظر مکره   څوک به ستا په وَيل غوږ کا چه دَ مرگ خبري وايې

---

[١] محشی ورته ليکي چه مطلب څلور ياران (رض) دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ما يو وېښته د خپلی معشوقې تر حوري ښه دي   ملا څه په هر زمان دَ جنت حوري راته ستا يې
د گلونو قدر هر زاغ و زغن نزده طوطا زده   هسي مه وايه نادانه چه په څه صورت شيدا يې
دا څه توري سترگي ندئ چه ځما زړگي ئې يووړ   دا څه لا نوري بلا دي خدايه ته دا نابينا يې
دانه خال نه زنخدان دَي نه پرېشانی توري زلفي   دا يو راز آلهي دَئ كه ته پوه پدا وينا يې
دا دَ خلقو ملامت دَئ كه پېغور دَئ د وگړي   دا همه ځما قبول دئ خو كه ته له ما پخولا يې
نن به ځراغ په كور كښې نه ږدم چه گمان هيڅوک ونکا   دا نېژدې دَ چم وگړي چه نن ښه مېلمه ځما يې
ما وَيل چه د زړه غم به درته وَوايم چه راشې   غم به څه وايم و تا ته چه په راغله غم زدا يې
چه دَ زلفو نافې تل تل ځنډوې دَ باد و مخ ته
خوشحال خود په تا پوهېږي چه هوسيه دَ خطا يې

زړه به ستا له جوره ظلمه په څو ځان وړي   غم دَ درد به دِ تر كومه پدا شان وړي
ما دا هسي رنگ هندو ليدلَي نه وُ   چه په حسن دين و زړه دَ مسلمان وړي
هغه لاس چه دِ كوتاه دَئ تر لمني   هر زمان ئې په پېڅر غم كښې تر گريوان وړي
دَ هغه عمر څه حال حلاوت نشته   چه ئې بې له تا په غم كښې په پايان وړي
چه هرس دَ هغو شونډُو غاښو كاندي   دَ ارمان گوتی هر دم پخپل دندان وړي
ستا دَ زلفو و َچوگان وته حيران يم   چه دَ زني گوي دِ ځرنگ په ميدان وړي
پكښې بند زړونه وگاړي كه ئې گورې   چه دَ سر زلفيني تل تر زنخدان وړي
چه دِ زړه په ما هغه حكم فرمان كړه   د ما زړه به د تا هر حكم فرمان وړي
دَ خاطر خوښي مي هر كله پدا ده   چه دا ستا غمونه هر كله پرېوان وړي
دَ نور چا په ما څه كار دَئ زه پرې خوښ يم   كه مي دين و زړه همه واړه تبان وړي
دَ وفا خصلت چه خداي ندئ وركړي   څوک به څه لَره په كښليو دا گمان وړي
دَ زړه مينه ئې په كښليو ماته نكړه
خوار خوشحال به له دنيا نه دا ارمان وړي

زر ځما تر لاسه نه راځي وېرېږي   كه هر څو مي دلاسه ور سره كېږي
ځما لاس ورته تر اوره هم بتر شو   لا په اور كښې ئې يَو درنگ ساعت تېرېږي
زه او زر سَرَه له ځَايه غليمان يُو   په جهان كښې غليمان سَرَه رغېږي؟
چه غليم دَ مړني بپه نظر كښوزي   نور ئې زړه دَ ده و مرگ وته پېر كېږي
شاه زلمی به خپل غليم كا تر ځَان وړاندی   و نامرد وته به سل حيلې درېږي
په قرآن كښې ستا اصوال په غليم ياد دئ   بل به كوم حجت تر دا قوي يادېږي
كاڼي زر كه سَرَه وگورې يو رنگ دئ   فرق ئې دا دَي چه په زرو زړه رغېږي
هغه زر تر كاڼی لوټه لا بتر دئ   چه ئې وَمنډې په مځكه نه خرڅېږي
چه اوبه په ځَای حصار شي نور خسا شي   صفائي ئې هم پدا ده چه بهيږي
تل دِ لاس په غليم بر اوسه خوشحاله
غليمان دِ شرمنده تر تا ځَارېږي

ساقي گل شگفته كېږي   خس له باغه رفته كېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ باغ خوښي په زر شي   دَ راغ هسي مفته کېږي
دُر گوهر ځما بې ميو   په مژگانو سفته کېږي
که ئې پټ لَرم له خلقه   راز مي نه نهفته کېږي
باد دِ زلفي آشفته کا   ځما زړه آشفته کېږي
هغه راز چه به ما تا کړ   په محفلو گفته کېږي
دَ خوشحال بخته بيدار شه
تَل څوک کله خفته کېږِي

ستمگر به همېشه په دنيا نه وئ   پس له مرگه به لعنت لعنت په ده وئ
هسي خوښ دَ ظالمی په کار وَلاړ دئ   ته به وايې مرگ ئې نشته تل به ژوئ
ظالمان په نور څه هيڅ راغلي ندئ   خو دنيا وته ځوئيږي لکه روي
چه د خپلي کامرانی په کار راشي   که عالم ته وبا لا شي پرې ئې زړه وئ
په گفتار کښ دَ فرښتو سرَه سيالي کا   په کردار کښ شيطانان ترې پوري څه وئ
که په سول ئې دَ دنيا مقصود حاصلېږي   دَ مکې په وره به هم پوري کا سوئ
پخپل زويه ورور يې زړه نه وئ ترلي   دَ خپل پلار و مرگ ته هم موړې[1] ورغوي
په هغه چاړه قلم روغ کا قرآن کښ   په هغه چاړه دَ وروره مري سکومي[2]
په رکوع کښ تسبيحات دَ مال و ملك کا   په سجود کښ خپل حشم غواړي که ښه وئ
که نېکخواه ورته دَ پند خبري وکا   چه دَ بدو خصلت پرېږدي زړه ئې چوي
زه خوشحال چه دَ اورنگ بادشاه نوکر يم
که وَ زويه ورکَول کړم زړه مي نه وئ

ستا له جوره ظلمه هيڅ نکړَي ژړلي   چه له وره دِ په څو گرزم شړلي
همېشه ځما دعا په غوږو اروې   يَوه ورځ دِ په ښکنځا نه يم زېږلي
رقيبان دِ لکه سپي په کوڅه غاپي   هم ترې څيرې جامې وروهم هم خوړلي
چه به ته دَ هغه ټال په پريو زانگې   هغه پړي دَ ورېښمو وئ غړلي
قافلې دَ همراهانو شوې رواني   ما هم بار دَي دَ خپل کوچ پسې ترلي
حاسدان بې غمه خوب کا درېغه درېغه   چه په کور ئې دَ بلا نفيل نړلي[3]
د خوشحال ئې و کرم وته اميد دئ
که هر څو په گناهونو دَي لړلَي

سا دَ کښلی مخ په خال مي زړه په داغ دئ   پدا داغ مي له عالمه زړه فراغ دئ
سخ چه ناست يم دَ گلونو په چمن کښ   بيا ساقي راته نيولي ډک اياغ دئ
يا د ښو زلميو خيال دي په شمله کښ   يا دَ ښو جونو دَ تور وربل دماغ دئ

---

[1] ژويی.

[2] يعنی پرې کول او پوستول.

[3] نړلی يعنی غوغا کول او دربول او ډَبَول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ زلفینو په تور تم کښې به ئې غواړم   دا ورک زړه که را ښکاره کا مخ څراغ دئ
چه دَ کښلیو دَ جمال ننداره کاندي   وَ هغو ته سپېره ډاګ سیر دَ باغ دئ
په سپین مخ ئې تازه خط نوی ټوکېږي   زه به زړه ورځني ژغورم روږ[1] دي زاغ دئ
دَ ګلونو په بوي ځي په ګلزار ورشي   دَ ګلونو بوي بلبلو ته سراغ دئ
نه په اصل هونبره ښه نه ښایسته یې   تا په کوم توکي راوړي دا دماغ دئ
دَ خوشحال سترګي هورې چه ښایسته وي
خلقه زړه ئې نه په باغ دَئ نه په راغ دئ

ستا وصال لکه دریاب دَئ زه ماهَی   په هجران دِ هر زمان دَئ په ماهی
په ژړا ہی ځني خواست دَ شپېښي خولې کړ   په خندا ئې وې چه څه کا دا سرِی
ویې څوک یې چه ځما په کوڅه ګرځي   ښه حاضر ځواب مي ورکړ ستا مریَی
هم په څو رنګه ناله هم په تن نال شوم   ببلتانه را باندي وکړ کار دَ نَی
دَ ځوانی بهار څه ښه دَي دریغه دریغه   دا بهار که همېشه په دنیا وَی
ګل، سنبل، نسرین، نرګس لاله غوټیه   دَ مقدم سَرَه دِ راوړه[2] درست پسرلَی
چه ئې ونیسم په غېږ کښې راته ګوري   لکه مست دَ مور په پیو کم کبلَی
دا شیرین یاران به نه وینم چه وَمرم   خدایه ما په جهان تَل لرې ژوندی
غم خو ستا دَ رسوائی کړم نه دَ سر کړم   که مي دا اندېښنه نه وي تا کتَی
هسې ستا دَ ببلتانه په آتش سوځم   لکه څوک په لمبه کښېږدي وچ لرګَی
ډېر صفت دَ ښاپېریُو اَرویده شي   ولي ستا دَ مخ څوک نه وینم مخَی
په ښایست کښې هیڅ لقب درباندي نشته   که دِ څه خو دَ عاشق نمنځه کړَی
اورنګ زیب به د کابل دَ خلل غم کا   ساقي وخت دَ نوبهار دَي راوړه مَی
چه زړه سوَی دِ دَ خوشحال په فریاد نشي
په سینه کښې دِ سندان دَي که زړګَی

ستا په غم کښې لکه زه یم بل به نه وِئ   دروغجن یم که بل هسې لکه زه وِئ
ستا له غمه مي ځګر له وینو ډک شو   چا ته وویَلي نشم زړه مي چوِئ
تا ویل ځما دیدن قیمت بها دئ   زه حیران یم ستا دَ مخ بها به څه وِئ
سر به درکړم په بها کښې دیدن را کړه   په سودا کښې خلل مکړه که دِ زړه وِئ
هسې ګل دَ ګلستان په منځ کښې نشته   هر چه ستا رنګ و بوي پوري په ده نه وِئ
که تل تا لَره درځم ملامت مکړه   دَ بلبلو تل و ګل وته ورتله وِئ
د ښه څیز پوښتنه مه کوَه له اصله   دَ یو هر دوکان چه وِي کالي دِ بله وِئ
که صورت ژغورې له غمه کاته مکړه   زړه هاله په غم اخته شي چه کاته وِئ
زه خوشحال چه آشنا وینمه[3] خوشحال شم

[1] روږد یعنی آموخته او بلد او آشنا.

[2] راشی.

[3] ووینم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه گل چه تازه شوي په اَوبه وِئ!

سړی هونبره څو ئې نيت وئ   جامه هونبره څو قامت وئ
ګړګډن ګردن دَ فيل خوري   څه مېړی څه ئې قوت وئ
نه هر خره دَ عيسی بار وړي   نه هر سر سَرَه دولت وئ
وَ صورت ته نظر مکړه   په ګرده دَ مرد قيمت وئ
زه مرَيَي دَ هغه کس يم   چه صورت وِئ هم سيرت وئ
که صورت سيرت دِ جوړ شول   سر تر پايه عنايت وئ
دَ خوشاحال په وينا غوږ کړه
په ويَل کښ ئې لذت وئ

ساقي تل به دئ دا ست وئ که به نه وئ   له جهانه به مهلت وِئ که به نه وِئ
راشه يک دَ ميو جام په مي ناب کړه   تل به هسي فراغت وِئ که به نه وِئ
هر هوس چه دَ صورت کړې نن ساعت دئ   ګوره کانده به صورت وِئ که به نه وئ
په رشتيا وَ ما ته وَوايه طبيبه!   چه دَ رنځ مي به صحت وِئ که به نه وِئ
دَ وصال وعده دِ وکړه ستا سوګند دئ   پدا کار کښ به غفلت وِئ که به نه وئ
که په تا پسې ملنګ دَ مسلې شم   شاه په تا مي به قيمت وِئ که به نه وِئ
سپينه خوله که بې ريباره ور پېښکښ کړم
په خوشحال به مي منت وِئ که به نه وِئ

ستا په تور مي مال تالا ماڼی نړېږي   راشه ګوره که پدا دِ زړه سربېږي
ستا غمونو لَره هر کله ژوندون وئ   پدا لږ عمر مي زړه کله مړېږي
وايې ما وېشتلي څه کا حال ئې څه دئ   په کوڅه کښ دِ لا دم وَهِي غړېږي
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ   وائي مالګي مي په سترګو کښ دوړېږي
لا به ګوره څه شان شان غوټۍ وا کا   دَ ښايست بهار ئې اوس نوَي غوړېږي
ما به هيڅ په ورپ ورپ نه ژړل عالمه   ولي څه کړم چه مي ننه زړه ژړېږي
دَ رشتيا خبري خېر و برکت دئ   په قاضي دَ دروغجن ژبه اړېږي
دَ خوشحال خټك په کار پوري حيران يَم
مينه لا وربانديٰ زور شوه څو زړېږي

سخ د آئينې دئ چه دِ مخ وته تل ګوري   سخ دَ لونګين دَئ چه دِ پاس په ټټر ښوري
نه دِي ستا دَ غوږو غټي غټي مرغلری   وصل دئ په مياشت پوري يو سر بل سَره ستوري
روغ مي کړې له رنځه چه د خولې ښبرې دِ اورم   شهد و شکر را ګرې چه مي ستا شونډي وزوري
ظلم دِ دَ سترګو پما خوار هر ګوره ډېر شو   څه کړم توان مجال دَ زور وَر لَري کمزوري
زه که ډوب په غم يم تل دِ ډوب وم چه عاشق يم   تا دِ خداي معشوقه تل هَري بلا ژغوري
ما وته ارزان دئ ډېر په مښکو په عنبرو   څوک به توري خاوري ستا د پله په بها پلوري
تل ځي ستا وَ لور ته په ارمان ارمان کاته کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین ئې په کاته شي دَ خوشحال دَ سترګو توري

ساقي راکړه وَ ما می   یَو څو جامه پیاپَی
دا هم ظلم دَئ که ګورې   چه بې مېُو ځَي پسرلَی
هغه ځَاي چه ګل و مل وئ   ورع څو کاندي سرَی
ګوره څه وایي پر غوږ کړه   چه آواز کا چنګ و نَی
بیا به تېر شاعت را نشي   آه ارمان ارمان هَي هَی
دَ دنیا ژوندون هم ښه دئ   که تر تلو همېش وی
چه تر تلو همېش ندي   نور ئې وګڼه لا شَی
ډېر مَین ئې و بله تېر کړل
فلك نه لَري زړه سوَی

ستا په زړه د دنیا ځلي[1]   دَ دوږخ لمبې دِئ بلِي
چه دَ ګور لَړم ماران دِئ   هم دا ځلي دئ پېیلي
که دِ یَو ځله ځَان خلاص کړ   غم دِ نشته هورې ولي
دا لَړم شلوه له دِله   که دِ نه وِئ لېچی شلي
چه به وه تسپې په لاس کښ   مخ ئې تور ږېري ئې کلي
ته اصیل ځَان دِ مریَي کړ
هي توبه خوشحاله ولي؟

ساقی چه مهربان شِي په پیاله کښ مَي زیاتېږی   چه مَي ور ځَني اخلِي دَ رقیب ښیښه ماتېږي
قربان ئې شم تر سترګو په طالع کښ زورور دئ   چه هر کله ئې سترګي په زېبا جمال لواتېږي
بوسه دَ سپینِي خولې راکړه بد مه وړه مستحق یم   دَ حسن له نصابه دِ څو توکه زکاتېږي
آفت دَ هلکوالي وُ جمال دَ هغې تُرکي   چه کال باندِي تېرېږي آفت لا څه تازه[2] کېږي
ژوندون دَ عاشقانو دَ معشوقي په وصال دئ   چه بیل شي له معشوقه ژوندي ندي وفاتېږي
چه اوسپني تر خېژي هغه کاڼي رنګاررنګ دئ   ترخې خوږې ترې خېژي څوک فولاد ترې مراتیږی
دَ چا خوني چه وَ مرِي پسله مرګه شي مېراتي
دَ چا خوني خوشحاله په ژوندُوني مېراتېږي

سترګی دِي که ورځَي که ئې زلفي که اوربل دئ   څو توري بلا دي چه مي زړه پکښې قبل دئ
چرته به خلاصېږي دا بلا تر زړه چاپېري   مخ ته ئې که ګورې لا په سرو لمبو اوربل دئ
خیال ئې دَ زلفینو عقل و صبر و دین و زړه وړي   نه پرېږدي په کور کښ ښه کالي دَ خوني غل دئ
نور عالم لا پرېږده چه عاشق وته څه وایي   پلار که نصیحت کا و عاشق وته خجل دئ
قیس وُ که وامق وُ بیا فرهاد ورپسې نور وه   ما را ورِي ندَئ دا دَ میني دود اول دئ
مینه الستي شته لباسي شته نفساني شته   مېنك شته دئ هم هوړه نفساني لکه بصل دئ

---

[1] دا بدله په نورو نسخو کښې نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

[2] آفتیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چرته یو مخ دَئ که په سترګو احوال نه یې — یو چه ورته دوه شي خود پوهېږې چه احوال دئ
جام بینا ته ورکړه چه ئې ډک یوسي تر ځایه — جام ورکړه رانده ته هسي وواېه چه تل دئ
عشق دئ نور څه ندئ چه غواص په دریاب ډوب کا — ځان سوځي په اور کښ ښځه عشق ور سرَه مَل دئ
ځاي په ځاي چه ګورم زه خوشحال ورته حیران یم[1]
بله غوغا نشته همګي دَ عشق کل کل دَئ

ستم دِ دَ عینینو یاره عین عنایت دئ[2] — بند دِ دَ زلفینو دَ خلاصِی کنایت دَئ
په شپه ځما وَیل کله آمېز وُ له هستی — په ورځي ځني دور یم هغه حرف چه شکایت دئ
خبري دَ مجنون او دَ لیلا ولاړې زړې شوې — ځما و ستا خبره تازه نوی حکایت دئ
دَ ما او ستا خبري دِي پټ راز څه هسي ندئ — چه چا ته ئې پیدا یا بدایت یا نهایت دَئ
په مخ چه ښایسته شوې که په پسول پسللی نه وئ — ساده دَ ورځیو خال دئ د درست حسن کفایت دَئ
هېڅ کله له مرګه دَ خوشحال اندېښنه مکړه
چه وې وژنې دلبري خون ئې روغ په روایت دئ

سر په بېدي بېد یا ونیوي ژړلي — په صحرا دَ ونو پاڼي پټ خوړلي
که اشنا که نا اشنا واړه لیدل شي — دَ همه واړو په ډېره ورخړلي
چه دَ قام دَ خېلخانې په حال خبر شوم — څه روزګار به پکښي شي په غم لړلي
په ناحق مي آزادئِ ته تلاښ کړ — په زندان دَ اورنګ زېب ښه وم تړلي
خپل پردی چه دَ دنیا شکر خواره دي — لکه مچ هسي له ځانه وشړلَی
دَ ما حال به و هغه وته معلوم وُ — که دا هونبره ډېر آهونه چا نغړلي
که خوشحال پنجهزاري کا مه ئې وینه
دَ مغل له نوکری دئ اغېرلي[3]

شین مرزي چه ګېډي داړي — باند نخېژي خسي زاړي
څه عظمت[4] څه مهموتي دئ — چه په مرګ به ئې څوک ویاړي
دَ ښادی سترګي دي ووزې — پرېږده دَي ور پسې ژاړي
په يَوَه غوټه يَو نیسي — باز نه دوه تارو ونغاړي
عابد خان ځما شنقار دئ — په غوټه وهي دوه ښاړي
هم شنقار مي هم شاهین شته — هم ښه باز لَرم لك غاړي
وخت دَ ښکار دَئ سهیل وخوت — خپل خپل ښکار به پسې غواړي
زه په ښکار یم دَ سر خابو — وړاندې زاغ راځي مرداري
خرقه څېري دَ زاهد شوه — رنګ ئې نه وینم دَ نماړي

---

[1] شم.

[2] دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کښ نسته.

[3] یعنی قی وهل، بد هضم کېدل.

[4] عظمت خان او مهموتی او ښادی خان د خان معاصرین وه، چه په دې بدله کښې یاد سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژر به ورک شي مدعي مي　　یو څو مچ دئ دَ غوباړي
ازمیښت ګوره دَ دهر　　راته لیندي شول اوس شاړي
تېغ پرې سور مکړه خوشاله
چه لایق دِئ دَ څو باړي

شفاعت دَ محمد (ص) ثابت په نص دَئ　　دا په دا چه دَئ دَ درست جهان اخص دئ
دَ موسی دَ عیسی کله دا صفت وُ　　دَ لولاک نعت پده باندِي مختص دَئ
اولیاء ئې دَ امت واړه ممتاز دئ　　هر ولي ئې په ارشاد کښ مرخص دئ
سر حلقه دَ اولیا وُ هغه شماره　　چه شیطان ئې بندي کړي په قفس دئ
دَ رستم دَ مړنتوب خبري هیڅ شوې　　ذوالفقار چه ئې یاد شوي په قصص دئ
دوستداران دَ اهل بیت له اوره خلاص دئ　　بې دوستیه ئې عالم کله مخلص دئ
په وِلا که دَ علی رافضي کیږِي
سکه خوشحال ئې په وِلا کښ مشخص دَئ

ښې ښې شپې شي ځَني پېښي　　غېږ په غېږ شي شفت حُبېښي
څښي څښي ښیښې تشیږِي　　نن به شي بخښني ښې ښې
چېن چېن څوښي ځِي په شین　　بتي زشتي فتنې پېښي
شي په چین تشي پوښتني　　چین چین څوښي پښتنې شي
هسي ځِي په شین شین　　نخښي نخښي ختي پښې ښې

ښه سر راست ټوپك دئ چه نظر ځَني لر بر شي　　ګوره چه ګزار دَ کم خطا په چرته شر شي
ولي هسي نه وئ چه وېښته چوي په عقل　　بیا چه درې څلور مصلحت وکاندی ښه چرشي
څوک چه مخه ولی لیندی ډېر و بله کښېني　　کله په سپینکي دَ هلك غشی برابر شي
نوري لولی هیڅ دئ دَ نسب که دَ نور څه دئ　　ښه لوئي هغه دَه چه لوئي ئې په هنر شي
ډېر دَ سروری دعوا کاندي په جهان کښ　　یو سړی په زرو کښ په بخت سَرَه سرور شي
آس تر کته لاندِي شا په څو ځَایه زخمي وئ　　ځَاي دَي دَ حیرت په رابتونو ساته خر شي
یو توریتي نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم　　کله به د ما دَ بخت دَ ستوري لا اثر شي
زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازېږه
بخت راوړه خوشحاله چه دِ کار لکه سره زر شِي

ښه هغه چه ولاړ بې خوده په خیال ستا دئ　　که اشغال دئ په جهان کښ اشغال ستا دئ
ښه مي ولیدل په سترګو واړه کښلي　　چه تر واړه لا تېرَي کا جمال ستا دئ
دَ دنیا په مخ به ډېر وِئ ښه مخونه　　چه تر هر څه ډېر لذت کا وصال ستا دئ
دواړه زلفي دِ حلقه کړې لکه لومي　　چه دانه دئ پدا لومه کښ خال ستا دئ
دواړه پښې ګلګوني سرې پدماغ درومې　　ګوره بیا څونبره وګړي پایمال ستا دئ
ته کشتن دَ غمزې کړه مه وَدرېږه　　مقتولانو قبول کړي وبال ستا دئ
تا خو نوم دَ جنجالي را باندِي کښېښ　　که په زړه کښ مي جنجال دَئ جنجال ستا دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

که همه دَ خلقو کښلي سَرَه تِول شِي — خسته زړه مي په تِولی کښ لېوال ستا دئ
چه دِ څوک په کوڅه تېر شي نور مئَن شي — چه تمام له عشقه روغ دَي ديوال ستا دئ
که مثال دَ صورت غواړِي گوره مياشته — چه پوره دَ دوو هفتو شي مثال ستا دئ
چه سبا بېگا ئې لوند لَرم په اُوښيو — ياد گاري را څخه پاتو رومال ستا دئ
څو ريبار در سَرَه نه بيايې دَ وړاندې — چه په چم به ئې تېرېږې مجال ستا دئ
که په قهر ئې شړې په لطف ئې برلې
چه ئې نه پرېږدې په هيڅ کښ خوشحال ستا دَئ

ښاپېرک که په هوا ځي په تور تم کښې[1] — په راتله دَ رڼا ورځي دَئ په غم کښې
لکه چتي درسته ورځ درومي په پورته — هغه هونبره باز شاهين درومي په دم کښې
د چندڼ او ښوانه[2] فرق سَرَه هيڅ نه وُ — که چندڼ تر ښوانه ښه نه وئ په شم کښې
چا له ډنډه دُر گوهر نه دئ وکښلي — قيمتي لولو لالا غواړه په يم کښې
که گيدړ په خم کښ رنگ شو پدا څه شي — خو بيا هم هغه گيدړ دئ په شيم کښې
زاهدان شيخان مي وليدل نامرد دئ — مرد عالم رباني دَي په عالم کښې
څرخ مي ځکه په سر لوني گلونه — چه ئې خاوري غُندي پروت يم په حرم کښې
که هاتی دَ بادشاه ومري غم ئې نشته — چوهړي دَ سپی په مرگ دئ په الم کښې
عشقه واړه ستا د غمونه خرخښې دئ — چه په سوات را سَرَه گرزي هم په سم کښې
گوتي وَمنډه په غوړو ترې تېرېږه — ذاکر زر ذکرونه کا زړه په درم کښې
که خوښې د وصال ورسَرَه نه وئ — عاشقان کله خوښېږي په ارم کښې
هغه چر دواړه گوتو ته نظر کا — چه ئې وئ سترگي نيولي په صنم کښې
آفرين دِ په وَيَلُو شه خوشحاله
چه دَ تورو رژول کړې په قلم کښې

ښه هغه چه ښه ئې رنگ ښه ئې جمال دَئ — ښه هغه چه په قوت دَ هر چا سيال دئ
ښه هغه چه په ميراث خاني مېري کا — فراغت بې غمه ناست صاحب اقبال دئ
ښه هغه چه که احمق وئ که جاهل وئ — په طالع په تخت صاحب دَ ملك و مال دئ
ښه هغه چه په رشوه قاضي گري کا — په مسند دَ قضا ناست په قيل و قال دئ
ښه هغه چه ډېر لښکر ورپسې درومي — ډېر ئې کبر ډېر ئې جاه ډېر ئې جلال دئ
ښه هغه چه په مجلس دَ ملوک ناست وئ — تمامي عمر ئې زيات روزگار تېتال دئ
په عالم کښ بدي نشته واړه ښه دئ
چه وَ بدُو ته روغ دئ يو خوشحال دَئ

ښارونی دِ غواشينې پسې غواړي — باز دَ غره ښايسته زرکي سَرَه نغاړي

---

[1] دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.

[2] راحت زاخيلی ښوون په معنی د زيتون دَ وَنی راوړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په رنګ کښ لکه غلوڅه[۱] هسي روغ دئ دَ خوړو هیله وَمکړه له غوباړي[۲]
یو آواز دَ ښو آسونو دَ ششنا دئ بل آواز د ګنده خرونو دئ چه ناړي
څوک ژړا دَ آخرت دَپاره کاندي څوک د دې جهان دَ سود دَپاره ژاړئ
دَ ګزار دَپاره لیندي په څو ناست دئ دَ قطرې په حرص ګرزي پسې شاړي
مرتبې دَ دواړو ندئ سَرَه سِمي څوک دَ ځایه باز شهند څوک چوړي ځاړي
که دَ څنګ پرونه ئې هر څو کنبلي روغ دئ
دَ بازونو پرواز مه غواړه له ځاړي

ښه سړی ګڼه هغه چه په زړه صاف وئ همېشه ور څخه شرم هم انصاف وئ
چه دا څو توکه ئې نه وئ سړی نشه هر چه کاندي نور د ِ کا هغه معاف وئ
په دنیا چه دا عالم سَرَه خلاف کا لکه سپی چه په مراده ئې خلاف وئ
نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف وُ که ئې ګورې تر قیامته ئې اوصاف وئ
که دانا سړی بدرنګ وِی پدا څه شي که د ښه توري ساز شوي بد غلاف وئ
دَ هیچا غرض پدا خوبرو نشته قلپ سره چه سره پېژنی صراف وئ
جوهري به ئې خود کار سَرَه ښکاره کا تر یاقوتو که شبه په رنګ شفاف وئ
دَ یاری دپاره ګرزم نه ئې مومم چه وفا لري هغه په کوم اطراف وئ
دَ بخملو په اودل به خبر نشي په شماره که د اودنیو بوریا باف وئ
عشق په حق په باطل هیڅ ندئ راغلي تر کعبه ئې ډېر وَ بت وته طواف وئ
ښایسته هر ګوره ډېر شول پرې وېرېږم
ما خوشحال چه دَ تقوا وهلي لاف وئ

عاشقان که ستا دَ لاسه په جفا مري باري شکر چه په عهد په وفا مري
بېدلان مي دَ هجران په تېغ قتیل وي دا یَو حرف دَئ چه په توره دَ قضا مري
زه مرده وم ستا دَ جام په ګوټ ژوندي شوم چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مري
زړه مي ستا طرې طراري ته هوس کا ځان مي ستا غمزې بیماري ته رشتیا مري
اې تازه ګله بلبلي ته نظر کړه په نوا کښ ستا له شوقه بېنوا مري
خوار خوشحال په مرګي حال دَئ ځکندن کا
راشه ګوره په ارمان دَ لیدو ستا مري

عاشقان له بېش و کمه آسوده دئ له وجوده له عدمه آسوده دئ
دَ ساقي له لاسه ډکي پیالې اخلي په مستي کښ دم تر دمه آسوده دئ
بت پرست دئ دَ مغان په خرابات کښ خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دئ
ورځ و شپه باندي تېرېږي په ښادي کښ هر زمان مي له ضمه آسوده دئ
تل ساقي دَ میو داد کا بې منته کریمان مي له کرمه آسوده دئ

---

[۱] یعنی د شاتو مچی.

[۲] د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه شونډي دَ جام په مورگه[۱] ينبي — په خاطر له جام جمعه آسوده دئ
بادشاهان که خزانې و بله آسپي — دا گداي مي له درمه آسوده دئ
په درياب گښ ئې دَ عشق دَيئ غسل کړی — له حدوثه له قدمه آسوده دئ
اې خوشحاله که نظر درباندي وکا
ډېر ئې تا غُندِي له دمه آسوده دئ

عاشقان چه دَ معشوقي دلداده دئ — له همه واړه غمونو آزاده دئ
په يَوه لحظه کښ هست په بله نيست شي — که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دئ
مگر زه له څَايه غم لَره پيدا يم — په هر دم راته غمونه آماده دئ
نه يو زه دَ نظام پور په گوټ گښ پروت يم — سوختگان ئې په هر لوري افتاده دئ
په درون دَ عاشقانو نظر وکړه — دَ لاله غُندِي دَ داغ سَرَه زاده دئ
ترک تاجيك عرب عجم عاشقان واړه — مست بې خود دَ ديو خمرو په باده دئ
دَ هوا خدايان دِ ليري کا له دله — يَوه خداي وته چه ناست په سجاده دئ
چه تر خپلی رضا تېر شي اولياء شي — اولياء له هَرَه غمه آزاده دئ
غوبانه شپانه ظاهر سړی ليدل شي — په معني کښ دَ پاده سَرَه پاده[۲] دئ
شيخه ته چه ډېر طاعت کړې جنت غواړې — و جنت وته ورتله په اراده دئ
عاشقان که معشوقه په تېغ ورژنی — ور مېږونه ئې و تېغ ته نهاده دئ
چه دَ ننگ په چارُو نر نه دئ خوشحاله
که ئې نر وينې په سترگو هم ماده دئ

عمر هر زمان گداز کا لکه واورې — يا به ستا له مرگه واورم يا به واورې
هغه تېر ياران به بيا بيارته[۱] را نشِی — که په سر باندې را لونم توری خاورې
بربوکی[۱] چه پوزې واخلی پورته درومی — نه پوهېږم چه به کوم لوری ته ماورې[۱]
زور دَ چچ د وړلو نه لری نادانه — نه پوهېږم چه دا دروند وری په چاروې
په سمن دَ شهلا نقش دَ سيور زېب کا — په شېوه چه سترگی کوزی له حيا ورې
دواړه سترگی مې چه ستا په مخ دوخته شوی — عجب نبه له څَانه دوه قبله نما ورې
دَ خوشحال غُندِی به ډېر دا هسی نور وئ
ته چه هسی رنگه زړُونه رو نما ورې

ارتبې په عقل کمي — خود بخود دَ صورت غمي
ته دَ ديو سَره سم يې — دُوي له تا شره نا سمي
زر نېکی ور سره وکړه — په يوه ذره برهمي
درته زهر شي تا وژني — چه ئې ته گڼې مرهمي
دَ وفا په خوي کښ ندي — همېشه جفا شيمي
دَ آدم په صورت روغي — په معني کښ نا آدمي

---

[۱] يعنی کناره.

[۲] دې کلمې ته محشی ليکلی دی: يعنی چارپای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاس به گرم په لږ گناه کا   دوي په لوي گناه نا گرمي
څو ئې کج ورېږ هونبره کجي   څو ئې درد ورېږ هونبره خمي
په هر کار کښ ديگر گوني   په خوله رامي په زړه رمي
پاسه تن ئې ښيسته وي   په درون لکه ارقمي
نور څه مه وايه خوشحاله
تر وجود ښې دي عدمي

غم آخر شو دَ ښادئ روزگار راغَي   چه موسم سو دَ گلونو گلزار راغي
په تلوار ئې تياري دَ سيل کاندي   و بلبلو وَته وايه بهار راغي
پدا هسي خاصه وخت دَ ښو گلوُنو   دَ مطرب دَ ساز آواز مي په کار راغي
دا ئې واړه له خزانه نه فرياد شي   چه گلونو ته طوطي په چيغار راغي
دَ هجران مشقت ډېر وُ خداي آسان کړ   بيا مي سخ دَئ چه عشرت د ديدار راغي
که په نوُرو باندي هر کله اختر دَئ   په ما دا زمان اختر دئ چه يار راغي
لون لون کالي بيا پېري خواجه شو
چه خوشحال دَ يار دَ مخ په بازار راغي

غم ښادي چه په چا وېر شي[1]   لکه وېر شي هسي تېر شي
سر رشته ئې مونده نشي   گوناگون دَ دور پېر شي
چه په خوا په خاطر نه وئ   هسي چاري په تا دېر شي[2]
په هجران کښ غم دَ يار دئ   چه همېش تر زړه چاپېر شي
هر چه وَواته له سترگو   عابت له دِله هېر شي
چه به سخه په خوشحال کا
گُندِي ژر دَ ده په څېر شي

غنيمت گڼه گلُونه ميخوري کړه په چمن کښي   چه به پس له هفتې نه وِی دا گلونه په گلشن کښي
په غنچه چه تطاول کا صبا دا کله باطل کا   دَ بلبلو کام حاصل شی[3] دَ گلزار په شگفتن کښي
وطن ښه دَئ که غمخور وِي ښه ياران دِ لور په لور وي   څو چه شته که هونبره نور وئ لا غريب يم په وطن کښي
هم ماڼی شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته   نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوښي ده په ديدن کښي
اور اوبه نده نور څه ده چه په تله يا په راتله ده   په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښي
که ئې تل په ظلم زړه وئ که مې زړه له غمه چوِي   خداي دِ نکا دا به نه وِئ چه ئې خوږ کړم په گفتن کښي
چه بلبلي وته گوري له آوازه ژبه ژغوري   د بلبل په آواز ښوري هونبره ژبه په سوسن کښي
چه جدا شی وَ دِ مرينه له غمونو چه خلاص شينه   څوک چه بې ياره پائِنه سود ئې کوم دَئ په زيستن کښي

---

[1] وېر شی د قندهار په محاوره (ورشی) مگر دا کلمه په يوه نسخه کښ ډېر شی ليکلې ده.

[2] دير شي يعنی درشی.

[3] حاصل کا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ سپی غُندِي ئې ولي په رو روبه پسې زغلي
خوار خوشحال به ئې اَخلي څو چه ځان لَري په تن کښي

گله ته چه په بلبلو هونبره خیال کړې　　دا خیالونه همگي پخپل جمال کړې
دا جمال به دي جاوید په جهان نه وِي　　ښه خو دا گڼه چه شکر په دا حال کړې
دَ انصاف په سترگو ښه ننداره وکړه　　جهان څو کښلي چهره هسي پايمال کړې
ډېرِي خوني دَ هجران په لمبو وسوې　　ما ليدې چه تجلې ئې په وصال کړې
دا بهار گلزاره ښه يې خوي دي بد دَئ　　چه راتلَنَه يَو څو ورځې په درست کال کړې
تر قدرت به دي ځارېږم ذوالجلاله　　رنگارنگ گلونه ښه[1] هسِې نهال کړې
دَ بلبل دَپاره تَل وَي په چمن کښ　　د پسرلي گله تله ولي دم در حال کړې
که دي سترگي دَ عرفان شته مبارک شه　　دَ گلزار په ننداره چه استقلال کړې
گل ته هسِي رنگ و بوي ورکړيَ چا دَئ　　دَ لاله دَ گل چا هسي پاڼي لال کړې
چه گلونه دَ گلشن همېشه گوري
لکه خضر هونبره عمر دَ خوشحال کړې

که په زغرو په چپَو کړی نېزې ښورې[1]　　چه نيکي در څخه نشته واره کوړې[2]
دَ هر چا سَرَه خوږه ژبه بايده دَه　　په خوږه ژبه ما هم وزی له سوړې[3]
واړُو دُوړو سَرَه فوج دَ سپرو نه وئ　　په جهان کښ لږي نه دِئ تشی دوړي
ياوه گوي دراز زبان مه شه که گوري
بيهوده خبري مکړه پوچي بوړي[1]

که په زړَه کړې دَ خوشحال خبري زبري　　دَ دانش له کاره نه دِي لري بريِ
خلايق په تفاوت سَرَه پيدا دِئ　　پوهی نه دِي سَرَه واړه برابري
په زرگونوُ کښ يَو دوه سرِي خبر دَئ　　نوري واړه خلقې دِي ناخبري
لکه کار دَ خوي خصلت په تفاوت دئ　　هسي زبږِي په ښايست سَرَه دلبري
دَ سيرت زيبايي ښه دَه تر صورت
چاري واړه د باطن دي معتبري

گه مي ياد که مي ناياد کاندِي مخدوم دئ　　دَ چاکر مي له څښتنه حجت کوم دئ
دا گدا ئې وَ وصال ته څه هوس کا　　چه بادشاه ئې له ليدنه نه محروم دئ
په عاشق چه ستا له لوريه ظلم وشو　　اوس په هر لوري چه دَئ درومي مظلوم دئ
همېشه ئې سوړ سوړ آه وئ گونه زبږه　　دَ ويشتلو حال که نه وايې معلوم دئ
په جهان کښ چه څه رنځ وُ څه محنت وُ　　هغه واړه سَرَه ټول شول عشق ئې نوم دئ

---

[1] دا بدله په چاپي نسخه کښ نسته.

[2] محشي ورته لېکي يعني عيجن او دروغ.

[3] سيد راحت لېکي، چه بطزي کزي ته وائي، په قندهار کي بُرِي بولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه یار چه وفا دار دَئ مونده نشي — په جهان کښ دَ وفا هنر معدوم دئ
دَ خاطر ویني مي خوري په ننکي ننکي — له ګناهه وېره نکاندي معصوم دئ
که یار سر غواړِي له ده نه نه به نکا — هر چه پوه دَ عاشقۍ په رسوم دئ
چه په عشق کښ موافق نه وِئ اې دِله — دَ هغه لیدَل په څه ګورې چه شوم دئ
دَ دوږخ لمبې به نه رسي عاشق ته — چه دَ عشق په توره مړ شو غه مرحوم دئ
ما خوشحال ته ستا دَ خولې اسرار مکشوف شو
که دا راز دَ چا له سترګو نه مکتوم دئ

که مې نوم په ژبه نه اَخلې هیچري — په تش نوم به دي هم سود کوم دلبري
دَ زاهد دَ سترګوُ اَب هونبره په ځاي دَي — چه ئې سترګې باندې[1] نه دي برابري
دَ ښادیی نوم پرې زوړ[1] دَي تَل تر تله — چه په زړه ئې ستا دَ غم شیتې[2] شي سري
زه به څه ځني مانه کړم یَو زه نه یم — په غمزه ئې خلقې کړلې ډېري
دَ بنو سېوره ئې خار[3] په پېښو څرخېږي — له حیا چه کوز کوز ګوري ناز پروري
شونډې ستا لکه نبات هسي خوږې دِي — تریخ ویل ځني نه ښایي لب شکري
وایي شته په چین ما چین کښ کنبلي ډېري — خداي دې نه کا چه تر تا به وِي بهتري
بې خبر له ځانه ډېر ورته[4] پراته دِئ — ته یې هم په حال خبر شه بې خبري
دَ ختا دَ ملك نافي واړه خجل شِي — چه د تا زلفي ښکاره شِي معنبري
که دي چېري دَ آشنا په لور ګذر شِي
دَ صبا باده! ځما سلام پر وري

که یَو دم دَ یار په غم فراغت کښېني — پدا دم به له عالم فراغت کښېني
که دِ کار دَ محبت وینو په لاش کښ — پدا کار به خوښ خرم فراغت کښېني
که ګداي شي دَ مغان په خرابات کښ — همېشه به لکه جم فراغت کښېني
ډېر و لږ دَ زړه زحمت دَئ که عاشق شې — ته به تل له بېش و کم فراغت کښېني
که اختر دَئ که نوروز دَئ خو هم دا دئ — مخ په مخ چه له صنم فراغت کښېني
که په کوي کښ ئې مقام وکړې زاهده — په خاطر له ارم فراغت کښېني
لاس په لاس بهشت دا دي خوشحاله
چه خپل یار سَرَه بیو دم فراغت کښېني

که دا عقل دَ همه خلقو یکسان وَئ — سکه بایده وَ چه همه سړی لقمان وَئ
د دې لال قدر به نه وُ په عالم کښ — که دا کاڼي واړه لال دَ بدخشان وئ
په پخسر[4] به دَ هر چا کرَه پراته وُ — که دا دُر مي دَ ژلی غُندي ارزان وئ

---

[1] په قلمي نسخو کښ زوړ لیکلي دي داسي: نوم پر زوړ دي تل تر تله.

[2] شتي.

[3] دِ خار.

[4] دا کلمه عیناً ولیکه سوه په ځنو نسخو کښ پېخر راغلی دی تحقیق غواړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیځ حساب به ئې په هیڅ جنګل کښ نه وُ   که درمي[1] واړه کني دَ هندوستان وئ
په خوراک به خرو غویو نه قبلولي   که ډېره دَ وني پاڼي واړه پان وئ
دا تېپوس به هم په لاس دَ بادشاه ناسست وُ   که دَ باز او دَ شهند غُندي ئې شان وئ
دَ لیلی او دَ مجنون مینه به هیڅ وه   که همه خلق لېلی او مجنونان وئ
ما خوشحال دَ حقیقت په ژبه ووې
درېغه درېغه که څوک پوه پدا زبان وَئ

که صورت وته دِ ګورم په صورت کښ یو حیوان یې   که معنو وَته دِ ګورم شاهزاده دَ کل جهان یې
چه ظلوم جهول یادېږې کنت کنزا هم پوهېږې   ته و دا ته نظر مکړه چه دا غوښې استخوان یې
چه مسجود وُ دَ ملکو ځاي ئې پاس وُ په فلکو   ته خلف دَ هغه هسي خلیفه پدر نښان یې
غوښی هډ څه په کار ندی داد ګاو دَ خره هم وئ   دَ ګدای په ګند کښ پټه ته یو څرنګه سلطان یې
چه ئې ستا په حال پېغور شو تر ابده ئې مخ تور شو   دَ چا نوش یې دَ چا نیښ ئې د چا درد دَ چا درمان ئې
د دنیا عقبی باغونه پکښې واړه نعمتونه   واړه ستا دَپاره جوړ دئ ته مقصود دَکن فکان یې
که هر څو ګلونه ډېر دِئ تر حساب تر شماره تېر دئ   دَ فطرت په حدیقه کښ نو باوه دَ ګلاستان یې
نور به څه وایې خوشحاله له دې حاله له احواله!
هم دا هونبره وَیل بس دئ که پوهېږې نکته دان یې

که په باغ کښ رنګارنګ ګلونه ډېر وِئ   هسی نه چه دَ ګلاب دَ ګل په څېر وِئ
آشنایي دَ ګبینه دَه که شکري   چه خواږه ئې په څو رنګه را برسېر وِئ
ستا دَ ور دَ سپیو څو ثنا صفت کړم   چه تر پیره میره زړه وته را تېر وئ
آرزو به دَ حیوان دَ اوبو نکا   عاشقان دِ چه دَ خولې په میو سېر وئ
چه په عشق سَرَه ژوندي دي مرګ ئې نشته   که په ګور کښ تر دا تورو خاورو زېر وئ
دَ غمزې توره ئې هر چرته وژل کا   لور په لور ئې شهیدان په دا شمشېر وئ
تل ئې لوبي دي د ما د زړه په وینو   ستا دَ سترګو آهو ما ته لکه شېر وئ
ستا دَ زلفو هر هر پېچ وته چه وګورم   همګي په رنګ و بوي لکه کستېر[2] وئ
په خوشحال دِ یو زمان لیده وَ نکا   یو زمان ورته تر کاله هم لا ډېر وئ
مګر هیڅ ئې دَ زړه حال ور ښکاره ندئ
چه لیده ئې دَ خوشحال سَرَه ډېر ډېر وئ

ګه دَ لویو کتابونو دانشمند وِئ   دَ هلکو کتابونو په کار بند وئ
چه خرما ئې دَ بلوټ نه وِئ خوړلې   و هغو وته پېتوي[3] خرما خوند وئ
چه دَ هند په شګر قندو خبر نه وئ   و هغو وته ګاځري شکر قند وئ
دَ اټك په مناره به نظر نه کا   چه هغه ته دَ دهلیَ ملك څرګند وئ

---

[1] یعنی نل.

[2] دا کلمه عیناً ولیکه سوه، معنی د مشکو به وی یا یو قسم خوشبو دار ګل.

[3] د مېزری دانه او تخم (دریاب، پښتو لغت) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر سرِی دَ خپل وطن ثنا صفت کا   د هر چا تر فهم کنبلي خپل فرزند وئ
دَ ناپوه سرِي دَ پند سرَه کار نشته   ما چه وليده دانا محتاج دَ پند وئ
زه خوشحال ئې دَ دانش په سترگو وينم
دَ هر چا چه بده پوهه غلط سند وئ

که راضي مي په جفا[1] او په وفا يې   نور را درومه چه زه ستا يم ته څما يې
بې له ما که جهان ستا شي په اوربشه   چه زه ستا شم که اوربشي خورې دارا يې
که دِ طمعه دَ مخلوق له وره پرېکړه   بادشاهي دِ مبارک شه که گدا يې
غاړي غرونه خبر دار دئ چه مجنون يم   که جهان پدا خبر دَئ چه ليلا يې
ستا دَ غم په توره مړ په وردِ پروت يم   کله کله راته گوره مسيحا يې
جگي جگي په ليمه مي قدم کښېږده   چه رِندې سترگي مي روغي شي طوطيا يې
کله ما و تا روزگار په يوه ځاي کړ   بر بر راشه دَ يار سپيه چه اشنا يې
چه ياري له ياره کړې دَ سود له مخه   په خاوند مي دِ سوگند وِي بې وفا يې
چه دَ يار سرَه پخپل غرض ياری کړې   دَ ياری بلا په تا شه يار دَ چا يې
چه دِ بولم معطل مکړه را درومه   که دَ باز غُندِي حاضر په بِغ دَ بيا يې
په دربار مي چوتري دي دَ سرونو   راشه واروه چه پخپل وَژل شيدا يې
چه دِ خوي خصلت دَ رنگ سرَه جوړ ندئ   رنگ دي ورک شه که هر څو په رنگ زېبا يې
پدا هسي ښايسته جمال چه ستا دَئ   غم شدت فتنو اَفت لَره پيدا يې
په اميد دِ دَ ليدو په ور کښ پروت يم
گه ته هر څو له خوشحاله بې پروا يې

کله خپل بشر دَ گل غُندِي نما يې   کله کله دَ بلبل په ژبه وايې
چه هر هر زمان په هر شگل جلوه کړې   عجائبه دلربايه خود نما يې
په يوه وېښته دِ نه ارزِي دوه کَونه   په غايت لکه گوهر قيمت بها يې
دَ خپل درد دوا به زه له چا نه غواړم   چه هم ته محبوبه درد يې هم دوا يې
کله ناز کله ښکجځل کړې کله مهر
له خوشحاله مَروره که پخولا يې

که ئې لري له جماله نه جلباب شِي   حبطه به ئې تر مخ پوري اَفتاب شي
که ئې بوي دَ پېچا پېچو زلفو ورشي   په خطا کښ به بې قدره مشکباب شي
څو بوسې که له دشنام سرَه ٱمېز کا   شماتت به ئې په قند و په گلاب شي
که هر څو له زېبا مخه خاطر نيسم   زړه مي بيا په اضطراب لکه سيماب شي
يکباره ئې قرارَي له ما نه واخيست   درسته شپه په ما احرام شه که مي خواب شي
دَ هغو طاعت قبول ندي نور څه دئ   چه سجده ئې تل دَ ورځيو په محراب شي
دا پياله چه څما نوش دَه زه پرې مست وم   دا مستي مي نه په بزم دَ شراب شي
دَ رندانو دَ شرابو هسي کار دئ   چه زاهد ئې هم په بوي سره خراب شي

---

[1] په جفا هم په وفا يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نا محرم مي و صحبت ته څه هوس کا　　چه ځما له محرمانو هم حجاب شي
که يو ټول دَ ښايسته وَو سَره کښېني　　خو هم بويه دَ همه وُو انتخاب شي
غه روپي چه دَ ټنگ سال له لاسه نه وئ　　و صراف وته ظاهره په هر باب شي
دروغجن غشي که هر څو ثابت روغ کړې　　خو به بيا دَ هلوکانُو تېر پرتاب شي
دَ خرما وَنه خو سازه کړي له مومو　　دَ خرما غُندِي به کله ترې دوښاب شي
ما خوشحال چه په پښتو شعر بيان کړ
دَ پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شي

که په عشق کښ زړه دَ نورُو په ليده ځي　　ځما زړه په اورېده تر ليده ښه ځي
نوري ميني ئې ځما له دِله يووړې　　يکباره مي په ليدو پسې لېمه ځي
هسي ياد بويه چه يَو ځله يار ياد کړې　　نور دِ ويني لکه باز تر هر وېښته ځي
پکښي خيال دَ سبر قد و دَي پالم ئې　　چه مي هر کله تر دوو سترگو اُوبه ځي
که په زړه شوي زه به اوس دَ يار سَرَه وم　　چا وې دا چه پښې هورې درومي چه زړه ځي
نه په زړه ده نه په پښو دَ خداي په کړه دَه　　دا غريب سرَي همه دَ خداي په کره ځي
که دَ مال وه که دَ ملك وه که د زر وه　　وار په وار مي دَ زړه مينه له هر څه ځي
دَ دنيا مينه په زړه باندي لوي بار ده　　آزاده به بار په زړه و گور ته نه ځي
روغ به خوب دَ بې غمی کا خوشحاله
چه څه خوړِ دَ زړه لري خوب د هغه ځي

که ميوه دَ چندنې نشته هسي شنډ دئ　　لا ئې ښه تر ميوه دارُو ونو ځنډ دَئ
وايې زه به په تا وکړم ځني چاري　　زه دَ دې چاري ارمان لَرم ډېر ځنډ دئ
که مي ځان ځِي که جهان پرې به ئې نږدم　　ما نيولی اوس دَ عشق دَ سپرو منډ دئ
پدا لار دَ شهسوارانُو ختل گران دَي　　گوډه څو به باندِي خېژې ملکنډ[١] دئ
زه او دا دَ هر ناکس سازي ناسازي　　که رشتيا وايم خپل ځان را باندِي پنډ دئ
که مثال ئې په دنيا غواړې له ما نه　　چه الا بلا پکښې وِي هغه ډنډ دئ
دَ چړې دَ لاره کار نشته ناپوهه　　چه تبرُونه پرې ماتېږِي هغه خنډ دئ
يا سبا دَئ يا غرمه دَه يا ماپښين دَئ　　مازديگر دَ ښکار تکل کړم ساعت لنډ دئ
څوک دَ حج، څوک دَ تلقين څوک دَ مکتب شول
يَو خوشحال په واړه خلقو کښ لونډ دئ

کام دَ زړه که هر څو ښه دَئ　　تر ايمانه نه ښه نه دئ
چه ئې دا انديښنه نه وِئ　　هغه کس سرَی په څه دَئ
اعتبار پدا دنيا کښ　　دَ سړی لکه لېمه دئ
دَ هر چا چه لېمه نه وئ　　که بادشاه دئ خوار په زړه دئ
سپی به ښه کړم تر مزري نه　　سپی دَ کور مزري دَ غره دئ
خرکه بد دئ بيا وري وړي　　بد سړی بتر تر خره دئ

---

[١] دا کلمه په يوه نسخه کښې جلا ليکلې ده مله کنډ يعنی مه ځه چه کنده په مخ کښې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ئې ويښ وينې په سترګو　　غافل ويښ ندئ اوده دئ
په رشتيا کښ زوال نشته　　دا د ما کلام په وله دئ
اوليا بللي بويه　　چه حلال په خوله په زړه دئ
ته ئې سست وينې په سترګو
دَ خوشحال اختيار تېره دئ

که په حسن دَ کشمير خوبا اوښار دي　　يا د چين او دَ ماچين يا دَ تاتار دي
ښښنې جونه چه ما په سترګو ځير کړې　　هغه کل واړه خجل دَ دُوي تر کار دي
په ښايست باندِي ئې ختم دا وينا ده　　چه په اصل دَ يعوب قوم و تبار دي
هېڅ حاجت نشته دَ مښکو دَ ګلابو　　په پنځه وخته لمانځه عطر عطار دي
که ټيکه که کټماله که نور سنګار دي　　دا همه تر تورو زلفو پوري خوار دي
که اوډنی[1] مقيش دوزي که سالو[2] دي　　دا همه واړه تر سپين پړوني ځار دي
تر صورت ئې دَ سيرت خوبي افضل ده　　تر ظاهر ئې دَ باطن خواړه بسيار دي
کل روزګار ئې سر تر پايه پرده پوښ دي　　نه ګرېوان تر نامه ښيرى په بازار دي
له حجابه پورته غټ کتلي نشي　　نه آموخته په ښکنځلو په پايزار دي
ما خوشحال له ډېرُو لړ دي ښه وَيلی
له دې حاله ګوي مګوي وَيل بې شمار دَي

کله رند غُندِي ملا واقف دَ راز دَئ　　دَ کتاب دَ مسلو زبان دراز دَئ
زه مريَي دَ هغه چا يم ترې ځاربېږم　　چه دَ زړه سَرَه ئې جوړ دَ خولې اواز دئ
چه ئې رَو دَ خولې دَ زړه سَرَه يَو نه وي　　که په هر لمانځه اودس کا هم بې نماز دئ
وار په وار ځما په زړه کا هسِي چارِي　　که دَ سترګو ئې غمزې دئ که ئې ناز دئ
لا به ډېر ګلوُنه وا شی پدا باغ کښ　　دَ ګلزار دَ غوړېدلُو ئې آغاز دئ
ښوک به نه وئ چه به غاو وربانديِ نکا　　د َهر چا وَ ملامت ته عاشق ساز دئ
ځان و تن سَرَه مثال کړه دواړه توکه　　محنت که حقيقت دَئ که مجاز دئ
چه عزت ترې پيدا کيږي قناعت دئ　　چه خوارى ور ځنی زېږي هغه آزاد دئ
زه خوشحال له خپله بخته دلګير نه يم
چه ځما ستوري ځائي دښمن ګداز دَئ

که هر ښو پخپله پوهه کښى سقيم يې　　دَ حکيم په حکم کار کړه نور حکيم يې
که په خوله په غوږ په سترګو ښه زده نکړې　　نور ور درومه ازلي سيه ګليم يې
دَ سيرت خوبي پيدا کړه چه جوهر دَه　　په صورت خو هډ وغوښه وينه ريم يې
پير اوستاد مرشد به واړه درته شا کا　　که په جهل مرکب کښ مستقيم يې
عاقبت به دِ په بخره ندامت شي　　چه دا هسي دَ جاهل سَرَه نديم يې
دا دانش چه دَ هندو دَ شمار حساب دئ　　که ته دا دانش دانش کښې لئيم يې

---

[1] پړونی، چادر.

[2] که شالونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخاوت په روايت په روغ په رنگ کړه   نه چه درسه دنيا وَ بازې کريم يې
همېشه په زړه خوشحال اوسه غم مکړه
په اخلاص چه وَ دانا وَته تسليم يې

که هر ځو په هوا پرونه وَهِي چتي   بيا ئې زړه وِي په ډکي دَوني نښتي
شاه زلمی توري[۱] نېزې خوري تردد کا   په برېښنا دَ توري تښتي تېر اَرتي[۲]
سترگه ور اور اورکي ويني چه برېښي   نوې مياشت په سترگو نه ويني سترگ تتي
ناسوتي عالم په ځو په دنيا شخ دئ   هلك تل دَ مور په تي پوري وئ نښتي
دَي دَ خپلي گوتي غم کاندي که نه وئ   په شگون کښ عالم ښه گڼي شپږ گوتي
په هر ښکار به بې خطا چورب اَلوزي   ما خپل باز دئ په پهرو پهرو پرانتي
که ئې بل له بد بويئ سېږمې نيسي   دَ خپل بوي په بد بوئي خوښ وئ خسا گوتي
څوک به څه لَره خوشحاله ته نصيحت کا
عاشق نه دئ نصيحت دَ چا نه نغتي[۳]

که هر تار ئې دَ کوڅې مشك تا تار دَئ   دَ کوڅې تر تار ئې ښه دَ زلفوو تار دئ
هغه ځاي چه مي دَ زلفو بازار جوړ شي   هغه ځاي مي دَ ماتيو[٤] تش بازار دئ
چه لذت دَ تورُو زلفو را تر زړه شي   دَ ماتيو زيست روزگار کله په کار دئ
دا خبره څه عجب دَه چا ويلې   چه دَ تورو زلفو بد سوي تاتار دئ[٥]
چه دَ تورو زلفو خيال ورځخه نشته   توري خاوري ئې په سر عمر ئې خوار دئ
که همه دنيا پرې وَښندي هم هيڅ ده   هغه کس مي چه دَ زلفو خريدار دئ
خوار خوشحال چه ډېر صفت کاندِي دَ زلفو
په قيمت دَ تورُو زلفو خبردار دَئ

که هزار ځله هنر کا هيلي بيلي[٦]   څوک به نکا دَ ازل چاري تبديلي
دَ ازل حکم په مثل دَ هاتي دَئ   دَ سرِي فکر مثال پري دَ ډيلي[۷]
دَ حيات اُوبه سکندر په هيلو غوښتې   حضر بيا مونده عبث شوې دَ ده هيلی
يَوه څرنگه خونرېزه لار دَ عشق ده   پکښې ډېري قافلې شولې قتيلي

---

[۱] توری تېرې خوری.

[۲] په برېښنا دَ توری تښتی تېز اَرتی يا په پرېښنا دَ توری نشی تېز اَرتی.

[۳] نغوتی.

[٤] دا کلمه په يوه نسخه کښی ماتيو ليکلې ده يعنی څوڼی چه يوې خوا او بلی خوا ته وی.

[٥] ناتار دی.

[٦] خپلی سيلی.

[۷] يو راض چمنی واښه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق یو هسي پوديرشم توري را زده کړ — چه په دېرش توري څکوم دَ قلم کیلي[1]
عاشقانو ته اندک دَ دنیا مال دَئ — تر همت پوري کثیري دِي قلیلي
دا دلبري چه په دا کشور کښ نن دي — په کشمیر کښ به ئې نه مومې عدیلي
هغه تُرکه چه ځان جوړ کا را ښکاره شي — تر جمال ئې حوري هم ندئ جمیلي
په ارمان ارمان مي ځان راغي په شونډو — تا دَ شونډُو دارُو نه راکړه بخیلي
بیا هاله دَ محبت په کوڅه پَل ږده — که دِ ویني لکه ما کړلې سبیلي
خپل پردی به دِ هیڅوک سیله وَ نکا
اې خوشحاله که دِ بخت نشي په سیلي

که خاطر دِ دَ خوشحاله نه دلگیر دئ — په خوشحال باندي هم ستا دَ ماښي ویر دئ
دَ بیمار ساهه په شونډُو باندِي راغله — دارُو گر ئې لا علاج ته په تدبیر دئ
دَ موسی په معجزه به څه گروهېږي[2] — دَ فرعون چه هامان غُندي وزیر دَئ
یار ځما په پالنگ ناست زه ولاړ په خوب یم — سرا سر ځما له لوریه نه تقصیر دئ
ما خپل سر تر فلك ولیده په پورته — د دې خوب مي معبره کوم تعبیر دئ
بیا مي کینه سترگه لاندي باندي راپې — مگر بیا مي زړه یارئ وته خیر دئ
په وفا سړی دِ یار دَ هیچا نشي — چه دایم ئې په یارئ کښ تزویر دئ
په ژړا پوري مي خاندِي چه مي وکوت — دا همه واړه د ما د بخت تاثیر دئ
هیڅ یَو مخ به ئې مخي دَ ښایست نکړم — ما چه ستا جمال لیدلي په ځېر ځېر دئ
د ما زړه دَ یار زلفیني سرَه گوره
لیوني په لیونتوب کښ په ځنځیر دئ

که پکار دِ ده دَ خداي پېژندگلي — پیر وي دَ محمد (ص) کړه دَ علي (رض)
هر آیت چه به راته پاسه له عرشه — لا په عرش به ئې علي وُ متلي
محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ — یکایك وُ و علي وته جلي
په محشر به هغه تور مخونه پاڅي — چه ئې نه دِی توري خاوري دَ تلي
محمد علي چه دوه ویني په سترگو — پدا کار کښ احولي دَه احولي
دَ زړه زنگ په بل صیقل نه لیري کېږي — په دوستي ئې دَ علي ده مصقلي
که دا هوبنره وَیل کا ورته رخصت دئ — محمد دي پیغمبر علي ولي
چه په بغض دَ علي یا د عمر(رض) دي — رافضي دي خارجي دَي خللي
دَ علی دَآل دوستي دَ ایمان زړه ده — څوک دي شك پدا په زړه نه راولي
چه تر منځ دَ چار یارانو بد وَیل کا — په مذهب کښ دَ هغو ده درغلي
دَ علي دَآل په مدح کښ جنت دَئ
دَ خوشحال ختِك پدا دَه تسلي

---

[1] یعنی خط او د گاډِئ د عربې خط.

[2] یعنی منل او گرویدن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که رُویت ئې نا ممکن وَئ په دنیا کښې　　دَ اَرنی وَیل به نه وُ په موسی کښې
چه موسی وته ځواب لن ترانې وُ　　څه عجب جلوه لیدله شي پدا کښې
چه په ملك په ملکوت کښ مونده نشي　　هغه هسې ځیز ئې اېښې دَئ پما کښې
زه حېران یم پدا خلقو نه پوهېږم　　تږي مري ولاړ تر حلقه په دریا کښې
چه په لا احصی وَیل ئې خبر دار کړم　　چا د ما ژبه گویا کړه په ثنا کښې
دَ عاشق دَ معشوقې سرَه یو راز دئ　　چه هیڅوک ترې خبر ندئ په دنیا کښې
چه لیلي کړه دَ مجنون کونډئ[1] ماته　　خوار مجنون ئې سر افراز کړ په هر چا کښې
نور که هر څو پاکیزه زه گناهگار یم　　غم مي نشته بیا مي ځاي دَئ په ماوا کښې
دَ خوشحال دَ هغو لار سرَه جدا دي
چه ئې غوارې په مسواک په مصلي کښې

که چرگان کرکره[2] دار دي　　بیا و باز وته ناچار دِي
نه یَو باز دَ ښکار دَپاره　　نه که چرگ چرگي هزار دي
دَ معشوقي ښېوې واړه　　دَ نور چا ندي دَ یار دي
عاشق عشق لَره پیدا دئ　　کفر دین ئې څه په کار دئ
عاشقان دَ معشوقې دي　　نه دَ مور دِي نه دَ پلار دي
دَ خپل وَر عاشقان گوره　　چه په څو پراته خاکسار دي
په هغو دَ خداي نظر دئ　　چه مَین په ښه دیدار دي
عشق ناپوه وَته اسان دئ　　ورته گران دئ چه هوښیار دئ
په خوشحال به عیب نکا
چه په حال ئې خبر دار دي

که اسمان دَ چا په حکم جار وتلي　　ځني څه چارې به وشوې تا کتلي
په رندو باندې لا هسي توره شپه دَه　　که همه عالم ئې ویني نمر ختلي
هم ئې هیڅ راته پرې نښول هم بیا وائي　　چه ډاډه اوسه لا هیڅ نه ئې نتلي
بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کړ　　لکه باز وِي له کرېزه را وتلي
چه ادب ور ځخه وِي صحبت هغه کا　　بې ادب له مجالسه وِي یستلي
هغه یار مي لکه باز په پرواز ولاړ شو　　طالع بیا ځما تر لاسه را وستلي
ځان چه نن تر مَین ځار نکړې خوشحاله
ځان به تا وي وَ نور چا وته ساتلي

که په کور کښ دِ سر دي دَ بدخشان وئ　　یا ړنکوري دَ انگورُو یا رمان وئ
چه ئې زړه ور ځخه موړ وِي نه ئې گوري　　دَ وړ سترگیو ورته څو رنگه ارمان وئ

---

[1] دا کلمه تحقیق غوارې ممکنه ده چه گونډه وي، یا به کونډیَ وي یعني په مقابله کي دَ گا دریدل.

[2] یعنی طره او کاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ به څه پوښتې له نغن[1] چه نغن څه دي ورېي سپی خوړلي نغن ته نگران وئ
که کښلي معشوقې ته نظر نه کړې کله کوڅې درته هم راحت جان وئ
په ساعت ساعت کښ حال باندې نوربږې چه مي ولیده سړی کله یو شان وئ
دَ سړی فکر په مثل دَ سیماب وئ اضطراب ئې هر هر خوا ارمان ارمان وئ
کله کله ښاېسته شي په گلونو گله کله لکه باغ باندې خزان وئ
کله کله دَ خوښی په صحبت کښېني کله کله په غمونو کښې حیران وئ
چه دایم په یَوه حال دَئ هغه خداي دئ چه حالونه پرې ور دروميې دا انسان وئ
آخر تله دي له جهانه باور وکړه
که هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وئ

که هر څو يې پدا خپل حسن کښ لوئ دَ یارئ حق هم پېژندلی بوئ
ما به زړه لتا نه وتاړه په بله که موندې شوي هسي تا غُندي دلجوئ
دَ شرابو په خوړو کښ فهم وکړه چه دِ نه شي دا پیاله له لاسه نوئ
چه مکان ئې نا پیدا نښان ئې نشته څوک به څه غواړي دَ شپینُو بازو هوئ[2]
د تشنه خودَ اوبو سَرَه مقصود دئ که اُوبه ئې دَ دریاب وِئ یا له جوئ
عاقبت به برخوردار پخپل مراد شِي که دَ پلار په نصیحت کښ درومي زوئ
دَ خوشحال وَیل خواږه تر نیشکر دي
که په خوند ئې خبردار شې وئې ژوئ

که ته خوله و ماته نه راکړې ملکی بلي هم راته نومړې دَه خولکئ
په غمونو کښ دي هسي ځنځيري[3] شوم لکه اوړکی چه زبون شي په بلکئ[4]
په کړکتیو[5] کښی دِ ډېر زړُونه پراته دي پدا دوه زلفو دَ زړونو یې غلگئ
چه څراغ ورځني دورمي پتنگ خوار شي یو زمان له ما نه مه درومه دلکئ[6]
ما دَ ښو مخونو ښه ننداره وکړه نشته تا غُندِی زیبا بله جلکئ
ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائي په پارسي پارسي خبرو مغلگئ
جدائي ئې هسي سخته په خوشحال دَه
لکه ځي دَ چا له ځانه نه سلگئ

---

[1] یعني د تبی ږوړې.

[2] ها یا هوی یعني هگی او بیضه.

[3] زنځيری شوم.

[4] د وړو ماشومانو د ستونو مرض.

[5] پړکه، دام، جال.

[6] د دل اسم تصغیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که اشنا که نا اشنا دئ   بولاق واړه بې وفا دِئ
که ئې خوښښ کړې یا ئې خپل کړې   شاهي بیگ غُندی بلا دئ
چه آصف خرم ښه نشه   نور خرم په یار دَ چا دئ
خوشحال که یار غاروه   هم دَ ده نه دا غوغا دئ
که ئې ځان کړم یا ئې زړه کړم   ځان و زړه کله ځما دئ
نه ئې ننگ شته نه ئې شرم   نه پخپل قول وینا دئ
چه گوتك ورته ښکاره کړې   لکه ښځې واړه ستا دئ
پخپل سود پخپل مقصود دئ   بند په خپله مدعا دئ
د سیالانو خوې ئې ندَې   په بېکار خصلت پیدا دئ
مخامخ و تا ته خپل شي
پردی واړه پس شا دئ

که په فضل شي څه غم دَئ   که په عدل شِي ماتم دَئ
له گناهه به خلاص نه وِئ   چه په نوم بنی آدم دئ
چه ظلوم جهول ئې یاد کړم   که پوهېږې ډېر کرم دئ
په لاتقنطوا تکیه دَه   گڼه اور ووري تور تم دئ
زه هغه ناتوان ضعیف یم   چه مېږې تر ما محکم دئ
پدا ضعف هغه بار وړم   چه ترې تښتې درست عالم دئ
که لویئِ ته مي گورې   میاشت و نمر دَ ما پرچم دئ
اسمانونه مي خیمې دِي   پرې دَ ستوریو زینت تم دئ
لا مي نور باغونه نور دِي   کمکي باغ مِي دَ ارم دئ
غم مي هیڅ نشته خوشحال یم
که خپل بخت را سَرَه سم دئ

که دَ یار دَپاره غم شدت څوک مومي   په خندا خندا دِ مخي ور درومي
دَ هغه سرِي یاري څه یاري نده   چه بې یاره ئې اوبه درومي تر کومي
زه له ورایه ورته گورم یار مي گوره   دَ اغیار سَرَه دَ میو پیالې شومي
ما به څه پوښتې د ما دَ یار له نومه   یو بې رحم بې وفا بې مهر نومي
نه ئې زه یوازې قتل په غمزو یم   څو ئې ما غُندې په ورکښې دي لړومي
په فراق ئې دَ ما اُوښي هسي تله کا   لکه څوک چه اخته سوَې وِئ په دومي
دا دواړه بدان نه گوري له کسته   په ښه مخ باندې و مشه دانې سپومي
که تازه یاریِ ښې نه دي خوشحاله
څوک به نه خوښوِي غوښې دَ ورغومي

که سرِی په مصلحت کښ لَربر نشي   زه ضامن چه دَ ده کار به ابتر نشي
و هغه ته سرِی مه وایه چه پوخ[1] وِئ   آراسته څو سر تر پایه هنر نشي

---

[1] چه پوچ وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو مشکل کارُونه درته پېښ شي
فکر مکړه چه آسان به په زر نه شي؟
ما چه ولیده خو زر دي پدنیا کښ
خو سَرِی دِ ئې په مینه کافر نشي
زویه یار که لاف کَوي باوري ندئ
څو په ډېري حادثې دِ باور نشي
دَ رستم دَ مړنتوب خبري اَروم
ولي څوک به بې لښکره صفدر نشي
چه دَ مرد دَ نامرد شناخت ور څخه نه وئ
بد صاحب څخه دِ هیڅوک نوکر نشي
دَ خوشحال خبري واړه نصیحت دئ
مګر خر وِي چه په زړه ئې اثر نشي

که تا وته حیران دئ دَ لیلی حکایت کړوني
و ما وته په ځان دئ دَ مجنون روایت کړوني
د هر وېښته په سر لَرم زه تا سره زر کاره
خبر ندئ له حاله دا بې کار نصیحت کړوني
څه ښه وشول طالع وې چه ئې ولیدې په سترګو
تر ما پوري خجل شول دا د ما ملامت ګروني
دَ حسن یغما چه دِ الجه راوړي دَ زړونو
پځك دِ ستا وَ سترګو ته ښېل کا قسمت کړوني
چه درد لَري په زړه کښ دَ هغه دارو موندل شي
هیچا لیدلي ندئ دَ بېدرد طبابت کړوني
چه زه دَ بت سجود کړم مخامخ راته حاضر دئ
څه څیز ویني حیران یم دَ مسجد عبادت کړوني
کوم ملك دَئ له ما پاتو چه مي پل ندئ پریښې
هر ځای به ورته یاد کړم که څوک سته سیاحت کړوني
چه دو اویا مذهبه راته یو شول صلح کل یم
دَ کوم یوه مذهب دَي اوس ځما عداوت کړوني
په هسي ځاي مین یم چه ئې نوم واروي وګړي
نور تښتي تار په تار شي دَ خوشحال حمایت کړوني

که هر څو په سر د خیال د ستا زرین ړدې
عاقبت به سر دَ خاورو په بالین ړدې
دَ سلیمان غُندي هم پرېوتل له تخته
په فرس باندِي به څو دَ زرو زین ړدې
دغه پښې به دِ خوراک شِي دَ چمچیو
چه ئې اوس په شین شین په قالین ړدې
په ارمان به خالي لاس ورځني دروميې
که په کور کښ په هر لوري سره اوسپین ړدې
په الا بلا که ټول دَ دنیا ګنج کړې
پخپل زړه به داغ په دم واپسین ړدې
چه کردار ئې دَ ګفتار سرَه سَم وِي
تش ګفتار واړه په ځان نابدي نفرین ړدې
تا په زړه کښ سل خدایان دِي کښېنولي
راته وایه سر و چا ته په زمین ړدې
دَ غفلت تسپې په ورځ و شپه جار باسې
څو منت به په کرام الکاتبین ړدې
هر آیت ئې دَ معنو په سترګو ګوره
دَ صورت سترګي تر کومه په یاسین ړدې
یو قدم که په رشتیا له دنیا واخلې
خداي ړو بل قدم په پاس په علیین ړدې
که اسلام دَ خلقو دا دَئ اوس خو بویه
چه هندو غُندِي ټیکه پخپل جبین ړدې
زمانې څه نا انصافه را ښکاره شوې
پانیاتونه پدا دور آخرین ړدې
شاه جهان غُندي بادشاه په بند بندي کړې
په اورنګ باندِي خطاب د محی الدین ړدې
دَ مچی لاشه هم جوړه ور سرَه وړې
په هر حلق کښ چه خواړه دَ انګبین ړدې
دَ خوشحال ختك کوم جرم کوم ګناه دئ
چه په زړه کښ ئې آهونه آتشین ړدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

که منصور غُندي کافر دَ محبت شې — ته به هاله مستقیم په شریعت شې
دَ هوښیارُو مجالس به ورته هیڅ شي — که دَ عشق دَ لېونیو په صحبت شې
دَ جهان خواړه به تا وته ترخه شي — که خبر دَ یار دَ مینی په لذت شې
فراغت به دِ هاله وَ زړه ته ورشي — که له خلقو کناره کنج و خلوت شې
دَ جهان په خزانو به دي خندا شي — که تونګر په خزانو دَ قناعت شې
که نظر دَ کیمیاګر در باندِي وشي — که ته خاوري ئې تر زرو به قیمت شې
دَ بې اَبي مرغلري هیڅ قیمت وِي — په زېبا سیرت به قدر دَ صورت شې

اې خوشحاله بتخانې دِي زړې[1] پوندي
خلیلي ناره پرې وکړه په همت شې!

که په مخ باندِي خالُونه عنبرین پردې — [2]هونبره داغ به په خاطر د ما مسکین پردې
دَ پېالې اُوبه خوړې شي تر نباتو — په پیاله باندِي چه دواړه لب شیرین پردې
خدایه زړه په ما دَ ښکلېو مهربان کړې — ته په زړه کښ دَ بتانو مهر و کین پردې
دواړه زلفي چه وَلوَل سَرَه حلقې کړې — په هر وَل کښ ئې ګلونه دَ نسرین پردې
خدای دِ نکا چه ئې یَو سر کړم یا بل سر — که تل مي په دا چشم جهان بین پردې
ستا دَ پله خاوري رنځور غُندي اَخلم — په هر ځَای چه قدمونه په زمین پردې
ستا تمامه خندا بخت دَئَ څوک ئې مومي — په دا نیمه خندا طعن په پروین پردې
چه لیدلې دي دَ عشق قمار خانه دَه — په لمړی بازي به یار ته دل و دین پردې

اَفرن دِ په وَیَلُو شه خوشحاله
په بیاض باندِي عجب شعر رنګین پردې

ګله ته چه زېبایی د دې چمن یې — خار و خس وته په څه په خندیدن یې
دَ خپل ځَان په قدر ولي نه پوهېږې — پدا باغ کښ خو یَو ته نازکېدن یې
دَ بلبلو ږغ به تل در باندِي نه وِئَ — کښبلیه ګله په وفا کښ مبرهن یې
پخپل بوي دَ بلبلانو خاطر خوښ کړه — یَو څو ورځې چه تازه پدا ګلشن یې
که جفا و چا ته وایم شمار ئې نشته — پدا هونبره ستمونو جان من یې
چه دَ یار له جوره چا وته ژړا کړې — دَ یارئ بلا په تا شه دروغجن یې

په یاري پوري دِ پېچمي کا خوشحاله
فکر ښه وکړه په چا باندِي مین یې

ګل کرَم اغزی ترې زېږي — نوشدارو مي زهر کېږي
چه مي څراغ په اوبو بل وُ — اوس په تېلو نه بلېږي
که ئې مخ وِي که ئې شا وِي — پخپل بخت هر څوک پوهېږي
هَرَه ورځ که سل غمونه — له جهانه را رسېږي
ځما زړه پدا ډاډمن دئَ — غم ښادي واړه ېرېږي

---

[1]دا کلمه په ځنو نسخو کښی زړ پونډی لیکلې ده، یعنی نسل، خټه، نسب.

[2]دا بدله په نورو نسخو کښی نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم خزان هم به پسرلی وي   چه اسمان په سر څرخېږي
ځما اُوښی ګرمي ندئ   که سیلاب غُنډي بهېږي
په حضور دیدن ئې ویني   ظاهر خان ځني بېلېږي
اوس خو اور په خوشحال بل شو
بیا به څرنګه سړېږي

که هر څو دئ پښتنې جوني طنازي   دا دَ هند سکښي هم نه دِئ بې نیازي
نه ئې جنګ نه ئې ماتی نه ئې هوډُونه   څړه[1] مهري څړه مېني څړه نازي
خو یوه زره پړه[2] نا سازه در کا   په مانې کښ نه دعوې کاندي آغازي
په خدمت کښ تر صباحه لکه شمعه   په یوه قدم ولاړي ځان ګدازي
په غمزو په کرشمو په مکیزونو   فرخ بخشي، غم تراشي، دلنوازي
په ادب په ظرافت په رموږ پوهي   دَ صحبت په علم څو رنګه ممتازي
که هزار جورو جفا ویني له تا نه   بیا له تا سَرَه خندا کا په خوله وازي
نَوِي نَوِي شېوې کا درته جوړېږي   په څو رنګه جلوه کا جلوه طرازي
د بنو څوکي ئې نېغي ځي تر زړونوُ   چه تېره تېره کاته کا لکه بازي
په جیو جیو درته پسې خبرِي وایي   هر زمان له تا په څو رنګه همرازي
عجب سرې په پانو شونډې درته خاندي   میخي غاښ په مسي تور عشوه پردازي
غټ غټ تِي لکه انار په ملا نرئِ   سر تر پایه دَ اوُمو وربښمو سازي
دَ صورت په لطافت بې مثله روغي   په قامت تر سر وِئ وني سر فرازي
خرخښې ئې دَ خوشحال له دله نه ځي
که جدا دِي دماغي باریك مجازي

که مي سترګي د باور کړې سَرَه لواتي۳   په جهان کښ خو نېکي دَه نوري باتي٤
که دِ لاس د نېکي نه رسي دَ زړه کړه   راشه واروه "الاعمالُ بِالنیاتي"
په جهان کښ که حجاج که نوشیروان وُ   هم دا داد، او دا بیداد شُو ځني پاتي
له قسمته به نه کم نه به څه زیات شي   دا دواړه اندېښنې دِي کم و زیاتي
که په څه هنر دِ هونبره توان رسېږي   چه به ته کړې د مرګي لښکري ماتي
بیا هاله په جهان خوښ ګرزه هوس کړه   ګڼه نوري اندېښنې دِي بې ثباتي
د دنیا وداني خوني چه لېدې شِي   عاقبت به ئې نوم شِي د نېکی پکښ پاتي
سر تر پایه د خوشحال سره لباس کړې
خداي دِ واخله لباسي دنیا کم ذاتِي

---

[1] سه مهري.

[2] منت.

[3] محشي پرانتي ورته لیکلي دئ.

[4] یعني نوري تشي خبري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس په لاس مو سَرَه وَکړې څه چارې[1] | چه پرُون مو تور منګور وژي په لاري
دواړه پښې له تا نیوَل له ما اخستل | زه به پاس په سترګو کښېږدم ستا پایزاري
څه اغزي لري په مخ کښ زړه مې سکنې | اې په تور بانه د ما د زړګي خاري
دَولت والي به ئې څو ثنا صفت کړم | چه صبا کړې دَ غنچې پاڼې وېزاري
چه مي پاس په غاړه پروتی څنډېدلي | ښې وې ستا مختولي[2] زلفي تار په تاري
چه په تا باندې ئې جوړ کړم زړه مي ښه شي | نوم دَ حوري دَ پرئ اې نګاري
غړول ئې هم وتا وته ښکاره دي | چه دا تورې سترګې ته لرې خونخواري
څه کوَم، که ته ښکنځل کړې لا خوشحال شم
چه کوَمه ستا دَ مخ زیبا نندارې

لکه یار را سره یار ووُ هسي ندئ | چه ډېر ډېر به مینه دار وُ هسي ندئ
که په څو رنګه به ما ور باندې ناز کړ | چه دَ ناز مي به خریدار وُ هسي ندئ
دَ بهار بلبلي ژاړه څو په تا شي | لکه تل تازه بهار وُ هسي ندئ
شکر شکر چه ئې څه خو خوي بدل شو | چه یك لخته ستمکار وُ هسي ندئ
ستا دَ مهر دَ باران باندې کمي شو | چه مي جوړ دَ زړه ګلزار وُ هسي ندئ
یا ئې وېره شي له خونه یا ئې هېر کړم | چه مي مرګ ته په تلوار وُ هسي ندئ
ډېری میني دَ خوشحال عقل تغیر کړ
لکه نور کله هوښیار وُ هسي ندئ

لاله ګل ئې تر جمال پوری بد ررنګ دَئ | دَ زلفینو ئې دَ چین له مښکو ننګ دَئ
توری ورځې ئې لیندی بانه ئې غشي | دَ عاشق تر زړه ئې تللي هر خدنګ دئ
دواړه سترګي ئې په تن توري بلا شوې | همېشه ئې دَ عاشق له دله جنګ دئ
ته به وایې حبشي شکري پېري | هغه خال ئې چه دَ دوو شونډُو تر څنګ دئ
تجله ئې دَ جمال لکه مشال شوه | خوار عاشق پدا جمال باندې پتنګ دئ
چه له غوړو ئې مقصود د مومي لښتی ده | چه له پوزې ئې مراد مومي لونګ دئ
په ښایست کښ ئې تقصیر دَ صورت نشته | څه خو دا عیب لَري چه په زړه سنګ دئ
دَ هر چا پخپل غرض پسې کوښښ دَئ
دَ خوشحال ئې په جمال پسې آهنګ دئ

لکه بځَن[3] چه حلوا خوري | عاشق سپینه خوله دَ شا خوري
څوک دِ غاؤ ورباندې نکا | واړه خپله خون بها خوري
زه ئې تل خورم خوږې شونډې | که دا نور من و سلوا خوري
دواړه تي ئې ناشپاتی دي | چه ئې یَو یَو امرا خوري

---

[1] دا بدله په چاپي دیوان کښ نسته..

[2] دا کلمه په ټولو قلمي نسخو کښ دغسي ده، چه معني ئې نسوه را ښکاره.

[3] حریص (دریاب).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه هيڅ مرني ندئ چه به توره په قضا خوري
هم عاشق مرِي ستا له لاسه هم سوگند په سر د تا خوري
وړی څه پوښتې له حاله چه روا که نا روا خوري
خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز دَ ښکار غوښې په غلا خوري

لکه قلپ مهر په لاس باندې برېښنا کړې چه دَ اور په تاو کښ پرېوزي ځان رسوا کړې
هيڅ ځما په زړه کښ ستا اشنايي نه وه کومي چاري لَرَه خداي د ما آشنا کړې
که ډېر بد را سَرَه کړي په ښه ئې نيسم خپلی ميني راته ستا ترخې حلوا کړې
چه په تا باندې مين شوم حال مي گوره مگر خداي ځما خواری لَرَه پيدا کړې
که وعده دې دَ ليدو په ماخستن وئ په بورجل باندې دِ ناست په ما سبا کړې
که د ما په دوکان ناست يې کالي گوره په زر سل ځايه په څو ځايه سودا کړې
کله مخ کله دَ شا وِی و بلبل ته گله ته چه ښاېسته شوی دا په دا کړې
په دا خوي دې اور د ما په کوگل بل کړ زه د شمع غُندې ژاړم ته خندا کړې
چه وفا دې دَ خوشحال سَرَه ونکړه
راته وايه اوس به چا سَرَه وفا کړې

له شيخه خبر نه يم چه په کوم عمل مشغول دئ چه عشق ئې را فرمائي هغه کار ځما قبول دئ
عشق لکه بادشاه دَئ زه په مثل دَ چاکر يَم چاکر چه دَ صاحب په حکم نه وِي نا معقول دئ
دَ سبا نسيمه پاڅه په تلوار تلوار را درومه په هغو مي سلام وايه چه په ور کښ ئې نزول دئ
بل استواځی دَ عاشق د معشوقې په منځ کښ نسته پدا ميدان کښ گوره محبت دَ ده رسول دئ
دَ يار غم مي له خلقه پټ پنهم درله په زړه کښ ولی څه علاج ئې وکړه چه مي رنگ دَ مخ پدول دئ
چه په تور دَ لېونتوب مي هر سړی په زَولنو شو گرم ئې خلقو مه کړي هم هغه ځما د کول دئ
هم هغه دَئ همېشه ژوندون موندلَي له باور کړې چه دَ مستې دَ غمزې او د جلوې په تېغ مقتول دئ
دَ گلونو پاڼې بويه گه کميس شي دَ ملوکې دَ ورېښمو له کميسه ئې نازک بدن ملول دئ
گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همېشه دَ خوار خوشحال ور پسې نول دَئ

لکه زلفې دَ هغو چه سودا ستا وِئ بويه دا چه ئې سروُنه تر پا ستا وِئ
لکه دَ سبر ونه لاف کا ستا تر قده بويه دا چه دا په قدوبالا ستا وئ
هغه زړه چه تا ويشتلي زړه هغه دئ تا ويشتلي زړه به تل په هوا ستا وئ
په خاطر کښ به ئې ځاي دَ نور څه نه وئ په هغه زړه چه هوا تمنا ستا وئ
کله وِئ چه ستا له لاسه چا ته ژاړم که هر څو بې حده جور په ما ستا وئ
که په سل رنگه زېبا دَ چمن گل دَي دَی به څرنگه په رنگ دَ لقا ستا وئ
د خوشحال غُندِي به مست گرزي په ميو
چه هوا دَ برندو سترگو دَ چا ستا وئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله په سر جوړي کا دړی — بیا ټېکه په ورځیو ښښې[1] خونړی
جړاوې حلقې په غوږ ښسر په پوزه — قیمتي دَ مرغلرُو دوه لړی
مرصع باهو په لاس ګوتي په ګوتو — ژر نګهار ئې دَ پایلو دَ څړی
په ښېوه ښېوه عاشق ته ځان ښکاره کا — په غمزه ئې زړه کا وَو وړی
چه له هسي محبوبا ئې آشنایی وئ — پرې به کېږي پادښونه دَ نړی
په وصال به ئې په څو رنګه هوس کا — په هجران به ئې ساه راشی تر غړی
سر تر پایه آراسته شي په څو رنګه — په لیدلو ښاپېری دَه نه سړی
دَ زلفینو ښاماران ئې هسي ندئ — چه خوړلي ئې رغېږي په جړی
خلقو زه دَ تورُو زلفو لېونی یم — لا مي ښه په خنځیرونو وتړَی

زړه ئې هسي دَ هجران غمونو موړ کړ
دَ خوشحال تر ستوني ندرومي نمړی

لکه زه په یار مین یم بل نه وِي مین هسي — لکه زه پسې غمجن یم بل نه وي غمجن هسي
هم مي ووژني پخپله هم پما باندې ژړا کا — څه ښه یار دَئ ښه ئې مینه وژل هسي شیون هسي
مخ ئې درست سَرَه ګلزار دئ رنګا رنګ لَرِي ګلونه — تفرج دَ بهار ګوره پکښې نشته ګلشن هسي
زړه داغدار غرقه په وینو لاله ګل وَته وګوره — هیڅ شهید ندي راوړي له ازله کفن هسي
تورُو زلفو ته ئې ګوره ښایسته دواړه رخساره — دَ جهان په مخ نه وِي[2] سنبل هسي سمن هسي
لکه زه ئې ننداره کړم ورځ و شپه پخپله خونه — خوار مجنون لېدلَي نه وُ په درست عمر دیدن هسي
که دَ ګل پاڼي ئې خط کړِي لا به هم باندې څرخېږي — دا نازک بدن چه ستا دَئ دَ چا ندي بدن هسي
که ئې رسم یا ئې دود دَئ یا وفا دَ هندوګی — چه له یاره سَرَه کښېني حوّک به وکا سوختن هسي
چه څوک ټاپ در پسې وکا سَرَه ټك وهي لاسونه — دا ژوندُون دَئ مردن ندَئ که دِ وشي مردن هسي
دَ ارم آرام مي بیا موند ستا په غولي کښ خوشحاله[3] — خوښ له بخته له قسمته چه ئې را کړ وطن هسي

چه خوشحال خټك ئې وایي په پښتو ژبه خبري
په پارسي ژبه به نه وِئ که پوهېږي سخن هسي

له غمونو به خلاص شې دَ غم خوېش یې — که بد ګوي و بد آموز بد اندېش یې
مه بد وایه مه بد اروه مه بد ګوره — درویشي دِ مبارک شه نو درویش یې
ستا په زخم به دارُو مرهم نور کښېږدي — که په ځان مرهم دارُو دَ چا په رېش یې
که دِ ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ — نور ځما په پوهه ته تر هر چا بېش یې
یا به دد یا به منګور یا به لړم یې — که داړل کړِي یا چیچل یا په چا نښ یې
پخپل دین نظر لَره دینونه ډېر دئ — څه جاسوس دَ چا دَ دین دَ چا د کېش یې
که هر څو در ځَنی غږېږم بده خویه — څه په هَره کوڅه بیا وَ ما ته پېش یې

---

[1] کښېږدې.

[2] د جهان په با غ کښ نشته.

[3] خوشحال شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کردار توره مشکښې یې خوشحاله!
په گفتار سَرَه دَ سپینو درو وېش یې

ما لیدلی دِي په دا سترگو پوهړي[١]   لکه نخښې دَ هر چا غشِي ته بَرِي
په زړه څو ځایه وړتوپېږ ئې روغې   په خوله نر ناحق و هر چا وته زیري
په خندا خندا ئې اوښې ځي تر سترگو   لکه چرگه دَ مستی وهي چقړي
په سبا بېگاه ئې فکر نور څه نه وِئ   تل ئې ذکر د ذکر دئ ولپړي[٢]
هیڅ له خپله خویه نه اوړي په عمر   که ئې دَرِي په تندي کړې دړي وړي
همېشه سترگي نیولي و خپل ښکار ته   وغوټې وته وار ساز کا[٣] لکه لگړي
بِغ ئې ولاړ په درست جهان د بد کارئِ   سور بیرغ د چټگي پوري په لگړي
په چووه په عطر غرقه سر تر پایه   دَ اجمیر په فلیل دواړه زلفي غوړي
د محل دننه ناستي زربفت پوښي   چوهړي ته ووزي پریوزي په غوشیړي[٤]
که ئې پلار نیکه له ځایه بادشاهان وِئ   نه د پلار نه د نیکه په شرم اړی
مړ هندو غندي په سر و لمبو کښ وسوئ
چه ئې ولېدې خوشحال دَ اور لوخړي

مخ ئې را څرگند گړ ویې هسي رنگ اَفتاب وِئ   زلفی ئې نمود کړې ویې هسي مشکناب وِئ
وې مي خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه   ویې که دِ عمر یم دَ عمر تله شتاب وِئ
هسي ئې بې اَبه دَ گلابو گل تر مخ شو   زرمنه که وسېځي حرام که پکښې اَب وِئ
هجر مي وژلو ته تیار دَئ که خوله راکړي   هجر به هلاک شي زه به خلاص شم ستا ثواب وئ
مرم دَ عشق له لاسه نه دَ مستي په غمزه مرم   کار تېره چاړه کا لاس او زړه خو دَ قضاب وئ
هر چه ته ئې ولیدې په تا ئې زړه باي نه کړ   زه وایم سړی ندي هغه به هم دواب وئ
نن کانده هر گوره په آزار دَ زړونو مټ کړې   هسي فکر نکړې چه آزار دَ زړه عذاب وئ
نور به دَ خپل یار سَرَه څرگند مهر آغاز کړم   څو مي به له خپلو له پردَیُو نه حجاب وئ
ستا دا بې نظېر جمال چه وَینم په ده کښ
تر زر سحر خېزئِ ښه خوشحال ته هغه خواب وئ

ما چه ستا په جمال سترگي کړې رُنې   کښېلي واړه ستا دَ مخ دی د ښې
چه په داد و په فریاد مي نه رسېږي   دا دلبري بې پروا دِي که کښې
گنُدي وِي چه بیا مي راشي په منگل کښ   لکه باز دَ زرکي توې کا ښې
سپهنه زنه ئېي مېه سمرقندي دَه   گوره څوک به خوږ کا زړه پدا منې
که دِ سپین بارخو کبود کړم په چیچلُو   اوس مي نه گنې هاله مي به گنې

---

[١] بد لمني ښځي.

[٢] وله پر.

[٣] و غوټې ته وار ساز کا.

[٤] مردار ځاي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخته ته که دَ خوشحال سَرَه مدد کړې
دَ رقيب په سَر ئې وَشلوه پنې

ما خو توبه وکړه که زړه هم را سَرَه مل شي — عشق دَئَ چه هميش ئې په توبه باندِي يرغل شي
ډېر کاندِي فکرونه دا سړی په ډېر رنگونه — کاشکي دَ چا چارې پدا خپل فکر فيصل شي
څو وايی پندُونه درومه اې نصيحت گويه — زه څه هغه نه يم چه و ما وَته اتکل شي
هوښره رسوايیِ دم وهَل دَ پارسايی — راشه که ئې گورې چه دا څه دغا دغل شي
کار دَ عاشقیِ څه آسان او سهل ندئ — اوس چه پشيماني کړې دِله دا فکر اول شي
زهد په لاس واخلم چه به نه گورم دلبر ته — خيال ئې دَ زلفينو راته بيا دَ زهد غل شي
زه وايم که تل دَ ښايسته وو ننداره کړم — شرم دَ پېريِ تر دا منځ راته خلل شي
تل به په ارمان ارمان مگس موړِي لاسونه — ياد ئې چه په زړه دَ شاه دَ لام و بې عسل شي
اور دَ محبت دَئَ چه ځما په زړه کښ بل شو — گوره پدا اور به اور په څو ځايه نور بل شي
زه په بېلتانه کښ دَ وصال نارې وهمه — څوک چه اوُبه واخلي و پاياب وته ئې زغل شي[١]
کښېنمه په طمعه دَ مَين دَ مخ په اور کښ — نور ځايونه پرېږده که تنور راته بورجل شي
نه رسي تر ياره هر چه ډېري اندېښنې کا — نوري کيسې پرېږده دَ عشق کار په توکل شي
گډ شم په گلشن کښ لَمن ډکه کړم دَ گلو — بيا بې خوده ولاړ شم واړه گل را څخه تل شي
هر چه بد غليم دَئَ گرفتار په عاشقی شه — اور ئې پيدا نه ولي دَ ده سينه منقل شي

هونبره دَ خوشحال ختِك تقوی زهد پرهېز شته
ستا چه توری زلفي په سپين مخ باندِي ولول شي

ملاحت چه صباحت سَرَه آميز شي — دَ دلبرُو حسن هاله شور انگيز شي
خداي پخپله په ښه مخ باندي مَين دئ — خداي ئې واخله چه له کښليو په پرهېز شي
په زمان به د زاهد خونه اُلجه کا — که د سترگو دَ ترکانو ئې پرې خېز شي
دَ غمزې سمند ئې جوړ کړو جولان ته — گوره بيا به ئې په چا باندیِ مهمېز شي
دَ دوږخ لمبې به هم ورځني ډار کا — که دا اور مي دَ خاطر په حشر تېز شي
دَ عشق بوي مي به ولاړ نشي له هډُونو — که هر څو په تورُو خاورو کښ رېز رېز شي

چه گه ناز کا گه عتاب کا کله مهر
دا ئې واړه له خوشحال سَرَه مکېز شي

مخ د آئينه دئ باندي ندي تر سېري — آه دا خوار عاشق دئ ډار ئې وکړه دَ چېري
سر تر پايه زېړي زعفراني جامې اغوستي — راشه توري زلفي فليل پوري اجميري
تا وې چه دَ مخ قدر قيمت مي پتا څو دئ — څو به درته وايم په ما دوه گونه پېري
راز دَ خوار عاشق دَئَ چه په شپه دَ جدايی — درسته شپه بې خوابه دَ اسمان ستوري شمېري
تا وَيل ځېر ځېر مي مخ ته گوره کُندي موړ شې — زه يَم هغه وږي څه له ما غوارِي سېري

---

[١] په ځنو نسخو کښ داسی دی: و پاياب ته ئې اړل شی. زغل به د زغستل مخفف وی، اړل په معنی د حرکت او رغبت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا سَرَه په سیل دَ ګلونو سهیلی   هسې نمائي کا لکه بلبل دَ سپېري[١]
واړه را څرګندِي دِي دَ درست کلي دلبري   ته ګل دَ نرګس يې نوري ګل دَ ګندېري
سترګي دِ بلا دِئ چه ئې واړوې ملالی   زخم پیدا نه دننه زړُونه خځیري
ته چه په ښه حسن جمال تیره تر لیلي يې
ځکه تر مجنون دَ خوشحال ږغ دَئ دَ تېري

مزري کله پرهېز ګار دَئ   خو راغلي په خپل ښکار دئ
خوره خوروه له خپلو لېچو   مزري دا کا چه رویدار دَئ
چه په توره ترک تازي کا   هغه هر کله کامګار دئ
چه اخلاص لري په زړه کښ   هغه واړه ایمان دار دئ
چه ئې زړه نه وِي دَ توري   هغه زړُونه څه په کار دئ
ننګیالي چه په ننګ راشي   نه په زویه نه په پلار دئ
سل دَ ښکار تر تازي ځار شه   کوتګان چه دَ بازار دئ
مور دِ نشي باندي بوره   چه مېړُونه دَ کار زار دئ
څوک چه شته تر شرقه غربه   د تورزنو خدمتګار دئ
سر دِ نه غړوِي خوشحاله!
دَ بلا نه چه سردار دئ

مخ دي په پلو کښ که څراغ دَئ چه بلېږِي   خوله ده چه وَيل کا که شکري دِي تلېږِي
سترګي دي که وروځې که په څو کښ تېر انداز دي   شونډي دي که غاښ دئ که دا لعل دُر ځلېږِي
زړه دَئ په کوګل کښ که دا کاڼي په سپین زر کښ   قد دَئ که شمشاد دَئ چه تازه نوي څلېږِي
مهر خندا پرېږده دَ دلبرو درته وایم   تش خالي کا ته ئې هم په هیچا نه چلېږِي
چا ئې چه په غولي باندِي یښي چېري پل دئ   بیا چه ځني درومي په ځاي پاتو شي شلېږِي
تا ویشتلي ګوره چه جدا له نوره خلقه   سرې سترګي اوښتي په ژړا ژړا نخولېږِي
ستغ لري هم ځوړ لري دَ غره غُندي سینه مي   تل باندي دَ اوښیو کاروانونه دِئ چلېږِي
څه حساب شمار کړې چه په سر ګرزي دا ژونده   څو عالم ئې دَل[٢] کړ لا به څو عام دلېږِي
لاف به مېړه نکا که ئې چېري تر خولې وووت   بیا که نور وَيل کا نور دَ ده ږیره کلېږِي
هیچا ئې صفت دَ مخ دَ موتر سَرَه نکړ   سل د سخندان په ورځ و شپه سَرَه للېزي[٣]
زه خوشحال پښتون چه په پښتو په پارسي طاق یم
لا مي په پښتو ژبه کښ ژبه در غلېږِي

[١] وقف سوی ځای، دَ مسجد یا زیارت دپاره کوم ځای جلا کول، چه له هغه ځایه هیڅوک ښکار او نوره شخصي استفاده نسی کولای.

[٢] یعني ووړ او میده.

[٣] لل یعنی ویل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما څه شونډي غاښ دَ هغه يار ندي ستايلي — راشه که ئې گورې لعل و دُر مي دِي پېيلي
هر چه عاشقي کا خوب خندا باندی حرام شيِ — نور عالم به څه کړې ما په ځان دئ آزميلي
ځني عاشقان هوا هوس کا په وصال کښ — څوک جدا له ياره په آه آه کښ زړې ځبېښلي
يو مزي وېښته په طريقت کښ لوي حجاب دئ — ځکه قلندر بِږېره بريتونه دِي خريلي
ما پدا جهان کښ بل استاد ندئ ليدلَي — پېر مرشد مي عشق دئ واړه عشق دي را ښيلي
سل سره بني دِ تر دا يو غزل ځارېږه
نن چه دا پښتو دَه گرلاڼي خوشحال ويلې

ما چه وکوت دَ دنيا خلق مختوري — قابوچي دي واړه گوري پتاو سيوري
چه ئې څه دَ دنيا سود څه ئې فايده وِئ — دَ خپل زړه په يرغ نيسي هغه لوري
خپل ئې لا په بدي پاڅي تر پردَیُو — خو دِ خداي دَ بدو نکا دَ چا ستوري
يا دَ لېچو زور پکار دَئ يا دَ زرُو — خوار هغه شو چه په دواړه وِئ کمزوري
سر تر پايه منافق واړه بد بوي دئ — که په سر ئې سپين منديل دَئ لکه اوري[1]
کال پل کال چه ورته وگورم نور نشه — دَ لاله دَ زړه په داغ ختلي غوري[2]
د ناپوه بخره ښادي دَ هوښيار غم ده — څوک به وران کا دَ ازل دَ قلم توري
دَ يوه گوله په خوله دَ بل په زړه کښ — په حساب لکه کږ وري[3] شه دوه موري
غل بې غمه ننداره کاندِي خوشحاله
په تهمت ترلي ساد[4] درومي سر توري

ما فراق دَ حبيبانو ژړَوِي — زړه په ما دَ رقيبانو سرَوِي
چه سيلاب ځما د اوښو را روان شي — عمارت د ما دَ صبر نړوي
عشق ځما په عقل وکړ هسي چارى — چه هلك مي په خبره واړَوِي
مه هجران وَي مه دَ ده ترخه غمونه — چه مي تل له خوږه عمره مَړَوِي
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ — دائم مالگي مي په سترگو دوړَوِي
په پيغام ئې دَ وصال هسي تازه شم — لکه باد دَ گل غوټۍ غوړَوِي
يمه پوخ دَ عشق پکار لکه کَودري — نور مي څه دَ غم وَاورته کړَوِي
په ليدوُ پسې ئې مرم سخ دَ هغو دئ — چه وَ مخ وته ئې سترگي غړَوِي
که دَ زړه په محبت شِي خوشحال ځوان دئ
پدا سپين وېښته ئې خلق زړه وِي

مښك افشانه په کاکل يې — عنبر بېزه په سنبل يې!
چه و مخ وَته دِ گورم — په مخ درسته لکه گل يې

---

[1] يعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دباندی سپين دی.

[2] غور په معنی د پيغور ده.

[3] يعنی پسه.

[4] پاک، سوتره، ايماندار (درياب)..

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنګه خوله دِ غنچه ګل دَه   په لبانو لکه مل یې
په رفتار کښ لکه زرکه   په ګفتار لکه بلبل یې
پښتنه یې په بد جهل   ستمګره تر مغل یې
پدا تورو شهلا سترګو   هم شاهین هم ئې منګل یې
څو خوبیِ دَ جهان دِي   آراسته په واړه ګل یې
لکه سبر په چمن کښ   په قامت په تجمل یې
دَ خوشحال وَ مرګ ته ناسته
په غمزه په تغافل یې!

مار که هر څو پېچ و خم ځِي   خپلي سوړي لَره سم ځِي
دَ غفلت له خوبه وېښ شه   شېرين عمر دم په دم ځي
مرګ به هيڅ سړی پرېنږدي   وار په وار به درست عالم ځي
بې دليله به ځَان ورک کا   مسافر چه په تور تم ځي
دَ پښو وار ئې خطا کېږِي   چه قاضي لَره څوک ګرم ځي
که قضا وَته تسليم شِي   هم پدا له دِله غم ځي
دَ دوږخ دَ اور علاج کا   چه سحر تر سترګو نم ځي
هغه عمر لکه باد دَئَ   چه په غم دَ بېش و کم ځي
چه تور منښك دِ حبطه کړل   په کافورو څه ستم ځي
چه نه تول لَراي نه پوله[1]   هغه هر چرته خرم ځي
منډي پرې مړده خوشحاله
که دِ سر لکه قلم ځي

مست دَ هغه مخ يَم چه مخموري لري سترګي   هسِي پرې غوځېږم وايي تورِي لري سترګي
يار مې په ښايست کښ بې نظېره بې مانند دَئَ   لا په درست صورت کښ ډېر مشهوري لري سترګي
ډېري کښلي سترګي ما ليدلي دِي دَ کښليو   تا غُندي يَو يَو په بڼو پري لري سترګي
سل ځَله دي شيخ ملا صفت ورځَني کاندِي   ښې به ستا تر تورُو سترګو حوري لري سترګي؟
ناست دي لکه څري[2] رقيبان و خوار عاشق ته   ځَکه ستا له مخه هوري دوري لري سترګي
هر چرته چه ته يې هغه لور ته مِي نظر دَئَ   هر چرته چه زاڼي شاهين هوري لري سترګي
نشته په جهان کښ تل طلب ور پسې کړمه   يو هسي منظور چه نن منظوري لري سترګي
نه ګوري و چا ته څو پخپل ښايست غره[3] دَه   ګوره دا خيال په څو مغروري لري سترګي
سخ دَئَ دَ هغه چه خوښ خورم دَ يار په وصل   هر ساعت دَ يار په مخ مسروري لري سترګي

---

[1] چه نه پول لری نه پوله.

[2] سيد راحت ليکلي، چه څرئ هغه لرګي ته وايي، چه د ستون پر سر ئې کښېږدي، او شهتېر پر واچوي مګر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لګېږي.

[3] وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې ګورې چه خوشحال په درد و غم کښ
ورځ و شپه بې تا په اوښیو پرُې لري سترګي

مګر رسم دین آئین هسي لرې — چه دا خوار زړه مي غمګین هسي لرې
دا دَ زړونو مېني وراني پرتې ښې دئ — چه تل آس دَ جفا زین هسي لرې
عاشقان به لکه مچ وربانديِ ګرزي — دواړه لب چه شکرین هسي لرې
څه نسرین[۱] دِ دَ سنبل سَرَه دسته کړه — چه دَ تورو زلفو چین هسي لرې
دا یو ستوري دَ اسمان دئ که تېکه ده — چه ئې ښې په جبین هسي لرې
کله کله به مرهم وربانديِ کښېږدې — که همېش مي په زړه خوږین هسي لرې
لکه مخ ځما دَ یار دَئ اې باغوانه! — په درست باغ کښ یَو نسرین هسي لرې
په کوڅه کښې ئې څه ته ګرزې زاهده — که دا خپل عقل دوربین هسي لرې
میاشت به څه لَره اوس لافي دَ خوبی کا — ته دلبره چه مخ سپین هسي لرې
که هر څو ښایسته ډېر لرې کشمېره! — لکه یار یَو نازنین هسي لرې
چه ئې پورته کړې ګلونه تر ښکاره شي — یو پلو دواړه آستین هسي لرې
دَ خوشحال په حال به چېري ترحم کړې
مستي ته چه زړه سنګین هسي لرې

نښتر ستا دَ قد سیالي و نه کړه دنګي — اور ئې بل کړ پخپل ځان په ننګي ننګي
سَرَه ښه دَ زړه خوښي کاندي همزولي — نه دَ لوی نه د هلك، وی[۲] یار دا کنګي
په خیال خیال ئې تر پوې بدري[۳] و مه خوره — وَ منډیل شملې پرېښي سپور دَ منګي
دَ خوشحال وَیل و هر چا ته ښکاره دي
نه دَ مښکوُ بوي پُټېږِي نه دَ هنګي

نصیحت دَ دانایانو دَ کتاب دَئ — دَ احمق ځواب هم نه ځواب دَئ
چه عیسی په غرونو تښ له احمقانو — دا تعلیم ئې راته پاتو پدا باب دئ
لکه دد دَ صحرا ډېر دِي په هر لوري — په هر ځاي دَ احمقانو څه حساب دئ
سړي واړه سَرَه سم ندي په عقل — یو آفتاب دئ بل مهتاب دَئ بل شهاب دئ
یَو په قدر شهنشاه دَئ په دنیا کښ — بل دَ دین په مرتبه قطب اقطاب دئ
دَ هوښیار چه له نادانه زیست روزګار شي — که ئې ګورې دا هم سخت ګنده عذاب دئ
دا سړی دئ چه اغزی دئ سر تر پایه — دا سړی دَئ چه همه ګل ګلاب دئ
ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ
دا پدا چه نادان ډېر دانا نایاب دئ

---

[۱] نسترن دی د سنبل سره دسته کړه.

[۲] دِی.

[۳] په ځنو نسخو کښ بودری لیکلې ده یعني نوک خوړل او خطا وتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه د عشق مدار يواځې په ديدن دئ　　پدا کار کښ لا په هورته شنيدن دئ
ښه چه شپه دَ جدايۍ خداي آخر کړه　　سبا کېږي اوس دَ صبح دميدن دئ
تل په ستغ په خوړ دَ اوښيو قاصدان دي　　چه طلب ئې دَ دلبرُو دَ ديدن دئ
دَ خطا آهو په بوي دَ نافې ښکار شي　　راته بس دَ هغو زلفو شميدن دئ
دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک　　چه و کښليو ئې ورکړي دا دَيدن دئ
کله کله به آرام د ما دَ زړه شي　　که يك لخته ئې زده کړي رميدن دئ
خوند دَ شهدو دَ شکرُو راته هيڅ دئ　　څو مي ياد دَ هغو شونډُو مکيدن دئ
نور دارُو ور لَره مکَوَه طبيبه!
چه خوشحال ور پسې مري هغه ديدن دَئ

نفس شيطان دواړه بلا دئ　　را پسې څرگند په غلا دئ[1]
ځني چاري لَرِي پټی　　ځني چاري ئې ملا دئ
دَ هغو جزا سزا کا　　چه په جهل مبتلا دئ
خداي ئې خلاص لَره له عُجبه　　څوک چه ناست په مصلی دئ
دَ دنيا دَ هوا چارِی　　سر تر پايه ابتلا دئ
جاه به چاه شِی وَ هغو ته　　چه دَ جاه په تولا دئ
دَ دنيا ښادۍ واړه　　که باور کړې واويلا دئ
انديښنې گوره خوشحاله
چرته سري په قلا دئ

ناقرار زړُونه قرار شوي　　د زړه غم ئې تار په تار شوي
دَ هجران غمونُه لاړي　　بيا دَ وصل دندو کار شوي
هغه لاس چه بې حنا دئ　　بيا حنا سَرَه نگار شوي
شانه ورغلي تر زلفو　　رانځه سترگو سَرَه يار شوي
دَ پايلو دَ څړۍ　　په هر لوري ژر نگهار شوي
په گنگو دِ زيړ پړوني　　په څو وه سَرَه خالدار شوي
وار دَ غم دَ ژړا لاړي　　وار دَ بوس او د کنار شوي
په عذار دَ مهوشانو　　بيا کبود کبود پرهار شوي
چه خوشحال ور پسې مرينه
ور ښکاره هغه ديدار شوي

نن ځما کره مېلمه عزېز دَ خداي دي　　چه ئې پاس ځما په سترگو باندي ځاي دئ
پخپل ځاي ناندِي قائم دَئ لکه قطب　　همېشه دَ گم گشته وُو رهنماى دئ
چه پرې څه خو توجه دَ فکر وکا　　يَو زه څه چه دَ هر چا مشکل کشاي دئ
چه گذر ئې پدا غولي باندِي وشو　　سعادت ئې ور سَرَه راوړ هماي دئ
ما پرې اوس د غلطِی کرښه وکښه　　پخپل راي مي چه منلي دَ ده راي دئ

---

[1] را پسېالا الا دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پادشاه څخه ئې مه غواړه چه نشته — هغه گنج لکه په کور کښ دَ گداي دئ
تناونه به ئې ورسي تر نمره — لکه زلفي چه ئې سرېښي په پاي دئ
دَ ښه حسن به ئې څوک کاندي ستاينه — چه دَ خپل حسن پخپله خود ستاي دئ
لکه عمر لارغه[۱] رايشي ژر درومي
په هجران ئې دَ خوشحال ختك هاهاي دئ

نن دَ يار دَ لاسه بيا يو تير راغلي دئ — بد رسا دَ ځان په وړلو خير راغلي دئ
زه چه دو اسپه له عشقه تښم پټېدلم — بيا را پسې گوره گير اگير راغلي دئ
ښه چه پکښې بند شو وَئې مشلوه له زلفو — زړه مي ليوني دئ په ځنځير راغلي دئ
چرته يې اې عشقه چه وربوز ئې راته مات کړې — بيا گوره چه عقل په تدبير راغلي دئ
څو نبره ښايسته يې چه دَ مخ په نندارو دِ — درست وگړي مات شه ما وې پير راغلي دئ
ټول محبوبه راغلې سمن بوئي سيه چشمي — ما وې چه ته راغلې درست کشمير راغلي دئ[۲]
څوک که جهان نيسي په لښکرُو هغه ترک مي — گښې ځان دَ زړونو په تسخير راغلي دئ
زړونه ئې زخمي کړه چه ئې گوتی په بم کښېښوې — غوږ باسه له بمه اوس په ځير راغلي دئ
وچولي چه تر يو کړې ورته نه گورې په مهر
وايه له خوشحاله کوم تقصير راغلي دئ

نادانان پخپلی چاري ښه پوهېږي — دانايان که ئې په چارو اندوهيږي
چه نادان ئې په مخ وخوري هاله پوه شي — گڼه هونبره په خبره نه گروهېږي
کاڼي بوټي وچ لانده هر څه پر مخ وړي — مشيت لکه درياب دَي چه بهېږي
چه سرې اوبه ئې کښېوزي په نظر کښ — کله ترې له سرو اوُبو سهېږي
په هغو خوړو پېښ مشې چه ئې نخورې — سړَى هسي په ليدو ورته سوهېږي
که وَيل ئې په هزار رنگه سودمن دِي
دَ خوشحال په وَيل کله حوُک گروهېږي

نن ځما په خېلخانه کښ څونبره غم دَئ — چه حيران ځمور په کار پوري عالم دَئ
ناخلف زويه اغزي کړي خپل پلار ته — د خلف زويه گلزار له عمره سم دئ
نا قابل زويه دوږخ غُنډي پيدا دئ — ښه قابل زويه په خونه کښ ارم دئ
ښه فرزند دَ پلار په خونه څراغ بل شي — بد فرزند دَ پلار په خونه کښ تور تم دئ
په لوي والي کښ ئې خوي د دام وَ دد دَئ — اوس دَ زويه خوبي هونبره وئ چه کم دئ
نالايق زويه ننگ نام دَ بابا ورک کا — که ولاړ ئې دَ نيکه دَ پلار علم دئ
دَ قابل سرَه به غم دَ نام و ننگ وِئ — ناقابل په غم نيولي دَ شکم دئ
چه دا هسي رنگه سپي ځني پيدا شول
لا په شك يم چه خوشحال کله آدم دئ

---

[۱] يعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.

[۲] ما وې چه په راغله ئې کشمير راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور څوک نشته لاندي باندي — واړه دَي دَي چه څه کاندي
د ده حکم به نور نشِي — که ژړا کوې که خاندي
دَی قادر دَي باندِي ښايي — که کيميا کا گل د سپاندي
څو سينې ئې کړې قراري — چه په غم وې ځلبلاندي
څو ړې بيا ورباندي پاس کړل — چه پراته وُو تر بل لاندِي
خلقې ئې دِي که گورې — سرَه يو تر بل هړاندِي
په ليدو دَ يار مرې شوې
دَ خوشحال سترگي نغلاندِي

نه مي زړه په سرداریَ درست خوشحال دئَ — نه ځما دَ خېلخانې څه حال احوال دَئَ
دَ خټك اُولس په ننگه نه پوهېږي — كار ئې درست دَ ناديده وو په خصال دئَ
پښتانه لكه مگس ورباندي گرزي — ورته ښبي دَ مغل دَ حلوا تال دئَ
نور ئې واړه تكيې تار په تار خپرې شوې — اوس په منځ كښې يو كرم دَ ذوالجلال دئَ
ايمل خان دريا خان واړه خورد بين ولاړل
اوس خو پاته و مغل ته يَو خوشحال دئَ

و سرِي وته دا خپل عيب وېښته دَئَ — دَ بل عيب ورته لا كټه تر غره دئَ
پخپل ځان پسندنه نېكه په بل بده — دا مذهب دَ مؤمنانو مذهب نه دئَ
هنر وريې نېك سير يې لوړ اختر يې — كه بل تا وته تر خپله ځانه ښه دئَ
چه مي يَو ځله اخلاص ور سرَه وشو — يار كه سل ځله جفا كا تور لېمه دئَ
بيا دِ خپل مَيَن د ما له سترگو نه ځِي — كه په سترگو كښ مي څرخ لكه باڼه دئَ
چه غمونه درته راوړي سترگي غوږ دَي — چه دِ ځان دَ بل مريَي كا هغه زړه دئَ
كه خواړه خوري كه اوبه څښبي پدا څه شی — مرده دل كه ژوندي وينې شمار په مړه دئَ
د ما زړه تر كاڼي كلك وُ ښوي ترې پرېووت — تر الماس ئې دَ غمزې غشي تېره دئَ
كه ياران مي تر حساب تر شماره تېر دي — په كوگل كښ مى زړه يَو دَئَ دَ يوه دئَ
دَ سرِی دَ صورت كار دا هسي نه وِئَ
چه ئې زړه دَ خوشحال يووړ لا نور څه دئَ

و ځراغ ته دَ اور پښتي حال معلوم دئَ[1] — په دا منځ كښ دَ خبري حاجت كوم دئَ
يو د بل له حاله نه كاندِي پوښتنه — دَ دې ښهر په عالم كښ بد رسوم دئَ
يا يك لځُته هغه يار واړه جفا زده — يا له ما سرَه جفا كا بخت مي شوم دئَ
نن چه زه باندِي مَيَن يم په ډېر رنگه — درئې وښيَم چه كوم دَي څه ئې نوم دئَ
يَو په حسن بل په دا چه عاشق وژني — په دا دوه توگه په درست جهان كښ سلوم دئَ
ننداركې ئې دَ جمال دئَ نور څه ندئَ — چه په هر لوري هر ځاي خلق هجوم دئَ
چه گلُونه دَ بهار باندِي ليدل شِي — دَ بلبلو سير تل په هغه بوم دئَ

[1] دا بدله له يوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه په نورو كښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به هر يَوه ته حال وايې خوشحاله
دَ لېمو په حال خبر کله ادوم دئ

واژگونه شوې همگي دَ دنيا چاري[1] چه ليدې مي هَسيي نه دِي واړه لاري
زوی ئې پلار سَرَه کا رُونه دَ غليم کا لُوڼې مور ته لکه بَنې دِي تياري
چوهړې[2] پلا وشولې خوړه حلوا خواري په سيد باندِي حلالي دِي مرداري
باوري دَ بادشاهانوُ لکه غله شول رهزنان ئې په دربار کا ځَني چاري
بلبلان طوطيان حيران په بيابان گرزي په کلزار باندِي کارگان کاندِي چيغاري
په وښو د َعراقيانو ژواک ژوندوُن دَئ راتبونه[2] وهي زويَ داَ حماري
نادان خوش بې غمه خوب په فراغت کا په هوښياروُ باندِي راشي شل دشواري
په ښتنو باندِي حکم کا مريوُنه تر مېرمنوُ تَل وينځِي دِي روېداري
په دوران دَ عالم گير بادشاه خوشحاله
خانه زاد ئې واړه بخرِي لَرِي خواري

ورځ په ورځ دَ باغ غنچې دِي چه غوړېږي دَ بلبلو وړِي سترگي پرې مئړېږي
چه ښه مخ وته نظر کاندي لازم دئ که ئې سترگي وَ بل مخ وته غړېږي
جگي جگي ماڼي مکوَه پخولا شه چه پما دَ رقيبانُو زړه سرېږي
دَ عاشق خاطر په مثل دَ نافې دئ که کالُونه پرې تېرېږي نه زړېږي
زه جدا له ياره خوب په شپه و نه کړم وايې مالگه مي په سترگو کښ دوړېږي
روغ عالم خندا خوښي هوا هوس کا پرهار ژلي په غمونو کښ نړېږي[3]
نور عالم ئې تار په تار تنبتي له غشيو
يو خوشحال دَئ چه ئې غشيو ته برېږي

وايم خلق نه دري زړه مي يوړ يَو مزري
دا خبره چه زه وايم تر وېښته ده لا نری
چېري نه وئ لېوني شم چه په خوب وينم پری
زه له ياره سَرَه څه يم دَ يوه مزي مری
چه ئې خوند دَ ميوې خوړ وي هم هغه بوټې کري
ته هم خر ور سَرَه مشه که څوک خر شي په خري
په کهترو دِ نظر کا څوک چه غواړِي مهتري
بله نه گوري بل مخ ته تل دَ سترگو کړم ږغري[4]

---

[1] دا بدله په چاپي ديوان کښ نسته.

[2] مزدور او خاوري پاکونکي.

[3] ژړېږی.

[4] ږغول او ژغول يوه معنا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وروشتي پسرلي نرگس دئ
دَ خوشحال قدر لَري

و ښه مخ وته نظر دَئ هر چا کړي — نه دا دود دَئ په جهان کښ ما راوړي
زه به هيڅکله له عشقه نه وانوړم — که هر څو راته وَيل کاندي وګړي
ما وَيل چه زړه به نه ورکوَم چا ته — ولي څه کړم چه بد زړه لَرم و ووړي
دَ عاشق دَ رښتينيِ نخښه دا دَه — چه په عشق کښ سر حساب کانديِ خسړي
په يو ګوټ به ئې دَ عشق دَ ميو هېر کړې — که دِ واړه دَ جهان لذت دئ نغړي
چه په ښاخ باندي ئې اوړي ژمي ګل وئ — خداي ځما په زړه کښ نهال کړ هسي زړي
چه به بيا په څه علاج په لاس کښېوزي
دَ خوشحال خاطر ئې ندی هسي وړي

و مجنون ته دَ ليلا له شونډُو وايَ — لال و دُر ياقوت وَ نورُو وَته ستايَ
دَ مجنون له ودانی سَرَه څه کار دَئ — هر چه ورانه ويراني هورې ئې بيايَ
چه به بله اندېښنه کاندې اغيار دئ — يار دِ څوک دَی چه دِ نه ووزي له رايَ
درست جهان دِ تېرې توري درته واخلي — يَو وېښته به دِ کنډَو نکا بې خدايَ
ما دا هسي دماغ اوس ندئ راوړي — زه دا هسي دماغ راغلم له ځايَ
وايې کانده به خپل مخ درته ښکاره کړم — زه په کانده مانده نه يم نن ئې نمايَ
دَ دولت شهپر کارګانو څخه نشته — که ئې غوارې خو ئې غواړه له همايَ
ته دَ زړه اَغزي په کوم طبيب وکاږې — چه و کښلي ئې اَغزَي ندي له پايَ
دَ منصور په حال خبر نه يې خوشحاله
درته چا وې چه دَ راز خبري وايَ

ورته ګوره ځما يار څه ننداره دئ[۱] — لکه اوړمکی په ستوريو کښی ښکاره دئ
څو عاشق په معشوقې باندې مَين شي — هونبره دَئ و معشوقې ته بېچاره دئ
ما وې عشق خو يَو ښه ځېز دئ خبر نه وم — چه دَي لا تر مست هاتي نه خونخواره دئ
چه نصيب ئې دَ ښه مخ ننداره نشوه — هغه څوک ځما په پوهه اَواره دئ
غم ځما له دِله نه درومي بل لور ته — ته به وايي چه ځما په اجازه دئ
عقل، علم، هنر مه يادوَه ما ته — چه مي وليده مدار ئې ستاره دئ
هغه زه يم چه دَ اوښ وري په شا وړم — دَ غوا وري ځما په پشتاره دئ
چه علاج ئې په چا نشي څوک ئې څه کا — چه په ما باندې ئې زړه سنګ خاره دئ
غم په نورُو يَو ځل وَريشي بيا تېر شي — خو پما باندې که ګورې سل باره دئ
چه ئې هېڅ دَ ښايسته وُو مينه نه وئ — رنګ ئې مه وينې چه نفس اماره دئ
دَ ښه مخ ننداره نکا خلوتي شو — زاهد ځان ژاړي بې ځايه هيچکاره دئ
بادشاهان دِ هم سيالي ور سَرَه نکا:
خوشحال ستا دَ ور مرييو په شماره دئ

---

[۱] دا بدله په نورو نسخو کښ نه وه، له يوې قلمي څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړم قلندر شوم دا مي حال دا مي احوال دئ　　مات کچکول په لاس کی بل مِي گند دَ دنیا مال دئ
وران وگړي گوره په څو قلب کارُونه کاندِي　　واړه اقبال غواړي ولي لابقا اقبال[1] دئ
زه تر هغه ځار شم چه ئې راکړه تر ځان ځاره　　ځار تر ما هغه شه چه ځار شوي تر مثقال دئ
هیڅ په منځ کښ نشته په خالي دکان غوغا دَه　　ما چه فهم وکړ واړه وهم خوب و خیال دئ
یَو په گور کښ ښخ کا، بل په گور کښ نکا فکر　　درېِ ورځي ماتم وي څلورمه ورځ بل حال دئ
ما خو لاس په غوږ کړل ځَني تښتم که خلاصېږم　　خلق پر خوارېږي شهوت څه عظیم جنجال دئ
نور عالم به څه کړي دَ خپل ځان په خلاصي مټ کړه
لاندِي يې خوشحاله دا یو څه دَ بلا جال دَئ

وېِ مِي که زه درشم ستا تر ځایه خوله به را کړېِ؟　　وَېِ سکه هزار سَرَه لَرېِ چه دا وینا کړېِ
وېِ مي چه په مخ دِ توري زلفي تور ښامار دئ　　وَېِ تروسکه، څه لَرَه ښامار وته ویسا کړېِ
وېِ مي چه په کوم توکي به تا وته نزدېِ شم　　وَېِ چه که سر له تنه بېِ تیغه جدا کړېِ
وېِ مي چه په تا هر گوره لېوني یم　　وَیی چه په دا عقل به لا صورت رسوا کړېِ
وٙی می چه ما تا سَره خندا په یوه وخت کړه　　وَیېِ هغه څوک وُ چه ئې تا سَرَه خندا کړېِ
وېِ مي چه هر گوره کبریا شوېِ خداي دئ ویني　　وېِ چه که کبر کړم ستا څه دَي چه غوغا کړېِ
وی می چه دَ سپینی زیبا خولی عاشق دی زه یم　　وَېِ چه خداي څه دا عاشقیِ هم ویړیا کړېِ
وېِ مي چه له نتي دي چارگل په پوزه زیب کا　　وَېِ دا خبري کړه هاله که چا په تا کړېِ
وېِ مي که زه ستا په کوي کښ وَمرم ستا رضا دَه　　وَېِ کشکي خلاص له دردِ سَرَه سپی ځما کړېِ
وېِ مي چه په رنگه خوشحال په تا مَین دَئ
وَېِ دَ ختِك سرِی دَ میني څه ثنا کړېِ

همېشه مي تر پرهار ویني برېږِي　　که هر څو باندِي دارو ږدم نه لږېږِي
که فریاد له درده کړم ملامت نه یم　　چه پرهار په پرهار وشي خو خوږېږي
همېشه مي دَ یار یاد دَ زړه سبق شو　　چه ډېر ډېر ئې یادَوم زړه مي خوږېږي
زړه مي گل دَ نیلوفر مخ ئې آفتاب دَئ　　نیلوفر مي و آفتاب وَته کږېږي
دَ خوشحال دَ خوشحالیِ وخت هم دا دَئ
چه رباب سرینده جوړ سَرَه غږېږِي

هېڅ صفت ئې نه ځائېږی په تحریر کښ　　چه دَ زلفو مښك عنبر کړم په نظیر کښي
ستا دَ مخ دَ شونډُو مثل را معلوم شو　　لکه نهر دَ جنت شهد په شیر کښي
نه چه خوله دَننه زړه مي هم په خوږ شي　　چه دِ نوم دَ شونډُو واخلم په تقریر کښي
ما چه ستا دَ څهرېِ ښه ننداره وکړه　　څوک به ستا په حسن نه وِئ په کشمیر کښي
زړه مي ستا په زلفو بند شو پرېِ خوشحال شوم　　لیوني تړلي ښه دَئ په ځنځیر کښي
که هوا دَه که سودا دَه پکښي ستا ده　　بل خیال فکر مي هیڅ نشته په ضمیر کښي
زه چه ستا په تیر زخمي شوم فراغت شوم　　چه عجب دارو دي یښېِ وه په تیر کښي

---

[1] د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی یعنی چه پاتېده نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه بوي دَ يار دَ زلفو دَئ عطاره هسي بوي نشته په مښکو په عبير کښي
محبت مي هډ و پلو سَرَه مخلوط شو ناصحانو راته شا کړه په تدبير کښي
چا به هونبره دَ عشق گنج را عنايت کړ که مي نه وَئ خپله بخره په تقدير کښي
دَ خوشحال ويل په نورُو کښ څرگند دئ
لکه ږغ دَ ويره ژلي په گڼ وير کښي

همېشه مي له ښه مخه گفتگوي شي چه په لوښي څه دِئ هغه ترې توي شي
دَ بلندي په قامت باندِي مَيَن شوم هر چه لوئې چاري کاندي هغه لوي شي
چا خپل يار په غېږ کښ ونيوه خوښي کا لا دَ چا ورپسې هسي جست و جستجوي شي
دَ منصور غُندي به غل دَ خاص و عام شم که ښکاره مي و عالم ته گوي مگوي شي
په زړه هونبره پروتي ندئ چه ئې شمار شه اوس ئې چا وته سپړ نه موي په موي شي
خارو خس سَرَه ئې څه مهر پيوند دَئ دَ بلبلو مينه تل په رنگ و بوي شي
نه به زهد وِئ نه علم نه څه نور څه که څرگنده مي عالم ته پدا روي شي
ځکه هر کله خوشبوي او معطر دئ دَ صبا ئې چه په چم کښ تگ و پوي شي
دَ ناپوه ياري په مثل دَ ډک جام دَه له هر څو ئې ښه ساتم را څخه توي شي
دَ خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
چه ئې تېره درسته شپه په هاي و هوي شي

هر دم تر نقاب لاندي و عاشق ته شېوه[۱] کاندي
تازه اوربل اودلَي توري زلفي اَوېزاندي
انگڼ ئې ښايسته کړ چه را وَوَته دباندي
ځما په مرگ دِ زړه دَي چه بې درودو سَره خاندي
څه ظلم څه ستم کړې چه پلو نيسې دَ وړاندي
څه عجب غزل ئې ووې
آفرين په خوشحال باندي

ءهر گناه چه په توبه په استغفار ځِي دَ هغه گناه به څه په زړه کښ ډار ځَي
ساقي راشه سره شراب راکړه سرې شونډي تر چشمانو دِ ځارېږم چه بهار ځَي
په هر چين کښ ئې دَ څوڼو مښك دَ چين دئ لخلخې ځَني توئېږي چه په لار ځَي
دَ خپل زړه خبري واړه ويراني کا يار هغه چه همېشه په زړه دَ يار ځَي
جهان ځاي دَ خوښى ندئ وَ ناورين دئ چه طوطا له گلستانه په چيغار ځَي
په وار وار چه په دنيا باندي راغلي عاقبت به ځَني واړه وار په وار ځَي
که له درده مي خبر ندئ وگړي چه مي سرې ويني تر سترگو په رخسار ځَي
دَ هغه طبيب نوم څه اخلې په ژبه چه بيمار ور لَره رايشى بيمار ځَي
که مي پېژني هغه ليونَي زه يم چه نادان را لَره رايشي هوښيار ځَي
دروغجن به همېشه وِئ په خزان کښ دَ رښتينو په مخ هر کله بهار ځَي

---

[۱] جلوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رقیب خلل به نه ووزي له میانه   وخت نېژدې راغي دَ وصل دندو کار ځي
چه محروم ئې دَئ له میو یَو خوشحال دَئ
ګڼه واړه حریفان ځني سر شار ځي

هره مینه چه په خال په زخه کېږي   هغه واړه دَ ښه مخ له مخه کېږي
زړه[۱] دلګیر مشه دَ خلقو په جفا کښ   په عاشق دَ رقیبانو رخه کېږي
خاوند خداي دِ سر زنش دَ هغو وکا   چه په جال ئې دَ دردمنو سخه کېږي
غه مرغه به له همایه څه پرواز کا   چه لا اوس ئې تن وجود په پخه کېږي
که هوس کوِي خوشحال هوس ئې نهېل[۲] شه
غه هوس چه به بې ستا له مخه کېږي

هر زمان چه دَ فلك مهر بنیاد شي   نا مرادي د ماڼي[۳] پخپل مراد شي
په هر شام پسې سحر شته نظر وکړه   عاقبت چه څوک غمجن شي بیا به ښاد شي
ساقي نن دَ سر شارئ شراب راکړه   محتسب چه حاضر ندئ څه هداد شي
چه نه مَئ نه معشوقه پسرلی رفتن کا   نن ځما له خپله بخته نه فریاد شي
یَو له بله زده کَوِي دَ جهان دود دَئ   له اوله چه شاګرد شي بیا استاد شي
یار به مخ راته ښکاره کا لکه شمعه   عاقبت[٤] به دَ رقیب خو را نامراد شي
یا دېر زر بویه یا بخت بویه یا توره   چه په سپینه رېږه څوک دَ چا داماد شي
دَ ملحد په زړه به نه لګي خبري   که وَیل دِ ورته تل دَ نون و صاد[٥] شي
زمانه به ئې پربېږدي و ثبات ته   په هوا چه دَ حباب غُندي پر باد شي
صورتی عمر فاني دَئ باقي دا دَي   چه ئې پسله مرګه نوم دَ نېکو یاد شي
عقله ته له عشقه لیري لیري ګرزه   مخالف چه سَرَه وریَشي فساد شي
دَ هغه سړی په مرګ ژړا هیڅ مکړه   چه دَ بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شي
په هر ځاي باندې ئې زړه دَئ لکه ژاولي
په خوشحال باندي ئې زړه لکه فولاد شي

هر سړی که رشتیا ګوي وئ   نه دَی مړ که سرئې ګوي وئ
دَ لویی لافي به نکا   چه په اصل هنر جوي وئ
که ئې نغاړې پټ به نشي   په هر ځَای چه رنګ و بوي وئ
چه خپل یار له ما بېلتون کا   د ما سترګي پسې جوي وئ
په بېلتون دَ مَیَناڼُو   زړه تر دوو سترګو را توي وئ

---

[۱] ته دلګیر مشه.

[۲] مایوس، نا امید، محروم (دریاب).

[۳] نامرادی د نړئ، یا مراد دَ زمانې.

[٤] عاقبت به د رقیب په سر مراد شی.

[٥] نون و صاد یعنی نص چه په اسلامی احکامو کښی اساس دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه قیمت دَ کالي څونبره   پسی هونبره جستجوي وئ
څو جفا کا زه خوشحال شم
یار دِ هر کله بد خوي وِئ

هر ناپوه زلموټی څه زده، چه څه دَه دَ عشق بازي   ترو څه مچ څه ئې مجال چه په هوا کا پروازي
هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښ باي کړ که باور کړې   په مذهب دَ عاشقانو هم شهید وئ هم غازي
که دَ یار به غم کښ وَمري خاصګي ژوندون هغه دَئ   که په پښو ئې تندي کښېږدي هم دغه دَه ممتازي
حقیقي سجده هغه دَه چه دَ یار په لور[1] ئې کړې   د کعبې ته چه سجده شي دا سجود دِي مجازي
تورُو زلفو ئې په باد کړه ډېر سرُونه دَ مظلومو   توري سترګي ئې په زړونو کا همېشه ترکتازي
اې خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سَرَه تېر شه
دا ځما خندا خندا ته بازي مه ګڼه بازي

هغه دم چه مي دَ یار سره صحبت وئ   دَ فرښتو اَواز په ما باندي زحمت وئ
ګه له یار سَرَه باده خورم په خلوت کښ   باده! ستا دِ له غه ځایه نه رخصت وئ
ښه یاران چه سَرَه ناست وِئ محبت کا   چه اغیار وَرباندِي راشي قیامت وئ
تل ګدای په بادشاهانو مَیَن شوئ   نه دا کار به له ما خواره نه بدعت وِئ
عاشقي مي خداي له ځایه خوي خصلت کړه   هم هغه کاندي سړی چه ئې خصلت وئ
ستا د شونډُو تر لذت به نه رسېږي   که هر څو مي دَ شکرُو زیات لذت وئ
ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ   ولي دریغه که له عشقه اجازت وئ
دَ زنخ دَ څا دَ بند فراغت غواړم   په تنور کښ پراته کله فراغت وئ
ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې یوور   نه چه کړه اوورِه ئې ښه وی ښه صورت وئ
ما به سترګي لکه باز درلې اندرتي[2]   که مي زده وئ چه دَ سترګو بد شدت وئ
خو به مه راځه په ملك ځما دَ سترګو   ګڼه ځان به دِ په وینو کښ لت پت وئ
شیخ به ولي دَ رندانو عیب نکا   تل له مرد سَرَه نامرد په غم غیرت وئ
ستا په زلفو کښ مي خوار خاطر ښاد نشو   دَ مومن په کفرستان کښ څه حرمت وئ
مګر واړه جوهري په مرګ تام شول   چه تر دُر به دَ ژلیِ زیات قیمت وئ
بل جنت ئې شیخه تا وَته بخښلي
دَ خوشحال دِ هم دَ یار کوڅه جنت وِئ

هغه مخ چه ښایسته دَ ننداړو وئ[3]   چه ئې ویني دَ هر چا پسې هو هو وئ
دَ بلبلو له بلغاک نه دلګیر مشه   هغه ځاي چه رنګ و بو وي ګفتګو وئ
که هر څو ښایسته ډېر دي ګمان نکړم   چه به بله لکه ته پاکېزه رو وئ
تور ګیسو پر همګي صورت خپاره کړه   چه دِ درست صورت همه دَ مشکو بو وئ

---

[1] په لوری کیږی.

[2] پټې (دریاب) .

[3] دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښی نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به سترګي ستا له مخه نه وانخلم — مخامخ که تیر انداز راته یو څو وئ
قاصدان ځما دَ اوښیو کښته پورته — همېشه دَ کښلي مخ په جستجو وئ
نن چه ته لمانه ځې زړه مي خوشحال کړه — یاره ستا وعده به کله دَ راتلو وئ
کاتبان به ئې په کومو ګوتو کښینه — غه خبري چه سوځونکي تر لمبو وئ
دَ سحر په بلا ته یاد شې اې چرګه! — ستا په ږغ دَ عاشق زړه په پرهرو وئ
دَ خوشحال خټك له حاله خبر دار شوي
چه په زړه به ئې دَ عشق داغونه څو وئ

هغه څه دَي روغ صورت دئ — چه بهتر تر سلطنت دئ
دَ دنیا دولت که ښه وئ — یَو دولت نه ښه عزت دئ
چه ډېر ښه دئ تر توقیره — یَو عفت بل صداقت دئ
چه سړی له غمه خلاص کا — هغه څه دَئ قناعت دئ
په طاعت که ته لوئي کړې — حبطه هغه طاعت دئ
چه فایده لري بې شماره — هغه څه دئ، مصلحت دئ
په منت چه ورکول کا — هغه کله سخاوت دئ
چه دوږخ دئ په دنیا کښ — دَ ناپوه سره صحبت دئ
خپل نیت ښه لره خوشحاله
که څه ښه دَئ خو ښه نیت دئ

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دَئ — په باتن کښ هر زمان را هویدا دَئ
دَ ژوندیو یو سرَه ګرزي په علم کښ — خوار عاشق په معشوقه باندي فدا دئ
کښت چه وسیځي باران ورباندي مشه — که په خوارو به کرم کړې ساعت دا دئ
که ئې غوارم په کوګل کښ مونده نشي — زړه مي ولاړ دَ ښایسته وو په سودا دئ
خدای به امن دَ هر چا له سترګو وکړه — یو عجب صحبت دَ مینی ابتدا دئ
زه به زار ګَوم له دِله نه له یاره — چه په څو په بې پروا باندي شیدا دئ
خپله مینه په عاشق باندِي سور اور شوه — چه پرې سیځي خبر دار باندي خدا دئ
ګوره څو قرنه کالونه باندِي تېر شوه — چه فرهاد په بې ستون کښ لا صدا دئ
زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
دَ زړه حال دَ مخ په رنګ پوري پیدا دئ

هر سړی چه دَ اخلاص په لاري درومي — که هر څو په غرونو درومي نه به نغومي
نومیدي د ښه بادشاه په درګاه نشته — هر سړَی چه خدمت کا نتیجه مومي
د ما زړه دَ ټول دلبرو تر میان ورک شوم — نوم دَ کوم یوې آخلم چه څه نومي
ښه چه زه په عاشقی کښ شهید شوم — پدا لاري کښ څه لړ ندئ لړومي
ما دَ سویو ښکار کاوه هوسی ښکار کړه — د ما زوق به کله تله دَ بل تر کومی
نور دِ صافي پیالې خوري نصیب ئې غم دئ
که خوشحال په درد و دوک کښي پیالې شومي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه یار چه له ما لیري په هواد[۱] دئ همېشه راته حاضر دَ زړه په یاد دَئ
دَ وصال خوښي ئې هم لا هونبره نده چه مي زړه دَ ده له خیاله سَرَه ښاد دئ
بېهوده له یاره زار کوَم وَ چا ته دَ خپل یار له جوره چا موندلي داد دئ
یما واړه چاري وکړې آشنایی په ناحق مي له ښېلتونه نه فریاد دئ
چه مي هیڅ اثر دَ آه وربانديِ نشي دا ناترس خاطر ئې کاڼی که فولاد دئ
دَ خطا هوسی په بوي دَ نافي ښکار شِي راته بس دَ هغو زلفو بوي مراد دئ
ته چه ما وته ارشاد کوې په عشق کښ کله غوړ دَ عاشقانو په ارشاد دئ
چه په هیڅ توکي د ما له زړه نه نه ځي دَ خپل یار دَ میني څه محکم بنیاد دئ
یو زمان ورځني خلاص نه یم په عمر په ما خوار باندي دَ عشق جور معتاد دئ
څه عجب ښه بوي راځي دَ یار له لوریه نن ځما دَ زړه دمه دَ صبا باد دئ
تل ګرېوان په اوښیو لوند ساړه آهُونه
چه خوشحال مَین کېده دا ئې هِداد دئ

هر خاطر چه نا قرار شِي قراري ئې په دیدار شي
چه خپل زړه و چا ته ورکا هغه څه په خواري خوار شي
هسِي سیند لَرم په سترګو چه جمنا ورته رودبار شي
یَو څه راز لَرم په زړه کښ هیڅوک نشته چه راز دار شي
هسي ژاړم له ښېلتونه چه غلیم را سَرَه یار شي
زه هم عار لَرم له خلقه که دَ خلقو له ما عار شيي
واویلا علاج ئې څه کړم پرهارونه په پرهار شي
هونبره ډېر پیران شیخان دِئ نشته یَو چه مدد ګار شي
په ښېلتون دَ خندا مخو
دَ خوشحال ژړا آزار شِي

هوسی سترګي لب شکري په غاښو یې مرغلري
تا به ستایم په څو رنګه ستا ثنا دَ مخ دلبري
چه جمال وَته دِي ګورم حیرانېږَم سمنبري
خوي دِي نن را سَرَه نور دَئ دَم واهَه نشِی له ویري
ذکر ستا د تنګی خولې دَئ رنګینه پري پېکري
زړه چه ستا سَرَه یاري کړي سلامت به اوسِي چري
شور دِي ګډ کړ په وګړِي صبر وړُوني شور و شري
صبر وړې چه له تا دور شِي طربناکيِ ناز پروري
ظاهر نن له تا جدا یم عینِ ما ته برابري
قامت سَم لرې تر سرو کچ کلاهي قد عرعري
لیرِي مه درومه له ما نه مخ په ما کړه مخ قمري

---

[۱] هیواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور به ستا له وره نه ځم   وینا دا ده پرده دري
هر چه ستا رضا هغه کړي
خوشحال وَینوې په غوري

هي هي توبه لتانه ستا له خویه بویه تښتَي   د ما خاطر دِ وریت کړ لکه سیخ په لمبو ینښَي
له سترګو ورځیو زلفو له بڼو به دئ ځان څه وړم   دَ مخ سپایان دِ هسي راته جوړ لښکر زه ګڼښي[1]
د ما په بخره نیاز دئ چه عاشق یم زه به نیاز کړم   دَ ناز اسباب مي واړه معشوقې وته پریښيَ
په مخ دَ مهوشانو چه څه خال و خط لیده شي   بلا دَ ځان دَ زړه دي که ئې ګورې ګُښي ګُښيَ
عاشق په اندېښنو کښ دَ تازي غُندي نس نغښتي   غافل په بې غمي کښ دَ سنډه غُندي بد غوښيَ
بد خواه دِ په قصد کړې دَه خوشحاله ملا محکمه
څه وېره څه اندوه کړې ته هم ورونه یې چابلښيَ

هر چرته چه ته کښېنې هغه ځاي دَ ګلو باغ شِي   چه درومې په چمن کښ دَ لاله شینه داغ داغ شِي
چه باد دِ توري زلفي په سپین مخ کاندي پرېشاني   دَ مښکو دَ عنبرو بوي پرېشان په هر دماغ شِي
په زلفو کښ دِ ورک د ما زړګي شو مخ څرګند کړه   دَ ورک کالي غوښتنه تل په توره شپه په څراغ شِي
چه ما مزه موندلې ستا دَ شونډو دروغځَن یم   که دا مزه به هم مونده دَ میو به اياغ شِي
پیغام ځما اې باده تر شیدا بلبلو وروړه   لا شك چه پیدا باغ کښ دَ ګل بوي د ګل سراغ شِي
یَو دم دَ خوار خوشحال سرَه ته هم فراغت کښېنه
چه زړه ئې له د یو دېرو اندېښنو څه خو فراغ شِي

یا ما زده یا مي سترګو چه نن شپه را باندې تېر دئ   یا ما زده یا هغو زده چه وهلي په شمشېر دي
دارو ئې د درد مکړه نه ئې روخ دَ رغېدو دئ   چه خود په زړه داړلي دَ خوبا دَ چشمو شېر دي
له درده نه خلاصېږم چه طبیب پسې طلب کړم   ګڼه هیڅ کمي ئې نشته طبیبان په جهان ډېر دي
عاشق دِ لا دوخته خپله زېرمه دَ کفن کا   چه تور بانه ئې غشي و کشتن وته دلیر دي
عاشق ته ښکارېږي لکه مخ په آئینه کښ   دَ شاه دَ جمال نخښي که تر زر نثقَ تېر دي
څه ته و ما ته وایې اې ناصحه چه عشق هېر کړه   چه بې دَ عشق له کاره مي نور ټول کارونه هېر دي
خوشحال خټك چه بیا مونده لذت دَ یار د شونډُو
و ده وته نور واړه دَ جهان خواږه ګنډ هېر دي

یا خو مکړه لېوني سرَه یاري   یا دَ ګند د پهوړی[2] کړه تیاري
چه په نور څه ئې حساب ګڼی هغه زده   زه بې یاره عمر کل ګڼم خواري
چه دَ یار دَ راغلو زېري په ما وکا   تر هغه سرِی به زه شم بلهاري[3]
په خرام کښ د هوسی علامت ګوره   دَ ګزار وار ئې خطا کړ دَ ښکاري

---

[1] زه کښی.

[2] پهوړی یا پوهړی یعنی بوریا.

[3] محشی ورته قربانی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځما حال به و هغه وته معلوم وِئ — چه تمامه شپه بيدار ستورِي شماري
خداي دِ تا په جهان تل لَرِي اې باده — چه ځما دَ يار تر منځ کړې رهباري
معطر دَ شاه دَ زلفو نه را درومې — ستا له بويه نافه ځار شه تاتاري
چه وعده دَ يار دَ وصل نېژدې کېږي — دَ عاشق له زړه نه درومي قراري

که ئې ستا د وروځيو خال په نظر کښېووت
دَ خوشحال شي نور له غمه وېزاري

يَو قدم چه په خلاف دَ نفس روان شي — په هغه زمان ولي هغه انسان شي
چه دَ نس په حکم درومي هغه خوار وئ — سړی توب ور څخه مه غواړه شيطان شي
دا سړی چه فربنته دئ هم شيطان دَئ — که سړی و خپل عمل ته نگران شي
يو په بد عمل کښ ځي تحت الثراي ته — بل په ښه عمل کښ پاسه په اسمان شي
دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دئ — دا سړی دئ چه په عقل کښی ددان شي
دا خونونه په ټوپك په توره نشي — دا خونونه چه دَ خلقو په زبان شي
تربيت که دَ باغوان له لاسه مومي — په هر ځای باندې گلونه دَ بوستان شي
هوا ستا د سَرَه چه کښېني يَو څو ورځي — دَ هغه هنر په ده کښی نمايان شي
دَ نېکانو په صحبت کښ به ښه کېږي — اوليا له اوليا نه را عيان شي
چه مغلو سَرَه کښېناسته مغل شه — دَ افغان سَرَه که کښېنی نور افغان شي

دَ خوشحال سَرَه که کښېنی يَو څو کاله
دا دَ غره خټك به واړه شاعران شي

يا په تخت باندې بادشاه وَئ — يا درويش دَ خانقاه وَئ
چه په لار دې هغه ډېر دئ — يَو څو ما غُندي گمراه وَئ
زه هر دم په بسم اللّه يَم — که ياران په بسم اللّه وَئ
چه ئې کار دَ مېړه نه وئ — هغه نه وَئ مېړه داه[١] وَئ
په شماره مي زويه ورک دئ — که يو څو بکښي واه واه وَئ
غاړي غرُونه ځني ډک دي — سر انجام که دَ سپاه وَئ
ابلقي په کار کښ هېڅ وئ — يا درست سپين وَئ يا سياه وَئ
توره شپه دَه دَ غمونو — دَ ښادئ صبح گاه وَئ

په خوشحال به ئې بد نه وې
گه ئې څوک په حال آگاه وَئ

لمړی ټوک بشپړ سو

[١]محشی ورته وينځه کنبلی دی، يعنی خدمتکار.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library